

श्रीमद्भगवद्गीता

5.3

29/0

१५

ॐ

॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अथ श्रीमद्भगवद्गीता
पाठभेदसहिता

॥ श्रीमद्भगवद्गीतापाठक्रमः ॥

ऋष्यादीनामुच्चारः ।

॥ ॐ ॥ अस्य श्रीभगवद्गीतामालामन्त्रस्य भगवान् वेदव्यास ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । श्रीकृष्णपरमात्मा देवता ॥
अशोच्यानन्वशोचस्त्वं प्रज्ञावादांश्च भाषसे (२।११ पू०) इति बीजम् ।
सर्वधर्मान् परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज (१८।६६ पू०) इति शक्तिः ।
अहं त्वा सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुचः (१८।६६) इति कीलकम् ॥

करन्यासः ।

नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि नैनं दहति पावकः (२।२३०) इत्यङ्गुष्ठाभ्यां नमः ।
न चैनं क्लेदयन्त्यापो न शोषयति मारुतः (२।२३) इति तर्जनीभ्यां नमः ।
अच्छेद्योऽयमदाह्योऽयमक्लेद्योऽशोष्य एव च (२।२४) इति मध्यमाभ्यां नमः ।
नित्यः सर्वगतः स्थाणुरचलोऽयं सनातनः (२।२४) इत्यनामिकाभ्यां नमः ।
पश्य मे पार्थ रूपाणि शतशोऽथ सहस्रशः (११।५) इति कनिष्ठिकाभ्यां नमः ।
नानाविधानि दिव्यानि नानावर्णाकृतीनि च (११।५) इति करतलकर-
पृष्ठाभ्यां नमः ॥ इति करन्यासः ॥

हृदयादिन्यासः ।

नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि नैनं दहति पावकः, इति हृदयाय नमः ।
न चैनं क्लेदयन्त्यापो न शोषयति मारुतः, इति शिरसे स्वाहा ।
अच्छेद्योऽयमदाह्योऽयमक्लेद्योऽशोष्य एव च, इति शिखायै वषट् ।
नित्यः सर्वगतः स्थाणुरचलोऽयं सनातनः, इति कवचाय हुम् ।
पश्य मे पार्थ रूपाणि शतशोऽथ सहस्रशः, इति नेत्रत्रयाय वौषट् ।
नानाविधानि दिव्यानि नानावर्णाकृतीनि च, इति अस्त्राय फट् ॥
इति हृदयादिन्यासः ॥

श्रीकृष्णप्रीत्यर्थं पाठे विनियोगः ॥

॥ श्रीमद्भगवद्गीताध्यानम् ॥

पार्थय प्रतिबोधितां भगवता नारायणेन स्वयं
व्यासेन ग्रथितां पुराणमुनिना मध्येमहाभारतम् ।
अद्वैतामृतवर्षिणीं भगवतीमष्टादशाध्यायिनी-
मम्ब त्वामनुसंदधामि भगवद्गीते भवद्वेषिणीम् ॥ १ ॥

नमोऽस्तु ते व्यास विशालबुद्धे
फुल्लारविन्दायतपत्रनेत्र ।
येन त्वया भारततैलपूर्णः
प्रज्वालितो ज्ञानमयः प्रदीपः ॥ २ ॥

प्रपन्नपारिजाताय तोत्रवेत्रैकपाणये ।
ज्ञानमुद्राय कृष्णाय गीतामृतदुहे नमः ॥ ३ ॥
सर्वोपनिषदो गावो दोग्धा गोपालनन्दनः ।
पार्थो वत्सः सुधीर्भोक्ता दुग्धं गीतामृतं महत् ॥ ४ ॥
वसुदेवसुतं देवं कंसचाणूरमर्दनम् ।
देवकीपरमानन्दं कृष्णं वन्दे जगद्गुरुम् ॥ ५ ॥
भीष्मद्रोणतटा जयद्रथजला गान्धारनीलोपला
शल्यग्राहवती कृपेण वहनी कर्णेन वेलाकुला ।
अश्वत्थामविकर्णघोरमकरा दुर्योधनावर्तिनी
सोत्तीर्णा खलु पाण्डवै रणनदी कैवर्तकैः केशवः ॥ ६ ॥
पाराशर्यवचःसरोजममलं गीतार्थगन्धोत्कटं
नानाख्यानककेसरं हरिकथासंबोधनावोधितम् ।
लोके सज्जनपदपदैरहरहः पेपीयमानं मुदा
भूयाद्भारतपङ्कजं कलिमलग्रध्वंसि नः श्रेयसे ॥ ७ ॥

१ - 'नीलोत्पला' इति पाठान्तरम् ।

२ - 'कैवर्तके केशवे' इति पाठान्तरम् ।

मूकं करोति वाचालं पङ्क्तुं लङ्घयते गिरिम् ।
 यत्कृपा तमहं वन्दे परमानन्दमाधवम् ॥ ८ ॥
 शान्ताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशं
 विश्वाधारं गगनसदृशं मेघवर्णं शुभाङ्गम् ।
 लक्ष्मीकान्तं कमलनयनं योगिभिर्ध्यानगम्यं
 वन्दे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकनाथम् ॥ ९ ॥
 यं ब्रह्मा वरुणेन्द्ररुद्रमरुतः स्तुन्वन्ति दिव्यैः स्तवै-
 र्वेदैः साङ्गपदक्रमोपनिषदैर्गायन्ति यं सामगाः ।
 ध्यानावस्थिततद्गतेन मनसा पश्यन्ति यं योगिनो
 यस्यान्तं न विदुः सुरासुरगणा देवाय तस्मै नमः ॥ १० ॥

श्रीमद्भगवद्गीताप्रशस्तिः ।

गीता सुगीता कर्तव्या किमन्यैः शास्त्रसंग्रहैः ।
 या स्वयं पद्मनाभस्य मुखपद्माद्विनिःसृता ॥ १ ॥
 सर्वशास्त्रमयी गीता सर्वदेवमयो हरिः ।
 सर्वतीर्थमयी गङ्गा सर्वधर्ममयी दया ॥ २ ॥
 गीता गङ्गा च गायत्री गोविन्दो हृदि संस्थितः ।
 चतुर्गकारसंयोगात् पुनर्जन्म न विद्यते ॥ ३ ॥

१ - 'शास्त्रविस्तरैः' इति पाठः ।

२ - 'मुखपद्माविनिर्गता' इति पाठः ।

३ - 'सर्वदेवमयो' इति पाठः ।

४ - 'सर्वधर्ममयो मनुः' इति पाठः ।

५ - 'गोविन्दो हृदयस्थितः' इति पाठः । 'गोविन्देति हृदि स्थिते' इति च ।

६ - 'चतुर्गकारसंयुक्ते' इति पाठः ।

७ - 'गकारपूर्वाश्चत्वारो रक्षन्ति महतो भयात्' इति श्लोकार्धः क्वचित् पूर्वार्धत्वेन दृश्यते,
 'चतुर्गकारसंयोगात्' इत्याद्युत्तरार्धश्च न पठ्यते ।

॥ अथ प्रथमोऽध्यायः ॥

धृतराष्ट्र उवाच ।

धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे समवेता युयुत्सवः ।

मामकाः पाण्डवाश्चैव किमकुर्वत संजय ॥ १ ॥

संजय उवाच ।

दृष्ट्वा तु पाण्डवानीकं व्यूढं दुर्योधनस्तदा ।

आचार्यमुपसंगम्य राजा वचनमब्रवीत् ॥ २ ॥

पश्यैतां पाण्डुपुत्राणामाचार्य महर्ती चमूम् ।

व्यूढां द्रुपदपुत्रेण तव शिष्येण धीमता ॥ ३ ॥

अत्र शूरा महेष्वासा भीमार्जुनसमा युधि ।

युयुधानो विराटश्च द्रुपदश्च महारथः ॥ ४ ॥

धृष्टकेतुश्चेकितानः काशिराजश्च वीर्यवान् ।

पुरुजित्कुन्तिभोजश्च शैब्यश्च नरपुंगवः ॥ ५ ॥

युधामन्युश्च विक्रान्त उत्तमौजाश्च वीर्यवान् ।

सौभद्रो द्रौपदेयाश्च सर्व एव महारथाः ॥ ६ ॥

अस्माकं तु विशिष्टा ये तान् निबोध द्विजोत्तम ।

नायका मम सैन्यस्य संज्ञार्थं तान् ब्रवीमि ते ॥ ७ ॥

१. १ — 'समवेता युयुत्सवः' इतिस्थाने 'सर्वक्षत्रसमागमे' इति काश्मीरपाठः ।
१. २ — 'स्तदा' इतिस्थाने 'स्तथा' इति पाठः ।
१. ३ — 'पश्यैतां' इतिस्थाने 'पश्य तां' इति पाठः ।
१. ५ — 'काशिराजश्च' इतिस्थाने 'काशीराजश्च' इति पाठः ।
१. ५ — 'नरपुंगवः' इतिस्थाने 'नरपुंगव' इति पाठः ।
१. ६ — 'सर्व एव' इतिस्थाने 'सर्व एते' इति पाठः ।
१. ७ — 'नायका' इतिस्थाने 'नायकान्' इति कचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
१. ७[*३] — 'सैन्ये महति ये सर्वे नेतारः(पा. मे., ते नराः) शूरसंमताः' इत्यधिकः श्लोकार्धः कचन काश्मीरमातृकासु ।

भवान् भीष्मश्च कर्णश्च कृपश्च समितिजयः ।
 अश्वत्थामा विकर्णश्च सौमदत्तिस्तथैव च ॥ ८ ॥
 अन्ये च बहवः शूरा मदर्थे त्यक्तजीविताः ।
 नानाशस्त्रप्रहरणाः सर्वे युद्धविशारदाः ॥ ९ ॥
 अपर्याप्तं तदस्माकं बलं भीष्माभिरक्षितम् ।
 पर्याप्तं त्विदमेतेषां बलं भीमाभिरक्षितम् ॥ १० ॥
 अयनेषु च सर्वेषु यथाभागमवस्थिताः ।
 भीष्ममेवाभिरक्षन्तु भवन्तः सर्वे एव हि ॥ ११ ॥
 तस्य संजनयन् हर्षं कुरुवृद्धः पितामहः ।
 सिंहनादं विनद्योच्चैः शङ्खं दध्मौ प्रतापवान् ॥ १२ ॥
 ततः शङ्खाश्च भेर्यश्च पणवानकगोमुखाः ।
 सहसैवाभ्यहन्यन्त स शब्दस्तुमुलोऽभवत् ॥ १३ ॥
 ततः श्वेतैर्हयैर्युक्ते महति स्यन्दने स्थितौ ।
 माधवः पाण्डवश्चैव दिव्यौ शङ्खौ प्रदध्मतुः ॥ १४ ॥

१. ८ - 'कृपश्च समितिजयः' इतिस्थाने 'कृपः शल्यो जयद्रथः' इति काश्मीरमातृकासु पाठः ।
१. ८ - 'सौमदत्तिस्तथैव च' इतिस्थाने 'सौमदत्तिर्जयद्रथः' इति नीलकण्ठपाठो वङ्गीय-पाठश्च । 'सौमदत्तिश्च वीर्यवान्' इति तु काश्मीरमातृकासु ।
१. ९ - 'मदर्थे' इतिस्थाने 'मदर्थं' इति पाठः ।
१. ९ - 'सर्वे युद्ध' इतिस्थाने 'नानायुद्ध' इति काश्मीरपाठः । 'नानाशास्त्र' इति त्वन्यत्र ।
१. १० - 'तदस्माकं' इतिस्थाने 'तदास्माकं' इति पाठः ।
१. १० - 'भीष्माभिरक्षितम्' इतिस्थाने 'भीमाभिरक्षितम्' इति क्वचित् काश्मीरपाठः ।
१. १० - 'त्विदमेतेषां' इतिस्थाने 'त्विदमेवेदं' इति, 'तुदतां तेषां' इति च पाठौ ।
१. १० - 'बलं भीमाभिरक्षितम्' इतिस्थाने 'धृष्टद्युम्नाभिरक्षितम्' इति पाठः । 'बलं भीष्माभिरक्षितम्' इति तु क्वचित् काश्मीरपाठः ।
१. ११ - 'अयनेषु च' इतिस्थाने 'अयनेषु तु' इति काश्मीरपाठः । अन्यत्राप्युपलभ्यते ।
१. १२ - 'हर्षं' इतिस्थाने 'हर्षे' इति पाठः ।
१. १४ - 'श्वेतैर्हयै' इतिस्थाने 'श्वेतहयै' इति पाठः ।
१. १४ - 'युक्ते' इतिस्थाने 'युद्धे' इति पाठः ।

पाञ्चजन्यं हृषीकेशो देवदत्तं धनंजयः ।
 पौण्ड्रं दध्मौ महाशङ्खं भीमकर्मा वृकोदरः ॥ १५ ॥
 अनन्तविजयं राजा कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः ।
 नकुलः सहदेवश्च सुघोषमणिपुष्पकौ ॥ १६ ॥
 काश्यश्च परमेष्वासः शिखण्डी च महारथः ।
 धृष्टद्युम्नो विराटश्च सात्यकिश्चापराजितः ॥ १७ ॥
 द्रुपदो द्रौपदेयाश्च सर्वशः पृथिवीपते ।
 सौमद्रश्च महाबाहुः शङ्खान् दध्मुः पृथक् पृथक् ॥ १८ ॥
 स घोषो धार्तराष्ट्राणां हृदयानि व्यदारयत् ।
 नभश्च पृथिवीं चैव तुमुलो व्यनुनादयन् ॥ १९ ॥
 अथ व्यवस्थितान् दृष्ट्वा धार्तराष्ट्रान् कपिध्वजः ।
 प्रवृत्ते शस्त्रसंपाते धनुरुद्यम्य पाण्डवः ॥ २० ॥
 हृषीकेशं तदा वाक्यमिदमाह महीपते ।
 सेनयोरुभयोर्मध्ये रथं स्थापय मेऽच्युत ॥ २१ ॥
 यावदेतान् निरीक्षेऽहं योद्धुकामानवस्थितान् ।
 कर्मया सह योद्धव्यमस्मिन् रणसमुद्यमे ॥ २२ ॥

१. १६ - 'कुन्तीपुत्रो' इतिस्थाने 'कुन्तिपुत्रो' इति पाठः ।
१. १८ - 'द्रुपदो द्रौपदेयाश्च सर्वशः पृथिवीपते' इतिस्थाने 'पाञ्चालश्च महेष्वासो द्रौपदेयाश्च पञ्च ये (पा. भे., पञ्च च)' इति काश्मीरपाठः ।
१. १८ - 'महाबाहुः' इतिस्थाने 'महेष्वासः' इति पाठः ।
१. १८ - 'शङ्खान्' इतिस्थाने 'शङ्खं' इति पाठः ।
१. १९ - 'व्यदारयत्' इतिस्थाने 'व्यकम्पयत्' इति, 'विदारयन्' इति च पाठौ ।
१. १९ - 'व्यनुनादयन्' इतिस्थाने 'ऽभ्यनुनादयन्' इति काश्मीरपाठः । 'व्यनुनादयत्' इत्यन्यत्र ।
१. २० - 'संपाते' इतिस्थाने 'संघाते' इति पाठः ।
१. २१ - श्लोकाधर्थोऽन्तराले 'अर्जुन उवाच' इति बहुशो न पठितम्, पठनार्हं च ।
१. २१ - 'सेनयोरुभयो' इतिस्थाने 'उभयोः सेनयो' इति क्वचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
१. २१ - 'महीपते' इतिस्थाने 'महीपतिः' इति पाठः ।
१. २२ - 'देतान्' इतिस्थाने 'देनान्' इति पाठः ।
१. २२ - 'निरीक्षे' इतिस्थाने 'निरीक्ष्ये' इति ग्रामादिकः पाठः ।

योत्स्यमानानवेक्षेऽहं य एतेऽत्र समागताः ।

धार्तराष्ट्रस्य दुर्वद्वैर्युद्धे प्रियचिकीर्षवः ॥ २३ ॥

एवमुक्तो हृषीकेशो गुडाकेशेन भारत ।

सेनयोरुभयोर्मध्ये स्थापयित्वा रथोत्तमम् ॥ २४ ॥

भीष्मद्रोणप्रमुखतः सर्वेषां च महीक्षिताम् ।

उवाच पार्थ पश्यैतान् समवेतान् कुरुनिति ॥ २५ ॥

तत्रापश्यत् स्थितान् पार्थः पितृनथ पितामहान् ।

आचार्यान् मातुलान् भ्रातृन् पुत्रान् पौत्रान् सखींस्तथा ॥ २६ ॥

ध्वशुरान् सुहृदश्चैव सेनयोरुभयोरपि ।

तान् समीक्ष्य स कौन्तेयः सर्वान् बन्धूनवस्थितान् ॥ २७ ॥

कृपया परयाविष्टो विपीदन्निदमब्रवीत् ।

दृष्ट्वेमं स्वजनं कृष्ण युयुत्सुं समुपस्थितम् ॥ २८ ॥

१. २३ - 'नवेक्षे' इतिस्थाने 'नवेक्ष्ये' इति ग्रामादिकः पाठो बहुत्र दृश्यते ।

१. २३ - 'धार्तराष्ट्रस्य' इतिस्थाने 'धृतराष्ट्रस्य' इति क्वचित् पाठः ।

१. २४ - श्लोकार्थयोरन्तराले 'संजय उवाच' इति बहुशो न पठितम्, पठनानहं च ।

१. २४ - 'सेनयोरुभयो' इतिस्थाने 'उभयोः सेनयो' इति क्वचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।

१. २४ - 'मध्ये' इतिस्थाने 'रस्य' इति भास्करपाठः ।

१. २७ - 'सुहृदश्चैव' इतिस्थाने 'सुहृदश्चापि' इति पाठः । 'सुहृदः श्यालान्' इति तु नेपालपाठः ।

१. २७ - 'समीक्ष्य स' इतिस्थाने 'समीक्ष्य च' इति, 'समीक्ष्याथ' इति च पाठौ ।

१. २८ - 'विष्टो विपीदन्निदमब्रवीत्' इतिस्थाने 'विष्टः सीदमानोऽब्रवीदिदम्' इति काश्मीरपाठः, वङ्गपाठश्च । 'युक्तः सीदमानोऽब्रवीदिदम्' इत्यपि क्वचित् ।

१. २८ - श्लोकार्थयोरन्तराले 'अर्जुन उवाच' इति बहुशो न पठितम्, पठनानहं च ।

१. २८ - 'दृष्ट्वेमं' इतिस्थाने 'दृष्ट्वेदं' इति, 'दृष्ट्वेनं' इति च पाठौ ।

१. २८ - 'दृष्ट्वेमं स्वजनं कृष्ण युयुत्सुं समुपस्थितम्' इतिस्थाने 'दृष्ट्वेमान् स्वजनान् कृष्ण युयुत्सून् समवस्थितान्' इति काश्मीरपाठो वङ्गपाठश्च । 'दृष्ट्वेमान् स्वजनान् कृष्ण युयुत्सून् समुपस्थितान्' इत्यपि क्वचित् ।

१. २८ - 'युयुत्सुं' इतिस्थाने 'युद्धाय' इति नेपालपाठः ।

सीदन्ति मम गात्राणि मुखं च परिशुष्यति ।
 वेपथुश्च शरीरे मे रोमहर्षश्च जायते ॥ २९ ॥
 गाण्डीवं संसते हस्तात् त्वक् चैव परिदह्यते ।
 न च शक्नोम्यवस्थातुं भ्रमतीव च मे मनः ॥ ३० ॥
 निमित्तानि च पश्यामि विपरीतानि केशव ।
 न च श्रेयोऽनुपश्यामि हत्वा स्वजनमाहवे ॥ ३१ ॥
 न काङ्क्षे विजयं कृष्ण न च राज्यं सुखानि च ।
 किं नो राज्येन गोविन्द किं भोगैर्जीवितेन वा ॥ ३२ ॥
 येषामर्थे काङ्क्षितं नो राज्यं भोगाः सुखानि च ।
 त इमेऽवस्थिता युद्धे प्राणांस्त्यक्त्वा धनानि च ॥ ३३ ॥
 आचार्याः पितरः पुत्रास्तथैव च पितामहाः ।
 मातुलाः श्वशुराः पौत्राः स्यालाः संबन्धिनस्तथा ॥ ३४ ॥

१. २९ - 'मम' इतिस्थाने 'सर्वं' इति क्वचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
१. २९ - 'च परिशुष्यति' इतिस्थाने 'च परिशुष्यते' इति, 'चापि विशुष्यति' इति च पाठौ ।
१. ३० - 'गाण्डीवं संसते' इतिस्थाने 'संसते गाण्डीवं' इति क्वचन काश्मीरमातृकासु पाठः ।
१. ३० - 'मनः' इतिस्थाने 'मतिः' इति पाठः ।
१. ३१ - 'ऽनुपश्यामि' इतिस्थाने 'न पश्यामि' इति क्वचित् पाठः ।
१. ३१ - 'स्वजनमाहवे' इतिस्थाने 'हवे स्वबान्धवान्' इति क्वचिच्छन्दोहीनः पाठः ।
१. ३२ - 'न च राज्यं सुखानि च' इतिस्थाने 'न राज्यं न सुखानि च' इति क्वचित् काश्मीरपाठः ।
१. ३२ - 'जीवितेन वा' इतिस्थाने 'जीवितेन च' इति पाठः ।
१. ३३ - 'काङ्क्षितं नो' इतिस्थाने 'जीवितं मे' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१. ३३ - 'त इमेऽवस्थिता' इतिस्थाने 'त एवेमे स्थिता' इति, 'त एव मे स्थिता' इति च पाठौ ।
१. ३३ - 'युद्धे' इतिस्थाने 'योद्धुं' इति पाठः ।
१. ३३ - 'धनानि च' इतिस्थाने 'सुदुस्त्यजान्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१. ३४ - 'च पितामहाः' इतिस्थाने 'प्रपितामहाः' इति पाठः ।
१. ३४ - 'संबन्धिनस्तथा' इतिस्थाने 'संबन्धिवान्धवाः' इति पाठः ।

एतान् न हन्तुमिच्छामि घ्नतोऽपि मधुसूदन ।
 अपि त्रैलोक्यराज्यस्य हेतोः किं नु महीकृते ॥ ३५ ॥
 निहत्य धार्तराष्ट्रान् नः का प्रीतिः स्याज्जनार्दन ।
 पापमेवाश्रयेदस्मान् हत्वैतानाततायिनः ॥ ३६ ॥
 तस्मान्नाहं वयं हन्तुं धार्तराष्ट्रान् स्ववान्धवान् ।
 स्वजनं हि कथं हत्वा सुखिनः स्याम माधव ॥ ३७ ॥
 यद्यप्येते न पश्यन्ति लोभोपहतचेतसः ।
 कुलक्षयकृतं दोषं मित्रद्रोहे च पातकम् ॥ ३८ ॥
 कथं न ज्ञेयमस्माभिः पापादस्मान्निवर्तितुम् ।
 कुलक्षयकृतं दोषं प्रपश्यद्भिर्जनार्दन ॥ ३९ ॥
 कुलक्षये प्रणश्यन्ति कुलधर्माः सनातनाः ।
 धर्मो नष्टे कुलं कृत्स्नमधर्मोऽभिमवत्युत ॥ ४० ॥
 अधर्माभिमवात् कृष्ण प्रदुष्यन्ति कुलस्त्रियः ।
 स्त्रीषु दुष्टासु वार्ष्णेय जायते वर्णसंकरः ॥ ४१ ॥
 संकरो नरकायैव कुलघ्नानां कुलस्य च ।
 पतन्ति पितरो ह्येषां लुप्तपिण्डोदकक्रियाः ॥ ४२ ॥
 दोषैरेतैः कुलघ्नानां वर्णसंकरकारकैः ।
 उत्साद्यन्ते जातिधर्माः कुलधर्माश्च शाश्वताः ॥ ४३ ॥

-
१. ३५ - 'किं नु' इतिस्थाने 'किमु' इति काश्मीरपाठः । 'किं नु' इति क्वचित् ।
 १. ३७ - 'स्ववान्धवान्' इतिस्थाने 'सवान्धवान्' इति नीलकण्ठ(?) पाठः ।
 अन्यत्रापि क्वचित् ।
 १. ३७ - 'स्वजनं' इतिस्थाने 'स्वजनान्' इति पाठः ।
 १. ३८ - 'यद्यप्येते' इतिस्थाने 'यद्यथा ते' इति पाठः ।
 १. ३८ - 'मित्रद्रोहे' इतिस्थाने 'मित्रद्रोहि' इति कचन काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 १. ३९ - 'प्रपश्यद्भिः' इतिस्थाने 'संपश्यद्भिः' इति कचन काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 १. ४१ - 'कृष्ण' इतिस्थाने 'कृत्स्नाः' इति पाठः ।
 १. ४३ - 'उत्साद्यन्ते जातिधर्माः कुलधर्माश्च शाश्वताः' इतिस्थाने 'उत्साद्यते जातिधर्मः
 कुलधर्मश्च शाश्वतः' इति भास्करपाठः ।
 १. ४३ - 'धर्माश्च शाश्वताः' इतिस्थाने 'धर्माः सनातनाः' इति पाठः ।

उत्सन्नकुलधर्माणां मनुष्याणां जनार्दन ।
 नरके नियतं वासो भवतीत्यनुशुश्रुम् ॥ ४४ ॥
 अहो वत महत् पापं कर्तुं व्यवसिता वयम् ।
 यद्राज्यसुखलोभेन हन्तुं स्वजनमुद्यताः ॥ ४५ ॥
 यदि मामप्रतीकारमशस्त्रं शस्त्रपाणयः ।
 धार्तराष्ट्रा रणे हन्युस्तन्मे क्षेमतरं भवेत् ॥ ४६ ॥
 एवमुक्त्वार्जुनः संख्ये रथोपस्थ उपाविशत् ।
 विसृज्य सशरं चापं शोकसंविग्रमानसः ॥ ४७ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

अर्जुनविषादो नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

-
१. ४४ — 'उत्सन्न' इतिस्थाने 'उच्छिन्न' इति पाठः ।
 १. ४४ — 'शुश्रुम्' इतिस्थाने 'शुश्रुमः' इति पाठः ।
 १. ४५ — 'हन्तुं स्वजनमुद्यताः' इतिस्थाने 'स्वजनान् हन्तुमुद्यताः' इति पाठः ।
 १. ४६ — 'क्षेमतरं' इतिस्थाने 'प्रियतरं' इति पाठः ।
 १. ४७ — अस्य श्लोकस्य पूर्वं 'संजय उवाच' इति कचिदनावश्यको निर्देशः ।
 १. ४७ — 'विसृज्य' इतिस्थाने 'उत्सृज्य' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 १. ४७ — श्लोकस्यास्य द्वितीयचतुर्थपादयोः स्थानव्यत्यासः कचन दृश्यते ।
 १. पुष्पिकायाम् — 'अर्जुनविषादो' इतिस्थाने 'अर्जुनपरिषेदो' इति, 'अर्जुनविषाद-
 योगो' इति, 'सैन्यदर्शनो' इति, 'सैन्योपदर्शनो' इति च पाठाः ।

॥ अथ द्वितीयोऽध्यायः ॥

संजय उवाच ।

तं तथा कृपयाविष्टमश्रुपूर्णाकुलेक्षणम् ।
विषीदन्तमिदं वाक्यमुवाच मधुसूदनः ॥ १ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

कुतस्त्वा कश्मलमिदं विषमे समुपस्थितम् ।
अनार्यजुष्टमस्वर्ग्यमकीर्तिकरमर्जुन ॥ २ ॥
क्लैब्यं मा स्म गमः पार्थ नैतत् त्वय्युपपद्यते ।
क्षुद्रं हृदयदौर्बल्यं त्यक्तवोत्तिष्ठ परंतप ॥ ३ ॥

अर्जुन उवाच ।

कथं भीष्ममहं संख्ये द्रोणं च मधुसूदन ।
इषुभिः प्रतियोत्स्यामि पूजार्हावरिसूदन ॥ ४ ॥

गुरुनहत्वा हि महानुभावा-

ञ्छ्रेयो भोक्तुं मैक्षमपीह लोके ।

हत्वार्थकामांस्तु गुरुनिहैव

भुञ्जीय भोगान् रुधिरप्रदिग्धान् ॥ ५ ॥

-
२. १ - 'पूर्णाकुलेक्षणम्' इतिस्थाने 'पूर्णमुखेक्षणम्' इति कचित् पाठः ।
२. १ - 'विषीदन्त' इतिस्थाने 'सीदमान' इति प्रायः काश्मीरपाठो वङ्गपाठश्च ।
२. २ - 'कुतस्त्वा' इतिस्थाने 'कुतस्त्वां' इति पाठः ।
२. २ - 'इदं विषमे' इतिस्थाने 'इदंविषये' इति कचित् पाठः ।
२. २ - 'मकीर्तिकर' इतिस्थाने 'मयशस्कर' इति पाठः ।
२. ३ - 'क्लैब्यं मा स्म गमः पार्थ' इतिस्थाने 'मा क्लैब्यं गच्छ कौन्तेय' इति वङ्ग-
काश्मीरपाठौ, तथा यवद्वीपपाठश्च । अन्यत्रापि बहुशो दृश्यते ।
२. ४ - 'प्रतियोत्स्यामि' इतिस्थाने 'परियोत्स्यामि' इति पाठः ।
२. ५ - 'गुरुनहत्वा' इतिस्थाने 'गुरून् हत्वा' इति कचित् ग्रामादिकः पाठः ।
२. ५ - 'श्रेयो भोक्तुं' इतिस्थाने 'श्रेयश्चर्तुं' इति काश्मीरपाठः । 'श्रेयस्करं' इत्यपि
कचिदुपलभ्यते ।
२. ५ - 'मैक्ष' इतिस्थाने 'मैक्ष्य' इति बहुशः पाठः ।
२. ५ - 'हत्वार्थकामांस्तु गुरुनिहैव' इतिस्थाने 'न त्वर्थकामस्तु गुरून् निहत्य' इति
काश्मीरपाठः ।
२. ५ - 'प्रदिग्धान्' इतिस्थाने 'प्रदग्धान्' इति पाठः ।

न चैतद्विद्मः कतरन्नो गरीयो
यद्वा जयेम यदि वा नो जयेयुः ।
यानेव हत्वा न जिजीविषाम-
स्तेऽवस्थिताः प्रमुखे धार्तराष्ट्राः ॥ ६ ॥

कार्पण्यदोषोपहतस्वभावः
पृच्छामि त्वा धर्मसंमूढचेताः ।
यच्छ्रेयः स्यान्निश्चितं ब्रूहि तन्मे
शिष्यस्तेऽहं शाधि मां त्वां प्रपन्नम् ॥ ७ ॥

न हि प्रपश्यामि ममापनुद्या-
द्यच्छोकमुच्छोषणमिन्द्रियाणाम् ।
अवाप्य भूमावसपत्नमृद्धं
राज्यं सुराणामपि चाधिपत्यम् ॥ ८ ॥

संजय उवाच ।

एवमुक्त्वा हृषीकेशं गुडाकेशः परंतपः ।
न योत्स्य इति गोविन्दमुक्त्वा तूष्णीं बभूव ह ॥ ९ ॥

-
२. ६ - 'यदि वा नो' इतिस्थाने 'उत वा नो' इति नेपालपाठः ।
 २. ६ - 'तेऽवस्थिताः' इतिस्थाने 'ते नः स्थिताः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 २. ६ - 'प्रमुखे धार्तराष्ट्राः' इतिस्थाने 'प्राङ्मुखे धार्तराष्ट्राः' इति, 'प्रत्यनीकेषु योधाः' इति च पाठौ ।
 २. ७ - 'कार्पण्यदोषोपहतस्वभावः' इतिस्थाने 'कार्पण्यदोषोपहतः स्वभावः' इति नेपालपाठः, तथा 'कार्यं यदेषां महतां स्वभावः' इति कुत्रत्यः पाठः, तावुभावपि प्रामादिकौ ।
 २. ७ - 'त्वा' इतिस्थाने 'त्वां' इति पाठः ।
 २. ७ - 'मां त्वां' इतिस्थाने 'मां त्वं' इति पाठः ।
 २. ८ - 'यच्छोक' इतिस्थाने 'यः शोक' इति, तथा 'यः शोष' इति काश्मीर-मातृकासु प्रायः पाठौ ।
 २. ८ - 'भूमावसपत्न' इतिस्थाने 'भूमौ च सपत्न' इति पाठः ।
 २. ९ - 'परंतपः' इतिस्थाने 'परंतप' इति पाठः ।
 २. ९ - 'तूष्णीं' इतिस्थाने 'तूष्णी' इति पाठः ।

तमुवाच हृषीकेशः प्रहसन्निव भारत ।
सेनयोरुभयोर्मध्ये विषीदन्तमिदं वचः ॥ १० ॥

श्रीभगवानुवाच ।

अशोच्यानन्वशोचस्त्वं प्रज्ञावादांश्च भापसे ।
गतास्त्वनगतास्त्वं नानुशोचन्ति पण्डिताः ॥ ११ ॥
न त्वेवाहं जातु नासं न त्वं नेमे जनाधिपाः ।
न चैव न भविष्यामः सर्वे वयमतः परम् ॥ १२ ॥
देहिनोऽस्मिन् यथा देहे कौमारं यौवनं जरा ।
तथा देहान्तरप्राप्तिर्धीरस्तत्र न मुह्यति ॥ १३ ॥
मात्रास्पर्शास्तु कौन्तेय शीतोष्णसुखदुःखदाः ।
आगमापायिनोऽनित्यास्तांस्तितिक्षस्व भारत ॥ १४ ॥
यं हि न व्यथयन्त्येते पुरुषं पुरुषर्षभ ।
समदुःखसुखं धीरं सोऽमृतत्वाय कल्पते ॥ १५ ॥

२. १० - 'सेनयोरुभयो' इतिस्थाने 'उभयोः सेनयो' इति प्रायो वङ्गपाठः ।

२. १० - 'विषीदन्त' इतिस्थाने 'सीदमान' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

२. १० - [*१] 'त्वं मानुष्ये(पा.भे.,षे)णोपहतान्तरात्मा
विषादमोहाभिभवाद्विसंज्ञः ।
कृपागृहीतः समवे(पा.भे.,वी)क्ष्य बन्धू-
नभिप्रपन्नान् सुखमन्तकस्य ॥'

इत्यधिकः काश्मीरपाठे श्लोकः ।

२. ११ - 'नन्वशोचस्त्वं' इतिस्थाने 'ननुशोचस्त्वं' इति भास्करपाठः ।

२. ११ - 'अशोच्यानन्वशोचस्त्वं प्रज्ञावादांश्च भापसे' इतिस्थाने 'अशोच्याननुशोचं-
(पा. भे., 'नन्वशोच्य' तथा 'नवशोच')स्त्वं प्राज्ञवन्नाभिभापसे' इति
काश्मीरपाठः ।

२. ११ - 'नगतासू' इतिस्थाने 'नगतासू वा' इति यवद्वीपपाठः ।

२. १२ - 'त्वेवाहं' इतिस्थाने 'हेवाहं' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

२. १२ - 'नेमे' इतिस्थाने 'नामी' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

२. १२ - 'मतः' इतिस्थाने 'मितः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

२. १३ - 'धीरं' इतिस्थाने 'वीरं' इति पाठः ।

२. १३ - 'मुह्यति' इतिस्थाने 'शोचति' इत्यभिनवगुप्तटीकायां पाठः ।

२. १५ - 'कल्पते' इतिस्थाने 'कम्पते' इति पाठः ।

नासतो विद्यते भावो नाभावो विद्यते सतः ।
 उभयोरपि दृष्टोऽन्तस्त्वनयोस्तत्त्वदर्शिभिः ॥ १६ ॥
 अविनाशि तु तद्विद्धि येन सर्वमिदं ततम् ।
 विनाशमव्ययस्यास्य न कश्चित् कर्तुमर्हति ॥ १७ ॥
 अन्तवन्त इमे देहा नित्यस्योक्ताः शरीरिणः ।
 अनाशिनोऽप्रमेयस्य तस्माद्युध्यस्व भारत ॥ १८ ॥
 य एनं वेत्ति हन्तारं यश्चैनं मन्यते हतम् ।
 उभौ तौ न विजानीतो नायं हन्ति न हन्यते ॥ १९ ॥
 न जायते म्रियते वा कदाचि-
 न्नायं भूत्वा भविता वा न भूयः ।
 अजो नित्यः शाश्वतोऽयं पुराणो
 न हन्यते हन्यमाने शरीरे ॥ २० ॥
 वेदाविनाशिनं नित्यं य एनमजमव्ययम् ।
 कथं स पुरुषः पार्थ कं घातयति हन्ति कम् ॥ २१ ॥

-
२. १६ - 'विद्यते भावो' इतिस्थाने 'विद्यतेऽभावो' इति माध्वपदच्छेदः ।
 २. १६ - 'स्तस्व' इतिस्थाने 'र्वस्तु' इति पाठः ।
 २. १७ - 'कश्चित्' इतिस्थाने 'किञ्चित्' इति पाठः ।
 २. १७ - 'कर्तु' इतिस्थाने 'पातु' इति पाठः ।
 २. १८ - 'नित्यस्योक्ताः' इतिस्थाने 'नित्यप्रोक्ताः' इति यवद्वीपपाठः ।
 २. १८ - 'अनाशिनोऽप्रमेयस्य' इतिस्थाने 'विनाशमव्ययस्यास्य' इति कश्चित् ग्रामा-
 दिकः पाठः ।
 २. १८ - 'अनाशिनो' इतिस्थाने 'विनाशिनो' इति कश्चित् काश्मीरपाठः ।
 २. १८ - 'तस्मा' इतिस्थाने 'यस्मा' इति यवद्वीपपाठः ।
 २. १९ - 'वेत्ति' इतिस्थाने 'वेद' इति पाठः ।
 २. १९ - 'न विजानीतो' इतिस्थाने 'नाभिजानीतां' इति यवद्वीपपाठः ।
 २. २० - 'भूत्वा भविता' इतिस्थाने 'भूत्वा-अभविता' इति शाङ्करभाष्ये पदच्छेदः ।
 २. २० - 'न भूयः' इतिस्थाने 'कदाचित्' इति नेपालपाठः ।
 २. २० - 'अजो' इतिस्थाने 'अतो' इति पाठः ।
 २. २० - 'शरीरे' इतिस्थाने 'अतीते' इति पाठः ।
 २. २१ - 'पुरुषः पार्थ' इतिस्थाने 'पुरुषव्याघ्र' इति पाठः ।
 २. २१ - 'कं घातयति हन्ति कम्' इतिस्थाने 'हन्यते हन्ति वा कथम्' इति प्रायशः
 काश्मीरपाठः ।

वासांसि जीर्णानि यथा विहाय
नवानि गृह्णाति नरोऽपराणि ।
तथा शरीराणि विहाय जीर्णा-
न्यन्यानि संयाति नवानि देही ॥ २२ ॥

नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि नैनं दहति पावकः
न चैनं क्लेदयन्त्यापो न शोषयति मारुतः ॥ २३ ॥

अच्छेद्योऽयमदाह्योऽयमक्लेद्योऽशोष्य एव च ।
नित्यः सर्वगतः स्थाणुरचलोऽयं सनातनः ॥ २४ ॥

अव्यक्तोऽयमचिन्त्योऽयमविकार्योऽयमुच्यते ।
तस्मादेवं विदित्वैनं नानुशोचितुमर्हसि ॥ २५ ॥

अथ चैनं नित्यजातं नित्यं वा मन्यसे मृतम् ।
तथापि त्वं महाबाहो नैनं शोचितुमर्हसि ॥ २६ ॥

जातस्य हि ध्रुवो मृत्युर्ध्रुवं जन्म मृतस्य च ।
तस्मादपरिहार्येऽर्थे न त्वं शोचितुमर्हसि ॥ २७ ॥

अव्यक्तादीनि भूतानि व्यक्तमध्यानि भारत ।
अव्यक्तनिधनान्येव तत्र का परिदेवना ॥ २८ ॥

२. २२ - 'संयाति' इतिस्थाने 'गृह्णाति' इति, 'देहानि' इति च पाठौ ।
२. २३ - 'क्लेदयन्त्या' इतिस्थाने 'क्लेशयन्त्या' इति, 'क्लीबयन्त्या' इति पाठौ ।
२. २३ - 'मारुतः' इतिस्थाने 'मारुतिः' इति पाठः ।
२. २४ - 'नित्यः सर्वगतः' इतिस्थाने 'नित्यसर्वगतः' इति, 'नित्यः सततगतः' इति, च पाठौ ।
२. २५ - 'देवं विदित्वैनं' इतिस्थाने 'देवं विदित्वैवं' इति, 'देवं विदित्वेह' इति, 'देवं विचिन्त्यैव' इति च पाठाः ।
२. २६ - 'अथ चैनं' इतिस्थाने 'अथ चैनं' इति काश्मीरपाठः ।
२. २६ - 'नैनं' इतिस्थाने 'नैवं' इति पाठः ।
२. २७ - 'जातस्य हि' इतिस्थाने 'जातस्यैव' इति पाठः ।
२. २७ - 'ध्रुवो' इतिस्थाने 'ध्रुवं' इति कचित् काश्मीरपाठः ।
२. २८ - 'परिदेवना' इतिस्थाने 'परिवेदना' इति कचित् पाठः ।

आश्चर्यवत् पश्यति कश्चिदेन-
 माश्चर्यवद्भवति तथैव चान्यः ।
 आश्चर्यवच्चैनमन्यः शृणोति
 श्रुत्वाप्येनं वेद न चैव कश्चित् ॥ २९ ॥

देही नित्यमवध्योऽयं देहे सर्वस्य भारत ।
 तस्मात् सर्वाणि भूतानि न त्वं शोचितुमर्हसि ॥ ३० ॥
 स्वधर्ममपि चावेक्ष्य न विकम्पितुमर्हसि ।
 धर्म्याद्धि युद्धाच्छ्रेयोऽन्यत् क्षत्रियस्य न विद्यते ॥ ३१ ॥
 यदृच्छया चोपपन्नं स्वर्गद्वारमपावृतम् ।
 सुखिनः क्षत्रियाः पार्थ लभन्ते युद्धमीदृशम् ॥ ३२ ॥
 अथ चेत् त्वमिमं धर्म्यं संग्रामं न करिष्यसि ।
 ततः स्वधर्मं कीर्तिं च हित्वा पापमवाप्स्यसि ॥ ३३ ॥
 अकीर्तिं चापि भूतानि कथयिष्यन्ति तेऽव्ययाम् ।
 संभावितस्य चाकीर्तिर्मरणादतिरिच्यते ॥ ३४ ॥

२. २९ - 'तथैव चान्यः' इतिस्थाने 'तथैनमन्यः' इति, 'तथैवमन्यः' इति च पाठौ ।
 २. ३० - 'मवध्यो' इतिस्थाने 'मबद्धो' इति पाठः ।
 २. ३० - 'न त्वं शोचितु' इतिस्थाने 'नानुशोचितु' इति, 'नान्न शोचितु' इति च पाठौ ।
 २. ३१ - 'स्वधर्ममपि' इतिस्थाने 'स्वधर्ममेव' इति यवद्वीपपाठः ।
 २. ३१ - 'न विकम्पितु' इतिस्थाने 'न त्वं कम्पितु' इति, 'न प्रकम्पितु' इति च पाठौ । 'न विकल्पितु' इति तु यवद्वीपपाठः ।
 २. ३१ - 'धर्म्याद्धि' इतिस्थाने 'धर्माद्धि' इति पाठः ।
 २. ३१ - 'ऽन्यत्' इतिस्थाने 'ऽन्यः' इति पाठः ।
 २. ३२ - 'चोपपन्नं' इतिस्थाने 'चोपनतं' इति पाठः ।
 २. ३२ - 'सुखिनः' इतिस्थाने 'सुकृतात्' इति पाठः ।
 २. ३३ - 'स्वमिमं धर्म्यं' इतिस्थाने 'त्वं धर्म्यमिमं' इति प्रायो द्राविडपाठः, भास्कर-
 पाठश्च । क्वचित् 'त्वं धर्ममिमं' इत्यपि ।
 २. ३३ - 'स्वधर्मं' इतिस्थाने 'सुधर्मं' इति, 'स्वधर्म्यं' इति च पाठौ ।
 २. ३३ - 'हित्वा' इतिस्थाने 'हत्वा' इति पाठः ।
 २. ३४ - 'कथयिष्यन्ति' इतिस्थाने 'कीर्तयिष्यन्ति' इति पाठः ।
 २. ३४ - 'तेऽव्ययाम्' इतिस्थाने 'तेऽव्ययम्' इति, 'तेऽव्ययाः' इति च पाठौ ।
 २. ३४ - 'चाकीर्तिं' इतिस्थाने 'साकीर्तिं' इति पाठः ।
 २. ३४ - 'दतिरिच्यते' इतिस्थाने 'दितिरिच्यते' इति प्रामादिकः पाठः ।

२ [भगवद्गीता]

भयाद्रणादुपरतं मंस्यन्ते त्वां महारथाः ।
 येषां च त्वं बहुमतो भूत्वा यास्यसि लाघवम् ॥ ३५ ॥
 अवाच्यवादांश्च बहून् वदिष्यन्ति तवाहिताः ।
 निन्दन्तस्तव सामर्थ्यं ततो दुःखतरं नु किम् ॥ ३६ ॥
 हतो वा प्राप्स्यसि स्वर्गं जित्वा वा मोक्ष्यसे महीम् ।
 तस्मादुत्तिष्ठ कौन्तेय युद्धाय कृतनिश्चयः ॥ ३७ ॥
 सुखदुःखे समे कृत्वा लाभालाभौ जयाजयौ ।
 ततो युद्धाय युज्यस्व नैवं पापमवाप्स्यसि ॥ ३८ ॥
 एषा तेऽभिहिता सांख्ये बुद्धिर्योगे त्विमां शृणु ।
 बुद्ध्या युक्तो यया पार्थ कर्मबन्धं प्रहास्यसि ॥ ३९ ॥
 नेहाभिक्रमनाशोऽस्ति प्रत्यवायो न विद्यते ।
 स्वल्पमप्यस्य धर्मस्य त्रायते महतो भयात् ॥ ४० ॥
 व्यवसायात्मिका बुद्धिरेकेह कुरुनन्दन ।
 बहुशाखा ह्यनन्ताश्च बुद्धयोऽव्यवसायिनाम् ॥ ४१ ॥

२. ३५ — 'मंस्यन्ते' इतिस्थाने 'मन्यन्ते' इति पाठः ।
 २. ३५ — 'त्वां' इतिस्थाने 'त्वा' इति पाठः ।
 २. ३५ — 'येषां' इतिस्थाने 'एषां' इति, 'केषां' इति, 'तेषां' इति च पाठाः ।
 २. ३६ — 'वादांश्च' इतिस्थाने 'वाचांश्च' इति पाठः ।
 २. ३६ — 'निन्दन्त' इतिस्थाने 'विदन्त' इति पाठः ।
 २. ३६ — 'दुःखतरं' इतिस्थाने 'दुःखतरे' इति पाठः ।
 २. ३७ — 'महीम्' इतिस्थाने 'भुवम्' इति पाठः । 'महिम्' इति च प्रामादिकः ।
 २. ३८ — 'ततो युद्धाय' इतिस्थाने 'तस्माद्युद्धाय' इति पाठः ।
 २. ३८ — 'युज्यस्व' इतिस्थाने 'युध्यस्व' इति नेपालपाठः ।
 २. ३८ — 'नैवं' इतिस्थाने 'नैनं' इति पाठः ।
 २. ३९ — 'यया' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।
 २. ४० — 'नेहाभिक्रम' इतिस्थाने 'नेहातिक्रम' इति काश्मीरपाठः ।
 २. ४० — 'विद्यते' इतिस्थाने 'दृश्यते' इति पाठः ।
 २. ४० — 'स्वल्प' इतिस्थाने 'सत्त्व' इति पाठः ।
 २. ४१ — 'यात्मिका' इतिस्थाने 'यात्मका' इति पाठः ।
 २. ४१ — 'रेकेह' इतिस्थाने 'रेकैव' इति काश्मीरपाठः ।

यामिमां पुष्पितां वाचं प्रवदन्त्यविपश्चितः ।
 वेदवादरताः पार्थ नान्यदस्तीति वादिनः ॥ ४२ ॥
 कामात्मानः स्वर्गपरा जन्मकर्मफलप्रदाम् ।
 क्रियाविशेषबहुलां भोगैश्वर्यगतिं प्रति ॥ ४३ ॥
 भोगैश्वर्यप्रसक्तानां तयापहृतचेतसाम् ।
 व्यवसायात्मिका बुद्धिः समाधौ न विधीयते ॥ ४४ ॥
 त्रैगुण्यविषया वेदा निस्त्रैगुण्यो भवार्जुन ।
 निर्द्वन्द्वो नित्यसत्त्वस्थो निर्योगक्षेम आत्मवान् ॥ ४५ ॥
 यावानर्थ उदपाने सर्वतः संप्लुतोदके ।
 तावान् सर्वेषु वेदेषु ब्राह्मणस्य विजानतः ॥ ४६ ॥

२. ४२ — ‘प्रवदन्त्यवि’ इतिस्थाने ‘प्रवदन्ति वि’ इति पाठः ।
२. ४२ — ‘वादरताः’ इतिस्थाने ‘वादपराः’ इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
२. ४३ — ‘फलप्रदाम्’ इतिस्थाने ‘फलेऽसवः’ इति प्रायः काश्मीरपाठः । ‘फलप्रदाः’ इत्यपि क्वचित् ।
२. ४३ — ‘क्रिया’ इतिस्थाने ‘कृपा’ इति पाठः ।
२. ४३ — ‘बहुला’ इतिस्थाने ‘बहुला(ः)’ इति पाठः । ‘बहुलो’ इति तु ग्रामादिकः ।
२. ४३ — ‘भोगै’ इतिस्थाने ‘भागै’ इति पाठः ।
२. ४३ — ‘गतिं’ इतिस्थाने ‘गतीः’ इति पाठः ।
२. ४४ — ‘तयापहृत’ इतिस्थाने ‘तथापहृत’ इति, ‘तयापहृत’ इति च पाठौ ।
२. ४४ — ‘यात्मिका’ इतिस्थाने ‘यात्मका’ इति पाठः ।
२. ४५ — ‘विषया’ इतिस्थाने ‘विचया(?)’ इति पाठः ।
२. ४५ — ‘निस्त्रैगुण्यो’ इतिस्थाने ‘निस्त्रैगुण्ये’ इति पाठः ।
२. ४५ — ‘निर्योगक्षेम आत्मवान्’ इतिस्थाने ‘निर्योगः क्षेम आत्मनः’ इति ग्रामादिकः पाठः । ‘निर्योगः क्षेम आत्मवान्’ इत्यपि क्वचित् ।
२. ४६ — ‘उदपाने’ इतिस्थाने ‘उदक्पाने’ इति पाठः ।
२. ४६ — ‘तावान्’ इतिस्थाने ‘तावत्’ इति पाठः ।
२. ४६ — ‘वेदेषु’ इतिस्थाने ‘भूतेषु’ इति पाठः ।
२. ४६ — ‘ब्राह्मणस्य’ इतिस्थाने ‘ब्राह्मण्यस्य’ इति पाठः ।

कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन ।
 मा कर्मफलहेतुर्भूर्मा ते सङ्गोऽस्त्वकर्मणि ॥ ४७ ॥
 योगस्थः कुरु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा धनंजय ।
 सिद्धयसिद्धयोः समो भूत्वा समत्वं योग उच्यते ॥ ४८ ॥
 दूरेण ह्यवरं कर्म बुद्धियोगाद्धनंजय ।
 बुद्धौ शरणमन्विच्छ कृपणाः फलहेतवः ॥ ४९ ॥
 बुद्धियुक्तो जहातीह उभे सुकृतदुष्कृते ।
 तस्माद्योगाय युजस्व योगः कर्मसु कौशलम् ॥ ५० ॥
 कर्मजं बुद्धियुक्ता हि फलं त्यक्त्वा मनीषिणः ।
 जन्मबन्धविनिर्मुक्ताः पदं गच्छन्त्यनामयम् ॥ ५१ ॥
 यदा ते मोहकलिलं बुद्धिर्व्यतितरिष्यति ।
 तदा गन्तासि निर्वेदं श्रोतव्यस्य श्रुतस्य च ॥ ५२ ॥

२. ४७ — 'कर्मण्येवाधि' इतिस्थाने 'कर्मण्यस्त्वधि' इति प्रायः काश्मीरपाठः । कचित् 'कर्मणे(णै)वाधि' इत्यपि दृश्यते ।
२. ४७ — 'हेतुर्भू' इतिस्थाने 'हेतुभृद्' इति प्रामादिको यवद्वीपपाठः ।
२. ४७ — 'सङ्गोऽस्त्व' इतिस्थाने 'सङ्गोऽस्तु' इति कचित् पाठः । 'सङ्गः स्व' इति तु यवद्वीपपाठः ।
२. ४८ [*१] — 'यस्य सर्वे समारम्भा निराशीर्बन्धनास्त्वह ।
 त्यागे यस्य हुतं सर्वं स त्यागी स च बुद्धिमान्' इत्यधिकः काश्मीरपाठे श्लोकः । स तु भास्करपाठे न दृश्यते ।
२. ४९ — 'शरण' इतिस्थाने 'शरीर' इति पाठः ।
२. ४९ — 'मन्विच्छ' इतिस्थाने 'मन्विच्छन्' इति नेपालपाठः । कचिदन्यत्रापि ।
२. ५० — 'बुद्धियुक्तो' इतिस्थाने 'बुद्ध्या युक्तो' इति पाठः ।
२. ५० — 'जहातीह' इतिस्थाने 'जहातीमे' इति कचन काश्मीरपाठः ।
२. ५० — 'योगः कर्मसु कौशलम्' इतिस्थाने 'योगः कर्म सकौशलम्' इति, तथा 'योगकर्मसु कौशलम्' इत्यपि पाठः ।
२. ५१ — 'बुद्धियुक्ता हि' इतिस्थाने 'बुद्धियुक्तात्मा' इति प्रामादिकः पाठः ।
२. ५१ — 'जन्मबन्धविनिर्मुक्ताः' इतिस्थाने 'जन्मबन्धननिर्मुक्ताः' इति, 'कर्मबन्धविनिर्मुक्ताः' इति, 'जन्मकर्मविनिर्मुक्ताः' इति, 'जन्मबन्धविनिर्युक्ताः' इति, 'जना बन्धविनिर्मुक्ताः' इति च पाठाः ।
२. ५२ — 'यदा ते' इतिस्थाने 'यदा त्वं' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
२. ५२ — 'बुद्धिर्व्य' इतिस्थाने 'बुद्ध्या व्य' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
२. ५२ — 'व्यतितरिष्यति' इतिस्थाने 'व्यतितरिष्यते' इति, 'व्यतिकरिष्यति' इति, 'व्यवतरिष्यति' इति च पाठाः ।

श्रुतिविप्रतिपन्ना ते यदा स्थास्यति निश्चला ।
समाधावचला बुद्धिस्तदा योगमवाप्स्यसि ॥ ५३ ॥

अर्जुन उवाच ।

स्थितप्रज्ञस्य का भाषा समाधिस्थस्य केशव ।
स्थितधीः किं प्रभाषेत किमासीत ब्रजेत किम् ॥ ५४ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

प्रजहाति यदा कामान् सर्वान् पार्थ मनोगतान् ।
आत्मन्येवात्मना तुष्टः स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते ॥ ५५ ॥

२. ५३ — 'श्रुतिविप्रतिपन्ना ते' इतिस्थाने 'श्रुतिविप्रतिपन्नानां' इति पाठः ।
 २. ५३ — 'यदा' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।
 २. ५३ — 'निश्चला' इतिस्थाने 'निश्चिता' इति प्रायः काश्मीरपाठो, तथा यवद्वीपपाठः ।
 'निष्फला' इति, 'निश्चलम्' इति चान्यत्र पाठौ ।
 २. ५३ — 'समाधा°' इतिस्थाने 'यमादा°' इति यवद्वीपपाठः ।
 २. ५३ — 'मवाप्स्यसि' इतिस्थाने 'मवाप्स्यति' इति पाठः ।
 २. ५४ — 'स्थितप्रज्ञस्य' इतिस्थाने 'स्थिरप्रज्ञस्य' इति पाठः ।
 २. ५४ — 'समाधिस्थस्य' इतिस्थाने 'समाधिस्तस्य' इति पाठः ।
 २. ५४ — 'स्थितधीः' इतिस्थाने 'स्थिरधीः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'वीतधीः' इति
 कचिदन्यत्र ।
 २. ५४ — 'प्रभाषेत' इतिस्थाने 'विभाषेत' इति पाठः ।
 २. ५४ — 'किमासीत ब्रजेत किम्' इतिस्थाने 'समासेत ब्रजेत काम्' इति कचित् पाठः ।
 २. ५४ — 'ब्रजेत' इतिस्थाने 'ब्रजेच्च' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 २. ५५ — 'प्रजहाति' इतिस्थाने 'प्रजहासि' इति पाठः ।
 २. ५५ — 'यदा' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।
 २. ५५ — 'प्रजहाति यदा' इतिस्थाने 'यदा संहरते' इति यवद्वीपपाठः ।
 २. ५५ — 'आत्मन्येवा°' इतिस्थाने 'आत्मनेवा°' इति पाठः ।
 २. ५५ — 'तुष्टः' इतिस्थाने 'तुष्टिः' इति, 'हृष्टः' इति च पाठौ ।
 २. ५५ — 'स्थितप्रज्ञ' इतिस्थाने 'स्थिरप्रज्ञ°' इति पाठः । 'स्थितः प्रज्ञः' इति तु
 प्रामादिकः ।
 २. ५५ — 'तदोच्यते' इतिस्थाने 'स उच्यते' इति यवद्वीपपाठः । 'तथोच्यते' इति
 कचिदन्यत्र दृश्यते ।

दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः सुखेषु विगतस्पृहः ।

वीतरागभयक्रोधः स्थितधीर्मुनिरुच्यते ॥ ५६ ॥

यः सर्वत्रानभिस्नेहस्तत्तत् प्राप्य शुभाशुभम् ।

नाभिनन्दति न द्वेष्टि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥ ५७ ॥

यदा संहरते चायं कूर्मोऽङ्गानीव सर्वशः ।

इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यस्तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥ ५८ ॥

विषया विनिवर्तन्ते निराहारस्य देहिनः ।

रसवर्जं रसोऽप्यस्य परं दृष्ट्वा निवर्तते ॥ ५९ ॥

यततो ह्यपि कौन्तेय पुरुषस्य विपश्चितः ।

इन्द्रियाणि प्रमाथीनि हरन्ति प्रसभं मनः ॥ ६० ॥

२. ५६ - 'सुखेषु' इतिस्थाने 'मुखेषु' इति पाठः ।

२. ५६ - 'स्थितधीः' इतिस्थाने 'स्थिरधीः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'वीतधीः' इति कचिदन्यत्र ।

२. ५६ - 'रुच्यते' इतिस्थाने 'रच्युत' इति पाठः ।

२. ५७ - 'स्नेहः' इतिस्थाने 'ज्ञेयः' इति पाठः ।

२. ५७ - 'नन्दति' इतिस्थाने 'निन्दति' इति पाठः ।

२. ५७ - 'न द्वेष्टि' इतिस्थाने 'च द्वेष्टि' इति पाठः ।

२. ५७ - 'तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता' इतिस्थाने 'स्थिरप्रज्ञस्तदोच्यते' इति पाठः ।

२. ५८ - 'यदा' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।

२. ५८ - 'ऽङ्गानीव' इतिस्थाने 'ऽङ्गानि च' इति पाठः । 'ऽङ्गानेव' इति तु प्रामादिकः ।

२. ५८ - 'सर्वशः' इतिस्थाने 'सर्वतः' इति पाठः ।

२. ५८ - 'तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता' इतिस्थाने 'स्थिरप्रज्ञस्तदोच्यते' इति, 'स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते' इति वा प्रायः काश्मीरपाठः ।

२. ५९ - 'विषया विनिवर्तन्ते' इतिस्थाने 'विषयाभिनिवर्तन्ते' इति पाठः ।

२. ५९ - 'रसवर्जं' इतिस्थाने 'रसवर्ज्यं' इति पाठः ।

२. ५९[*१] - 'जिह्वोपस्थनिमित्तं हि प्रवृत्तिः सर्वदेहिनाम् ।

तस्मादभिन्नवत् पश्येज्जिह्वोपस्थौ विचक्षणः ॥

इत्यधिकः श्लोको यवद्वीपपाठे ।

२. ६० - 'यततो ह्यपि' इतिस्थाने 'यततोऽपि हि' इति पाठः । 'यत् तस्यापि हि' इति तु काश्मीरपाठः ।

२. ६० - 'पुरुषस्य' इतिस्थाने 'नरस्य तु' इति पाठः । 'पुरुषस्याः' इति च कचिदुपलभ्यते ।

तानि सर्वाणि संयम्य युक्त आसीत् मत्परः ।
 वशे हि यस्येन्द्रियाणि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥ ६१ ॥
 ध्यायतो विषयान् पुंसः सङ्गस्तेषूपजायते ।
 सङ्गात् संजायते कामः कामात् क्रोधोऽभिजायते ॥ ६२ ॥
 क्रोधाद्भवति संमोहः संमोहात् स्मृतिविभ्रमः ।
 स्मृतिभ्रंशाद्बुद्धिनाशो बुद्धिनाशात् प्रणश्यति ॥ ६३ ॥
 रागद्वेषवियुक्तैस्तु विषयानिन्द्रियैश्चरन् ।
 आत्मवश्यैर्विधेयात्मा प्रसादमधिगच्छति ॥ ६४ ॥
 प्रसादे सर्वदुःखानां हानिरस्योपजायते ।
 प्रसन्नचेतसो ह्याशु बुद्धिः पर्यवतिष्ठते ॥ ६५ ॥

-
२. ६१ — 'सर्वाणि संयम्य' इतिस्थाने 'संयम्य मनसा' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 'सर्वाणि संगम्य' इति तु कचित् ।
 २. ६१ — 'युक्त' इतिस्थाने 'यत्' इति पाठः ।
 २. ६१ — 'मत्परः' इतिस्थाने 'तत्परः' इति कचित् काश्मीरपाठः ।
 २. ६१ — 'वशे हि' इतिस्थाने 'वशे' इति पाठः ।
 २. ६१ — 'तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता' इतिस्थाने 'स्थिरप्रज्ञः स उच्यते' इति पाठः ।
 २. ६२ — 'विषयान्' इतिस्थाने 'विषयात्' इति पाठः ।
 २. ६२ — '°स्तेषूप°' इतिस्थाने '°स्तेष्वभि°' इति, '°स्तेष्वप°' इति च पाठौ ।
 २. ६३ — 'स्मृतिविभ्रमः' इतिस्थाने 'विस्मृतिभ्रमः' इति पाठः । 'स्मृतिविभ्रमः'
 इत्यपि कचित् ।
 २. ६३ — 'बुद्धिनाशात्' इतिस्थाने 'तथा च तत्' इति पाठः ।
 २. ६४ — '°वियुक्तैस्तु' इतिस्थाने '°वियुक्तैश्च' इति, '°विमुक्तैश्च' इति, '°विमुक्तैस्तु'
 इति, '°वियुक्तश्च' इति, '°विमुक्तश्च' इति, '°विमुक्तस्तु' इति च पाठभेदाः ।
 २. ६४ — 'विषयानिन्द्रियैः' इतिस्थाने 'विषयाणीन्द्रियैः' इति पाठः ।
 २. ६४ — 'आत्मवश्यैर्वि°' इतिस्थाने 'आसवश्यैर्वि°' इति, 'आत्मवश्यो वि°' इति च
 पाठौ ।
 २. ६४ — '°मधिगच्छति' इतिस्थाने '°मभि गच्छति' इति पाठः ।
 २. ६५ — 'पर्यवतिष्ठते' इतिस्थाने 'पर्यवतिष्ठति' इति पाठः । 'पर्यवतिष्ठत' इति तु
 ग्रामादिकः ।

नास्ति बुद्धिरयुक्तस्य न चायुक्तस्य भावना ।
 न चाभावयतः शान्तिरशान्तस्य कुतः सुखम् ॥ ६६ ॥
 इन्द्रियाणां हि चरतां यन्मनोऽनुविधीयते ।
 तदस्य हरति प्रज्ञां वायुर्नावमिवाम्भसि ॥ ६७ ॥
 तस्माद्यस्य महाबाहो निगृहीतानि सर्वशः ।
 इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यस्तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥ ६८ ॥
 या निशा सर्वभूतानां तस्यां जागर्ति संयमी ।
 यस्यां जाग्रति भूतानि सा निशा पश्यतो मुनेः ॥ ६९ ॥

आपूर्यमाणमचलप्रतिष्ठं
 समुद्रमापः प्रविशन्ति यद्वत् ।
 तद्वत् कामा यं प्रविशन्ति सर्वे
 स शान्तिमाप्नोति न कामकामी ॥ ७० ॥

-
२. ६६-६७ - एतौ श्लोकौ राजानकरामकविना न पठितौ । अन्यत्र तु ७० श्लोकस्य पूर्व तावेव पठितौ ।
 २. ६६ - 'न चाभावयतः' इतिस्थाने 'न च भावयतः' इति पाठः ।
 २. ६७ - 'हि चरतां' इतिस्थाने 'विचरतां' इति पाठः ।
 २. ६७ - 'हरति' इतिस्थाने 'हरते' इति पाठः ।
 २. ६७ - 'प्रज्ञां' इतिस्थाने 'प्राज्ञां' इति, 'प्रज्ञा(ः)' इति च पाठौ ।
 २. ६८ - 'सर्वशः' इतिस्थाने 'सर्वतः' इति पाठः ।
 २. ६८ - 'तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता' इतिस्थाने 'स्थिरप्रज्ञा च सा स्मृता' इति पाठः ।
 २. ६९ - 'यस्यां जाग्रति' इतिस्थाने 'तस्यां जाग्रति' इति, 'यस्यां जाग्रन्ति' इति, 'यस्यां जागर्ति' इति च ग्रामादिकाः पाठाः ।
 २. ६९ - 'सा निशा' इतिस्थाने 'सा रात्रिः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 २. ७० - 'आपूर्यमाण' इतिस्थाने 'अपूर्यमाण' इति पाठः ।
 २. ७० - 'मचलप्रतिष्ठं' इतिस्थाने 'मचलप्रतिष्ठितं' इति, 'मचलं प्रतिष्ठितं' इति च पाठौ ।
 २. ७० - 'मापः' इतिस्थाने 'मापाः' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 २. ७० - 'यद्वत्' इतिस्थाने 'तद्वत्' इति पाठः ।

विहाय कामान् यः सर्वान् पुमांश्चरति निःस्पृहः ।
 निर्ममो निरहंकारः स शान्तिमधिगच्छति ॥ ७१ ॥
 एषा ब्राह्मी स्थितिः पार्थ नैनां प्राप्य विमुह्यति ।
 स्थित्वास्यामन्तकालेऽपि ब्रह्मनिर्वाणमृच्छति ॥ ७२ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूनिषत्सु
 ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
 सांख्ययोगो नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

-
२. ७१ — 'कामान् यः सर्वान्' इतिस्थाने 'सर्वान् यः कामान्' इति पाठः ।
 २. ७१ — 'निर्ममो' इतिस्थाने 'निर्ममो' इति पाठः ।
 २. ७१ — 'शान्तिः' इतिस्थाने 'शान्तः' इति पाठः ।
 २. ७१ — 'मधिगच्छति' इतिस्थाने 'मभि गच्छति' इति पाठः ।
 २. ७२ — 'एषा' इतिस्थाने 'एषां' इति पाठः । 'एष' इति क्वचित् ग्रामादिकः पाठः ।
 २. ७२ — 'ब्राह्मी' इतिस्थाने 'ब्रह्मी' इति पाठः ।
 २. ७२ — 'विमुह्यति' इतिस्थाने 'विमुह्यसि' इति, 'विमुह्यति' इति च पाठौ । 'न मुह्यति' इति तु ग्रामादिकः ।
 २. ७२ — 'कालेऽपि' इतिस्थाने 'काले तु' इति पाठः ।
 २. ७२ — 'मृच्छति' इतिस्थाने 'मृच्छसि' इति पाठः । 'मिच्छति' इति तु नेपाल-पाठः । अन्यत्र 'मृच्छतु' इत्यपि क्वचित् ।
 २. पुष्पिकायाम् — 'सांख्ययोगो' इतिस्थाने 'इन्द्रियसंयमयोगो' इति, 'योगशास्त्रनिर्णयो' इति, 'योगशास्त्रस्मृतिको' इति, 'सांख्यस्य योगस्य च विवरणो' इति च पाठान्तराणि ।

अथ तृतीयोऽध्यायः ।

अर्जुन उवाच ।

ज्यायसी चेत् कर्मणस्ते मता बुद्धिर्जनार्दन ।
तत् किं कर्मणि घोरे मां नियोजयसि केशव ॥ १ ॥
व्यामिश्रेणेव वाक्येन बुद्धिं मोहयसीव मे ।
तदेकं वद निश्चित्य येन श्रेयोऽहमामुष्याम् ॥ २ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

लोकेऽस्मिन् द्विविधा निष्ठा पुरा प्रोक्ता मया नम ।
ज्ञानयोगेन सांख्यानां कर्मयोगेन योगिनाम् ॥ ३ ॥
न कर्मणामनारम्भान्नैष्कर्म्यं पुरुषोऽश्नुते ।
न च संन्यसनादेव सिद्धिं समधिगच्छति ॥ ४ ॥
न हि कश्चित् क्षणमपि जातु तिष्ठत्यकर्मकृत् ।
कार्यते ह्यवशः कर्म सर्वः प्रकृतिजैर्गुणैः ॥ ५ ॥

३. १ - 'मता बुद्धिः' इतिस्थाने 'मनो बुद्धिः' इति पाठः ।
३. २ - 'व्यामिश्रेणेव' इतिस्थाने 'व्यामिश्रेणैव' इति बह्वीषु प्राचीनमातृकासु पाठः ।
३. २ - 'बुद्धिं मोह' इतिस्थाने 'बुद्धिर्मोह' इति ग्रामादिकः पाठः ।
३. २ - 'माप्नुयाम्' इतिस्थाने 'प्राप्नुयात्' इति ग्रामादिकः पाठः ।
३. ३ - 'द्विविधा' इतिस्थाने 'विविधा' इति कश्चित् पाठः ।
३. ३ - 'पुरा प्रोक्ता मया' इतिस्थाने 'मया प्रोक्ता पुरा' इति पाठः ।
३. ३ - 'योगिनाम्' इतिस्थाने 'कर्मिणाम्' इति कश्चित् पाठः ।
३. ४ - 'न च' इतिस्थाने 'न हि' इति, 'नैव' इति च पाठौ ।
३. ४ - 'सिद्धिं समधिगच्छति' इतिस्थाने 'संसिद्धिसमधिगच्छति' इति पाठः ।
३. ४ - 'समधिगच्छति' इतिस्थाने 'समधिगच्छसि' इति ग्रामादिकः पाठः ।
३. ५ - 'ह्यवशः' इतिस्थाने 'स्ववशः' इति पाठः ।
३. ५ - 'सर्वः' इतिस्थाने 'सर्व' इति नेपालपाठः । 'सर्वैः' इति तु कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।

कर्मेन्द्रियाणि संयम्य य आस्ते मनसा स्मरन् ।
 इन्द्रियार्थान् विमूढात्मा मिथ्याचारः स उच्यते ॥ ६ ॥
 यस्त्विन्द्रियाणि मनसा नियम्यारभतेऽर्जुन ।
 कर्मेन्द्रियैः कर्मयोगमसक्तः स विशिष्यते ॥ ७ ॥
 नियतं कुरु कर्म त्वं कर्म ज्यायो ह्यकर्मणः ।
 शरीरयात्रापि च ते न प्रसिद्धयेदकर्मणः ॥ ८ ॥
 यज्ञार्थात् कर्मणोऽन्यत्र लोकोऽयं कर्मबन्धनः ।
 तदर्थं कर्म कौन्तेय मुक्तसङ्गः समाचर ॥ ९ ॥
 सहयज्ञाः प्रजाः सृष्ट्वा पुरोवाच प्रजापतिः ।
 अनेन प्रसविष्यध्वमेव वोऽस्तिवष्टकामधुक् ॥ १० ॥
 देवान् भावयतानेन ते देवा भावयन्तु वः ।
 परस्परं भावयन्तः श्रेयः परमवाप्स्यथ ॥ ११ ॥
 इष्टान् भोगान् हि वो देवा दास्यन्ते यज्ञमाविताः ।
 तैर्दत्तानप्रदायैभ्यो यो भुङ्क्ते स्तेन एव सः ॥ १२ ॥

३. ६ - 'य आस्ते' इतिस्थाने 'आस्ते च' इति, 'यद्यास्ते' इति च कचित् पाठौ ।
३. ६ - 'मिथ्याचारः' इतिस्थाने 'मूढाचारः' इति कचित् काश्मीरपाठः ।
३. ७ - 'म्यारभतेऽर्जुन' इतिस्थाने 'म्यारभते नरः' इति कचित् पाठः ।
३. ७ - 'मसक्तः' इतिस्थाने 'मशक्तः' इति ग्रामादिकः पाठः । 'मव्यक्तः' इति तु कचिदुपलभ्यते ।
३. ९ - 'यज्ञार्थात्' इतिस्थाने 'यक्षा(!)र्थात्' इति पाठः ।
३. ९ - 'कर्मबन्धनः' इतिस्थाने 'धर्मबन्धनः' इति कचित् पाठः ।
३. ९ - 'तदर्थं कर्म' इतिस्थाने 'तदर्थकर्म' इति नेपालपाठः ।
३. १० - 'सहयज्ञैः' इतिस्थाने 'सह यज्ञैः' इति रामानुजीयः पाठः ।
३. १० - 'एष वो' इतिस्थाने 'एष नो' इति कचित् पाठः ।
३. १० - 'कामधुक्' इतिस्थाने 'कर्मकृत्' इति कचित् पाठः । 'कामधुक्' इति तु ग्रामादिकः ।
३. ११ - 'भावयन्तु वः' इतिस्थाने 'भावयन्तु वा' इति रामकविपाठः ।
३. ११ - 'श्रेयः' इतिस्थाने 'श्रेयान्' इति ग्रामादिकः पाठः ।
३. ११ - 'मवाप्स्यथ' इतिस्थाने 'मवाप्स्यसि' इति पाठः ।
३. १२ - 'भोगान्' इतिस्थाने 'कामान्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
३. १२ - 'दत्तानप्र' इतिस्थाने 'दत्तं न प्र' इति पाठः ।

यज्ञशिष्टाशिनः सन्तो मुच्यन्ते सर्वकिल्बिषैः ।

भुञ्जते ते त्वघं पापा ये पचन्त्यात्मकारणात् ॥ १३ ॥

अन्नाद्भवन्ति भूतानि पर्जन्यादन्नसंभवः ।

यज्ञाद्भवति पर्जन्यो यज्ञः कर्मसमुद्भवः ॥ १४ ॥

कर्म ब्रह्मोद्भवं विद्धि ब्रह्माक्षरसमुद्भवम् ।

तस्मात् सर्वगतं ब्रह्म नित्यं यज्ञे प्रतिष्ठितम् ॥ १५ ॥

एवं प्रवर्तितं चक्रं नानुवर्तयतीह यः ।

अघायुरिन्द्रियारामो मोघं पार्थ स जीवति ॥ १६ ॥

यस्त्वात्मरतिरेव स्यादात्मतृप्तश्च मानवः ।

आत्मन्येव च संतुष्टस्तस्य कार्यं न विद्यते ॥ १७ ॥

३. १३ — 'शिष्टाशिनः' इतिस्थाने 'शिष्टाशानाः' इति पाठः ।

३. १३ — 'भुञ्जते' इतिस्थाने 'भुञ्जन्ते' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु ग्रामादिकः पाठः ।

३. १३ — 'भुञ्जते ते त्वघं' इतिस्थाने 'ते त्वघं भुञ्जते' इति कासुचिद्वाक्षिणात्यमातृकासु पाठः ।

३. १३ — 'पापाः' इतिस्थाने 'पापं' इति कचित् पाठः ।

३. १३ — 'पचन्त्यात्म' इतिस्थाने 'चरन्त्यात्म' इति यथद्वीपपाठः ।

३. १४ — 'यज्ञाद्भवति' इतिस्थाने 'धर्माद्भवति' इति पाठः ।

३. १४ — 'यज्ञः कर्म' इतिस्थाने 'यज्ञकर्म' इति पाठः ।

३. १५ — 'ब्रह्मोद्भवं' इतिस्थाने 'कर्मोद्भवं' इति पाठः ।

३. १५ — 'समुद्भवम्' इतिस्थाने 'समुद्भवः' इति पाठः ।

३. १६ — 'चक्रं' इतिस्थाने 'कर्म' इति पाठः ।

३. १६ — 'नानुवर्तयतीह' इतिस्थाने 'नानुवर्तयते ह' इति पाठः । कचित्तु 'नानुवर्तय-
तीव' इत्यपि दृश्यते ।

३. १६ — 'अघायुः' इतिस्थाने 'अल्पायुः' इति पाठः ।

३. १७ — 'यस्त्वात्म' इतिस्थाने 'यश्चात्म' इति प्रायः काश्मीरमातृकासु पाठः ।
'तस्मात् स्व' इति तु कचिन्मातृकान्तरे ।

३. १७ — 'दात्मतृप्त' इतिस्थाने 'दात्मतृप्ति' इति पाठः ।

३. १७ — 'मानवः' इतिस्थाने 'मानवैः' इति पाठः ।

३. १७ — 'आत्मन्येव च' इतिस्थाने 'आत्मन्येव वि' इति, 'आत्मनैव च' इति च पाठौ ।

३. १७ — 'कार्यं' इतिस्थाने 'वाक्यं' इति पाठः ।

नैव तस्य कृतेनार्थो नाकृतेनेह कश्चन ।
 न चास्य सर्वभूतेषु कश्चिदर्थव्यपाश्रयः ॥ १८ ॥
 तस्मादसक्तः सततं कार्यं कर्म समाचर ।
 असक्तो ह्याचरन् कर्म परमाप्नोति पूरुषः ॥ १९ ॥
 कर्मणैव हि संसिद्धिमास्थिता जनकादयः ।
 लोकसंग्रहमेवापि संपश्यन् कर्तुमर्हसि ॥ २० ॥
 यद्यदाचरति श्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः ।
 स यत् प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ॥ २१ ॥
 न मे पार्थास्ति कर्तव्यं त्रिषु लोकेषु किञ्चन ।
 नानवाप्तमवाप्तव्यं वर्त एव च कर्मणि ॥ २२ ॥
 यदि ह्यहं न वर्तेयं जातु कर्मण्यतन्द्रितः ।
 मम वर्त्मानुवर्तन्ते मनुष्याः पार्थ सर्वशः ॥ २३ ॥

३. १८ - 'नाकृतेनेह' इतिस्थाने 'नाकृतेनापि' इति पाठः ।
 ३. १८ - 'कश्चन' इतिस्थाने 'किञ्चन' इति, 'कस्यचित्' इति च पाठौ ।
 ३. १९ - 'समाचर' इतिस्थाने 'समाचरेत्' इति, 'समाचरः' इति च पाठौ ।
 ३. १९ - 'असक्तो ह्याचरन्' इतिस्थाने 'असक्तोऽद्याचरन्' इति पाठः ।
 ३. १९ - 'परमाप्नोति' इतिस्थाने 'परं प्राप्नोति' इति पाठः ।
 ३. १९ - 'पूरुषः' इतिस्थाने 'पूरुषम्' इति, 'पौरुषः' इति च पाठौ ।
 ३. २१ - 'दाचरति' इतिस्थाने 'दाचरते' इति पाठः ।
 ३. २१ - 'स्तत्तदेवेतरो' इतिस्थाने 'स्तत्तु देवेतरो' इति क्वचित् पाठः ।
 ३. २१ - 'प्रमाणं' इतिस्थाने 'प्रणामं' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ३. २२ - 'किञ्चन' इतिस्थाने 'कञ्चन' इति पाठः ।
 ३. २२ - 'नानवाप्त' इतिस्थाने 'नानुवाप्त' इति पाठः ।
 ३. २२ - 'मवाप्तव्यं' इतिस्थाने 'मवासं वा' इति पाठः ।
 ३. २२ - 'वर्त एव च' इतिस्थाने 'प्रवर्तेऽथ च' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'वर्ताम्येव च कर्मणि' इति तु भास्करपाठः ।
 ३. २३ - 'यदि ह्यहं न वर्तेयं' इतिस्थाने 'यदहं न च वर्तेयं' इति, 'यदि ह्यहं न वर्तेय' इति, 'यद्यहं [न] प्रवर्तेयं' इति च पाठाः । भास्करपाठस्तु 'यद्यहं न प्रवर्तेय' इति ।
 ३. २३ - 'नुवर्तन्ते' इतिस्थाने 'नुवर्तेरन्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

उत्सीदेयुरिमे लोका न कुर्या कर्म चेदहम् ।
 संकरस्य च कर्ता स्याद्युपहन्यामिमाः प्रजाः ॥ २४ ॥
 सक्ताः कर्मण्यविद्वांसो यथा कुर्वन्ति भारत ।
 कुर्याद्विद्वांस्तथासक्तश्चिकीर्षुर्लोकसंग्रहम् ॥ २५ ॥
 न बुद्धिभेदं जनयेदज्ञानां कर्मसङ्गिनाम् ।
 जोषयेत् सर्वकर्माणि विद्वान् युक्तः समाचरन् ॥ २६ ॥
 प्रकृतेः क्रियमाणानि गुणैः कर्माणि सर्वशः ।
 अहंकारविमूढात्मा कर्ताहमिति मन्यते ॥ २७ ॥
 तत्त्ववित् तु महाबाहो गुणकर्मविभागयोः ।
 गुणा गुणेषु वर्तन्त इति मत्वा न सज्जते ॥ २८ ॥
 प्रकृतेर्गुणसंमूढाः सज्जन्ते गुणकर्मसु ।
 तानकृत्स्नविदो मन्दान् कृत्स्नविन्न विचालयेत् ॥ २९ ॥

३. २४ - 'रिमे' इतिस्थाने 'रमी' इति पाठः ।
 ३. २४ - 'चेदहम्' इतिस्थाने 'चेदिह' इति पाठः ।
 ३. २४ - 'संकरस्य च' इतिस्थाने 'संकरस्य तु' इति पाठः ।
 ३. २४ - 'स्यामुप' इतिस्थाने 'स्यामप' इति पाठः । 'स्यादुप' इति तु ग्रामादिकः ।
 ३. २६ - 'जोषयेत्' इतिस्थाने 'सेवयेत्' इति, 'जो[यो]जयेत्' इति च पाठौ ।
 'ज्योषयेत्' इति तु ग्रामादिकः ।
 ३. २६ - 'युक्तः' इतिस्थाने 'मुक्तः' इति पाठः ।
 ३. २६ - 'समाचरन्' इतिस्थाने 'समाचरेत्' इति पाठः ।
 ३. २७ - 'प्रकृतेः' इतिस्थाने 'प्राकृतैः' इति पाठः । 'प्रकृतैः' इति, 'प्रकृते' इति च ग्रामा-
 दिकौ ।
 ३. २७ - 'सर्वशः' इतिस्थाने 'भागशः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ३. २७ - 'मन्यते' इतिस्थाने 'मन्यसे' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ३. २८ - 'विभागयोः' इतिस्थाने 'विभागशः' इति पाठः ।
 ३. २८ - 'गुणेषु' इतिस्थाने 'गुणार्थे' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ३. २८ - 'वर्तन्त' इतिस्थाने 'वर्तन्ते' इति संधिरहितः पाठो बह्वीषु मात्राकासु दृश्यते ।
 ३. २८ - 'सज्जते' इतिस्थाने 'मज्जते' इति पाठः । 'सज्जते' इति तु ग्रामादिकः ।
 ३. २९ - 'सज्जन्ते' इतिस्थाने 'सज्जन्ति' इति पाठः । 'सज्ज्यते' इति तु ग्रामादिकः पाठः ।
 ३. २९ - 'नकृत्स्नविदो मन्दान् कृत्स्नविन्न' इतिस्थाने 'नकृष्णविदो मन्दान् कृष्णविन्न'
 इति पाठः ।

मयि सर्वाणि कर्माणि संन्यस्याध्यात्मचेतसा ।
 निराशीर्निर्ममो भूत्वा युध्यस्व विगतज्वरः ॥ ३० ॥
 ये मे मतमिदं नित्यमनुतिष्ठन्ति मानवाः
 श्रद्धावन्तोऽनसूयन्तो मुच्यन्ते तेऽपि कर्मभिः ॥ ३१ ॥
 ये त्वेतदभ्यसूयन्तो नानुतिष्ठन्ति मे मतम् ।
 सर्वज्ञानविमूढास्तान् विद्धि नष्टानचेतसः ॥ ३२ ॥
 सदृशं चेष्टते स्वस्याः प्रकृतेर्ज्ञानवानपि ।
 प्रकृतिं यान्ति भूतानि निग्रहः किं करिष्यति ॥ ३३ ॥
 इन्द्रियस्येन्द्रियस्यार्थे रागद्वेषौ व्यवस्थितौ ।
 तयोर्ने वशमागच्छेत् तौ ह्यस्य परिपन्थिनौ ॥ ३४ ॥
 श्रेयान् स्वधर्मो विगुणः परधर्मात् स्वनुष्ठितात् ।
 स्वधर्मे निधनं श्रेयः परधर्मो भयावहः ॥ ३५ ॥

३. ३० - 'संन्यस्या' इतिस्थाने 'विनस्या' इति पाठः ।
 ३. ३१ - 'ये मे' इतिस्थाने 'ये ये' इति पाठः ।
 ३. ३१ - 'मिदं' इतिस्थाने 'मिमं' इति पाठः ।
 ३. ३१ - 'तिष्ठन्ति' इतिस्थाने 'वर्तन्ति' इति काश्मीरपाठः ।
 ३. ३१ - 'मुच्यन्ते तेऽपि कर्मभिः' इतिस्थाने 'मुच्यन्ते ते हि कर्मभिः' इति, 'मुच्यन्ते सर्वकर्मभिः' इति च क्वचित् पाठभेदौ । 'मुच्यन्ते सर्वकिस्त्वैः' इति तु प्रायः काश्मीरपाठः । भास्करपाठस्तु 'ते विमुच्यन्ति कर्मभिः' इति ।
 ३. ३२ - 'दभ्यसूयन्तो' इतिस्थाने 'दभ्यसूयन्ते' इति पाठः ।
 ३. ३२ - 'तिष्ठन्ति' इतिस्थाने 'वर्तन्ति' इति काश्मीरपाठः ।
 ३. ३२ - 'मे मतम्' इतिस्थाने 'मे[ऽ]मृतम्' इति पाठः ।
 ३. ३२ - 'विद्धि नष्टानचेतसः' इतिस्थाने 'विनष्टान् विद्धयचेतसः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'विद्धि नष्टान् विचेतसः' इत्यपि क्वचित् ।
 ३. ३३ - 'करिष्यति' इतिस्थाने 'करिष्यसि' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ३. ३४ - 'न्द्रियस्यार्थे' इतिस्थाने 'न्द्रियार्थेभ्यो' इति, तथा 'न्द्रियार्थे ह' इति, 'न्द्रियस्यार्थौ' इति च पाठभेदाः ।
 ३. ३४ - 'परिपन्थिनौ' इतिस्थाने 'परिवन्धिनी' इति पाठः ।
 ३. ३५ - 'श्रेयान् स्व' इतिस्थाने 'श्रेयांस्व' इति, 'श्रेयान् सु' इति च पाठौ ।
 ३. ३५ - 'स्वधर्मे' इतिस्थाने 'स्वधर्मो' इति पाठः ।
 ३. ३५ - 'परधर्मो भयावहः' इतिस्थाने 'परधर्मोदयादपि' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

अर्जुन उवाच ।

अथ केन प्रयुक्तोऽयं पापं चरति पूरुषः ।

अनिच्छन्नपि वाष्ण्येय बलादिव नियोजितः ॥ ३६ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

काम एष क्रोध एष रजोगुणसमुद्भवः ।

महाशनो महापाप्मा विद्ध्येनमिह वैरिणम् ॥ ३७ ॥

३. ३६ - 'प्रयुक्तो' इतिस्थाने 'प्रमुक्तो' इति पाठः ।

३. ३६ - 'अनिच्छन्नपि वाष्ण्येय बलादिव' इतिस्थाने 'अनिच्छमानोऽपि बलादाक्रम्यै-
(पा. मे., 'म्ये')व' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'अनिच्छन्नपि' इतिस्थाने
'अनिच्छन्नपि' तथा 'बलादिव' इतिस्थाने 'बलादपि' इति कचिन्मातृकासु
पाठभेदौ दृश्येते । 'बलादाताड्येव' इति तु यादवप्रकाशनिर्दिष्टः पाठः ।

३. ३७ - 'काम एष क्रोध एष' इतिस्थाने 'काम एव क्रोध एष' इति, 'काम एष क्रोध
एव' इति च पाठौ ।

३. ३७ - 'वैरिणम्' इतिस्थाने 'वैरिणाम्' इति पाठः ।

३. ३७ - [*१] '[अर्जुन उवाच ।]

भवत्येष कथं कृष्ण कथं चैव [पा. मे., चैव] विवर्धते ।

किमात्मकः किमाचारस्तन्म[पा. मे., स्तत् स]माचक्ष्व पृच्छतः ॥'

३. ३७ - [*२] '[श्रीभगवानुवाच ।]

एष सूक्ष्मः परः शत्रु-

देहिनामिन्द्रियैः सह [पा. मे., 'मिन्द्रियेषु ह] ।

सुखतन्त्र [पा. मे., सुखं तत्र] इवासीनो [पा. मे., इहासीनो]

मोहयन् पार्थ तिष्ठति ॥'

३. ३७ - [*३] 'कामक्रोधमयो [पा. मे., कामः क्रोधमयो] घोरः
स्तम्भहर्षसमुद्भवः ।

अहंकारोऽभि[पा. मे., अहंकाराभि]मानात्मा

दुस्तरः [पा. मे., दुःसहः] पापकर्मभिः ॥'

३. ३७ - [*४] 'हर्षमस्य निवर्त्यैष [पा. मे., निवर्त्यैव, निवृत्त्यैष]
शोक[पा. मे., मोह]मस्य ददाति च ।

भयं चास्य करोत्येष [पा. मे., करोत्येव]

मोहयन्स्तु मुहुर्मुहुः ॥'

३. ३७ - [*५] 'स एष कलुषः [पा. मे., कलुषी] क्षुद्र-

श्छिद्रप्रेक्षी [पा. मे., श्छिद्रान्वेषी] धनंजय ।

रजःप्रवृत्तो मोहात्मा [पा. मे., प्रवर्तितो मोहान्]

मानुषाणा[पा. मे., मनुष्याणा]मुपद्रवः ॥'

इति प्रश्नोत्तरात्मकं श्लोकपञ्चकं ३.३७ श्लोकानन्तरं, कचित्तु ३.३६ श्लोकानन्तरं,
काश्मीरपाठेऽधिकं पठ्यते । इदं च यादवप्रकाशीयैरपि लिखितमिति तात्पर्य-
चन्द्रिकायां वेदान्तदेशिकाचार्यः ।

धूमेनाव्रियते वह्निर्यथादर्शो मलेन च ।
 यथोल्बेनावृतो गर्भस्तथा तेनेदमावृतम् ॥ ३८ ॥
 आवृतं ज्ञानमेतेन ज्ञानिनो नित्यवैरिणा ।
 कामरूपेण कौन्तेय दुष्पूरेणानलेन च ॥ ३९ ॥
 इन्द्रियाणि मनो बुद्धिरस्याधिष्ठानमुच्यते ।
 एतैर्विमोहयत्येष ज्ञानमावृत्य देहिनम् ॥ ४० ॥
 तस्मात् त्वमिन्द्रियाण्यादौ नियम्य भरतर्षभ ।
 पाप्मानं प्रजहि ह्येनं ज्ञानविज्ञाननाशनम् ॥ ४१ ॥
 इन्द्रियाणि पराण्याहुरिन्द्रियेभ्यः परं मनः ।
 मनसस्तु परा बुद्धिर्यो बुद्धेः परतस्तु सः ॥ ४२ ॥
 एवं बुद्धेः परं बुद्ध्वा संस्तभ्यात्मानमात्मना ।
 जहि शत्रुं महाबाहो कामरूपं दुरासदम् ॥ ४३ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

कर्मयोगो नाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

३. ३८ - 'नाव्रियते' इतिस्थाने 'नापिहितो' इति पाठः ।
 ३. ३८ - 'मलेन च' इतिस्थाने 'मलेन वा' इति पाठः ।
 ३. ३८ - 'तेनेदमावृतम्' इतिस्थाने 'तेनायमावृतः' इति, 'ऽनेनायमावृतः' इति च काश्मीरपाठौ ।
 ३. ३९ - 'वैरिणा' इतिस्थाने 'वैरिणः' इति, 'वैरिणाम्' इति च पाठौ ।
 ३. ३९ - 'दुष्पूरेणानलेन' इतिस्थाने 'दुष्पूरणानलेन' इति पाठः ।
 ३. ४० - 'मोहयत्येष' इतिस्थाने 'मोहयत्येव' इति, 'मोहयत्येषु' इति च पाठौ ।
 ३. ४० - 'देहिनम्' इतिस्थाने 'देहिनः' इति, 'देहिनाम्' इति च पाठौ ।
 ३. ४१ - 'प्रजहि ह्येनं' इतिस्थाने 'प्रजहि ह्येनं' इति रामानुजमाध्वादीनां पाठः ।
 'प्रजहीह्येनं' इति तु काश्मीरपाठः ।
 ३. ४१ - 'नाशनम्' इतिस्थाने 'शासनम्' इति पाठः ।
 ३. ४२ - 'बुद्धिर्यो बुद्धेः परतस्तु' इतिस्थाने 'बुद्धिर्बुद्धेर्यः परतस्तु' इति पाठः ।
 ३. ४३ - 'बुद्ध्वा' इतिस्थाने 'मत्वा' इति पाठः ।
 ३. ४३ - 'संस्तभ्यात्मानमात्मना' इतिस्थाने 'संस्तभ्यात्मानमात्मनः' इति, 'संयस्या-
 त्मानमात्मना' इति च पाठौ ।
 ३. ४३ - 'शत्रुं' इतिस्थाने 'शत्रून्' इति पाठः ।
 ३. पुष्पिकायाम् - 'कर्मयोगो' इतिस्थाने 'ज्ञानयोगो' इति, 'ब्रह्मयोगो' इति, 'कर्म-
 ब्रह्मयोगो' इति, 'कर्मप्रतिष्ठायोगो' इति, 'कर्मसंन्यासयोगो' इति च पाठान्तराणि ।
 ३ [भगवद्गीता]

अथ चतुर्थोऽध्यायः ।

श्रीभगवानुवाच ।

इमं विवस्वते योगं प्रोक्तवानहमव्ययम् ।
विवस्वान् मनवे प्राह मनुर्िक्ष्वाकवेऽब्रवीत् ॥ १ ॥
एवं परंपराप्राप्तमिमं राजर्षयो विदुः ।
स कालेनेह महता योगो नष्टः परंतप ॥ २ ॥
स एवायं मया तेऽद्य योगः प्रोक्तः पुरातनः ।
भक्तोऽसि मे सखा चेति रहस्यं ह्येतदुत्तमम् ॥ ३ ॥

अर्जुन उवाच ।

अपरं भवतो जन्म परं जन्म विवस्वतः ।
कथमेतद्विजानीयां त्वमादौ प्रोक्तवानिति ॥ ४ ॥

-
४. १ - 'इमं' इतिस्थाने 'एवं' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'इदं' इति क्वचित् ।
४. १ - 'विवस्वते' इतिस्थाने 'विवस्वतो' इति, 'वैवस्वतं' इति च पाठौ ।
४. १ - 'रिक्ष्वाकवे' इतिस्थाने 'रिक्ष्वाकवो' इति ग्रामादिकः पाठः ।
४. २ - 'परंपराप्राप्त' इतिस्थाने 'परंपराख्यात' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'पर-
स्पराप्राप्त' इत्यपि कचिदुपलभ्यते । 'परंपराप्राप्ता' इति तु ग्रामादिकः ।
४. २ - 'मिमं' इतिस्थाने 'मिदं' इति पाठः ।
४. २ - 'विदुः' इतिस्थाने केचित् 'अविदुः' इति पदच्छेदं कुर्वन्ति ।
४. २ - 'कालेनेह' इतिस्थाने 'कालेनैव' इति, 'कालेन ह' इति, 'कालेन तु' इति
च पाठाः ।
४. २ - 'परंतप' इतिस्थाने 'परंतपः' इति पाठः ।
४. ३ - 'स एवायं' इतिस्थाने 'स एव च' इति भास्करपाठः ।
४. ३ - 'पुरातनः' इतिस्थाने 'सनातनः' इति कचिद् काश्मीरपाठः ।
४. ३ - 'भक्तोऽसि' इतिस्थाने 'भक्तोऽति' इति पाठः ।
४. ३ - 'चेति' इतिस्थाने 'चासि' इति पाठः ।
४. ३ - 'ह्येतदु' इतिस्थाने 'चैतदु' इति पाठः । 'एतदु' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
४. ४ - 'अपरं' इतिस्थाने 'अवरं' इति पाठः ।
४. ४ - 'अपरं भवतो' इतिस्थाने 'आद्यं भगवतो' इति पाठः ।
४. ४ - 'मेतद्वि' इतिस्थाने 'मेवं वि' इति, 'मेनं वि' इति च पाठौ ।
४. ४ - 'प्रोक्तवानिति' इतिस्थाने 'प्रोक्तवानसि' इति पाठः ।

श्रीभगवानुवाच ।

बहूनि मे व्यतीतानि जन्मानि तव चार्जुन ।
 तान्यहं वेद सर्वाणि न त्वं वेत्थ परंतप ॥ ५ ॥
 अजोऽपि सन्नव्ययात्मा भूतानामीश्वरोऽपि सन् ।
 प्रकृतिं स्वामधिष्ठाय संभवाम्यात्ममायया ॥ ६ ॥
 यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत ।
 अभ्युत्थानमधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम् ॥ ७ ॥
 परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम् ।
 धर्मसंस्थापनार्थाय संभवामि युगे युगे ॥ ८ ॥
 जन्म कर्म च मे दिव्यमेवं यो वेत्ति तत्त्वतः ।
 त्यक्त्वा देहं पुनर्जन्म नैति मामेति सोऽर्जुन ॥ ९ ॥
 वीतरागभयक्रोधा मन्मया मामुपाश्रिताः ।
 बहवो ज्ञानतपसा पूता मद्भावमागताः ॥ १० ॥

-
४. ५ — 'तव चा०' इतिस्थाने 'च तवा०' इति पाठः ।
 ४. ५ — 'वेद' इतिस्थाने 'वेद्मि' इति पाठः ।
 ४. ५ — 'वेत्थ' इतिस्थाने 'वेत्सि' इति पाठः ।
 ४. ५ — 'तान्यहं वेद सर्वाणि न त्वं वेत्थ' इतिस्थाने 'न तानि वेद्मि सर्वाणि न त्वं वेत्सि' इति यवद्वीपपाठः ।
 ४. ६ — 'संभवाम्यात्म०' इतिस्थाने 'संभवायात्म०' इति कश्चित् पाठः ।
 ४. ७ — 'धर्मस्य' इतिस्थाने 'धर्माख्या' इति पाठः ।
 ४. ७ — 'तदात्मानं' इतिस्थाने 'तदात्मांशं' इति प्रायः काश्मीरटीकासु पाठः ।
 ४. ८ — 'साधूनां' इतिस्थाने 'साध्यानां' इति पाठः ।
 ४. ८ — 'च दुष्कृताम्' इतिस्थाने 'दुरात्मनाम्' इति यवद्वीपपाठः ।
 ४. ९ — 'मे दिव्यं' इतिस्थाने 'दिव्यं मे' इति पाठः ।
 ४. ९ — 'नैति' इतिस्थाने 'नेति' इति पाठः ।
 ४. ९ — 'सोऽर्जुन' इतिस्थाने 'पाण्डव' इति पाठः ।
 ४. १० — 'मामुपाश्रिताः' इतिस्थाने 'मद्व्यपाश्रयाः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'माम-
 पाश्रिताः' इति कश्चिदन्यत्र ।
 ४. १० — 'मद्भावमागताः' इतिस्थाने 'मद्भावमाश्रिताः' इति, 'मद्भावनागताः' इति च
 पाठौ ।

ये यथा मां प्रपद्यन्ते तांस्तथैव भजाम्यहम् ।
 मम वर्त्मानुवर्तन्ते मनुष्याः पार्थ सर्वशः ॥ ११ ॥
 काङ्क्षन्तः कर्मणां सिद्धिं यजन्त इह देवताः ।
 क्षिप्रं हि मानुषे लोके सिद्धिर्भवति कर्मजा ॥ १२ ॥
 चातुर्वर्ण्यं मया सृष्टं गुणकर्मविभागशः ।
 तस्य कर्तारमपि मां विद्वद्यकर्तारमव्ययम् ॥ १३ ॥
 न मां कर्माणि लिम्पन्ति न मे कर्मफले स्पृहा ।
 इति मां योऽभिजानाति कर्मभिर्न स बध्यते ॥ १४ ॥
 एवं ज्ञात्वा कृतं कर्म पूर्वैरपि मुमुक्षुभिः ।
 कुरु कर्मैव तस्मात् त्वं पूर्वैः पूर्वतरं कृतम् ॥ १५ ॥
 किं कर्म किमकर्मेति कवयोऽप्यत्र मोहिताः ।
 तत् ते कर्म प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञात्वा मोक्ष्यसेऽशुभात् ॥ १६ ॥

४. १२ — 'काङ्क्षन्तः' इतिस्थाने 'काङ्क्षतः' इति प्रामादिकः पाठः ।
 ४. १२ — 'कर्मणां' इतिस्थाने 'कर्मणः' इति, 'कर्मणा' इति, 'परमां' इति च पाठाः ।
 ४. १२ — 'इह' इतिस्थाने 'इति' इति पाठः ।
 ४. १३ — 'चातुर्वर्ण्यं मया सृष्टं' इतिस्थाने 'चतुर्वर्णां मया सृष्टा' इति पाठः ।
 ४. १३ — 'विभागशः' इतिस्थाने 'विभागतः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ४. १३ — 'तस्य' इतिस्थाने 'कस्य' इति पाठः ।
 ४. १४ — 'कर्माणि' इतिस्थाने 'कर्मणि' इति पाठः ।
 ४. १४ — 'कर्मफले स्पृहा' इतिस्थाने 'कामः फलेष्वपि' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'कर्म-
 फलस्पृहा' इत्यन्यत्र कचिदुपलभ्यते ।
 ४. १४ — 'योऽभि' इतिस्थाने 'यो वि' इति पाठः ।
 ४. १४ — 'बध्यते' इतिस्थाने 'बाध्यते' इति पाठः । 'पद्यते' इत्यपि कचिद् ।
 ४. १५ — 'पूर्वैरपि' इतिस्थाने 'सर्वैरपि' इति पाठः ।
 ४. १५ — 'कर्मैव' इतिस्थाने 'कर्मैव' इति पाठः, प्रायः प्रामादिकः ।
 ४. १५ — 'पूर्वैः पूर्वतरं' इतिस्थाने 'पूर्वं पूर्वतरैः' इति, 'पूर्वैः पूर्वतरैः' इति च पाठौ ।
 ४. १६ — 'प्रवक्ष्यामि' इतिस्थाने 'प्रवक्षामि' इति प्रामादिकः पाठः ।
 ४. १६ — 'मोक्ष्यसे' इतिस्थाने 'मोक्षसे' इति प्रामादिकः पाठः ।
 ४. १६ — 'ऽशुभात्' इतिस्थाने 'ऽश्रमात्' इति पाठः ।

कर्मणो ह्यपि वोद्धव्यं वोद्धव्यं च विकर्मणः ।
 अकर्मणश्च वोद्धव्यं गहना कर्मणो गतिः ॥ १७ ॥
 कर्मण्यकर्म यः पश्येदकर्मणि च कर्म यः ।
 स बुद्धिमान् मनुष्येषु स युक्तः कृत्स्नकर्मकृत् ॥ १८ ॥
 यस्य सर्वे समारम्भाः कामसंकल्पवर्जिताः ।
 ज्ञानाग्निदग्धकर्माणं तमाहुः पण्डितं बुधाः ॥ १९ ॥
 त्यक्त्वा कर्मफलासङ्गं नित्यतृप्तो निराश्रयः ।
 कर्मण्यभिप्रवृत्तोऽपि नैव किञ्चित् करोति सः ॥ २० ॥
 निराशीर्यतचित्तात्मा त्यक्तसर्वपरिग्रहः ।
 शरीरं केवलं कर्म कुर्वन्नाप्नोति किल्बिषम् ॥ २१ ॥
 यदृच्छालाभसंतुष्टो द्वन्द्वातीतो विमत्सरः ।
 समः सिद्धावसिद्धौ च कृत्वापि न निबध्यते ॥ २२ ॥

४. १७ — 'ह्यपि' इतिस्थाने 'ऽपि हि' इति कचित् काश्मीरपाठः । 'ह्यवि' इति तु प्रामादिकः ।
४. १७ — 'अकर्मणश्च' इतिस्थाने 'अकर्मणस्तु' इति, 'अकर्मणोऽपि' इति च पाठौ ।
४. १७ — 'गहना कर्मणो' इतिस्थाने 'कर्मणो गहना' इति पाठः ।
४. १८ — 'पश्येदकर्मणि' इतिस्थाने 'पश्यत्यकर्मणि' इति प्रायः काश्मीरपाठः, यवद्वीप-पाठश्च ।
४. १८ — 'मनुष्येषु' इतिस्थाने 'मनुष्याणां' इति यवद्वीपपाठः ।
४. १८ — 'स युक्तः' इतिस्थाने 'स चोक्तः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'संयुक्तः' इत्यन्यत्र दृश्यते ।
४. १८ — 'कृत्स्नकर्मकृत्' इतिस्थाने 'सर्वकर्मकृत्' इति, 'कृत्स्नकर्मसुत्' इति च पाठौ । 'कृत्स्नकर्मवित्' इति तु यवद्वीपपाठः ।
४. १९ — 'यस्य' इतिस्थाने 'पश्य' इतिः प्रामादिकः पाठः ।
४. २० — 'निराश्रयः' इतिस्थाने 'निराशयः' इति, 'निरामयः' इति च पाठौ ।
४. २० — 'कर्मण्यभि' इतिस्थाने 'कर्मण्यपि' इति, 'कर्मभिः सं' इति च पाठौ ।
४. २० — 'सः' इतिस्थाने 'मे' इति पाठः ।
४. २१ — 'शरीरं' इतिस्थाने 'शरीरं' इति प्रायः प्रामादिकः पाठः ।
४. २२ — 'सिद्धावसिद्धौ' इतिस्थाने 'सिद्धाविसिद्धौ' इति प्रामादिकः पाठः ।
४. २२ — 'निबध्यते' इतिस्थाने 'निबाध्यते' इति, 'स बध्यते' इति च पाठौ ।

गतसङ्गस्य मुक्तस्य ज्ञानावस्थितचेतसः ।
 यज्ञायाचरतः कर्म समग्रं प्रविलीयते ॥ २३ ॥
 ब्रह्मार्पणं ब्रह्म हविर्ब्रह्माग्नौ ब्रह्मणा हुतम् ।
 ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्मकर्मसमाधिना ॥ २४ ॥
 दैवमेवापरे यज्ञं योगिनः पर्युपासते ।
 ब्रह्माभावपरे यज्ञं यज्ञेनैवोपजुहति ॥ २५ ॥
 श्रोत्रादीनीन्द्रियाण्यन्ये संयमाग्निषु जुहति ।
 शब्दादीन् विषयानन्य इन्द्रियाग्निषु जुहति ॥ २६ ॥
 सर्वाणीन्द्रियकर्माणि प्राणकर्माणि चापरे ।
 आत्मसंयमयोगाग्नौ जुहति ज्ञानदीपिते ॥ २७ ॥
 द्रव्ययज्ञास्तपोयज्ञा योगयज्ञास्तथापरे ।
 स्वाध्यायज्ञानयज्ञाश्च यतयः संशितव्रताः ॥ २८ ॥
 अपाने जुहति प्राणं प्राणेऽपानं तथापरे ।
 प्राणापानगती रुद्धा प्राणायामपरायणाः ॥ २९ ॥

४. २३ - 'मुक्तस्य' इतिस्थाने 'युक्तस्य' इति पाठो नेपालमातृकायां प्रान्ते लिखितो दृश्यते ।
४. २३ - 'यज्ञायाचरतः' इतिस्थाने 'यज्ञायारभतः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'ज्ञाना-
यारभतः' इत्यपि कचन दृश्यते ।
४. २४ - 'ब्रह्मैव तेन' इतिस्थाने 'ब्रह्म तेनैव' इति पाठः ।
४. २४ - 'ब्रह्मकर्मसमाधिना' इति समस्तपदस्थाने 'ब्रह्म कर्म समाधिना' इति पृथक्
पदत्रयं नीलकण्ठादिटीकायामङ्गीकृतम्, तथा 'ब्रह्म कर्मसमाधिना' इति पद-
द्वयं मधुसूदनादिटीकायाम् ।
४. २५ - 'पर्युपासते' इतिस्थाने 'समुपासते' इति बहुशः काश्मीरपाठः ।
४. २५ - 'वोपजुहति' इतिस्थाने 'वावजुहति' इति पाठः ।
४. २६ - 'ण्यन्ये' इतिस्थाने 'ण्येत्य' इति पाठः ।
४. २७ - 'प्राणकर्माणि' इतिस्थाने 'प्राणकर्माणि' इति, 'ज्ञानकर्माणि' इति च पाठौ ।
४. २८ - 'योगयज्ञा' इतिस्थाने 'ज्ञानयज्ञा' इति पाठः ।
४. २८ - 'यतयः' इतिस्थाने 'मुनयः' इति पाठः ।
४. २८ - 'संशित' इतिस्थाने 'शंसित' इति पाठः ।
४. २९ - 'प्राणेऽपानं' इतिस्थाने 'प्राणापानं' इति पाठः ।
४. २९ - 'गती' इतिस्थाने 'मती' इति पाठः । 'गति' इति तु ग्रामादिकः ।

अपरे नियताहाराः प्राणान् प्राणेषु जुह्वति ।
 सर्वेऽप्येते यज्ञविदो यज्ञक्षपितकल्मषाः ॥ ३० ॥
 यज्ञशिष्टामृतञ्जो यान्ति ब्रह्म सनातनम् ।
 नायं लोकोऽस्त्ययज्ञस्य कुतोऽन्यः कुरुसत्तम ॥ ३१ ॥
 एवं बहुविधा यज्ञा वितता ब्रह्मणो मुखे ।
 कर्मजान् विद्धि तान् सर्वानेवं ज्ञात्वा विमोक्ष्यसे ॥ ३२ ॥
 श्रेयान् द्रव्यमयाद्यज्ञाज्ज्ञानयज्ञः परंतप ।
 सर्वं कर्माखिलं पार्थ ज्ञाने परिसमाप्यते ॥ ३३ ॥
 तद्विद्धि प्रणिपातेन परिप्रश्नेन सेवया ।
 उपदेक्ष्यन्ति ते ज्ञानं ज्ञानिनस्तत्त्वदर्शिनः ॥ ३४ ॥
 यज्ज्ञात्वा न पुनर्मोहमेवं यास्यसि पाण्डव ।
 येन भूतान्यशेषेण द्रक्ष्यस्यात्मन्यथो मयि ॥ ३५ ॥

४. ३० — 'प्राणेषु' इतिस्थाने 'पानेषु' इति पाठः ।
 ४. ३० — 'क्षपित' इतिस्थाने 'क्षयित' इति पाठः ।
 ४. ३० — 'कल्मषाः' इतिस्थाने 'किल्बिषाः' इति पाठः ।
 ४. ३१ — 'शिष्टा' इतिस्थाने 'सृष्टा' इति पाठः ।
 ४. ३१ — 'यान्ति' इतिस्थाने 'याति' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ४. ३१ — 'लोकोऽस्त्ययज्ञस्य' इतिस्थाने 'लोकोऽस्य यज्ञस्य' इति 'लोकोऽस्ति यज्ञस्य' इति च पाठौ ।
 ४. ३२ — 'मुखे' इतिस्थाने 'मखे' इति पाठः ।
 ४. ३२ — 'नेवं ज्ञा' इतिस्थाने 'नेतज्ज्ञा' इति, 'नेनं ज्ञा' इति च पाठौ ।
 ४. ३२ — 'विमोक्ष्यसे' इतिस्थाने 'विमोक्षसे' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ४. ३३ — 'द्रव्य' इतिस्थाने 'ब्रह्म' इति पाठः ।
 ४. ३३ — 'सर्वं कर्माखिलं पार्थ' इतिस्थाने 'सर्वकर्माखिलं कर्म' इति यवद्वीपपाठः ।
 'सर्वकर्माखिलं पार्थ' इति त्वन्यत्र क्वचित् ।
 ४. ३३ — 'ज्ञाने परिसमाप्यते' इतिस्थाने 'पार्थ ज्ञाने समाप्यते' इति यवद्वीपपाठः ।
 ४. ३४ — 'सेवया' इतिस्थाने 'मेधया' इति यवद्वीपपाठः ।
 ४. ३४ — 'देक्ष्यन्ति' इतिस्थाने 'देक्षन्ति' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ४. ३५ — अयं श्लोकः आनन्दवर्धनेन न पठितः, स्वटीकायां न व्याख्यातश्च ।
 ४. ३५ — 'मोहमेवं' इतिस्थाने 'मोहादेवं' इति पाठः ।
 ४. ३५ — 'न्यशेषेण' इतिस्थाने 'न्यशेषाणि' इति क्वचित् काश्मीरपाठः ।
 ४. ३५ — 'द्रक्ष्यस्या' इतिस्थाने 'द्रक्षस्या' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ४. ३५ — 'न्यथो' इतिस्थाने 'न्यथ' इति, 'न्यधो' इति च पाठौ ।

अपि चेदसि पापेभ्यः सर्वेभ्यः पापकृत्तमः ।
 सर्वं ज्ञानप्लवेनैव वृजिनं संतरिष्यसि ॥ ३६ ॥
 यथैधांसि समिद्धोऽग्निर्भस्मसात् कुरुतेऽर्जुन ।
 ज्ञानाग्निः सर्वकर्माणि भस्मसात् कुरुते तथा ॥ ३७ ॥
 नहि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्यते ।
 तत् स्वयं योगसंसिद्धः कालेनात्मनि विन्दति ॥ ३८ ॥
 श्रद्धावाँल्लभते ज्ञानं तत्परः संयतेन्द्रियः ।
 ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छति ॥ ३९ ॥
 अज्ञश्चाश्रद्धानश्च संशयात्मा विनश्यति ।
 नायं लोकोऽस्ति न परो न सुखं संशयात्मनः ॥ ४० ॥

-
४. ३६ — 'चेदसि' इतिस्थाने 'चेदस्ति' इति पाठः ।
 ४. ३६ — 'पापेभ्यः' इतिस्थाने पापिभ्यः' इति पाठः ।
 ४. ३६ — 'सर्वं' इतिस्थाने 'सर्वं' इति पाठः ।
 ४. ३६ — 'संतरिष्यसि' इतिस्थाने 'संतरिष्यति' इति पाठः ।
 ४. ३७ — 'भस्मसात् कुरुते' इतिस्थाने 'भस्मसात् क्रियते' इति प्रमादपाठः ।
 ४. ३७ — 'कुरुतेऽर्जुन' इतिस्थाने 'कुरुते तथा' इति क्वचित् काश्मीरपाठः । 'क्रियतेऽर्जुन' इति तु ग्रामादिकः ।
 ४. ३७ — 'कुरुते तथा' इतिस्थाने 'कुरुतेऽर्जुन' इति क्वचित् काश्मीरपाठः । 'कुरुते तदा' इत्यन्यत्र । 'कुरुते यथा' इति तु ग्रामादिको नेपालपाठः ।
 ४. ३८ — 'ज्ञानेन' इतिस्थाने 'सज्ञान' इति पाठः ।
 ४. ३८ — 'संसिद्धः' इतिस्थाने 'संसिद्धं' इति, 'संसिद्धिः' इति च क्वचित् पाठौ ।
 ४. ३८ — 'विन्दति' इतिस्थाने 'विन्दते' इति पाठः ।
 ४. ३९ — 'लभते' इतिस्थाने 'भजते' इति पाठः ।
 ४. ३९ — 'तत्परः' इतिस्थाने 'मत्परः' इति क्वचित् पाठः ।
 ४. ३९ — 'संयते' इतिस्थाने 'संजिते' इति पाठः ।
 ४. ३९ — 'परां' इतिस्थाने 'परे' इति, 'परं' इति च पाठौ ।
 ४. ४० — 'अज्ञ' इतिस्थाने 'यज्ञ' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ४. ४० — 'लोको' इतिस्थाने 'लोके' इति पाठः ।
 ४. ४० — 'न परो' इतिस्थाने 'न परे' इति पाठः ।

योगसंन्यस्तकर्माणि ज्ञानसंछिन्नसंशयम् ।

आत्मवन्तं न कर्माणि निवध्नन्ति धनंजय ॥ ४१ ॥

तस्मादज्ञानसंभूतं हृत्स्थं ज्ञानासिनात्मनः ।

छित्त्वेन संशयं योगमातिष्ठोत्तिष्ठ भारत ॥ ४२ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

ब्रह्मयज्ञप्रशंसा नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

४. ४१ — ‘संशयम्’ इतिस्थाने ‘संशयः’ इति प्रामादिकः पाठः ।

४. ४२ — ‘हृत्स्थं’ इतिस्थाने ‘कृत्स्नं’ इति, ‘कृष्णं’ इति च पाठौ ।

४. ४२ — ‘ज्ञानासिनात्मनः’ इतिस्थाने ‘ज्ञानासिनात्मना’ इति पाठः ।

४. ४२ — ‘छित्त्वेन’ इतिस्थाने ‘छित्त्वेन’ इति क्वचित् काश्मीरपाठः ।

४. पुष्पिकायाम् — ‘ब्रह्मयज्ञप्रशंसा’ इतिस्थाने ‘ज्ञानकर्मसंन्यासयोगो’ इति, ‘संन्यास-योगो’ इति, ‘संन्यास(?)योगो’ इति, ‘कर्मसंन्यासयोगो’ इति, ‘ज्ञानयोगो’ इति, ‘कर्मयोगो’ इति, ‘ज्ञानसंयमयोगो’ इति, ‘ज्ञानसंशय(?)योगो’ इति, ‘मनःसंयोगो’ इति, ‘ज्ञानकर्मसंन्यासविधियज्ञविभागो’ इति, ‘यज्ञविभागयोगो’ इति, ‘यज्ञ-योगो’ इति, ‘यज्ञप्रशंसायोगो’ इति, ‘ब्रह्मार्पणयोगो’ इति, ‘विवस्वद्योगो’ इति, ‘विवस्वज्ज्ञानयोगो’ इति च पाठान्तराणि ।

अथ पञ्चमोऽध्यायः ।

अर्जुन उवाच ।

संन्यासं कर्मणां कृष्ण पुनर्योगं च शंससि ।
यच्छ्रेय एतयोरेकं तन्मे ब्रूहि सुनिश्चितम् ॥ १ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

संन्यासः कर्मयोगश्च निःश्रेयसकरावुभौ ।
तयोस्तु कर्मसंन्यासात् कर्मयोगो विशिष्यते ॥ २ ॥
ज्ञेयः स नित्यसंन्यासी यो न द्वेष्टि न काङ्क्षति ।
निर्व्वन्द्वो हि महाबाहो सुखं बन्धात् प्रमुच्यते ॥ ३ ॥
सांख्ययोगौ पृथग्बालाः प्रवदन्ति न पण्डिताः ।
एकमप्यास्थितः सम्यगुभयोर्विन्दते फलम् ॥ ४ ॥
यत् सांख्यैः प्राप्यते स्थानं तद्योगैरपि गम्यते ।
एकं सांख्यं च योगं च यः पश्यति स पश्यति ॥ ५ ॥

५. १ - 'कर्मणां' इतिस्थाने 'करणां' इति, 'कर्मणा' इति च पाठौ ।
५. १ - 'यच्छ्रेय एतयोरेकं तं' इतिस्थाने 'यः श्रेयानेतयोरेकस्तं' इति पाठः । तथा 'यच्छ्रेयानेतयोरेकस्तं' इत्यपि ग्रामादिकः ।
५. १ - 'तन्मे ब्रूहि', इतिस्थाने 'ब्रूहि तन्मे' इति, 'तन्मे वद' इति च पाठौ ।
५. १ - 'सुनिश्चितम्' इतिस्थाने 'विनिश्चितम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
५. २ - 'विशिष्यते' इतिस्थाने 'विशोपते' इति ग्रामादिकः पाठः ।
५. ३ - 'नित्यसंन्यासी' इतिस्थाने 'एव संन्यासी' इति पाठः ।
५. ३ - 'निर्व्वन्द्वो' इतिस्थाने 'निर्व्वन्द्वो' इति पाठः । तथा 'निर्व्वन्द्वो' इत्यपि कचित् ।
५. ३ - 'सुखं' इतिस्थाने 'सुख' इति पाठः ।
५. ३ - 'प्रमुच्यते' इतिस्थाने 'विमुच्यते' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
५. ४ - 'प्यास्थितः' इतिस्थाने 'प्याश्रितः' इति पाठः ।
५. ४ - 'गुभयोर्विन्दते फलम्' इतिस्थाने 'गुभयोः फलमश्नुते' इति पाठः ।
५. ५ - 'स्थानं' इतिस्थाने 'ज्ञानं' इति पाठः ।
५. ५ - 'रपि गम्यते' इतिस्थाने 'रजुगम्यते' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'रधिगम्यते' इति, 'रजुगीयते' इति चापरौ पाठौ । अयं श्लोकः कासुचिन्मातृकासु न विद्यते । न चानन्दवर्धनेन व्याख्यातः ।

संन्यासस्तु महाबाहो दुःखमाप्नुमयोगतः ।
 योगयुक्तो मुनिर्ब्रह्म नचिरेणाधिगच्छति ॥ ६ ॥
 योगयुक्तो विशुद्धात्मा विजितात्मा जितेन्द्रियः ।
 सर्वभूतात्मभूतात्मा कुर्वन्नपि न लिप्यते ॥ ७ ॥
 नैव किञ्चित् करोमीति युक्तो मन्येत तत्त्ववित् ।
 पश्यञ्छृण्वन् स्पृशञ्जिघ्रन्नश्नन् गच्छन् स्वपञ्चसन् ॥ ८ ॥
 प्रलपन् विसृजन् गृह्णन्निपन् निमिषन्नपि ।
 इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेषु वर्तन्त इति धारयन् ॥ ९ ॥
 ब्रह्मण्याधाय कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा करोति यः ।
 लिप्यते न स पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा ॥ १० ॥
 कायेन मनसा बुद्ध्या केवलैरिन्द्रियैरपि ।
 योगिनः कर्म कुर्वन्ति सङ्गं त्यक्त्वात्मशुद्धये ॥ ११ ॥

५. ६ - 'ब्रह्म' इतिस्थाने 'ब्रह्मन्' इति प्रामादिकः पाठः ।
 ५. ६ - 'नचिरेणाधि' इतिस्थाने, 'अचिरेणाधि' इति, 'अचिरेणाधि' इति च पाठौ ।
 ५. ७ - 'विजितात्मा' इतिस्थाने 'संयतात्मा' इति पाठः ।
 ५. ७ - 'कुर्वन्नपि' इतिस्थाने 'कुर्वाणोऽपि' इति पाठः । 'कुर्वन् वापि' इति च भास्कर-
 पाठः ।
 ५. ८ - 'नैव' इतिस्थाने 'न वै' इति पाठः । अयं श्लोकाधः यवद्वीपपाठे नवमश्लोको-
 त्तरार्धस्य पूर्वं दृश्यते ।
 ५. ८ - 'किञ्चित् करोमीति' इतिस्थाने 'तत् किं करोमीति' इति पाठः ।
 ५. ८ - 'अश्नन् गच्छन् स्वपञ्चसन्' इतिस्थाने 'अश्नन् गच्छञ्चसन् स्वपन्' इति
 बह्वीषु काश्मीरमातृकासु पाठः । 'भुञ्जन् गच्छञ्चसन् स्मयन्' इति भास्करपाठः ।
 'अश्नन् गच्छञ्चसञ्जपन्' इत्यपि कचित् ।
 ५. ९ - 'विसृजन्' इतिस्थाने 'विलपन्' इति पाठः ।
 ५. १० - 'ब्रह्मण्याधाय' इतिस्थाने 'ब्रह्मण्यादाय' इति, 'ब्रह्मण्यादाय' इति च पाठौ ।
 ५. १० - 'पापेन' इतिस्थाने 'पापेभ्यः' इति पाठः ।
 ५. १० - 'मिवाम्भसा' इतिस्थाने 'मिवाम्भसि' इति पाठः ।
 ५. १० - 'लिप्यते न स पापेन' इतिस्थाने 'न स लिप्यति दोषेण' इति यवद्वीपपाठः ।
 ५. ११ - 'बुद्ध्या' इतिस्थाने 'वाचा' इति कचित् पाठः ।
 ५. ११ - 'शुद्धये' इतिस्थाने 'सिद्धये' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

युक्तः कर्मफलं त्यक्त्वा शान्तिमाप्नोति नैष्ठिकीम् ।
 अयुक्तः कामकारेण फले सक्तो निबध्यते ॥ १२ ॥
 सर्वकर्माणि मनसा संन्यस्यास्ते सुखं वशी ।
 नवद्वारे पुरे देही नैव कुर्वन् न कारयन् ॥ १३ ॥
 न कर्तृत्वं न कर्माणि लोकस्य सृजति प्रभुः ।
 न कर्मफलसंयोगं स्वभावस्तु प्रवर्तते ॥ १४ ॥
 नादत्ते कस्यचित् पापं न चैव सुकृतं विभुः ।
 अज्ञानेनावृतं ज्ञानं तेन मुह्यन्ति जन्तवः ॥ १५ ॥
 ज्ञानेन तु तदज्ञानं येषां नाशितमात्मनः ।
 तेषामादित्यवज्ज्ञानं प्रकाशयति तत् परम् ॥ १६ ॥
 तद्बुद्धयस्तदात्मानस्तन्निष्ठास्तत्परायणाः ।
 गच्छन्त्यपुनरावृत्तिं ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः ॥ १७ ॥

५. १२ - 'कामकारेण' इतिस्थाने 'कामचारेण' इति, 'कर्मकारेण' इति च पाठौ ।
 ५. १२ - 'निबध्यते' इतिस्थाने 'निबाध्यते' इति पाठः ।
 ५. १३ - 'देही नैव' इतिस्थाने 'देहे नैव' इति, 'देहेनैव' इति, 'गेहे नैव' इति च पाठाः ।
 ५. १३ - 'कारयन्' इतिस्थाने 'कारयेत्' इति पाठः ।
 ५. १४ - 'न कर्तृत्वं न कर्माणि' इतिस्थाने 'नाकर्तृत्वं न कर्तृत्वं' इति पाठः । 'स कर्तृत्वं न कर्माणि' इत्यपि क्वचित् ।
 ५. १४ - 'प्रभुः' इतिस्थाने 'विभुः' इति पाठः ।
 ५. १४ - 'न कर्मफल' इतिस्थाने 'स कर्मफल' इति पाठः ।
 ५. १४ - 'संयोगं' इतिस्थाने 'संयोगः' इति पाठः ।
 ५. १५ - 'चैव' इतिस्थाने 'चैवं' इति पाठः ।
 ५. १५ - 'सुकृतं' इतिस्थाने 'सुकृति' इति पाठः ।
 ५. १५ - 'विभुः' इतिस्थाने 'प्रभुः' इति पाठः ।
 ५. १६ - 'तदज्ञानं' इतिस्थाने 'तदाज्ञानं' इति पाठः ।
 ५. १६ - 'येषां' इतिस्थाने 'एषां' इति पाठः ।
 ५. १६ - 'नाशित' इतिस्थाने 'नाशितु' इति पाठः ।
 ५. १६ - 'प्रकाशयति' इतिस्थाने 'प्रकाश इति' इति पाठः ।
 ५. १७ - 'निर्धूत' इतिस्थाने 'निर्धौत' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ५. १७[*१] - 'स्मरन्तोऽपि मुहुस्त्वेतत् (पा. भे., स्त्वेवं) स्पृशन्तोऽपि स्वकर्मणि । सक्ता अपि न सज्जन्ति पङ्के रविकरा इव ॥'
 इत्यधिकः श्लोको द्वित्रासु काश्मीरमातृकासु । स प्रायोऽभिनवगुप्तटीकाया उद्धृतः, न मूले भवितुमर्हति ।

विद्याविनयसंपन्ने ब्राह्मणे गवि हस्तिनि ।

शुनि चैव श्वपाके च पण्डिताः समदर्शिनः ॥ १८ ॥

इहैव तैर्जितः सर्गो येषां साम्ये स्थितं मनः ।

निर्दोषं हि समं ब्रह्म तस्माद्ब्रह्मणि ते स्थिताः ॥ १९ ॥

न प्रहृष्येत् प्रियं प्राप्य नोद्विजेत् प्राप्य चाप्रियम् ।

स्थिरबुद्धिरसंमूढो ब्रह्मविद्ब्रह्मणि स्थितः ॥ २० ॥

बाह्यस्पर्शेष्वसक्तात्मा विन्दत्यात्मनि यत् सुखम् ।

स ब्रह्मयोगयुक्तात्मा सुखमक्षयमश्नुते ॥ २१ ॥

ये हि संस्पर्शजा भोगा दुःखयोनय एव ते ।

आद्यन्तवन्तः कौन्तेय न तेषु रमते बुधः ॥ २२ ॥

५. १८ — 'श्वपाके च' इतिस्थाने 'श्वपाकेन' इति, तथा 'स्वपाकेन' इति च पाठौ ।

५. १९ — अयं श्लोकः काश्मीरपाठे प्रायः नात्र पठितः, किं तु पष्ठाध्यायस्थानवमश्लोका-
नन्तरं पठितः ।

५. १९ — 'तैर्जितः' इतिस्थाने 'निर्जितः' इति पाठः ।

५. १९ — 'सर्गो' इतिस्थाने 'स्वर्गो' इति पाठः ।

५. १९ — 'येषां' इतिस्थाने 'एषां' इति पाठः ।

५. १९ — 'साम्ये' इतिस्थाने 'स्वाम्ये' इति पाठः । 'सांख्ये' इत्यपि कचिदुपलभ्यते ।

५. २० — 'नोद्विजेत् प्राप्य चाप्रियम्' इतिस्थाने 'नाप्रियं प्राप्य चोद्विजेत्' इति, 'नोद्वि-
जेत् प्राप्य विप्रियम्' इति, 'नो द्वेष्टि प्राप्य चाप्रियम्' इति च पाठाः ।

५. २० — 'स्थितः' इतिस्थाने 'स्थितिः' इति, 'स्थिताः' इति च पाठौ ।

५. २१ — अयं श्लोको भास्करेण न पठितः ।

५. २१ — 'बाह्य' इतिस्थाने 'बाहु' इति ग्रामादिकः पाठः ।

५. २१ — 'यत् सुखम्' इतिस्थाने 'यः सुखम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

५. २१ — 'योग' इतिस्थाने 'लोक' इति कचिद् पाठः ।

५. २१ — 'मक्षय' इतिस्थाने 'मक्षय्य' इति पाठः । काश्मीरमातृकासु तु 'मथय' इति पाठः ।

५. २२ — 'ये हि' इतिस्थाने 'ये च' इति पाठः ।

५. २२ — 'संस्पर्शजा' इतिस्थाने 'संसर्गजा' इति पाठः । 'संस्पर्शजान्' इति तु ग्रामा-
दिकः ।

५. २२ — 'भोगा' इतिस्थाने 'भावा' इति पाठः ।

शक्नोतीहैव यः सोढुं प्राक् शरीरविमोक्षणात् ।
 कामक्रोधोद्भवं वेगं स युक्तः स सुखी नरः ॥ २३ ॥
 योऽन्तःसुखोऽन्तरारामस्तथान्तर्ज्योतिरेव यः ।
 स योगी ब्रह्मनिर्वाणं ब्रह्मभूतोऽधिगच्छति ॥ २४ ॥
 लभन्ते ब्रह्मनिर्वाणमृषयः क्षीणकल्मषाः ।
 छिन्नद्वैधा यतात्मानः सर्वभूतहिते रताः ॥ २५ ॥
 कामक्रोधवियुक्तानां यतीनां यतचेतसाम् ।
 अभितो ब्रह्मनिर्वाणं वर्तते विदितात्मनाम् ॥ २६ ॥
 स्पर्शान् कृत्वा बहिर्बाह्यांश्चक्षुश्चैवान्तरे श्रुवोः ।
 प्राणापानौ समौ कृत्वा नासाभ्यन्तरचारिणौ ॥ २७ ॥

५. २३ - 'शक्नोतीहैव' इतिस्थाने 'शक्नोति हैव' इति पाठः ।
 ५. २३ - 'विमोक्षणात्' इतिस्थाने 'विमोचनात्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ५. २३ - 'कामक्रोधोद्भवं वेगं' इतिस्थाने 'कामोत्थवेगानुरोधः' इति भास्करपाठः, प्रायः प्रामादिकः ।
 ५. २३ - 'स युक्तः स सुखी नरः' इतिस्थाने 'स योगी स सुखी मतः' इति, 'स योगी सुसुखी नरः' इति, 'स योगी स सुखी नरः' इति, 'संयुक्तः स सुखी नरः' इति, 'स योगी परमो मतः' इति च पाठभेदाः ।
 ५. २४ - 'योऽन्तःसुखो' इतिस्थाने 'अन्तःसुखो' इति, प्रायः काश्मीरपाठः । 'योऽन्तःसुखो' इत्यपि क्वचित् ।
 ५. २४ - 'योगी ब्रह्मनिर्वाणं' इतिस्थाने 'पार्थ परमं योगं' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ५. २५ - 'कल्मषाः' इतिस्थाने 'किल्बिषाः' इति पाठः ।
 ५. २५ - 'छिन्नद्वैधा यतात्मानः' इतिस्थाने 'छिन्नद्वैता महात्मानः' इति, 'छिन्नद्वैता यतात्मानः' इति, 'छिन्नद्वैधा जितात्मानः' इति च पाठाः ।
 ५. २६ - 'वियुक्तानां' इतिस्थाने 'विमुक्तानां' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ५. २६ - 'यत' इतिस्थाने 'जित' इति पाठः ।
 ५. २६ - 'अभितो' इतिस्थाने 'सर्वतो' इति, 'यततो' इति च पाठौ ।
 ५. २६ - 'विदितात्मनाम्' इतिस्थाने 'विजितात्मनाम्' इति रामानुजीयः पाठः । 'विदितात्मनाम्' इत्यपि क्वचित् ।
 ५. २७ - 'बाह्यांश्च' इतिस्थाने 'बाह्याश्च' इति पाठः ।
 ५. २७ - 'नासाभ्यन्तर' इतिस्थाने 'नासाभ्यान्तर' इति पाठः ।

यतेन्द्रियमनोबुद्धिर्मुनिर्मोक्षपरायणः ।

विगतेच्छाभयक्रोधो यः सदा मुक्त एव सः ॥ २८ ॥

भोक्तारं यज्ञतपसां सर्वलोकमहेश्वरम् ।

सुहृदं सर्वभूतानां ज्ञात्वा मां शान्तिमृच्छति ॥ २९ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

संन्यासयोगो नाम पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

५. २८ — 'यतेन्द्रिय' इतिस्थाने 'जितेन्द्रिय' इति पाठः ।

५. २८ — 'भयक्रोधो' इतिस्थाने 'भयद्वेषो' इति पाठः ।

५. २८ — 'मुक्त' इतिस्थाने 'युक्त' इति पाठः ।

५. २९ — 'सर्वलोक' इतिस्थाने 'सर्वभूत' इति पाठः ।

५. २९ — 'महेश्वरम्' इतिस्थाने 'महेश्वरः' इति पाठः ।

५. २९ — 'मां' इतिस्थाने 'मा' इति भास्करपाठः ।

५. २९ — 'मृच्छति' इतिस्थाने 'मिच्छति' इति पाठः ।

५. पुष्पिकायाम् — 'संन्यासयोगो' इतिस्थाने 'कर्मसंन्यासयोगो' इति, 'कर्मयोगो' इति, 'सांख्ययोगो' इति, 'सांख्ययोगकथनं' इति, 'ज्ञानयोगो' इति, 'भक्तियोगो' इति, 'योगसमुच्चयो' इति, 'आत्मसंयमयोगो' इति, 'योगगर्भो' इति, 'प्रकृतिगर्भो' इति च पाठान्तराणि ।

अथ षष्ठोऽध्यायः ।

श्रीभगवानुवाच ।

अनाश्रितः कर्मफलं कार्यं कर्म करोति यः ।
स संन्यासी च योगी च न निरग्निर्न चाक्रियः ॥ १ ॥
यं संन्यासमिति प्राहुर्योगं तं विद्धि पाण्डव ।
न ह्यसंन्यस्तसंकल्पो योगी भवति कश्चन ॥ २ ॥
आरुरुक्षोर्मुनेर्योगं कर्म कारणमुच्यते ।
योगारूढस्य तस्यैव शमः कारणमुच्यते ॥ ३ ॥
यदा हि नेन्द्रियार्थेषु न कर्मस्वनुपज्जते ।
सर्वसंकल्पसंन्यासी योगारूढस्तदोच्यते ॥ ४ ॥

-
६. १ - 'करोति यः' इतिस्थाने 'करोति च' इति, 'करोति सः' इति च पाठौ ।
६. १ - 'च योगी' इतिस्थाने 'स योगी' इति भास्करपाठः । अन्यत्रापि दृश्यते ।
६. १ - 'चाक्रियः' इतिस्थाने 'निष्क्रियः' इति पाठः ।
६. २ - 'संन्यासमिति' इतिस्थाने 'संन्यास इति' इति पाठः ।
६. २ - 'ह्यसंन्यस्त' इतिस्थाने 'ह्यसंनद्ध' इति पाठः ।
६. २ - 'योगी भवति कश्चन' इतिस्थाने 'योगो भवति दुःखहा' इति सप्तदशश्लोकानु-
कारी पाठः ।
६. ३ - श्लोकस्यास्य द्वितीयतृतीयपादयोः स्थाने पञ्चमाध्यायस्यैकविंशश्लोकस्य द्वितीय-
तृतीयपादौ क्वचित् प्रमादात् पठितौ ।
६. ३ - 'योगारूढस्य' इतिस्थाने 'आरूढस्य तु' इति आनन्दवर्धनपाठः ।
६. ३ - 'शमः कारण' इतिस्थाने 'शमः करण' इति पाठः । 'समकारण' इत्यपि
क्वचित् ।
६. ४ - 'न कर्मस्वनु' इतिस्थाने 'सर्वकर्मसु' इति पाठः ।
६. ४ - 'षज्जते' इतिस्थाने 'षज्जति' इति, 'षज्यते' इति, 'रज्यते' इति च
पाठाः ।
६. ४ - 'तदोच्यते' इतिस्थाने 'तदुच्यते' इति, 'स उच्यते' इति च पाठौ । 'ततो-
च्यते' इति तु प्रामादिकः ।

उद्धरेदात्मनात्मानं नात्मानमवसादयेत् ।
 आत्मैव ह्यात्मनो बन्धुरात्मैव रिपुरात्मनः ॥ ५ ॥
 बन्धुरात्मात्मनस्तस्य येनात्मैवात्मना जितः ।
 अनात्मनस्तु शत्रुत्वे वर्तेतात्मैव शत्रुवत् ॥ ६ ॥
 जितात्मनः प्रशान्तस्य परमात्मा समाहितः ।
 शीतोष्णसुखदुःखेषु तथा मानापमानयोः ॥ ७ ॥
 ज्ञानविज्ञानवृत्तात्मा कूटस्थो विजितेन्द्रियः ।
 युक्त इत्युच्यते योगी समलोष्टाश्मकाञ्चनः ॥ ८ ॥
 सुहृन्मित्रार्युदासीनमध्यस्थद्वेष्यबन्धुषु ।
 साधुष्वपि च पापेषु समबुद्धिर्विशिष्यते ॥ ९ ॥

६. ५ — ‘‘ऽत्मानं नात्मानं’’ इतिस्थाने ‘‘ऽत्मानमात्मानं’’ इति पाठः ।
 ६. ५ — ‘‘मवसादयेत्’’ इतिस्थाने ‘‘मवसादयन्’’ इति, ‘‘मवसाधयेत्’’ इति च पाठौ ।
 ६. ५ — ‘‘ह्यात्मनो’’ इतिस्थाने ‘‘ह्यात्मना’’ इति पाठः ।
 ६. ५ — ‘‘बन्धुरात्मैव’’ इतिस्थाने ‘‘बुद्धिरात्मैव’’ इति कचित् पाठः । ‘‘बन्ध आत्मैव’’ इति तु यवद्वीपपाठः ।
 ६. ६ — ‘‘येनात्मैवात्मना’’ इतिस्थाने ‘‘येनैवात्मात्मना’’ इति पाठः ।
 ६. ६ — ‘‘अनात्मनस्तु’’ इतिस्थाने ‘‘अजितात्मनस्तु’’ इति पाठः ।
 ६. ६ — ‘‘शत्रुवत्’’ इतिस्थाने ‘‘शत्रुजित्’’ इति पाठः ।
 ६. ७ — ‘‘जितात्मनः’’ इतिस्थाने ‘‘जितात्मानः’’ इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ६. ७ — ‘‘परमात्मा समाहितः’’ इतिस्थाने ‘‘परमात्मसमा मतिः’’ इति पाठः । ‘‘परात्मसु समा मतिः’’ इति प्रायः काश्मीरपाठः । स तु भास्करेण प्रकल्पित इति प्रमेय-दीपिकायां जयतीर्थः ।
 ६. ७ — ‘‘मानापमानयोः’’ इतिस्थाने ‘‘मानावमानयोः’’ इति काश्मीरपाठः । अन्यत्रापि बहुशो दृश्यते ।
 ६. ८ — ‘‘विजितेन्द्रियः’’ इतिस्थाने ‘‘ऽपि जितेन्द्रियः’’ इति पाठः ।
 ६. ९ — ‘‘सुहृन्मित्रार्युदासीनं’’ इतिस्थाने ‘‘सुहृन्मित्रार्युदासीनं’’ इति, ‘‘सुहृन्मित्रार्युदासीनः’’ इति, ‘‘सुहृन्मित्रार्युदासीनो’’ इति च पाठाः ।
 ६. ९ — ‘‘मध्यस्थः’’ इतिस्थाने ‘‘मध्यस्थौ’’ इति पाठः ।
 ६. ९ — ‘‘साधुष्वपि’’ इतिस्थाने ‘‘साधुष्वथ’’ इति पाठः ।
 ६. ९ — ‘‘समबुद्धिः’’ इतिस्थाने ‘‘समदृष्टिः’’ इति पाठः ।
 ६. ९ — ‘‘विशिष्यते’’ इतिस्थाने ‘‘विमुच्यते’’ इति शाङ्करभाष्ये निर्दिष्टः पाठभेदः ।
 ६. ९ — एतच्छ्लोकानन्तरं ‘‘इहैव तैर्जितः’’ इत्यादिकः पञ्चमाध्यायस्थः एकोनविंशः श्लोकः कैश्चित् काश्मीरपुस्तकैस्तत्र विहायात्र पठ्यते, द्विवारं पठ्यते वा ।

४ [भगवद्गीता]

योगी युञ्जीत सततमात्मानं रहसि स्थितः ।
 एकाकी यतचित्तात्मा निराशीरपरिग्रहः ॥ १० ॥
 शुचौ देशे प्रतिष्ठाप्य स्थिरमासनमात्मनः ।
 नात्युच्छ्रितं नातिनीचं चैलाजिनकुशोत्तरम् ॥ ११ ॥
 तत्रैकाग्रं मनः कृत्वा यतचित्तेन्द्रियक्रियः ।
 उपविश्यासने युञ्ज्याद्योगमात्मविशुद्धये ॥ १२ ॥
 समं कायशिरोग्रीवं धारयन्नचलं स्थिरः ।
 संप्रेक्ष्य नासिकाग्रं स्वं दिशश्चानवलोकयन् ॥ १३ ॥

६. १० — 'योगी' इतिस्थाने 'ध्यायी' इति पाठः ।
 ६. १० — 'सततमात्मानं' इतिस्थाने 'सतत आत्मानं' इति पाठः ।
 ६. १० — 'एकाकी यतचित्ता' इतिस्थाने 'एकाकीयंतचित्ता' इति, 'निराशीर्यंतचित्ता' इति, 'एकाकी जितचित्ता' इति, 'एकाकी यतचित्ता' इति च पाठाः ।
 ६. १० — 'निराशीरपरिग्रहः' इतिस्थाने 'निराशीर्हपरिग्रहः' इति, 'चैकाकी निष्परिग्रहः' इति च पाठौ ।
 ६. ११ — 'मासन' इतिस्थाने 'मानस' इति पाठः ।
 ६. ११ — 'नात्युच्छ्रितं' इतिस्थाने 'नात्युच्छ्रिते' इति पाठः ।
 ६. ११ — 'चैलाजिन' इतिस्थाने 'चेलाजिन' इति पाठः ।
 ६. १२ — 'तत्रैकाग्रं' इतिस्थाने 'तत्रैवाग्रं' इति पाठः ।
 ६. १२ — 'यतचित्तेन्द्रिय' इतिस्थाने 'जितचित्तेन्द्रिय' इति पाठः । 'यतचित्तेन्द्रियः' इत्यपि क्वचित् । 'यतचित्तेन्द्रियक्रियाः' इति तु ग्रामादिकः ।
 ६. १२ — 'युञ्ज्याद्योग' इतिस्थाने 'युज्याद्योग' इति, 'युञ्ज्याद्योग' इति च पाठौ ।
 ६. १२ — 'मात्मविशुद्धये' इतिस्थाने 'मात्मनि शुद्धये' इति पाठः ।
 ६. १३ — 'समं काय' इतिस्थाने 'समकाय' इति, 'समः काय' इति च पाठौ ।
 ६. १३ — 'धारयन्नचलं स्थिरः' इतिस्थाने 'धारयेदचलं मनः' इति यवद्वीपपाठः । 'धारयन्नचलः स्थितः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ६. १३ — 'न्नचलं स्थिरः' इतिस्थाने 'न्नचलः स्थितः' इति प्रायः काश्मीरपाठः, 'न्नचलं स्थिरम्' इत्यपि क्वचित् पाठः । तथा 'न्नचलं मनः' इति, 'न्नचलं स्थितम्' इति, 'न्नचलस्थिरम्' इति, 'न्नचलस्थिरः' इत्यप्युपलभ्यन्ते ।
 ६. १३ — 'संप्रेक्ष्य' इतिस्थाने 'संपश्यन्' इति काश्मीरपाठः ।
 ६. १३ — 'स्वं' इतिस्थाने 'च' इति पाठः ।
 ६. १३ — 'लोकयन्' इतिस्थाने 'लोकयेत्' इति पाठः ।

प्रशान्तात्मा विगतभीर्ब्रह्मचारिव्रते स्थितः ।
 मनः संयम्य मच्चित्तो युक्त आसीत् मत्परः ॥ १४ ॥
 युञ्जन्नेवं सदात्मानं योगी नियतमानसः ।
 शान्तिं निर्वाणपरमां मत्संस्थामधिगच्छति ॥ १५ ॥
 नात्यश्नतस्तु योगोऽस्ति न चैकान्तमनश्नतः ।
 न चातिस्वप्नशीलस्य जाग्रतो नैव चार्जुन ॥ १६ ॥
 युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।
 युक्तस्वप्नावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ॥ १७ ॥
 यदा विनियतं चित्तमात्मन्येवावतिष्ठते ।
 निःस्पृहः सर्वकामेभ्यो युक्त इत्युच्यते तदा ॥ १८ ॥
 यथा दीपो निवातस्थो नेङ्गते सोपमा स्मृता ।
 योगिनो यतचित्तस्य युञ्जतो योगमात्मनः ॥ १९ ॥

-
६. १४ — 'ब्रह्मचारि' इतिस्थाने 'ब्रह्मचारी' इति पाठः ।
 ६. १४ — 'स्थितः' इतिस्थाने 'स्थिरः' इति पाठः ।
 ६. १४ — 'मच्चित्तो' इतिस्थाने 'यच्चित्तो' इति पाठः ।
 ६. १५ — 'युञ्जन्नेवं' इतिस्थाने 'एवं युञ्जन्' इति, 'युञ्जन्नेव' इति च पाठौ ।
 ६. १५ — 'योगी नियतमानसः' इतिस्थाने 'मद्भक्तोऽनन्यमानसः' इति, 'मद्भक्तो नान्य-
 मानसः' इति च प्रायः काश्मीरपाठौ ।
 ६. १५ — 'मधिगच्छति' इतिस्थाने 'मभिगच्छति' इति पाठः ।
 ६. १६ — 'नात्यश्नतस्तु योगोऽस्ति' इतिस्थाने 'योगोऽस्ति नैवात्यश्नतो' इति प्रायः
 काश्मीरपाठः ।
 ६. १६ — 'जाग्रतो नैव चार्जुन' इतिस्थाने 'नातिजाग्रतोऽर्जुन' इति, 'न च जाग्रतोऽ-
 र्जुन' इति प्रायः काश्मीरपाठौ ।
 ६. १७ — 'स्वप्नावबोधस्य' इतिस्थाने 'स्वप्नावबोधस्य' इति पाठः ।
 ६. १८ — 'वावतिष्ठते' इतिस्थाने 'वावतिष्ठति' इति पाठः ।
 ६. १८ — 'तदा' इतिस्थाने 'सदा' इति पाठः ।
 ६. १९ — 'यथा' इतिस्थाने 'यदा' इति पाठः ।
 ६. १९ — 'स्मृता' इतिस्थाने 'स्मृतः' इति प्रामादिकः पाठः ।
 ६. १९ — 'यतचित्तस्य' इतिस्थाने 'जितचित्तस्य' इति पाठः ।
 ६. १९ — 'युञ्जतो' इतिस्थाने 'युञ्जते' इति प्रामादिकः पाठः ।
 ६. १९ — 'योगमात्मनः' इतिस्थाने 'योगमात्मनि' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

यत्रोपरमते चित्तं निरुद्धं योगसेवया ।

यत्र चैवात्मनात्मानं पश्यन्नात्मनि तुष्यति ॥ २० ॥

सुखमात्यन्तिकं यत् तद्बुद्धिग्राह्यमतीन्द्रियम् ।

वेत्ति यत्र न चैवायं स्थितश्चलति तत्त्वतः ॥ २१ ॥

यं लब्ध्वा चापरं लाभं मन्यते नाधिकं ततः ।

यस्मिन् स्थितो न दुःखेन गुरुणापि विचाल्यते ॥ २२ ॥

तं विद्याद्दुःखसंयोगवियोगं योगसंज्ञितम् ।

स निश्चयेन योक्तव्यो योगोऽनिर्विण्णचेतसा ॥ २३ ॥

संकल्पप्रभवान् कामांस्त्यक्त्वा सर्वानशेषतः ।

मनसैवेन्द्रियग्रामं विनियम्य समन्ततः ॥ २४ ॥

शनैः शनैरुपरमेद्बुद्ध्या धृतिगृहीतया ।

आत्मसंस्थं मनः कृत्वा न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ॥ २५ ॥

६. २० — ‘‘सेवया’’ इतिस्थाने ‘‘सेवनात्’’ इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

६. २० — ‘‘यत्र चैवा’’ इतिस्थाने ‘‘तत्र चैवा’’ इति पाठः ।

६. २० — ‘‘तुष्यति’’ इतिस्थाने ‘‘तिष्ठति’’ इति, ‘‘पश्यति’’ इति च पाठौ ।

६. २१ — ‘‘यत् तद्बुद्धिः’’ इतिस्थाने ‘‘यत्र बुद्धिः’’ इति प्रायः काश्मीरपाठः । ‘‘यत्तु बुद्धिः’’ इत्यपि कचित् पाठः ।

६. २१ — ‘‘स्थितश्चलति’’ इतिस्थाने ‘‘स्थितश्चलवति’’ इति प्रायः काश्मीरपाठः । ‘‘स्थिरश्चलति’’ इत्यन्यत्र कचित् ।

६. २२ — ‘‘यं लब्ध्वा चापरं लाभं’’ इतिस्थाने ‘‘यं दृष्ट्वा चापरं लाभं’’ इति, ‘‘यं लब्ध्वा नापरं लाभं’’ इति, ‘‘यं लब्ध्वा नाधिकं लाभं’’ इति, ‘‘यं लब्ध्वा चापरो लाभः’’ इति च पाठाः ।

६. २२ — ‘‘नाधिकं’’ इतिस्थाने ‘‘नापरं’’ इति, ‘‘चापरं’’ इति च पाठौ ।

६. २२ — ‘‘स्थितो’’ इतिस्थाने ‘‘स्थिते’’ इति पाठः । ‘‘स्तुतो’’ इति तु प्रामादिकः ।

६. २२ — ‘‘विचाल्यते’’ इतिस्थाने ‘‘विमुच्यते’’ इति, ‘‘विचार्यते’’ इति च पाठौ ।

६. २३ — ‘‘विद्याद्दुःखसंयोगः’’ इतिस्थाने ‘‘विन्याद्दुःखसंयोगः’’ इति, ‘‘विन्याद्दुःखसंयोगः’’ इति, ‘‘विद्याद्दुःखसंयोगः’’ इति च पाठाः ।

६. २३ — ‘‘संज्ञितम्’’ इतिस्थाने ‘‘संस्थितम्’’ इति, ‘‘संज्ञिकं’’ इति च पाठौ ।

६. २४ — ‘‘सर्वानशेषतः’’ इतिस्थाने ‘‘धर्मानशेषतः’’ इति पाठः ।

६. २५ — ‘‘रुपरमेद्बुद्ध्या’’ इतिस्थाने ‘‘रुपरमेत बुद्ध्या’’ इति पाठः ।

६. २५ — ‘‘धृतिः’’ इतिस्थाने ‘‘रतिः’’ इति, ‘‘दितिः’’ इति च पाठौ ।

यतो यतो निश्चरति मनश्चञ्चलमस्थिरम् ।
 ततस्ततो नियम्यैतदात्मन्येव वशं नयेत् ॥ २६ ॥
 प्रशान्तमनसं ह्येनं योगिनं सुखमुत्तमम् ।
 उपैति शान्तरजसं ब्रह्मभूतमकल्मषम् ॥ २७ ॥
 युञ्जन्नेवं सदात्मानं योगी विगतकल्मषः ।
 सुखेन ब्रह्मसंस्पर्शमत्यन्तं सुखमश्नुते ॥ २८ ॥
 सर्वभूतस्थमात्मानं सर्वभूतानि चात्मनि ।
 ईक्षते योगयुक्तात्मा सर्वत्र समदर्शनः ॥ २९ ॥
 यो मां पश्यति सर्वत्र सर्वं च मयि पश्यति ।
 तस्याहं न प्रणश्यामि स च मे न प्रणश्यति ॥ ३० ॥

६. २६ — 'निश्चरति' इतिस्थाने 'निश्चलति' इति, 'निःसरति' इति, 'निवर्तते' इति च पाठाः ।
६. २६ — '°श्चञ्चल°' इतिस्थाने '°श्च चल°' इति पाठः ।
६. २६ — 'नियम्यैतदा°' इतिस्थाने 'नियम्ये तदा°' इति प्रामादिकः पाठः ।
६. २६ — 'वशं' इतिस्थाने 'शमं' इत्यभिनवगुप्तपाठः ।
६. २७ — 'योगिनं सुखमुत्तमम्' इतिस्थाने 'यस्माद्योगिनमुत्तमम्' इति भास्करपाठः ।
६. २७ — 'उपैति' इतिस्थाने 'अभ्यैति' इति, 'अभ्येति' इति च पाठौ ।
६. २७ — 'शान्तरजसं' इतिस्थाने 'शान्तिरजसं°' इति, 'शान्तमनसं°' इति च पाठौ ।
६. २८ — 'युञ्जन्नेवं' इतिस्थाने 'एवं युञ्जन्' इति पाठः ।
६. २८ — 'योगी विगतकल्मषः' इतिस्थाने 'योगी नियतमानसः' इति प्रायः काश्मीर-
 पाठः । 'मज्जक्तो नान्यमानसः' इत्यपि क्वचिदुपलभ्यते ।
६. २८ — '°संस्पर्शमत्यन्तं सुखमश्नुते' इतिस्थाने '°संयोगमत्यन्तमधिगच्छति' इति
 प्रायः काश्मीरपाठः । '°संस्पर्शमत्यन्तसुखमश्नुते' इत्यपि कुत्रचित् ।
६. २९ — 'ईक्षते' इतिस्थाने 'पश्यति' इति, 'पश्यते' इति, 'ईक्षेत' इति च पाठाः ।
 'पश्यतो' इति भास्करपाठः ।
६. २९ — '°दर्शनः' इतिस्थाने '°दर्शिनः' इति पाठः ।
६. ३० — 'सर्वं च मयि पश्यति' इतिस्थाने 'मयि पश्यति चाप्यहम्' इति पाठः ।
६. ३० — 'स च मे न प्रणश्यति' इतिस्थाने 'मा प्रणश्यति तेऽन्ययम्' इति पाठः ।

सर्वभूतस्थितं यो मां भजत्येकत्वमास्थितः ।
 सर्वथा वर्तमानोऽपि स योगी मयि वर्तते ॥ ३१ ॥
 आत्मौपम्येन सर्वत्र समं पश्यति योऽर्जुन ।
 सुखं वा यदि वा दुःखं स योगी परमो मतः ॥ ३२ ॥

अर्जुन उवाच ।

योऽयं योगस्त्वया प्रोक्तः साम्येन मधुसूदन ।
 एतस्याहं न पश्यामि चञ्चलत्वात् स्थितिं स्थिराम् ॥ ३३ ॥
 चञ्चलं हि मनः कृष्ण प्रमाथि बलवद्दृढम् ।
 तस्याहं निग्रहं मन्ये वायोरिव सुदुष्करम् ॥ ३४ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

असंशयं महाबाहो मनो दुर्निग्रहं चलम् ।
 अभ्यासेन तु कौन्तेय वैराग्येण च गृह्यते ॥ ३५ ॥
 असंयतात्मना योगो दुष्प्राप इति मे मतिः ।
 वश्यात्मना तु यतता शक्योऽवाप्तुमुपायतः ॥ ३६ ॥

६. ३१ - 'त्येकत्वमास्थितः' इतिस्थाने 'त्येकत्वमाश्रितः' इति, 'त्येकस्थमास्थितः' इति च पाठौ ।
 ६. ३१ - 'सर्वथा' इतिस्थाने 'सर्वेषां' इति पाठः ।
 ६. ३१ - 'स योगी मयि वर्तते' इतिस्थाने 'मय्येवासौ च वर्तते' इति भास्करपाठः । 'स योगी न निवर्तते' इति च क्वचित् ।
 ६. ३२ - 'योऽर्जुन' इतिस्थाने 'सोऽर्जुन' इति पाठः । 'यो जनः' इति तु यवद्वीपपाठः ।
 ६. ३३ - 'योगस्त्वया' इतिस्थाने 'भोगस्त्वया' इति पाठः ।
 ६. ३३ - 'साम्येन' इतिस्थाने 'सौम्येन' इति पाठः ।
 ६. ३३ - 'स्थितिं स्थिराम्' इतिस्थाने 'स्थितिं पराम्' इति पाठः । 'मनः स्थिराम्' इति तु ग्रामादिकः क्वचित् ।
 ६. ३३ - 'स्थिराम्' इतिस्थाने 'पराम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ६. ३४ - 'प्रमाथि' इतिस्थाने 'प्रमाथी' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 ६. ३४ - 'बलवद्दृढम्' इतिस्थाने 'बलवत्तरम्' इति पाठः ।
 ६. ३४ - 'तस्याहं' इतिस्थाने 'तस्यापि' इति पाठः ।
 ६. ३६ - 'असंयतात्मना' इतिस्थाने 'असंयतात्मनो' इति, 'असंशयात्मना' इति च पाठौ ।
 ६. ३६ - 'वश्यात्मना' इतिस्थाने 'तस्यात्मना' इति, 'पश्यात्मना' इति च पाठौ ।

अर्जुन उवाच ।

अयतिः श्रद्धयोपेतो योगाच्चलितमानसः ।

अप्राप्य योगसंसिद्धिं कां गतिं कृष्ण गच्छति ॥ ३७ ॥

कच्चिन्नोभयविभ्रष्टश्छिन्नाभ्रमिव नश्यति ।

अप्रतिष्ठो महाबाहो विमूढो ब्रह्मणः पथि ॥ ३८ ॥

एतन्मे संशयं कृष्ण छेत्तुमर्हस्यशेषतः ।

त्वदन्यः संशयस्यास्य छेत्ता न ह्युपपद्यते ॥ ३९ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

पार्थ नैवेह नामुत्र विनाशस्तस्य विद्यते ।

न हि कल्याणकृत् कश्चिद्गुर्गतिं तात गच्छति ॥ ४० ॥

प्राप्य पुण्यकृतां लोकानुषित्वा शाश्वतीः समाः ।

शुचीनां श्रीमतां गेहे योगभ्रष्टोऽभिजायते ॥ ४१ ॥

६. ३७ — 'अयतिः श्रद्धयोपेतः' इतिस्थाने 'अरतिः श्रद्धयोपेतः' इति पाठः । 'अयतः श्रद्धयोपेतः' इति तु प्रायः काश्मीरपाठः । 'अयं निःसंशयोपेतः' इति तु कचित् प्रामादिकः ।

६. ३७ पू [*१] — पूर्वार्धादनन्तरमधिकः श्लोकः प्रायः काश्मीरमातृकासु यथा—

‘लिप्समानः सतां मार्गं
प्रमूढो ब्रह्मणः पथि ।

अनेकचित्तो विभ्रान्तो(पा. मे., चित्तविभ्रा[श्रान्तो, चित्तोऽविभ्रान्तो)
मोहस्यैव वशं गतः’ ॥

६. ३८ — ‘विभ्रष्टश्छिन्नाभ्रमिव’ इतिस्थाने ‘विभ्रंशाच्छिन्नाभ्र इव’ इति कचित् काश्मीरपाठः । ‘विभ्रष्टं छिन्नाभ्रमिव’ इति, ‘विभ्रष्टश्छिन्नाभ्र इव’ इत्यपि च पाठौ ।

६. ३८ — ‘विमूढो ब्रह्मणः पथि’ इतिस्थाने ‘विनाशं वाधिगच्छति’ इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

६. ३९ — ‘एतन्मे’ इतिस्थाने ‘एतं मे’ इति भास्करपाठः । ‘एनं मे’ इति, ‘एवं मे’ इति चान्यत्र पाठौ ।

६. ४० — ‘तात’ इतिस्थाने ‘जातु’ इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।

६. ४१ — ‘प्राप्य’ इतिस्थाने ‘प्राप्त’ इति पाठः ।

६. ४१ — ‘पुण्यकृतां लोकां’ इतिस्थाने ‘पुण्यकृताँल्लोकां’ इति पाठः ।

६. ४१ — ‘शाश्वतीः’ इतिस्थाने ‘शाश्वती’ इति पाठः ।

६. ४१ — ‘गेहे’ इतिस्थाने ‘लोके’ इति पाठः ।

६. ४१ — ‘भ्रष्टोऽभिजायते’ इतिस्थाने ‘भ्रष्टोऽपि जायते’ इति, ‘भ्रष्टो हि जायते’ इति च पाठौ । ‘नष्टोऽभिजायते’ इत्यपि कचित् ।

अथवा योगिनामेव कुले भवति धीमताम् ।
 एतद्धि दुर्लभतरं लोके जन्म यदीदृशम् ॥ ४२ ॥
 तत्र तं बुद्धिसंयोगं लभते पौर्वदेहिकम् ।
 यतते च ततो भूयः संसिद्धौ कुरुनन्दन ॥ ४३ ॥
 पूर्वाभ्यासेन तेनैव हियते ह्यवशोऽपि सः ।
 जिज्ञासुरपि योगस्य शब्दब्रह्मातिवर्तते ॥ ४४ ॥
 प्रयत्नाद्यतमानस्तु योगी संशुद्धकिल्बिषः ।
 अनेकजन्मसंसिद्धस्ततो याति परां गतिम् ॥ ४५ ॥

६. ४२ — 'कुले भवति धीमताम्' इतिस्थाने 'कुले महति धीमताम्' इति, 'कुले भवति निर्मले' इति, 'जायते श्रीमतां कुले' इति च पाठान्तराणि । 'जायते धीमतां कुले' इति भास्करपाठः ।
६. ४३ — 'तं बुद्धिं' इतिस्थाने 'संबुद्धिं' इति पाठः ।
६. ४३ — 'पौर्वदेहिकम्' इतिस्थाने 'पौर्वदैहिकम्' इति, 'पूर्वदैहिकम्' इति, 'पूर्वदेहिकम्' इति च पाठाः ।
६. ४३ — 'यतते च ततो भूयः' इतिस्थाने 'ततो भूयोऽपि यतते' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
६. ४३ — 'संसिद्धौ' इतिस्थाने 'सिद्धये' इति कचित् पाठः ।
६. ४४ — 'हियते' इतिस्थाने 'हीयते' इति, 'क्रियते' इति च पाठौ ।
६. ४४ — 'ह्यवशोऽपि' इतिस्थाने 'ह्यवशो हि' इति पाठः ।
६. ४४ — 'सः' इतिस्थाने 'सन्' इति काश्मीरपाठः ।
६. ४४ — 'योगस्य' इतिस्थाने 'लोकस्य' इति पाठः ।
६. ४४ — 'शब्दब्रह्माति' इतिस्थाने 'शब्दब्रह्मापि' इति, 'शब्दब्रह्म नि' इति, 'शब्दब्रह्माभि' इति, 'शब्दब्रह्मादि' इति, 'शब्दब्रह्मा नि' इति च पाठाः ।
६. ४५ — 'संशुद्ध' इतिस्थाने 'विगत' इति पाठः ।
६. ४५ — 'किल्बिषः' इतिस्थाने 'कल्मषः' इति पाठः ।
६. ४५ — 'संसिद्ध' इतिस्थाने 'संशुद्ध' इति पाठः ।
६. ४५ — 'याति परां' इतिस्थाने 'याति परं' इति पाठः । 'यान्ति परां' इति तु ग्रामादिकः ।

॥ अथ सप्तमोऽध्यायः ॥

श्रीभगवानुवाच ।

मय्यासक्तमनाः पार्थ योगं युञ्जन् मदाश्रयः ।
असंशयं समग्रं मां यथा ज्ञास्यसि तच्छृणु ॥ १ ॥
ज्ञानं तेऽहं सविज्ञानमिदं वक्ष्याम्यशेषतः ।
यज्ज्ञात्वा नेह भूयोऽन्यज्ज्ञातव्यमवशिष्यते ॥ २ ॥
मनुष्याणां सहस्रेषु कश्चिद्यतति सिद्धये ।
यततामपि सिद्धानां कश्चिन्मां वेत्ति तत्त्वतः ॥ ३ ॥
भूमिरापोऽनलो वायुः खं मनो बुद्धिरेव च ।
अहंकार इतीयं मे भिन्ना प्रकृतिरष्टधा ॥ ४ ॥
अपरेयमितस्त्वन्यां प्रकृतिं विद्धि मे पराम् ।
जीवभूतां महाबाहो ययेदं धार्यते जगत् ॥ ५ ॥

७. १ - 'मय्यासक्त°' इतिस्थाने 'अभ्यासक्त°' इति पाठः ।
७. १ - 'योगं' इतिस्थाने 'योगो' इति पाठः ।
७. १ - 'मदाश्रयः' इतिस्थाने 'मदाश्रितः' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
७. १ - 'मां' इतिस्थाने 'मा' इति पाठः ।
७. १ - 'ज्ञास्यसि तच्छृणु' इतिस्थाने 'ज्ञास्यति तच्छृणु' इति पाठः । 'यथा ज्ञानं
लाभिष्यति' इति यवद्वीपपाठः ।
७. २ - 'तेऽहं' इतिस्थाने 'ज्ञेयं' इति पाठः ।
७. २ - 'वक्ष्याम्यशेषतः' इतिस्थाने 'वक्ष्यामि शेषतः' इति पाठः ।
७. २ - 'यज्ज्ञात्वा नेह भूयोऽन्यज्ज्ञातव्यमवशिष्यते' इतिस्थाने 'चिन्तनीयं यदुत्कृष्टं
सर्वं तदुपदिश्यते' इति भास्करपाठः, इति ति. रा. चिन्तामणिः ।
७. २ - 'नेह भूयोऽन्य°' इतिस्थाने 'न पुनः किञ्चि°' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
७. २ - 'मवशिष्यते' इतिस्थाने 'मिह शिष्यते' इति पाठः ।
७. ३ - 'कश्चिन्मां वेत्ति' इतिस्थाने 'कश्चिन्मामेति' इति पाठः ।
७. ४ - 'ऽनलो' इतिस्थाने 'ऽनिलो' इति पाठः ।
७. ५ - 'जीवभूतां' इतिस्थाने 'बीजभूतां' इति पाठः ।

एतद्योनीनि भूतानि सर्वाणीत्युपधारय ।
 अहं कृत्स्नस्य जगतः प्रभवः प्रलयस्तथा ॥ ६ ॥
 मत्तः परतरं नान्यत् किञ्चिदस्ति धनंजय ।
 मयि सर्वमिदं प्रोतं सूत्रे मणिगणा इव ॥ ७ ॥
 रसोऽहमप्सु कौन्तेय प्रभास्मि शशिसूर्ययोः ।
 प्रणवः सर्ववेदेषु शब्दः खे पौरुषं नृपु ॥ ८ ॥
 पुण्यो गन्धः पृथिव्यां च तेजश्चास्मि विभावसौ ।
 जीवनं सर्वभूतेषु तपश्चास्मि तपस्विषु ॥ ९ ॥
 बीजं मां सर्वभूतानां विद्धि पार्थ सनातनम् ।
 बुद्धिर्बुद्धिमतामस्मि तेजस्तेजस्विनामहम् ॥ १० ॥
 बलं बलवतां चाहं कामरागविवर्जितम् ।
 धर्माविरुद्धो भूतेषु कामोऽस्मि भरतर्षभ ॥ ११ ॥

७. ६ - 'भूतानि सर्वाणीत्युप' इतिस्थाने 'सर्वाणि भूतानीत्युप' इति, 'भूतानि सर्वाणीत्यव' इति च पाठौ ।
७. ६ - 'कृत्स्नस्य जगतः प्रभवः प्रलयः' इतिस्थाने 'सर्वस्य जगतः प्रभवः प्रलयः' इति पाठः । 'कृत्स्नस्य जगतः प्रलयः प्रभवः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'कृत्स्नस्य लोकस्य प्रभवः प्रलयः' इति तु यवद्वीपपाठः ।
७. ७ - 'प्रोतं' इतिस्थाने 'प्रोक्तं' इति पाठः ।
७. ७ - 'सूत्रे' इतिस्थाने 'सूत्रेण' इति पाठः ।
७. ८ - 'प्रभास्मि' इतिस्थाने 'प्रकाशः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'प्रभासः' इति यवद्वीपपाठः ।
७. ८ - 'वेदेषु' इतिस्थाने 'भूतेषु' इति पाठः ।
७. ८ - 'नृपु' इतिस्थाने 'नृप' इति प्रामादिकः पाठः ।
७. ९ - 'पुण्यो गन्धः पृथिव्यां च' इतिस्थाने 'पुण्यः पृथिव्यां गन्धोऽस्मि' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'पुण्यः पृथिव्यां गन्धोऽस्ति' इत्यपि क्वचित् पाठः । 'पुण्यो गन्धः पृथिव्यां हि' इति यवद्वीपपाठः ।
७. ९ - 'तेजश्चास्मि' इतिस्थाने 'तेजोऽस्मि च' इति यवद्वीपपाठः ।
७. ९ - 'जीवनं' इतिस्थाने 'जीविका' इति यवद्वीपपाठः ।
७. ११ - 'बलवतां चाहं' इतिस्थाने 'बलवतामस्मि' इति क्वचित् काश्मीरपाठः । 'बलवता चाहं' इत्यपि ।

ये चैव सात्त्विका भावा राजसास्तामसाश्च ये ।
 मत्त एवेति तान् विद्धि न त्वहं तेषु ते मयि ॥ १२ ॥
 त्रिभिर्गुणमयैर्भावैरेभिः सर्वमिदं जगत् ।
 मोहितं नाभिजानाति मामेभ्यः परमव्ययम् ॥ १३ ॥
 दैवी ह्येषा गुणमयी मम माया दुरत्यया ।
 मामेव ये प्रपद्यन्ते मायामेतां तरन्ति ते ॥ १४ ॥
 न मां दुष्कृतिनो मूढाः प्रपद्यन्ते नराधमाः ।
 माययापहतज्ञाना आसुरं भावमाश्रिताः ॥ १५ ॥
 चतुर्विधा भजन्ते मां जनाः सुकृतिनोऽर्जुन ।
 आर्तो जिज्ञासुरर्थार्थी ज्ञानी च भरतर्षभ ॥ १६ ॥

७. १२ — 'राजसास्तामसाश्च' इतिस्थाने 'तामसा राजसाश्च' इति कासुचित् काश्मीर-
मातृकासु पाठः ।

७. १२ — 'एवेति' इतिस्थाने 'एवेह' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।

७. १३ — 'सर्वमिदं' इतिस्थाने 'कर्ममयं' इति पाठः । 'कृत्स्नमिदं' इति भारस्करपाठः ।

७. १३ — 'मोहितं' इतिस्थाने 'मोहनं' इति पाठः ।

७. १४ — 'दैवी' इतिस्थाने 'दिवि' इति पाठः ।

७. १४ — 'प्रपद्यन्ते' इतिस्थाने 'प्रपद्यन्ति' इति पाठः ।

७. १४ — 'मायामेतां' इतिस्थाने 'मायामतिः' इति बङ्गीषु काश्मीरमातृकासु पाठः ।

७. १५ — 'मां' इतिस्थाने 'मे' इति पाठः ।

७. १५ — 'प्रपद्यन्ते' इतिस्थाने 'नाद्रियन्ते' इति पाठः ।

७. १५ — 'माययापहतः' इतिस्थाने 'मायया प्रहतः' इति, 'मायया मद्गतः' इति च
पाठौ ।

७. १५ — 'माश्रिता' इतिस्थाने 'मास्थिता' इति पाठः ।

७. १५ — अस्य श्लोकस्यानन्तरं मातृकान्तरे अ. १६, श्लो. २० अत्र पठ्यते, पश्चाच्च
यथास्थानमपि ।

७. १६ — 'जनाः सुकृतिनोऽर्जुन' इतिस्थाने 'नराः सुकृतिनोऽर्जुन' इति यवद्वीपपाठः ।
'जनाः सुकृतिनः सदा' इति कचित् काश्मीरमातृकासु पाठः । 'जनाः प्रकृतिनो-
ऽर्जुन' इत्यन्यत्र प्रामादिकः ।

तेषां ज्ञानी नित्ययुक्त एकभक्तिर्विशिष्यते ।
 प्रियो हि ज्ञानिनोऽत्यर्थमहं स च मम प्रियः ॥ १७ ॥
 उदाराः सर्व एवैते ज्ञानी त्वात्मैव मे मतम् ।
 आस्थितः स हि युक्तात्मा मामेवानुत्तमां गतिम् ॥ १८ ॥
 बहूनां जन्मनामन्ते ज्ञानवान् मां प्रपद्यते ।
 वासुदेवः सर्वमिति स महात्मा सुदुर्लभः ॥ १९ ॥
 कामैस्तैस्तैर्हृतज्ञानाः प्रपद्यन्तेऽन्यदेवताः ।
 तं तं नियममास्थाय प्रकृत्या नियताः स्वया ॥ २० ॥
 यो यो यां यां तनुं भक्तः श्रद्धयार्चितुमिच्छति ।
 तस्य तस्याचलां श्रद्धां तामेव विदधाम्यहम् ॥ २१ ॥

७. १७ — 'ज्ञानी' इतिस्थाने 'ज्ञाने' इति पाठः ।
७. १७ — 'एकभक्तिर्विशिष्यते' इतिस्थाने 'एकभक्तो विशिष्यते' इति, 'एकभक्तिर्विशिष्यति' इति च पाठौ । 'एका भक्तिर्विशिष्यते' इत्यपि क्वचित् ।
७. १७ — 'मम प्रियः' इतिस्थाने 'स मे प्रियः' इति पाठः ।
७. १८ — 'ज्ञानी' इतिस्थाने 'ज्ञाने' इति पाठः ।
७. १८ — 'मतम्' इतिस्थाने 'मतः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
७. १८ — 'मामेवानुत्तमां' इतिस्थाने 'ममैवानुत्तमां' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'मामेवानुत्तमं' इत्यपि क्वचित् ।
७. १९ — 'स महात्मा सु' इतिस्थाने 'मम महात्म्यदु' इति पाठः ।
७. २० — 'कामैस्तैस्तैर्हृत' इतिस्थाने 'तैस्तैः कामैर्हृत' इति 'कामैस्तैस्तैर्हृत' इति च पाठौ ।
७. २० — 'नियम' इतिस्थाने 'निश्चय' इति पाठः ।
७. २० — 'नियताः स्वया' इतिस्थाने 'नियताः स्वयं' इति पाठः । 'नियतास्वया' इति च ।
७. २१ — 'भक्तः' इतिस्थाने 'भक्त्या' इति पाठः ।
७. २१ — 'मिच्छति' इतिस्थाने 'मर्हति' इति पाठः । 'मिच्छति' इति तु ग्रामादिकः ।
७. २१ — 'तस्याचलां' इतिस्थाने 'तस्यां चलां' इति नेपालपाठः, प्रायः ग्रामादिकः ।
७. २१ — 'तामेव विदधाम्यहम्' इतिस्थाने 'तस्यां तस्यां ददाम्यहम्' इति पाठः । 'तामेव व्यदधाम्यहम्' इति तु ग्रामादिकः ।

स तथा श्रद्धया युक्तस्तस्या राधनमीहते ।
 लभते च ततः कामान् मयैव विहितान् हि तान् ॥ २२ ॥
 अन्तवत् तु फलं तेषां तद्भवत्यल्पमेधसाम् ।
 देवान् देवयजो यान्ति मद्भक्ता यान्ति मामपि ॥ २३ ॥
 अव्यक्तं व्यक्तिमापन्नं मन्यन्ते मामबुद्धयः ।
 परं भावमजानन्तो ममाव्ययमनुत्तमम् ॥ २४ ॥
 नाहं प्रकाशः सर्वस्य योगमायासमावृतः ।
 मूढोऽयं नाभिजानाति लोको मामजमव्ययम् ॥ २५ ॥
 वेदाहं समतीतानि वर्तमानानि चार्जुन ।
 भविष्याणि च भूतानि मां तु वेद न कश्चन ॥ २६ ॥

७. २२ — 'तथा' इतिस्थाने 'तथा' इति पाठः ।
 ७. २२ — 'मयैव' इतिस्थाने 'मयेव' इति पाठः ।
 ७. २२ — 'हि तान्' इतिस्थाने 'हितान्' इति पदैक्यं शाङ्करभाष्ये निर्दिष्टम् ।
 ७. २३ वृ (*३) — अस्य श्लोकस्य तृतीयचरणानन्तरं कासुचित् काश्मीरमातृकासु अधिकः
 श्लोकार्धः पठ्यते यथा—

‘पितृन् यान्ति पितृव्रताः ।

भूतानि यान्ति भूतेज्या’

एवं वा—

‘सिद्धान् यान्ति सिद्धव्रताः ।

भूतान् भूतयजो यान्ति’

७. २३ — 'मद्भक्ता' इतिस्थाने 'मद्भक्त्या' इति पाठः ।
 ७. २४ — 'मन्यन्ते' इतिस्थाने 'विदन्ति' इति पाठः ।
 ७. २४ — 'ममाव्ययम्' इतिस्थाने 'ममात्ययम्' इति पाठः ।
 ७. २४ — 'मनुत्तमम्' इतिस्थाने 'मनव्ययम्' इति, 'मनन्वयम्' इति च पाठौ ।
 ७. २५ — 'सर्वस्य' इतिस्थाने 'सर्वेषां' इति पाठः । 'सर्वश्च' इत्यपि कचित् ।
 ७. २५ — 'मूढोऽयं' इतिस्थाने 'लोकोऽयं' इति पाठः ।
 ७. २५ — 'लोको' इतिस्थाने 'मूढो' इति पाठः । 'लोकं' तथा 'लोके' इत्यपि कचित् ।
 ७. २६ — 'भविष्याणि च' इतिस्थाने 'भविष्यन्ति च' इति काश्मीरपाठः । 'भविष्यासि
 तु' इत्यपि कचिदुपलभ्यते ।
 ७. २६ — 'मां तु वेद न' इतिस्थाने 'न तु मां वेद' इति पाठः । 'मा तु वेद न'
 इत्यपि कचित् ।

इच्छाद्वेषसमुत्थेन द्वन्द्वमोहेन भारत ।
 सर्वभूतानि संमोहं सर्गे यान्ति परंतप ॥ २७ ॥
 येषां त्वन्तगतं पापं जनानां पुण्यकर्मणाम् ।
 ते द्वन्द्वमोहनिर्मुक्ता भजन्ते मां दृढव्रताः ॥ २८ ॥
 जरामरणमोक्षाय मामाश्रित्य यतन्ति ये ।
 ते ब्रह्म तद्विदुः कृत्स्नमध्यात्मं कर्म चाखिलम् ॥ २९ ॥
 साधिभूताधिदैवं मां साधियज्ञं च ये विदुः ।
 प्रयाणकालेऽपि च मां ते विदुर्युक्तचेतसः ॥ ३० ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

ज्ञानविज्ञानयोगो नाम सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

७. २७ — ‘समुत्थेन’ इतिस्थाने ‘समूढेन’ इति पाठः ।
 ७. २७ — ‘संमोहं’ इतिस्थाने ‘आ[व्या]मोहं’ इति पाठः ।
 ७. २७ — ‘सर्गे यान्ति’ इतिस्थाने ‘यान्ति सर्गे’ इति पाठः । ‘स्वर्गे यान्ति’ इत्यपि क्वचित् ।
 ७. २८ — ‘येषां त्वन्तः’ इतिस्थाने ‘येषां त्वन्तं’ इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 अन्यत्र तु क्वचित् ‘येषामन्तः’ इति, ‘तेषां त्वन्तः’ इति, ‘येषां त्वन्तर्’ इति, ‘येषां द्वन्द्वः’ इति च पाठाः ।
 ७. २८ — ‘जनानां’ इतिस्थाने ‘नराणां’ इति पाठः ।
 ७. २८ — ‘कर्मणाम्’ इतिस्थाने ‘कर्मिणाम्’ इति पाठः ।
 ७. २८ — ‘द्वन्द्वमोहः’ इतिस्थाने ‘द्वन्द्वभावः’ इति पाठः ।
 ७. २९ — ‘यतन्ति ये’ इतिस्थाने ‘यतन्ति ते’ इति, ‘यजन्ति ते’ इति, ‘भजन्ति ते’ इति च पाठाः ।
 ७. २९ — ‘ते ब्रह्म तद्विदुः कृत्स्नमध्यात्मं’ इतिस्थाने ‘ते तद्विदुर्ब्रह्म कृत्स्नमव्य(व्य)क्तं’ इति यवद्वीपपाठः । ‘ते ब्रह्म तद्विदुः कृष्णमध्यात्मं’ इत्यपि क्वचित् पाठः ।
 ७. ३० — ‘भूताधिदैवं’ इतिस्थाने ‘भूताधिदेवं’ इति, ‘भूतादिदैवं’ इति, ‘भूताधि-भूतं’ इति च पाठाः ।
 ७. ३० — ‘च ये विदुः’ इतिस्थाने ‘च तद्विदुः’ इति, ‘च ते विदुः’ इति, ‘यथा विदुः’ इति, ‘तथा विदुः’ इति च पाठाः ।
 ७. पुष्पिकायाम् — ‘ज्ञानविज्ञानयोगो’ इतिस्थाने ‘ज्ञानयोगो’ इति, ‘ज्ञानयोगकथनं’ इति, ‘ज्ञानविज्ञानवर्ण(न)योगो’ इति, ‘विज्ञानयोगो’ इति, ‘विज्ञानवर्णनयोगो’ इति, ‘सम्यग्दर्शनयोगो’ इति, ‘सम्यग्दर्शनो’ इति, ‘समग्रदर्शनो’ इति, ‘परापरयोगो’ इति, ‘अध्यात्मसंयोगो’ इति, ‘परमहंस्ययोगो’ इति, ‘परमहंसविज्ञानब्रह्मयोगो’ इति, ‘श्रीपरमेश्वरलक्षणो’ इति, ‘जगत्प्रसूतियोगो’ इति च पाठान्तराणि ।

॥ अथाष्टमोऽध्यायः ॥

अर्जुन उवाच ।

किं तद्ब्रह्म किमध्यात्मं किं कर्म पुरुषोत्तम ।
अधिभूतं च किं प्रोक्तमधिदैवं किमुच्यते ॥ १ ॥
अधियज्ञः कथं कोऽत्र देहेऽस्मिन् मधुसूदन ।
प्रयाणकाले च कथं ज्ञेयोऽसि नियतात्मभिः ॥ २ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

अक्षरं ब्रह्म परमं स्वभावोऽध्यात्ममुच्यते ।
भूतभावोद्भवकरो विसर्गः कर्मसंज्ञितः ॥ ३ ॥
अधिभूतं क्षरो भावः पुरुषश्चाधिदैवतम् ।
अधियज्ञोऽहमेवात्र देहे देहभृतां वर ॥ ४ ॥

-
८. १ - 'किमध्यात्मं' इतिस्थाने 'किमध्यात्म' इति, 'किमध्यात्मा' इति, 'किमध्या-
त्मन्' इति च पाठाः ।
८. १ - 'अधिभूतं' इतिस्थाने 'आधिभूतं' इति पाठः ।
८. १ - 'किं प्रोक्तं' इतिस्थाने 'मे प्रोक्तं' इति पाठः ।
८. २ - 'अधियज्ञः कथं कोऽत्र' इतिस्थाने 'अधियज्ञश्च कस्तत्र' इति पाठः, तथा
'आधियज्ञः कथं कोऽत्र' इत्यपि ।
८. २ - 'काले च' इतिस्थाने 'कालेऽपि' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
८. २ - 'नियतात्मभिः' इतिस्थाने 'विदितात्मभिः' इति पाठः ।
८. ३ - 'ब्रह्म परमं' इतिस्थाने 'परमं ब्रह्म' इति वङ्गीयः, काश्मीरश्च पाठः ।
८. ३ - 'ऽध्यात्ममुच्यते' इतिस्थाने 'ऽध्यात्म उच्यते' इति पाठः ।
८. ३ - 'भावोद्भव' इतिस्थाने 'भान्योद्भव' इति पाठः ।
८. ३ - 'संज्ञितः' इतिस्थाने 'संज्ञकः' इति, 'संज्ञितम्' इति च पाठौ ।
८. ४ - 'अधिभूतं क्षरो' इतिस्थाने 'अधिभूतोऽक्षरो' इति पाठः । क्वचित् 'अधिभूते
क्षरो' इति, 'अधिभूतकरो' इति, 'अधिभूताक्षरो' इति च पाठाः दृश्यन्ते ।
८. ४ - 'श्चाधिदैवतम्' इतिस्थाने 'श्चादि दैवतम्' इति पाठः ।
८. ४ - 'अधियज्ञोऽह' इतिस्थाने 'अधिभूतोऽह' इति, 'चादियज्ञोऽह' इति
'अधियज्ञोऽय' इति 'अधियज्ञेऽह' इति च पाठाः ।
८. ४ - 'वर' इतिस्थाने 'वरः' इति पाठः । क्वचित् 'वरम्' इति च ।

अन्तकाले च मामेव स्मरन् मुक्त्वा कलेवरम् ।
 यः प्रयाति स मद्भावं याति नास्त्यत्र संशयः ॥ ५ ॥
 यं यं वापि स्मरन् भावं त्यजत्यन्ते कलेवरम् ।
 तं तमेवैति कौन्तेय सदा तद्भावभावितः ॥ ६ ॥
 तस्मात् सर्वेषु कालेषु मामनुस्मर युध्य च ।
 मय्यर्पितमनोबुद्धिर्मामेवैष्यस्यसंशयः ॥ ७ ॥
 अभ्यासयोगयुक्तेन चेतसा नान्यगामिना ।
 परमं पुरुषं दिव्यं याति पार्थानुचिन्तयन् ॥ ८ ॥

८. ५ — 'अन्तकाले च मामेव' इतिस्थाने 'प्रयाणकालेऽपि च मां' इति, 'अन्तकालेऽपि मामेव' इति च पाठौ ।
 ८. ५ — 'मुक्त्वा' इतिस्थाने 'त्यक्त्वा' इति यवद्वीपपाठः ।
 ८. ५ — 'यः' इतिस्थाने 'या' इति, 'यत्' इति, 'यं' इति च पाठाः ।
 ८. ५ — 'प्रयाति' इतिस्थाने 'प्रयान्ति' इति प्रामादिकः पाठः ।
 ८. ५ — 'स मद्भावं' इतिस्थाने 'सा[सोऽ]हंभावं' इति यवद्वीपपाठः ।
 ८. ५ — 'याति नास्त्यत्र संशयः' इतिस्थाने 'स याति परमां गतिम्' इति यवद्वीप-
 पाठः ।
 ८. ६ — 'वापि' इतिस्थाने 'चापि' इति प्रायः वङ्गीयपाठः । 'चान्ते' इत्यपि क्वचित् ।
 ८. ६ — 'त्यन्ते' इतिस्थाने 'त्येतत्' इति पाठः ।
 ८. ६ — 'तमेवैति' इतिस्थाने 'तमेवेति' इति पाठः ।
 ८. ६ — 'सदा' इतिस्थाने 'यदा' इति पाठः ।
 ८. ६ — 'तद्भाव' इतिस्थाने 'सद्भाव' इति, 'मद्भाव' इति च पाठौ ।
 ८. ७ — 'युध्य' इतिस्थाने 'बुध्य' इति पाठः ।
 ८. ७ — 'मय्यर्पित' इतिस्थाने 'मदर्पित' इति पाठः ।
 ८. ७ — 'मेवैष्य' इतिस्थाने 'मेवेष्य' इति पाठः ।
 ८. ७ — 'वैष्यस्यसंशयः' इतिस्थाने 'वैष्यस्यसंशयम्' इति कासुचित् काश्मीर-
 मातृकासु पाठः । 'वैष्यस्यसंशयम्' इत्यन्यत्र ।
 ८. ८ — 'नान्यगामिना' इतिस्थाने 'नन्यगामिना' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'अन्व-
 गामिना' इति चान्यत्र क्वचित् ।
 ८. ८ — 'पार्थानुचिन्तयन्' इतिस्थाने 'पार्थानुचिन्तया' इति पाठः ।
 ५ [भगवद्गीता]

कविं पुराणमनुशासितार-
मणोरणीयांसमनुस्मरेद्यः ।
सर्वस्य धातारमचिन्त्यरूप-
मादित्यवर्णं तमसः परस्तात् ॥ ९ ॥

प्रयाणकाले मनसाचलेन
भक्त्या युक्तो योगबलेन चैव ।
भ्रुवोर्मध्ये प्राणमावेश्य सम्यक्
स तं परं पुरुषमुपैति दिव्यम् ॥ १० ॥

यदक्षरं वेदविदो वदन्ति
विशन्ति यद्यतयो वीतरागाः ।
यदिच्छन्तो ब्रह्मचर्यं चरन्ति
तत् ते पदं संग्रहेण प्रवक्ष्ये ॥ ११ ॥

८. ९ - 'पुराणमनु' इतिस्थाने 'पुराणं ह्यनु' इति पाठः ।
 ८. ९ - 'रणीयांसमनु' इतिस्थाने 'रणीयान् समनु' इति पाठः । 'रमणीयांसमनु' इति तु ग्रामादिकः ।
 ८. ९ - 'मचिन्त्यरूप' इतिस्थाने 'मचिन्त्यशक्ति' इति पाठः ।
 ८. ९ - 'मादित्यवर्ण' इतिस्थाने 'मादित्यरूप' इति, 'मादित्यशक्ति' इति च पाठौ ।
 ८. ९ - 'परस्तात्' इतिस्थाने 'पुरस्तात्' इति पाठः ।
 ८. १० - 'युक्तो' इतिस्थाने 'युतो' इति पाठः ।
 ८. १० - 'स तं परं' इतिस्थाने 'सन्तं पारं' इति पाठः ।
 ८. ११ - 'वेदविदो' इतिस्थाने 'ब्रह्मविदो' इति पाठः ।
 ८. ११ - 'विशन्ति' इतिस्थाने 'विदन्ति' इति पाठः ।
 ८. ११ - 'यद्यतयो' इतिस्थाने 'यद्यातयो' इति पाठः ।
 ८. ११ - 'तत् ते' इतिस्थाने 'ततो' इति पाठः ।
 ८. ११ - 'संग्रहेण प्रवक्ष्ये' इतिस्थाने 'संग्रहणे प्रवक्ष्ये' इति, 'संग्रहेण ब्रवीमि इति, 'संग्रहेणेव वक्ष्ये' इति च पाठाः । 'संग्रहेणाभिधास्ये' (पा. भे., अभिधास्ये) इति तु प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ८. ११ [*१] - अस्माच्छ्लोकादनन्तरं कचिन्मातृकान्तरे(एकादशश्लोकस्य उत्तरार्धस्य जायमानं पुनःपठनमङ्गीकृत्य)पठयतेऽधिकः श्लोको यथा—
 'सर्वे वेदा यत् पदमामनन्ति
 तपांसि सर्वाणि च यद्वदन्ति ।
 यदिच्छन्तो ब्रह्मचर्यं चरन्ति
 तत् ते पदं संग्रहेण ब्रवीमि ॥'

सर्वद्वाराणि संयम्य मनो हृदि निरुध्य च ।
 मूर्ध्न्याधायात्मनः प्राणमास्थितो योगधारणाम् ॥ १२ ॥
 ॐ इत्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन् मामनुस्मरन् ।
 यः प्रयाति त्यजन् देहं स याति परमां गतिम् ॥ १३ ॥
 अनन्यचेताः सततं यो मां स्मरति नित्यशः ।
 तस्याहं सुलभः पार्थ नित्ययुक्तस्य योगिनः ॥ १४ ॥
 मामुपेत्य पुनर्जन्म दुःखालयमशाश्वतम्
 नाप्नुवन्ति महात्मानः संसिद्धिं परमां गताः ॥ १५ ॥
 आ ब्रह्मभुवनाल्लोकाः पुनरावर्तिनोऽर्जुन ।
 मामुपेत्य तु कौन्तेय पुनर्जन्म न विद्यते ॥ १६ ॥

८. १२ — 'निरुध्य' इतिस्थाने 'निधाय' इति पाठः ।
८. १२ — 'मूर्ध्न्याधायात्मनः' इतिस्थाने 'मूर्ध्नाधायात्मनः' इति, 'मूर्ध्नाधायात्मनः' इति, 'मूर्ध्न्याधाय मनः' इति च पाठाः ।
८. १२ — 'प्राणमास्थितो' इतिस्थाने 'प्राणानास्थितो' इति पाठः ।
८. १२ — 'धारणाम्' इतिस्थाने 'धारणम्' इति, 'धारणात्' इति च पाठौ ।
८. १२ — उत्तरार्धः यवद्वीपपाठे यथा—
 'मूर्ध्न्याधाय च प्राणानास्थितो योगे धारयेत् ।'
८. १३ — 'त्यजन् देहं स याति परमां गतिम्' इतिस्थाने 'स मज्जावं याति नास्त्यत्र संशयः' इति पाठः ।
८. १४ — 'नित्ययुक्तस्य' इतिस्थाने 'नित्ययोगस्य' इति पाठः ।
८. १४ — 'योगिनः' इतिस्थाने 'देहिनः' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
८. १५ — 'नाप्नुवन्ति' इतिस्थाने 'प्राप्नुवन्ति' इति पाठः ।
८. १५ — 'महात्मानः' इतिस्थाने 'न चात्मानं' इति पाठः ।
८. १५ — 'गताः' इतिस्थाने 'गतः' इति प्रामादिकः पाठः ।
८. १६ — 'आ ब्रह्मभुवनाल्लोकाः' इतिस्थाने 'आ ब्रह्मभुवनाल्लोकान्' इति, 'आब्रह्म-भुवना लोकाः' इति, 'आ ब्रह्मभुवनाल्लोकात्' इति च पाठाः ।
८. १६ — 'पुनरावर्तिनो' इतिस्थाने 'पुनरावृत्तिनो' इति पाठः ।
८. १६ — 'मुपेत्य तु' इतिस्थाने 'मुपेयति' इति पाठः ।

सहस्रयुगपर्यन्तमहर्षद्ब्रह्मणो विदुः ।

रात्रिं युगसहस्रान्तां तेऽहोरात्रविदो जनाः ॥ १७ ॥

अव्यक्ताद्व्यक्तयः सर्वाः प्रभवन्त्यहरागमे

राज्यागमे प्रलीयन्ते तत्रैवाव्यक्तसंज्ञके ॥ १८ ॥

भूतग्रामः स एवायं भूत्वा भूत्वा प्रलीयते ।

राज्यागमेऽवशः पार्थ प्रभवत्यहरागमे ॥ १९ ॥

परस्तस्मात् तु भावोऽन्योऽव्यक्तोऽव्यक्तात् सनातनः ।

यः स सर्वेषु भूतेषु नश्यत्सु न विनश्यति ॥ २० ॥

अव्यक्तोऽक्षर इत्युक्तस्तमाहुः परमां गतिम् ।

८. १७ - 'महर्षद्ब्रह्मणो' इतिस्थाने 'महर्षे ब्रह्मणो' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

८. १७ - 'रात्रिं' इतिस्थाने 'रात्रिर्' इति ग्रामादिकः पाठः ।

८. १७ - 'सहस्रान्तां' इतिस्थाने 'सहस्रान्तं' इति पाठः । क्वचित् 'सहस्राणां' इति, 'सहस्रान्ते' इत्यपि च पाठः ।

८. १७ - 'रात्रि' इतिस्थाने 'रात्रि' इति पाठः ।

८. १८ - 'अव्यक्ताद्व्यक्तयः' इतिस्थाने 'अव्यक्ताव्यक्तयः' इति ग्रामादिकः पाठः ।

८. १८ - 'प्रभवन्त्य' इतिस्थाने 'प्रलयन्त्य' इति पाठः ।

८. १८ - 'संज्ञके' इतिस्थाने 'संज्ञिके' इति, 'संज्ञिते' इति च पाठौ ।

८. १९ - 'एवायं' इतिस्थाने 'एवाहं' इति पाठः ।

८. १९ - 'भूत्वा भूत्वा' इतिस्थाने 'एवं भूत्वा' इति पाठः ।

८. १९ - 'ऽवशः' इतिस्थाने 'ऽवशं' इति पाठः ।

८. १९ - 'प्रभवन्त्य' इतिस्थाने 'प्रभवन्त्य' इति पाठः ।

८. २० - 'परस्तस्मात् तु भावोऽन्योऽव्यक्तोऽव्यक्तात् सनातनः' इतिस्थाने 'परात् तस्मात् तु भावोऽन्यो व्यक्ताव्यक्तः सनातनः' इति पाठस्तथा 'परस्तस्मात् तु भावोऽन्यो व्यक्ताव्यक्तसनातनः' इति, 'परस्तस्मात् तु भावोऽन्यो व्यक्ताव्यक्तः सनातनः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'परस्तस्मात् तु भावोऽन्यः पुरुषाख्यः सनातनः' इति तु आनन्दवर्धनटीकायाम् ।

८. २० - 'यः स सर्वेषु भूतेषु' इतिस्थाने 'यस्तु सर्वेषु भूतेषु' इति पाठः । 'यः समः सर्वभूतेषु' इति, 'यः सर्व एवेषु' इति, 'यः सर्वेष्वपि भूतेषु' इति च दृश्यन्ते ।

८. २१ - 'अव्यक्तोऽक्षर' इतिस्थाने 'अव्यक्तः क्षर' इति पाठः ।

८. २१ - 'इत्युक्त' इतिस्थाने 'इत्याहु' इति पाठः ।

८. २१ - 'स्तमाहुः' इतिस्थाने 'स्तामाहुः' इति पाठः ।

यं प्राप्य न निवर्तन्ते तद्धाम परमं मम ॥ २१ ॥

पुरुषः स परः पार्थ भक्त्या लभ्यस्त्वनन्यया ।
यस्यान्तःस्थानि भूतानि येन सर्वमिदं ततम् ॥ २२ ॥

यत्र काले त्वनावृत्तिमावृत्तिं चैव योगिनः ।
प्रयाता यान्ति तं कालं वक्ष्यामि भरतर्षभ ॥ २३ ॥

अग्निर्ज्योतिरहः शुक्लः पण्मासा उत्तरायणम् ।
तत्र प्रयाता गच्छन्ति ब्रह्म ब्रह्मविदो जनाः ॥ २४ ॥

धूमो रात्रिस्तथा कृष्णः पण्मासा दक्षिणायनम् ।
तत्र चान्द्रमसं ज्योतिर्योगी प्राप्य निवर्तते ॥ २५ ॥

८. २१ - 'यं' इतिस्थाने 'यत्' इति पाठः ।
 ८. २१ - 'मम' इतिस्थाने 'पदम्' इति पाठः ।
 ८. २२ - 'पुरुषः स परः' इतिस्थाने 'पुरुषः स परा' इति, 'पुरुषः स परं' इति, 'पुरुषः परमः' इति च पाठाः ।
 ८. २२ - 'लभ्यस्त्व' इतिस्थाने 'लभ्यो ह्य' इति पाठः ।
 ८. २२ पू(*३) - पूर्वार्धादनन्तरं श्लोकार्थोऽधिको कासुचित् काश्मीरमातृकासु यथा—
 'यं (पा. भे., मां) प्राप्य न पुनर्जन्म लभन्ते योगिनोऽर्जुन ।
 ८. २२ - 'यस्यान्तः' इतिस्थाने 'तस्यान्तः' इति पाठः ।
 ८. २२ - 'येन सर्वमिदं ततम्' इतिस्थाने 'यत्र सर्वं प्रतिष्ठितम्' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 ८. २३ - 'वृत्तिमावृत्ति' इतिस्थाने 'वृत्तिं प्रवृत्ति' इति पाठः ।
 ८. २३ - 'प्रयाता यान्ति' इतिस्थाने 'प्रयता यान्ति' इति पाठः ।
 ८. २३ - 'भरतर्षभ' इतिस्थाने 'पुरुषर्षभ' इति पाठः ।
 ८. २४ - 'अग्निर्ज्योति' इतिस्थाने 'अग्निर्ज्योतिः' इति पाठः ।
 ८. २४ - 'रहः' इतिस्थाने 'रिह' इति पाठः ।
 ८. २४ - 'शुक्लः' इतिस्थाने 'शुक्ला' इति पाठः ।
 ८. २४ - 'पण्मासा उत्त' इतिस्थाने 'पण्मासादुत्त' इति पाठः ।
 ८. २४ - 'जनाः' इतिस्थाने 'जनः' इति पाठः ।
 ८. २५ - 'धूमो रात्रिस्तथा कृष्णः' इतिस्थाने 'धूमः कृष्णस्तथा रात्रिः' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः । तथा 'धूमो रात्रिस्तथा कृष्णा' इत्यपि ।
 ८. २५ - 'पण्मासा दक्षि' इतिस्थाने 'पण्मासादक्षि' इति पाठः ।
 ८. २५ - 'चान्द्रमसं' इतिस्थाने 'चान्द्रमसो' इति पाठः ।
 ८. २५ - 'योगी' इतिस्थाने 'योगं' इति पाठः ।

शुक्लकृष्णे गती ह्येते जगतः शाश्वते मते ।
 एकया यात्यनावृत्तिमन्ययावर्तते पुनः ॥ २६ ॥
 नैते सृती पार्थ जानन् योगी मुह्यति कश्चन ।
 तस्मात् सर्वेषु कालेषु योगयुक्तो भवार्जुन ॥ २७ ॥
 वेदेषु यज्ञेषु तपःसु चैव
 दानेषु यत् पुण्यफलं प्रदिष्टम् ।
 अत्येति तत् सर्वमिदं विदित्वा
 योगी परं स्थानमुपैति चाद्यम् ॥ २८ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु
 ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
 अक्षरब्रह्मयोगो नामाष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

८. २६ - 'कृष्णे गती' इतिस्थाने 'कृष्णगती' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 'कृष्णे गते' इत्यपि कचित् ।
 ८. २६ - 'शाश्वते' इतिस्थाने 'शाश्वती' इति पाठः ।
 ८. २६ - 'मते' इतिस्थाने 'समे' इति पाठः । 'मतः' इति तु ग्रामादिकः ।
 ८. २६ - 'उत्तरार्धः कासुचित् काश्मीरमातृकासु पठ्यते यथा—
 'अनयोर्यात्यनावृत्तिमेकया (पा. भे., माद्यया) वर्ततेऽन्यया ।'
 'एकयात्यात्मनावृत्तिमन्ययावर्तते पुनः ।'

इत्यपि कचित् ।

८. २७ - 'नैते' इतिस्थाने 'एते' इति पाठः । 'वृते' इति तु ग्रामादिकः ।
 ८. २७ - 'सृती' इतिस्थाने 'गती' इति पाठः । 'सृते' इति, 'नृती' इत्यपि कचित् ।
 ८. २८ - 'दानेषु' इतिस्थाने 'दाने च' इति पाठः ।
 ८. २८ - 'प्रदिष्टम्' इतिस्थाने 'प्रविष्टम्' इति पाठः ।
 ८. २८ - 'अत्येति' इतिस्थाने 'अभ्येति' इति, 'अन्ये च' इति, 'अन्वेति' इति च पाठाः ।
 ८. २८ - 'चाद्यम्' इतिस्थाने 'शान्तम्' इति, 'वाद्यम्' इति, 'दिश्यम्' इति च पाठाः ।
 ८. पुष्पिकायाम् - 'अक्षरब्रह्मयोगो' इतिस्थाने 'अक्षरपरब्रह्मयोगो' इति, 'ब्रह्माक्षर-
 निर्देशो' इति, 'ब्रह्मयोगो' इति, 'तारकब्रह्मयोगो' इति, 'अक्षरब्रह्मयोगज्ञानेन
 परमगतिप्राप्तिनिरूपणम्' इति, 'पुरुषोत्तमयोगो' इति, 'पुरुषयोगो' इति, 'महा-
 पुरुषयोगो' इति, 'महापुरुषदर्शनो' इति, 'अध्यात्मपुरुषदर्शो' इति, 'आत्मयोगो'
 इति, 'धारणायोगो' इति, 'प्रयाणकालयोगो' इति च पाठान्तराणि ।

॥ अथ नवमोऽध्यायः ॥

श्रीभगवानुवाच ।

इदं तु ते गुह्यतमं प्रवक्ष्याम्यनसूयवे ।
ज्ञानं विज्ञानसहितं यज्ज्ञात्वा मोक्ष्यसेऽशुभात् ॥ १ ॥
राजविद्या राजगुह्यं पवित्रमिदमुत्तमम् ।
प्रत्यक्षावगमं धर्म्यं सुसुखं कर्तुमव्ययम् ॥ २ ॥
अश्रद्धानाः पुरुषा धर्मस्यास्य परंतप ।
अप्राप्य मां निवर्तन्ते मृत्युसंसारवर्त्मनि ॥ ३ ॥
मया ततमिदं सर्वं जगदव्यक्तमूर्तिना ।
मत्स्थानि सर्वभूतानि न चाहं तेष्ववस्थितः ॥ ४ ॥

-
९. १ - 'गुह्यतमं' इतिस्थाने 'गुह्यतमम्' इति पाठः ।
९. १ - 'अनसूयवे' इतिस्थाने 'अनसूयवे' इति, 'अनसूयते' इति, 'अनुसूयवे' इति च पाठाः ।
९. १ - 'ज्ञानं विज्ञानसहितं' इतिस्थाने 'ज्ञानविज्ञानसहितं' इति कश्चित् पाठः ।
'ज्ञानविज्ञानरहितं(!)' इति तु यवद्वीपपाठः ।
९. १ - 'यज्ज्ञात्वा' इतिस्थाने 'यच्छ्रुत्वा' इति पाठः ।
९. १ - 'मोक्ष्यसे' इतिस्थाने 'मोक्षसे' इति ग्रामादिकः पाठः ।
९. २ - 'मुत्तमम्' इतिस्थाने 'मव्ययम्' इति, 'मद्भुतम्' इति च पाठौ ।
९. २ - 'प्रत्यक्षावगमं' इतिस्थाने 'प्रत्यक्षरगमं' इति पाठः ।
९. २ - 'धर्म्यं' इतिस्थाने 'धर्मं' इति पाठः ।
९. २ - 'सुसुखं' इतिस्थाने 'ससुखं' इति पाठः ।
९. ३ - 'धर्मस्यास्य' इतिस्थाने 'ज्ञानस्यास्य' इति पाठः ।
९. ३ - 'मृत्युः' इतिस्थाने 'मृतिः' इति, 'मृत्युः' इति च पाठौ ।
९. ४ - 'सर्वं' इतिस्थाने 'कृत्स्नं' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
९. ४ - 'जगदव्यक्तं' इतिस्थाने 'जगदव्ययं' इति पाठः ।
९. ४ - 'तेष्ववस्थितः' इतिस्थाने 'ते व्यवस्थितः' इति ग्रामादिकः पाठः ।

न च मत्स्थानि भूतानि पश्य मे योगमैश्वरम् ।
 भूतभृन्न च भूतस्थो ममात्मा भूतभावनः ॥ ५ ॥
 यथाकाशस्थितो नित्यं वायुः सर्वत्रगो महान् ।
 तथा सर्वाणि भूतानि मत्स्थानीत्युपधारय ॥ ६ ॥
 सर्वभूतानि कौन्तेय प्रकृतिं यान्ति मामिकाम् ।
 कल्पक्षये पुनस्तानि कल्पादौ विसृजाम्यहम् ॥ ७ ॥
 प्रकृतिं स्वामवष्टभ्य विसृजामि पुनः पुनः ।
 भूतग्राममिमं कृत्स्नमवशं प्रकृतेर्वशात् ॥ ८ ॥
 न च मां तानि कर्माणि निबध्नन्ति धनंजय ।
 उदासीनवदासीनमसक्तं तेषु कर्मसु ॥ ९ ॥

९. ५ — 'ममात्मा' इतिस्थाने 'भूतात्मा' इति, 'धर्मात्मा' इति च पाठौ ।
९. ५ [*१] — मातृकान्तरे अत्राधिकः श्लोकः पठ्यते यथा—
 'सर्वगः सर्वविच्छिद्यः सर्वकृत् सर्वदर्शनः ।
 सर्वतः सर्वदर्शी च सर्वात्मा सर्वतोमुखः ॥ '
९. ६ — 'नित्यं वायुः' इतिस्थाने 'वायुर्नित्यं' इति पाठः ।
९. ६ — 'त्युपधारय' इतिस्थाने 'त्यवधारय' इति पाठः । 'त्युपधारयन्' इति च क्वचित् ।
९. ६[*१] — कासुचित् काश्मीरमातृकास्वत्राधिकः श्लोकः पठ्यते यथा—
 'एवं हि सर्वभूतेषु (पा. मे., सर्वभावेषु, सर्वेषु भूतेषु)
 चरा(पा. मे., ला)भ्यनभिलक्षितः ।
 भूतप्रकृतिमास्थाय
 सहैव च (पा. मे., सह चैव) विनैव च ॥ '
- अयमधिकः श्लोकः नेपालपाठेऽपि निवेशितः उपलभ्यते ।
९. ७ — 'मामिकाम्' इतिस्थाने 'मामकाम्' इति, 'मामकीम्' इति च पाठौ ।
९. ७ — 'कल्पक्षये' इतिस्थाने 'अल्पक्षये' इति पाठः ।
९. ८ — 'स्वामवष्टभ्य' इतिस्थाने 'स्वामधिष्ठाय' इति, 'स्वामपष्टभ्य' इति च पाठौ ।
९. ८ — 'ग्राममिमं' इतिस्थाने 'ग्राममिदं' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
९. ८ — 'र्वशात्' इतिस्थाने 'र्वधात्' इति पाठः ।
९. ९ — 'न च' इतिस्थाने 'न तु' इति पाठः ।
९. ९ — 'मसक्तं' इतिस्थाने 'मसक्ते' इति पाठः ।
९. ९ — 'तेषु' इतिस्थाने 'तेन' इति पाठः ।

मयाध्यक्षेण प्रकृतिः स्रूयते सचराचरम् ।
 हेतुनानेन कौन्तेय जगद्विपरिवर्तते ॥ १० ॥
 अवजानन्ति मां मूढा मानुषीं तनुमाश्रितम् ।
 परं भावमजानन्तो मम भूतमहेश्वरम् ॥ ११ ॥
 मोघाशा मोघकर्माणो मोघज्ञाना विचेतसः ।
 राक्षसीमासुरीं चैव प्रकृतिं मोहिनीं श्रिताः ॥ १२ ॥
 महात्मानस्तु मां पार्थ दैवीं प्रकृतिमाश्रिताः ।
 भजन्त्यनन्यमनसो ज्ञात्वा भूतादिमव्ययम् ॥ १३ ॥

९. १० - 'स्रूयते' इतिस्थाने 'स्रूयेत' इति पाठः ।
९. १० - 'सचराचरम्' इतिस्थाने 'च चराचरम्' इति पाठः ।
९. १० - 'जगद्विपरि' इतिस्थाने 'जगद्वि परि' इति पाठः ।
९. ११ - 'मानुषीं' इतिस्थाने 'मानुषी' इति पाठः ।
९. ११ - 'माश्रितम्' इतिस्थाने 'मास्थितम्' इति, 'माश्रिताः' इति च पाठौ ।
९. ११ - 'परं' इतिस्थाने 'पर' इति पाठः ।
९. ११ - 'मम भूतमहेश्वरम्' इतिस्थाने 'सर्वभूतमहेश्वरम्' इति, 'ममाव्ययमनुत्तमम्' इति च काश्मीरपाठौ ।
९. १२ - 'मोघाशा मोघकर्माणो' इतिस्थाने 'मोघदाशा मोघकाणा' इति प्रामादिकः पाठः ।
९. १२ - 'मोघज्ञाना विचेतसः' इतिस्थाने 'मोघज्ञानविचेतसः' इति, 'मोघज्ञाना-मचेतसाः' इति च पाठौ ।
९. १२ - 'राक्षसीमासुरीं' इतिस्थाने 'आसुरीं राक्षसीं' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
९. १२ - 'मोहिनीं' इतिस्थाने 'मोहनीं' इति पाठः ।
९. १२ - 'श्रिताः' इतिस्थाने 'स्थिताः' इति पाठः ।
९. १३ - 'मां पार्थ' इतिस्थाने 'मे पार्थ' इति पाठः ।
९. १३ - 'माश्रिताः' इतिस्थाने 'मास्थिताः' इति पाठः, 'माश्रितम्' इति च कचित् ।
९. १३ - 'भजन्त्यनन्य' इतिस्थाने 'भजन्ते नान्य' इति, 'भजन्तेऽनन्य' इति च पाठौ ।
९. १३ - 'ज्ञात्वा' इतिस्थाने 'सूत्वा' इति पाठः ।

सततं कीर्तयन्तो मां यतन्तश्च दृढव्रताः ।
 नमस्यन्तश्च मां भक्त्या नित्ययुक्ता उपासते ॥ १४ ॥
 ज्ञानयज्ञेन चाप्यन्ये यजन्तो मामुपासते ।
 एकत्वेन पृथक्त्वेन बहुधा विश्वतोमुखम् ॥ १५ ॥
 अहं क्रतुरहं यज्ञः स्वधाहमहमौषधम् ।
 मन्त्रोऽहमहमेवाज्यमहमग्निरहं हुतम् ॥ १६ ॥
 पिताहमस्य जगतो माता धाता पितामहः ।
 वेद्यं पवित्रमोंकार ऋक् साम यजुरेव च ॥ १७ ॥
 गतिर्भर्ता प्रभुः साक्षी निवासः शरणं सुहृत् ।
 प्रभवः प्रलयः स्थानं निधानं बीजमव्ययम् ॥ १८ ॥

-
९. १४ — 'कीर्तयन्तो मां' इतिस्थाने 'कीर्तयन्तश्च' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ९. १४ — 'यतन्तश्च दृढव्रताः' इतिस्थाने 'यतमाना दृढव्रताः' इति, 'यतन्तश्च यतव्रताः' इति, 'यतमाना यतव्रताः' इति, 'यतन्तो मां दृढव्रताः' इति काश्मीरपाठाः ।
 'यजन्तश्च दृढव्रताः' इत्यपि कचित् ।
 ९. १४ — 'नमस्यन्तश्च' इतिस्थाने 'नमस्यन्तश्च' इति पाठः ।
 ९. १५ — 'यजन्तो' इतिस्थाने 'यजन्ते' इति नेपालपाठः ।
 ९. १५ — 'पृथक्त्वेन' इतिस्थाने 'बहुत्वेन' इति पाठः ।
 ९. १६ — 'मौषधम्' इतिस्थाने 'मौषधिः' इति यवद्वीपपाठः ।
 ९. १६ — 'मेवाज्यं' इतिस्थाने 'मेवाद्यं' इति पाठः ।
 ९. १६ — 'हुतम्' इतिस्थाने 'कृतम्' इति पाठः ।
 ९. १७ — 'पिताहमस्य' इतिस्थाने 'पितामहस्य' इति पाठः ।
 ९. १७ — 'माता धाता' इतिस्थाने 'धाता माता' इति पाठः ।
 ९. १७ — 'वेद्यं' इतिस्थाने 'विश्वं' इति पाठः ।
 ९. १७ — 'मोंकार ऋक्' इतिस्थाने 'मोंकारमृक्' इति पाठः ।
 ९. १७ — 'ऋक् साम यजुरेव च' इतिस्थाने 'ऋग्यजुः साम एव च' इति, 'ऽथर्वं ऋक् साम वै यजुः' इति च पाठौ ।
 ९. १८ — 'प्रभुः' इतिस्थाने 'सुहृत्' इति पाठः ।
 ९. १८ — 'प्रभवः प्रलयः स्थानं' इतिस्थाने 'प्रभवप्रलयस्थानं' इति रामानुजीयपाठः ।
 'प्रभवः प्रलयः स्थानं' इति, 'प्रभवः प्रलयं स्थानं' इत्यपि कचित् ।
 ९. १८ — 'निधानं' इतिस्थाने 'निदानं' इति पाठः ।

तपाम्यहमहं वर्षं निगृह्णाम्युत्सृजामि च ।

अमृतं चैव मृत्युश्च सदसच्चाहमर्जुन ॥ १९ ॥

त्रैविद्या मां सोमपाः पूतपापा

यज्ञैरिष्ट्वा स्वर्गंति प्रार्थयन्ते ।

ते पुण्यमासाद्य सुरेन्द्रलोक-

मश्नन्ति दिव्यान् दिवि देवभोगान् ॥ २० ॥

ते तं भुक्त्वा स्वर्गलोकं विशालं

क्षीणे पुण्ये मर्त्यलोकं विशन्ति ।

एवं त्रयीधर्ममनुप्रपन्ना

गतागतं कामकामा लभन्ते ॥ २१ ॥

अनन्याश्चिन्तयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते ।

तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥ २२ ॥

-
९. १९ — ‘‘म्युत्सृजामि’’ इतिस्थाने ‘‘म्युत्सृजानि’’ इति पाठः ।
 ९. १९ — ‘‘सदसच्चाह’’ इतिस्थाने ‘‘सदा सच्चाह’’ इति, ‘‘सह सच्चाह’’ इति च पाठौ ।
 ९. २० — ‘‘त्रैविद्या’’ इतिस्थाने ‘‘त्रयी विद्या’’ इति पाठः ।
 ९. २० — ‘‘सोमपाः पूत’’ इतिस्थाने ‘‘सोमपा धूत’’ इति पाठः ।
 ९. २० — ‘‘प्रार्थयन्ते’’ इतिस्थाने ‘‘प्रार्थयन्ति’’ इति पाठः ।
 ९. २० — ‘‘लोकम्’’ इतिस्थाने ‘‘लोकावम्’’ इति पाठः ।
 ९. २० — ‘‘देवभोगान्’’ इतिस्थाने ‘‘देहभोगान्’’ इति पाठः ।
 ९. २१ — ‘‘ते तं’’ इतिस्थाने ‘‘तं तं’’ इति पाठः ।
 ९. २१ — ‘‘क्षीणे पुण्ये’’ इतिस्थाने ‘‘पुण्ये क्षीणे’’ इति पाठः ।
 ९. २१ — ‘‘मर्त्यलोकं’’ इतिस्थाने ‘‘मृत्युलोकं’’ इति, ‘‘मर्त्यलोके’’ इति च पाठौ ।
 ९. २१ — ‘‘त्रयीधर्मम्’’ इतिस्थाने ‘‘हि त्रैधर्म्यम्’’ इति, ‘‘हि त्रयीधर्म्यम्’’ इति च पाठौ ।
 ९. २१ — ‘‘प्रपन्ना’’ इतिस्थाने ‘‘प्रविष्टा’’ इति पाठः ।
 ९. २१ — ‘‘गतागतं’’ इतिस्थाने ‘‘गतागतिं’’ इति पाठः ।
 ९. २१ — ‘‘कामकामा’’ इतिस्थाने ‘‘कामकामम्’’ इति पाठः ।
 ९. २२ — ‘‘श्चिन्तयन्तो’’ इतिस्थाने ‘‘श्च विरक्ता’’ इति रामकविटीकायां पाठः ।
 ९. २२ — ‘‘योगम्’’ इतिस्थाने ‘‘योगं’’ इति पाठः ।
 ९. २२ — ‘‘वहाम्यहम्’’ इतिस्थाने ‘‘वदाम्यहम्’’ इति ‘‘वदाम्यहम्’’ इति च पाठौ ।

येऽप्यन्यदेवता भक्ता यजन्ते श्रद्धयान्विताः ।
 तेऽपि मामेव कौन्तेय यजन्त्यविधिपूर्वकम् ॥ २३ ॥
 अहं हि सर्वयज्ञानां भोक्ता च ग्रन्थुरेव च ।
 न तु मामभिजानन्ति तच्चेनातश्च्यवन्ति ते ॥ २४ ॥
 यान्ति देवव्रता देवान् पितॄन् यान्ति पितॄव्रताः ।
 भूतानि यान्ति भूतेज्या यान्ति मद्याजिनोऽपि माम् ॥ २५ ॥
 पत्रं पुष्पं फलं तोयं यो मे भक्त्या प्रयच्छति ।
 तदहं भक्त्युपहृतमश्नामि प्रयतात्मनः ॥ २६ ॥
 यत् करोषि यदश्नासि यज्जुहोषि ददासि यत् ।
 यत् तपस्यसि कौन्तेय तत् कुरुष्व मदर्पणम् ॥ २७ ॥
 शुभाशुभफलैरेवं मोक्षयसे कर्मबन्धनैः ।
 संन्यासयोगयुक्तात्मा विमुक्तो मामुपैष्यसि ॥ २८ ॥
 समोऽहं सर्वभूतेषु न मे द्वेष्योऽस्ति न प्रियः ।
 ये भजन्ति तु मां भक्त्या मयि ते तेषु चाप्यहम् ॥ २९ ॥

९. २३ - 'येऽप्यन्यदेवता भक्ता' इतिस्थाने 'ये त्वन्यदेवता भक्ता' इति, 'येऽप्यन्य-
 देवता भक्त्या' इति, 'ये त्वन्यदेवता भक्त्या' इति च पाठाः । शाङ्करभाष्ये
 'देवताभक्ताः' इति ससमासः पाठः ।
९. २३ - 'मामेव' इतिस्थाने 'मामेव' इति पाठः ।
९. २३ - 'यजन्त्यवि' इतिस्थाने 'यजन्तेऽवि' इति, 'यजन्ति वि' इति च पाठौ ।
९. २४ - 'यज्ञानां' इतिस्थाने 'भूतानां' इति पाठः ।
९. २४ - 'श्च्यवन्ति' इतिस्थाने 'श्चलन्ति' इति, 'श्च्यवन्ते' इति च पाठौ ।
 'व्यचन्ति' इत्यपि कचित् ।
९. २६ - 'यो मे' इतिस्थाने 'यो मा' इति पाठः ।
९. २६ - 'भक्त्युप' इतिस्थाने 'भक्त्यप' इति पाठः ।
९. २७ - 'यत् तपस्यसि' इतिस्थाने 'यश्च पश्यसि' इति यवद्वीपपाठः । 'यत् तत्
 पश्यसि' इत्यपि कचिदुपलभ्यते ।
९. २८ - 'फलैरेवं' इतिस्थाने 'फलैरेव' इति पाठः ।
९. २८ - 'मोक्षयसे' इतिस्थाने 'मोक्षसे' इति ग्रामादिकः पाठः ।
९. २८ - 'मामुपैष्यसि' इतिस्थाने 'मामुपेयसि' इति पाठः ।
९. २९ - 'समोऽहं' इतिस्थाने 'समूहं' इति पाठः । तथा 'संमोहं' इत्यपि ।
९. २९ - 'न प्रियः' इतिस्थाने 'नः प्रियः' इति, 'मस्प्रियः' इति च पाठौ ।
९. २९ - 'तु मां' इतिस्थाने 'च मां' इति पाठः ।
९. २९ - 'मयि ते तेषु चाप्यहम्' इतिस्थाने 'मयि तेषु न चाप्यहम्' इति पाठः ।

अपि चेत् सुदुराचारो भजते मामनन्यभाक् ।
 साधुरेव स मन्तव्यः सम्यग्व्यवसितो हि सः ॥ ३० ॥
 क्षिप्रं भवति धर्मात्मा शश्वच्छान्तिं निगच्छति ।
 कौन्तेय प्रतिजानीहि न मे भक्तः प्रणश्यति ॥ ३१ ॥
 मां हि पार्थ व्यपश्रित्य येऽपि स्युः पापयोनयः ।
 स्त्रियो वैश्यास्तथा शूद्रास्तेऽपि यान्ति परां गतिम् ॥ ३२ ॥
 किं पुनर्ब्राह्मणाः पुण्या भक्ता राजर्षयस्तथा ।
 अनित्यमसुखं लोकमिमं प्राप्य भजस्व माम् ॥ ३३ ॥
 मन्मना भव मद्भक्तो मद्याजी मां नमस्कुरु ।
 मामेवैष्यसि युक्तवैवमात्मानं मत्परायणः ॥ ३४ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

राजविद्याराजगुह्ययोगो नाम नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

१. ३० — 'सुदुराचारो' इतिस्थाने 'स दुराचारो' इति पाठः ।
 १. ३० — 'व्यवसितो' इतिस्थाने 'व्यवहितो' इति पाठः ।
 १. ३१ — 'निगच्छति' इतिस्थाने 'स गच्छति' इति, 'न गच्छति' इति च पाठौ ।
 'नियच्छति' इति प्रायो वङ्गीयपाठः कासुचित् काश्मीरमातृकास्वपि दृश्यते ।
 १. ३१ — 'प्रतिजानीहि' इतिस्थाने 'प्रतिजानेऽहं', 'प्रतिजाने हि' इति क्वचित् पाठौ ।
 १. ३१ — 'मे भक्तः' इतिस्थाने 'मद्भक्तः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १. ३१ — 'प्रणश्यति' इतिस्थाने 'प्रयच्छति' इति क्वचित् प्रामादिकः पाठः ।
 १. ३२ — 'तेऽपि यान्ति परां' इतिस्थाने 'ते यान्ति परमां' इति पाठः ।
 १. ३३ — 'भक्ता' इतिस्थाने 'भक्त्या' इति पाठः ।
 १. ३३ — 'राजर्षयस्तथा' इतिस्थाने 'राजर्षिसत्तमाः' इति पाठः ।
 १. ३३ — 'मिमं प्राप्य' इतिस्थाने 'मनुचिन्त्य' इति पाठः । 'मिदं प्राप्य' इति चान्यत्र ।
 १. ३४ — 'वैष्यसि' इतिस्थाने 'वेप्यसि' इति पाठः ।
 १. ३४ — 'युक्तवैव' इतिस्थाने 'युक्तवैव' इति, 'युक्तैव' इति, 'मुक्तवैव' इति च पाठाः ।
 १. ३४ — 'युक्तवैवमात्मानं मत्परायणः' इतिस्थाने 'सत्यं ते प्रतिजाने प्रियोऽसि मे' इति पाठः ।
 १. ३४ — 'मत्परायणः' इतिस्थाने 'मत्परायणम्' इति पाठः ।
 १. पुष्पिकायाम् — 'राजविद्याराजगुह्ययोगो', इतिस्थाने 'राजविद्याराजयोगो' इति, 'राजविद्यायोगो' इति, 'राजविद्यादियोगो' इति, 'राजविद्याराजगुह्यो' इति, 'राजयोगो' इति, 'राजगुह्यो' इति, 'राजगुह्ययोगो' इति, 'राजगुह्याराजयोगो' इति, 'भक्तियोगो' इति, 'आत्मनिर्णययोगो' इति, 'प्रकृतियोगो' इति, 'प्रकृतिपुरुषयोगो' इति च पाठान्तराणि ।

॥ अथ दशमोऽध्यायः ॥

श्रीभगवानुवाच ।

भूय एव महाबाहो शृणु मे परमं वचः ।
यत् तेऽहं प्रीयमाणाय वक्ष्यामि हितकाम्यया ॥ १ ॥
न मे विदुः सुरगणाः प्रभवं न महर्षयः ।
अहमादिर्हि देवानां महर्षीणां च सर्वशः ॥ २ ॥
यो मामजमनादिं च वेत्ति लोकमहेश्वरम् ।
असंमूढः स मर्त्येषु सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ३ ॥
बुद्धिर्ज्ञानमसंमोहः क्षमा सत्यं दमः शमः ।
सुखं दुःखं भवोऽभावो भयं चाभयमेव च ॥ ४ ॥
अहिंसा समता तुष्टिस्तपो दानं यशोऽयशः ।
भवन्ति भावा भूतानां मत्त एव पृथग्विधाः ॥ ५ ॥

१०. १ - 'यत् ते' इतिस्थाने 'तत् ते' इति पाठः ।
१०. १ - 'प्रीयमाणाय' इतिस्थाने 'प्रियमाणाय' इति प्रासादिकः पाठः ।
१०. २ - 'प्रभवं न' इतिस्थाने 'प्रभावं न' इति, 'प्रभवं च' इति, 'प्रभवं नो' इति च पाठाः ।
१०. २ - 'महर्षीणां च' इतिस्थाने 'महर्षीणां हि' इति पाठः ।
१०. ३ - 'स मर्त्येषु' इतिस्थाने 'समर्थेषु' इति पाठः ।
१०. ४ - 'बुद्धिर्ज्ञानं' इतिस्थाने 'बुद्धिज्ञानं' इति पाठः ।
१०. ४ - 'दमः शमः' इतिस्थाने 'शमो दमः' इति पाठः ।
१०. ४ - 'ऽभावो' इतिस्थाने 'भारो' इति पाठः ।
१०. ४ - 'चाभयं' इतिस्थाने 'वाभयं' इति पाठः ।
१०. ५ - 'समता' इतिस्थाने 'ममता' इति पाठः ।
१०. ५ - 'दानं' इतिस्थाने 'धानं' इति पाठः ।
१०. ५ - 'भावा' इतिस्थाने 'भावः' इति पाठः ।
१०. ५ - 'एव' इतिस्थाने 'एवं' इति पाठः ।

महर्षयः सप्त पूर्वे चत्वारो मनवस्तथा ।
 मद्भावा मानसा जाता येषां लोक इमाः प्रजाः ॥ ६ ॥
 एतां विभूतिं योगं च मम यो वेत्ति तत्त्वतः ।
 सोऽविकम्पेन योगेन युज्यते नात्र संशयः ॥ ७ ॥
 अहं सर्वस्य प्रभवो मत्तः सर्वं प्रवर्तते ।
 इति मत्वा भजन्ते मां बुधा भावसमन्विताः ॥ ८ ॥
 मच्चिता मद्गतप्राणा बोधयन्तः परस्परम् ।
 कथयन्तश्च मां नित्यं तुष्यन्ति च रमन्ति च ॥ ९ ॥
 तेषां सततयुक्तानां भजतां ग्रीतिपूर्वकम् ।
 ददामि बुद्धियोगं तं येन मामुपयान्ति ते ॥ १० ॥
 तेषामेवानुक्तमर्थमहमज्ञानजं तमः ।
 नाशयाम्यात्मभावस्थो ज्ञानदीपेन भास्वता ॥ ११ ॥

अर्जुन उवाच ।

परं ब्रह्म परं धाम पवित्रं परमं भवान् ।
 पुरुषं शाश्वतं दिव्यमादिदेवमजं विशुम् ॥ १२ ॥

१०. ६ - 'मानसा' इतिस्थाने 'मानुषा' इति, 'मानवा' इति, 'मनसा' इति च पाठाः ।
१०. ६ - 'येषां' इतिस्थाने 'एषां' इति पाठः ।
१०. ६ - 'लोक' इतिस्थाने 'लोका' इति पाठः ।
१०. ७ - 'एतां' इतिस्थाने 'येषां' इति पाठः ।
१०. ७ - 'विभूतिं योगं' इतिस्थाने 'विभूतियोगं' इति पाठः ।
१०. ७ - 'ऽविकम्पेन' इतिस्थाने 'ऽविकल्पेन' इति, 'ऽपि कम्पेन' इति, 'ऽविकम्प्येन' इति च पाठाः ।
१०. ८ - 'अहं' इतिस्थाने 'अयं' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१०. ८ - 'प्रभवो मत्तः' इतिस्थाने 'प्रभव इतः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१०. ८ - 'समन्विताः' इतिस्थाने 'समस्थिताः' इति प्रामादिकः पाठः ।
१०. ९ - 'मद्गत' इतिस्थाने 'मरुत' इति पाठः । 'मद्गतः' इति तु प्रामादिकः ।
१०. ९ - 'बोधयन्तः' इतिस्थाने 'ऽबोधयन्त' इति नेपालपाठः ।
१०. ९ - 'तुष्यन्ति च रमन्ति' इतिस्थाने 'स्तोष्यन्ति रमयन्ति' इति, 'पुष्यन्ति च रमन्ति' इति, 'तुष्यन्ति रमयन्ति' इति च पाठाः ।
१०. ११ - 'भावस्थो' इतिस्थाने 'भावस्थे' इति, 'भावस्था' इति च पाठौ ।
१०. १२ - 'ब्रह्म परं धाम' इतिस्थाने 'धाम परं ब्रह्म' इति पाठः ।

आहुस्त्वामृषयः सर्वे देवर्षिर्नारदस्तथा ।
 असितो देवलो व्यासः स्वयं चैव ब्रवीषि मे ॥ १३ ॥
 सर्वमेतद्वत् मन्ये यन्मां वदसि केशव ।
 न हि ते भगवन् व्यक्तं विदुर्देवा न दानवाः ॥ १४ ॥
 स्वयमेवात्मनात्मानं वेत्थ त्वं पुरुषोत्तम ।
 भूतभावन भूतेश देवदेव जगत्पते ॥ १५ ॥
 वक्तुमर्हस्यशेषेण दिव्या ह्यात्मविभूतयः ।
 याभिर्विभूतिभिर्लोकानिमांस्त्वं व्याप्य तिष्ठसि ॥ १६ ॥
 कथं विद्यामहं योगिंस्त्वां सदा परिचिन्तयन् ।
 केषु केषु च भावेषु चिन्त्योऽसि भगवन् मया ॥ १७ ॥
 विस्तरेणात्मनो योगं विभूतिं च जनार्दन ।
 भूयः कथय तृप्तिर्हि शृण्वतो नास्ति मेऽमृतम् ॥ १८ ॥

१०. १३ - 'मे' इतिस्थाने 'माम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१०. १४ - 'यन्मां' इतिस्थाने 'यन्मे' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः । 'यन्मा' इति, 'यं मां' इति, 'यं तां' इति चान्यत्र क्वचित् ।
१०. १४ - 'न हि ते' इतिस्थाने 'न हि मे' इति पाठः ।
१०. १४ - 'व्यक्तिं' इतिस्थाने 'भक्तिं' इति, 'व्यक्तं' इति, 'भक्तं' इति च पाठाः ।
१०. १४ - '०देवा न दानवाः' इतिस्थाने '०देवा महर्षयः' इति प्रायः काश्मीरपाठः, '०देवमहर्षयः' इत्यपि क्वचित् ।
१०. १५ - अयं श्लोक आनन्दवर्धनेन न पठितः ।
१०. १५ - 'वेत्थ' इतिस्थाने 'वेत्सि' इति पाठः ।
१०. १६ - 'दिव्या ह्यात्मविभूतयः' इतिस्थाने 'विभूतीरात्मनः शुभाः' इति प्रायः काश्मीरपाठः, 'दिव्या आत्मविभूतयः' इत्यपि क्वचित् ।
१०. १६ - '०निमांस्त्वं' इतिस्थाने '०क्षित्यं त्वं' इति, '०क्षित्यं स' इति, '०निमांस्त्वं' इति च पाठाः ।
१०. १६ - 'व्याप्य' इतिस्थाने 'प्राप्य' इति पाठः ।
१०. १६ - 'तिष्ठसि' इतिस्थाने 'तिष्ठति' इति पाठः ।
१०. १७ - 'विद्यामहं' इतिस्थाने 'विन्द्यामहं' इति, 'विद्यां महा' इति, 'विन्द्यां महा' इति च पाठाः ।
१०. १७ - 'योगिंस्त्वां सदा' इतिस्थाने 'योगिंस्त्वामहं' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'योगिंस्त्वां सदा' इति तु प्रामादिकः ।
१०. १७ - 'केषु केषु च' इतिस्थाने 'तेषु लोकेषु' इति पाठः ।
१०. १८ - 'मेऽमृतम्' इतिस्थाने 'मे मतम्' इति पाठः ।

श्रीभगवानुवाच ।

हन्त ते कथयिष्यामि दिव्या ह्यात्मविभूतयः ।
 प्राधान्यतः कुरुश्रेष्ठ नास्त्यन्तो विस्तरस्य मे ॥ १९ ॥
 अहमात्मा गुडाकेश सर्वभूताशयस्थितः ।
 अहमादिश्च मध्यं च भूतानामन्त एव च ॥ २० ॥
 आदित्यानामहं विष्णुर्ज्योतिषां रविरंशुमान् ।
 मरीचिर्मरुतामस्मि नक्षत्राणामहं शशी ॥ २१ ॥
 वेदानां सामवेदोऽस्मि देवानामस्मि वासवः ।
 इन्द्रियाणां मनश्चास्मि भूतानामस्मि चेतना ॥ २२ ॥
 रुद्राणां शंकरश्चास्मि विज्ञेशो यक्षरक्षसाम् ।
 वसूनां पावकश्चास्मि मेरुः शिखरिणामहम् ॥ २३ ॥
 पुरोधसां च मुख्यं मां विद्धि पार्थ बृहस्पतिम् ।
 सेनानीनामहं स्कन्दः सरसामस्मि सागरः ॥ २४ ॥

१०. १९ — ‘दिव्या ह्यात्मविभूतयः’ इतिस्थाने ‘विभूतीरात्मनः शुभाः’ इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१०. २० — ‘गुडाकेश’ इतिस्थाने ‘गुडाकेशः’ इति वङ्गीयपाठः ।

१०. २० — ‘भूताशय’ इतिस्थाने ‘भूताशये’ इति वङ्गीयपाठः ।

१०. २० — ‘मादिश्च’ इतिस्थाने ‘माद्यश्च’ इति पाठः ।

१०. २० — ‘मध्यं च’ इतिस्थाने ‘मध्यश्च’ इति पाठः ।

१०. २१ — ‘ज्योतिषां रविरंशुमान्’ इतिस्थाने ‘ज्योतिषामहमंशुमान्’ इति यवद्वीप-पाठः, क्वचित् काश्मीरमातृकास्वपि ।

१०. २२ — ‘वेदोऽस्मि’ इतिस्थाने ‘वेदोऽहं’ इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१०. २२ — ‘चेतना’ इतिस्थाने ‘चेतनाम्’ इति पाठः ।

१०. २३ — ‘श्चास्मि’ इतिस्थाने ‘श्चाहं’ इति यवद्वीपपाठः ।

१०. २३ — ‘रक्षसाम्’ इतिस्थाने ‘राक्षसाम्’ इति प्रामादिकः पाठः ।

१०. २४ — ‘पुरोधसां’ इतिस्थाने ‘पुरोधसं’ इति, ‘पुरोधानां’ इति च पाठौ ।

१०. २४ — ‘मुख्यं मां’ इतिस्थाने ‘मुख्यानां’ इति, ‘मां मुख्यं’ इति च पाठौ ।

१०. २४ — ‘सेनानीनामहं’ इतिस्थाने ‘सेनान्यामप्यहं’ इति क्वचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।

१०. २४ — ‘सागरः’ इतिस्थाने ‘सागरम्’ इति पाठः ।

६ [भगवद्गीता]

महर्षीणां भृगुरहं गिरामस्म्येकमक्षरम् ।

यज्ञानां जपयज्ञोऽस्मि स्थावराणां हिमालयः ॥ २५ ॥

अश्वत्थः सर्ववृक्षाणां देवर्षीणां च नारदः ।

गन्धर्वाणां चित्ररथः सिद्धानां कपिलो मुनिः ॥ २६ ॥

उच्चैःश्रवसमश्वानां विद्धि माममृतोद्भवम् ।

ऐरावतं गजेन्द्राणां नराणां च नराधिपम् ॥ २७ ॥

आयुधानामहं वज्रं धेनूनामस्मि कामधुक् ।

प्रजनश्चास्मि कन्दर्पः सर्पाणामस्मि वासुकिः ॥ २८ ॥

अनन्तश्चास्मि नागानां वरुणो यादसामहम् ।

पितृणामर्यमा चास्मि यमः संयमतामहम् ॥ २९ ॥

प्रह्लादश्चास्मि दैत्यानां कालः कलयतामहम् ।

मृगाणां च मृगेन्द्रोऽहं वैनतेयश्च पक्षिणाम् ॥ ३० ॥

१०. २५ - 'मस्म्येक' इतिस्थाने 'मप्येक' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः । अन्यत्रापि क्वचित् ।

१०. २५ - 'यज्ञोऽस्मि' इतिस्थाने 'यज्ञोऽहं' इति प्रायः काश्मीरमातृकासु पाठः ।

१०. २५ - 'हिमालयः' इतिस्थाने 'हिमाचलः' इति पाठः । 'हिमालयम्' इत्यपि क्वचित् ।

१०. २७ - 'ऐरावतं' इतिस्थाने 'ऐरावणं' इति द्वित्रासु काश्मीरमातृकासु पाठः, 'ऐरावणो' इति तु यवद्वीपपाठः ।

१०. २७ - 'नराधिपम्' इतिस्थाने 'नराधिपः' इति यवद्वीपपाठः । अन्यत्रापि क्वचिदुपलभ्यते । 'नरोत्तमः' इत्यपि क्वचित् पाठः ।

१०. २८ - 'वज्रं' इतिस्थाने 'वज्रो' इति यवद्वीपपाठः, काश्मीरमातृकान्तरे च ।

१०. २८ - 'प्रजनश्चास्मि' इतिस्थाने 'प्रजानां चास्मि' इति, 'प्रजनस्यास्मि' इति, 'प्रजनेष्वपि' इति, 'पर्जन्यश्चास्मि' इति च पाठभेदाः ।

१०. २९ - 'श्चास्मि' इतिस्थाने 'श्चापि' इति पाठः ।

१०. २९ - 'संयमता' इतिस्थाने 'संयमिना' इति, 'संयच्छता' इति च काश्मीरमातृकासु पाठौ ।

१०. ३० - 'प्रह्लादश्चास्मि दैत्यानां' इतिस्थाने 'प्रह्लादः सर्वदैत्यानां' इति यवद्वीपपाठः ।

१०. ३० - 'कलयता' इतिस्थाने 'कालयता' इति पाठः ।

पवनः पवतामस्मि रामः शस्त्रभृतामहम् ।
 शषाणां मकरश्चाहं स्रोतसामस्मि जाह्नवी ॥ ३१ ॥
 सर्गाणामादिरन्तश्च मध्यं चैवाहमर्जुन ।
 अध्यात्मविद्या विद्यानां वादः प्रवदतामहम् ॥ ३२ ॥
 अक्षराणामकारोऽस्मि द्वन्द्वः सामासिकस्य च ।
 अहमेवाक्षयः कालो धाताहं विश्वतोमुखः ॥ ३३ ॥
 मृत्युः सर्वहरश्चाहमुद्भवश्च भविष्यताम् ।
 कीर्तिः श्रीर्वाक् च नारीणां स्मृतिर्मेधा धृतिः क्षमा ॥ ३४ ॥
 बृहत्साम तथा साम्नां गायत्री छन्दसामहम् ।

१०. ३१ - 'पवनः' इतिस्थाने 'पवनां' इति ग्रामादिकः पाठः ।
१०. ३१ - 'पवता' इतिस्थाने 'प्लवता' इति बह्वीषु काश्मीरमातृकासु तथान्यत्रापि पाठः ।
१०. ३१ - 'रामः शस्त्रभृता' इतिस्थाने 'रामाः शस्त्रभृता' इत्येकस्यां मातृकायां पाठः ।
१०. ३१ - 'श्चाहं' इतिस्थाने 'श्चास्मि' इति बहुवचः पाठः ।
१०. ३२ - 'सर्गाणां' इतिस्थाने 'स्वर्गाणां' इति पाठः ।
१०. ३२ - 'मध्यं' इतिस्थाने 'मध्यः' इति पाठः ।
१०. ३२ - 'अध्यात्मविद्या' इतिस्थाने 'आध्यात्मविद्या' इति, 'अध्यात्ममस्मि' इति च पाठौ ।
१०. ३२ - 'वादः' इतिस्थाने 'नादः' इति पाठः ।
१०. ३३ - 'द्वन्द्वः' इतिस्थाने 'द्वन्द्व' इति पाठः ।
१०. ३३ - 'विश्वतोमुखः' इतिस्थाने 'विश्वतोमुखम्' इति, 'सर्वतोमुखः' इति च पाठौ ।
१०. ३४ - 'श्चाहमुद्भवश्च' इतिस्थाने 'श्चास्मि उद्भवश्च' इति नेपालपाठः । 'श्चाहमुद्भवस्य' इति तु ग्रामादिकः ।
१०. ३४ - 'कीर्तिः श्रीर्वाक्' इतिस्थाने 'कीर्तिश्रीर्वाक्' इति, 'कीर्तिश्रीर्वाक्' इति च पाठौ ।
१०. ३४ - 'स्मृतिर्मेधा धृतिः' इतिस्थाने 'धृतिर्मेधा स्मृतिः' इति पाठः । 'स्मृतिर्मेधा धृतिः' इति च ।
१०. ३५ - 'बृहत्साम तथा' इतिस्थाने 'बृहत्सामस्तथा' इति ग्रामादिकः पाठः । 'बृहत्सामकथा' इत्यपि कचिद् ।
१०. ३५ - 'गायत्री' इतिस्थाने 'गायत्री' इति पाठः ।

मासानां मार्गशीर्षोऽहमृतूनां कुसुमाकरः ॥ ३५ ॥

धूतं छलयतामस्मि तेजस्तेजस्विनामहम् ।

जयोऽस्मि व्यवसायोऽस्मि सत्त्वं सत्त्ववतामहम् ॥ ३६ ॥

वृष्णीनां वासुदेवोऽस्मि पाण्डवानां धनंजयः ।

मुनीनामप्यहं व्यासः कवीनामुशना कविः ॥ ३७ ॥

दण्डो दमयतामस्मि नीतिरस्मि जिगीषताम् ।

मौनं चैवास्मि गुह्यानां ज्ञानं ज्ञानवतामहम् ॥ ३८ ॥

यच्चापि सर्वभूतानां बीजं तदहमर्जुन ।

न तदस्ति विना यत् स्यान्मया भूतं चराचरम् ॥ ३९ ॥

१०. ३५ - 'श्रीर्षोऽहमृतूनां' इतिस्थाने 'श्रीर्षोऽस्मि ऋतूनां' इति नेपालपाठः ।

'श्रीर्षोऽहमृतूनां' इति क्वचित् प्रामादिकः पाठः ।

१०. ३६ - 'छलयता' इतिस्थाने 'छलवता' इति पाठः । 'चलयता' इति क्वचित् ।

१०. ३६ [*१] - नेपालपाठेऽत्राधिकः श्लोको यथा—

'ओषधीनां यवश्चास्मि धातूनामस्मि काञ्चनम् ।

सर्वेषां तृणजातीनां दमोऽहं पाण्डुनन्दन ॥'

यवद्वीपपाठे त्वयमेव श्लोकः ३७ श्लोकानन्तरं पठ्यते । किंतु तत्रास्य प्रथम एव पादः 'यवश्चाहं' इति पाठान्तरयुतो दृश्यते । अयं श्लोकोऽन्यस्यां मानु-
कायामपि ३८ श्लोकानन्तरं पठ्यते ।

१०. ३७ - 'मप्यहं' इतिस्थाने 'मस्म्यहं' इति पाठः ।

१०. ३७ - 'उशना' इतिस्थाने 'उशनाः' इति पाठः ।

१०. ३७ - 'कविः' इतिस्थाने 'कलिः(!)' इति पाठः ।

१०. ३८ - 'दमयता' इतिस्थाने 'दमयिता' इति पाठः ।

१०. ३८ - 'नीतिरस्मि' इतिस्थाने 'नीतिरस्मि' इति पाठः ।

१०. ३८ - 'जिगीषताम्' इतिस्थाने 'जिहीषताम्' इति, 'जिगीर्षताम्' इति, 'जिगीषि-
ताम्' इति च पाठाः ।

१०. ३८ - 'ज्ञानवतां' इतिस्थाने 'ज्ञानमतां' इति पाठः ।

१०. ३९ - 'यच्चापि' इतिस्थाने 'यच्चास्ति' इति पाठः । 'मच्चापि' इति तु प्रामादिकः ।

१०. ३९ - 'बीजं तदहं' इतिस्थाने 'तद्वीजमहं' इति पाठः ।

१०. ३९ - 'तदस्ति' इतिस्थाने 'तदस्मि' इति पाठः ।

१०. ३९ - 'यत् स्यान्मया' इतिस्थाने 'यः स्यान्माव' इति, 'यस्मान्मया' इति,
'यत् स्यान्माया' इति च पाठाः । 'यत् स्यान्मम' इति पाठस्तु आनन्द-
वर्धनटीकायाम् ।

१०. ३९ - 'चराचरम्' इतिस्थाने 'सचराचरम्' इति पाठः ।

नान्तोऽस्ति मम दिव्यानां विभूतीनां परंतप ।
 एष तूद्देशतः प्रोक्तो विभूतेर्विस्तरो मया ॥ ४० ॥
 यद्यद्विभूतिमत् सत्त्वं श्रीमदूर्जितमेव वा ।
 तत्तदेवावगच्छ त्वं मम तेजोऽंशसंभवम् ॥ ४१ ॥
 अथवा बहुनैतेन किं ज्ञातेन तवार्जुन ।
 विष्टभ्याहमिदं कृत्स्नमेकांशेन स्थितो जगत् ॥ ४२ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु
 ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
 विभूतियोगो नाम दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

-
१०. ४० — 'नान्तोऽस्ति' इतिस्थाने 'नान्तोऽस्मि' इति पाठः ।
 १०. ४० — 'मम' इतिस्थाने 'शुभ' इति पाठः ।
 १०. ४० — 'दिव्यानां' इतिस्थाने 'विद्यानां' इति यवद्वीपपाठः ।
 १०. ४० — 'परंतप' इतिस्थाने 'परंतपः' इति पाठः ।
 १०. ४० — 'प्रोक्तो' इतिस्थाने 'प्राप्तो' इति पाठः ।
 १०. ४० — 'विभूतेर्विस्तरो' इतिस्थाने 'विभूतिविस्तरो' इति पाठः ।
 १०. ४१ — 'यद्य' इतिस्थाने 'यत्त' इति पाठः ।
 १०. ४१ — 'मेव वा' इतिस्थाने 'मेव च' इति पाठः ।
 १०. ४१ — 'वावगच्छ त्वं' इतिस्थाने 'वावगच्छेस्त्वं' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १०. ४१ — 'संभवम्' इतिस्थाने 'संभवः' इति पाठः ।
 १०. ४२ — 'नैतेन' इतिस्थाने 'नोक्तेन' इति पाठः । कचन काश्मीरमातृकासु 'नैकेन' इत्यपि पाठः ।
 १०. ४२ — 'ज्ञातेन' इतिस्थाने 'ज्ञानेन' इति बह्वीषु काश्मीरादिमातृकासु पाठः । 'उक्तेन' इति तु यवद्वीपपाठः ।
 १०. ४२ — 'स्थितो जगत्' इतिस्थाने 'जगत् स्थितः' इति पाठः ।
 १०. पुष्पिकायाम् — 'विभूतियोगो' इतिस्थाने 'विभूतिविस्तरो' इति, 'विभूतिविस्तर-योगो' इति, 'विभूतिपुरुषयोगो' इति, 'महापुरुषविभूतियोगो' इति, 'शुभदिव्य-विभूतियोगो' इति च पाठान्तराणि ।

॥ अथ एकादशोऽध्यायः ॥

अर्जुन उवाच ।

मदनुग्रहाय परमं गुह्यमध्यात्मसंज्ञितम् ।
यत् त्वयोक्तं वचस्तेन मोहोऽयं विगतो मम ॥ १ ॥
मवाप्ययौ हि भूतानां श्रुतौ विस्तरशो मया ।
त्वत्तः कमलपत्राक्ष माहात्म्यमपि चाव्ययम् ॥ २ ॥
एवमेतद्यथात्थ त्वमात्मानं परमेश्वर ।
द्रष्टुमिच्छामि ते रूपमैश्वरं पुरुषोत्तम ॥ ३ ॥
मन्यसे यदि तच्छक्यं मया द्रष्टुमिति प्रभो ।
योगेश्वर ततो मे त्वं दर्शयात्मानमव्ययम् ॥ ४ ॥

११. १ - 'संज्ञितम्' इतिस्थाने 'संज्ञिकम्' इति पाठः ।
११. १ - 'यत् त्वयो' इतिस्थाने 'यस्त्वयो' इति प्रामादिकः पाठः ।
११. २ - 'प्ययौ' इतिस्थाने 'त्ययौ' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
'व्ययौ' इत्यन्यत्र ।
११. २ - 'श्रुतौ' इतिस्थाने 'श्रुतो' इति प्रामादिकः पाठः ।
११. २ - 'विस्तरशो' इतिस्थाने 'विस्तरतो' इति पाठः ।
११. २ - 'माहात्म्य' इतिस्थाने 'महात्म्य' इति प्रामादिकः पाठः ।
११. ३ - 'द्यथात्थ त्व' इतिस्थाने 'द्यथात्स्व' इति, 'द्यथार्थं त्व' इति च पाठौ ।
११. ३ - 'परमेश्वर' इतिस्थाने 'परमेश्वरम्' इति पाठो बह्वीषु मातृकासु । 'पुरुषोत्तम' इति त्वन्यत्र ।
११. ३ - 'मिच्छामि ते' इतिस्थाने 'मिच्छाम्यहं' इति पाठः ।
११. ३ - 'मैश्वरं' इतिस्थाने 'मैश्वर्य' इति पाठः ।
११. ३ - 'पुरुषोत्तम' इतिस्थाने 'परमेश्वर' इति पाठः ।, 'पुरुषोत्तमम्' इति च ।
११. ४ - 'मिति' इतिस्थाने 'मिह' इति पाठः ।
११. ४ - 'योगेश्वर' इतिस्थाने 'योगीश्वर' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
११. ४ - 'दर्शया' इतिस्थाने 'धर्षया' इति प्रामादिकः पाठः ।

श्रीभगवानुवाच ।

पश्य मे पार्थ रूपाणि शतशोऽथ सहस्रशः ।
 नानाविधानि दिव्यानि नानावर्णाकृतीनि च ॥ ५ ॥
 पश्यादित्यान् वसून् रुद्रानश्विनौ मरुतस्तथा ।
 बहून्यदृष्टपूर्वाणि पश्याश्चर्याणि भारत ॥ ६ ॥
 इहैकस्थं जगत् कृत्स्नं पश्याद्य सचराचरम् ।
 मम देहे गुडाकेश यच्चान्यद्द्रष्टुमिच्छसि ॥ ७ ॥
 न तु मां शक्यसे द्रष्टुमनेनैव स्वचक्षुषा ।
 दिव्यं ददामि ते चक्षुः पश्य मे योगमैश्वरम् ॥ ८ ॥

११. ५ — 'शतशोऽथ' इतिस्थाने 'शतशो वा' इति थवद्वीपपाठः ।
 ११. ५ — 'दिव्यानि' इतिस्थाने 'रूपाणि' इति पाठः ।
 ११. ५ — 'वर्णाकृतीनि' इतिस्थाने 'वर्णाकृतीनि' इति, 'वर्णाकृतानि' इति च पाठौ ।
 ११. ६ — 'रुद्रान्' इतिस्थाने 'रुद्रा अ०' इति पाठः ।
 ११. ६ — 'न्यदृष्टपूर्वाणि' इतिस्थाने 'न्यदृष्टरूपाणि' इति पाठः । 'न्यपूर्वरूपाणि' इति, 'न्यपूर्वपुण्यानि' इति च कचित् पाठौ ।
 ११. ६ — 'भारत' इतिस्थाने 'पाण्डव' इति बह्वीषु काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 ११. ७ — 'कृत्स्नं' इतिस्थाने 'सर्वं' इति पाठः ।
 ११. ७ — 'पश्याद्य' इतिस्थाने 'पश्यादि' इति पाठः ।
 ११. ७ — 'न्यद्द्रष्टु' इतिस्थाने 'न्यं द्रष्टु' इति पाठः ।
 ११. ८ — 'न तु' इतिस्थाने 'न च' इति, 'न तु' इति च पाठौ ।
 ११. ८ — 'शक्यसे' इतिस्थाने 'शक्यसि' इति रामानुजपाठः, प्रायः द्वाविडपाठश्च । काश्मीरपुस्तकान्तरेऽप्युपलभ्यते । मातृकान्तरेषु तु 'शक्यसि' इति, 'शक्यते' इति च पाठौ ।
 ११. ८ — 'द्रष्टुमनेनैव' इतिस्थाने 'द्रष्टुमेतेनैव' इति, 'द्रष्टुमनो नैव' इति च पाठौ ।
 ११. ८ — 'स्वचक्षुषा' इतिस्थाने 'सुचक्षुषा' इति पाठः । 'च चक्षुषा' इत्यपि कचित् ।
 ११. ८ — 'ददामि' इतिस्थाने 'ददानि' इति पाठः ।
 ११. ८ — 'चक्षुः' इतिस्थाने 'रूपं' इति पाठः ।
 ११. ८ — 'योग' इतिस्थाने 'रूप' इति पाठः ।

संजय उवाच ।

एवमुक्त्वा ततो राजन् महायोगेश्वरो हरिः ।

दर्शयामास पार्थाय परमं रूपमैश्वरम् ॥ ९ ॥

अनेकवक्त्रनयनमनेकान्धुतदर्शनम् ।

अनेकदिव्याभरणं दिव्यानेकोद्यतायुधम् ॥ १० ॥

दिव्यमाल्याम्बरधरं दिव्यगन्धानुलेपनम् ।

सर्वाश्चर्यमयं देवमनन्तं विश्वतोमुखम् ॥ ११ ॥

दिवि सूर्यसहस्रस्य भवेद्युगपदुत्थिता ।

यदि भाः सदृशी सा स्याद्भासस्तस्य महात्मनः ॥ १२ ॥

तत्रैकस्थं जगत् कृत्स्नं प्रविभक्तमनेकधा ।

अपश्यद्देवदेवस्य शरीरे पाण्डवस्तदा ॥ १३ ॥

ततः स विस्मयाविष्टो हृष्टरोमा धनंजयः ।

प्रणम्य शिरसा देवं कृताञ्जलिरभाषत ॥ १४ ॥

११. ९ - 'मुक्त्वा ततो राजन्' इतिस्थाने 'मुक्त्वाग्रतो राजन्' इति, 'मुक्त्वा महाराज' इति च पाठौ ।

११. ९ - 'योगेश्वरो' इतिस्थाने 'योगीश्वरो' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

११. १० - 'कादभुत' इतिस्थाने 'कोद्भूत' इति पाठः ।

११. १० - 'दिव्यानेकोद्यता' इतिस्थाने 'दिव्यानीकोद्यता' इति 'दिव्यानेकोद्यता' इति च पाठौ ।

११. ११ - 'माल्याम्बर' इतिस्थाने 'मालाम्बर' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

११. ११ - 'देव' इतिस्थाने 'विष्णु' इत्येकस्यां काश्मीरमातृकायां पाठः ।

११. १२ - 'दिवि' इतिस्थाने 'दिव्य' इति पाठः ।

११. १२ - 'दुत्थिता' इतिस्थाने 'दुत्थिताः' इति पाठः ।

११. १२ - 'भाः' इतिस्थाने 'भा' इति पाठः ।

११. १२ - 'सा स्या' इतिस्थाने 'सूर्या' इति पाठः ।

११. १३ - 'तत्रैकस्थं' इतिस्थाने 'तत्रैवस्थं' इति पाठः ।

११. १३ - 'स्तदा' इतिस्थाने 'स्तथा' इति पाठः ।

११. १४ - 'रोमा' इतिस्थाने 'रोगा' इति प्रामादिकः पाठः ।

११. १४ - 'देवं' इतिस्थाने 'विष्णुं' इत्येकस्यां काश्मीरमातृकायां पाठः ।

अर्जुन उवाच ।

पश्यामि देवांस्तव देव देहे
सर्वास्तथा भूतविशेषसङ्घान् ।
ब्रह्माणमीशं कमलासनस्थ-
मूर्पींश्च सर्वानुरगांश्च दिव्यान् ॥ १५ ॥

अनेकबाहूदरवक्त्रनेत्रं
पश्यामि त्वा सर्वतोऽनन्तरूपम् ।
नान्तं न मध्यं न पुनस्तवादिं
पश्यामि विश्वेश्वर विश्वरूप ॥ १६ ॥

किरीटिनं गदिनं चक्रिणं च
तेजोराशिं सर्वतो दीप्तिमन्तम् ।
पश्यामि त्वां दुर्निरीक्ष्यं समन्ता-
दीप्तानलार्कद्युतिमग्रेयम् ॥ १७ ॥

त्वमक्षरं परमं वेदितव्यं
त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम् ।

११. १५ - 'विशेषसङ्घान्' इतिस्थाने 'विशेषसङ्गान्' इति, 'मशेषसङ्घान्' इति, 'अशेषसङ्घान्' इति च पाठाः ।

११. १५ - 'दिव्यान्' इतिस्थाने 'दीप्तान्' इति रामानुजीयपाठः कासुचित् काश्मीर-
मातृकास्वपि दृश्यते । 'सङ्घान्' इत्यन्यत्र ।

११. १६ - 'त्वा' इतिस्थाने 'त्वां' इति बह्वीषु मातृकासु पाठः ।

११. १६ - 'तवादिं' इतिस्थाने 'तवाद्यं' इति, 'तयादिं' इति, 'तयाद्यं' इति च पाठाः ।

११. १६ - 'विश्वेश्वर' इतिस्थाने 'सर्वेश्वर' इति पाठः ।

११. १६ - 'विश्वरूप' इतिस्थाने 'विश्वरूपं' इति बह्वीषु मातृकासु पाठः । 'विश्वमूर्ते' इति च कचित् ।

११. १७ - 'त्वां' इतिस्थाने 'त्वा' इति पाठः ।

११. १७ - 'दुर्निरीक्ष्यं समन्ताद्' इतिस्थाने 'दुर्निरीक्षं समन्ताद्' इति पाठः । 'सर्वतो दीप्तिमन्तं' इति च मातृकान्तरे ।

११. १८ - 'निधानम्' इतिस्थाने 'निदानम्' इति पाठः ।

त्वमव्ययः शाश्वतधर्मगोप्ता
 सनातनस्त्वं पुरुषो मतो मे ॥ १८ ॥
 अनादिमध्यान्तमनन्तवीर्य-
 मनन्तबाहुं शशिसूर्यनेत्रम् ।
 पश्यामि त्वां दीप्तहुताशवक्त्रं
 स्वतेजसा विश्वमिदं तपन्तम् ॥ १९ ॥
 द्यावापृथिव्योरिदमन्तरं हि
 व्याप्तं त्वयैकेन दिशश्च सर्वाः ।
 दृष्ट्वाद्भुतं रूपमुग्रं तवेदं
 लोकत्रयं प्रव्यथितं महात्मन् ॥ २० ॥
 अमी हि त्वा सुरसङ्घा विशन्ति
 केचिद्भीताः प्राञ्जलयो गृणन्ति ।
 स्वस्तीत्युक्त्वा महर्षिसिद्धसङ्घाः
 स्तुवन्ति त्वा स्तुतिभिः पुष्कलाभिः ॥ २१ ॥

११. १८ - 'शाश्वतधर्मः' इतिस्थाने 'सात्वतधर्मः' इति काश्मीरमातृकासु तट्टीकासु च प्रायः स्वीकृतो पाठः । 'शश्वतधर्मः' इति तु ग्रामादिकः ।
११. १८ - 'पुरुषो' इतिस्थाने 'पुरुषं' इति ग्रामादिकः पाठः ।
११. १९ - 'मध्यान्तमनन्तः' इतिस्थाने 'मध्यान्तविहीनः' इति पाठः ।
११. १९ - 'नेत्रम्' इतिस्थाने 'नेत्र' इति पाठः ।
११. १९ - 'त्वां' इतिस्थाने 'त्वा' इति काश्मीरद्राविडदाक्षिणात्यमातृकासु प्रायः पाठः ।
११. १९ - 'विश्वमिदं तपन्तम्' इतिस्थाने 'विश्वमनन्तरूपम्' इति पाठः ।
११. २० - 'व्याप्तं त्वयै' इतिस्थाने 'व्याप्तास्त्वयै' इति पाठः ।
११. २० - 'रूपमुग्रं तवेदं' इतिस्थाने 'रूपमिदं तवोग्रं' इति, प्रायो वङ्गीयपाठः, 'रूपमिदं तवेदम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'रूपमुदग्ररूपं' इति, 'रूपमुग्रं तदेवं' इति च कचित् ।
११. २१ - 'त्वा सुरसङ्घा' इतिस्थाने 'त्वां सुरसङ्घा' इति बङ्गीषु मातृकासु । अन्यत्र तु 'त्वामुरसङ्घा' इति ससंधिकः पाठः स्वीकृतः ।
११. २१ - 'गृणन्ति' इतिस्थाने 'घृणन्ति' इति ग्रामादिकः पाठः ।
११. २१ - 'स्वस्तीत्युक्त्वा महर्षिसिद्धः' इतिस्थाने 'स्वस्तीति चोक्तवैव महर्षिः' इति काश्मीरपाठः । 'स्वस्तीति चोक्त्वा महर्षिसिद्धः' इत्यन्यत्र ।
११. २१ - 'स्तुवन्ति त्वा' इतिस्थाने 'स्तुवन्ति त्वां' इति बङ्गीषु काश्मीरादिमातृकासु पाठः ।

रुद्रादित्या वसवो ये च साध्या
विश्वेऽश्विनौ मरुतश्चोष्मपाश्च ।
गन्धर्वयक्षासुरसिद्धसङ्घा
वीक्षन्ते त्वा विस्मिताश्चैव सर्वे ॥ २२ ॥

रूपं महत् ते बहुवक्त्रनेत्रं
महाबाहो बहुबाहूरुपादम् ।
बहूदरं बहुदंष्ट्राकरालं
दृष्ट्वा लोकाः प्रव्यथितास्तथाहम् ॥ २३ ॥

नभःस्पृशं दीप्तमनेकवर्णं
व्यात्ताननं दीप्तविशालनेत्रम् ।
दृष्ट्वा हि त्वां प्रव्यथितान्तरात्मा
धृतिं न विन्दामि शमं च विष्णो ॥ २४ ॥

दंष्ट्राकरालानि च ते मुखानि
दृष्ट्वैव कालानिलसंनिभानि ।
दिशो न जाने न लभे च शर्म
प्रसीद देवेश जगन्निवास ॥ २५ ॥

११. २२ — 'यक्षा' इतिस्थाने 'यक्षाः' इति क्वचित् पाठः ।

११. २२ — 'वीक्षन्ते त्वा' इतिस्थाने 'वीक्षन्ते त्वां' इति काश्मीरादिवह्लीषु मातृकासु पाठः । क्वचित् 'वीक्षन्ति त्वां' इत्यपि । 'वीक्ष्यन्ते त्वां' इति तु ग्रामादिकः ।

११. २२ — 'विस्मिताश्चैव' इतिस्थाने 'विस्मिता एव' इति पाठः ।

११. २३ — 'स्तथाहम्' इतिस्थाने 'स्तदाहम्' इति पाठः ।

११. २४ — 'नभःस्पृशं' इतिस्थाने 'नभस्पृशं' इति पाठः ।

११. २४ — 'वर्णं' इतिस्थाने 'वक्त्रं' इति पाठः ।

११. २४ — 'व्यात्ताननं' इतिस्थाने 'व्याप्ताननं' इति पाठः ।

११. २४ — 'त्वां' इतिस्थाने 'त्वा' इति काश्मीरादिवह्लीषु मातृकासु पाठः ।

११. २४ — 'शमं' इतिस्थाने 'शमे' इति पाठः ।

११. २४ — 'विष्णो' इतिस्थाने 'विष्णोः' इति पाठः ।

११. २५ — 'दृष्ट्वैव' इतिस्थाने 'दृष्ट्वेव' इति पाठः ।

११. २५ — 'देवेश' इतिस्थाने 'देवीश' इति पाठः ।

अमी च त्वां धृतराष्ट्रस्य पुत्राः
 सर्वे सहैवावनिपालसङ्घैः ।
 भीष्मो द्रोणः सुतपुत्रस्तथासौ
 सहास्मदीयैरपि योधमुख्यैः ॥ २६ ॥
 वक्त्राणि ते त्वरमाणा विशन्ति
 दंष्ट्राकरालानि भयानकानि ।
 केचिद्विलग्ना दशनान्तरेषु
 संदृश्यन्ते चूर्णितैरुत्तमाङ्गैः ॥ २७ ॥
 यथा नदीनां बहवोऽम्बुवेगाः
 समुद्रमेवाभिमुखा द्रवन्ति ।

११. २६ - 'च त्वां' इतिस्थाने 'च त्वा' इति बह्वीषु द्राविडदाक्षिणात्यमातृकासु पाठः ।
 'हि त्वां' इति च कचित् । 'सर्वे' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

११. २६ - 'सर्वे' इतिस्थाने 'सर्वैः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

११. २६ - 'वावनि' इतिस्थाने 'वानिल' इति पाठः ।

११. २६ - 'योध' इतिस्थाने 'यौध' इति पाठः ।

११. २७ - 'द्विलग्ना' इतिस्थाने 'द्विमग्ना' इति पाठः । 'द्विलग्नो' इति तु ग्रामा-
 दिकः ।

११. २७ - 'न्तरेषु' इतिस्थाने 'न्तराले' इति पाठः ।

११. २७ - 'दृश्यन्ते' इतिस्थाने 'दृश्यते' इति ग्रामादिकः पाठः ।

११. २७ पू(*३) - 'सहस्रसूर्यान्तपुंसनिभानि
 तथा जगद्भासकृतक्षणानि ।'

इत्यधिकः श्लोकार्धः एकस्यां काश्मीरमातृकायाम् ।

११. २७ पू(*१३) - 'नानारूपैः पुरुषैर्योध्यमाना (पा. मे., बांध्यमाना, वंध्यमाना)
 विशन्ति ते वक्त्रमचिन्त्यरूपम् ।
 यौधिष्ठिरा धार्तराष्ट्राश्च योधाः
 शस्त्रैः कृत्वा विविधैः सर्व एव ॥ '

'त्वत्तेजसा निहता(पा., मिहता, निहिता) नूनमेते(पा., मेव)
 तथा हीमे त्वच्छरीरं (पा. मे., च्छरीर, च्छरीर)प्रविष्टाः ।'

इत्यधिकः साधुश्लोकः प्रायः सर्वासु काश्मीरमातृकासु ।

११. २८ - 'द्रवन्ति' इतिस्थाने 'विशन्ति' इति, 'व्रजन्ति' इति च पाठौ ।

तथा तवामी नरलोकवीरा
विशन्ति वक्त्राण्यभिविज्वलन्ति ॥ २८ ॥

यथा प्रदीप्तं ज्वलनं पतङ्गा
विशन्ति नाशाय समृद्धवेगाः ।
तथैव नाशाय विशन्ति लोका-
स्तत्रापि वक्त्राणि समृद्धवेगाः ॥ २९ ॥

लेलिह्यसे ग्रसमानः समन्ता-
ल्लोकान् समग्रान् वदनैर्ज्वलद्भिः ।
तेजोभिरापूर्य जगत् समग्रं
भासस्तवोग्राः प्रतपन्ति विष्णो ॥ ३० ॥

आख्याहि मे को भवानुग्ररूपो
नमोऽस्तु ते देववर प्रसीद ।

११. २८ - 'तथा तवामी नरलोकवीरा' इतिस्थाने 'तथा तवामी नरदेवलोका' इति पाठः । 'तवामी नरनाथलोकवीरा' इति यवद्वीपपाठः ।
११. २८ - 'वक्त्राण्यभिविज्वलन्ति' इतिस्थाने 'वक्त्राण्यभितो ज्वलन्ति' इति प्रायः काश्मीरपाठो वङ्गीयपाठश्च । 'वक्त्राणि समृद्धवेगाः' इत्यपि कचित् पाठः । 'वक्त्राण्यभितो द्रवन्ति' इति यवद्वीपपाठः ।
११. २९ - 'प्रदीप्तं' इतिस्थाने 'प्रदीप्त' इति पाठः ।
११. २९ - 'विशन्ति नाशाय समृद्धवेगाः' इतिस्थाने 'शान्तिं च नाशं च यमाभिभूताः' इति यवद्वीपपाठः । 'विशन्ति नाशाय समिद्धवेगाः' इति त्वन्यत्र ।
११. २९ - 'नाशाय विशन्ति' इतिस्थाने 'भस्माङ्गमयन्ति' इति यवद्वीपपाठः ।
११. २९ - 'वक्त्राणि समृद्ध' इतिस्थाने 'वक्त्राणि समिद्ध' इति पाठः । तथा 'वक्त्राणि समृद्धि' इत्यपि ।
११. ३० - 'समग्रान्' इतिस्थाने 'समस्तान्' इति, 'समग्रैर्' इति च पाठौ ।
११. ३० - 'प्रतपन्ति' इतिस्थाने 'प्रपतन्ति' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
११. ३० - 'विष्णो' इतिस्थाने 'विष्णोः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । अन्यत्रापि दृश्यते ।
११. ३१ - 'आख्याहि' इतिस्थाने 'आख्याय' इति पाठः ।
११. ३१ - 'भवा' इतिस्थाने 'भगवा' इति पाठः ।
११. ३१ - 'ते देववर' इतिस्थाने 'देवेशवर' इति पाठः ।

विज्ञातुमिच्छामि भवन्तमाद्यं
न हि प्रजानामि तव प्रवृत्तिम् ॥ ३१ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

कालोऽस्मि लोकक्षयकृत् प्रवृद्धो
लोकान् समाहर्तुमिह प्रवृत्तः ।
ऋतेऽपि त्वा न भविष्यन्ति सर्वे
येऽवस्थिताः प्रत्यनीकेषु योधाः ॥ ३२ ॥

तस्मात् त्वमुत्तिष्ठ यशो लभस्व
जित्वा शत्रून् शुद्धिं राज्यं समृद्धम् ।
मयैवैते निहताः पूर्वमेव
निमित्तमात्रं भव सव्यसाचिन् ॥ ३३ ॥

द्रोणं च भीष्मं च जयद्रथं च
कर्णं तथान्यानपि योधवीरान् ।

११. ३१ — 'विज्ञातु' इतिस्थाने 'विज्ञात' इति पाठः ।
 ११. ३१ — 'न हि' इतिस्थाने 'न च' इति पाठः ।
 ११. ३२ — 'लोकक्षय' इतिस्थाने 'लोके क्षय' इति पाठः ।
 ११. ३२ — 'प्रवृद्धो लोकान्' इतिस्थाने 'प्रवृद्धल्लोकान्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 ११. ३२ — 'मिह' इतिस्थाने 'मितः' इति पाठः । 'महं' इति तु यवद्वीपपाठः ।
 ११. ३२ — 'ऋतेऽपि त्वा' इतिस्थाने 'ऋतेऽपि त्वां' इति वङ्गीयादिमातृकासु पाठः ।
 'ऋते त्वदेते' इति तु कचिद् ।
 ११. ३२ — 'भविष्यन्ति' इतिस्थाने 'भवन्ति' इति पाठः ।
 ११. ३२ — 'योधाः' इतिस्थाने 'यौधाः' इति पाठः ।
 ११. ३३ — 'लभस्व' इतिस्थाने 'भजस्व' इति पाठः ।
 ११. ३३ — 'मयैवैते' इतिस्थाने 'मयैव ते' इति, 'मयैवैता' इति च पाठौ ।
 ११. ३३ — 'निहताः' इतिस्थाने 'निहिताः' इति पाठः ।
 ११. ३३ — 'पूर्वमेव' इतिस्थाने 'सर्वमेव' इति पाठः ।
 ११. ३४ — 'योधवीरान्' इतिस्थाने 'योधमुख्यान्' इति कासुचित् मातृकासु पाठः,
 'लोकवीरान्' इति प्रायः काश्मीरपाठः, तथा 'वीर योधान्' इत्यपि । 'यौध-
 वीरान्' इति तु कासुचिद्द्राविडदाक्षिणात्यमातृकासु दृश्यते ।

मया हतांस्त्वं जहि मा व्यथिष्ठा
युध्यस्व जेतासि रणे सपत्नान् ॥ ३४ ॥

संजय उवाच ।

एतच्छ्रुत्वा वचनं केशवस्य
कृताञ्जलिर्वेपमानः किरीटी ।
नमस्कृत्वा भूय एवाह कृष्णं
सगद्गदं भीतभीतः प्रणम्य ॥ ३५ ॥

अर्जुन उवाच ।

स्थाने हृषीकेश तव प्रकीर्त्या
जगत् प्रहृष्यत्यनुरज्यते च ।
रक्षांसि भीतानि दिशो द्रवन्ति
सर्वे नमस्यन्ति च सिद्धसङ्गाः ॥ ३६ ॥
कस्माच्च ते न नमेरन् महात्मन्
गरीयसे ब्रह्मणोऽप्यादिकर्त्रे ।
अनन्त देवेश जगन्निवास
त्वमक्षरं सदसत् तत्परं यत् ॥ ३७ ॥

११. ३४ — 'हतांस्त्वं' इतिस्थाने 'हतास्त्वं' इति पाठः ।

११. ३४ — 'व्यथिष्ठा' इतिस्थाने 'व्यतिष्ठा' इति पाठः ।

११. ३६ — 'रज्यते' इतिस्थाने 'रञ्ज्यते' इति पाठः ।

११. ३६ — 'भीतानि' इतिस्थाने 'भूतानि' इति पाठः ।

११. ३७ — 'नमेरन्' इतिस्थाने 'नमेयुर्' इति रामकविपाठः काश्मीरमातृकान्तरेऽपि दृश्यते ।

११. ३७ — 'ऽप्यादि°' इतिस्थाने 'ह्यादि°' इति पाठः ।

११. ३७ — 'अनन्त' इतिस्थाने 'प्रसीद' इति पाठः ।

११. ३७ — 'सदसत् तत्परं यत्' इतिस्थाने 'सदसत्तः परं यत्' इति, 'सदसतोः परं यत्' इति, 'सदसत् तत्परं च' इति च पाठाः ।

त्वमादिदेवः पुरुषः पुराण-
स्त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम् ।
वेत्तासि वेद्यं च परं च धाम
त्वया ततं विश्वमनन्तरूप ॥ ३८ ॥

वायुर्यमोऽग्निर्वरुणः शशाङ्कः
प्रजापतिस्त्वं प्रपितामहश्च ।
नमो नमस्तेऽस्तु सहस्रकृत्वः
पुनश्च भूयोऽपि नमो नमस्ते ॥ ३९ ॥

नमः पुरस्तादथ पृष्ठतस्ते
नमोऽस्तु ते सर्वत एव सर्व ।
अनन्तवीर्यामितविक्रमस्त्वं
सर्वं समामोषि ततोऽसि सर्वः ॥ ४० ॥

११. ३८ - 'च परं च' इतिस्थाने 'परमं च' इति पाठः ।

११. ३८ - 'मनन्तरूप' इतिस्थाने 'मनन्तरूपम्' इति कासुचित् मातृकासु तथा रामकविटीकायां पाठः । 'मिदं समस्तम्' इति, 'मनन्तमाद्यम्' इति च पाठान्तरे ।

११. ३९ पू(*१) - 'अनादिमानप्रतिमप्रभावः

सर्वेश्वरः सर्वमहाविभूतिः (पा. भे., °विभूते) ।

न हि त्वदन्यः कश्चिदस्तीह (पा. भे., °दपीह) देव
लोकत्रये दृश्यतेऽचिन्त्यकर्मा ॥ '

इत्यधिकः श्लोको नारायणार्थैः पठ्यत इति तात्पर्यचन्द्रिका । काश्मीरपाठे तु प्रायः श्लोकस्यास्य पूर्वार्ध एवात्राधिको दृश्यते, उत्तरार्धस्तु ४० श्लोकपूर्वार्धा-
नन्तरं पठ्यते ।

११. ४० - 'पृष्ठतस्ते' इतिस्थाने 'पृष्ठतश्च' इति पाठः ।

११. ४० - 'सर्वं' इतिस्थाने 'सर्वे' इति, 'सर्वः' इति च पाठौ । 'काले' इति तु यव-
द्वीपपाठः ।

११. ४० - 'वीर्यां' इतिस्थाने 'वीर्योऽ' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'वीर्यामृत'°
इत्यपि कचित् ।

११. ४० - 'सर्वं समामोषि' इतिस्थाने 'व्यामोषि सर्वं च' इति, 'सर्वं संव्यामोषि'
इति च पाठभेदौ ।

११. ४० - 'ततोऽसि' इतिस्थाने 'ततोऽपि' इति पाठः ।

११. ४० - 'सर्वः' इतिस्थाने 'सर्वम्' इति पाठः ।

सखेति मत्वा प्रसभं यदुक्तं
हे कृष्ण हे यादव हे सखेति ।
अजानता महिमानं तवेदं
मया प्रमादात् प्रणयेन वापि ॥ ४१ ॥
यच्चावहासार्थमसत्कृतोऽसि
विहारशय्यासनभोजनेषु ।
एकोऽथवाप्यच्युत तत् समक्षं
तत् क्षामये त्वामहमप्रमेयम् ॥ ४२ ॥
पितासि लोकस्य चराचरस्य
त्वमस्य पूज्यश्च गुरुर्गरीयान् ।

११. ४१ - 'यदुक्तं' इतिस्थाने 'यदुक्तो' इति पाठः । 'यथोक्तं' इत्यपि क्वचित् ।
११. ४१ - 'हे सखेति' इतिस्थाने 'हे सखे च' इति कासुचित् काश्मीरटीकासु । 'हे सखेति च' इति चान्यत्र ।
११. ४१ - 'अजानता' इतिस्थाने 'अजानतो' इति पाठः ।
११. ४१ - 'तवेदं' इतिस्थाने 'तवेमं' इति शाङ्करभाष्ये निर्दिष्टः पाठभेदः । दृश्यते चायं काश्मीरादिबह्वीषु मानृकासु ।
११. ४१ - 'प्रणयेन' इतिस्थाने 'प्रणवेन' इति पाठः ।
११. ४१ - 'वापि' इतिस्थाने 'चापि' इति पाठः ।
११. ४२ - 'यच्चावहासा' इतिस्थाने 'यच्चापहासा' इति बह्वीषु दाक्षिणात्यमानृकासु पाठः ।
११. ४२ - 'मसत्कृतोऽसि' इतिस्थाने 'मसत्कृतोऽपि' इति पाठः । 'नमस्कृतोऽसि' इत्यपि क्वचित् ।
११. ४२ - 'तत् समक्षं' इतिस्थाने 'तत्समक्षं' इति, 'मत्समक्षं' इति, 'सत्समक्षं' इति च ससमासाः प्रायः पाठाः ।
११. ४२ - 'क्षामये' इतिस्थाने 'कामये' इति पाठः ।
११. ४२ - 'मप्रमेयम्' इतिस्थाने 'मीशमीड्यम्' इति पाठः । 'मप्रमेय' इति च क्वचित् ।
११. ४३ - 'पितासि' इतिस्थाने 'पितास्य' इति, 'पिता हि' इति च पाठौ ।
११. ४३ - 'त्वमस्य' इतिस्थाने 'त्वमद्य' इति पाठः ।
११. ४३ - 'पूज्यश्च' इतिस्थाने 'पूर्वश्च' इति पाठः । 'विश्वस्य' इति तु द्वित्रासु काश्मीरमानृकासु ।

७ [भगवद्गीता]

न त्वत्समोऽस्त्यभ्यधिकः कुतोऽन्यो
लोकत्रयेऽप्यप्रतिमप्रभाव ॥ ४३ ॥

तस्मात् प्रणम्य प्रणिधाय कायं
प्रसादये त्वामहमीशमीड्यम् ।

पितेव पुत्रस्य सखेव सख्युः

प्रियः प्रियायार्हसि देव सोढुम् ॥ ४४ ॥

११. ४३ - '°ऽस्त्यभ्यधिकः' इतिस्थाने '°स्त्यप्यधिकः' इति, '°स्त्यभ्यधिकं' इति, '°ऽस्त्यधिकः' इति च पाठाः ।

११. ४३ - 'कुतोऽन्यो' इतिस्थाने 'कुतो नु' इति पाठः ।

११. ४३ - 'प्रभाव' इतिस्थाने '°प्रभावः' इति प्रायः काश्मीरपाठः, कचिदन्यत्राप्युपलभ्यते । '°स्वभाव' इत्यपि कचित् ।

११. ४४ - 'कायं' इतिस्थाने 'कामं' इति पाठः ।

११. ४४ - 'मीशमीड्यम्' इतिस्थाने 'मप्रमेयम्' इति पाठः ।

११. ४४ - 'प्रियायार्हसि' इतिस्थाने 'प्रियस्यार्हसि' इति काश्मीरपाठः । 'प्रियाया इव' इति त्वन्यत्र कचित् ।

११. ४४ - 'देव सोढुम्' इतिस्थाने 'सोढुमर्हन्' इति कचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।

११. ४४ (*१) - 'दिव्यानि कर्माणि तवान्मुक्तानि
पूर्वाणि पूर्वं ऋ(पा., वेंऽप्यु, वां ऋ)पथः स्मर(पा., यो वद)न्ति ।
नान्योऽस्ति कर्ता जगतस्त्वमेको
धाता विधाता च विभुर्भवश्च ॥ '

११. ४४ (*२) - 'तवान्मुक्तं किं नु (पा. मे., न) भवेदसह्यं
किं वाशक्यं परतः (पा. मे., पुरतः) कीर्तयिष्ये ।
कर्तासि सर्वस्य (पा. मे., लोकस्य) यतः स्वयं वै(पा. मे., विभो)
विभो ततः सर्वमिदं (पा. मे., ततो जगत् कृत्स्नमिदं, 'त्वत्तः सर्वं
त्वयि सर्वं' त्वमेव ॥ '

११. ४४ (*३) - 'अत्यद्भुतं कर्मः न दुष्करं ते
कर्मोपमानं (पा. मे., कर्मोन्मानं) न हि (पा. मे., च) विद्यते ते ।
न ते गुणानां परिमाणमस्ति
न तेजसो (पा., तेजसां) नापि बलस्य नर्द्धः (पा., नस्त्वे, ऋद्धेः) ॥ '

इति त्रयः श्लोका अधिकाः काश्मीरपाठे । नेपालपाठे तु प्रथमपूर्वार्धवृत्तीयो-
त्तरार्धात्मक एक एव श्लोकोऽधिको वर्तते, यत्र पाठभेदाः यथा - 'दिव्यानि'
इतिस्थाने 'इमानि' इति, 'पूर्वाणि' इतिस्थाने 'कृतानि' इति, 'ऋपथः'
स्मरन्ति' इतिस्थाने 'मुनयो वदन्ति' इति; तथा 'तेजसो नापि' इतिस्थाने
'तेजसश्चापि' इति 'नर्द्धः' इतिस्थाने 'विष्णो' इति च । एते श्लोकाः
नारायणायैरधिकं लिखिता इति ११. २७ श्लोके तात्पर्यचन्द्रिका ।

अदृष्टपूर्वं हृषितोऽस्मि दृष्ट्वा
 भयेन च प्रव्यथितं मनो मे ।
 तदेव मे दर्शय देव रूपं
 प्रसीद देवेश जगन्निवास ॥ ४५ ॥

किरीटिनं गदिनं चक्रहस्त-
 मिच्छामि त्वां द्रष्टुमहं तथैव ।
 तेनैव रूपेण चतुर्भुजेन
 सहस्रबाहो भव विश्वमूर्ते ॥ ४६ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

मया प्रसन्नेन तवार्जुनेदं
 रूपं परं दर्शितमात्मयोगात् ।
 तेजोमयं विश्वमनन्तमाद्यं
 यन्मे त्वदन्येन न दृष्टपूर्वम् ॥ ४७ ॥

न वेदयज्ञाध्ययनैर्न दानै-
 र्न च क्रियाभिर्न तपोभिरुग्रैः ।
 एवरूपः शक्य अहं नृलोके
 द्रष्टुं त्वदन्येन कुरुप्रवीर ॥ ४८ ॥

११. ४५ — 'देव रूपं' इतिस्थाने 'दिव्यरूपं' इति पाठः ।

११. ४६ — 'त्वां' इतिस्थाने 'त्वा' इति बह्वीषु मातृकासु पाठः ।

११. ४६ — 'महं तथैव' इतिस्थाने 'मनन्तरूप' इति कचित् पाठः ।

११. ४६ — 'चतुर्भुजेन' इतिस्थाने 'भुजद्वयेन' इत्येकस्यां पुरातनकाश्मीरमातृकायां पाठः ।

११. ४७ — 'यन्मे' इतिस्थाने 'यं मे' इति प्रामादिकः पाठः ।

११. ४८ — 'ध्ययनैः' इतिस्थाने 'धिगमैः' इति काश्मीरपाठः ।

११. ४८ — 'एवरूपः शक्य अहं नृलोके द्रष्टुं' इतिस्थाने 'एवरूपं शक्यते मां त्रिलोके-
 द्रष्टुं' इति, 'एवरूपः शक्य अहं त्रिलोके द्रष्टुं' इति, 'एवरूपः शक्यमहं
 नृलोके द्रष्टुं' इति, 'एवरूपः शक्यमहं न लोके द्रष्टुं' इति, 'एवरूपः शक्योऽ-
 हं नृलोके द्रष्टुं' इति, 'एवरूपो द्रष्टुमहं नृलोके शक्यं' इति, 'एवरूपः
 शक्यस्त्वहं नृलोके द्रष्टुं' इति, 'एवरूपः शक्यतेऽहं नृलोके द्रष्टुं' इति, 'एव-
 रूपः शक्य अहं नृलोके दृष्टं' इति च विविधाः पाठभेदाः दृश्यन्ते ।

मा ते व्यथा मा च विमूढभावो
दृष्ट्वा रूपं घोरमीदृङ्ममेदम् ।
व्यपेतभीः प्रीतमनाः पुनस्त्वं
तदेव मे रूपमिदं प्रपश्य ॥ ४९ ॥

संजय उवाच ।

इत्यर्जुनं वासुदेवस्तथोक्त्वा
स्वकं रूपं दर्शयामास भूयः ।
आश्वासयामास च भीतमेनं
भूत्वा पुनः सौम्यवपुर्महात्मा ॥ ५० ॥

अर्जुन उवाच ।

दृष्ट्वेदं मानुषं रूपं तव सौम्यं जनार्दन ।
इदानीमस्मि संवृत्तः सचेताः प्रकृतिं गतः ॥ ५१ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

सुदुर्दर्शमिदं रूपं दृष्टवानसि यन्मम ।
देवा अप्यस्य रूपस्य नित्यं दर्शनकाङ्क्षिणः ॥ ५२ ॥
नाहं वेदैर्न तपसा न दानेन न चेज्यया ।
शक्य एवंविधो द्रष्टुं दृष्टवानसि मां यथा ॥ ५३ ॥

११. ४९ — 'विमूढभावो' इतिस्थाने 'विमूढता भूद्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

११. ४९ — 'मीदृङ्ममेदम्' इतिस्थाने 'मुग्रं ममेदम्' इति कचन-काश्मीरमातृकासु पाठः ।

११. ५० — 'सौम्यः' इतिस्थाने 'सोम्यः' इति पाठः । 'काम्यः' इति च कचित् ।

११. ५१ — 'सौम्यं' इतिस्थाने 'सोम्य' इति पाठः ।

११. ५२ — 'सुदुर्दर्शः' इतिस्थाने 'दुर्दर्शनः' इति पाठः । 'सुदर्शनः' इत्यपि कचित् पाठः ।

११. ५२ — 'नित्यं दर्शनः' इतिस्थाने 'नित्यदर्शनः' इति, 'नित्यं वन्दनः' इति च पाठौ ।

११. ५३ — 'वेदैर्न' इतिस्थाने 'देवैर्न' इति यवद्वीपपाठः ।

११. ५३ — 'दानेन न' इतिस्थाने 'दानैर्न' इति पाठः ।

११. ५३ — 'द्रष्टुं' इतिस्थाने 'दष्टं' इति पाठः ।

११. ५३ — 'मां यथा' इतिस्थाने 'मां तथा' इति पाठः । 'ये यथा' इति, 'यन्मम' इत्यपि कचित् ।

भक्त्या त्वनन्यया शक्य अहमेवंविधोऽर्जुन ।
 ज्ञातुं द्रष्टुं च तत्त्वेन प्रवेष्टुं च परंतप ॥ ५४ ॥
 मत्कर्मकृन्मत्परमो मद्भक्तः सङ्गवर्जितः ।
 निर्वैरः सर्वभूतेषु यः स मामेति पाण्डव ॥ ५५ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु
 ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
 विश्वरूपदर्शनं नामैकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

११. ५४ - 'त्वनन्यया' इतिस्थाने 'त्वनन्यथा' इति पाठः ।

११. ५४ - 'शक्य अहं' इतिस्थाने 'शक्यो ह्यहं' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'शक्य-
 महं' इति तु नेपालपाठः । 'शक्यस्त्वहं' इति च कचित् ।

११. ५५ - 'मद्भक्तः' इतिस्थाने 'मद्भावात्' इति यवद्वीपपाठः ।

११. पुष्पिकायाम् - 'विश्वरूपदर्शनं' इतिस्थाने 'विश्वरूपदर्शनो' इति, 'विश्वरूप-
 दर्शनयोगो' इति, 'विश्वरूपप्रदर्शनं' इति, 'श्रीकृष्णविश्वरूपदर्शनो' इति, 'भगव-
 द्विश्वरूपदर्शनयोगो' इति, 'विभूतियोगविश्वरूपं' इति च पाठाः ।

॥ अथ द्वादशोऽध्यायः ॥

अर्जुन उवाच ।

एवं सततयुक्ता ये भक्तास्त्वां पर्युपासते ।
ये चाप्यक्षरमव्यक्तं तेषां के योगवित्तमाः ॥ १ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

मय्यावेश्य मनो ये मां नित्ययुक्ता उपासते ।
श्रद्धया परयोपेतास्ते मे युक्ततमा मताः ॥ २ ॥

ये त्वक्षरमनिर्देश्यमव्यक्तं पर्युपासते ।
सर्वत्रगमचिन्त्यं च कूटस्थमचलं ध्रुवम् ॥ ३ ॥

संनियम्येन्द्रियग्रामं सर्वत्र समबुद्धयः ।
ते प्राप्नुवन्ति मामेव सर्वभूतहिते रताः ॥ ४ ॥

क्लेशोऽधिकतरस्तेषामव्यक्तासक्तचेतसाम् ।
अव्यक्ता हि गतिर्दुःखं देहवद्भिरवाप्यते ॥ ५ ॥

ये तु सर्वाणि कर्माणि मयि संन्यस्य मत्पराः ।
अनन्येनैव योगेन मां ध्यायन्त उपासते ॥ ६ ॥

-
१२. १ — 'भक्तास्त्वां' इतिस्थाने 'भक्त्या त्वां' इति पाठः ।
 १२. १ — 'ये चाप्यक्षरं' इतिस्थाने 'ये वाप्यक्षरं' इति, 'ये चापि क्षरं' इति च पाठौ ।
 १२. १ — 'के योगवित्तमाः' इतिस्थाने 'को योगवित्तमः' इति पाठः ।
 १२. २ — 'युक्ततमा' इतिस्थाने 'युक्ताः समा' इति पाठः ।
 १२. ३ — 'पर्युपासते' इतिस्थाने 'मामुपासते' इति क्वचित् काश्मीरपाठः ।
 १२. ३ — 'सर्वत्रगमं' इतिस्थाने 'सर्वत्रागमं' इति पाठः ।
 १२. ४ — 'मामेव' इतिस्थाने 'मामेवं' इति पाठः ।
 १२. ५ — 'स्तेषामव्यक्तासक्तं' इतिस्थाने 'स्तेषां सर्वत्राव्यक्तं' इति क्वचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 १२. ५ — 'देहवद्भिः' इतिस्थाने 'देहभृद्भिः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १२. ६ — 'सर्वाणि कर्माणि' इतिस्थाने 'कर्माणि सर्वाणि' इति पाठः ।

तेषामहं समुद्धर्ता मृत्युसंसारसागरात् ।
 भवामि नचिरात् पार्थ मय्यावेशितचेतसाम् ॥ ७ ॥
 मय्येव मन आधत्स्व मयि बुद्धिं निवेशय ।
 निवसिष्यसि मय्येव अत ऊर्ध्वं न संशयः ॥ ८ ॥
 अथ चित्तं समाधातुं न शक्नोषि मयि स्थिरम् ।
 अभ्यासयोगेन ततो मामिच्छाप्तुं धनंजय ॥ ९ ॥
 अभ्यासेऽप्यसमर्थोऽसि मत्कर्मपरमो भव ।
 मदर्थमपि कर्माणि कुर्वन् सिद्धिमवाप्स्यसि ॥ १० ॥
 अथैतदप्यशक्तोऽसि कर्तुं मद्योगमाश्रितः ।
 सर्वकर्मफलत्यागं ततः कुरु यतात्मवान् ॥ ११ ॥

१२. ७ - 'मृत्युसंसार' इतिस्थाने 'मृत्युः संसार' इति पाठः ।
 १२. ७ - 'मय्यावेशित' इतिस्थाने 'मयावेशित' इति पाठः ।
 १२. ८ - 'मन आधत्स्व' इतिस्थाने 'मनः संघत्स्व' इति यवद्वीपपाठः ।
 १२. ८ - 'निवसिष्यसि' इतिस्थाने 'निवत्स्यसि त्वं' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 'विवत्स्यसि त्वं' इति त्वानन्दवर्धनपाठः ।
 १२. ८ - 'अत ऊर्ध्वं न संशयः' इतिस्थाने 'अत ऊर्ध्वं धनंजय' इति क्वचित् पाठः ।
 'योगमुत्तममास्थितः' इति तु प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १२. ९ - 'अथ चित्तं समाधातुं न शक्नोषि मयि स्थिरम्' इतिस्थाने 'अथ चित्तं समाधातुं न शक्नोषि मयि स्थितम्' इति, 'अथ चित्तं समाधातुमशक्नोषि मयि स्थिरम्' इति च क्वचित् पाठः । 'अथावेशयितुं चित्तं न शक्नोषि मयि स्थिरम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'अथावेशयितुं चित्तं मयि शक्नोषि न स्थिरम्' इत्यपि क्वचित् ।
 १२. ९ - 'मामिच्छाप्तुं' इतिस्थाने 'मामिहाप्तुं' इति पाठः ।
 १२. १० - 'प्यसमर्थोऽसि' इतिस्थाने 'प्यसमर्थो हि' इति क्वचित् पाठः । 'प्यसमर्थः सन्' इति प्रायः काश्मीरपाठः, 'प्यसमर्थस्त्वं' इति त्वानन्दवर्धनसंमतः । 'तु समर्थोऽसि' इति, 'ऽपि समर्थोऽसि' इति च क्वचिद् दृश्यते ।
 १२. १० - 'सिद्धि' इतिस्थाने 'मुक्ति' इति पाठः ।
 १२. ११ - 'अथैतदप्यशक्तो' इतिस्थाने 'अथैतदपि शक्तो' इति पाठः ।
 १२. ११ - 'कर्तुं मद्योगमाश्रितः' इतिस्थाने 'कर्तुं मद्योगमास्थितः' इति काश्मीरपाठः ।
 'कर्तुमुद्योगमाश्रितः' इति नेपालदाक्षिणात्यमातृकासु कासुचित् पाठः ।
 १२. ११ - 'यतात्मवान्' इतिस्थाने 'यतात्मवाक्' इति, 'जितात्मवान्' इति च पाठौ ।

श्रेयो हि ज्ञानमभ्यासाज्ज्ञानाद्ध्यानं विशिष्यते ।
ध्यानात् कर्मफलत्यागस्त्यागाच्छान्तिरनन्तरम् ॥ १२ ॥

अद्वेष्टा सर्वभूतानां मैत्रः करुण एव च ।
निर्ममो निरहंकारः समदुःखसुखः क्षमी ॥ १३ ॥

संतुष्टः सततं योगी यतात्मा दृढनिश्चयः ।
मय्यर्पितमनोबुद्धिर्यो मद्भक्तः स मे प्रियः ॥ १४ ॥

यस्मान्नोद्विजते लोको लोकान्नोद्विजते च यः ।
हर्षामर्षभयोद्वेगैर्मुक्तो यः स च मे प्रियः ॥ १५ ॥

अनपेक्षः शुचिर्दक्ष उदासीनो गतव्यथः ।
सर्वारम्भपरित्यागी यो मद्भक्तः स मे प्रियः ॥ १६ ॥

१२. १२ - 'श्रेयो हि' इतिस्थाने 'श्रेयोऽभि' इति पाठः ।
१२. १२ - 'रनन्तरम्' इतिस्थाने 'निरन्तरा' इति, 'रनन्तरा' इत्यपि च प्रायः काश्मीरपाठः ।
१२. १३ - 'अद्वेष्टा' इतिस्थाने 'अचेष्टा' इति पाठः ।
१२. १३ - 'करुण' इतिस्थाने 'वरुण' इति ग्रामादिकः पाठः ।
१२. १३ - 'एव च' इतिस्थाने 'आत्मवान्' इति पाठः ।
१२. १३ - 'सुखः क्षमी' इतिस्थाने 'सुखक्षमी' इति, 'सुखक्षमः' इति च पाठौ ।
१२. १४ - 'यतात्मा' इतिस्थाने 'जितात्मा' इति पाठः ।
१२. १४ - 'मद्भक्तः स मे' इतिस्थाने 'मे भक्तः स मे' इति क्वचित् पाठः । तथा 'भक्तः स च मे' इत्यपि दृश्यते ।
१२. १५ - 'लोको' इतिस्थाने 'लोका' इति ग्रामादिकः पाठः ।
१२. १५ - 'लोकान्नोद्विजते च यः' इतिस्थाने 'लोकान्नोद्विजते तु यः' इति, 'लोकान्नोद्विजते हि सः' इति च पाठौ । 'लोकादुद्विजते न यः' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।
१२. १५ - 'हर्षामर्षभयोद्वेगै' इतिस्थाने 'हर्षामर्षभयक्रोधै' इति, 'हर्षमन्युभयक्रोधै' इति च काश्मीरपाठौ । 'हर्षामर्षभयोद्वेगै' इति, 'मर्षामर्षभयोद्वेगै' इति, 'हर्षाद्वर्षभयोद्वेगै' इति च क्वचित् ।
१२. १५ - 'च मे प्रियः' इतिस्थाने 'हि मे प्रियः' इति पाठः ।
१२. १६ - 'अनपेक्षः' इतिस्थाने 'अनपेक्ष' इति पाठः ।
१२. १६ - 'गतव्यथः' इतिस्थाने 'दृढव्यथः' इति पाठः ।
१२. १६ - 'परित्यागी' इतिस्थाने 'फलत्यागी' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१२. १६ - 'यो मद्भक्तः' इतिस्थाने 'यो मे भक्तः' इति, 'भक्तिमान् यः' इति, 'मद्भक्तः स च' इति च पाठाः ।

यो न हृष्यति न द्वेष्टि न शोचति न काङ्क्षति ।
 शुभाशुभपरित्यागी भक्तिमान् यः स मे प्रियः ॥ १७ ॥
 समः शत्रौ च मित्रे च तथा मानापमानयोः ।
 शीतोष्णसुखदुःखेषु समः सङ्गविवर्जितः ॥ १८ ॥
 तुल्यनिन्दास्तुतिर्मौनी संतुष्टो येन केनचित् ।
 अनिकेतः स्थिरमतिर्भक्तिमान् मे प्रियो नरः ॥ १९ ॥
 ये तु धर्म्यामृतमिदं यथोक्तं पर्युपासते ।
 श्रद्धधाना मत्परमा भक्तास्तेऽस्तीव मे प्रियाः ॥ २० ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

भक्तियोगो नाम द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

-
१२. १७ — ‘परित्यागी’ इतिस्थाने ‘फलत्यागी’ इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १२. १७ — ‘भक्तिमान् यः’ इतिस्थाने ‘यो मद्भक्तः’ इति पाठः ।
 १२. १८ — ‘समः शत्रौ च मित्रे’ इतिस्थाने ‘समशत्रौ च मित्रौ’ इति, ‘समशत्रौ च मित्रे’ इति च पाठौ ।
 १२. १८ — ‘मानापमानयोः’ इतिस्थाने ‘मानावमानयोः’ इति काश्मीरनेपालदाक्षिणा-
 त्यादिबह्वीषु मातृकासु पाठः ।
 १२. १९ — ‘तुल्यनिन्दा’ इतिस्थाने ‘निन्दातुल्य’ इति पाठः ।
 १२. १९ — ‘अनिकेतः’ इतिस्थाने ‘अनिकेत’ इति पाठः ।
 १२. १९ — ‘मे प्रियो नरः’ इतिस्थाने ‘यः स मे प्रियः’ इति ‘योऽपि मे प्रियः’ इति
 च पाठौ ।
 १२. २० — ‘धर्म्यामृत’ इतिस्थाने ‘धर्मामृत’ इति बहुशः पाठः ।
 १२. २० — ‘भक्तास्ते’ इतिस्थाने ‘भक्त्या ते’ इति पाठः ।
 १२. २० — ‘मे प्रियाः’ इतिस्थाने ‘मत्प्रियाः’ इति पाठः ।
 १२. पुष्पिकायाम् — ‘भक्तियोगो’ इतिस्थाने ‘भक्तिसंज्ञायोगो’ इति, ‘भक्तिसंन्यास-
 योगो’ इति, ‘अव्यक्तोपासनं’ इति, ‘संन्यासयोगो’ इति, ‘योगवित्तमविवरणपूर्वकं
 कर्मफलत्यागरूपधर्मांशतोपदेशो’ इति च पाठाः ।

॥ अथ त्रयोदशोऽध्यायः ॥

श्रीभगवानुवाच ।

इदं शरीरं कौन्तेय क्षेत्रमित्यभिधीयते ।
एतद्यो वेत्ति तं प्राहुः क्षेत्रज्ञ इति तद्विदः ॥ १ ॥
क्षेत्रज्ञं चापि मां विद्धि सर्वक्षेत्रेषु भारत ।
क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोर्ज्ञानं यत् तज्ज्ञानं मतं मम ॥ २ ॥
तत् क्षेत्रं यच्च यादृक् च यद्विकारि यतश्च यत् ।
स च यो यत्प्रभावश्च तत् समासेन मे शृणु ॥ ३ ॥

१३. प्रारम्भे(*१) -

अर्जुन उवाच ।

प्रकृतिं पुरुषं चैव क्षेत्रं क्षेत्रज्ञ(पा. भे., क्षेत्रज्ञं क्षेत्र)मेव च ।

एतद्वेदितुमिच्छामि ज्ञानं (पा. भे., ज्ञानाञ्ज)ज्ञेयं च केशव ॥

इत्यधिकः पाठः प्रायः नेपालकाश्मीरवङ्गीयादिपुस्तकेषु, तथा कचिदन्यत्राप्युपलभ्यते ।
दाक्षिणात्यमातृकासु तु प्रायो न दृश्यते, नापि शाङ्करभाष्ये स्वीकृतः । कचिदयमधिकः
श्लोको द्वादशाध्याय एवान्ते निवेशितो दृश्यते । मातृकान्तरे त्वतः परं द्वितीयोऽ-
धिकः श्लोकः, प्रथमश्लोकप्रत्युत्तररूपः, पठ्यते यथा—

१३. प्रारम्भे (*२) -

श्रीभगवानुवाच ।

प्रकृतिं पुरुषं चैव क्षेत्रं क्षेत्रज्ञमेव च ।

एतत् ते कथयिष्यामि ज्ञानं ज्ञेयं च भारत ॥

१३. १ - 'वेत्ति' इतिस्थाने 'वेद' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१३. १ - 'इति' इतिस्थाने 'मिति' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१३. १ - 'तद्विदः' इतिस्थाने 'तद्विधा' इति पाठः ।
१३. २ - 'क्षेत्रज्ञं चापि' इतिस्थाने 'क्षेत्रज्ञमपि' इति कचित् काश्मीरपाठः । 'क्षेत्रज्ञ
इति' इति तु नेपालपाठः । 'क्षेत्रज्ञं वापि' इति त्वन्यत्र ।
१३. २ - 'क्षेत्रक्षेत्रज्ञयो' इतिस्थाने 'क्षेत्रज्ञक्षेत्रयो' इति पाठः ।
१३. ३ - 'तत् क्षेत्रं यच्च' इतिस्थाने 'यत् क्षेत्रं यं च' इति, 'यत् क्षेत्रं यच्च' इति,
'तत् क्षेत्रं यच्च' इति च पाठाः ।
१३. ३ - 'यद्विकारि' इतिस्थाने 'तद्विकारि' इति पाठः ।
१३. ३ - 'यत्प्रभाव' इतिस्थाने 'यत्स्वभाव' इति कचित् काश्मीरपाठः ।

ऋषिभिर्वहुधा गीतं छन्दोभिर्विविधैः पृथक् ।

ब्रह्मसूत्रपदैश्चैव हेतुमद्भिर्विनिश्चितैः ॥ ४ ॥

महाभूतान्यहंकारो बुद्धिरव्यक्तमेव च ।

इन्द्रियाणि दशैकं च पञ्च चेन्द्रियगोचराः ॥ ५ ॥

इच्छा द्वेषः सुखं दुःखं संघातश्चेतना धृतिः ।

एतत् क्षेत्रं समासेन सविकारमुदाहृतम् ॥ ६ ॥

अमानित्वमदम्भित्वमहिंसा क्षान्तिरार्जवम् ।

आचार्योपासनं शौचं स्थैर्यमात्मविनिग्रहः ॥ ७ ॥

इन्द्रियार्थेषु वैराग्यमनहंकार एव च ।

जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोषानुदर्शनम् ॥ ८ ॥

असक्तिरनभिष्वङ्गः पुत्रदारगृहादिषु ।

नित्यं च समचित्तत्वमिष्टानिष्टोपपत्तिषु ॥ ९ ॥

मयि चानन्ययोगेन भक्तिरव्यभिचारिणी ।

विविक्तदेशसेवित्वमरतिर्जनसंसदि ॥ १० ॥

१३. ४ — 'बहुधा गीतं' इतिस्थाने 'बहुभिर्गीतं' इति काश्मीरमातृकान्तरे पाठः ।

१३. ४ — 'विनिश्चितैः' इतिस्थाने 'विनिश्चितम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१३. ५ — 'चेन्द्रियगोचराः' इतिस्थाने 'चेन्द्रियगोचरः' इति पाठः । 'खे[स्वे]न्द्रिय-
गोचराः' इत्यपि कचित् ।

१३. ६ — 'द्वेषः' इतिस्थाने 'द्वेषाः' इति, 'द्वेषं' इति च पाठौ ।

१३. ६ — 'श्चेतना धृतिः' इतिस्थाने 'श्चेतनाधृतिः [चेतना + आधृतिः]' इति ससंधिकः
पाठो रामानुजभाष्ये ।

१३. ७ — 'अमानित्वं' इतिस्थाने 'अदानित्वं' इति पाठः ।

१३. ७ — 'शौचं' इतिस्थाने 'शौच्यं' इति पाठः ।

१३. ८ — 'मनहंकार एव' इतिस्थाने 'मनहंकारमेव' इति पाठः ।

१३. ९ — 'असक्तिरनभिष्वङ्गः' इतिस्थाने 'असद्भिरनभिष्वङ्गः' इति, 'अशक्तिरन-
भिष्वङ्गः' इति, 'आसक्तिरनभिष्वङ्गः' इति, 'अनासक्तिरभिष्वङ्गः' इति च
पाठाः ।

अध्यात्मज्ञाननित्यत्वं तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् ।
 एतज्ज्ञानमिति प्रोक्तमज्ञानं यदतोऽन्यथा ॥ ११ ॥
 ज्ञेयं यत् तत् प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञात्वामृतमश्नुते ।
 अनादिमत् परं ब्रह्म न सत् तन्नासदुच्यते ॥ १२ ॥
 सर्वतःपाणिपादं तत् सर्वतोऽक्षिशिरोमुखम् ।
 सर्वतःश्रुतिमल्लोके सर्वमावृत्य तिष्ठति ॥ १३ ॥
 सर्वेन्द्रियगुणाभासं सर्वेन्द्रियविवर्जितम् ।
 असक्तं सर्वभृच्चैव निर्गुणं गुणभोक्तृ च ॥ १४ ॥
 बहिरन्तश्च भूतानामचरं चरमेव च ।
 सूक्ष्मत्वात् तदविज्ञेयं दूरस्थं चान्तिके च तत् ॥ १५ ॥
 अविभक्तं च भूतेषु विभक्तमिव च स्थितम् ।
 भूतमर्तुं च तज्ज्ञेयं प्रसिष्णु प्रभविष्णु च ॥ १६ ॥

१३. ११ — 'अध्यात्मज्ञाननित्यत्वं' इतिस्थाने 'अध्यात्मध्याननित्यत्वं' इति पाठः ।
 'अध्यात्मज्ञाननिष्ठत्वं' इति प्रायः काश्मीरपाठो रामानुजीयपाठश्च ।
१३. ११ — 'दर्शनम्' इतिस्थाने 'चिन्तनम्' इति रामानुजीयपाठः । 'दर्शिनम्' इति कचित् ।
१३. ११ — 'यदतो' इतिस्थाने 'यत् ततो' इति पाठः ।
१३. १२ — 'अनादिमत् परं' इतिस्थाने 'अनादि मत्परं' इति पदच्छेदः शाङ्करभाष्ये निर्दिष्टः प्रत्याख्यातश्च । रामानुजभाष्ये तु 'अनादि मत्परं' इत्येव पदच्छेदः स्वीकृतः ।
१३. १२ — 'न सत् तन्नासदु' इतिस्थाने 'न सन्नासत् तदु' इति पाठः ।
१३. १३ — 'पाणिपादं तत्' इतिस्थाने 'पाणिपादान्तं' इति प्रायः काश्मीरपाठः । अन्यत्रापि दृश्यते, बल्लभभाष्ये च स्वीकृतः । 'पाणिपादं च' इत्यपि कचिदुपलभ्यते ।
१३. १३ — 'शिरोमुखम्' इतिस्थाने 'शिरोमुखः' इति नेपालमातृकायाम् ।
१३. १४ — 'सर्वभृच्चैव' इतिस्थाने 'सर्वहृच्चैव' इति, 'सर्वतश्चैव' इति च पाठौ ।
१३. १५ — 'बहिरन्तश्च' इतिस्थाने 'हविरन्तश्च' इति पाठः ।
१३. १५ — 'च तत्' इतिस्थाने 'च यत्' इति पाठः ।
१३. १६ — 'च भूतेषु' इतिस्थाने 'विभक्तेषु' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।
१३. १६ — 'च स्थितम्' इतिस्थाने 'संस्थितम्' इति पाठः ।
१३. १६ — 'भर्तुं च तज्ज्ञेयं' इतिस्थाने 'भृन्न च तज्ज्ञेयं' इति पाठः । 'भर्तुं च तं ज्ञेयं' इत्यपि कचित् ।

ज्योतिषामपि तज्ज्योतिस्तमसः परमुच्यते ।
 ज्ञानं ज्ञेयं ज्ञानगम्यं हृदि सर्वस्य विष्टितम् ॥ १७ ॥
 इति क्षेत्रं तथा ज्ञानं ज्ञेयं चोक्तं समासतः ।
 मद्भक्त एतद्विज्ञाय मद्भावायोपपद्यते ॥ १८ ॥
 प्रकृतिं पुरुषं चैव विद्वचनादी उभावपि ।
 विकारांश्च गुणांश्चैव विद्धि प्रकृतिसंभवान् ॥ १९ ॥
 कार्यकरणकर्तृत्वे हेतुः प्रकृतिरुच्यते ।
 पुरुषः सुखदुःखानां भोक्तृत्वे हेतुरुच्यते ॥ २० ॥
 पुरुषः प्रकृतिस्थो हि भुङ्क्ते प्रकृतिजान् गुणान् ।
 कारणं गुणसङ्गोऽस्य सदसद्योनिजन्मसु ॥ २१ ॥
 उपद्रष्टानुमन्ता च भर्ता भोक्ता महेश्वरः ।
 परमात्मेति चाप्युक्तो देहेऽस्मिन् पुरुषः परः ॥ २२ ॥

१३. १७ — 'तज्ज्योतिः' इतिस्थाने 'तद्योनिः' इति पाठः ।
१३. १७ — 'हृदि सर्वस्य विष्टितम्' इतिस्थाने 'सर्वस्य हृदि मध्यगम्' इत्येकस्यां का-
 श्मीरमातृकायां पाठः । 'सर्वस्य हृदि विष्टितम्' इति प्रायः बह्वीषु मातृकासु
 नीलकण्ठादिटीकासु च पाठः । 'हृदि सर्वस्य वेष्टितम्' इति, 'हृदि सर्वत्र
 विष्टितम्' इति, 'हृदि सर्वस्य धीष्टितम्' इति कचित् पाठान्तराणि । शंकर-
 रामानुजभाष्ययोः 'विष्टितम्' इति पाठः स्वीकृतः, तथापि शाङ्करभाष्यमातृ-
 कासु कासुचित् 'धिष्टितम्' इत्युपलभ्यते ।
१३. १८ — 'इति क्षेत्रं' इतिस्थाने 'एतत् क्षेत्रं' इत्यभिनवगुप्तपाठः ।
१३. १८ — 'एतद्विज्ञाय' इतिस्थाने 'एव विज्ञाय' इति पाठः ।
१३. १९ — 'उभावपि' इतिस्थाने 'ह्युभावपि' इति पाठः ।
१३. १९ — 'विकारांश्च' इतिस्थाने 'विकाराश्च' इति ग्रामादिकः पाठः ।
१३. २० — 'करणं' इतिस्थाने 'कारणं' इति बहुशः पाठः । शाङ्करभाष्ये पाठान्तर-
 त्वेन 'कारणं' इति पाठो निर्दिष्ट उपलभ्यते ।
१३. २१ — 'प्रकृतिस्थो हि' इतिस्थाने 'सुखदुःखो हि' इति पाठः । 'प्रकृतिस्थोऽपि' इति
 त्वानन्दवर्धनपाठः ।
१३. २१ — 'सङ्गोऽस्य' इतिस्थाने 'सङ्गस्य' इति पाठः ।
१३. २२ — 'उपद्रष्टा' इतिस्थाने 'उपदिष्टा' इति, 'उपदेष्टा' इति च पाठौ ।
१३. २२ — 'भर्ता' इतिस्थाने 'कर्ता' इति पाठः । 'भक्ता' इति तु ग्रामादिकः ।
१३. २२ — 'देहेऽस्मिन्' इतिस्थाने 'देहे ह' इति पाठः ।
१३. २२ — 'परः' इतिस्थाने 'परम्' इति पाठः ।

य एवं वेत्ति पुरुषं प्रकृतिं च गुणैः सह ।
 सर्वथा वर्तमानोऽपि न स भूयोऽभिजायते ॥ २३ ॥
 ध्यानेनात्मनि पश्यन्ति केचिदात्मानमात्मना ।
 अन्ये सांख्येन योगेन कर्मयोगेण चापरे ॥ २४ ॥
 अन्ये त्वेवमजानन्तः श्रुत्वान्येभ्य उपासते ।
 तेऽपि चातितरन्त्येव मृत्युं श्रुतिपरायणाः ॥ २५ ॥
 यावत् संजायते किञ्चित् सत्त्वं स्थावरजङ्गमम् ।
 क्षेत्रक्षेत्रज्ञसंयोगात् तद्विद्धि भरतर्षभ ॥ २६ ॥
 समं सर्वेषु भूतेषु तिष्ठन्तं परमेश्वरम् ।
 विनश्यत्स्वविनश्यन्तं यः पश्यति स पश्यति ॥ २७ ॥
 समं पश्यन् हि सर्वत्र समवस्थितमीश्वरम् ।
 न हिनस्त्यात्मनात्मानं ततो याति परां गतिम् ॥ २८ ॥

१३. २३ — 'एवं' इतिस्थाने 'एव' इति पाठो रामानुजभाष्ये तथा मातृकान्तरेष्वपि ।

१३. २३ — 'सर्वथा' इतिस्थाने 'स यथा' इति पाठः ।

१३. २३ — 'न स भूयोऽभिजायते' इतिस्थाने 'स पुनर्नाभिजायते' इति, 'न स भूयो हि जायते' इति, 'न स भूयोऽपि जायते' इति च पाठाः ।

१३. २४ — 'ध्यानेना०' इतिस्थाने 'ज्ञानेना०' इति, 'ध्याने चा०' इति च पाठौ ।

१३. २४ — 'अन्ये सांख्येन' इतिस्थाने 'अन्ये तु सांख्य०' इति पाठः ।

१३. २५ — 'अन्ये त्वेव०' इतिस्थाने 'अन्ये त्विद०' इति, 'अन्येऽप्येव०' इति, 'अन्ये चैव' इति च पाठाः ।

१३. २५ — 'मजानन्तः' इतिस्थाने 'मजायन्त' इति प्रामादिकः पाठः ।

१३. २५ — 'उपासते' इतिस्थाने 'उपास्यते' इति प्रामादिकः पाठः ।

१३. २५ — 'तरन्त्येव' इतिस्थाने 'तरन्त्येवं' इति पाठः ।

१३. २५ — 'मृत्युं श्रुतिपरायणाः' इतिस्थाने 'मृत्युसंसारसागरात्' इति पाठः ।

१३. २६ — 'संजायते किञ्चित्' इतिस्थाने 'संभवते किञ्चित्' इति पाठः । 'किञ्चित् संभवति' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१३. २७ — 'समं' इतिस्थाने 'स मां' इति पाठः ।

१३. २७ — 'स्वविनश्यन्तं' इतिस्थाने 'स्तु विनश्यन्तं' इति पाठः ।

१३. २७ — 'स पश्यति' इतिस्थाने 'न पश्यति' इति पाठः ।

१३. २८ — 'हिनस्त्यात्म०' इतिस्थाने 'हीनस्त्यात्म०' इति प्रामादिकः पाठः ।

१३. २८ — 'याति' इतिस्थाने 'यान्ति' इति पाठः ।

प्रकृत्यैव च कर्माणि क्रियमाणानि सर्वशः ।

यः पश्यति तथात्मानमकर्तारं स पश्यति ॥ २९ ॥

यदा भूतपृथग्भावमेकस्थमनुपश्यति ।

तत एव च विस्तारं ब्रह्म संपद्यते तदा ॥ ३० ॥

अनादित्वान्निर्गुणत्वात् परमात्मायमव्ययः ।

शरीरस्थोऽपि कौन्तेय न करोति न लिप्यते ॥ ३१ ॥

यथा सर्वगतं सौक्ष्म्यादाकाशं नोपलिप्यते ।

सर्वत्रावस्थितो देहे तथात्मा नोपलिप्यते ॥ ३२ ॥

यथा प्रकाशयत्येकः कृत्स्नं लोकमिमं रविः ।

क्षेत्रं क्षेत्री तथा कृत्स्नं प्रकाशयति भारत ॥ ३३ ॥

१३. २९ — 'च' इतिस्थाने 'हि' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१३. २९ — 'तथात्मान' इतिस्थाने 'तदात्मान' इति, 'सदात्मान' इति च पाठौ ।

१३. ३० — 'यदा' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।

१३. ३० — 'मेकस्थ' इतिस्थाने 'मेकत्व' इति पाठः ।

१३. ३० — 'विस्तारं' इतिस्थाने 'कर्तारं' इति पाठः ।

१३. ३० — 'तदा' इतिस्थाने 'सदा' इति पाठः ।

१३. ३१ — 'अनादित्वान्निर्गुणत्वात्' इतिस्थाने 'अनादित्वान्निर्मलत्वात्' इति पाठः ।
'अनत्वाच्च निर्गुणत्वात्' इति यवद्वीपपाठः ।

१३. ३१ — 'परमात्माय' इतिस्थाने 'परमात्मान' इति पाठः ।

१३. ३२ — 'नोपलिप्यते' इतिस्थाने 'नोपलभ्यते' इति द्वितीयचतुर्थचरणयोरन्ते यव-
द्वीपपाठः ।

१३. ३२ — 'सर्वत्राव' इतिस्थाने 'सर्वदाव' इति पाठः ।

१३. ३२ — 'देहे' इतिस्थाने 'देही' इति पाठः ।

१३. ३३ — एकस्यां काश्मीरमातृकायां ३४ श्लोकः ३३ श्लोकात् पूर्वं लिखितः ।

१३. ३३ — 'त्येकः' इतिस्थाने 'त्येकं' इति पाठः । 'त्येपो' इति यवद्वीपपाठः ।

१३. ३३ — 'कृत्स्नं लोक' इतिस्थाने 'लोकं कृत्स्न' इति यवद्वीपपाठः ।

१३. ३३ — 'क्षेत्रं क्षेत्री' इतिस्थाने 'क्षेत्री क्षेत्रं' इति यवद्वीपपाठः । 'क्षेत्रं क्षेत्री' इति
च कचित् ।

१३. ३३ — 'तथा कृत्स्नं' इतिस्थाने 'तथा सर्व' इति पाठः ।

क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरेवमन्तरं ज्ञानचक्षुषा ।
भूतप्रकृतिमोक्षं च ये विदुर्यान्ति ते परम् ॥ ३४ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूनिषत्सु
ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोगो नाम त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

१३. ३४ — 'परम्' इतिस्थाने 'पराम्' इति पाठः ।

१३. पुष्पिकायाम् — 'क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोगो' इतिस्थाने 'क्षेत्रक्षेत्रज्ञनिर्देशो' इति, 'क्षेत्र-
क्षेत्रज्ञनिर्देशो' इति, 'क्षेत्रक्षेत्रज्ञनिर्देशयोगो' इति, 'क्षेत्रज्ञनिर्देशयोगो' इति,
'क्षेत्रप्रकृतियोगो' इति, 'क्षेत्रक्षेत्रज्ञविभागो' इति, 'क्षेत्रक्षेत्रज्ञविभागयोगो' इति,
'क्षेत्रादिनिरूपणं' इति, 'प्रकृतिपुरुषविभागयोगो' इति, 'प्रकृतिपुरुषविवेकयोगो'
इति, 'प्रकृतिपुरुषक्षेत्रक्षेत्रज्ञादिवर्णनं' इति, 'ज्ञानविज्ञानयोगो' इति च
पाठान्तराणि ।

॥ अथ चतुर्दशोऽध्यायः ॥

श्रीभगवानुवाच ।

परं भूयः प्रवक्ष्यामि ज्ञानानां ज्ञानमुत्तमम् ।
यज्ज्ञात्वा मुनयः सर्वे परां सिद्धिमितो गताः ॥ १ ॥
इदं ज्ञानमुपाश्रित्य मम साधर्म्यमागताः ।
सर्गेऽपि नोपजायन्ते प्रलये न व्यथन्ति च ॥ २ ॥
मम योनिर्महद्ब्रह्म तस्मिन् गर्भे दधाम्यहम् ।
संभवः सर्वभूतानां ततो भवति भारत ॥ ३ ॥
सर्वयोनिषु कौन्तेय मूर्तयः संभवन्ति याः ।
तासां ब्रह्म महद्योनिरहं बीजप्रदः पिता ॥ ४ ॥
सत्त्वं रजस्तम इति गुणाः प्रकृतिसंभवाः ।
निवध्नन्ति महाबाहो देहे देहिनमव्ययम् ॥ ५ ॥

१४. १ - 'भूयः' इतिस्थाने 'पुनः' इति पाठः ।
१४. १ - 'मितो गताः' इतिस्थाने 'मतो गताः' इति, 'मुपागताः' इति च पाठौ ।
१४. २ - 'मुपाश्रित्य' इतिस्थाने 'मपाश्रित्य' इति पाठः ।
१४. २ - 'मागताः' इतिस्थाने 'मास्थिताः' इति पाठः ।
१४. २ - 'सर्गेऽपि' इतिस्थाने 'स्वर्गेऽपि' इति पाठः ।
१४. २ - 'नोपजायन्ते' इतिस्थाने 'नोपज्ञायन्ते' इति, 'नोऽपि जायन्ते' इति च पाठौ ।
 'न प्रजायन्ते' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।
१४. २ - 'व्यथन्ति च' इतिस्थाने 'व्ययन्ति च' इति, 'विशन्ति च' इति, 'क[क]थन्ति च' इति, 'व्यथन्ति ते' इति च पाठभेदाः ।
१४. ३ - 'दधाम्यहम्' इतिस्थाने 'ददाम्यहम्' इति पाठः ।
१४. ४ - 'ब्रह्म महद्योनि' इतिस्थाने 'योनिर्महद्ब्रह्म' इति नेपालपाठः ।
१४. ४ - 'रहं' इतिस्थाने 'स्वहं' इति पाठः ।
१४. ४ - 'बीज' इतिस्थाने 'जीव' इति पाठः ।

८ [भगवद्गीता]

तत्र सत्त्वं निर्मलत्वात् प्रकाशकमनामयम् ।
 सुखसङ्गेन बध्नाति ज्ञानसङ्गेन चानघ ॥ ६ ॥
 रजो रागात्मकं विद्धि तृष्णासङ्गसमुद्भवम् ।
 तन्निवध्नाति कौन्तेय कर्मसङ्गेन देहिनम् ॥ ७ ॥
 तमस्त्वज्ञानजं विद्धि मोहनं सर्वदेहिनाम् ।
 प्रमादालस्यनिद्राभिस्तन्निवध्नाति भारत ॥ ८ ॥
 सत्त्वं सुखे सञ्जयति रजः कर्मणि भारत ।
 ज्ञानमावृत्य तु तमः प्रमादे सञ्जयत्युत ॥ ९ ॥
 रजस्तमश्चाभिभूय सत्त्वं भवति भारत ।
 रजः सत्त्वं तमश्चैव तमः सत्त्वं रजस्तथा ॥ १० ॥

-
१४. ६ - 'निर्मलत्वात्' इतिस्थाने 'निर्मलत्वात्' इति पाठः ।
 १४. ६ - 'सुखसङ्गेन' इतिस्थाने 'सुखदुःखेन' इति, 'सुखसङ्गे नि' इति च पाठौ ।
 'सुखमङ्गेन' इति तु ग्रामादिकः ।
 १४. ६ - 'ज्ञानसङ्गेन' इतिस्थाने 'ज्ञानसंज्ञेन' इति, 'ज्ञानसङ्गेन' इति च पाठौ ।
 १४. ६ - 'चानघ' इतिस्थाने 'वानघ' इति पाठः ।
 १४. ७ - 'समुद्भवम्' इतिस्थाने 'समुद्भवा' इति पाठः ।
 १४. ७ - 'देहिनम्' इतिस्थाने 'देहिनाम्' इति पाठः ।
 १४. ८ - 'तमः' इतिस्थाने 'ततः' इति पाठः ।
 १४. ८ - 'मोहनं' इतिस्थाने 'मोहिनं' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 १४. ८ - 'देहिनाम्' इतिस्थाने 'देहिनम्' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 १४. ९ - 'सुखे' इतिस्थाने 'सक्ते' इति यवद्वीपपाठः ।
 १४. ९ - 'सञ्जयति' इतिस्थाने 'न जयति' इति पाठः ।
 १४. ९ - 'कर्मणि' इतिस्थाने 'कर्माणि' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 १४. ९ - 'तु तमः' इतिस्थाने 'मनुजं' इति पाठः । 'तु तमं' इति, 'तु मतः' इति च ग्रामादिकौ ।
 १४. ९ - 'त्युत' इतिस्थाने 'त्यथ' इति यवद्वीपपाठः ।
 १४. १० - 'श्चाभिभूय' इतिस्थाने 'श्चापिभूय' इति, 'श्चाभिभूयः' इति, 'स्त्वाभिभूय' इति ग्रामादिकाः पाठाः ।
 १४. १० - 'भवति भारत' इतिस्थाने 'भारत वर्धते' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १४. १० - 'तमश्चैव' इतिस्थाने 'दमश्चैव' इति पाठः ।

सर्वद्वारेषु देहेऽस्मिन् प्रकाश उपजायते ।
 ज्ञानं यदा तदा विद्याद्विवृद्धं सत्त्वमित्युत ॥ ११ ॥
 लोभः प्रवृत्तिरारम्भः कर्मणामशमः स्पृहा ।
 रजस्येतानि जायन्ते विवृद्धे भरतर्षभ ॥ १२ ॥
 अप्रकाशोऽप्रवृत्तिश्च प्रमादो मोह एव च ।
 तमस्येतानि जायन्ते विवृद्धे कुरुनन्दन ॥ १३ ॥
 यदा सत्त्वे प्रवृद्धे तु प्रलयं याति देहभृत् ।
 तदोत्तमविदां लोकानमलान् प्रतिपद्यते ॥ १४ ॥

१४. ११ — ‘प्रकाश’ इतिस्थाने ‘प्रकाशम्’ इति पाठः । अत्र ‘प्रकाशः’ इति प्रायः पदच्छेदः, ‘प्रकाशे’ इति तु रामानुजः ।
 १४. ११ — ‘विद्याद्विवृद्धं’ इतिस्थाने ‘विन्ध्याद्विवृद्धं’ इति पाठः । ‘विद्याविबृद्धं’ इति, ‘विद्याद्विवृद्धि’ इति च कचित् ।
 १४. ११ — ‘सत्त्व’ इतिस्थाने ‘सत्य’ इति पाठः ।
 १४. ११ — ‘मित्युत’ इतिस्थाने ‘मात्मनः’ इत्येकस्यां काश्मीरमातृकायां पाठः ।
 १४. १२ — ‘लोभः प्रवृत्तिः’ इतिस्थाने ‘लोभप्रवृत्तिः’ इति पाठः ।
 १४. १२ — ‘कर्मणामशमः स्पृहा’ इतिस्थाने ‘कर्मणामशमस्पृहा’ इति पाठः । ‘कर्मणो मनसः स्पृहा’ इत्येकस्यां काश्मीरमातृकायाम् । ‘कर्मणामशमश्च नृत्’ इति रामकवेरभिनवगुप्तस्य च पाठः ।
 १४. १२ — ‘विवृद्धे’ इतिस्थाने ‘प्रवृद्धे’ इति पाठः ।
 १४. १२ — ‘भरतर्षभ’ इतिस्थाने ‘कुरुनन्दन’ इति रामकवेः पाठः ।
 १४. १३ — ‘अप्रकाशोऽप्रवृत्तिः’ इतिस्थाने ‘अप्रकाशं प्रवृत्तिः’ इति, ‘अप्रकाशाप्रवृत्तिः’ इति, ‘अप्रकाशोऽप्रविद्य’ इति च पाठाः ।
 १४. १३ — ‘मोह एव’ इतिस्थाने ‘मोहमेव’ इति पाठः ।
 १४. १३ — ‘जायन्ते’ इतिस्थाने ‘जायन्ति’ इति पाठः ।
 १४. १३ — ‘विवृद्धे’ इतिस्थाने ‘प्रवृद्धे’ इति पाठः ।
 १४. १३ — ‘कुरुनन्दन’ इतिस्थाने ‘भरतर्षभ’ इति पाठः ।
 १४. १४ — ‘प्रवृद्धे’ इतिस्थाने ‘प्रवृत्ते’ इति पाठः । ‘विवृद्धे’ इति तु प्रायः काश्मीर-पाठः ।
 १४. १४ — ‘याति’ इतिस्थाने ‘यान्ति’ इति बहुशः प्रामादिकः पाठः ।
 १४. १४ — ‘तदोत्तमविदां’ इतिस्थाने ‘तत्रोत्तमविदां’ इति, ‘तदोत्तमविदाँल्’ इति च पाठौ । ‘ततोत्तमविदां’ इति तु प्रामादिकः ।
 १४. १४ — ‘नमलान्’ इतिस्थाने ‘न्निर्मलान्’ इति, ‘नचलान्’ इति च पाठौ ।

रजसि प्रलयं गत्वा कर्मसङ्गिषु जायते ।

तथा प्रलीनस्तमसि मूढयोनिषु जायते ॥ १५ ॥

कर्मणः सुकृतस्याहुः सात्त्विकं निर्मलं फलम् ।

रजसस्तु फलं दुःखमज्ञानं तमसः फलम् ॥ १६ ॥

सत्त्वात् संजायते ज्ञानं रजसो लोभ एव च ।

प्रमादमोहौ तमसो भवतोऽज्ञानमेव च ॥ १७ ॥

ऊर्ध्वं गच्छन्ति सत्त्वस्था मध्ये तिष्ठन्ति राजसाः ।

जघन्यगुणवृत्तस्था अधो गच्छन्ति तामसाः ॥ १८ ॥

१४. १५ - 'कर्मसङ्गिषु जायते' इतिस्थाने 'कर्मसंधिषु जायते' इति, 'कर्मसङ्गेषु जायते' इति च क्वचित् पाठौ । 'जायते कर्मसङ्गिषु' इति त्वानन्दवर्धनपाठः ।

१४. १५ - 'तथा प्रलीनस्तमसि' इतिस्थाने 'तदा तमसि लीने तु' इति, 'तथा प्रलीने तमसि' इति, 'तथा तमसि लीने तु' इति, 'तथा तमसि लीनस्तु' इति च पाठाः ।

१४. १५ - 'मूढ' इतिस्थाने 'मूढा' इति पाठः ।

१४. १६ - 'सात्त्विकं निर्मलं' इतिस्थाने 'निर्मलं सात्त्विकं' इति पाठः ।

१४. १६ - 'फलं दुःखं' इतिस्थाने 'परं दुःखं' इति पाठः ।

१४. १६ - 'तमसः' इतिस्थाने 'तमसा' इति पाठः ।

१४. १७ - 'लोभ' इतिस्थाने 'मोह' इति पाठः ।

१४. १७ - 'तमसो भवतोऽ' इतिस्थाने 'जायेते तमसोऽ' इति, 'जायेतां तमसोऽ' इति च काश्मीरपाठौ । 'जायेत तमसोऽ' इति, तथा 'तमसो भवतोऽ' इति, 'तपसो भवतोऽ' इति च क्वचित् ।

१४. १७ - एकस्यां काश्मीरमातृकायामतः परं विंशतितमः श्लोकः पठ्यते ।

१४. १८ - 'गच्छन्ति सत्त्वस्था' इतिस्थाने 'गच्छसि सत्त्वेन' इति पाठः । 'गच्छति सत्त्वस्थो' इति यवद्वीपपाठः ।

१४. १८ - 'तिष्ठन्ति राजसाः' इतिस्थाने 'तिष्ठति राजसः' इति यवद्वीपपाठः अन्यत्राप्युपलभ्यते ।

१४. १८ - 'वृत्तस्था' इतिस्थाने 'वृत्तिस्थो' इति कासुचित् काश्मीरादिमातृकासु पाठौ दृश्यते । 'वृत्तिश्च' इति तु यवद्वीपपाठः ।

१४. १८ - 'अधो गच्छन्ति तामसाः' इतिस्थाने 'अधो गच्छति तामसः' इति यवद्वीपपाठः ।

नान्यं गुणेभ्यः कर्तारं यदा द्रष्टानुपश्यति ।
 गुणेभ्यश्च परं वेत्ति मद्भावं सोऽधिगच्छति ॥ १९ ॥
 गुणानेतानतीत्य त्रीन् देही देहसमुद्भवान् ।
 जन्ममृत्युजरादुःखैर्विमुक्तोऽमृतमश्नुते ॥ २० ॥

अर्जुन उवाच ।

कैर्लिङ्गैस्त्रीन् गुणानेतानतीतो भवति प्रभो ।
 किमाचारः कथं चैतांस्त्रीन् गुणानतिवर्तते ॥ २१ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

प्रकाशं च प्रवृत्तिं च मोहमेव च पाण्डव ।
 न द्वेष्टि संप्रवृत्तानि न निवृत्तानि काङ्क्षति ॥ २२ ॥
 उदासीनवदासीनो गुणैर्यो न विचाल्यते ।
 गुणा वर्तन्त इत्येव योऽवतिष्ठति नेङ्गते ॥ २३ ॥

१४. १९ - 'द्रष्टानु' इतिस्थाने 'दृष्टानु' इति पाठः ।
 १४. १९ - 'सोऽधिगच्छति' इतिस्थाने 'सोऽपि गच्छति' इति पाठः ।
 १४. १९ - आनन्दवर्धनपाठे २० श्लोकः १९ श्लोकात् पूर्वं दृश्यते ।
 १४. २० - 'देही' इतिस्थाने 'देहे' इति, 'देहं' इति च पाठौ ।
 १४. २० - 'मृत्यु' इतिस्थाने 'मृत्युं' इति पाठः ।
 १४. २० - 'मृत' इतिस्थाने 'मृत्यु' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 १४. २१ - 'स्त्रीन् गुणा' इतिस्थाने 'स्त्रिगुणा' इति प्रथमपादे पाठः ।
 १४. २२ - 'मेव च' इतिस्थाने 'एव च' इति पाठः ।
 १४. २२ - 'संप्रवृत्तानि' इतिस्थाने 'संनिवृत्तानि' इति पाठः ।
 १४. २२ - 'न निवृत्तानि' इतिस्थाने 'निवृत्तानि न' इति पाठः । 'न निवृत्तानि' इति कचिद् ।
 १४. २३ - 'गुणा वर्तन्त इत्येव' इतिस्थाने 'गुणा गुणेषु वर्तन्त' इति पाठः ।
 १४. २३ - 'इत्येव' इतिस्थाने 'इत्येवं' इति पाठः ।
 १४. २३ - 'योऽवतिष्ठति' इतिस्थाने 'यो[ऽ]वतिष्ठति' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'योऽनुतिष्ठति' इति पाठः कचिदुपलभ्यते, शाङ्करभाष्ये पाठान्तरत्वेन च निर्दिष्टो वर्तते । 'योऽनुतिष्ठति' इति कचिदन्यत्र ।

समदुःखसुखः स्वस्थः समलोष्टाश्मकाञ्चनः ।
 तुल्यप्रियाप्रियो धीरस्तुल्यनिन्दात्मसंस्तुतिः ॥ २४ ॥
 मानापमानयोस्तुल्यस्तुल्यो मित्रारिपक्षयोः ।
 सर्वारम्भपरित्यागी गुणातीतः स उच्यते ॥ २५ ॥
 मां च योऽव्यभिचारेण भक्तियोगेन सेवते ।
 स गुणान् समतीत्यैतान् ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥ २६ ॥
 ब्रह्मणो हि प्रतिष्ठाहममृतस्याव्ययस्य च ।
 शाश्वतस्य च धर्मस्य सुखस्यैकान्तिकस्य च ॥ २७ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

गुणत्रयविभागयोगो नाम चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

-
१४. २४ - 'सुखः स्वस्थः' इतिस्थाने 'सुखस्वस्थः' इति पाठः । क्वचित् काश्मीरपाठे रामकविटीकायां च 'सुखस्वप्नः' इति पाठो दृश्यते ।
 १४. २४ - 'लोष्टाश्म' इतिस्थाने 'लोष्टात्म' इति पाठः ।
 १४. २४ - 'संस्तुतिः' इतिस्थाने 'संस्थितिः' इति पाठः ।
 १४. २५ - 'मानापमान' इतिस्थाने काश्मीरदाक्षिणात्यादिबह्वीषु मातृकासु रामाञ्ज-
 पाठे यवद्वीपपाठे च 'मानावमान' इति पठ्यते ।
 १४. २५ - 'परित्यागी' इतिस्थाने 'फलत्यागी' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'परि-
 त्यागे' इत्यपि क्वचित् ।
 १४. २६ - 'सेवते' इतिस्थाने 'सेव्यते' इति पाठः ।
 १४. २६ - 'स' इतिस्थाने 'त्रीन्' इति पाठः ।
 १४. २६ - 'त्यैतान्' इतिस्थाने 'त्यैनान्' इति पाठः । 'त्यैतान्' इति, 'त्यैता'
 इति च प्रामादिकौ ।
 १४. २६ - 'कल्पते' इतिस्थाने 'कल्प्यते' इति पाठः ।
 १४. २७ - 'धर्मस्य' इतिस्थाने 'चित्तस्य' इति पाठः ।
 १४. पुष्पिकायाम् - 'गुणत्रयविभागयोगो' इतिस्थाने 'गुणविभागयोगो' इति, 'गुणत्रय-
 विचारो' इति, 'गुणविमर्दनो' इति, 'प्रकृतिगुणभेदो' इति, 'प्रतिगुणभेदो'
 इति 'प्रकृतिपुरुषगुणभेदो' इति, 'गुणातीतयोगो' इति, 'गुणत्रयगुणातीतलक्षण-
 विभागयोगो' इति, 'सत्त्वरजस्तमोगुणमयजगद्वर्णनपूर्वकगुणातीतस्थितिप्राप्तिसाधन-
 ज्ञाननिदर्शनं' इति च पाठान्तराणि ।

॥ अथ पञ्चदशोऽध्यायः ॥

श्रीभगवानुवाच ।

ऊर्ध्वमूलमधःशाखमश्वत्थं प्राहुरव्ययम् ।

छन्दांसि यस्य पर्णानि यस्तं वेद स वेदवित् ॥ १ ॥

अधश्चोर्ध्वं प्रसृतास्तस्य शाखा

गुणप्रवृद्धा विषयप्रवालाः ।

अधश्च मूलान्यनुसंततानि

कर्मानुबन्धीनि मनुष्यलोके ॥ २ ॥

न रूपमस्येह तथोपलभ्यते

नान्तो न चादिर्न च संप्रतिष्ठा ।

अश्वत्थमेनं सुविरूढमूल-

मसङ्गशस्त्रेण दृढेन छित्त्वा ॥ ३ ॥

-
१५. १ - 'शाख°' इतिस्थाने 'शाखा°' इति प्रामादिकः पाठः ।
१५. १ - 'यस्य' इतिस्थाने 'तस्य' इति पाठः ।
१५. २ - 'अधश्चोर्ध्वं' इतिस्थाने 'अधश्चोर्ध्वं च' इति दाक्षिणात्यपाठः ।
१५. २ - 'स्तस्य' इतिस्थाने 'यस्य' इति पाठः ।
१५. २ - 'न्यनुसंततानि' इतिस्थाने 'न्यनुसंगतानि' इति, 'न्यनुसंयतानि' इति च पाठौ ।
१५. २ - 'बन्धीनि' इतिस्थाने 'बन्धेन' इति पाठः ।
१५. ३ - 'तथोपलभ्यते' इतिस्थाने 'ततोपलभ्यते' इति, 'तथोपपद्यते' इति च पाठौ ।
१५. ३ - 'नान्तो न चादिर्न' इतिस्थाने 'नान्तो न चाद्यं न' इति, 'नान्तं न मध्यं न' इति च पाठौ ।
१५. ३ - 'संप्रतिष्ठा' इतिस्थाने 'संप्रतिष्ठिता' इति, 'संप्रतिष्ठात्' इति च पाठौ ।
१५. ३ - 'सुविरूढ°' इतिस्थाने 'प्रविरूढ°' इति, 'सविरूढ°' इति, 'सुविमूढ°' इति, 'स्वविरूढ°' इति च पाठभेदाः ।
१५. ३ - 'दृढेन' इतिस्थाने 'शितेन' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१५. ३ - 'छित्त्वा' इतिस्थाने 'च्छित्त्वा' इति द्वित्रासु मातृकासु पाठः । 'हित्वा' इति कचिदाक्षिणात्यमातृकासु पाठः ।

ततः पदं तत् परिमार्गितव्यं
 यस्मिन् गता न निवर्तन्ति भूयः ।
 तमेव चाद्यं पुरुषं प्रपद्ये
 यतः प्रवृत्तिः प्रसृता पुराणी ॥ ४ ॥
 निर्मानमोहा जितसङ्गदोषा
 अध्यात्मनित्या विनिवृत्तकामाः ।
 द्वन्द्वैर्विमुक्ताः सुखदुःखसंज्ञै-
 र्गच्छन्त्यमूढा पदमव्ययं तत् ॥ ५ ॥

न तद्भासयते सूर्यो न शशाङ्को न पावकः ।
 यद्गत्वा न निवर्तन्ते तद्धाम परमं मम ॥ ६ ॥
 ममैवांशो जीवलोके जीवभूतः सनातनः ।
 मनःषष्ठानीन्द्रियाणि प्रकृतिस्थानि कर्षति ॥ ७ ॥
 शरीरं यदवाप्नोति यच्चाप्युत्क्रामतीश्वरः ।
 गृहीत्वैतानि संयाति वायुर्गन्धानिवाशयात् ॥ ८ ॥

१५. ४ - 'पदं तत् परि°' इतिस्थाने 'परं तत् परि°' इति, 'परं तत् पदं' इति, 'पदं यत् परि°' इति च पाठाः ।
 १५. ४ - 'गता न निवर्तन्ति' इतिस्थाने 'गतो न निवर्तते' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'गतो न निवर्तते' इत्यपि क्वचित् ।
 १५. ४ - 'तमेव चाद्यं' इतिस्थाने 'तमेवाद्यं' इति पाठः ।
 १५. ४ - 'प्रपद्ये यतः' इतिस्थाने 'प्रपद्येयतः' इति पाठः । प्रपद्येयतः [प्रपद्य + ह्यतः] इति रामानुजभाष्ये निर्दिष्टः पाठभेदः ।
 १५. ५ - 'निर्मान°' इतिस्थाने 'निर्माण°' इति बह्वीषु मातृकासु पाठः ।
 १५. ५ - 'अध्यात्मनित्या' इतिस्थाने 'अध्यात्मनिष्ठा' इति, 'अध्यात्मचित्ता' इति, 'अध्यात्मविद्या' इति, 'अध्यात्मयोगा' इति च पाठाः ।
 १५. ५ - 'विनिवृत्त°' इतिस्थाने 'विनिवर्त°' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 १५. ६ - 'तद्भासयते' इतिस्थाने 'यद्भासयते' इति पाठः ।
 १५. ६ - 'न शशाङ्को न' इतिस्थाने 'न शशी न च' इति पाठः ।
 १५. ६ - 'निवर्तन्ते' इतिस्थाने 'निवर्तते' इति, 'निवर्तते' इति च पाठौ ।
 १५. ७ - 'जीवभूतः' इतिस्थाने 'जीवलोकः' इति पाठः ।
 १५. ८ - 'उत्क्रामतीश्वरः' इतिस्थाने 'उत्क्रमतेश्वरः' इति ग्रामादिकः पाठः ।
 १५. ८ - 'गृहीत्वैतानि' इतिस्थाने 'गृहीत्वा तानि' इति पाठः ।
 १५. ८ - 'गन्धानिवा°' इतिस्थाने 'गन्धमिवा°' इति पाठः ।

श्रोत्रं चक्षुः स्पर्शनं च रसनं घ्राणमेव च ।

अधिष्ठाय मनश्चायं विषयानुपसेवते ॥ ९ ॥

उत्क्रामन्तं स्थितं वापि भुञ्जानं वा गुणान्वितम् ।

विमूढा नानुपश्यन्ति पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः ॥ १० ॥

यतन्तो योगिनश्चैनं पश्यन्त्यात्मन्यवस्थितम् ।

यतन्तोऽप्यकृतात्मानो नैनं पश्यन्त्यचेतसः ॥ ११ ॥

यदादित्यगतं तेजो जगद्भासयतेऽखिलम् ।

यच्चन्द्रमसि यच्चाग्नौ तत् तेजो विद्धि मामकम् ॥ १२ ॥

१५. ९ — 'श्रोत्रं चक्षुः' इतिस्थाने 'चक्षुः श्रोत्रं' इति पाठः ।

१५. ९ — 'स्पर्शनं च' इतिस्थाने 'स्पर्शनश्च' इति पाठः ।

१५. ९ — 'घ्राणमेव' इतिस्थाने 'घ्राणमेव' इति पाठः ।

१५. ९ — 'श्चायं' इतिस्थाने 'श्चैव' इति, 'श्चैनं' इति च पाठौ ।

१५. १० — 'उत्क्रामन्तं स्थितं वापि' इतिस्थाने 'तिष्ठन्तमुत्क्रामन्तं वा' इति, 'तिष्ठन्त-मुत्क्रामन्तं वा' इति च प्रायः काश्मीरपाठौ । 'उत्क्रामन्तं स्थितं चापि' इत्यपि दृश्यते ।

१५. १० — 'भुञ्जानं वा' इतिस्थाने 'भुञ्जानं च' इति पाठः ।

१५. १० — 'नानुपश्यन्ति' इतिस्थाने 'न नु पश्यन्ति' इति, 'न उ पश्यन्ति' इति च पाठौ ।

१५. १० — 'चक्षुषः' इतिस्थाने 'चक्षुषा' इति बहुशः पाठः ।

१५. ११ — एकस्यां काश्मीरमातृकायामस्य श्लोकस्य पूर्वार्धं उत्तरार्धं इति, उत्तरार्धश्च पूर्वार्धं इति व्यत्यस्तौ पठ्येते ।

१५. ११ — 'श्चैनं' इतिस्थाने 'श्चैवं' इति, 'श्चैव' इति च पाठौ ।

१५. ११ — 'यतन्तो' इतिस्थाने 'यततो' इति तृतीयचरणे पाठः ।

१५. ११ — 'ऽप्यकृतात्मानो' इतिस्थाने 'ऽपि कृतात्मानो' इति, 'ऽन्यकृतात्मानो' इति च पाठौ ।

१५. ११ — 'नैनं' इतिस्थाने 'नैवं' इति पाठः ।

१५. १२ — 'तेजो जग' इतिस्थाने 'ज्योतिर्जग' इति पाठः ।

१५. १२ — 'भासयते' इतिस्थाने 'भावयतेऽ' इति पाठः ।

१५. १२ — 'यच्चन्द्र' इतिस्थाने 'यश्चन्द्र' इति प्रामादिकः पाठः ।

गामाविश्य च भूतानि धारयाम्यहमोजसा ।
 पुष्णामि चौषधीः सर्वाः सोमो भूत्वा रसात्मकः ॥ १३ ॥
 अहं वैश्वानरो भूत्वा प्राणिनां देहमाश्रितः ।
 प्राणापानसमायुक्तः पचाम्यन्नं चतुर्विधम् ॥ १४ ॥
 सर्वस्य चाहं हृदि संनिविष्टो
 मत्तः स्मृतिर्ज्ञानमपोहनं च ।
 वेदैश्च सर्वैरहमेव वेद्यो
 वेदान्तकृद्वेदविदेव चाहम् ॥ १५ ॥
 द्वाविमौ पुरुषौ लोके क्षरश्चाक्षर एव च ।
 क्षरः सर्वाणि भूतानि कूटस्थोऽक्षर उच्यते ॥ १६ ॥
 उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।
 यो लोकत्रयमाविश्य विभर्त्यव्यय ईश्वरः ॥ १७ ॥
 यस्मात् क्षरमतीतोऽहमक्षरादपि चोत्तमः ।
 अतोऽस्मि लोके वेदे च प्रथितः पुरुषोत्तमः ॥ १८ ॥

१५. १३ - 'गामाविश्य च' इतिस्थाने 'मामाविश्य च' इति, 'योगमाविश्य' इति च पाठौ ।

१५. १३ - 'चौषधीः' इतिस्थाने 'वौषधीः' इति पाठः ।

१५. १४ - 'वैश्वानरो' इतिस्थाने 'विश्वानरो' इति पाठः ।

१५. १४ - 'माश्रितः' इतिस्थाने 'मास्थितः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१५. १४ - 'प्राणापान' इतिस्थाने 'प्राणापानः' इति पाठः ।

१५. १४ - 'चतुर्विधम्' इतिस्थाने 'चतुर्विधः' इति पाठः ।

१५. १५ - 'मत्तः स्मृतिर्ज्ञानमपोहनं' इतिस्थाने 'मत्तः स्मृतिज्ञानमपोहनं' इति, 'मत्त-
स्मृतिज्ञानमपोहनं' इति, 'मत्तस्मृतिर्ज्ञानमपोहनं' इति, 'मत्तः स्मृतिज्ञान-
ममोहनं' इति च पाठाः ।

१५. १५ - 'वेदैश्च' इतिस्थाने 'वेदैः' इति पाठः ।

१५. १५ - 'द्वेदविदेव' इतिस्थाने 'द्वेदकृदेव' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१५. १६ - 'उच्यते' इतिस्थाने 'एव च' इति पाठः ।

१५. १७ - 'व्यय ईश्वरः' इतिस्थाने 'व्ययमीश्वरः' इति पाठः ।

१५. १८ - 'यस्मात्' इतिस्थाने 'तस्मात्' इति पाठः ।

१५. १८ - 'मक्षरादपि' इतिस्थाने 'मक्षरस्यापि' इति पाठः ।

१५. १८ - 'स्मि लोके' इतिस्थाने 'स्मिलोके' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।

यो मामेवमसंमूढो जानाति पुरुषोत्तमम् ।
 स सर्वविद्भजति मां सर्वभावेन भारत ॥ १९ ॥
 इति गुह्यतमं शास्त्रमिदमुक्तं मयानघ ।
 एतद्बुद्ध्वा बुद्धिमान् स्यात् कृतकृत्यश्च भारत ॥ २० ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु
 ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
 पुरुषोत्तमयोगो नाम पञ्चदशोऽध्यायः ॥ २० ॥

१५. १९ — 'भारत' इतिस्थाने 'भारतः' इति पाठः ।

१५. २० — 'शास्त्रमिदमुक्तं मया' इतिस्थाने 'शास्त्रं मया प्रोक्तं तवा' इति द्वित्रासु
 काश्मीरमातृकासु पाठः, तथा रामकविपाठश्च ।

१५. २० — 'कृतकृत्यश्च' इतिस्थाने 'कृतकृत्यं च' इति पाठः ।

१५. २० [१] — एकस्यां मातृकायामन्तेऽधिकः श्लोको यथा—

तावद्भ्रमति वै जन्तुर्यावत् तत्त्वं न विन्दति ।

ज्ञाते तत्त्वे तु वै तस्य ज्ञातव्यं नावशिष्यते ॥

१५. पुष्पिकायाम् — 'पुरुषोत्तमयोगो' इतिस्थाने 'पुराणपुरुषोत्तमयोगो' इति, 'पुरुषोत्तम-
 प्रकृतियोगो' इति, 'बुद्धियोगो' इति, 'अक्षरनिर्देशो' इति, 'संसारविषयवृक्षच्छेद-
 कुठारो' इति, 'संसारविषयवृक्षच्छेदकुठारयोगो' इति, 'पुरुषोत्तमयोगसंसारवृक्ष-
 च्छेदनयोगो' इति, 'गुह्यशास्त्रविवर्णनपूर्वकं पुरुषोत्तमयोगात्मको' इति च पाठाः ।

॥ अथ षोडशोऽध्यायः ॥

श्रीभगवानुवाच ।

अभयं सत्त्वसंशुद्धिर्ज्ञानयोगव्यवस्थितिः ।

दानं दमश्च यज्ञश्च स्वाध्यायस्तप आर्जवम् ॥ १ ॥

अहिंसा सत्यमक्रोधस्त्यागः शान्तिरपैशुनम् ।

दया भूतेष्वलोलुप्त्वं मार्दवं ह्रीरचापलम् ॥ २ ॥

तेजः क्षमा धृतिः शौचमद्रोहो नातिमानिता ।

भवन्ति संपदं दैवीमभिजातस्य भारत ॥ ३ ॥

दम्भो दर्पोऽतिमानश्च क्रोधः पारुष्यमेव च ।

अज्ञानं चाभिजातस्य पार्थ संपदमासुरीम् ॥ ४ ॥

१६. १ - 'संशुद्धिः' इतिस्थाने 'संसिद्धिः' इति पाठः ।

१६. १ - 'योगः' इतिस्थाने 'योगे' इति पाठः ।

१६. १ - 'व्यवस्थितिः' इतिस्थाने 'व्यवस्थितः' इति पाठः ।

१६. २ - 'स्त्यागः शान्तिः' इतिस्थाने 'स्त्यागोऽसक्तिः' इति रामकव्यानन्दवर्धन-योः पाठः, कचिदन्यत्रापि दृश्यते ।

१६. २ - 'भूतेष्वलोलुप्त्वं' इतिस्थाने 'भूतेष्वलोलत्वं' इति, 'भूतेष्वलौढ्यं च' इति, 'भूतेष्वलोलत्वं' इति च पाठाः । 'भूतेष्वलौढ्यं च' इति तु प्रायः काश्मीर-पाठः । 'भूतेषु लोलुप्त्वं' इति, 'भूतेऽथ लोलुप्त्वं' इति च प्रामादिकौ पाठौ ।

१६. २ - 'मार्दवं' इतिस्थाने 'आर्जवं' इति कचित् पाठः ।

१६. ३ - 'शौचमद्रोहो' इतिस्थाने 'तुष्टिरद्रोहो' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः ।

१६. ३ - 'नातिमानिता' इतिस्थाने 'नाभिमानता' इति नेपालपाठः, प्रायः काश्मीर-पाठश्च ।

१६. ३ - 'भवन्ति' इतिस्थाने 'भजन्ति' इति पाठः ।

१६. ३ - 'मभिजातस्य' इतिस्थाने 'मतिजातस्य' इति पाठः ।

१६. ३ - 'भारत' इतिस्थाने 'पाण्डव' इति पाठः ।

१६. ४ - 'ऽतिमानश्च' इतिस्थाने 'ऽभिमानश्च' इति वल्लकाश्मीरनेपालपाठः ।

दैवी संपद्विमोक्षाय निबन्धायासुरी मता ।
 मा शुचः संपदं दैवीमभिजातोऽसि पाण्डव ॥ ५ ॥
 द्वौ भूतसर्गौ लोकेऽस्मिन् दैव आसुर एव च ।
 दैवो विस्तरशः प्रोक्त आसुरं पार्थ मे शृणु ॥ ६ ॥
 प्रवृत्तिं च निवृत्तिं च जना न विदुरासुराः ।
 न शौचं नापि चाचारो न सत्यं तेषु विद्यते ॥ ७ ॥
 असत्यमप्रतिष्ठं ते जगदाहुरनीश्वरम् ।
 अपरस्परसंभूतं किमन्यत् कामहेतुकम् ॥ ८ ॥
 एतां दृष्टिमवष्टभ्य नष्टात्मानोऽल्पबुद्धयः
 प्रभवन्त्युग्रकर्माणः क्षयाय जगतोऽहिताः ॥ ९ ॥

१६. ५ - 'दैवी' इतिस्थाने 'देवी' इति पाठः ।
 १६. ५ - 'निबन्धाया' इतिस्थाने 'निबन्धाया' इति पाठः ।
 १६. ५ - 'दैवीमभि' इतिस्थाने 'देवीमभि' इति पाठः ।
 १६. ५ - 'पाण्डव' इतिस्थाने 'भारत' इति पाठः ।
 १६. ६ - 'सर्गौ' इतिस्थाने 'सङ्घौ' इति पाठः ।
 १६. ६ - 'लोकेऽ' इतिस्थाने 'भूतेऽ' इति पाठः ।
 १६. ६ - 'दैवो' इतिस्थाने 'देवो' इति पाठः ।
 १६. ६ - 'विस्तरशः' इतिस्थाने 'विस्तरतः' इति पाठः ।
 १६. ७ - 'न शौचं' इतिस्थाने 'नाशौचं' इति पाठः । 'न सत्यं' इति चैकस्यां मानु-
 कायाम् ।
 १६. ७ - 'नापि' इतिस्थाने 'वापि' इति पाठः ।
 १६. ७ - 'चाचारो' इतिस्थाने 'वाचारो' इति पाठः ।
 १६. ८ - 'ते' इतिस्थाने 'च' इति क्वचित् काश्मीरपाठः ।
 १६. ८ - 'किमन्यत् काम' इतिस्थाने 'अकिञ्चित्कम' इति काश्मीरपाठः । 'अ-
 किञ्चित् काम' इति त्वानन्दवर्धनपाठः ।
 १६. ८ - 'हेतुकम्' इतिस्थाने 'हेतुकम्' इति काश्मीरदाक्षिणात्यादिभानुकासु प्रायः
 पाठः ।
 १६. ९ - 'दृष्टि' इतिस्थाने 'बुद्धि' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।
 १६. ९ - 'प्रभवन्त्युग्र' इतिस्थाने 'प्रवर्तन्त्युग्र' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।
 १६. ९ - 'ऽहिताः' इतिस्थाने 'ऽशुभाः' इति कासुचित् काश्मीरदाक्षिणात्यादि-
 भानुकासु पाठः ।

काममाश्रित्य दुष्पूरं दम्भमानमदान्विताः ।
 मोहाद्गृहीत्वासद्ग्राहान् प्रवर्तन्तेऽशुचित्रताः ॥ १० ॥
 चिन्तामपरिमेयां च प्रलयान्तामुपाश्रिताः ।
 कामोपभोगपरमा एतावदिति निश्चिताः ॥ ११ ॥
 आशापाशशतैर्वद्धाः कामक्रोधपरायणाः ।
 ईहन्ते कामभोगार्थमन्यायेनार्थसंचयान् ॥ १२ ॥
 इदमद्य मया लब्धमिदं प्राप्स्ये मनोरथम् ।
 इदमस्तीदमपि मे भविष्यति पुनर्धनम् ॥ १३ ॥
 असौ मया हतः शत्रुर्हनिष्ये चापरानपि ।
 ईश्वरोऽहमहं भोगी सिद्धोऽहं बलवान् सुखी ॥ १४ ॥

-
१६. १० - 'मान' इतिस्थाने 'लोभ' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १६. १० - 'मदान्विताः' इतिस्थाने 'मदाश्रिताः' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।
 १६. १० - 'मोहाद्गृहीत्वासद्ग्राहान्' इतिस्थाने 'असद्ग्राहाश्रिताः क्रूराः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'मोहाद्गृहीत्वासद्ग्राहं' इति च क्वचित् ।
 १६. १० - 'प्रवर्तन्तेऽशुचि' इतिस्थाने 'प्रचरन्त्यशुचि' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'प्रभवन्तोऽशुचि' इत्यपि क्वचिदुपलभ्यते ।
 १६. ११ - 'मपरिमेयां' इतिस्थाने 'मपरमेयां' इति, 'मपरिमेये' इति च पाठौ ।
 १६. ११ - 'मुपाश्रिताः' इतिस्थाने 'मपाश्रिताः' इति पाठः ।
 १६. १२ - 'ईहन्ते' इतिस्थाने 'रोहन्ते' इति पाठः ।
 १६. १२ - 'भोगार्थ' इतिस्थाने 'लोभार्थ' इति क्वचित् काश्मीरपाठः । 'भोगार्थान्' इति तु प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १६. १२ - 'नार्थ' इतिस्थाने 'नाथ' इति पाठः ।
 १६. १२ - 'संचयान्' इतिस्थाने 'संचयम्' इति, 'संचितान्' इति च पाठौ । 'संजयान्' इत्यपि क्वचिदुपलभ्यते ।
 १६. १३ - 'मिदं प्राप्स्ये' इतिस्थाने 'मिमं प्राप्स्ये' इति क्वचिन्मातृकासु पाठः । स एव च रामानुजीयभाष्ये ।
 १६. १३ - 'मनोरथम्' इतिस्थाने 'मनोगतम्' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।
 १६. १३ - 'इदमस्तीदमपि' इतिस्थाने 'इदं चास्तीदमपि' इति, 'इदमस्तीदमिति' इति च पाठौ ।
 १६. १३ - 'भविष्यति' इतिस्थाने 'भविष्यन्ति' इति पाठः ।
 १६. १४ - 'भोगी' इतिस्थाने 'योगी' इति पाठः ।

आढ्योऽभिजनवानस्मि कोऽन्योऽस्ति सदृशो मया ।
यक्ष्ये दास्यामि मोदिष्य इत्यज्ञानविमोहिताः ॥ १५ ॥
अनेकचित्तविभ्रान्ता मोहजालसमावृताः ।
प्रसक्ताः कामभोगेषु पतन्ति नरकेऽशुचौ ॥ १६ ॥
आत्मसंभाविताः स्तब्धा धनमानमदान्विताः ।
यजन्ते नामयज्ञैस्ते दम्भेनाविधिपूर्वकम् ॥ १७ ॥
अहंकारं बलं दर्पं कामं क्रोधं च संश्रिताः ।
मामात्मपरदेहेषु प्रद्विपन्तोऽभ्यसूयकाः ॥ १८ ॥

१६. १५ — ‘आढ्योऽभि’ इतिस्थाने ‘आद्योऽभि’ इति, ‘आढ्योऽपि’ इति च पाठौ ।
१६. १५ — ‘मया’ इतिस्थाने ‘°ऽपि वा’ इति पाठः ।
१६. १५ — ‘यक्ष्ये’ इतिस्थाने ‘यक्षे’ इति प्रामादिकः पाठः ।
१६. १५ — ‘दास्यामि’ इतिस्थाने ‘दास्याम्’ इति पाठः ।
१६. १५ — ‘मोदिष्य’ इतिस्थाने ‘मोदिष्ये’ इति संधिरहितः पाठः प्रायशो दृश्यते ।
१६. १५ — ‘विमोहिताः’ इतिस्थाने ‘°विमोहितः’ इति पाठः ।
१६. १६ — ‘°चित्तविभ्रान्ता’ इतिस्थाने ‘°चित्ता विभ्रान्ता’ इति, ‘°चित्तसंभ्रान्ता’ इति च पाठौ । ‘°चित्तविभ्रान्त’ इत्येकस्यां मातृकायाम् ।
१६. १६ — ‘मोहजालसमावृताः’ इतिस्थाने ‘मोहजालविमोहिताः’ इति पाठः । ‘मोह-
स्यैव वशं गताः’ इति तु प्रायः काश्मीरपाठः ।
१६. १६ — ‘°भोगेषु’ इतिस्थाने ‘°लोभेषु’ इति पाठः ।
१६. १६ — ‘नरके’ इतिस्थाने ‘निरये’ इति प्रायः काश्मीरपाठः । अन्यास्वपि वङ्गीयादि-
मातृकासूपलभ्यते ।
१६. १६ — ‘°ऽशुचौ’ इतिस्थाने ‘°ऽशुभौ’ इति प्रामादिकः पाठः, प्रायः ‘°ऽशुभे’
इति भवेत् ।
१६. १७ — ‘°संभाविताः’ इतिस्थाने ‘°संभाविता’ इति बह्वीषु मातृकासु पाठः ।
१६. १७ — ‘°मदान्विताः’ इतिस्थाने ‘°समन्विताः’ इति पाठः ।
१६. १७ — ‘नामयज्ञैस्ते’ इतिस्थाने ‘कामयज्ञैस्ते’ इति, ‘मानयज्ञैस्तैर्’ इति च पाठौ ।
कचिटीकासु ‘नाम यज्ञैस्ते’ इति विकल्पेन पदच्छेदो वर्तते ।
१६. १७ — एकस्यां मातृकायां सप्तदशाध्यायस्थपञ्चमपष्ठश्लोकावतः परं पठितौ, सप्त-
दशाध्याये तु ते परित्यक्तौ ।
१६. १८ — ‘कामं क्रोधं’ इतिस्थाने ‘कामक्रोधे’ इति पाठः ।
१६. १८ — ‘च संश्रिताः’ इतिस्थाने ‘समाश्रिताः’ इति, ‘च संस्थिताः’ इति च पाठौ ।
१६. १८ — ‘मामात्मपर’ इतिस्थाने ‘ममात्मापर’ इति पाठः ।
१६. १८ — ‘°ऽभ्यसूयकाः’ इतिस्थाने ‘ह्यसूयकाः’ इति, ‘°ऽभ्यसूयया’ इति च पाठौ ।

तानहं द्विषतः क्रूरान् संसारेषु नराधमान् ।
 क्षिपाम्यजस्रमशुभानासुरीष्वेव योनिषु ॥ १९ ॥
 आसुरीं योनिमापन्ना मूढा जन्मनि जन्मनि ।
 मामप्राप्यैव कौन्तेय ततो यान्त्यधमां गतिम् ॥ २० ॥
 त्रिविधं नरकस्येदं द्वारं नाशनमात्मनः ।
 कामः क्रोधस्तथा लोभस्तस्मादेतत् त्रयं त्यजेत् ॥ २१ ॥
 एतैर्विमुक्तः कौन्तेय तमोद्वारैस्त्रिभिर्नरः ।
 आचरत्यात्मनः श्रेयस्ततो याति परां गतिम् ॥ २२ ॥
 यः शास्त्रविधिमुत्सृज्य वर्तते कामकारतः ।
 न स सिद्धिमवाप्नोति न सुखं न परां गतिम् ॥ २३ ॥

१६. १९ — ‘‘मशुभानासुरीष्वेव’’ इतिस्थाने ‘‘मशुभास्वासुरीष्वेव’’ इति प्रायः काश्मीरपाठः । ‘‘मशुभामासुरीष्वेव’’ इति, ‘‘मशुभामासुरी चैव’’ इति च प्रामादिकौ ।

१६. २० — ‘‘आसुरीं’’ इतिस्थाने ‘‘आसुरीः’’ इति पाठः ।

१६. २० — ‘‘मप्राप्यैव’’ इतिस्थाने ‘‘मप्राप्य च’’ इति, ‘‘मप्राप्येव’’ इति च पाठौ ।

१६. २० — ‘‘यान्त्य’’ इतिस्थाने ‘‘यात्य’’ इति पाठः ।

१६. २१ — ‘‘त्रिविधं’’ इतिस्थाने ‘‘त्रितयं’’ इति पाठः ।

१६. २१ — ‘‘नरकस्येदं’’ इतिस्थाने ‘‘नरकस्यैतद्’’ इति पाठः ।

१६. २१ — ‘‘नाशनं’’ इतिस्थाने ‘‘नाशकं’’ इति पाठः ।

१६. २१ — ‘‘कामः क्रोधः’’ इतिस्थाने ‘‘कामक्रोधः’’ इति पाठः ।

१६. २१ — ‘‘त्यजेत्’’ इतिस्थाने ‘‘त्यज’’ इति कचित् काश्मीरमातृकासु रामकव्यानन्द-वर्धनटीकयोश्च पाठः ।

१६. २२ — ‘‘विमुक्तः’’ इतिस्थाने ‘‘विमुक्तः’’ इति, ‘‘विमुक्ताः’’ इति च पाठौ ।

१६. २२ — ‘‘आचरत्या’’ इतिस्थाने ‘‘आचरन्त्या’’ इति पाठः ।

१६. २२ — ‘‘याति’’ इतिस्थाने ‘‘यान्ति’’ इति पाठः ।

१६. २३ — ‘‘यः’’ इतिस्थाने ‘‘ये’’ इति पाठः ।

१६. २३ — ‘‘वर्तते’’ इतिस्थाने ‘‘वर्तन्ते’’ इति पाठः ।

१६. २३ — ‘‘कामकारतः’’ इतिस्थाने ‘‘कामचारतः’’ इति पाठः । ‘‘कामकारकः’’ इति, ‘‘कामकातरः’’ इति च प्रामादिकौ ।

१६. २३ — ‘‘न परां’’ इतिस्थाने ‘‘परमां’’ इति पाठः ।

तस्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते कार्याकार्यव्यवस्थितौ ।
ज्ञात्वा शास्त्रविधानोक्तं कर्म कर्तुमिहार्हसि ॥ २४ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु
ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
दैवासुरसंपद्विभागयोगो नाम षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

१६. २४ — ‘कार्याकार्यं’ इतिस्थाने ‘कार्यं कार्यं’ इति पाठः ।

१६. २४ — ‘ज्ञात्वा’ इतिस्थाने ‘कृत्वा’ इति कचित् काश्मीरपाठः । रामकविनापि स एव स्वीकृतः ।

१६. २४ — ‘कर्तुमिहार्हसि’ इतिस्थाने ‘कर्तुं त्वमर्हसि’ इति पाठः ।

१६. पुष्पिकायाम् — ‘दैवासुरसंपद्विभागयोगो’ इतिस्थाने ‘दैवासुरसंपद्विभागो’ इति, ‘दैवासुरसंपद्विभागयोगो’ इति, ‘दैवासुरसंपद्विभो[भा]गो’ इति, ‘दैत्यासुरसंपद्विभागयोगो’ इति, ‘दैवासुरसंपद्विवेकयोगो’ इति, ‘दैवासुरसंपद्विभागो[गयोः] प्रविवेकदर्शनो’ इति, ‘दैवासुरसंपत्तियोगो’ इति, ‘सत्ययोगो’ इति, ‘प्रकृति-विभागो’ इति, ‘प्रकृतिविभागयोगो’ इति, ‘दैव्यासुरसंपदैवासुरभूतसर्गवर्णन-पूर्वकमासुरभावापन्नजन्तूनां दशानिरूपणं’ इति च पाठभेदाः ।

९ [भगवद्गीता]

॥ अथ सप्तदशोऽध्यायः ॥

अर्जुन उवाच ।

ये शास्त्रविधिमुत्सृज्य यजन्ते श्रद्धयान्विताः ।
तेषां निष्ठा तु का कृष्ण सत्त्वमाहो रजस्तमः ॥ १ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

त्रिविधा भवति श्रद्धा देहिनां सा स्वभावजा ।
सात्त्विकी राजसी चैव तामसी चेति तां शृणु ॥ २ ॥
सत्त्वानुरूपा सर्वस्य श्रद्धा भवति भारत ।
श्रद्धामयोऽयं पुरुषो यो यच्छ्रद्धः स एव सः ॥ ३ ॥
यजन्ते सात्त्विका देवान् यक्षरक्षांसि राजसाः ।
प्रेतान् भूतगणांश्चान्ये यजन्ते तामसा जनाः ॥ ४ ॥

१७. १ - 'यजन्ते' इतिस्थाने 'वर्तन्ते' इति रामकविपाठः क्वचित् काश्मीरमातृका-
स्वपि दृश्यते ।
१७. १ - 'सत्त्वमाहो रजस्तमः' इतिस्थाने 'सत्त्वं मोहो रजस्तमाः' इति ग्रामादिकः
पाठः ।
१७. २ - 'स्वभावजा' इतिस्थाने 'स्वभावतः' इति पाठः ।
१७. २ - 'तां' इतिस्थाने 'ताः' इति रामकविपाठः, 'तान्' इत्यन्यत्रापि क्वचित् ।
१७. ३ - 'सर्वस्य' इतिस्थाने 'सत्त्वस्य' इति पाठः ।
१७. ३ - 'भारत' इतिस्थाने 'देहिनाम्' इति पाठः ।
१७. ३ - 'यच्छ्रद्धः' इतिस्थाने 'यः श्रद्धः' इति ग्रामादिकः पाठः ।
१७. ३ - 'एव सः' इतिस्थाने 'एव च' इति पाठः ।
१७. ४ - 'सात्त्विकाः' इतिस्थाने 'सात्त्विकान्' इति पाठः ।
१७. ४ - 'राजसाः' इतिस्थाने 'राक्षसाः' इति पाठाः ।
१७. ४ - 'प्रेतान् भूतगणांश्चान्ये' इतिस्थाने 'भूतप्रेतपिशाचांश्च' इति, 'प्रेतभूतपिशा-
चांश्च' इति वा प्रायः काश्मीरपाठः । 'भूतान् प्रेतगणांश्चान्ये' इति च
क्वचित् ।
१७. ४ - 'जनाः' इतिस्थाने 'गणाः' इति पाठः ।

अशास्त्रविहितं घोरं तप्यन्ते ये तपो जनाः ।
 दम्भाहंकारसंयुक्ताः कामरागवलान्विताः ॥ ५ ॥
 कर्षयन्तः शरीरस्थं भूतग्राममचेतसः ।
 मां चैवान्तःशरीरस्थं तान् विद्वद्यासुरनिश्चयान् ॥ ६ ॥
 आहारस्त्वपि सर्वस्य त्रिविधो भवति प्रियः ।
 यज्ञस्तपस्तथा दानं तेषां भेदमिमं शृणु ॥ ७ ॥
 आयुःसत्त्ववलारोग्यमुखप्रीतिविवर्धनाः ।
 रस्याः स्निग्धाः स्थिरा हृद्या आहाराः सार्विकप्रियाः ॥ ८ ॥
 कट्वम्ललवणात्युष्णतीक्ष्णरूक्षविदाहिनः ।
 आहारा राजसस्येष्टा दुःखशोकामयप्रदाः ॥ ९ ॥

१७. ५ - 'तप्यन्ते ये तपो जनाः' इतिस्थाने 'तपस्तप्यन्ति ये जनाः' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'तपस्तप्यन्ति तामसाः' इति, 'तप्यन्ते ये तपोधनाः' इति च पाठौ ।
१७. ५ - 'दम्भाहंकारः' इतिस्थाने 'दम्भोऽहंकारः' इति पाठः ।
१७. ६ - 'कर्षयन्तः' इतिस्थाने 'कर्षयन्तः' इति बह्वीषु वङ्गदाक्षिणात्यादिमातृकासु पाठः ।
१७. ६ - 'मचेतसः' इतिस्थाने 'मचेतनम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'मचेतसम्' इति क्वचित् ।
१७. ७ - 'आहारस्त्वपि' इतिस्थाने 'आहारश्चापि' इति पाठः । 'आहारोऽपि' इत्यपि क्वचित् ।
१७. ७ - 'भेदमिमं' इतिस्थाने 'भेदमिदं' इति क्वचित् पाठः ।
१७. ८ - 'वलारोग्यः' इतिस्थाने 'वलारोग्यः' इति पाठः ।
१७. ८ - 'विवर्धनाः' इतिस्थाने 'विवर्धनः' इत्यानन्दवर्धनपाठः । तदनुकूलश्चोत्तरार्धेऽपि 'रस्यः स्निग्धः स्थिरः हृद्यः आहारः सार्विकप्रियः' इत्येकवचनान्तः पाठः ।
१७. ८ - 'रस्याः स्निग्धाः' इतिस्थाने 'रस्यास्निग्धाः' इति, 'रस्यास्निग्धाः' इति च ग्रामादिकौ पाठौ ।
१७. ९ - 'कट्वम्ललवणात्युष्णः' इतिस्थाने 'कट्वम्ललवणाद्युष्णः' इति पाठः । कट्वं स्वलवणात्युष्णः इत्यपि क्वचित् ।
१७. ९ - 'आहारा' इतिस्थाने 'आहारो' इति क्वचित् पाठः । न पुनस्तत्र विशेषणयोरेकवचनान्तः पाठो वर्तते ।
१७. ९ - 'राजसस्येष्टा' इतिस्थाने 'राजसश्रेष्ठा' इति पाठः ।
१७. ९ - 'दुःखशोकाः' इतिस्थाने 'दुःखं शोकाः' इति पाठः ।

यातयामं गतरसं पूति पर्युषितं च यत् ।
 उच्छिष्टमपि चामेध्यं भोजनं तामसप्रियम् ॥ १० ॥
 अफलाकाङ्क्षिभिर्यज्ञो विधिदृष्टो य इज्यते ।
 यष्टव्यमेवेति मनः समाधाय स सात्त्विकः ॥ ११ ॥
 अभिसंधाय तु फलं दम्भार्थमपि चैव यत् ।
 इज्यते भरतश्रेष्ठ तं यज्ञं विद्धि राजसम् ॥ १२ ॥
 विधिहीनमसृष्टान्नं मन्त्रहीनमदक्षिणम् ।
 श्रद्धाविरहितं यज्ञं तामसं परिचक्षते ॥ १३ ॥
 देवद्विजगुरुप्राज्ञपूजनं शौचमार्जवम् ।
 ब्रह्मचर्यमहिंसा च शारीरं तप उच्यते ॥ १४ ॥
 अनुद्वेगकरं वाक्यं सत्यं प्रियहितं च यत् ।
 स्वाध्यायाभ्यासनं चैव बाङ्मयं तप उच्यते ॥ १५ ॥

१७. १० — 'पर्युषितं च यत्' इतिस्थाने 'पर्युषणेरितम्' इति पाठः ।
 १७. ११ — 'काङ्क्षिभिर्यज्ञो' इतिस्थाने 'काङ्क्षिणा यज्ञो' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।
 १७. ११ — 'यष्टव्यमेवेति' इतिस्थाने 'यष्टव्य इत्येव' इति, 'यष्टव्यमित्येव' इति च पाठौ ।
 १७. ११ — 'मनः' इतिस्थाने 'ततः' इति पाठः ।
 १७. ११ — 'सात्त्विकः' इतिस्थाने 'सात्त्विकम्' इति पाठः ।
 १७. १२ — 'अभिसंधाय' इतिस्थाने 'अभिसंधयेय' इति प्रामादिकः पाठः ।
 १७. १२ — 'दम्भार्थं' इतिस्थाने 'दम्भोऽर्थं' इति पाठः ।
 १७. १२ — 'यत्' इतिस्थाने 'यः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १७. १२ — 'इज्यते' इतिस्थाने 'युज्यते' इति क्वचित् पाठः । 'इज्येत' इति त्वन्यत्र ।
 १७. १२ — 'भरतश्रेष्ठ तं यज्ञं विद्धि राजसम्' इतिस्थाने 'विद्धि तं यज्ञं राजसं चलम-
 ध्रुवम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'भरतश्रेष्ठ' इतिस्थाने 'भारतश्रेष्ठ' इति
 क्वचिदुपलभ्यते ।
 १७. १३ — 'मसृष्टान्नं' इतिस्थाने 'मसृष्टान्नं' इति द्वित्रासु काश्मीरमातृकासु पाठः ।
 'मनुष्ठानं' इति, 'मसृष्टार्थं' इति चान्यत्र क्वचित् पाठः ।
 १७. १३ — 'विरहितं' इतिस्थाने 'विवर्जितं' इति पाठः ।
 १७. १३ — 'यज्ञं' इतिस्थाने 'यच्च' इति पाठः ।
 १७. १५ — 'सत्यं प्रियहितं च' इतिस्थाने 'दम्भार्थमपि चैव' इति पाठः ।
 १७. १५ — 'भ्यासनं' इतिस्थाने 'भ्यासनं' इति पाठः ।

मनःप्रसादः सौम्यत्वं मौनमात्मविनिग्रहः ।
 भावसंशुद्धिरित्येतत् तपो मानसमुच्यते ॥ १६ ॥
 श्रद्धया परया तप्तं तपस्तत् त्रिविधं नरैः ।
 अफलाकाङ्क्षिभिर्युक्तैः सात्त्विकं परिचक्षते ॥ १७ ॥
 सत्कारमानपूजार्थं तपो दम्भेन चैव यत् ।
 क्रियते तदिह प्रोक्तं राजसं चलमध्रुवम् ॥ १८ ॥
 मूढग्राहेणात्मनो यत् पीडया क्रियते तपः ।
 परस्योत्सादनार्थं वा तत् तामसमुदाहृतम् ॥ १९ ॥
 दातव्यमिति यद्दानं दीयतेऽनुपकारिणे ।
 देशे काले च पात्रे च तद्दानं सात्त्विकं स्मृतम् ॥ २० ॥
 यत् तु प्रत्युपकारार्थं फलमुद्दिश्य वा पुनः ।

-
१७. १६ — ‘प्रसादः सौम्यत्वं’ इतिस्थाने ‘प्रसादसौम्यत्वं’ इति पाठः ।
 १७. १६ — ‘संशुद्धिरित्येतत्’ इतिस्थाने ‘संशुद्धिरित्येनत्’ इति पाठः ।
 १७. १६ — ‘मानसमुच्यते’ इतिस्थाने ‘मानस उच्यते’ इति प्रामादिकः पाठः । ‘दानं स उच्यते’ इत्यपि च ।
 १७. १७ — ‘परया तप्तं’ इतिस्थाने ‘परयोपेतं’ इति पाठः ।
 १७. १७ — ‘तपस्तत् त्रिं’ इतिस्थाने ‘तपस्तु त्रिं’ इति पाठः । ‘तत् तपस्त्रिं’ इति त्वानन्दवर्धनपाठः ।
 १७. १७ — ‘युक्तैः’ इतिस्थाने ‘मुक्तैः’ इति पाठः ।
 १७. १७ — ‘परिचक्षते’ इतिस्थाने ‘परिरक्षते’ इति पाठः ।
 १७. १८ — ‘तदिह’ इतिस्थाने ‘यदिह’ इति पाठः ।
 १७. १९ — ‘मूढग्राहेण’ इतिस्थाने ‘मूढग्रहेण’ इति, ‘मूढाग्रहेण’ इति, ‘गूढग्रहेण’ इति च पाठाः ।
 १७. १९ — ‘तपः’ इतिस्थाने ‘नरैः’ इति पाठः ।
 १७. १९ — ‘उत्सादनार्थं’ इतिस्थाने ‘च्छादनार्थं’ इति पाठः ।
 १७. १९ — ‘वा’ इतिस्थाने ‘च’ इति पाठः ।
 १७. १९ — ‘तामसमुदा’ इतिस्थाने ‘तामस उदा’ इति पाठः ।
 १७. २० — ‘देशे काले’ इतिस्थाने ‘देशकाले’ इति, ‘काले देशे’ इति च पाठौ ।
 १७. २० — ‘स्मृतम्’ इतिस्थाने ‘विदुः’ इति पाठः ।
 १७. २१ — ‘मुद्दिश्य’ इतिस्थाने ‘मुद्यम्य’ इति पाठः ।

दीयते च परिक्रिष्टं तद्दानं राजसं स्मृतम् ॥ २१ ॥
 अदेशकाले यद्दानमपात्रेभ्यश्च दीयते ।
 असत्कृतमवज्ञातं तत् तामसमुदाहृतम् ॥ २२ ॥
 ॐ तत् सदिति निर्देशो ब्रह्मणस्त्रिविधः स्मृतः ।
 ब्राह्मणास्तेन वेदाश्च यज्ञाश्च विहिताः पुरा ॥ २३ ॥
 तस्मादोमित्युदाहृत्य यज्ञदानतपःक्रियाः ।
 प्रवर्तन्ते विधानोक्ताः सततं ब्रह्मवादिनाम् ॥ २४ ॥
 तदित्यनभिसंधाय फलं यज्ञतपःक्रियाः ।
 दानक्रियाश्च विविधाः क्रियन्ते मोक्षकाङ्क्षिभिः ॥ २५ ॥
 सद्भावे साधुभावे च सदित्येतत् प्रयुज्यते ।
 प्रशस्ते कर्मणि तथा सच्छब्दः पार्थ युज्यते ॥ २६ ॥

१७. २१ — 'परिक्रिष्टं' इतिस्थाने 'परिक्रुष्टं' इति पाठः ।
 १७. २१ — 'तद्दानं राजसं स्मृतम्' इतिस्थाने 'तद्वाजसमिति स्मृतम्' इति, 'तद्वा-
 जसमुदाहृतम्' इति च काश्मीरद्राविडपाठौ ।
 १७. २२ — 'मपात्रेभ्यश्च' इतिस्थाने 'मपात्रेभ्यः प्र' इति पाठः ।
 १७. २२ — 'मवज्ञातं' इतिस्थाने 'मवज्ञातुं' इति, 'मविज्ञातं' इति च पाठौ ।
 १७. २२ — 'तत् तामसमुदाहृतम्' इतिस्थाने 'तद्दानं तामसं स्मृतम्' इति पाठः ।
 १७. २३ — 'निर्देशो' इतिस्थाने 'निर्दिष्टो' इति पाठः ।
 १७. २३ — 'ब्रह्मणः' इतिस्थाने 'ब्राह्मणः' इति पाठः ।
 १७. २३ — 'ब्राह्मणास्तेन' इतिस्थाने 'ब्रह्मणा तेन' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १७. २३ — 'पुरा' इतिस्थाने 'पराः' इति पाठः ।
 १७. २४ — 'यज्ञः' इतिस्थाने 'यज्ञः' इति पाठः ।
 १७. २४ — 'दानं' इतिस्थाने 'दानं' इति पाठः ।
 १७. २४ — 'प्रवर्तन्ते' इतिस्थाने 'प्रवर्तन्त' इति पाठः ।
 १७. २५ — 'यज्ञतपः क्रियाः' इतिस्थाने 'यज्ञास्तपःक्रियाः' इति, 'यज्ञक्रियास्तपः' इति,
 'यज्ञस्तपः क्रियाः' इति च पाठाः ।
 १७. २६ — 'प्रयुज्यते' इतिस्थाने 'प्रदीयते' इति पाठः ।
 १७. २६ — 'प्रशस्ते' इतिस्थाने 'प्रशस्त' इति पाठः ।
 १७. २६ — 'तथा' इतिस्थाने 'तदा' इति, 'यथा' इति च पाठौ ।
 १७. २६ — 'सच्छब्दः' इतिस्थाने 'सच्छन्दः' इति, 'स शब्दः' इति च पाठौ ।
 १७. २६ — 'पार्थ युज्यते' इतिस्थाने 'पार्थ गीयते' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'परि-
 पठ्यते' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।

यज्ञे तपसि दाने च स्थितिः सदिति चोच्यते ।
 कर्म चैव तदर्थीयं सदित्येवाभिधीयते ॥ २७ ॥
 अश्रद्धया हुतं दत्तं तपस्तप्तं कृतं च यत् ।
 असदित्युच्यते पार्थ न च तत् प्रेत्य नो इह ॥ २८ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु
 ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
 श्रद्धात्रयविभागयोगो नाम सप्तदशोऽध्यायः ॥

-
१७. २७ - 'यज्ञे' इतिस्थाने 'यत्ते' इति पाठः ।
 १७. २७ - 'दाने' इतिस्थाने 'दानं' इति पाठः ।
 १७. २७ - 'चोच्यते' इतिस्थाने 'वोच्यते' इति, 'चोद्यते' इति, 'चोइयते' इति च पाठाः ।
 १७. २७ - 'त्येवाभिधीयते' इतिस्थाने 'त्येवं विधीयते' इति पाठः ।
 १७. २८ - 'दत्तं' इतिस्थाने 'दानं' इति पाठः ।
 १७. २८ - 'असदित्यु' इतिस्थाने 'असतीत्यु' इति पाठः ।
 १७. २८ - 'न च तत्' इतिस्थाने 'न चैतत्' इति पाठः ।
 १७. पुष्पिकायाम् — 'श्रद्धात्रयविभागयोगो' इतिस्थाने 'श्रद्धात्रयविभागो इति, 'श्रद्धा-
 त्रिविधयोगो' इति, 'त्रिविधश्रद्धावर्णनो' इति, 'श्रद्धाविवेकयोगो' इति, 'गुण-
 कर्मश्रद्धाविवेकयोगो' इति, 'गुणत्रयविभागयोगो' इति, 'कर्मगुणविभागयोगो'
 इति, 'गुणभेदयोगो' इति, 'गुणविभागयोगो' इति, 'गुणभेदविभागयोगो' इति,
 'प्रकृतिगुणसंयोगो' इति, 'शास्त्रयोगो' इति, 'सिद्धान्तयोगो' इति च पाठभेदाः ।

॥ अथाष्टादशोऽध्यायः ॥

अर्जुन उवाच ।

संन्यासस्य महाबाहो तत्त्वमिच्छामि वेदितुम् ।
त्यागस्य च हृषीकेश पृथक् केशिनिषूदन ॥ १ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

काम्यानां कर्मणां न्यासं संन्यासं कवयो विदुः ।
सर्वकर्मफलत्यागं प्राहुस्त्यागं विचक्षणाः ॥ २ ॥
त्याज्यं दोषवदित्येके कर्म प्राहुर्मनीषिणः ।
यज्ञदानतपःकर्म न त्याज्यमिति चापरे ॥ ३ ॥
निश्चयं शृणु मे तत्र त्यागे भरतसत्तम ।
त्यागो हि पुरुषव्याघ्र त्रिविधः संप्रकीर्तितः ॥ ४ ॥
यज्ञदानतपःकर्म न त्याज्यं कार्यमेव तत् ।
यज्ञो दानं तपश्चैव पावनानि मनीषिणाम् ॥ ५ ॥

१८. १ - 'केशिनिषूदन' इतिस्थाने 'केशिनिसूदन' इति वङ्गनेपालकाश्मीरदाक्षिणा-
त्यादिमातृकासु पाठः । 'कर्मनिषूदन' इत्येकस्यां द्राविडमातृकायां पाठः ।
१८. २ - 'न्यासं' इतिस्थाने 'त्यागं' इति पाठः ।
१८. ३ - 'त्याज्यं' इतिस्थाने 'त्यागं' इति पाठः ।
१८. ३ - 'दोष' इतिस्थाने 'मोक्ष' इति पाठः ।
१८. ३ - 'त्येके' इतिस्थाने 'त्येते' इति पाठः ।
१८. ३ - 'मनीषिणः' इतिस्थाने 'विचक्षणः[णाः]' इति पाठः ।
१८. ३ - 'चापरे' इतिस्थाने 'वापरे' इति पाठः ।
१८. ४ - 'निश्चयं' इतिस्थाने 'निश्चयः' इति पाठः ।
१८. ४ - 'भरत' इतिस्थाने 'भारत' इति पाठः ।
१८. ४ - 'संप्रकीर्तितः' इतिस्थाने 'संप्रदर्शितः' इति, 'परिकीर्तितः' इति च पाठौ ।
१८. ५ - 'यज्ञदानतपः' इतिस्थाने 'यज्ञो दानं तपः' इति वङ्गपाठोऽन्यत्रापि दृश्यते ।

एतान्यपि तु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा फलानि च ।
 कर्तव्यानीति मे पार्थ निश्चितं मतमुत्तमम् ॥ ६ ॥
 नियतस्य तु संन्यासः कर्मणो नोपपद्यते ।
 मोहात् तस्य परित्यागस्तामसः परिकीर्तितः ॥ ७ ॥
 दुःखमित्येव यत् कर्म कायक्लेशभयात् त्यजेत् ।
 स कृत्वा राजसं त्यागं नैव त्यागफलं लभेत् ॥ ८ ॥
 कार्यमित्येव यत् कर्म नियतं क्रियतेऽर्जुन ।
 सङ्गं त्यक्त्वा फलं चैव स त्यागः सात्त्विको मतः ॥ ९ ॥
 न द्वेष्ट्यकुशलं कर्म कुशले नानुपज्जते ।
 त्यागी सत्त्वसमाविष्टो मेधावी छिन्नसंशयः ॥ १० ॥

१८. ६ - 'तु कर्माणि' इतिस्थाने 'च कर्माणि' इति काश्मीरमातृकासु प्रायः पाठः, कचिदन्यत्रापि ।
 १८. ६ - 'सङ्गं त्यक्त्वा' इतिस्थाने 'त्यक्त्वा सङ्गं' इति पाठः ।
 १८. ६ - 'मतं' इतिस्थाने 'व्रतं' इति पाठः ।
 १८. ७ - 'तु संन्यासः' इतिस्थाने 'च संन्यासः' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
 १८. ७ - 'नोपपद्यते' इतिस्थाने 'नोपलभ्यते' इति पाठः ।
 १८. ७ - 'मोहात् तस्य' इतिस्थाने 'मोहार्तस्य' इति पाठः ।
 १८. ७ - 'परिकीर्तितः' इतिस्थाने 'परिकीर्त्यते' इति पाठः ।
 १८. ८ - 'यत् कर्म' इतिस्थाने 'यः कर्म' इति रामकविपाठः, कचिदन्यत्र काश्मीर-मातृकासु दृश्यते ।
 १८. ८ - 'कायक्लेशः' इतिस्थाने 'कार्यं क्लेशः' इति, 'कालक्लेशः' इति च पाठौ ।
 १८. ८ - 'राजसं' इतिस्थाने 'राजसात्' इति पाठः ।
 १८. ८ - 'त्यागफलं' इतिस्थाने 'तत्र फलं' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।
 १८. ८ - 'लभेत्' इतिस्थाने 'भवेत्' इति पाठः ।
 १८. ९ - 'क्रियते' इतिस्थाने 'कुरुते' इति नेपालपाठः, कचिदन्यत्रापि दृश्यते ।
 १८. ९ - 'त्यागः' इतिस्थाने 'त्यागी' इति पाठः ।
 १८. ९ - 'सात्त्विको मतः' इतिस्थाने 'सात्त्विकः स्मृतः' इति पाठः ।
 १८. १० - 'द्वेष्ट्यकुशलं' इतिस्थाने 'द्वेष्टि कुशलं' इति पाठः ।
 १८. १० - 'पज्जते' इतिस्थाने 'पज्जति' इति पाठः ।
 १८. १० - 'सत्त्वसमाविष्टो' इतिस्थाने 'सत्त्वसमायुक्तो' इति च पाठौ ।
 १८. १० - 'मेधावी छिन्नः' इतिस्थाने 'मेधाविच्छिन्नः' इति नेपालपाठः ।

न हि देहभृता शक्यं त्यक्तुं कर्माण्यशेषतः ।
 यस्तु कर्मफलत्यागी स त्यागीत्यभिधीयते ॥ ११ ॥
 अनिष्टमिष्टं मिश्रं च त्रिविधं कर्मणः फलम् ।
 भवत्यत्यागिनां प्रेत्य न तु संन्यासिनां क्वचित् ॥ १२ ॥
 पञ्चैतानि महाबाहो कारणानि निबोध मे ।
 सांख्ये कृतान्ते प्रोक्तानि सिद्धये सर्वकर्मणाम् ॥ १३ ॥
 अधिष्ठानं तथा कर्ता करणं च पृथग्विधम् ।
 विविधाश्च पृथक् चेष्टा दैवं चैवात्र पञ्चमम् ॥ १४ ॥
 शरीरवाङ्मनोभिर्यत् कर्म प्रारभते नरः ।
 न्याय्यं वा विपरीतं वा पञ्चैते तस्य हेतवः ॥ १५ ॥
 तत्रैवं सति कर्तारमात्मानं केवलं तु यः ।
 पश्यत्यकृतबुद्धित्वान्न स पश्यति दुर्मतिः ॥ १६ ॥

१८. ११ - 'देहभृता' इतिस्थाने 'देहकृता' इति, 'देवभृता' इति, 'देहभृतां' इति च पाठाः ।
१८. ११ - 'यस्तु' इतिस्थाने 'यत् तु' इति पाठः ।
१८. १२ - 'भवत्यत्यागिनां' इतिस्थाने 'भवत्यसङ्गिनां' इति पाठः ।
१८. १३ - 'पञ्चैतानि' इतिस्थाने 'पञ्चेमानि' इति वङ्गदाक्षिणात्यपाठः । क्वचित् काश्मीर-मातृकास्वपि दृश्यते ।
१८. १३ - 'महाबाहो' इतिस्थाने 'महाभाग' इति पाठः ।
१८. १४ - 'करणं' इतिस्थाने 'कारणं' इति पाठः ।
१८. १४ - 'विविधाश्च' इतिस्थाने 'विविधा च' इति क्वचिद्द्राविडपाठः । आनन्द-वर्धनमातृकायां तथा क्वचिदन्यत्राप्युपलभ्यते ।
१८. १४ - 'दैवं चैवात्र' इतिस्थाने 'दैवमेवात्र' इति कासुचन काश्मीरमातृकासु पाठः ।
१८. १५ - 'यत् कर्म प्रारभते नरः' इतिस्थाने '‘हिं यत् कर्मारभतेऽर्जुन' इति कासुचित् काश्मीरमातृकासु पाठः । 'यत् कर्म प्रारभतेऽर्जुन' इति क्वचिद्द्रा-विडपाठः । 'यत् कर्म प्रारभते नर' इति मातृकान्तरे ।
१८. १५ - 'न्याय्यं' इतिस्थाने 'न्यायं' इति पाठः ।
१८. १५ - 'पञ्चैते' इतिस्थाने 'पञ्च ते' इति पाठः ।
१८. १६ - 'तत्रैवं' इतिस्थाने 'तत्रैव' इति पाठः ।
१८. १६ - 'यः' इतिस्थाने 'यत्' इति क्वचिदाक्षिणात्यमातृकासु पाठः ।
१८. १६ - 'पश्यत्यकृत' इतिस्थाने 'पश्यति कृत' इति, 'पश्यते कृत' इति च पाठौ ।
१८. १६ - 'स पश्यति' इतिस्थाने 'संपश्यति' इति पाठः ।

यस्य नाहंकृतो भावो बुद्धिर्यस्य न लिप्यते ।
 हत्वापि स इमाँल्लोकान् न हन्ति न निवध्यते ॥ १७ ॥
 ज्ञानं ज्ञेयं परिज्ञाता त्रिविधा कर्मचोदना ।
 करणं कर्म कर्तेति त्रिविधः कर्मसंग्रहः ॥ १८ ॥
 ज्ञानं कर्म च कर्ता च त्रिधैव गुणभेदतः ।
 प्रोच्यते गुणसंख्याने यथावच्छृणु तान्यपि ॥ १९ ॥
 सर्वभूतेषु येनैकं भावमव्ययमीक्षते ।
 अविभक्तं विभक्तेषु तज्ज्ञानं विद्धि सात्त्विकम् ॥ २० ॥
 पृथक्त्वेन तु यज्ज्ञानं नानाभावान् पृथग्विधान् ।
 वेत्ति सर्वेषु भूतेषु तज्ज्ञानं विद्धि राजसम् ॥ २१ ॥

१८. १७ — 'बुद्धिर्यस्य न' इतिस्थाने 'यस्य बुद्धिर्न' इति पाठः ।
 १८. १७ — 'हत्वापि' इतिस्थाने 'हित्वापि' इति पाठः ।
 १८. १७ — 'न हन्ति' इतिस्थाने 'निहन्ति' इति पाठः ।
 १८. १८ — 'ज्ञेयं परि' इतिस्थाने 'ज्ञेयपरि' इति पाठः ।
 १८. १८ — 'चोदना' इतिस्थाने 'नोदना' इति, 'चेतना' इति, 'वेदना' इति च पाठाः ।
 १८. १८ — 'करणं' इतिस्थाने 'कारणं' इति पाठः ।
 १८. १८ — 'त्रिविधः' इतिस्थाने 'त्रिविधं' इति पाठः ।
 १८. १८ — 'संग्रहः' इतिस्थाने 'संग्रहं' इति पाठः । 'संश्रयः' इत्यानन्दवर्धन-मातृकायां पाठः ।
 १८. १९ — 'त्रिधैव' इतिस्थाने 'त्रिधेव' इति, 'त्रिविधा' इति च पाठौ ।
 १८. १९ — 'प्रोच्यते' इतिस्थाने 'प्रोच्यन्ते' इत्यानन्दवर्धनपाठः । 'प्राप्यते' इति कचित् ।
 १८. २० — 'मव्ययमीक्षते' इतिस्थाने 'मव्यक्तमीक्षते' इति नेपालपाठः । 'मव्यय-मीक्ष्यते' इति, 'मव्ययमश्नुते' इति, 'मव्ययं वीक्षते' इत्यपरे पाठभेदाः ।
 १८. २० — 'तज्ज्ञानं' इतिस्थाने 'यज्ज्ञानं' इति पाठः ।
 १८. २० — 'विद्धि सात्त्विकम्' इतिस्थाने 'सात्त्विकं स्मृतम्' इति पाठः ।
 १८. २१ — 'तु' इतिस्थाने 'च' इति पाठः ।
 १८. २१ — 'यज्ज्ञानं नाना' इतिस्थाने 'तज्ज्ञानं नाना' इति पाठः । 'यज्ज्ञाना-न्नाना' इति च ।
 १८. २१ — 'भावान्' इतिस्थाने 'भाव' इति पाठः ।
 १८. २१ — 'भूतेषु' इतिस्थाने 'भावेषु' इति पाठः ।
 १८. २१ — 'तज्ज्ञानं विद्धि राजसम्' इतिस्थाने 'तद्राजसमिति स्मृतम्' इति कासुचन काश्मीरमातृकासु पाठः ।

यत् तु कृत्स्नवदेकस्मिन् कार्ये सत्तमहेतुकम् ।

अतत्त्वार्थवदल्पं च तत् तामसमुदाहृतम् ॥ २२ ॥

नियतं सङ्गरहितमरागद्वेषतः कृतम् ।

अफलप्रेप्सुना कर्म यत् तत् सात्त्विकमुच्यते ॥ २३ ॥

यत् तु कामेप्सुना कर्म साहंकारेण वा पुनः ।

क्रियते बहुलायासं तद्राजसमुदाहृतम् ॥ २४ ॥

अनुबन्धं क्षयं हिंसामनपेक्ष्य च पौरुषम् ।

मोहादारभ्यते कर्म यत् तत् तामसमुच्यते ॥ २५ ॥

मुक्तसङ्गोऽनहंवादी धृत्युत्साहसमन्वितः ।

सिद्ध्यसिद्ध्योर्निर्विकारः कर्ता सात्त्विक उच्यते ॥ २६ ॥

१८. २२ - 'यत् तु कृत्स्नवदेक' इतिस्थाने 'यदकृत्स्नविदेक' इति, 'यत्त्वकृत्स्नविदेक' इति च काश्मीरटीकासु पाठौ । 'यत् तु कृत्स्नस्तदेक' इति च कचित् ।

१८. २२ - 'कार्ये' इतिस्थाने 'कार्यं' इति पाठः ।

१८. २२ - 'महेतुकम्' इतिस्थाने 'महेतुकम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः । अन्यत्राप्युपलभ्यते ।

१८. २२ - 'अतत्त्वार्थवदल्पं' इतिस्थाने 'अतत्त्वार्थविदल्पं' इति पाठः ।

१८. २२ - 'तत् तामसमुदाहृतम्' इतिस्थाने 'तज्ज्ञानं विद्धि तामसम्' इति पाठः ।

१८. २३ - 'सात्त्विक' इतिस्थाने 'तामस' इति प्रामादिकः पाठः ।

१८. २४ - 'कामेप्सुना' इतिस्थाने 'कालेप्सुना' इति पाठः ।

१८. २४ - 'साहंकारेण' इतिस्थाने 'साहंक्रूरेण' इति पाठः ।

१८. २४ - 'वा' इतिस्थाने 'वै' इति पाठः ।

१८. २४ - 'बहुलायासं' इतिस्थाने 'क्लेशबहुलं' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१८. २४ - 'मुदाहृतम्' इतिस्थाने 'मिति स्मृतम्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१८. २५ - 'अनुबन्धं' इतिस्थाने 'अनुबन्ध' इति पाठः ।

१८. २५ - 'मनपेक्ष्य' इतिस्थाने 'मनवेक्ष्य' इति प्रायः काश्मीरपाठः । अन्यत्राप्येवं दृश्यते । 'मनवीक्ष्य' तथा 'मनवे[पि]क्ष' इति तु प्रामादिकौ ।

१८. २५ - 'दारभ्यते' इतिस्थाने 'दारभते' इति पाठः ।

१८. २५ - 'यत् तत् तामसमुच्यते' इतिस्थाने 'तत् तामसमुदाहृतम्' इति कासुचिन्मातृकासु पाठः ।

१८. २६ - 'धृत्युत्साह' इतिस्थाने 'द्वक्साहस' इति पाठः ।

१८. २६ - 'निर्विकारः' इतिस्थाने 'निराकारं' इति पाठः ।

रागी कर्मफलप्रेप्सुर्लुब्धो हिंसात्मकोऽशुचिः ।
 हर्षशोकान्वितः कर्ता राजसः परिकीर्तितः ॥ २७ ॥
 अयुक्तः प्राकृतः स्तब्धः शठो नैकृतिकोऽलसः ।
 विषादी दीर्घसूत्री च कर्ता तामस उच्यते ॥ २८ ॥
 बुद्धेर्भेदं धृतेश्चैव गुणतस्त्रिविधं शृणु ।
 प्रोच्यमानमशेषेण पृथक्त्वेन धनंजय ॥ २९ ॥
 प्रवृत्तिं च निवृत्तिं च कार्याकार्ये भयाभये ।
 बन्धं मोक्षं च या वेत्ति बुद्धिः सा पार्थ सात्त्विकी ॥ ३० ॥
 यया धर्ममधर्मं च कार्यं चाकार्यमेव च ।
 अयथावत् प्रजानाति बुद्धिः सा पार्थ राजसी ॥ ३१ ॥

१८. २७ - 'रागी' इतिस्थाने 'रागे' इति पाठः ।
१८. २७ - 'लुब्धो' इतिस्थाने 'लंब्धो' इति, 'लंब्धा' इति च ग्रामादिकौ पाठौ ।
१८. २७ - 'हिंसात्मको' इतिस्थाने 'हिंसात्मके' इति पाठः ।
१८. २७ - 'परिकीर्तितः' इतिस्थाने 'परिकीर्त्यते' इति रामकविपाठः ।
१८. २८ - 'नैकृतिको' इतिस्थाने 'वैकृतिको' इति, 'नैकृतिको' इति च पाठौ ।
१८. २८ - 'दीर्घसूत्री च' इतिस्थाने 'दीर्घसूत्रश्च' इति प्रायः काश्मीरटीकासु पाठः ।
१८. २९ - 'बुद्धेर्भेदं' इतिस्थाने 'बुद्धिभेदो' इति पाठः ।
१८. २९ - 'धृतेश्चैव' इतिस्थाने 'धृतिश्चैव' इति पाठः ।
१८. २९ - 'गुणतस्त्रिविधं' इतिस्थाने 'गुणतस्तु विधिं' इति पाठः । 'त्रैविध्यं गुणतः' इति त्वानन्दवर्धनपाठः ।
१८. ३० - 'कार्याकार्ये' इतिस्थाने 'कार्याकार्यं' इति पाठः ।
१८. ३० - 'बन्धं मोक्षं' इतिस्थाने 'मोक्षं बन्धं' इति, 'बन्धुमोक्षं' इति च पाठौ ।
१८. ३० - 'या' इतिस्थाने 'यो' इति ग्रामादिकः पाठः ।
१८. ३० - 'वेत्ति बुद्धिः सा पार्थ सात्त्विकी' इतिस्थाने 'वेत्ति बुद्धिः सा सात्त्विकी मता' इति, 'बुद्धिर्वेद सा सात्त्विकी मता' इति वा प्रायः काश्मीरपाठः ।
१८. ३१ - 'यया' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।
१८. ३१ - 'चाकार्यं' इतिस्थाने 'वाकार्यं' इति नेपालपाठः, क्वचित् काश्मीरमानु-
कास्वपि दृश्यते ।
१८. ३१ - 'अयथावत् प्रजानाति' इतिस्थाने 'यथावन्नाभिजानाति' इति क्वचित् पाठः ।
'अथ यावत् प्रजानाति' इति तु ग्रामादिकः ।

अधर्मं धर्ममिति या मन्यते तमसावृता ।

सर्वार्थान् विपरीतांश्च बुद्धिः सा पार्थ तामसी ॥ ३२ ॥

धृत्या यया धारयते मनःप्राणेन्द्रियक्रियाः ।

योगेनाव्यभिचारिण्या धृतिः सा पार्थ सात्त्विकी ॥ ३३ ॥

यया तु धर्मकामार्थान् धृत्या धारयतेऽर्जुन ।

प्रसङ्गेन फलाकाङ्क्षी धृतिः सा पार्थ राजसी ॥ ३४ ॥

यया स्वप्नं भयं शोकं विषादं मदमेव च ।

न विमुञ्चति दुर्मेधा धृतिः सा पार्थ तामसी ॥ ३५ ॥

१८. ३२ - 'अधर्मं धर्मं' 'अधर्म्यं धर्म्यं' इति दाक्षिणात्यपाठः ।

१८. ३२ - 'मन्यते तमसावृता' इतिस्थाने 'बुध्यते तमसान्विता' इति काश्मीरटीकासु पाठः ।

१८. ३२ - 'विपरीतांश्च' इतिस्थाने 'विपरीतांस्तु' इति पाठः ।

१८. ३२ - 'पार्थ तामसी' इतिस्थाने 'तामसी मता' इति काश्मीरटीकासु पाठः ।

१८. ३३ - 'यया' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।

१८. ३३ - 'धारयते' इतिस्थाने 'धारयति' इति पाठः ।

१८. ३३ - 'प्राणेन्द्रियं' इतिस्थाने 'प्राणेन्द्रियाः' इति पाठः ।

१८. ३३ - 'योगेनाव्यभिचारिण्या' इतिस्थाने 'योगे न व्यभिचारिण्या' इति, 'योगेनाव्यभिचारेण' इति च पाठौ ।

१८. ३३ - 'पार्थ सात्त्विकी' इतिस्थाने 'सात्त्विकी मता' इति क्वचित् काश्मीरपाठः ।

१८. ३४ - 'यया' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।

१८. ३४ - 'तु धर्मं' इतिस्थाने 'तु कर्मं' इति, 'तु बुद्धिं' इति च पाठौ ।

१८. ३४ - 'कामार्थान्' इतिस्थाने 'कामार्थं' इति पाठः ।

१८. ३४ - 'प्रसङ्गेन' इतिस्थाने 'प्रसङ्गी न' इति, 'प्रसङ्गेना' इति, 'प्रसङ्गेन' इति च पाठाः ।

१८. ३४ - 'सा' इतिस्थाने 'या' इति पाठः ।

१८. ३५ - 'यया' इतिस्थाने 'यथा' इति पाठः ।

१८. ३५ - 'स्वप्नं' इतिस्थाने 'स्वप्न' इति, 'स्वास्थ्यं' इति च पाठौ ।

१८. ३५ - 'शोकं' इतिस्थाने 'क्रोधं' इति पाठः ।

१८. ३५ - 'मदमेव च' इतिस्थाने 'मदमेव वा' इति, 'मोहमेव च' इति, 'दममेव च' इति च । पाठाः ।

१८. ३५ - 'पार्थ तामसी' इतिस्थाने 'तामसी स्मृता' इति, 'तामसी मता' इति वा प्रायः काश्मीरपाठः । शाङ्करभाष्यमातृकास्वपि क्वचित् 'तामसी मता' इति पाठो दृश्यते ।

सुखं त्विदानीं त्रिविधं शृणु मे भरतर्षभ ।
 अभ्यासाद्रमते यत्र दुःखान्तं च निगच्छति ॥ ३६ ॥
 यत् तदग्रे विषमिव परिणामेऽमृतोपमम् ।
 तत् सुखं सात्त्विकं प्रोक्तमात्मबुद्धिप्रसादजम् ॥ ३७ ॥
 विषयेन्द्रियसंयोगाद्यत् तदग्रेऽमृतोपमम् ।
 परिणामे विषमिव तत् सुखं राजसं स्मृतम् ॥ ३८ ॥
 यदग्रे चानुबन्धे च सुखं मोहनमात्मनः ।
 निद्रालस्यप्रमादोत्थं तत् तामसमुदाहृतम् ॥ ३९ ॥
 न तदस्ति पृथिव्यां वा दिवि देवेषु वा पुनः ।
 सत्त्वं प्रकृतिजैर्मुक्तं यदेभिः स्यात् त्रिभिर्गुणैः ॥ ४० ॥
 ब्राह्मणक्षत्रियविशां शूद्राणां च परंतप ।
 कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभावप्रभवैर्गुणैः ॥ ४१ ॥
 शमो दमस्तपः शौचं क्षान्तिरार्जवमेव च ।
 ज्ञानं विज्ञानमास्तिक्यं ब्रह्मकर्म स्वभावजम् ॥ ४२ ॥

१८. ३६ - 'त्रिविधं शृणु मे' इतिस्थाने 'शृणु मे त्रिविधं' इति प्रायः काश्मीरटीकासु पाठः ।
१८. ३६ - 'च निगच्छति' इतिस्थाने 'न निगच्छति' इति, 'च न गच्छति' इति च पाठौ । 'च नियच्छति' इति प्रायः वङ्गकाश्मीरमातृकासु पाठः ।
१८. ३७ - 'यत्' इतिस्थाने 'तत्' इति पाठः ।
१८. ३७ - 'तदग्रे' इतिस्थाने 'तदात्वे' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१८. ३७ - 'प्रोक्तमात्म' इतिस्थाने 'विद्यादात्म' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१८. ३८ - 'तदग्रे' इतिस्थाने 'तदात्वे' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१८. ३८ - 'तत् सुखं राजसं' इतिस्थाने 'तद्राजसमिति' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।
१८. ३९ - 'तामसमुदाहृतम्' इतिस्थाने 'सुखं तामसं स्मृतम्' इति पाठः ।
१८. ४० - 'पृथिव्यां वा' इतिस्थाने 'पृथिव्यां नो' इति, 'पृथिव्यां च' इति च पाठौ ।
१८. ४० - 'पुनः' इतिस्थाने 'क्वचित्' इति पाठः ।
१८. ४१ - 'प्रविभक्तानि' इतिस्थाने 'प्रविभुक्तानि' इति पाठः ।
१८. ४२ - 'स्तपः' इतिस्थाने 'स्तथा' इति पाठः ।
१८. ४२ - 'ब्रह्म' इतिस्थाने 'ब्राह्मं' इति काश्मीरटीकासु पाठः ।
१८. ४२ - 'स्वभावजम्' इतिस्थाने 'सुभावजम्' इति, 'प्रभावजम्' इति च पाठौ ।

शौर्यं तेजो धृतिर्दाक्ष्यं युद्धे चाप्यपलायनम् ।
 दानमीश्वरभावश्च क्षत्रकर्म स्वभावजम् ॥ ४३ ॥
 कृपिगौरक्ष्यवाणिज्यं वैश्यकर्म स्वभावजम् ।
 परिचर्यात्मकं कर्म शूद्रस्यापि स्वभावजम् ॥ ४४ ॥
 स्वे स्वे कर्मण्यभिरतः संसिद्धिं लभते नरः ।
 स्वकर्मनिरतः सिद्धिं यथा विन्दति तच्छृणु ॥ ४५ ॥
 यतः प्रवृत्तिर्भूतानां येन सर्वमिदं ततम् ।
 स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य सिद्धिं विन्दति मानवः ॥ ४६ ॥

१८. ४३ - 'शौर्यं' इतिस्थाने 'शौर्यं' इति पाठः ।
 १८. ४३ - 'दाक्ष्यं' इतिस्थाने 'दाक्ष्यं' इति, 'दक्षं' इति पाठौ ।
 १८. ४३ - 'चाप्यपलायनम्' इतिस्थाने 'वाप्यपलायनम्' इति पाठः ।
 १८. ४३ - 'मीश्वरभावः' इतिस्थाने 'मैश्वरभावः' इति, 'मीश्वरभावाः' इति च पाठौ ।
 १८. ४३ - 'क्षत्रं' इतिस्थाने 'क्षत्रं' इति प्रायः काश्मीरद्राविडपाठः ।
 १८. ४३ - 'स्वभावजम्' इतिस्थाने 'सुभावजम्' इति पाठः ।
 १८. ४४ - 'गौरक्ष्यं' इतिस्थाने 'गौरक्ष्यं' इति, 'गौरक्षः' इति च बहुशः पाठः ।
 १८. ४४ - 'गौरक्ष्यवाणिज्यं' इतिस्थाने 'वाणिज्यगौरक्षं' इति नेपालपाठः ।
 १८. ४४ - 'वैश्यं' इतिस्थाने 'वैश्यं' इति पाठः ।
 १८. ४४ - 'परिचर्यात्मकं' इतिस्थाने 'पर्युत्थानात्मकं' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'परि-
 चर्यात्मिकं' इति कचिदन्यत्र ।
 १८. ४४ - 'शूद्रस्यापि' इतिस्थाने 'शूद्रं कर्म' इति पाठः ।
 १८. ४५ - 'नरः' इतिस्थाने 'पराम्' इति पाठः ।
 १८. ४५ - 'स्वकर्मनिरतः' इतिस्थाने 'स्वकर्मणि रतः' इति पाठः ।
 १८. ४५ - 'सिद्धिं' इतिस्थाने 'शुद्धिं' इति पाठः ।
 १८. ४५ - 'स्वकर्मनिरतः सिद्धिं' इतिस्थाने 'अथातः संप्रवक्ष्यामि' इति पाठः ।
 १८. ४६ - 'प्रवृत्तिः' इतिस्थाने 'प्रवृत्तिः' इति प्रामादिकः पाठः, तथा 'प्रवृत्ति' इति ।
 १८. ४६ - 'सर्वं' इतिस्थाने 'विश्वं' इति पाठः ।
 १८. ४६ - 'स्वकर्मणा' इतिस्थाने 'अकर्मणा' इति पाठः ।
 १८. ४६ - 'तमभ्यर्च्य' इतिस्थाने 'तमेवाच्यं' इति काश्मीरटीकासु पाठः ।

श्रेयान् स्वधर्मो विगुणः परधर्मात् स्वनुष्ठितात् ।
 स्वभावनियतं कर्म कुर्वन् नाप्नोति किल्बिषम् ॥ ४७ ॥
 सहजं कर्म कौन्तेय सदोषमपि न त्यजेत् ।
 सर्वारम्भा हि दोषेण धूमेनाग्निरिवावृताः ॥ ४८ ॥
 असक्तबुद्धिः सर्वत्र जितात्मा विगतस्पृहः ।
 नैष्कर्म्यसिद्धिं परमां संन्यासेनाधिगच्छति ॥ ४९ ॥
 सिद्धिं प्राप्नोति यथा ब्रह्म तथाप्नोति निबोध मे ।
 समासेनैव कौन्तेय निष्ठा ज्ञानस्य या परा ॥ ५० ॥
 बुद्ध्या विशुद्ध्या युक्तो धृत्यात्मानं नियम्य च ।
 शब्दादीन् विषयांस्त्यक्त्वा रागद्वेषौ व्युदस्य च ॥ ५१ ॥

१८. ४७ — 'विगुणः' इतिस्थाने 'विगुणात्' इति कचिद्वाक्षिणात्यमातृकासु पाठः ।

१८. ४७ — 'स्वनुष्ठितात्' इतिस्थाने 'सुनिष्ठितात्' इति पाठः ।

१८. ४७ पू (*१) — अस्य ४७ श्लोकस्य पूर्वोत्तरार्धयोर्मध्येऽधिका ३. ३५ श्लोकस्योत्तरार्धानुगन्धिनी पङ्क्तिः कचित् काश्मीरमातृकासु यथा—
 'स्वधर्मे निधनं श्रेयः परधर्मोदयादपि' ।

१८. ४८ — 'वावृताः' इतिस्थाने 'वावृतः' इति नेपालपाठः । कचित् काश्मीरादिमातृकास्वपि दृश्यते ।

१८. ४९ — 'असक्त' इतिस्थाने 'असक्तः' इति, 'असक्ति' इति च ग्रामादिकौ पाठौ ।

१८. ४९ — 'नैष्कर्म्य' इतिस्थाने 'निष्कर्म' इति पाठः ।

१८. ५० — 'सिद्धि' इतिस्थाने 'सिद्धिः' इति पाठः ।

१८. ५० — 'सिद्धिं प्राप्नोति यथा ब्रह्म' इतिस्थाने 'सिद्धिमाप्नोति च यथा' इति पाठः ।

१८. ५० — 'तथाप्नोति निबोध मे' इतिस्थाने 'प्राप्नोति तन्निबोध मे' इति कचन काश्मीरमातृकासु पाठः । 'तदाप्नोति निबोध मे' इति, 'तथा प्राप्नोति बोध मे' इति च पाठभेदौ ।

१८. ५० — 'समासेनैव' इतिस्थाने 'समासेन तु' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१८. ५० — 'ज्ञानस्य' इतिस्थाने 'ध्यानस्य' इति पाठः ।

१८. ५० — 'या परा' इतिस्थाने 'चापरा' इति पाठः ।

१८. ५१ — 'शब्दादीन् विषयां' इतिस्थाने 'शब्दादिविषयां' इति पाठः ।

१८. ५१ — 'व्युदस्य' इतिस्थाने 'नियम्य' इति पाठः ।

१० [भगवद्गीता]

विविक्तसेवी लब्धाशी यतवाक्कायमानसः ।
 ध्यानयोगपरो नित्यं वैराग्यं समुपाश्रितः ॥ ५२ ॥
 अहंकारं बलं दर्पं कामं क्रोधं परिग्रहम् ।
 विमुच्य निर्ममः शान्तो ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥ ५३ ॥
 ब्रह्मभूतः प्रसन्नात्मा न शोचति न काङ्क्षति ।
 समः सर्वेषु भूतेषु मद्भक्तिं लभते पराम् ॥ ५४ ॥
 भक्त्या मामभिजानाति यावान् यश्चास्मि तत्त्वतः ।
 ततो मां तत्त्वतो ज्ञात्वा विशते तदनन्तरम् ॥ ५५ ॥
 सर्वकर्माण्यपि सदा कुर्वाणो मद्ग्रन्थपाश्रयः ।
 मत्प्रसादादवाप्नोति शाश्वतं पदमव्ययम् ॥ ५६ ॥
 चेतसा सर्वकर्माणि मयि संन्यस्य मत्परः ।

-
१८. ५२ - 'लब्धाशी' इतिस्थाने 'लब्धाशी' इति पाठः ।
 १८. ५२ - 'यत' इतिस्थाने 'जित' इति पाठः ।
 १८. ५२ - 'मानसः' इतिस्थाने 'मानसम्' इति पाठः ।
 १८. ५२ - 'समुपाश्रितः' इतिस्थाने 'परमास्थितः' इति पाठः ।
 १८. ५३ - 'कामं क्रोधं' इतिस्थाने 'कामक्रोधौ' इति पाठः ।
 १८. ५३ - 'भूयाय' इतिस्थाने 'भूताय' इति पाठः ।
 १८. ५३ - 'कल्पते' इतिस्थाने 'कल्प्यते' इति पाठः ।
 १८. ५४ - 'काङ्क्षति' इतिस्थाने 'हृष्यति' इति प्रायः काश्मीरपाठः, शाङ्करभाष्ये पाठान्तरत्वेन निर्दिष्टः ।
 १८. ५४ - 'मद्भक्तिं' इतिस्थाने 'सद्भक्तिं' इति पाठः ।
 १८. ५५ - 'यावान्' इतिस्थाने 'योऽहं' इति प्रायः काश्मीरपाठः । 'यावद्' इत्यपि कचिद् ।
 १८. ५५ - 'ततो मां' इतिस्थाने 'ततोऽसौ' इति पाठः ।
 १८. ५५ - 'ज्ञात्वा' इतिस्थाने 'ज्ञाता' इति पाठः ।
 १८. ५५ - 'विशते' इतिस्थाने 'विशते च' इति पाठः ।
 १८. ५६ - 'सदा' इतिस्थाने 'तदा' इति, 'नरः' इति च पाठौ ।
 १८. ५६ - 'मव्ययम्' इतिस्थाने 'मात्मनः' इति पाठः ।
 १८. ५७ - 'मत्परः' इतिस्थाने 'भारत' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

बुद्धियोगमुपाश्रित्य मच्चित्तः सततं भव ॥ ५७ ॥

मच्चित्तः सर्वदुर्गाणि मत्प्रसादात् तरिष्यसि ।

अथ चेत् त्वमहंकारान्न श्रोष्यसि विनङ्क्ष्यसि ॥ ५८ ॥

यदहंकारमाश्रित्य न योत्स्य इति मन्यसे ।

मिथ्यैष व्यवसायस्ते प्रकृतिस्त्वां नियोक्ष्यति ॥ ५९ ॥

स्वभावजेन कौन्तेय निवद्धः स्वेन कर्मणा ।

कर्तुं नेच्छसि यन्मोहात् करिष्यस्यवशोऽपि तत् ॥ ६० ॥

१८. ५७ - 'बुद्धिः' इतिस्थाने 'बुद्धिः' इति कचित् पाठः ।

१८. ५७ - 'योगमुपाश्रित्य' इतिस्थाने 'योगमुपाश्रित्य' इति वङ्गद्राविडनेपालपाठः,
'योगं समाश्रित्य' इति च प्रायः काश्मीरपाठः ।

१८. ५८ - 'दुर्गाणि' इतिस्थाने 'कर्माणि' इति, 'दुःखानि' इति च पाठौ ।

१८. ५८ - 'त्वमहंकारान्न श्रोष्यसि' इतिस्थाने 'तमहंकारान्न श्रोष्यसि' इति पाठः ।
'त्वमहंकारं न मोक्ष्यसि' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१८. ५८ - 'विनङ्क्ष्यसि' इतिस्थाने 'न काङ्क्षसि' इति पाठः ।

१८. ५९ - 'यदहंकारमाश्रित्य' इतिस्थाने 'यद्यहंकारमाश्रित्य' इति, 'याहंकारमुपा-
श्रित्य' इति च पाठौ ।

१८. ५९ - 'योत्स्य इति' इतिस्थाने 'योत्स्यामीति' इति, 'योत्स्यामिति' इति च
पाठौ ।

१८. ५९ - 'मन्यसे' इतिस्थाने 'मन्यते' इति पाठः ।

१८. ५९ - 'मिथ्यैष व्यवसायस्ते' इतिस्थाने 'मिथ्यैव व्यवसायस्ते' इति, 'मिथ्यै-
वाध्यवसायस्ते' इति, 'मथ्येव व्यवसायस्ते' इति च पाठाः ।

१८. ५९ - 'स्त्वां' इतिस्थाने 'स्त्वा' इति पाठः । 'स्त्वं' इति च कचित् ।

१८. ५९ - 'नियोक्ष्यति' इतिस्थाने 'नियोक्ष्यते' इति, 'निरक्ष्यति' इति, 'न योक्ष्यति'
इति, 'नियोक्ष्यसि' इति च पाठाः ।

१८. ६० - 'स्वभावजेन' इतिस्थाने 'स्वभावाद्येन' इति, 'स्वभावजेन' इति च पाठौ ।

१८. ६० - 'कर्तुं नेच्छसि' इतिस्थाने 'कर्तुमिच्छसि' इति पाठः ।

१८. ६० - 'यन्मोहात्' इतिस्थाने 'तन्मोहात्' इति पाठः ।

१८. ६० - 'करिष्यस्यवशो' इतिस्थाने 'करिष्यसि वशो' इति, 'करिष्यत्यवशो' इति
च पाठौ ।

१८. ६० - 'तत्' इतिस्थाने 'सन्' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

ईश्वरः सर्वभूतानां हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति ।

भ्रामयन् सर्वभूतानि यन्त्रारूढानि मायया ॥ ६१ ॥

तमेव शरणं गच्छ सर्वभावेन भारत ।

तत्प्रसादात् परां शान्तिं स्थानं प्राप्स्यसि शाश्वतम् ॥ ६२ ॥

इति ते ज्ञानमाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं मया ।

विमृश्यैतदशेषेण यथेच्छसि तथा कुरु ॥ ६३ ॥

सर्वगुह्यतमं भूयः शृणु मे परमं वचः ।

इष्टोऽसि मे दृढमिति ततो वक्ष्यामि ते हितम् ॥ ६४ ॥

मन्मना भव मद्भक्तो मद्याजी मां नमस्कुरु ।

मामेवैष्यसि सत्यं ते प्रतिजाने प्रियोऽसि मे ॥ ६५ ॥

१८. ६१ - 'हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति' इतिस्थाने 'हृद्देशे वसतेऽर्जुन' इति, 'हृद्येप वसतेऽर्जुन' इति च प्रायः काश्मीरपाठौ । 'हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति' इति तु नेपालपाठः ।

१८. ६१ - 'यन्त्रारूढानि' इतिस्थाने 'यन्त्रारूढानि' इति पाठः ।

१८. ६१ - 'मायया' इतिस्थाने 'मानव' इति पाठः ।

१८. ६२ - 'गच्छ' इतिस्थाने 'गच्छन्' इति पाठः ।

१८. ६२ - 'भारत' इतिस्थाने 'पाण्डव' इत्यानन्दवर्धनपाठः ।

१८. ६२ - 'तत्प्रसादात्' इतिस्थाने 'मत्प्रसादात्' इति पाठः ।

१८. ६२ - 'परां' इतिस्थाने 'परं' इति पाठः ।

१८. ६२ - 'शान्तिं' इतिस्थाने 'सिद्धिं' इति रामकविपाठः, कचिदन्यकाश्मीर-मातृकास्वपि दृश्यते ।

१८. ६२ - 'प्राप्स्यसि' इतिस्थाने 'प्राप्स्यति' इति पाठः ।

१८. ६३ - 'इति ते ज्ञानं' इतिस्थाने 'इदं ते ध्यानं' इति पाठः ।

१८. ६३ - 'गुह्याद्गुह्यं' इतिस्थाने 'गुह्यगुह्यं' इति पाठः ।

१८. ६३ - 'विमृश्यैतं' इतिस्थाने 'विमृश्यैतं' इति पाठः ।

१८. ६३ - 'यथेच्छसि' इतिस्थाने 'यदिच्छसि' इति कचिद् काश्मीरमातृकासु पाठः ।

१८. ६४ - 'सर्वं' इतिस्थाने 'सर्व' इति पाठः ।

१८. ६४ - 'इष्टोऽसि मे दृढमिति' इतिस्थाने 'इष्टोऽसि मे दृढ इति' इति रामानुजपाठः द्वाविडमातृकासु कचिदुपलभ्यते । 'इष्टोऽसि मे दृढमिति' इति नेपाल-पाठः कचिद् काश्मीरमातृकास्वपि दृष्टः । 'इष्टोऽसि मे दृढमतम्' इति तु प्रामादिकः, तथा 'इष्टोऽसि दृढमिति च' इत्यपि ।

१८. ६५ - 'मन्मना' इतिस्थाने 'सन्मना' इति पाठः ।

१८. ६५ - 'मामेवैष्यसि' इतिस्थाने 'मामेवैष्यसि' इति पाठः ।

१८. ६५ - 'प्रतिजाने' इतिस्थाने 'प्रतिजाते' इति पाठः ।

सर्वधर्मान् परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज ।
 अहं त्वा सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुचः ॥ ६६ ॥
 इदं ते नातपस्काय नाभक्ताय कदाचन ।
 न चाशुश्रूषवे वाच्यं न च मां योऽभ्यसूयति ॥ ६७ ॥
 य इमं परमं गुह्यं मद्भक्तेष्वभिधास्यति ।
 भक्तिं मयि परां कृत्वा मामेवैष्यत्यसंशयः ॥ ६८ ॥
 न च तस्मान्मनुष्येषु कश्चिन्मे प्रियकृत्तमः ।
 भविता न च मे तस्मादन्यः प्रियतरो भुवि ॥ ६९ ॥
 अध्येष्यते च य इमं धर्म्यं संवादमावयोः ।
 ज्ञानयज्ञेन तेनाहमिष्टः स्यामिति मे मतिः ॥ ७० ॥
 श्रद्धावाननसूयश्च शृणुयादपि यो नरः ।
 सोऽपि मुक्तः शुभाँल्लोकान् प्राप्नुयात् पुण्यकर्मणाम् ॥ ७१ ॥

१८. ६६ — 'शरणं' इतिस्थाने 'कारणं' इति यवद्वीपपाठः ।
 १८. ६६ — 'त्वा' इतिस्थाने 'त्वां' इति क्वचित् पाठः ।
 १८. ६६ — 'शुचः' इतिस्थाने 'शुच' इति नेपालपाठः ।
 १८. ६७ — 'चाशुश्रूषवे' इतिस्थाने 'चाशुश्रूषवे' इति पाठः ।
 १८. ६८ — 'य इमं' इतिस्थाने 'य इदं' इति प्रायः पाठः । 'इदं यः' इति क्वचित् ।
 १८. ६८ — 'धास्यति' इतिस्थाने 'धास्यते' इति पाठः ।
 १८. ६८ — 'मामेवैष्यत्यसंशयः' इतिस्थाने 'स मामेष्यत्यसंशयम्' इति प्रायः काश्मीर-
 पाठः । 'मामेवैष्यत्यसंशयम्' इति क्वचिदुपलभ्यते । 'भविष्यति न संशयः'
 इति मातृकान्तरे । तथा 'मामेवैष्यत्यसंशयः' इति च ।
 १८. ६९ — 'न च मे' इतिस्थाने 'न समस्' इति पाठः ।
 १८. ६९ — 'तस्मादन्यः' इतिस्थाने 'यस्मादन्यः' इति पाठः ।
 १८. ६९ — 'प्रियतरो' इतिस्थाने 'प्रियतमो' इति पाठः ।
 १८. ७० — 'इमं धर्म्यं' इतिस्थाने 'इदं धर्म्यं' इति, 'इमं धर्म' इति, 'इमं धर्मः'
 इति च पाठाः ।
 १८. ७० — 'स्यामिति' इतिस्थाने 'स्यादिति' इति, 'स्यामीति' इति च पाठौ ।
 १८. ७१ — 'ननसूयश्च' इतिस्थाने 'ननसूयुश्च' इति पाठः । 'ननुसूयश्च' इति,
 'ननुसूयुश्च' इति च प्रामादिकौ ।
 १८. ७१ — 'मुक्तः' इतिस्थाने 'युक्तः' इति पाठः ।
 १८. ७१ — 'कर्मणाम्' इतिस्थाने 'कर्मिणाम्' इति पाठः ।

कच्चिदेतच्छ्रुतं पार्थ त्वयैकाग्रेण चेतसा ।

कच्चिदज्ञानसंमोहः प्रणष्टस्ते धनंजय ॥ ७२ ॥

अर्जुन उवाच ।

नष्टो मोहः स्मृतिर्लब्धा त्वत्प्रसादान्मयाच्युत ।

स्थितोऽस्मि गतसंदेहः करिष्ये वचनं तव ॥ ७३ ॥

संजय उवाच ।

इत्थहं वासुदेवस्य पार्थस्य च महात्मनः ।

संवादमिममश्रौषमद्भुतं रोमहर्षणम् ॥ ७४ ॥

व्यासप्रसादाच्छ्रुतवानेतद्ब्रह्ममहं परम् ।

योगं योगेश्वरात् कृष्णात् साक्षात् कथयतः स्वयम् ॥ ७५ ॥

राजन् संस्मृत्य संस्मृत्य संवादमिममद्भुतम् ।

केशवार्जुनयोः पुण्यं हृष्यामि च मुहुर्मुहुः ॥ ७६ ॥

तच्च संस्मृत्य संस्मृत्य रूपमत्यद्भुतं हरेः ।

विस्मयो मे महान् राजन् हृष्यामि च पुनः पुनः ॥ ७७ ॥

१८. ७२ - प्रथमपादे 'कच्चि°' इतिस्थाने 'कचि°' इति, 'कश्चि°' इति च प्रामादिकौ पाठौ ।

१८. ७३ - 'संदेहः' इतिस्थाने 'संमोहः' इति पाठः ।

१८. ७४ - 'महात्मनः' इतिस्थाने 'महात्मना' इति प्रामादिकः पाठः ।

१८. ७३ - 'मिम°' इतिस्थाने 'मिद°' इति पाठः ।

१८. ७४ - 'रोम°' इतिस्थाने 'लोम°' इति पाठः ।

१८. ७५ - 'नेतद्ब्रह्ममहं परम्' इतिस्थाने 'नेतं गुह्यमनुत्तमम्' इति, 'निमं गुह्यतमं परम्' इति, 'निमं गुह्यमहं परम्' इति, 'नेतद्गुह्यतरं महत्' इति, 'नेतं गुह्यतमं परम्' इति, 'नेतद्ब्रह्मतमं परम्' इति च पाठभेदाः ।

१८. ७५ - 'योगेश्वरात्' इतिस्थाने 'योगीश्वरात्' इति कचित् काश्मीरपाठः ।

१८. ७५ - 'कथयतः' इतिस्थाने 'तु कथितः' इति पाठः ।

१८. ७६ - आनन्दवर्धनेन ७६-७७ श्लोकौ न पठितौ ।

१८. ७६ - 'मिममद्भुतम्' इतिस्थाने 'मिदमद्भुतम्' इति, 'मिदमुत्तमम्' इति पाठौ ।

१८. ७६ - 'हृष्यामि च' इतिस्थाने 'हृष्यामीव' इति, 'हृष्यामीति' इति च पाठौ ।

१८. ७६ - 'मुहुर्मुहुः' इतिस्थाने 'पुनः पुनः' इति, 'सुदुष्करम्' इति च पाठौ ।

१८. ७७ - 'संस्मृत्य संस्मृत्य' इतिस्थाने 'संस्मृत्य परमं' इति कचित् काश्मीरपाठः ।

१८. ७७ - 'महान् राजन्' इतिस्थाने 'महाराज' इति प्रायः काश्मीरपाठः ।

१८. ७७ - 'हृष्यामि' इतिस्थाने 'प्रहृष्ये' इति कचित् काश्मीरपाठः ।

यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः ।
तत्र श्रीविजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ॥ ७८ ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु
ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे
मोक्षसंन्यासयोगो नामाष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

॥ इति श्रीमद्भगवद्गीताशास्त्रं संपूर्णम् ॥

श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

१८. ७८ - 'योगेश्वरः' इतिस्थाने 'योगीश्वरः' इति पाठः ।
 १८. ७८ - 'कृष्णो यत्र पार्थो' इतिस्थाने 'कृष्णः पार्थो यत्र' इति पाठः ।
 १८. ७८ - 'धनुर्धरः' इतिस्थाने 'धनंजयः' इति पाठः ।
 १८. ७८ - 'विजयो' इतिस्थाने 'विजया' इति पाठः ।
 १८. ७८ - 'नीतिर्मतिर्मम' इतिस्थाने 'इति मतिर्मम' इति रामकविपाठः ।
 १८. ७८ (*१) - 'मानृकान्तरेऽधिकौ सार्धश्लोकौ यथा—
 'गीताशास्त्रमिदं पुण्यं यः पठेत् सततं पुमान् ।
 विष्णोः पदमवाप्नोति भयशोकविवर्जितम् ॥'
 १८. ७८ (*२ + ३) - 'पट्शतानि सविंशानि श्लोकानां ग्राह केशवः ।
 अर्जुनः सप्त(पा., पञ्च)पञ्चाशत् सप्त(पा., पञ्च)पष्टि तु संजयः ॥'
 धृतराष्ट्रः श्लोकमेकमेतद्गीतार्थसंग्रहम् (पा., गीताया मानमुच्यते) ॥
 १८. ७८ (*३) - गीतामानश्लोकानन्तरं प्रायः तृतीयः श्लोकः पठ्यते यथा—
 भारतामृतसर्वस्यगीताया मथितस्य च ।
 सारमुद्धृत्य कृष्णेन अर्जुनस्य मुखे हुतम् ॥
 १८. ७८ (** १) - नेपालपाठेऽत्रान्तेऽधिकः श्लोको यथा—
 'भगवन्नक्तियुक्तस्य तत्प्रसादात्मबोधतः ।
 सुखं बन्धविमुक्तिः स्यादिति गीतार्थसंग्रहः ॥'
 १८. पुष्पिकायाम् - 'मोक्षसंन्यासयोगो' इतिस्थाने 'मोक्षयोगो' इति, 'संन्यासयोगो'
 इति, 'निर्वाणयोगो' इति, 'सकलो(पा. भे., सर्वो)पनिषदर्थप्रतिपादन(पा. भे.,
 प्रतिपादक)मोक्षयोगो' इति, 'सकलवेदशास्त्रपुराणसंग्रहे(पा. भे., संग्रहो)मोक्षयोगो'
 इति, 'परमार्थनिर्गुणमोक्षयोगो' इति, 'संन्यासादितत्त्वनिर्णयो' इति, 'संन्यासादि-
 तत्त्वनिर्णययोगो' इति, 'विभूतियोगो' इति, 'परमार्थनिर्णयो' इति, 'छिन्नसंशयो'
 इति, 'संप्रामाद्वीकारो' इति, 'सर्वकर्मफलत्यागपूर्वकं काम्यकर्मणां सम्यङ्न्यास-
 पूर्वकं सत्त्वरजस्तमोगुणमयजगद्विवरणपूर्वकं ब्रह्मप्राप्तियोगो' इति च पाठभेदाः ।

श्रीमद्भगवद्गीताप्रशस्तिः ।

[काञ्चिद्भूमिपर्वमानुकासु भगवद्गीतासमाप्त्यनन्तरं वैशंपायनवचनत्वेन 'भगवद्गीता-प्रशस्तिश्लोकाः' केचन पठ्यन्ते । ननु तेषां कस्यामपि भगवद्गीतामानुकायां संनिवेशः । तथापि सुपरिचितत्वात् तेऽत्र पाठभेदसहितं प्रदीयन्ते । तत्रैव 'गीता'मानदर्शकौ सार्धश्लोकौ परिपठितौ । तौ तु यथाक्रमं १८७८[*२ + ३], तथा १८७८[*३] इति संख्यया १५१ पृष्ठे पाठभेदेषु मुद्रितौ वर्तते ।]

गीता सुगीता कर्तव्या किमन्यैः शास्त्रसंग्रहैः ।

या स्वयं पद्मनाभस्य मुखपद्माद्विनिःसृता ॥ १ ॥

सर्वशास्त्रमयी गीता सर्वदेवमयो हरिः ।

सर्वतीर्थमयी गङ्गा सर्वधर्ममयी दया ॥ २ ॥

गीता गङ्गा च गायत्री गोविन्दो हृदि संस्थितः ।

चतुर्गकारसंयोगात् पुनर्जन्म न विद्यते ॥ ३ ॥

१-‘गीता’ इतिस्थाने ‘गीताः’ इति, तथा ‘सुगीता’ इतिस्थाने ‘सुगीताः’ इति पाठौ ।

१-‘शास्त्रसंग्रहैः’ इतिस्थाने ‘शास्त्रविस्तरैः’ इति पाठः ।

१-‘या’ इतिस्थाने ‘याः’ इति पाठः ।

१-‘मुखपद्माद्विनिःसृता’ इतिस्थाने ‘मुखपद्माद्विनिःसृताः’ इति, ‘मुखपद्मविनिर्गता’ इति, ‘मुखपद्मविनिर्गताः’ इति च पाठाः ।

२-‘सर्वदेवमयो’ इतिस्थाने ‘सर्वदेवमयो’ इति पाठः ।

२-‘सर्वधर्ममयी दया’ इतिस्थाने ‘सर्वधर्ममयो मनुः’ इति पाठः ।

३-‘गोविन्दो हृदि संस्थितः’ इतिस्थाने ‘गोविन्दो हृदयस्थितः’ इति, ‘गोविन्देति हृदि स्थिते’ इति च पाठौ ।

३-‘संयोगात्’ इतिस्थाने ‘संयुक्ते’ इति पाठः । कचिदस्य पूर्वार्धस्य प्रथमं - ‘गकार-पूर्वांश्चत्वारो रक्षन्ति महतो भयात् ।’ इत्यर्थः पठ्यते, तथाकृते च ‘चतुर्गकार’ इत्याद्युत्तरार्धश्च न पठ्यते ।

विशेषतोऽवधेयम् ।

गीतामानश्लोकानुसारं पञ्चत्वारिंशदधिकसप्तशतश्लोकात्मिका श्रीमद्भगवद्गीता कचन कदाचनासीदिति तु ‘भारतामृतसर्वस्व’ इत्यादिश्लोकस्य सम्यगर्थानवबोधविजृम्भितं दुर्मनोरथ-मात्रम् । अत एव मद्रपुर्या प्रकाशिता(१९१७) शुद्धधर्ममण्डलगीता, गोण्डलरसशालायां प्रकाशिता(१९४३) ‘भोजपत्र’गीता चाप्रमाणत्वेनोपेक्षितात्र पादसूच्यां शब्दसूच्यां चेति ।

मूल-पाठभेद-टिप्पणीषु शोधपत्रम् (१)

- पृ. २५, पुष्पिकायाम् — श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु — इति पठनीयम् ।
 पृ. ३७, श्लो. ४-२१ च — कुर्वन् नाप्नोति — इति पठनीयम् ।
 पृ. १०८, श्लो. १३-१३ द्वि — सर्वतोऽक्षिशिरोमुखम् — इति पठनीयम् ।
 पृ. १४३, श्लो. १८-४१ प्र — ब्राह्मणक्षत्रियविशां — इति पठनीयम् ।
 पृ. १५०, श्लो. १८-७२ च — प्रणष्टस्ते — इति पठनीयम्, न — प्रणष्टस्ते — इति ।
 पृ. १०, श्लो. १-४३, टिप्पण्याम् — ‘उत्साद्यन्ते’ — इति पठत, न ‘उसाद्यन्ते’ इति ।
 पृ. १८, श्लो. २-३६, टिप्पण्याम् — ‘विन्दन्त’ — इति पठनीयम्, न ‘विदन्त’ इति ।
 पृ. २३, श्लो. २-६२, टिप्पण्याम् — ‘स्तेष्वभिः’ — इति पठत, न ‘स्तेष्यभिः’ इति ।
 पृ. ३१, श्लो. ३-३४, टिप्पण्याम् — ‘न्द्रियार्थेभ्यो’ — इति पठत, न ‘द्रियार्थेभ्यो’ इति ।
 पृ. ४२, श्लो. ५-३, टिप्पण्याम् — ‘निर्वन्धो’ — इति पठनीयम्, न ‘निर्वद्धो’ इति ।
 पृ. ४६, श्लो. ५-२६, टिप्पण्याम् — ‘विदितात्मवान्’ इत्यपि कचित् — इति पठनीयम् ।
 पृ. ४९, श्लो. ६-९, टिप्पण्याम् — ‘मध्यस्थौ’ — इति पठनीयम्, न ‘मध्यस्थौ’ इति ।
 पृ. ५७, श्लो. ६-४७, टिप्पण्याम् — ‘नान्तरात्मनः’ इति च — इति पठनीयम् ।
 पृ. ६६, श्लो. ८-११, टिप्पण्याम् — ‘ततः’ — इति पठनीयम्, न ‘ततो’ इति ।
 पृ. ७०, श्लो. ८-२६, टिप्पण्याम् — ‘एकयान्यात्मनावृत्तिमन्ययावर्तते’ — इति पठत ।
 पृ. ७४, श्लो. ९-१८, टिप्पण्यामुपान्त्यपङ्क्तौ — ‘प्रभवः प्रलयस्थानं’ इति — इति पठत ।
 पृ. ८४, श्लो. १०-३९, टिप्पण्याम् — ‘यत् स्यान्माया’ इति च — इति पठनीयम् ।
 पृ. ९५, श्लो. ११-३४, टिप्पण्याम् — ‘व्यधिष्ठा’ इतिस्थाने — इति पठनीयम् ।
 पृ. ९८, श्लो. ११-४४[*३], टिप्पण्याम् — ‘पूर्णाणि’ इतिस्थाने ‘पूर्वाणि’ इति पठत ।
 पृ. १०४, श्लो. १२-१६, टिप्पण्याम् — ‘दृढव्यथः’ इति पाठः — इति पठनीयम् ।
 पृ. १०६, श्लो. १३-३, टिप्पण्याम् — ‘तत् क्षेत्रं यश्च’ इति च — इति पठनीयम् ।
 पृ. १०७, श्लो. १३-६, टिप्पण्याम् — ‘द्वेपाः’ — इति पठनीयम्, न ‘द्वेपाः’ इति ।
 पृ. १११, श्लो. १३-३३, टिप्पण्याम् — ‘क्षेत्रं क्षेत्रे’ इति च कचित् — इति पठनीयम् ।
 पृ. ११५, श्लो. १४-१३, टिप्पण्याम् — ‘अप्रकाशा प्रवृत्तिः’ — इति पृथक् पठनीयम् ।
 पृ. ११६, श्लो. १४-१७, टिप्पण्याम् — ‘तमसौ भवतोऽ’ — इति पठनीयम् ।
 पृ. ११७, श्लो. १४-२३, टिप्पण्यामन्तिमपङ्क्तौ — ‘नोऽनुतिष्ठति’ — इति पठनीयम् ।
 पृ. १२२, श्लो. १५-१८, टिप्पण्यामन्तिमपङ्क्तौ — ‘स्मिंल्लोके’ — इति पठनीयम् ।
 पृ. १२६, श्लो. १६-१०, टिप्पण्याम् — ‘असद्ब्रह्माश्रिताः क्रूराः’ — इति पठनीयम् ।
 पृ. १३४, श्लो. १७-२४, टिप्पण्याम् — ‘यज्ञो’ इति — इति पठनीयम्, न ‘यज्ञः’ इति ।
 पृ. १३४, श्लो. १७-२५, टिप्पण्याम् — ‘यज्ञतपःक्रियाः’ इतिस्थाने — इति पठनीयम् ।
 पृ. १३८, श्लो. १८-१६, टिप्पण्यामुपान्त्यपङ्क्तौ — ‘पश्यते[ऽ]कृत’ इति च — इति पठत ।
 पृ. १४८, श्लो. १८-६१, टिप्पण्याम् — ‘मानव’ — इति पठनीयम्, न ‘मानव’ इति ।
 पृ. १५०, श्लो. १८-७३, टिप्पण्याम् — ‘संमोहः’ इतिस्थाने ‘संदेहः’ — इति पठनीयम् ।
 पृ. १५०, — ‘मिम’ इतिस्थाने — इत्यादिटिप्पणी १८-७४ श्लोकस्य, न १८-७३ श्लोकस्य ।

श्रीमद्भगवद्गीतापादसूचिः

[संकेतचिह्नानि यथा—प्र = प्रथमः पादः । द्वि = द्वितीयः पादः । तृ = तृतीयः पादः ।
च = चतुर्थः पादः । प = पञ्चमः पादः । ष = षष्ठः पादः । पू = पूर्वार्धः । उ = उत्तरार्धः ॥
तारका[*]चिह्नितः पादः पाठान्तरे वर्तमानो ज्ञेयः ॥ स्थलनिर्देशे प्रथमाङ्कोऽध्यायावाची,
द्वितीयस्तु श्लोकवाची ॥ पाठान्तरस्थानामधिकश्लोकानां परिगणनप्रकारो यथा—

- १.७ [*^३/_३] = प्रथमाध्याये सप्तमश्लोकानन्तरं पाठान्तरे विद्यमानः श्लोकार्धः ।
२.१० [*^१/_१] = द्वितीयाध्याये दशमश्लोकानन्तरं पाठान्तरे विद्यमानोऽधिकः श्लोकः ।
३.३७ [*^५/_५] = तृतीयाध्याये सप्तत्रिंशत्तमश्लोकानन्तरं पाठान्तरे पठितानामधिक-
श्लोकानां पञ्चमः ।
६.३७ पू [*^१/_१] = षष्ठाध्याये सप्तत्रिंशत्तमश्लोकस्य पूर्वार्धानन्तरं पाठान्तरे दृष्टो-
ऽधिकः श्लोकः ।
७.२३ तृ [*^३/_३] प्र = सप्तमाध्यायस्य त्रयोविंशतितमश्लोकस्य तृतीयचरणानन्तरं
पाठान्तरे विद्यमानस्य श्लोकार्धस्य प्रथमः पादः ।
११.२७ पू [*^१/_१] ष = एकादशाध्याये सप्तविंशतितमश्लोकस्य पूर्वार्धानन्तरं
पाठान्तरे पठितस्य सार्धश्लोकस्य षष्ठः पादः ।
१३ प्रा [*^१/_१] = त्रयोदशाध्यायस्य प्रारम्भे पाठान्तरे पठितोऽधिकः श्लोकः ।
१८.७८ [*^१/_१] = अष्टादशाध्यायस्याष्टसप्ततितमश्लोकानन्तरं, प्रथमनिर्दिष्टाया
एकतारकाङ्कितायाः पाठपरंपराया अपेक्षया, अपरस्यां पाठ-
परंपरायां पठितोऽधिकः श्लोकः ॥]

अकर्तारं स पश्यति	१३.२९ ष	* अक्षरस्यापि चोत्तमः	= १५.१८ द्वि
अकर्मणश्च बोद्धव्यम्	४.१७ तृ	अक्षराणामकारोऽस्मि	१०.३३ प्र
* अकर्मणस्तु बोद्धव्यम्	= ४.१७ तृ	अक्षरादपि चोत्तमः	१५.१८ द्वि
* अकर्मणा तमभ्यर्च्य	= १८.४६ तृ	* अग्निज्योतिरहः शुक्लः	= ८.२४ प्र
अकर्मणि च कर्म यः	४.१८ द्वि	अग्निज्योतिरहः शुक्लः	८.२४ प्र
* अकर्मणोऽपि बोद्धव्यम्	= ४.१७ तृ	* अग्निज्योतिरहः शुक्ला	= ८.२४ प्र
* अकिञ्चित्कर्महेतुकम्	= १६.८ च	* अग्निज्योतिरिह शुक्लः	= ८.२४ प्र
* अकिञ्चित् कामहेतुकम्	= १६.८ च	अघायुरिन्द्रियारामः	३.१६ तृ
अकीर्तिकरमर्जुन	२.२ च	अचरं चरमेव च	१३.१५ द्वि
अकीर्तिं चापि भूतानि	२.३४ प्र	* अचलान् प्रतिपद्यते	= १४.१४ ष
अह्येद्योऽशोष्य एव च	२.२४ द्वि	अचलोऽयं सनातनः	२.२४ च
* अक्षरं परमं ब्रह्म	= ८.३ प्र	अचिरेणाधिगच्छति	४.३९ च
अक्षरं ब्रह्म परमम्	८.३ प्र	* अचिरेणाधिगच्छति	= ५.६ च

* अचेष्टा सर्वभूतानाम्	= १२.१३ प्र
अच्छेद्योऽयमदाह्योऽयम्	२.२४ प्र
अजानता महिमानं तवेदम्	११.४१ तृ
* अजानता महिमानं तवेमम्	= ११.४१ तृ
* अजानतो महिमानं तवेदम्	= ११.४१ तृ
* अजितात्मनस्तु शत्रुत्वे	= ६.६ तृ
अजो नित्यः शाश्वतोऽयं पुराणः	२.२० तृ
अजोऽपि सन्नव्ययात्मा	४.६ प्र
अज्ञश्चाश्रद्धानश्च	४.४० प्र
* अज्ञानं यत् ततोऽन्यथा	= १३.११ च
अज्ञानं यदतोऽन्यथा	१३.११ च
अज्ञानं चाभिजातस्य	१६.४ तृ
अज्ञानं तमसः फलम्	१४.१६ च
* अज्ञानं तमसा फलम्	= १४.१६ च
अज्ञानां कर्मसङ्गिनाम्	३.२६ द्वि
अज्ञानेनावृतं ज्ञानम्	५.१५ तृ
अणोरणीयांसमनुस्मरेद्यः	८.९ द्वि
* अणोरणीयान् समनुस्मरेद्यः	= ८.९ द्वि
* अणोरम(?)णीयांसमनुस्मरेद्यः	= ८.९ द्वि
* अत ऊर्ध्वं धनंजय	= १२.८ च
अत ऊर्ध्वं न संशयः	१२.८ च
अतश्चार्थवदत्वं च	१८.२२ तृ
* अतश्चार्थविदत्वं च	= १८.२२ तृ
* अतिजातस्य भारत	= १६.३ च
अतीतो भवति प्रभो	१४.२१ द्वि
* अतो नित्यः शाश्वतोऽयं पुराणः	= २.२० तृ
* अतोऽस्मिन्लोके वेदे च	= १५.१८ तृ
अतोऽस्मिन् लोके वेदे च	१५.१८ तृ
* अत्यद्भुतं कर्म न दुष्करं ते	= ११.४४ [*३] प्र
अत्यन्तं सुखमश्नुते	६.२८ च
* अत्यन्तमधिगच्छति	= ६.२८ च
* अत्यन्तसुखमश्नुते	= ६.२८ च
अत्येति तत् सर्वमिदं विदित्वा	८.२८ तृ
अत्र शूरा महेश्वासाः	१.४ प्र
* अथ केन प्रयुक्तोऽयम्	= ३.३६ प्र
अथ केन प्रयुक्तोऽयम्	३.३६ प्र
अथ चित्तं समाधातुम्	१२.९ प्र

* अथ चेत् तमहंकारात्	= १८.५८ तृ
* अथ चेत् त्वं धर्ममिमम्	= २.३३ प्र
* अथ चेत् त्वं धर्ममिमम्	= २.३३ प्र
* अथ चेत् त्वमहंकारम्	= १८.५८ तृ
अथ चेत् त्वमहंकारात्	१८.५८ तृ
अथ चेत् त्वमिमं धर्मम्	२.३३ प्र
अथ चैनं नित्यजातम्	२.२६ प्र
* अथ यावत् प्रजानाति	= १८.३१ तृ
* [अ]थर्व ऋक् साम वै यजुः	= ९.१७ च
* अथवा बहुनैकेन	= १०.४२ प्र
अथवा बहुनैकेन	१०.४२ प्र
* अथवा बहुनोक्तेन	= १०.४२ प्र
अथवा योगिनामेव	६.४२ प्र
* अथ वैनं नित्यजातम्	= २.२६ प्र
अथ व्यवस्थितान् दृष्ट्वा	१.२० प्र
* अथातः संप्रवक्ष्यामि	= १८.४५ तृ
* अथावेशयितुं चित्तम्	= १२.९ प्र
* अथैतदपि शक्तोऽसि	= १२.११ प्र
अथैतदप्यशक्तोऽसि	१२.११ प्र
* अदानित्वमदम्भित्वम्	= १३.७ प्र
अदृष्टपूर्वं हृषितोऽस्मि दृष्ट्वा	११.४५ प्र
अदेशकाले यद्दानम्	१७.२२ प्र
अद्भुतं रोमहर्षणम्	१८.७४ च
* अद्भुतं लोमहर्षणम्	= १८.७४ प्र
अद्रोहो नातिमानिता	१६.३ द्वि
* अद्रोहो नाभिमानता	= १६.३ द्वि
अद्वेष्टा सर्वभूतानाम्	१२.१३ प्र
अधर्मं धर्ममिति या	१८.३२ प्र
* अधर्माभिभवात् कृत्स्नाः	= १.४१ प्र
अधर्माभिभवात् कृष्ण	१.४१ प्र
अधर्मोऽभिभवत्युत	१.४० च
* अधर्म्यं धर्ममिति या	= १८.३२ प्र
* अधश्च मूलान्यनुसंयतानि	= १५.२ तृ
* अधश्च मूलान्यनुसंगतानि	= १५.२ तृ
अधश्च मूलान्यनुसंततानि	१५.२ तृ
* अधश्चोर्ध्वं च प्रसृतास्तस्य शाखाः	= १५.२ प्र

* अधश्चोर्ध्वं प्रसृता यस्य शाखाः

= १५.२ प्र

अधश्चोर्ध्वं प्रसृतास्तस्य शाखाः १५.२ प्र

अधिदैवं किमुच्यते ८.१ च

* अधिभूतंकरो भावः = ८.४ प्र

अधिभूतं क्षरो भावः ८.४ प्र

अधिभूतं च किं प्रोक्तम् ८.१ तृ

* अधिभूतं च मे प्रोक्तम् = ८.१ तृ

* अधिभूताक्षरो भावः = ८.४ तृ

* अधिभूते क्षरो भावः = ८.४ प्र

* अधिभूतोऽक्षरो भावः = ८.४ प्र

* अधिभूतोऽहमेवात्र = ८.४ तृ

अधियज्ञः कथं कोऽत्र ८.२ प्र

* अधियज्ञश्च कस्तत्र = ८.२ प्र

* अधियज्ञोऽहमेवात्र = ८.४ तृ

* अधियज्ञोऽयमेवात्र = ८.४ तृ

अधियज्ञोऽहमेवात्र ८.४ तृ

अधिष्ठानं तथा कर्ता १८.१४ प्र

अधिष्ठाय मनश्चायम् १५.९ तृ

* अधिष्ठाय मनश्चैनम् = १५.९ तृ

* अधिष्ठाय मनश्चैव = १५.९ तृ

अधो गच्छन्ति तामसाः १४.१८ च

अध्यात्मं कर्म चाखिलम् ७.२९ च

* अध्यात्मचित्ता विनिवृत्तकामाः

= १५.५ द्वि

अध्यात्मज्ञाननित्यत्वम् १३.११ प्र

* अध्यात्मज्ञाननिष्ठत्वम् = १३.११ प्र

* अध्यात्मध्याननित्यत्वम् = १३.११ प्र

* अध्यात्मनित्या विनिवर्त(?)कामाः

= १५.५ द्वि

अध्यात्मनित्या विनिवृत्तकामाः १५.५ द्वि

* अध्यात्मनिष्ठा विनिवृत्तकामाः

= १५.५ द्वि

* अध्यात्ममस्मि विद्यानाम् = १०.३२ तृ

* अध्यात्मयोगा विनिवृत्तकामाः

= १५.५ द्वि

अध्यात्मविद्या विद्यानाम् १०.३२ तृ

* अध्यात्मविद्या विनिवृत्तकामाः

= १५.५ द्वि

* अध्येष्यते च य इदम् = १८.७० प्र

अध्येष्यते च य इमम् १८.७० प्र

* अनत्वाच्च(?) निर्गुणत्वात् = १३.३१ प्र

अनन्तं विश्वतोमुखम् ११.११ च

अनन्तं देवेश जगन्निवास ११.३७ तृ

* अनन्तबाहुं शशिसूर्यनेत्र = ११.१९ द्वि

अनन्तबाहुं शशिसूर्यनेत्रम् ११.१९ द्वि

अनन्तविजयं राजा १.१६ प्र

अनन्तवीर्यामितविक्रमस्त्वम् ११.४० तृ

* अनन्तवीर्यामृतविक्रमस्त्वम् = ११.४० तृ

* अनन्तवीर्योऽमितविक्रमस्त्वम्

= ११.४० तृ

* अनन्तश्चापि नागानाम् = १०.२९ प्र

अनन्तश्चास्मि नागानाम् १०.२९ प्र

अनन्यचेताः सततम् ८.१४ प्र

* अनन्याश्च विरक्ताश्च = ९.२२ प्र

अनन्याश्चिन्तयन्तो माम् ९.२२ प्र

अनन्येनैव योगेन १२.६ तृ

* अनपेक्ष(!) च पौरुषम् = १८.२५ द्वि

* अनपेक्षशुचिदक्षः = १२.१६ प्र

अनपेक्षः शुचिर्दक्षः १२.१६ प्र

अनपेक्ष्य च पौरुषम् १८.२५ द्वि

* अनयोर्थात्यनावृत्तिम् = ८.२६ तृ

* अनवी(!)क्ष्य च पौरुषम् = १८.२५ द्वि

* अनवेक्ष(!) च पौरुषम् = १८.२५ द्वि

* अनवेक्ष्य च पौरुषम् = १८.२५ द्वि

अनहंकार एव च १३.८ द्वि

* अनहंकारमेव च = १३.८ द्वि

अनात्मनस्तु शत्रुत्वे ६.६ तृ

अनादित्वाद्निर्गुणत्वात् १३.३१ प्र

* अनादित्वाद्निर्मलत्वात् = १३.३१ प्र

अनादिमत् परं ब्रह्म १३.१२ तृ

* अनादि मत्परं ब्रह्म = १३.१२ तृ

अनादिमध्यान्तमनन्तवीर्यम् ११.१९ प्र

* अनादिमध्यान्तविहीन(?)वीर्यम्

= ११.१९ प्र

* अनादिमानप्रतिसप्रभावः

११-३९ पू. [*१] प्र

अनार्थजुष्टमस्वर्ग्यम् २-२ तृ

अनाशिनोऽप्रमेयस्य २-१८ त

अनाश्रितः कर्मफलम् ६-१ प्र

* अनासक्तिरभिप्वङ्गः = १३-९ प्र

* अनिकेतस्थिरमतिः = १२-१९ तृ

अनिकेतः स्थिरमतिः १२-१९ तृ

अनिच्छन्नपि वाष्ण्य ३-३६ तृ

* अनिच्छन्नपि वाष्ण्य = ३-३६ तृ

* अनिच्छमानोऽपि बलात् = ३-३६ तृ

अनित्यमसुखं लोकम् ९-३३ तृ

अनिष्टमिष्टं मिश्रं च १८-१२ प्र

* अनुचिन्त्य भजस्व माम् = ९-३३ च

अनुतिष्ठन्ति मानवाः ३-३१ द्वि

अनुद्वेगकरं वाक्यम् १७-१५ प्र

* अनुबन्धक्षयं हिंसाम् = १८-२५ प्र

अनुबन्धं क्षयं हिंसाम् १८-२५ प्र

* अनुवर्तन्ति मानवाः = ३-३१ द्वि

* अनेकचित्तविभ्रान्तः = १६-१६ प्र

* अनेकचित्तविभ्रान्तः ६-३७ पू [*१] तृ

अनेकचित्तविभ्रान्ताः १६-१६ प्र

* अनेकचित्तविभ्रान्तः ६-३७ पू [*१] तृ

* अनेकचित्तसंभ्रान्ताः = १६-१६ प्र

* अनेकचित्ता विभ्रान्ताः = १६-१६ प्र

* अनेकचित्तो विभ्रान्तः ६-३७ पू [*१] तृ

* अनेकचित्तोऽविभ्रान्तः ६-३७ पू [*१] तृ

* अनेकजन्मसंशुद्धः = ६-४५ तृ

अनेकजन्मसंसिद्धः ६-४५ तृ

अनेकदिव्याभरणम् ११-१० तृ

अनेकबाहूदरवक्त्रनेत्रम् ११-१६ प्र

अनेकवक्त्रनयनम् ११-१० प्र

अनेकाद्भुतदर्शनम् ११-१० द्वि

* अनेकोद्भूतदर्शनम् = ११-१० द्वि

अनेन प्रसविष्यध्वम् ३-१० तृ

* अनेनैव च चक्षुषा = ११-८ द्वि

* अनेनैव सुचक्षुषा = ११-८ द्वि

अनेनैव स्वचक्षुषा ११-८ द्वि

अन्तकाले च मामेव ८-५ प्र

* अन्तकालेऽपि मामेव = ८-५ प्र

* अन्तरं ज्ञानचक्षुषा = १३-३३ द्वि

अन्तरं ज्ञानचक्षुषा १३-३४ द्वि

अन्तवत् तु फलं तेषाम् ७-२३ प्र

अन्तवन्त इमे देहाः २-१८ प्र

* अन्तःसुखोऽन्तरारामः = ५-२४ प्र

* अन्ये च तत् सर्वमिदं विदित्वा

= ८-२८ तृ

अन्नाद्भवन्ति भूतानि ३-१४ प्र

* अन्यः प्रियतमो भुवि = १८-६९ च

अन्यः प्रियतरो भुवि १८-६९ च

अन्ययावर्तते पुनः ८-२६ च

* अन्यानि गृह्णाति नवानि देही = २-२२ च

* अन्यानि देहानि नवानि देही = २-२२ च

अन्यानि संयाति नवानि देही २-२२ च

* अन्यायेनाथ संचयान् = १६-१२ च

* अन्यायेनार्थसंचयम् = १६-१२ च

अन्यायेनार्थसंचयान् १६-१२ च

* अन्यायेनार्थसंचितान् = १६-१२ च

* अन्यायेनार्थसंजयान् = १६-१२ च

अन्ये च बहवः शूराः १-९ प्र

* अन्ये चैवमजानन्तः = १३-२५ प्र

* अन्ये तु सांख्ययोगेन = १३-२४ तृ

* अन्ये त्वेवमजानन्तः = १३-२५ प्र

अन्ये त्वेवमजानन्तः १३-२५ प्र

* अन्ये त्वेवमजायन्त(?) = १३-२५ प्र

* अन्येऽप्येवमजानन्तः = १३-२५ प्र

अन्ये सांख्येन योगेन १३-२४ तृ

* अन्वेति तत् सर्वमिदं विदित्वा

= ८-२८ तृ

अपरं भवतो जन्म ४-४ प्र

अपरस्परसंभूतम् १६-८ तृ

अपरे नियताहाराः ४-३० प्र

अपरेयमितस्त्वन्याम् ७-५ प्र

अपर्याप्तं तदस्माकम् १-१० प्र

* अपरासं तदास्माकम्	= १.१० च	* अभ्यासक्तमनाः पार्थ	= ७.१ प्र
अपश्यद्देवदेवस्य	११.१३ तृ	अभ्यासयोगयुक्तेन	८.८ प्र
* अपहृन्त्यामिमाः प्रजाः	= ३.२४ च	अभ्यासयोगेन ततः	१२.९ तृ
* अपात्रेभ्यः प्रदीयते	= १७.२२ द्वि	अभ्यासाद्रमते यत्र	१८.३६ तृ
अपात्रेभ्यश्च दीयते	१७.२२ द्वि	* अभ्यासे तु समर्थोऽसि	= १२.१० प्र
अपाने जुह्वति प्राणम्	४.२९ प्र	अभ्यासेन तु कौन्तेय	६.३५ तृ
* अपि चेत् स दुराचारः	= ९.३० प्र	* अभ्यासेऽपि समर्थोऽहि	= १२.१० प्र
अपि चेत् सुदुराचारः	९.३० प्र	* अभ्यासेऽप्यसमर्थस्त्वम्	= १२.१० प्र
* अपि चेदसि पापिभ्यः	= ४.३६ प्र	* अभ्यासेऽप्यसमर्थः सन्	= १२.१० प्र
अपि चेदसि पापेभ्यः	४.३६ प्र	अभ्यासेऽप्यसमर्थोऽसि	१२.१० प्र
* अपि चेदस्ति पापेभ्यः	= ४.३६ प्र	* अभ्यासेऽप्यसमर्थो हि	= १२.१० प्र
अपि त्रैलोक्यराज्यस्य	१.३५ तृ	अभ्युत्थानमधर्मस्य	४.७ तृ
* अपूर्यमाणमचलप्रतिष्ठम्	= २.७० प्र	* अभ्येति तत् सर्वमिदं विदित्वा	= ८.२८ तृ
* अप्रकाशं प्रवृत्तिश्च	= १४.१३ प्र	* अभ्येति शान्तरजसम्	= ६.२७ तृ
* अप्रकाशा प्रवृत्तिश्च	= १४.१३ प्र	* अभ्येति शान्तरजसम्	= ६.२७ तृ
* अप्रकाशोऽप्रविद्यश्च	= १४.१३ प्र	अमलान् प्रतिपद्यते	१४.१४ च
अप्रकाशोऽप्रवृत्तिश्च	१४.१३ प्र	अमानित्वमदम्भित्वम्	१३.७ प्र
अप्रतिष्ठो महाबाहो	६.३८ तृ	* अमी च त्वा धृतराष्ट्रस्य पुत्राः	= ११.२६ प्र
अप्राप्य मां निवतन्ते	९.३ तृ	अमी च त्वां धृतराष्ट्रस्य पुत्राः	११.२६ प्र
अप्राप्य योगसंसिद्धिम्	६.३७ तृ	* अमी सर्वे धृतराष्ट्रस्य पुत्राः	= ११.२६ प्र
अफलप्रेप्सुना कर्म	१८.२३ तृ	* अमी हि त्वां सुरसङ्घा विशान्ति	= ११.२१ प्र
* अफलाकाङ्क्षिणा यज्ञः	= १७.११ प्र	* अमी हि त्वां धृतराष्ट्रस्य पुत्राः	= ११.२६ प्र
* अफलाकाङ्क्षिभिर्मुक्तैः	= १७.१७ तृ	अमी हि त्वा सुरसङ्घा विशान्ति	११.२१ प्र
अफलाकाङ्क्षिभिर्यज्ञः	१७.११ प्र	* अमी हि त्वासुरसङ्घा विशान्ति	= ११.२१ प्र
अफलाकाङ्क्षिभिर्युक्तैः	१७.१७ तृ	अमृतं चैव मृत्युश्च	९.१९ तृ
* [अ]बोधयन्त(?) परस्परम्	= १०.९ द्वि	अमृतस्याव्ययस्य च	१४.२७ द्वि
अभयं सत्त्वसंशुद्धिः	१६.१ प्र	* अयं सर्वस्य प्रभवः	= १०.८ प्र
* अभयं सत्त्वसंसिद्धिः	= १६.१ प्र	* अयतः श्रद्धयोपेतः	= ६.३७ प्र
* अभिजातस्य पाण्डव	= १६.३ च	अयतिः श्रद्धयोपेतः	६.३७ प्र
अभिजातस्य भारत	१६.३ च	अयथावत् प्रजानाति	१८.३१ तृ
अभिजातोऽसि पाण्डव	१६.५ च	अयनेषु च सर्वेषु	१.११ प्र
* अभिजातोऽसि भारत	= १६.५ च	* अयनेषु तु सर्वेषु	= १.११ प्र
अभितो ब्रह्मनिर्वाणम्	५.२६ तृ		
* अभिप्रपन्नान् मुखमन्तकस्य			
	२.१० [*१] च		
अभिसंधाय तु फलम्	१७.१२ प्र		
* अभिसंध्येव(?) तु फलम्	= १७.१२ प्र		

* अयं निःसंशयोपेतः	= ६.३७ प्र	अव्यक्तासक्तचेतसाम्	१२.५ द्वि
* अयशस्करमर्जुन	= २.२ च	अव्यक्ता हि गतिर्दुःखम्	१२.५ तृ
* अयुक्तः कर्मकारेण	= ५.१२ तृ	* अव्यक्तोऽक्षर इत्याहुः	= ८.२१ प्र
अयुक्तः कामकारेण	५.१२ तृ	अव्यक्तोऽक्षर इत्युक्तः	८.२१ प्र
* अयुक्तः कामचारेण	= ५.१२ तृ	अव्यक्तोऽयमचिन्त्योऽयम्	२.२५ प्र
अयुक्तः प्राकृतः स्तब्धः	१८.२८ प्र	[अ]व्यक्तोऽव्यक्तात् सनातनः	८.२० द्वि
अरतिर्जनसंसदि	१३.१० च	* अश(!)क्तः स विशिष्यते	= ३.७ च
* अरतिः श्रद्धयोपेतः	= ६.३७ प्र	* अशक्तिरनभिष्वङ्गः	= १३.९ प्र
अरागद्वेषतः कृतम्	१८.२३ द्वि	* अशक्नोपि मयि स्थिरम्	= १२.९ द्वि
* अर्जुनः पञ्चपञ्चाशत्	= १८.७८ [*२+३] तृ	अशस्त्रं शस्त्रपाणयः	१.४६ द्वि
* अर्जुनस्य मुखे हुतम्	१८.७८ [*३] च	अशान्तस्य कुतः सुखम्	२.६६ च
* अर्जुनः सप्तपञ्चाशत्	१८.७८ [*२+३] तृ	* अशान्तस्य कुतः सुखम्	२.६९ [*१] च
* अल्पक्षये पुनस्तानि	= ९.७ तृ	* अशास्त्रविहितं घोरम्	१६.१७ [*१] प्र
* अल्पायुरिन्द्रियारामः	= ३.१६ तृ	अशास्त्रविहितं घोरम्	१७.५ प्र
अवजानन्ति मां मूढाः	९.११ प्र	* अशोच्याननुशोचंस्त्वम्	= २.११ प्र
* अवयं भवतो जन्म	= ४.४ प्र	* अशोच्याननुशोचस्त्वम्	= २.११ प्र
* अवयं प्रकृतेर्वशात्	= ९.८ च	अशोच्यानन्वशोचस्त्वम्	२.११ प्र
अवयं प्रकृतेर्वशात्	९.८ च	* अशोच्यानन्वशोच्यस्त्वम्	= २.११ प्र
* अवाच्यवाचांश्च बहून्	= २.३६ प्र	* अशोच्यानवशोचस्त्वम्	= २.११ प्र
अवाच्यवादांश्च बहून्	२.३६ प्र	* अश्वन् गच्छन्श्चसज्जपन्	= ५.८ च
अवाप्य भूमावसपत्नमृद्धम्	२.८ तृ	* अश्वन् गच्छन्श्चसन् स्वपन्	= ५.८ च
* अवाप्य भूमौ च सपत्नमृद्धम्	= २.८ तृ	अश्वन् गच्छन् श्वसन् स्वपन्	५.८ च
अविकार्योऽयमुच्यते	२.२५ द्वि	अश्वन्ति दिव्यान् दिवि देवभोगान्	९.२० च
अविनाशि तु तद्विद्वि	२.१७ प्र	* अश्वन्ति दिव्यान् दिवि देहभोगान्	= ९.२० च
* अविभक्तं विभक्तेषु	= १३.१६ प्र	अश्वामि प्रयतात्मनः	९.२६ च
अविभक्तं विभक्तेषु	१८.२० तृ	अश्रद्धाणाः पुरुषाः	९.३ प्र
अविभक्तं च भूतेषु	१३.१६ प्र	अश्रद्धया हुतं दत्तम्	१७.२८ प्र
अव्यक्तं व्यक्तिमापन्नम्	७.२४ प्र	* अश्रद्धया हुतं दानम्	= १७.२८ प्र
* अव्यक्तः क्षर इत्युक्तः	= ८.२१ प्र	* अश्रुपूर्णमुखेक्षणम्	= २.१ द्वि
* अव्यक्तं कर्म चाखिलम्	= ७.२९ च	अश्रुपूर्णकुलेक्षणम्	२.१ द्वि
अव्यक्तनिधनान्येव	२.२८ तृ	* अश्वत्थमेनं सविरूढमूलम्	= १५.३ तृ
अव्यक्तं पशुपासते	१२.३ द्वि	* अश्वत्थमेनं सुविरूढमूलम्	= १५.३ तृ
* अव्यक्तं मासुपासते	= १२.३ द्वि	अश्वत्थमेनं सुविरूढमूलम्	१५.३ तृ
* अव्यक्तः स विशिष्यते	= ३.७ च	* अश्वत्थमेनं प्रविरूढमूलम्	= १५.३ तृ
अव्यक्तादीनि भूतानि	२.२८ प्र	* अश्वत्थमेनस्वविरूढमूलम्	= १५.३ तृ
अव्यक्ताद्व्यक्तयः सर्वाः	८.१८ प्र		
* अव्यक्ता व्यक्तयः सर्वाः	= ८.१८ प्र		

अश्वत्थं प्राहुरव्ययम्	१५.१ द्वि	* असंमूढः समर्थेषु	= १०.३ तृ
अश्वत्थः सर्ववृक्षाणाम्	१०.२६ प्र	अमितो देवलो व्यासः	१०.१३ तृ
अश्वत्थामा विकर्णश्च	१.८ तृ	असौ मया हतः शत्रुः	१६.१४ प्र
अश्विनौ मरुतस्तथा	११.६ द्वि	अस्माकं तु विशिष्टा ये	१.७ प्र
असंयतात्मना योगः	६.३६ प्र	अस्मिन् रणसमुद्यमे	१.२२ च
* असंयतात्मनो योगः	= ६.३६ प्र	अस्याधिष्ठानमुच्यते	३.४० द्वि
* असंशयं समग्रं मा	= ७.१ तृ	* अहं विश्वानरो भूत्वा	= १५.१४ प्र
असंशयं समग्रं माम्	७.१ तृ	अहं वैश्वानरो भूत्वा	१५.१४ प्र
असंशयं महाबाहो	६.३५ प्र	अहं स च मम प्रियः	७.१७ च
* असंशयात्मना(?) योगः	= ६.३६ प्र	* अहं स च स मे प्रियः	= ७.१७ च
* असक्तं सर्वतश्चैव	= १३.१४ तृ	* अहं सर्वस्य जगतः	= ७.६ तृ
असक्तं सर्वभृच्चैव	१३.१४ तृ	अहं सर्वस्य प्रभवः	१०.८ प्र
* असक्तं सर्वहृच्चैव	= १३.१४ तृ	* अहं हि सर्वभूतानाम्	= ९.२४ प्र
* असक्तं तेन कर्मसु	= ९.९ च	अहं हि सर्वयज्ञानाम्	९.२४ प्र
असक्तं तेषु कर्मसु	९.९ च	अहंकार इतीयं मे	७.४ तृ
असक्तबुद्धिः सर्वत्र	१८.४९ प्र	अहंकारं बलं दर्पम्	१६.१८ प्र
असक्तः स विशिष्यते	३.७ च	अहंकारं बलं दर्पम्	१८.५३ प्र
* असक्तबुद्धिः सर्वत्र	= १८.४९ प्र	अहंकारविमूढात्मा	३.२७ तृ
असक्तिरनभिष्वङ्गः	१३.९ प्र	* अहंकाराभिमानात्मा	= ३.३७[*३] तृ
* असक्ते तेषु कर्मसु	= ९.९ च	* अहंकारोऽभिमानात्मा	३.३७[*३] तृ
* असक्तो(?) बुद्धिः सर्वत्र	= १८.४९ प्र	अहं कृत्स्नस्य जगतः	७.६ तृ
* असक्तोऽद्याचरन् कर्म	= ३.१९ तृ	* अहं कृत्स्नस्य लोकस्य	= ७.६ तृ
असक्तो ह्याचरन् कर्म	३.१९ तृ	अहं क्रतुरहं यज्ञः	९.१६ प्र
* असङ्गश्चेन हृदेन चित्त्वा	= १५.३ च	* अहं जीवप्रदः पिता	= १४.४ च
असङ्गश्चेन हृदेन चित्त्वा	१५.३ च	* अहं त्वां सर्वपापेभ्यः	= १८.६६ तृ
* असङ्गश्चेन हृदेन हित्वा	= १५.३ च	अहं त्वा सर्वपापेभ्यो	१८.६६ तृ
* असङ्गश्चेन शितेन चित्त्वा	= १५.३ च	अहमग्निरहं हुतम्	९.१६ च
* असतीत्युच्यते पार्थ	= १७.२८ तृ	* अहमग्निरहं कृतम्	= ९.१६ च
असत्कृतमवज्ञातम्	१७.२२ तृ	अहमज्ञानजं तमः	१०.११ द्वि
* असत्कृतमवज्ञातम्	= १७.२२ तृ	अहमात्मा गुडाकेश	१०.२० प्र
* असत्कृतमविज्ञातम्	= १७.२२ तृ	* अहमात्मा गुडाकेशः	= १०.२० प्र
* असत्यमप्रतिष्ठं च	= १६.८ प्र	अहमादिहिं देवानाम्	१०.२ तृ
असत्यमप्रतिष्ठं ते	१६.८ प्र	अहमादिश्च मध्यं च	१०.२० तृ
असदित्युच्यते पार्थ	१७.२८ तृ	* अहमादिश्च मध्यश्च	= १०.२० तृ
* असद्ग्रहाश्रिताः क्रूराः	= १६.१० तृ	* अहमाद्यश्च मध्यं च	= १०.२० तृ
* असद्भिरनभिष्वङ्गः	= १३.९ प्र	अहमेवंविधोऽर्जुन	११.५४ द्वि
असंमूढः स मर्त्येषु	१०.३ तृ	अहमेवाक्षयः कालः	१०.३३ तृ

अहं बीजप्रदः पिता	१४-४ च
अह्यर्षब्रह्मणो विदुः	८-१७ द्वि
* अह्ये ब्रह्मणो विदुः	= ८-१७ द्वि
अहिंसा क्षान्तिरार्जवम्	१३-७ द्वि
* अहिंसा समता तुष्टिः	= १०-५ प्र
अहिंसा सत्यमक्रोधः	१६-२ प्र
अहिंसा समता तुष्टिः	१०-५ प्र
अहो बत मइत् पापम्	१-४५ प्र
* आकाशं नोपलिप्यते	= १३-३२ द्वि
आकाशं नोपलिप्यते	१३-३२ च
* आक्रम्येव नियोजितः	= ३-३६ च
* आक्रम्येव नियोजितः	= ३-३६ च
* आख्याय मे को भवानुग्रहः	
	= ११-३१ प्र
* आख्याहि मे को भवानुग्रहः	
	= ११-३१ प्र
आख्याहि मे को भवानुग्रहः	११-३१ प्र
आगमापायिनोऽनित्याः	२-१४ तृ
आचरन्त्यात्मनः श्रेयः	१६-२२ तृ
* आचरन्त्यात्मनः श्रेयः	= १६-२२ तृ
आचार्यं महतीं चमूम्	१-३ द्वि
आचार्यमुपसंगम्य	१-२ तृ
आचार्याः पितरः पुत्राः	१-३४ प्र
आचार्यान् मातुलान् आतृन्	१-२६ तृ
आचार्योपासनं शौचम्	१३-७ तृ
* आचार्योपासनं शौचम्	= १३-७ तृ
* आढ्योऽपि जनवानस्मि	= १६-१५ प्र
आढ्योऽभिजनवानस्मि	१६-१५ प्र
* आताड्येव नियोजितः	= ३-३६ च
आतिष्ठोत्तिष्ठ भारत	४-४२ च
आत्मतृप्तश्च मानवः	३-१७ द्वि
* आत्मतृप्तश्च मानवैः	= ३-१७ द्वि
* आत्मतृप्तिश्च मानवः	= ३-१७ द्वि
* आत्मनेवात्मना तुष्टः	= २-५५ तृ
* आत्मनैव च संतुष्टः	= ३-१७ तृ
आत्मन्येव च संतुष्टः	३-१७ तृ
आत्मन्येव वशं नयेत्	६-२६ च

११ [भगवद्गीता]

* आत्मन्येव विसंतुष्टः	= ३-१७ तृ
* आत्मन्येव शमं नयेत्	= ६-२६ च
आत्मन्येवात्मना तुष्टः	२-५५ तृ
* आत्मन्येवात्मना तुष्टिः	= २-५५ तृ
* आत्मन्येवात्मना हृष्टः	= २-५५ तृ
* आत्मन्येवावतिष्ठति	= ६-१८ द्वि
आत्मन्येवावतिष्ठते	६-१८ द्वि
आत्मबुद्धिप्रसादजम्	१८-३७ च
आत्मवन्तं न कर्माणि	४-४१ तृ
आत्मवश्यैर्विधेयात्मा	२-६४ तृ
* आत्मवश्यो विधेयात्मा	= २-६४ तृ
आत्मसंयमयोगाग्नौ	४-२७ तृ
आत्मसंस्थं मनः कृत्वा	६-२५ तृ
* आत्मसंभाविता स्तब्धाः	= १६-१७ प्र
आत्मसंभाविताः स्तब्धाः	१६-१७ प्र
आत्मानं रहसि स्थितः	६-१० द्वि
आत्मानं केवलं तु यः	१८-१६ द्वि
* आत्मानं केवलं तु यत्	= १८-१६ द्वि
* आत्मानमवसादयेत्	= ६-५ द्वि
आत्मानं परमेश्वर	११-३ द्वि
* आत्मानं परमेश्वरम्	= ११-३ द्वि
* आत्मानं पुरुषोत्तम	= ११-३ द्वि
आत्मानं मत्परायणः	९-३४ च
* आत्मानं मत्परायणम्	= ९-३४ च
आत्मैव रिपुरात्मनः	६-५ च
* आत्मैव ह्यात्मना बन्धुः	= ६-५ तृ
* आत्मैव ह्यात्मनो बन्धः	= ६-५ तृ
आत्मैव ह्यात्मनो बन्धुः	६-५ तृ
* आत्मैव ह्यात्मनो बुद्धिः	= ६-५ तृ
आत्मौपन्येन सर्वत्र	६-३२ प्र
* आदित्यरूपं तमसः परस्तात्	= ८-९ च
आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्	८-९ च
* आदित्यवर्णं तमसः पुरस्तात्	= ८-९ च
* आदित्यशक्तिं तमसः परस्तात्	= ८-९ च
आदित्यानामहं विष्णुः	१०-२१ प्र
आदिदेवमजं विभुम्	१०-१२ च
आद्यन्तवन्तः कौन्तेय	५-२२ तृ

* आद्यं भगवतो जन्म	= ४-४ प्र	* आसुरीं राक्षसीं चैव	= ९-१२ तृ
* आद्ययावर्ततेऽन्यथा	= ८-२६ च	* आसुरी चैव(?) योनिषु	= १६-१९ च
* आद्योऽभिजनवानस्मि	= १६-१५ प्र	* आसुरीयोनिमापन्नाः	= १६-२० प्र
* आधिभूतं च किं प्रोक्तम्	= ८-१ तृ	आसुरीष्वेव योनिषु	१६-१९ च
* आधियज्ञः कथं कोऽत्र	= ८-२ प्र	* आस्ते च मनसा स्मरन्	= ३-६ द्वि
* आध्यात्मविद्या विद्यानाम्	= १०-३२ तृ	आस्थितः स हि युक्तात्मा	७-१८ तृ
आपूर्यमाणमचलप्रतिष्ठम्	२-७० प्र	आस्थिता जनकादयः	३-२० द्वि
* आपूर्यमाणमचलप्रतिष्ठितम्	= २-७० प्र	* आस्थितो योगधारणम्	= ८-१२ च
* आपूर्यमाणमचलं प्रतिष्ठितम्	= २-७० प्र	* आस्थितो योगधारणात्	= ८-१२ च
* आसवश्चैर्विधेयात्मा	= २-६४ तृ	आस्थितो योगधारणाम्	८-१२ च
* आ ब्रह्मभवनाल्लोकात्	= ८-१६ प्र	* आस्थितो योगे धारयेत्	= ८-१२ च
* आब्रह्मभुवना लोकाः	= ८-१६ च	* आहारश्चापि सर्वस्य	= १७-७ प्र
आ ब्रह्मभुवनाल्लोकाः	८-१६ प्र	आहारस्त्वपि सर्वस्य	१७-७ प्र
* आ ब्रह्मभुवनाल्लोकान्	= ८-१६ प्र	* आहारः सात्त्विकप्रियः	= १७-८ च
* आयुधानामहं वज्रः	= १०-२८ प्र	* आहारा राजसश्रेष्ठाः	= १७-९ तृ
आयुधानामहं वज्रम्	१०-२८ प्र	आहारा राजसस्येष्टाः	१७-९ तृ
आयुःसत्त्वबलारोग्यं	१७-८ प्र	आहाराः सात्त्विकप्रियाः	१७-८ च
* आयुःसत्त्वबलारोग्यः(?)	= १७-८ प्र	* आहारोऽपि सर्वस्य	= १७-७ प्र
आरुरुक्षोर्मुनेर्योगम्	६-३ प्र	* आहारो(?) राजसस्येष्टाः	= १७-९ तृ
* आरूढस्य तु तस्यैव	= ६-३ तृ	आहुस्त्वामृषयः सर्वे	१०-१३ प्र
* आर्जवं हीरचापलम्	= १६-२ च	* इच्छा द्वेषं सुखं दुःखम्	= १३-६ प्र
आर्तो जिज्ञासुरथार्थी	७-१६ तृ	इच्छाद्वेषसमुत्थेन	७-२७ प्र
आवृतं ज्ञानमेतेन	३-३९ प्र	* इच्छाद्वेषसमूढेन	= ७-२७ प्र
आवृत्तिं चैव योगिनः	८-२३ द्वि	इच्छा द्वेषः सुखं दुःखम्	१३-६ प्र
आशापाशशतैर्बद्धाः	१६-१२ प्र	* इच्छा द्वेषाः सुखं दुःखम्	= १३-६ प्र
आश्चर्यवच्चैनमन्यः शृणोति	२-२९ तृ	* इच्छामि त्वा द्रष्टुमनन्तरूप	= ११-४६ द्वि
आश्चर्यवत् पश्यति कश्चिदेनम्	२-२९ प्र	* इच्छामि त्वा द्रष्टुमहं तथैव	= ११-४६ द्वि
* आश्चर्यवद्ब्रूदति तथैनमन्यः	= २-२९ द्वि	इच्छामि त्वां द्रष्टुमहं तथैव	११-४६ द्वि
* आश्चर्यवद्ब्रूदति तथैव चान्यः	= २-२९ द्वि	इज्यते भरतश्रेष्ठ	१७-२२ तृ
* आश्चर्यवद्ब्रूदति तथैवमन्यः	= २-२९ द्वि	* इज्यते भारतश्रेष्ठ	= १७-१२ तृ
आश्वासयामास च भीतमेनम्	११-५० तृ	* इज्यते विद्धि तं यज्ञम्	= १७-१२ तृ
* आसक्तिरनभिष्वङ्गः	= १३-९ प्र	* इज्येत भरतश्रेष्ठ	= १७-१२ तृ
आसुरं पार्थ मे शृणु	१६-६ च	* इतः सर्वं प्रवर्तते	= १०-८ द्वि
आसुरं भावमाश्रिताः	७-१५ च	इति क्षेत्रं तथा ज्ञानम्	१३-१८ प्र
* आसुरं भावमास्थिताः	= ७-१५ च	* इति गीतार्थसंग्रहः	१८-७८ [*१] च
* आसुरीं योनिमापन्नाः	७-१५[*१] प्र		
आसुरीं योनिमापन्नाः	१६-२० प्र		

इति गुह्यतमं शास्त्रम्	१५.२० प्र	* इन्द्रियस्येन्द्रियार्थे ह	= ३.३४ प्र
इति ते ज्ञानमाख्यातम्	१८.६३ प्र	इन्द्रियाग्निषु जुह्वति	४.२६ च
* इति मत्वा न मज्जते	= ३.२८ च	* इन्द्रियाणां विचरताम्	= २.६७ प्र
इति मत्वा न सज्जते	३.२८ च	इन्द्रियाणां हि चरताम्	२.६७ प्र
* इति मत्वा न सज्जते	= ३.२८ च	* इन्द्रियाणां हि चरताम्	२.६९[*२] प्र
इति मत्वा भजन्ते माम्	= १०.८ तृ	इन्द्रियाणां मनश्चास्मि	१०.२२ तृ
इति मां योऽभिजानाति	४.१४ तृ	इन्द्रियाणि दशैकं च	१३.५ तृ
* इति मां यो विजानाति	= ४.१४ तृ	इन्द्रियाणि पराण्याहुः	३.४२ प्र
* इत्यज्ञानविमोहितः	= १६.१५ च	इन्द्रियाणि प्रमाथीनि	२.६० तृ
इत्यज्ञानविमोहिताः	१६.१५ च	इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः	३.४० प्र
इत्यर्जुनं वासुदेवस्तथोक्त्वा	११.५० प्र	इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यः	२.५८ तृ
इत्यहं वासुदेवस्य	१८.७४ प्र	इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यः	२.६८ तृ
* इदं यः परमं गुह्यम्	= १८.६८ प्र	इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेषु	५.९ तृ
* इदं राजर्षयो विदुः	= ४.२ द्वि	इन्द्रियार्थान् विमूढात्मा	३.६ तृ
* इदं वक्ष्यामि शेषतः	= ७.२ द्वि	इन्द्रियार्थेषु वैराग्यम्	१३.८ प्र
* इदं वक्ष्याम्यशेषतः	७.२ द्वि	इन्द्रियेभ्यः परं मनः	३.४२ द्वि
* इदं विवस्वते योगम्	= ४.१ प्र	इमं राजर्षयो विदुः	४.२ द्वि
इदं शरीरं कौन्तेय	१३.१ प्र	* इमं राजर्षयोऽविदुः	= ४.२ द्वि
* इदं चास्तीदमपि मे	= १६.१३ तृ	इमं विवस्वते योगम्	४.१ प्र
* इदं ज्ञानमपाश्रित्य	= १४.२ प्र	* इमं विवस्वतो योगम्	= ४.१ प्र
इदं ज्ञानमुपाश्रित्य	१४.२ प्र	* इमं वैवस्वतं योगम्	= ४.१ प्र
इदं तु ते गुह्यतमम्	९.१ प्र	* इमं गुह्यतमं परम्	= १८.७५ द्वि
* इदं तु ते गुह्यतमम्	= ९.१ प्र	* इमं गुह्यमहं परम्	= १८.७५ द्वि
* इदं ते ध्यानमाख्यातम्	= १८.६३ प्र	इमं प्राप्य भजस्व माम्	९.३३ च
इदं ते नातपस्काय	१८.६७ प्र	* इमं प्राप्ये मनोरथम्	= १६.१३ द्वि
इदमद्य मया लब्धम्	१६.१३ प्र	* इमांस्त्वं व्याप्य तिष्ठति	= १०.१६ च
इदमस्तीदमपि मे	१६.१३ तृ	इमांस्त्वं व्याप्य तिष्ठसि	१०.१६ च
* इदमस्तीदमिति मे	= १६.१३ तृ	* इमांस्त्वं प्राप्य तिष्ठसि	= १०.१६ च
इदमाह महीपते	१.२१ द्वि	* इमांस्त्वं व्याप्य तिष्ठसि	= १०.१६ च
इदमुक्तं मयानघ	१५.२० द्वि	* इमानि रूपाणि तवाद्भुतानि	= ११.४४[*१] प्र
* इदं प्राप्य भजस्व माम्	= ९.३३ च	* [इ]यतः प्रवृत्तिः प्रसूता पुराणी	= १५.४ च
* इदं प्राप्ये मनोगतम्	= १६.१३ द्वि		
इदं प्राप्ये मनोरथम्	१६.१३ द्वि	* इषुभिः परियोत्स्यामि	= २.४ तृ
इदानीमस्मि संवृत्तः	११.५१ तृ	इषुभिः प्रतियोत्स्यामि	२.४ तृ
इन्द्रियस्येन्द्रियस्यार्थे	३.३४ प्र	* इष्टः स्यादिति मे मतिः	= १८.७० च
* इन्द्रियस्येन्द्रियस्यार्थौ	= ३.३४ प्र	इष्टः स्यामिति मे मतिः	१८.७० च
* इन्द्रियस्येन्द्रियार्थेभ्यः	= ३.३४ प्र		

* इष्टः स्यामीति मे मतिः = १८.७० च	* उत्सृज्य सशरं चापम् = १.४७ तृ
इष्टानिष्टोपपत्तिषु १३.९ च	उदाराः सर्व एवैते ७.१८ प्र
* इष्टान् कामान् हि वो देवाः = ३.१२ प्र	उदासीनवदासीनः १४.२३ प्र
इष्टान् भोगान् हि वो देवाः ३.१२ प्र	उदासीनवदासीनम् ९.९ तृ
* इष्टोऽसि मे दृढ इति = १८.६४ तृ	उदासीनो गतव्यथः १२.१६ द्वि
* इष्टोऽसि मे दृढमिति च = १८.६४ तृ	* उदासीनोऽदृढव्यथः = १२.१६ द्वि
* इष्टोऽसि मे दृढमतम्(?) = १८.६४ तृ	उद्धरेदात्मनात्मानम् ६.५ प्र
* इष्टोऽसि मे दृढमतिम् = १८.६४ तृ	उद्धवश्च भविष्यताम् १०.३४ द्वि
इष्टोऽसि मे दृढमिति १८.६४ तृ	* उद्धवस्य(?) भविष्यताम् = १०.३४ द्वि
इहैकस्थं जगत् कृत्स्नम् ११.७ प्र	उन्मिपन् निमिपन्नपि ५.९ द्वि
* इहैकस्थं जगत् सर्वम् = ११.७ प्र	* उपदिष्टानुमन्ता च = १३.२२ प्र
इहैव तैर्जितः सर्गः ५.१९ प्र	* उपदेक्ष(?)न्ति ते ज्ञानम् = ४.३४ तृ
* इहैव तैर्जितः सर्गः ६.९ [*१] प्र	उपदेक्ष्यन्ति ते ज्ञानम् ४.३४ तृ
* इहैव तैर्जितः स्वर्गः = ५.१९ प्र	* उपदेष्टानुमन्ता च = १३.२२ प्र
* इहैव निर्जितः सर्गः = ५.१९ प्र	उपद्रष्टानुमन्ता च १३.२२ प्र
ईक्षते योगयुक्तात्मा ६.२९ तृ	* उपविश्यासने युज्यात् = ६.१२ तृ
* ईक्षेत योगयुक्तात्मा = ६.२९ तृ	* उपविश्यासने युज्ययत् = ६.१२ तृ
ईश्वरः सर्वभूतानाम् १८.६१ प्र	उपविश्यासने युज्यात् ६.१२ तृ
* ईश्वरोऽहमहं योगी १६.१४ तृ	उपहन्यामिमाः प्रजाः ३.२४ च
ईश्वरोऽहमहं भोगी १६.१४ तृ	* उपैति शान्तमनसम् = ६.२७ तृ
ईहन्ते कामभोगार्थम् १६.१२ तृ	उपैति शान्तरजसम् ६.२७ तृ
* ईहन्ते कामभोगार्थान् = १६.१२ तृ	* उपैति शान्तरजसम् = ६.२७ तृ
* ईहन्ते कामलोभार्थम् = १६.१२ तृ	* उभयोः फलमश्नुते = ५.४ च
* उक्त्वा तूष्णीं बभूव ह २.९ च	उभयोरपि दृष्टोऽन्तः २.१६ तृ
उक्त्वा तूष्णीं बभूव ह २.९ च	उभयोर्विन्दते फलम् ५.४ च
उच्चैः श्रवसमश्नानाम् १०.२७ प्र	* उभयोः सेनयोर्मध्ये = १.२१ तृ
* उच्छिन्नकुलधर्माणाम् = १.४४ प्र	* उभयोः सेनयोर्मध्ये = १.२४ तृ
उच्छिष्टमपि चामेध्यम् १७.१० तृ	* उभयोः सेनयोर्मध्ये = २.१० तृ
उत्क्रामन्तं स्थितं वापि १५.१० प्र	उभे सुकृतदुष्कृते २.५० द्वि
* उत्क्रामन्तं स्थितं चापि = १५.१० प्र	उभौ तौ न विजानीतः २.१९ तृ
उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः १५.१७ प्र	* उभौ तौ नाभिजानीताम् = २.१९ तृ
उत्तमौजाश्च वीर्यवान् १.६ द्वि	उवाच पार्थ पश्यैतान् १.२५ तृ
उत्सन्नकुलधर्माणाम् १.४४ प्र	उवाच मथुसूदनः २.१ च
* उत्साद्यते जातिधर्मः = १.४३ तृ	* उषित्वा शाश्वतीसमाः = ६.४१ द्वि
उत्साद्यन्ते जातिधर्माः १.४३ तृ	उषित्वा शाश्वतीः समाः ६.४१ द्वि
* उत्सीदेयुरमी लोकाः = ३.२४ प्र	* ऊर्ध्वं गच्छति सत्त्वस्थः = १४.१८ प्र
उत्सीदेयुरिमे लोकाः ३.२४ प्र	* ऊर्ध्वं गच्छसि सत्त्वेन = १४.१८ प्र

ऊर्ध्वं गच्छन्ति सत्त्वस्थाः	१४.१८ प्र	* एकांशेन जगत् स्थितः	= १०.४२ च
ऊर्ध्वमूलमधःशाखम्	१५.१ प्र	एकांशेन स्थितो जगत्	१०.४२ च
* ऊर्ध्वमूलमधःशाखाम्	= १५.१ प्र	* एकाकी जितचित्तात्मा	= ६.१० तृ
ऋक् साम यजुरेव च	९.१७ च	एकाकी यतचित्तात्मा	६.१० तृ
* ऋग्यजुः साम एव च	= ९.१७ च	* एकाकी यतिचित्तात्मा	= ६.१० तृ
ऋतूनां कुसुमाकरः	१०.३५ च	* एकाकीर्य(?)तचित्तात्मा	= ६.१० तृ
* ऋते त्वदेते न भविष्यन्ति सर्वे		* एका भक्तिर्विशिष्यते	= ७.१७ द्वि
	= ११.३२ तृ	एकेह कुरुनन्दन	२.४१ द्वि
* ऋतेऽपि त्वा न भवन्ति सर्वे		* एकैव कुरुनन्दन	= २.४१ द्वि
	= ११.३२ तृ	* एकोऽथवाप्यच्युत तत्समक्षम्	
ऋतेऽपि त्वा न भविष्यन्ति सर्वे			= ११.४२ तृ
	११.३२ तृ	एकोऽथवाप्यच्युत तत् समक्षम्	
* ऋतेऽपि त्वां न भविष्यन्ति सर्वे			११.४२ तृ
	= ११.३२ तृ	* एकोऽथवाप्यच्युत मत्समक्षम्	
ऋपयः क्षीणकल्मषाः	५.२५ द्वि		= ११.४२ तृ
* ऋपयः क्षीणकिल्बिषाः	= ५.२५ द्वि	* एकोऽथवाप्यच्युत सत्समक्षम्	
ऋपिभिर्वहुधा गीतम्	१३.४ प्र		= ११.४२ तृ
* ऋपिभिर्वहुभिर्गीतम्	= १३.४ प्र	* एतं गुह्यतमं परम्	= १८.७५ द्वि
ऋषींश्च सर्वानुरगांश्च दिव्यान्		* एतं गुह्यमनुत्तमम्	= १८.७५ द्वि
	= ११.१५ च	एतच्छ्रुत्वा वचनं केशवस्य	११.३५ प्र
* ऋषींश्च सर्वानुरगांश्च दीप्तान्		* एतज्ज्ञात्वा विमोक्ष्यसे	= ४.३२ च
	= ११.१५ च	एतज्ज्ञानमिति प्रोक्तम्	१३.११ तृ
* ऋषींश्च सर्वानुरगांश्च सङ्गान्		एतत् क्षेत्रं समासेन	१३.६ तृ
	= ११.१५ च	* एतत् क्षेत्रं तथा ज्ञानम्	= १३.१८ प्र
एकं सांख्यं च योगं च	५.५ तृ	* एतत् ते कथयिष्यामि	१३ प्रा[*२] तृ
* एकत्रमनुपश्यति	= १३.३० द्वि	* एतद्वीतार्थसंग्रहम्	१८.७८[*२+३] प
एकत्वेन पृथक्त्वेन	९.१५ तृ	* एतद्गुह्यतरं महत्	= १८.७५ द्वि
* एकत्वेन बहुत्वेन	= ९.१५ तृ	* एतद्गुह्यतमं परम्	= १८.७५ द्वि
* एकभक्तिर्विशिष्यति	= ७.१७ द्वि	एतद्गुह्यमह परम्	१८.७५ द्वि
एकभक्तिर्विशिष्यते	७.१७ द्वि	एतद्धि दुर्लभतरम्	६.४२ तृ
* एकभक्तो विशिष्यते	= ७.१७ द्वि	एतद्बुद्ध्वा बुद्धिमान् स्यात्	१५.२० तृ
* एकमप्याश्रितः सम्यक्	= ५.४ तृ	एतद्योनीनि भूतानि	७.६ प्र
एकमप्याश्रितः सम्यक्	५.४ तृ	* एतद्योनीनि सर्वाणि	= ७.६ प्र
* एकपान्यात्मनावृत्तिम्	= ८.२६ तृ	एतद्यो वेत्ति तं प्राहुः	१३.१ तृ
एकया यात्यनावृत्तिम्	८.२६ तृ	* एतद्यो वेद तं प्राहुः	= १३.१ तृ
* एकयावर्ततेऽन्यया	= ८.२६ च	* एतद्वेदितुमिच्छामि	१३ प्रा[*१] तृ
एकस्थमनुपश्यति	१३.३० द्वि	एतन्मे संशयं कृष्ण	६.३९ प्र

* एतं मे संशयं कृष्ण	= ६.३९ प्र	* एवं सर्वेषु भूतेषु	= ९.६[*१] प्र
एतस्याहं न पश्यामि	६.३३ तृ	* एवं हि त्रयीधर्ममनुप्रपन्नाः	= ९.२१ तृ
एतां विभूतिं योगं च	१०.७ प्र	एवं सततयुक्ता ये	१२.१ प्र
* एतां विभूतियोगं च	= १०.७ प्र	* एवं हि त्रैधर्म्यमनुप्रपन्नाः	= ९.२१ तृ
एतां दृष्टिमवष्टभ्य	१६.९ प्र	* एवं हि सर्वभावेषु	= ९.६[*१] प्र
एतान् न हन्तुमिच्छामि	१.३५ प्र	* एवं हि सर्वभूतेषु	९.६[*१] प्र
* एतान्यपि च कर्माणि	= १८.६ प्र	एवं ज्ञात्वा कृतं कर्म	४.१५ प्र
एतान्यपि तु कर्माणि	१८.६ प्र	* एवं ज्ञात्वा विमोक्ष(?)से	= ४.३२ च
* एतां बुद्धिमवष्टभ्य	= १६.९ प्र	एवं ज्ञात्वा विमोक्ष्यसे	४.३२ च
एतावदिति निश्चिताः	१६.११ च	एवं त्रयीधर्ममनुप्रपन्नाः	९.२१ तृ
* एतेनैव स्वचक्षुषा	= ११.८ द्वि	* एवं त्रयीधर्ममनुप्रविष्टाः	= ९.२१ तृ
* एते सृती पार्थ जानन्	= ८.२७ प्र	एवमुक्तो हर्षकेशः	१.२४ प्र
एतैर्विमुक्तः कौन्तेय	१६.२२ प्र	* एवमुक्त्वाग्रतो राजन्	= ११.९ प्र
* एतैर्विमुक्ताः कौन्तेय	= १६.२२ प्र	एवमुक्त्वा ततो राजन्	११.९ प्र
* एतैर्विमोहयत्येव	= ३.४० तृ	* एवमुक्त्वा महाराज	= ११.९ प्र
एतैर्विमोहयत्येषः	३.४० तृ	एवमुक्त्वाजुनः संख्ये	१.४७ प्र
* एतैर्विमोहयत्येषु	= ३.४० तृ	एवमुक्त्वा हर्षकेशम्	२.९ प्र
* एतैर्वियुक्तः कौन्तेय	= १६.२२ प्र	* एवमेतद्यथातत्त्वम्	११.३ प्र
* एनं ज्ञात्वा विमोक्ष्यसे	= ४.३२ च	एवमेतद्यथात्थ त्वम्	११.३ प्र
* एनं मे संशयं कृष्ण	= ६.३९ प्र	* एवमेतद्यथार्थं त्वम्	= ११.३ प्र
* एभिः कर्ममयं जगत्	= ७.१३ द्वि	* एवं परंपराख्यातम्	= ४.२ प्र
* एभिः कृत्स्नमिदं जगत्	= ७.१३ द्वि	एवं परंपराप्राप्तम्	४.२ प्र
एभिः सर्वमिदं जगत्	७.१३ द्वि	* एवं परंपराप्राप्तम्(?)	= ४.२ प्र
एवं यास्यासि पाण्डव	४.३५ द्वि	* एवं परस्परप्राप्तम्	= ४.२ प्र
* एवं युञ्जन् सदात्मानम्	= ६.१५ प्र	* एवं प्रवर्तितं कर्म	= ३.१६ प्र
* एवं युञ्जन् सदात्मानम्	= ६.२८ प्र	एवं प्रवर्तितं चक्रम्	३.१६ प्र
एवं यो वेत्ति तत्त्वतः	४.९ द्वि	एवं बहुविधा यज्ञाः	४.३२ प्र
* एवंपरुप शक्यते मां त्रिलोके		एवं बुद्धेः परं बुद्ध्वा	३.४३ प्र
	= ११.४८ तृ	* एवं बुद्धेः परं मत्वा	= ३.४२ प्र
* एवंपरुप शक्य अहं त्रिलोके	= ११.४८ तृ	* एवं भूत्वा प्रलीयते	= ८.१९ द्वि
एवंपरुप शक्य अहं नृलंके	११.४८ तृ	* एवं मे संशयं कृष्ण	= ६.३९ प्र
* एवंपरुप शक्यतेऽहं नृलंके	= ११.४८ तृ	* एष तूद्देशतः प्राप्तः	= १०.४० तृ
* एवंपरुप शक्यमहं न लंके	= ११.४८ तृ	एष तूद्देशतः प्रोक्तः	१०.४० तृ
* एवंपरुप शक्यमहं नृलंके	= ११.४८ तृ	* एष नोऽस्त्विष्टकामधुक्	= ३.१० च
* एवंपरुप शक्योऽहं नृलंके	= ११.४८ तृ	* एष(!) ब्राह्मी स्थितिः पार्थ	= २.७२ प्र
* एवंपरुपो द्रष्टुमहं नृलंके	= ११.४८ तृ	* एष वोऽस्त्विष्टकर्मकृत्	= ३.१० च
* एवं विवस्वते योगम्	= ४.१ प्र	एष वोऽस्त्विष्टकामधुक्	३.१० च

* एष वोऽस्त्रिष्टकामधुक्(?) = ३.१० च
 * एष सूक्ष्मः परः शत्रुः ३.३७[*२] प्र
 * एषां लोक इमाः प्रजाः = १०.६ च
 * एषां साम्ये स्थितं मनः = ५.१९ द्वि
 * एषां च त्वं बहुमतः = २.३५ तृ
 एषा तेऽभिहिता सांख्ये = २.३९ प्र
 * एषां नाशितमात्मनः = ५.१६ द्वि
 * एषा ब्रह्मी(?) स्थितिः पार्थ = २.७२ प्र
 एषा ब्राह्मी स्थितिः पार्थ = २.७२ प्र
 * एषां ब्राह्मी स्थितिः पार्थ = २.७२ प्र
 * ऐरावणं गजेन्द्राणाम् = १०.२७ तृ
 * ऐरावणो गजेन्द्राणाम् = १०.२७ तृ
 ऐरावतं गजेन्द्राणाम् = १०.२७ तृ
 * ऐश्वरं परमेश्वर = ११.३ च
 ऐश्वरं पुरुषोत्तम = ११.३ च
 * ऐश्वरं पुरुषोत्तमम् = ११.३ च
 * ऐश्वर्यं पुरुषोत्तम = ११.३ च
 * ॐ तत् सदिति निर्दिष्टः = १७.२३ प्र
 ॐ तत् सदिति निर्देशः = १७.२३ प्र
 ॐ इत्येकाक्षरं ब्रह्म = ८.१३ प्र
 * ओषधीनां यवश्चास्मि १०.३६[*१] प्र
 * ओषधीनां यवश्चाहम् = १०.३६[*१] प्र
 कं घातयति हन्ति कम् = २.२१ च
 * कच्चिदज्ञानसंदेहः = १८.७२ तृ
 कच्चिदज्ञानसंमोहः = १८.७२ तृ
 कच्चिदेतच्छ्रुतं पार्थ = १८.७२ प्र
 * कच्चिन्नोभयविभ्रंशात् = ६.३८ प्र
 कच्चिन्नोभयविभ्रष्टः = ६.३८ प्र
 * कच्चिन्नोभयविभ्रष्टम् = ६.३८ प्र
 * कट्वं स्वलवणात्युष्णं = १७.९ प्र
 कट्वं स्वलवणात्युष्णं = १७.९ प्र
 * कट्वं स्वलवणात्युष्णं = १७.९ प्र
 * कथं विद्यामहं योगिः(?) = १०.१७ प्र
 कथं विद्यामहं योगिन् = १०.१७ प्र
 * कथं विद्यां महायोगिन् = १०.१७ प्र
 * कथं विद्यामहं योगिन् = १०.१७ प्र

* कथं विद्यां महायोगिन् = १०.१७ प्र
 कथं स पुरुषः पार्थ = २.२१ तृ
 * कथं स पुरुषव्याघ्र = २.२१ तृ
 * कथं चैव विवर्धते ३.३७[*१] द्वि
 * कथं चैव विवर्धते = ३.३७[*१] द्वि
 कथं न ज्ञेयमस्माभिः = १.३९ प्र
 कथमेतद्विजानीयाम् = ४.४ तृ
 * कथमेनं विजानीयाम् = ४.४ तृ
 * कथमेवं विजानीयाम् = ४.४ तृ
 कथं भीष्ममहं संख्ये = २.४ तृ
 कथयन्तश्च मां नित्यम् = १०.९ तृ
 * कथयिष्यन्ति तेऽव्ययम् = २.३४ द्वि
 * कथयिष्यन्ति तेऽव्ययाः = २.३४ द्वि
 कथयिष्यन्ति तेऽव्ययाम् = २.३४ द्वि
 करणं कर्म कर्तेति = १८.१८ तृ
 करणं च पृथग्विधम् = १८.१४ द्वि
 * करिष्यत्यवशोऽपि तत् = १८.६० च
 * करिष्यसि वशोऽपि तत् = १८.६० च
 करिष्यस्यवशोऽपि तत् = १८.६० च
 * करिष्यस्यवशोऽपि सन् = १८.६० च
 करिष्ये वचनं तव = १८.७३ च
 * कर्णं तथान्यानपि योधमुत्थान्
 = ११.३४ द्वि
 कर्णं तथान्यानपि योधवीरान् = ११.३४ द्वि
 * कर्णं तथान्यानपि योधवीरान्
 = ११.३४ द्वि
 * कर्णं तथान्यानपि लोकवीरान्
 = ११.३४ द्वि
 * कर्णं तथान्यानपि वीर योधान्
 = ११.३४ द्वि
 कर्तव्यानीति मे पार्थ = १८.६ तृ
 कर्ता तामस उच्यते = १८.२८ च
 * कर्ता भोक्ता महेश्वरः = १३.१२ द्वि
 कर्ता सार्विक उच्यते = १८.२६ च
 * कर्तासि लोकस्य यतः स्वयं वै
 = ११.४४[*२] तृ
 * कर्तासि सर्वस्य यतः स्वयं विभो
 = ११.४४[*२] तृ

* कर्तासि सर्वस्य यतः स्वयं वै	= ११.४४[*२] तृ	* कर्मण्यस्त्वधिकारस्ते	= २.४७ प्र
कर्ताहमिति मन्यते	३.२७ च	कर्मण्येवाधिकारस्ते	२.४७ प्र
* कर्ताहमिति मन्यसे	= ३.२७ च	* कर्म प्रारभते नर	= १८.१५ द्वि
कर्तुं व्यवसिता वयम्	१.४५ द्वि	कर्म प्रारभते नरः	१८.१५ द्वि
* कर्तुं नेच्छसि तन्मोहात्	= १८.६० तृ	* कर्म प्रारभतेऽर्जुन	= १८.१५ द्वि
कर्तुं नेच्छसि यन्मोहात्	१८.६० तृ	* कर्म प्राहुर्विचक्षणः[णाः]	= १८.३ द्वि
कर्तुं मद्योगमाश्रितः	१२.११ द्वि	कर्म प्राहुर्मनीषिणः	१८.३ द्वि
* कर्तुं मद्योगमाश्रितः	= १२.११ द्वि	कर्मबन्धं प्रहास्यसि	२.३९ च
* कर्तुमिच्छसि यन्मोहात्	= १८.६० तृ	* कर्मबन्धविनिर्मुक्ताः	= २.५१ तृ
* कर्तुमुद्योगमाश्रितः	= १२.११ द्वि	कर्म ब्रह्मोद्भवं विद्धि	३.१५ प्र
* कर्म कर्तुं त्वमर्हसि	= १६.२४ च	* कर्मभिर्न स पद्यते	= ४.१४ च
कर्म कर्तुमिहार्हसि	१६.२४ च	कर्मभिर्न स बध्यते	४.१४ च
* कर्म कर्मोद्भवं विद्धि	= ३.१५ प्र	* कर्मभिर्न स बाध्यते	= ४.१४ च
कर्म कारणमुच्यते	६.३ द्वि	* कर्मभिश्चाधिको योगी	= ६.४६ तृ
कर्म चैव तदर्थीयम्	१७.२७ तृ	* कर्मभिः संप्रवृत्तोऽपि	= ४.२० तृ
* कर्मजं बुद्धियुक्तात्मा	= २.५१ प्र	* कर्मभ्यश्चाधिको योगी	= ६.४६ तृ
कर्मजं बुद्धियुक्ता हि	२.५१ प्र	* कर्मयोगेण कर्मिणाम्	= ३.३ च
कर्मजान् विद्धि तान् सर्वान्	४.३२ तृ	कर्मयोगेण चापरे	१३.२४ च
कर्म ज्यायो ह्यकर्मणः	३.८ द्वि	कर्मयोगो योगिनाम्	३.३ च
कर्मणः सुकृतस्याहुः	१४.१६ प्र	* कर्मयोगो विशांपते	= ५.२ च
* कर्मणामशमश्च तृट्	= १४.१२ द्वि	* कर्मयोगो विशिष्यते	५.२ च
* कर्मणामशमस्पृहा	= १४.१२ द्वि	कर्मसंज्ञिषु जायते	१४.१५ द्वि
कर्मणामशमः स्पृहा	१४.१२ द्वि	कर्मसंज्ञेन देहिनम्	१४.७ च
* कर्मणे(?)वाधिकारस्ते	= २.४७ प्र	* कर्मसंज्ञेन देहिनाम्	= १४.७ च
कर्मणैव हि संसिद्धिम्	३.२० प्र	* कर्मसंज्ञेषु जायते	= १४.१५ द्वि
* कर्मणो गहना गतिः	= ४.१७ च	* कर्मसंज्ञिषु जायते	= १४.१५ द्वि
कर्मणो नोपपद्यते	१८.७ द्वि	कर्माणि प्रविभक्तानि	१८.४१ तृ
* कर्मणो नोपलभ्यते	= १८.७ द्वि	* कर्माणि प्रविभुक्तानि	= १८.४१ तृ
* कर्मणोऽपि हि बोद्धव्यम्	= ४.१७ प्र	कर्मानुबन्धीनि मनुष्यलोके	१५.२ च
* कर्मणो मनसः स्पृहा	= १४.१२ द्वि	* कर्मानुबन्धेन मनुष्यलोके	= १५.२ च
कर्मणो ह्यपि बोद्धव्यम्	४.१७ प्र	* कर्मिभिराधिको योगी	= ६.४६ तृ
* कर्मणो ह्यवि(?)बोद्धव्यम्	= ४.१७ प्र	कर्मिभ्यश्चाधिको योगी	६.४६ तृ
* कर्मण्यकर्म यः पश्यति	= ४.१८ प्र	* कर्मिभ्योऽप्यधिको योगी	= ६.४६ तृ
कर्मण्यकर्म यः पश्येत्	४.१८ प्र	कर्मैन्द्रियाणि संयम्य	३.६ प्र
* कर्मण्यपि प्रवृत्तोऽपि	= ४.२० तृ	कर्मैन्द्रियैः कर्मयोगम्	३.७ तृ
कर्मण्यभिप्रवृत्तोऽपि	४.२० तृ	* कर्मोन्मानं न हि विद्यते ते	= ११.४४[*३] द्वि

* कर्मोपमानं न च विद्यते ते	
= ११.४४[*३] द्वि	
* कर्मोपमानं न हि विद्यते ते	
११.४४[*३] द्वि	
* कर्शयन्तः शरीरस्थम्	१६.१७[*२] प्र
कर्शयन्तः शरीरस्थम्	१७.६ प्र
* कर्षयन्तः शरीरस्थम्	= १७.६ प्र
कल्पक्षये पुनस्तानि	९.७ तृ
कल्पादौ विस्मयान्यहम्	९.७ च
कवयोऽप्यत्र मोहिताः	४.१६ द्वि
* कविं पुराणं ह्यनुशासितारम्	८.९ प्र
कविं पुराणमनुशासितारम्	८.९ प्र
* कवीनामुशनाः कविः	= १०.३७ च
कवीनामुशनाः कविः	= १०.३७ च
* कवीनामुशनाः कलिः(!)	= १०.३७ च
कश्चिदर्थव्यपाश्रयः	३.१८ च
* कश्चि(?)देतच्छ्रुतं पार्थ	= १८.७२ प्र
कश्चिद्यतति सिद्धये	७.३ द्वि
कश्चिन्मां वेत्ति तत्त्वतः	७.३ च
* कश्चिन्मामेति तत्त्वतः	= ७.३ च
कश्चिन्मे प्रियकृत्तमः	१८.६९ द्वि
* कस्माच्च ते न नमेयुर्महात्मन्	
= ११.३७ प्र	
कस्माच्च ते न नमेरन् महात्मन्	११.३७ प्र
* कस्य कर्तारमपि माम्	= ४.१३ तृ
* काङ्क्षतः(?)कर्मणां सिद्धिम्	= ४.१२ प्र
* काङ्क्षतः कर्मणां सिद्धिम्	= ४.१२ प्र
* काङ्क्षन्तः कर्मणः सिद्धिम्	= ४.१२ प्र
काङ्क्षन्तः कर्मणां सिद्धिम्	४.१२ प्र
* काङ्क्षन्तः परमां सिद्धिम्	= ४.१२ प्र
कां गतिं कृष्ण गच्छति	६.३७ च
का प्रीतिः स्याज्जनार्दन	१.३६ द्वि
* काम एव क्रोध एव	= ३.३७ प्र
* काम एव क्रोध एव	= ३.३७ प्र
काम एव क्रोध एव	३.३७ प्र
* कामः क्रोधमयो घोरः	= ३.३७[*३] प्र
कामः क्रोधस्तथा लोभः	१६.२१ तृ

कामक्रोधपरायणाः	१६.१२ द्वि
* कामक्रोधमयो घोरः	३.३७[*३] प्र
* कामक्रोधवियुक्तानाम्	= ५.२६ प्र
कामक्रोधवियुक्तानाम्	५.२६ प्र
* कामक्रोधस्तथा लोभः	= १६.२१ तृ
* कामक्रोधे(?) च संश्रिताः	= १६.१८ द्वि
कामक्रोधोज्झवं वेगम्	५.२३ तृ
* कामक्रोधो परिग्रहम्	= १८.५३ द्वि
* कामं क्रोधं समाश्रिताः	= १६.१८ द्वि
कामं क्रोधं च संश्रिताः	१६.१८ द्वि
* कामं क्रोधं च संस्थिताः	= १६.१८ द्वि
कामं क्रोधं परिग्रहम्	१८.५३ द्वि
कामसाश्रित्य दुष्पूरम्	१६.१० प्र
* कामरागबलान्विताः	१६.१७[*१] च
कामरागबलान्विताः	१७.५ च
कामरागविवर्जितम्	७.११ द्वि
कामरूपं दुरासदम्	३.४३ च
कामरूपेण कान्तेय	३.३९ तृ
कामसंकल्पवर्जिताः	४.१९ द्वि
कामात् क्रोधोऽभिजायते	२.६२ च
कामात्मानः स्वर्गपराः	२.४३ प्र
* कामैस्तैस्तैर्हृतज्ञानाः	= ७.२० प्र
कामैस्तैस्तैर्हृतज्ञानाः	७.२० प्र
* कामोत्थवेगानुरोधः(?)	= ५.२३ तृ
कामोपभोगपरमाः	१६.११ तृ
कामोऽस्मि भरतर्षभ	७.११ च
* काम्यानां कर्मणां त्यागम्	= १८.२ प्र
काम्यानां कर्मणां न्यासम्	१८.२ प्र
कायहेतुभयात् त्यजेत्	१८.८ द्वि
कायेन मनसा बुद्ध्या	५.११ प्र
* कायेन मनसा वाचा	= ५.११ प्र
* कारणं कर्म कर्तेति	= १८.१८ तृ
* कारणं गुणसङ्गस्य	= १३.२१ तृ
कारणं गुणसङ्गोऽस्य	१३.२१ तृ
* कारणं च पृथग्विधम्	= १८.१४ द्वि
कारणानि निबोध मे	१८.१३ द्वि
कार्पण्यदोषोपहतस्वभावः	२.७ प्र

* कार्पण्यदोषोपहतः(?) स्वभावः = २.७ प्र
 * कार्यं यदेषां महतां स्वभावः = २.७ प्र
 * कार्यं वाकार्यमेव च = १८.३१ द्वि
 कार्यकरणकर्तृत्वे १३.२० प्र
 * कार्यकारणकर्तृत्वे = १३.२० प्र
 * कार्यं कर्म करोति च = ६.१ द्वि
 कार्यं कर्म करोति यः ६.१ द्वि
 * कार्यं कर्म करोति सः = ६.१ द्वि
 कार्यं कर्म समाचर ३.१९ द्वि
 * कार्यं कर्म समाचरः = ३.१९ द्वि
 * कार्यं कर्म समाचरेत् = ३.१९ द्वि
 * कार्यं कार्यव्यवस्थितौ = १६.२४ द्वि
 * कार्यं क्लेशभयात् त्यजेत् = १८.८ द्वि
 कार्यं चाकार्यमेव च १८.३१ द्वि
 * कार्यते स्ववशः कर्म = ३.५ तृ
 कार्यते ह्यवशः कर्म ३.५ तृ
 कार्यमित्येव यत् कर्म १८.९ प्र
 * कार्यसक्तमहेतुकम् = १८.२२ द्वि
 * कार्याकार्यभयाभये = १८.३० द्वि
 कार्याकार्यव्यवस्थितौ १६.२४ द्वि
 कार्याकार्ये भयाभये १८.३० द्वि
 कार्ये सक्तमहेतुकम् १८.२२ द्वि
 * कार्ये सक्तमहेतुकम् = १८.२२ द्वि
 कालः कलयतामहम् १०.३० द्वि
 * कालः कलयतामहम् = १०.३० द्वि
 * कालक्लेशभयात् त्यजेत् = १८.८ द्वि
 * काले देशे च पात्रे च = १७.२० तृ
 कालेनात्मनि विन्दति ४.३८ च
 * कालेनात्मनि विन्दते = ४.३८ च
 कालोऽस्मि लोकक्षयकृत् प्रवृद्धः
 ११.३२ प्र
 * कालोऽस्मि लोकक्षयकृत् प्रवृद्धान्
 = ११.३२ प्र
 * कालोऽस्मि लोके क्षयकृत् प्रवृद्धः
 = ११.३२ प्र
 काशिराजश्च वीर्यवान् १.५ द्वि
 * काशीराजश्च वीर्यवान् = १.५ द्वि

काश्यश्च परमेष्वासः १.१७ प्र
 * किं वाशक्यं परतः कीर्तयिष्ये
 ११.४४[*२] द्वि
 * किं वाशक्यं पुरतः कीर्तयिष्ये
 = ११.४४[*२] द्वि
 किं कर्म किमकर्मेति ४.१६ प्र
 किं कर्म पुरुषोत्तम ८.१ द्वि
 किञ्चिदस्ति धनंजय ७.७ द्वि
 किं ज्ञातेन तवार्जुन १०.४२ द्वि
 * किं ज्ञानेन तवार्जुन = १०.४२ द्वि
 * किं तद्ब्रह्म किमध्यात्मम् = ८.१ प्र
 * किं तद्ब्रह्म किमध्यात्मम् = ८.१ प्र
 किं तद्ब्रह्म किमध्यात्मम् ८.१ प्र
 * किं तद्ब्रह्म किमध्यात्मा = ८.१ प्र
 किं नो राज्येन गोविन्द १.३२ तृ
 किमकुर्वत संजय १.१ च
 * किमन्यत् कामहेतुकम् = १६.८ च
 किमन्यत् कामहेतुकम् १६.८ च
 * किमात्मकः किमाचारः ३.३७[*१] तृ
 किमाचारः कथं चैतान् १४.२१ तृ
 * किमासीत ब्रजेच्च किम् = २.५४ च
 किमासीत ब्रजेत किम् २.५४ च
 किं पुनर्ब्राह्मणाः पुण्याः ९.३३ प्र
 * किं भोगैर्जीवितेन च = १.३२ च
 किं भोगैर्जीवितेन वा १.३२ च
 * किमुक्तेन तवार्जुन = १०.४२ द्वि
 किरीटिनं गदिनं चक्रहस्तम् ११.४६ प्र
 किरीटिनं गदिनं चक्रिणं च ११.१७ प्र
 * कीर्तयिष्यन्ति तेऽव्ययाम् = २.३४ द्वि
 * कीर्तिश्रीर्वाक् च नारीणाम् = १०.३४ तृ
 * कीर्तिश्रीर्वाक् च नारीणाम् = १०.३४ तृ
 कीर्तिः श्रीर्वाक् च नारीणाम् १०.३४ तृ
 कुतस्त्वा कश्मलमिदम् २.२ प्र
 * कुतस्त्वा कश्मलमिदम् = २.२ प्र
 कुतोऽन्यः कुरुसत्तम ४.३१ च
 * कुन्तिपुत्रो युधिष्ठिरः = १.१६ द्वि
 कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः १.१६ द्वि

* कुरु कर्मै(?)व तस्मात् त्वम्	४.१५ तृ
कुरु कर्मैव तस्मात् त्वम्	४.१५ तृ
कुरुवृद्धः पितामहः	१.१२ द्वि
कुर्याद्विद्वांस्तथासक्तः	३.२५ तृ
कुर्वन्नपि न लिप्यते	५.७ च
कुर्वन् नामोति किल्विपम्	४.२१ च
कुर्वन् नामोति किल्विपम्	१८.४७ च
* कुर्वन् मुक्तिमवाप्स्यसि	= १२.१० च
* कुर्वन् वापि न लिप्यते	= ५.७ च
कुर्वन् सिद्धिमवाप्स्यसि	१२.१० च
* कुर्वागोऽपि न लिप्यते	= ५.७ च
कुर्वाणो मद्रथपाश्रयः	१८.५६ द्वि
कुलक्षयकृतं दोषम्	१.३८ तृ
कुलक्षयकृतं दोषम्	१.३९ तृ
कुलक्षये प्रणश्यन्ति	१.४० प्र
कुलग्नानां कुलस्य च	१.४२ द्वि
* कुलधर्मश्च शाश्वतः	= १.४३ च
कुलधर्माश्च शाश्वताः	१.४३ च
कुलधर्माः सनातनाः	१.४० द्वि
* कुलधर्माः सनातनाः	= १.४३ च
* कुले भवति निर्मले	= ६.४२ द्वि
कुले भवति धीमताम्	६.४२ द्वि
* कुले महति धीमताम्	= ६.४२ द्वि
* कुशले नानुपज्जति	= १८.१० द्वि
कुशले नानुपज्जते	१८.१० द्वि
कूटस्थमचलं ध्रुवम्	१२.३ च
कूटस्थोऽक्षर उच्यते	१५.१६ च
* कूटस्थोऽक्षर एव च	= १५.१६ च
* कूटस्थोऽपि जितेन्द्रियः	= ६.८ द्वि
कूटस्थो विजितेन्द्रियः	६.८ द्वि
* कूर्मोऽङ्गानि च सर्वशः	= २.५८ द्वि
* कूर्मोऽङ्गानीव सर्वतः	= २.५८ द्वि
कूर्मोऽङ्गानीव सर्वशः	२.५८ द्वि
* कूर्मोऽङ्गानेव सर्वशः	= २.५८ द्वि
* कृतकृत्यं च भारत	= १५.२० च
कृतकृत्यश्च भारत	१५.२० च
कृताञ्जलिर्भाषत	११.१४ च

कृताञ्जलिवैपमानः किरीटी	११.३५ द्वि
* कृतानि पूर्वं मुनयो वदन्ति	= ११.४४[*१] द्वि
कृत्वापि न निबध्यते	४.२२ च
* कृत्वापि न निबध्यते	= ४.२२ च
* कृत्वापि न स बध्यते	= ४.२२ च
* कृत्वा शास्त्रविधानोक्तम्	= १६.२४ तृ
कृत्स्नं लोकमिमं रविः	१३.३३ द्वि
* कृत्स्नं ज्ञानासिनात्मनः	= ४.४२ द्वि
कृत्स्नविद्ध विचालयेत्	३.२९ च
कृपणाः फलहेतवः	२.४९ च
* कृपया परया युक्तः	= १.२८ प्र
कृपया परयाविष्टः	१.२८ प्र
कृपश्च समितिजयः	१.८ द्वि
* कृपः शल्यो जयद्रथः	= १.८ द्वि
* कृपागृहीतः समवी(!)क्ष्य बन्धून्	= २.१०[*१] तृ
* कृपागृहीतः समवेक्ष्य बन्धून्	२.१०[*१] तृ
* कृपाविशेषबहुलात्	= २.४३ तृ
* कृपिगोरक्षवाणिज्यम्	= १८.४४ प्र
* कृपिगोरक्षवाणिज्यम्	= १८.४४ प्र
कृपिगौरक्षवाणिज्यम्	१८.४४ प्र
* कृपिवाणिज्यगोरक्षम्	= १८.४४ प्र
* कृष्ण(!) ज्ञानासिनात्मनः	= ४.४२ द्वि
* कृष्णविद्ध विचालयेत्	= ३.२९ च
केचिदात्मानमात्मना	१३.२४ द्वि
केचिद्धीताः प्राञ्जलयो गृणन्ति	११.२१ द्वि
* केचिद्धीताः प्राञ्जलयो घृणन्ति	= ११.२१ द्वि
* केचिद्धिमन्ना दशनान्तरेषु	= ११.२७ तृ
* केचिद्धिमन्ना दशनान्तराले	= ११.२७ तृ
केचिद्धिमन्ना दशनान्तरेषु	११.२७ तृ
* केचिद्धिमन्ना(?) दशनान्तरेषु	= ११.२७ तृ
केवलैरिन्द्रियैरपि	५.११ द्वि
केशवार्जुनयोः पुण्यम्	१८.७६ तृ

* केपां च त्वं बहुमतः	= २.३५ तृ
केपु केपु च भावेपु	१०.१७ तृ
कैर्मया सह योद्धव्यम्	१.२२ तृ
* कैलिङ्गैस्त्रिगुणानेतान्	= १४.२१ प्र
कैलिङ्गैस्त्रीन् गुणानेतान्	१४.२१ प्र
* कोऽन्योऽस्ति सदृशोऽपि वा	= १६.१५ द्वि
कोऽन्योऽस्ति सदृशो मया	१६.१५ द्वि
कौन्तेय प्रतिजानीहि	९.३१ तृ
* कौन्तेय प्रतिजानेऽहम्	= ९.३१ तृ
* कौन्तेय प्रतिजाने हि	= ९.३१ तृ
कौमारं यौवनं जरा	२.१३ द्वि
* क्रियते ह्येवमुक्तम्	= १८.२४ तृ
क्रियते तदिह प्रोक्तम्	१७.१८ तृ
क्रियते बहुलायासम्	१८.२४ तृ
* क्रियते यदिह प्रोक्तम्	= १७.१८ तृ
* क्रियते ह्यवशोऽपि सः	= ६.४४ द्वि
क्रियन्ते मोक्षकाङ्क्षिभिः	१७.२५ च
क्रियमाणानि सर्वशः	१३.२९ द्वि
* क्रियाविशेषबहुलाः (!)	= २.४३ तृ
* क्रियाविशेषबहुलाः	= २.४३ तृ
क्रियाविशेषबहुलाम्	२.४३ तृ
क्रोधः पारुष्यमेव च	१६.४ द्वि
क्रोधान्नवति संमोहः	२.६३ प्र
ह्येवमुक्तं तस्तेषाम्	१२.५ प्र
ह्येवम् सा स्म गमः पार्थ	२.३ प्र
* कचि(?)देतच्छ्रुतं पार्थ	= १८.७२ प्र
* क्षत्रकर्म सुभावजम्	= १८.४३ च
क्षत्रकर्म स्वभावजम्	१८.४३ च
क्षत्रियस्य न विद्यते	२.३१ च
* क्षमा सत्यं शमो दमः	= १०.४ द्वि
क्षमा सत्यं दमः शमः	१०.४ द्वि
* क्षयाय जगतोऽशुभाः	= १६.९ च
क्षयाय जगतोऽद्विताः	१६.९ च
क्षरश्चाक्षर एव च	१५.१६ द्वि
क्षरः सर्वाणि भूतानि	१५.१६ तृ
* क्षात्रं कर्म स्वभावजम्	= १८.४३ च

क्षान्तिरार्जवमेव च	१८.४२ द्वि
* क्षिपाम्यजस्त्रमशुभा[सु]°	= १६.१९ तृ
क्षिपाम्यजस्त्रमशुभान्	१६.१९ तृ
* क्षिपाम्यजस्त्रमशुभाम्(?)	= १६.१९ तृ
क्षिप्रं हि मानुषे लोके	४.१२ तृ
क्षिप्रं भवति धर्मात्मा	९.३१ प्र
क्षीणे पुण्ये मर्त्यलोकं विशन्ति	९.२१ द्वि
* क्षीणे पुण्ये मर्त्यलोके विशन्ति	= ९.२१ द्वि
* क्षीणे पुण्ये मृत्युलोकं विशन्ति	= ९.२१ द्वि
क्षुद्रं हृदयदौर्बल्यम्	२.३ तृ
* क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरेवम्	= १३.३३ प्र
क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरेवम्	१३.३४ प्र
क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोर्ज्ञानम्	१३.२ तृ
क्षेत्रक्षेत्रज्ञसंयोगात्	१३.२६ तृ
* क्षेत्रं क्षेत्रज्ञमेव च	= १३.३३ द्वि
* क्षेत्रं क्षेत्रज्ञमेव च	= १३.३३ द्वि
क्षेत्रं क्षेत्री तथा कृत्स्नम्	१३.३३ तृ
* क्षेत्रं क्षेत्री तथा सर्वम्	= १३.३३ तृ
* क्षेत्रं क्षेत्रे तथा कृत्स्नम्	= १३.३३ तृ
क्षेत्रज्ञ इति तद्विदः	१३.१ च
* क्षेत्रज्ञ इति तद्विधा(?)	= १३.१ च
* क्षेत्रज्ञ इति मां विद्धि	= १३.२ प्र
* क्षेत्रज्ञं वापि मां विद्धि	= १३.२ प्र
* क्षेत्रज्ञक्षेत्रयोर्ज्ञानम्	= १३.२ तृ
* क्षेत्रज्ञं क्षेत्रमेव च	= प्रा[१] द्वि
क्षेत्रज्ञं चापि मां विद्धि	१३.२ प्र
* क्षेत्रज्ञमपि मां विद्धि	= १३.२ प्र
* क्षेत्रज्ञमिति तद्विदः	= १३.१ च
क्षेत्रमित्यभिधीयते	१३.१ द्वि
* क्षेत्री क्षेत्रं तथा कृत्स्नम्	= १३.३३ तृ
खं मनो बुद्धिरेव च	७.४ द्वि
गच्छन्त्यपुनरावृत्तिम्	५.१७ तृ
गच्छन्त्यमूढाः पदमव्ययं तत्	१५.५ च
गतसङ्गस्य मुक्तस्य	४.२३ प्र
* गतसङ्गस्य युक्तस्य	= ४.२३ प्र

* गतागतं कामकामं लभन्ते	= ९.२१ च
गतागतं कामकामा लभन्ते	९.२१ च
* गतागतिं कामकामा लभन्ते	= ९.२१ च
गतासूनगतासूंश्च	२.११ तृ
* गतासूनगतासून् वा	= २.११ तृ
गतिर्भर्ता प्रभुः साक्षी	९.१८ प्र
* गतिर्भर्ता सुहृत् साक्षी	= ९.१८ प्र
गन्धर्वयक्षासुरसिद्धसङ्घाः	११.२२ तृ
* गन्धर्वयक्षाः सुरसिद्धसङ्घाः	= ११.२२ तृ
गन्धर्वाणां चित्ररथः	१०.२६ तृ
गरीयसे ब्रह्मणोऽप्यादिकर्त्रे	११.३७ द्वि
* गरीयसे ब्रह्मणो ह्यादिकर्त्रे	= ११.३७ द्वि
गहना कर्मणो गतिः	४.१७ च
गाण्डीवं खंसते हस्तात्	१.३० प्र
गामाविश्य च भूतानि	१५.१३ प्र
गायत्री छन्दसामहम्	१०.३५ द्वि
* गायत्री छन्दसामहम्	= १०.३५ द्वि
* गिराप्येकमक्षरम्	= १०.२५ द्वि
गिरामस्येकमक्षरम्	१०.२५ द्वि
* गीताया मथितस्य च	१८.७८[*३]द्वि
* गीताया मानमुच्यते	= १८.७८[*२+३] प
* गीताशास्त्रमिदं पुण्यम्	१८.७८[*१]प्र
* गुडाकेशः परंतप	= २.९ द्वि
गुडाकेशः परंतपः	२.९ द्वि
गुडाकेशेन भारत	१.२४ द्वि
* गुणकर्मविभागतः	= ४.१३ द्वि
गुणकर्मविभागयोः	३.२८ द्वि
* गुणकर्मविभागशः	= ३.२८ द्वि
गुणकर्मविभागशः	४.१३ द्वि
* गुणतस्तु विधिं शृणु	= १८.२९ द्वि
गुणतस्त्रिविधं शृणु	१८.२९ द्वि
गुणप्रवृद्धा विषयप्रवालाः	१५.२ द्वि
गुणाः प्रकृतिसंभवाः	१४.५ द्वि
* गुणा गुणार्थे वर्तन्ते	= ३.२८ तृ
गुणा गुणेषु वर्तन्ते	३.२८ तृ
* गुणा गुणेषु वर्तन्ते	= १४.२३ तृ

गुणातीतः स उच्यते	१४.२५ च
* गुणानेतानतीत्य त्रीन्	= १४.१८ प्र
गुणानेतानतीत्य त्रीन्	१४.२० प्र
गुणा वर्तन्त इत्येव	१४.२३ तृ
* गुणा वर्तन्त इत्येवम्	= १४.२३ तृ
गुणेष्वथ परं वेत्ति	१४.१९ तृ
* गुणैः कर्माणि भागशः	= ३.२७ द्वि
गुणैः कर्माणि सर्वशः	३.२७ द्वि
* गुरुणापि विचार्यते	= ६.२२ च
गुणैर्यो न विचाल्यते	१४.२३ द्वि
गुरुणापि विचाल्यते	६.२२ च
* गुरुणापि विमुच्यते	= ६.२२ च
गुरुनहत्वा हि महानुभावान्	२.५ प्र
* गुरुन् हत्वा हि महानुभावान्	= २.५ प्र
* गुह्यगुह्यतरं मया	= १८.६३ द्वि
* गुह्यमध्यात्मसंज्ञिकम्	= ११.१ द्वि
गुह्यमध्यात्मसंज्ञितम्	११.१ द्वि
गुह्याद्गुह्यतरं मया	१८.६३ द्वि
* गृह्यग्रहेणात्मनो यत्	= १७.१९ प्र
* गृहीत्वा तानि संयाति	= १५.८ तृ
गृहीत्वैतानि संयाति	१५.८ तृ
असिष्णु प्रभविष्णु च	१३.१६ च
ग्लानिर्भवति भारत	४.७ द्वि
क्षतोऽपि मथुसूदन	१.३५ द्वि
चक्षुश्चैवान्तरे भ्रुवोः	५.२७ द्वि
* चक्षुः श्रोत्रं स्पर्शनं च	= १५.९ प्र
चञ्चलं हि मनः कृष्ण	६.३४ प्र
* चञ्चलत्वात् मनः(?) स्थिराम्	= ६.३३ च
चञ्चलत्वात् स्थितिं स्थिराम्	६.३३ च
* चञ्चलत्वात् स्थितिं पराम्	= ६.३३ च
* चतुर्वर्णा मया सृष्टाः	४.१३ प्र
चतुर्विधा भजन्ते माम्	७.१६ प्र
चत्वारो मनवस्तथा	१०.६ द्वि
* चराम्यनभिलक्षितः	९.६[*१] द्वि
* चलाम्यनभिलक्षितः	= ९.६[*१] द्वि
* चादियज्ञोऽहमेवात्र	= ८.४ तृ

चातुर्वर्ण्यं मया सृष्टम्	४.१३ प्र	जगदाहुरनीश्वरम्	१६.८ द्वि
चिकीर्षुर्लोकसंग्रहम्	३.२५ च	* जगद्धि परिवर्तते	= २.१० च
* चिन्तनीयं यदुत्कृष्टम्	= ७.२ तृ	* जगन्नावयतेऽखिलम्	= १५.१२ द्वि
* चिन्तामपरमेयां च	= १६.११ प्र	जगन्नासयतेऽखिलम्	१५.१२ द्वि
चिन्तामपरिमेयां च	१६.११ प्र	जगद्विपरिवर्तते	२.१० च
* चिन्तामपरिमेये च	= १६.११ प्र	जघन्यगुणवृत्तस्थाः	१४.१८ तृ
चिन्त्योऽसि भगवन् मया	१०.१७ च	* जघन्यगुणवृत्तिश्च	= १४.१८ तृ
* चेतसा अन्वगामिना	= ८.८ द्वि	* जघन्यगुणवृत्तिस्थः	= १४.१८ तृ
* चेतसानन्यगामिना	= ८.८ द्वि	* जनाः प्रकृतिनोऽर्जुन	= ७.१६ द्वि
चेतसा नान्यगामिना	८.८ द्वि	जना न विदुरासुराः	१६.७ द्वि
चेतसा सर्वकर्माणि	१८.५७ प्र	जनानां पुण्यकर्मणाम्	७.२८ द्वि
* चेलाजिनकुशोत्तरम्	= ६.११ च	* जनानां पुण्यकर्मिणाम्	= ७.२८ द्वि
* चैकाकी निष्परिग्रहः	= ६.१० च	* जना बन्धविनिर्मुक्ताः	२.५१ तृ
चैलाजिनकुशोत्तरम्	६.११ च	* जनाः सुकृतिनः सदा	= ७.१६ द्वि
* छन्दांसि तस्य पर्णानि	= १५.१ तृ	जनाः सुकृतिनोऽर्जुन	७.१६ द्वि
छन्दांसि यस्य पर्णानि	१५.१ तृ	* जन्म कर्म च दिव्यं मे	= ४.९ प्र
छन्दोभिर्विविधैः पृथक्	१३.४ द्वि	जन्म कर्म च मे दिव्यम्	४.९ प्र
छित्त्वेन संशयं योगम्	४.४२ तृ	* जन्मकर्मफलप्रदाः	= २.४३ द्वि
* छित्त्वैव संशयं योगम्	= ४.४२ तृ	जन्मकर्मफलप्रदाम्	२.४३ द्वि
* छिद्रप्रेक्षी धनंजय	३.३७[*५] द्वि	* जन्मकर्मफलेप्सवः	= २.४३ द्वि
* छिद्रान्वेषी धनंजय	= ३.३७[*५] द्वि	* जन्मकर्मविनिर्मुक्ताः	= २.५१ तृ
* छिन्नद्वैता महात्मानः	= ५.२५ तृ	* जन्मबन्धननिर्मुक्ताः	= २.५१ तृ
* छिन्नद्वैता यतात्मानः	= ५.२५ तृ	जन्मबन्धविनिर्मुक्ताः	२.५१ तृ
* छिन्नद्वैधा जितात्मानः	= ५.२५ तृ	* जन्मबन्धविनिर्युक्ताः	= २.५१ तृ
छिन्नद्वैधा यतात्मानः	५.२५ तृ	* जन्ममृत्युजरादुःखैः	= १४.१८ तृ
* छिन्नाभ्र इव नश्यति	= ६.३८ द्वि	जन्ममृत्युजरादुःखैः	१४.२० तृ
छिन्नाभ्रमिव नश्यति	६.३८ द्वि	* जन्ममृत्युं जरादुःखैः	= १४.२० तृ
छेत्ता न ह्युपपद्यते	६.३९ च	जन्ममृत्युजराव्याधिं	= १३.८ तृ
छेतुमर्हस्यशेषतः	६.३९ द्वि	* जन्मानि च तवार्जुन	= ४.५ द्वि
* जगतः शाश्वती मते	= ८.२६ द्वि	जन्मानि तव चार्जुन	४.५ द्वि
* जगतः शाश्वते मते(!)	= ८.२६ द्वि	जयोऽस्मि व्यवसायोऽस्मि	१०.३६ तृ
जगतः शाश्वते मते	८.२६ द्वि	जरामरणमोक्षाय	७.२९ प्र
* जगतः शाश्वते समे	= ८.२६ द्वि	जहि शत्रुं महाबाहो	३.४३ तृ
जगत् प्रहृष्यत्यनुरज्यते च	११.३६ द्वि	* जहि शत्रून् महाबाहो	= ३.४३ तृ
* जगत् प्रहृष्यत्यनुरज्यते च	= ११.३६ द्वि	जाग्रतो नैव चार्जुन	६.१६ च
जगदव्यक्तमूर्तिना	९.४ द्वि	* जातस्य हि ध्रुवो मृत्युः	= २.२७ प्र
* जगदव्ययमूर्तिना	= ९.४ द्वि	जातस्य हि ध्रुवो मृत्युः	२.२७ प्र

* जातस्यैव ध्रुवो मृत्युः	= २.२७ प्र
जातु कर्मण्यतन्द्रितः	३.२३ द्वि
जातु तिष्ठत्यकर्मकृत्	३.५ द्वि
जानाति पुरुषोत्तमम्	१५.१९ द्वि
* जायते कर्मसङ्गिषु	= १४.१५ द्वि
* जायते धीमतां कुले	= ६.४२ द्वि
जायते वर्णसंकरः	१.४१ च
* जायते श्रीमतां कुले	= ६.४२ द्वि
जिज्ञासुरपि योगस्य	६.४४ तृ
* जिज्ञासुरपि लोकस्य	= ६.४४ तृ
* जितचित्तेन्द्रियक्रियः	= ६.१२ द्वि
* जितवाक्कायमानसः	= १८.५२ द्वि
जितात्मनः प्रशान्तस्य	६.७ प्र
* जितात्मा दृढनिश्चयः	= १२.१४ द्वि
* जितात्मा(?)नः प्रशान्तस्य	= ६.७ प्र
जितात्मा विगतस्पृहः	१८.४९ द्वि
* जितेन्द्रियमनोबुद्धिः	= ५.२८ प्र
* जित्वा वा भोक्ष्यसे भुवम्	= २.३७ द्वि
* जित्वा वा भोक्ष्यसे मही(?)म्	= २.३७ द्वि
जित्वा वा भोक्ष्यसे महीम्	= २.३७ द्वि
जित्वा शत्रून् भुङ्क्ष्व राज्यं समृद्धम्	११.३३ द्वि
* जिह्वोपस्थनिमित्तं हि	२.५९[*१] प्र
* जिह्वोपस्थौ विचक्षणः	२.५९[*१] च
जीवनं सर्वभूतेषु	७.९ तृ
जीवभूतः सनातनः	१५.७ द्वि
जीवभूतां महाबाहो	७.५ तृ
* जीविका सर्वभूतेषु	७.९ तृ
जुह्वति ज्ञानदीपिते	४.२७ च
* जो[यो]जयेत् सर्वकर्माणि	= ३.२६ तृ
जोषयेत् सर्वकर्माणि	३.२६ तृ
* ज्ञातव्यं नावशिष्यते	१५.२०[*१] च
ज्ञातव्यमवशिष्यते	७.२ च
* ज्ञातव्यमिह शिष्यते	= ७.२ च
ज्ञातुं द्रष्टुं च तत्त्वेन	११.५४ तृ
* ज्ञाते तत्त्वे तु वै तस्य	१५.२०[*१] तृ

ज्ञात्वा भूतादिमव्ययम्	९.१३ च
* ज्ञात्वा मां शान्तिमिच्छति	= ५.२९ च
ज्ञात्वा मां शान्तिमृच्छति	५.२९ च
* ज्ञात्वा मां शान्तिमृच्छति	= ५.२९ च
ज्ञात्वा शास्त्रविधानोक्तम्	१६.२४ तृ
* ज्ञानं यदा तदा विद्या[वि]°	= १४.११ तृ
ज्ञानं यदा तदा विद्यात्	१४.११ तृ
* ज्ञानं यदा तदा विन्ध्यात्	= १४.११ तृ
* ज्ञानं लब्ध्वा परं शान्तिम्	= ४.३९ तृ
ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिम्	४.३९ तृ
* ज्ञानं लब्ध्वा परे शान्तिम्	= ४.३९ तृ
ज्ञानं विज्ञानमास्तिक्यम्	१८.४२ तृ
ज्ञानं विज्ञानसहितम्	९.१ तृ
* ज्ञानकर्माणि चापरे	= ४.२७ द्वि
ज्ञानं कर्म च कर्ता च	१८.१९ प्र
* ज्ञानं ज्ञानम(?)तामहम्	= १०.६८ च
ज्ञानं ज्ञानवतामहम्	१०.३८ च
* ज्ञानं ज्ञेयं सविज्ञानम्	= ७.२ प्र
* ज्ञानं ज्ञेयं च केशव	१३प्रा[*१] च
* ज्ञानं ज्ञेयं च भारत	१३प्रा[*२] च
ज्ञानं ज्ञेयं ज्ञानगम्यम्	१३.१७ तृ
* ज्ञानं ज्ञेयपरिज्ञाता	= १८.१८ प्र
ज्ञानं ज्ञेयं परिज्ञाता	१८.१८ प्र
ज्ञानदीपेन भास्वता	१०.११ च
ज्ञाननिधूतकल्मषाः	५.१७ च
* ज्ञाननिधौतकल्मषाः	= ५.१७ च
ज्ञानं तेऽहं सविज्ञानम्	७.२ प्र
ज्ञानमावृत्य तु तमः	१४.९ तृ
* ज्ञानमावृत्य तु तमम्(?)	= १४.९ तृ
* ज्ञानमावृत्य तु मतः(?)	= १४.९ तृ
* ज्ञानमावृत्य देहिनः	= ३.४० च
ज्ञानमावृत्य देहिनम्	३.४० च
* ज्ञानमावृत्य देहिनाम्	= ३.४० च
* ज्ञानमावृत्य मनुजम्	= १४.९ तृ
ज्ञानयज्ञः परंतप	४.३३ द्वि
* ज्ञानयज्ञास्तथापरे	= ४.२८ द्वि

ज्ञानयज्ञेन चाप्यन्ये	९.१५ प्र
ज्ञानयज्ञेन तेनाहम्	१८.७० तृ
* ज्ञानयोगव्यवस्थितिः	= १६.१ द्वि
ज्ञानयोगव्यवस्थितिः	१६.१ द्वि
* ज्ञानयोगे व्यवस्थितिः	= १६.१ द्वि
ज्ञानयोगेन सांख्यानम्	३.३ तृ
ज्ञानवान् मां प्रपद्यते	७.१९ द्वि
ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा	६.८ प्र
ज्ञानविज्ञाननाशनम्	३.४१ च
* ज्ञानविज्ञानरहितम्(!)	= ९.१ तृ
* ज्ञानविज्ञानशासनम्	= ३.४१ च
* ज्ञानविज्ञानसहितम्	= ९.१ तृ
ज्ञानसङ्गेन चानघ	१४.६ च
* ज्ञानसङ्गेन चानघ	= १४.६ च
* ज्ञानसङ्गेन चानघ	= १४.६ च
* ज्ञानसंछिन्नसंशयः(?)	= ४.४१ द्वि
ज्ञानसंछिन्नसंशयम्	४.४१ द्वि
* ज्ञानसंज्ञेन चानघ	= १४.६ च
* ज्ञानस्यास्य परंतप	= ९.३ द्वि
ज्ञानाग्निदग्धकर्माणम्	४.१९ तृ
ज्ञानाग्निः सर्वकर्माणि	४.३७ तृ
* ज्ञानाज्ज्ञेयं च केशव	= १३.१२ द्वि
ज्ञानाद्भयानं विशिष्यते	१२.१२ द्वि
ज्ञानानां ज्ञानमुत्तमम्	१४.१ द्वि
* ज्ञानायारभतः कर्म	= ४.२३ च
ज्ञानावस्थितचेतसः	४.२३ द्वि
ज्ञानिनस्तत्त्वदर्शिनः	४.३४ च
* ज्ञानिनो नित्यवैरिणः	= ३.३९ द्वि
ज्ञानिनो नित्यवैरिणा	३.३९ द्वि
* ज्ञानिनो नित्यवैरिणाम्	= ३.३९ द्वि
* ज्ञानिनोऽपि मतोऽधिकः	= ६.४६ द्वि
* ज्ञानिभ्यश्च मतोऽधिकः	= ६.४६ द्वि
ज्ञानिभ्योऽपि मतोऽधिकः	६.४६ द्वि
* ज्ञानिभ्योऽप्यधिको मतः	= ६.४६ द्वि
ज्ञानी च भरतर्षभ	७.१६ च
* ज्ञानी त्वात्मैव मे मतः	= ७.१८ द्वि
ज्ञानी त्वात्मैव मे मतम्	७.१८ द्वि

* ज्ञाने त्वात्मैव मे मतम्	= ७.१८ द्वि
ज्ञानेन तु तदज्ञानम्	५.१६ प्र
* ज्ञानेन तु तदाज्ञानम्	= ५.१६ प्र
* ज्ञानेनात्मनि पश्यन्ति	= १३.२४ प्र
ज्ञाने परिसमाप्यते	४.३३ च
ज्ञेयं यत् तत् प्रवक्ष्यामि	१३.१२ प्र
ज्ञेयं चोक्तं समासतः	१३.१८ द्वि
* ज्ञेयः स एव संन्यासी	= ५.३ प्र
ज्ञेयः स नित्यसंन्यासी	५.३ प्र
ज्ञेयोऽसि नियतात्मभिः	८.२ च
* ज्ञेयोऽसि विदितात्मभिः	= ८.२ च
ज्यायसी चेत् कर्मणस्ते	३.१ प्र
ज्योतिषां रविरंशुमान्	१०.२१ प्र
* ज्योतिषामपि तद्योनिः	= १३.१७ प्र
* ज्योतिषामहमंशुमान्	= १०.२१ द्वि
* ज्यो(!)प्येत् सर्वकर्माणि	= ३.२६ तृ
* क्षपाणां मकरश्चास्मि	= १०.३१ तृ
क्षपाणां मकरश्चाहम्	१०.३१ तृ
त इमेऽवस्थिता युद्धे	१.३३ तृ
* त इमेऽवस्थिता योद्धुम्	= १.३३ तृ
* त एव मे स्थिता युद्धे	= १.३३ तृ
* त एवमे स्थिता युद्धे	= १.३३ तृ
तं यज्ञं विद्धि राजसम्	१७.१२ च
तं विद्याहुःखसंयोग°	६.२३ प्र
* तं विद्याहुःखसंयोगम्	= ६.२३ प्र
* तं विन्याहुःखसंयोग°	= ६.२३ प्र
* तं विन्याहुःखसंयोगम्	= ६.२३ प्र
* तच्च संस्मृत्य परमम्	= १८.७७ प्र
तच्च संस्मृत्य संस्मृत्य	१८.७७ प्र
* तज्ज्ञानं विद्धि तामसम्	= १८.२२ च
तज्ज्ञानं विद्धि राजसम्	१८.२१ च
तज्ज्ञानं विद्धि सात्त्विकम्	१८.२० च
* तज्ज्ञानं सात्त्विकं स्मृतम्	= १८.२० च
* तत एव च कर्तारम्	= १३.३० तृ
तत एव च विस्तारं	१३.३० तृ
* ततः कुरु जितात्मवान्	= १२.११ च
* ततः कुरु यतात्मवाक्	= १२.११ च

ततः कुरु यतात्मवान्	१२.११ च
* ततः पदं यत् परिमार्गितव्यम्	= १५.४ प्र
* ततः पदं संग्रहेण प्रवक्ष्ये	= ८.११ च
ततः पदं तत् परिमार्गितव्यम्	१५.४ प्र
* ततः परं तत् पदं मार्गितव्यम्	= १५.४ प्र
* ततः परं तत् परिमार्गितव्यम्	= १५.४ प्र
ततः शङ्काश्च भेर्यश्च	१.१३ प्र
* ततः श्वेतहयैर्युक्ते	= १.१४ प्र
ततः श्वेतैर्हयैर्युक्ते	१.१४ प्र
* ततः श्वेतैर्हयैर्युक्ते	= १.१४ प्र
* ततस्ततो नियम्ये(?)तद्	= ६.२६ तृ
ततस्ततो नियम्यैतद्	६.२६ तृ
* ततस्त्वज्ञानजं विद्धि	= १४.८ प्र
ततः स विस्मयाविष्टः	११.१४ प्र
* ततः सुधर्मं कीर्तिं च	= २.३३ तृ
ततः स्वधर्मं कीर्तिं च	२.३३ तृ
* ततः स्वधर्म्यं कीर्तिं च	= २.३३ तृ
* ततो जगत् कृस्त्रमिदं त्वमेव	= ११.४४[*२] च
* ततोत्तम(?)विदां लोकान्	= १४.१४ तृ
ततो दुःखतरं नु किम्	२.३६ च
* ततो दुःखतरे नु किम्	= २.३६ च
ततो भवति भारत	१४.३ च
* ततो भूयोऽपि यतते	= ६.४३ तृ
* ततो मां तत्त्वतो ज्ञाता	= १८.५५ तृ
ततो मां तत्त्वतो ज्ञात्वा	१८.५५ तृ
* ततो याति परं गतिम्	= ६.४५ च
ततो याति परां गतिम्	६.४५ च
ततो याति परां गतिम्	१३.२८ च
ततो याति परां गतिम्	१६.२२ च
* ततो यात्यधमां गतिम्	= १६.२० च
* ततो यान्ति(?) परां गतिम्	= ६.४५ च
* ततो यान्ति परां गतिम्	= १३.२८ च
* ततो यान्ति परां गतिम्	= १६.२२ च

१२ [भगवद्गीता]

* ततो यान्त्यधमां गतिम्	७.१५[*१] च
ततो यान्त्यधमां गतिम्	१६.२० च
ततो युद्धाय युज्यस्व	२.३८ तृ
* ततो युद्धाय युध्यस्व	= २.३८ तृ
ततो वक्ष्यामि ते हितम्	१८.६४ च
* ततोऽसौ तत्त्वतो ज्ञात्वा	= १८.५५ तृ
* तत् कामये त्वामहमप्रमेयम्	= ११.४२ च
तत् किं कर्मणि घोरे माम्	३.१ तृ
तत् कुरुष्व मदर्पणम्	९.२७ च
* तत् क्षामये त्वामहमप्रमेयम्	= ११.४२ च
तत् क्षामये त्वामहमप्रमेयम्	११.४२ च
* तत् क्षामये त्वामहमीशमीड्यम्	= ११.४२ च
तत् क्षेत्रं यच्च यादृक् च	१३.३ प्र
* तत् क्षेत्रं यश्च यादृक् च	= १३.३ प्र
तत्तत् प्राप्य शुभाशुभम्	२.५७ द्वि
* तत् तदग्रे विपमिव	= १८.३७ प्र
तत्तदेवावगच्छ त्वम्	१०.४१ तृ
* तत्तदेवावगच्छेत्स्वम्	= १०.४१ तृ
तत्तदेवेतरो जनः	३.२१ द्वि
* तत् तपस्त्रिविधं नरैः	= १७.१७ द्वि
* तत् तामस उदाहृतम्	= १७.२९ च
तत् तामसमुदाहृतम्	१७.१९ च
तत् तामसमुदाहृतम्	१७.२२ च
तत् तामसमुदाहृतम्	१८.२२ च
* तत् तामसमुदाहृतम्	= १८.२५ च
तत् तामसमुदाहृतम्	१८.३९ च
* तत् तु देवेतरो जनः	= ३.२१ द्वि
* तत् ते कर्म प्रवक्षा(?)मि	= ४.१६ तृ
तत् ते कर्म प्रवक्ष्यामि	४.१६ तृ
तत् तेजो विद्धि मामकम्	१५.१२ च
* तत् ते पदं संग्रहेण प्रवक्ष्ये	= ८.११ च
तत् ते पदं संग्रहेण प्रवक्ष्ये	८.११ च
* तत् ते पदं संग्रहेण ब्रवीमि	८.११ च
* तत् ते पदं संग्रहेण ब्रवीमि	८.११[*१] च
* तत् ते पदं संग्रहेणाभिदास्ये	= ८.११ च

* तत् ते पदं संग्रहेणाभिधास्ये = ८.११ च	* तत्रैवाग्रं मनः कृत्वा = ६.१२ प्र
* तत् ते पदं संग्रहेणेव वक्ष्ये = ८.११ च	तत्रैवाव्यक्तसंज्ञके = ८.१८ च
* तत् तेऽहं प्रीयमाणाय = १०.१ तृ	* तत्रैवाव्यक्तसंज्ञिके = ८.१८ च
* तत्त्वज्ञानार्थचिन्तनम् = १३.११ द्वि	* तत्रैवाव्यक्तसंज्ञिते = ८.१८ च
तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् = १३.११ द्वि	* तत्रोत्तमविदां लोकान् = १४.१४ तृ
* तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् = १३.११ द्वि	* तत् समाचक्ष्व पृच्छतः = ३.३७[*१] च
तत्त्वमिच्छामि वेदितुम् = १८.१ द्वि	तत् समासेन मे शृणु = १३.३ च
तत्त्ववित् तु महाबाहो = ३.२८ प्र	तत् सुखं राजसं स्मृतम् = १८.३८ च
* तत्त्वेनातश्चलन्ति ते = ९.२४ च	* तत् सुखं सार्विकं विद्यात् = १८.३७ तृ
तत्त्वेनातश्च्यवन्ति ते = ९.२४ च	तत् सुखं सार्विकं प्रोक्तम् = १८.३७ तृ
* तत्त्वेनातश्च्यवन्ते ते = ९.२४ च	* तत् सुखं तामसं स्मृतम् = १८.३९ च
* तत्त्वेनातो व्यचन्ति ते = ९.२४ च	तत् स्वयं योगसंसिद्धः = ४.३८ तृ
तत्परः संयतेन्द्रियः = ४.३९ द्वि	* तत् स्वयं योगसंसिद्धम् = ४.३८ तृ
* तत्परः संजितेन्द्रियः = ४.३९ द्वि	* तत् स्वयं योगसंसिद्धिः = ४.३८ तृ
* तत्प्रसादात् परं शान्तिम् = १८.६२ तृ	* तथा च तत् प्रणश्यति = २.६३ च
तत्प्रसादान् परां शान्तिम् = १८.६२ तृ	* तथा जगन्नासकृतक्षणाणि = ११.२७ पू [*३] द्वि
* तत्प्रसादात् परां सिद्धिम् = १८.६२ तृ	* तथा तमसि लीनस्तु = १४.१५ तृ
* तत्प्रसादात्मबोधतः = १८.७८[**१] द्वि	* तथा तमसि लीने तु = १४.१५ तृ
तत्र का परिदेवना = २.२८ च	* तथा तवामी नरदेवलोकाः = ११.२८ तृ
* तत्र का परिवेदना = २.२८ च	तथा तवामी नरलोकवीराः = ११.२८ तृ
* तत्र चन्द्रमसो ज्योतिः = ८.२५ तृ	* तथा तेनायमावृतः = ३.३८ च
तत्र चान्द्रमसं ज्योतिः = ८.२५ तृ	तथा तेनेदमावृतम् = ३.३८ च
* तत्र चेवात्मनात्मानम् = ६.२० तृ	तथात्मा नोपलिप्यते = १३.३२ च
तत्र तं बुद्धिसंयोगम् = ६.४३ प्र	तथा देहान्तरप्राप्तिः = २.१३ तृ
तत्र प्रयाता गच्छन्ति = ८.२४ तृ	* तथा नेनायमावृतः = ३.३८ च
* तत्र श्रीर्विजया भूतिः = १८.७८ तृ	तथान्तर्ज्योतिरेव यः = ५.२४ द्वि
तत्र श्रीर्विजयो भूतिः = १८.७८ तृ	* तथापहतचेतसाम् = २.४४ द्वि
* तत्र सर्वं निर्ममत्वात् = १४.६ प्र	तथापि त्वं महाबाहो = २.२६ तृ
तत्र सर्वं निर्मलत्वात् = १४.६ प्र	तथामोति निबोध मे = १८.५० द्वि
* तत्र संबुद्धिसंयोगम् = ६.४३ प्र	तथा प्रलीनस्तमसि = १४.१५ तृ
तत्रापश्यत् स्थितान् पार्थः = १.२६ प्र	* तथा प्रलीने तमसि = १४.१५ तृ
तत्रैकस्थं जगत् कृत्स्नम् = ११.१३ प्र	* तथा प्रामोति बोध मे = १८.५० द्वि
तत्रैकाग्रं मनः कृत्वा = ६.१२ प्र	तथा मानापमानयोः = ६.७ च
तत्रैवं सति कर्तारम् = १८.१६ प्र	तथा मानापमानयोः = १२.१८ द्वि
* तत्रैव सति कर्तारम् = १८.१६ प्र	* तथा मानावमानयोः = ६.७ च
* तत्रैवस्थं जगत् कृत्स्नम् = ११.१३ प्र	

* तथा मानावमानयोः	= १२.१८ द्वि
* तथामी नरनाथलोकवीराः	= ११.२८ तृ
तथा शरीराणि विहाय जीर्णानि	२.२३ तृ
तथा सर्वाणि भूतानि	९.६ तृ
* तथा हीमे त्वच्छरीरप्रविष्टाः	
	= ११.२७पू[*१+ ३] ष
* तथा हीमे त्वच्छरीरं प्रविष्टाः	
	११.२७पू[*१+ ३] ष
* तथा हीमे त्वच्छरीरे प्रविष्टाः	
	= ११.२७पू[*१+ ३] ष
तथैव च पितामहाः	१.३४ द्वि
* तथैव प्रपितामहाः	= १.३४ द्वि
तथैव नाशाय विशन्ति लोकाः	११.२९ तृ
* तथैव भस्माङ्गमयन्ति लोकाः	
	= ११.२९ प्र
* तदर्थकर्म कौन्तेय	= ३.९ प्र
तदर्थं कर्म कौन्तेय	३.९ तृ
तदस्य हरति प्रज्ञाम्	२.६७ प्र
* तदस्य हरति प्रज्ञाम्	= २.६९[*२] तृ
* तदस्य हरति प्रज्ञाः	= २.६७ तृ
* तदस्य हरति प्राज्ञाम्	= २.६७ तृ
* तदहं भक्त्युपहतम्	= ९.२६ तृ
तदहं भक्त्युपहतम्	९.२६ तृ
तदा गन्तासि निर्वेदम्	२.५२ तृ
* तदा तमसि लीने तु	= १४.१५ तृ
* तदात्मांशं सृजाम्यहम्	= ४.७ च
तदात्मानं सृजाम्यहम्	४.७ च
* तदामोति निबोध मे	= १८.५० द्वि
* तदा योगमवाप्स्यति	= २.५३ च
तदा योगमवाप्स्यति	२.५३ च
तदित्यनभिसंधाय	१७.२५ प्र
तदेकं वद निश्चित्य	३.२ तृ
* तदेव मे दर्शय दिव्यरूपम्	= ११.४५ तृ
तदेव मे दर्शय देव रूपम्	११.४५ तृ
तदेव मे रूपमिदं प्रपश्य	११.४९ च
* तदोत्तमविदां लोकान्	= १४.१४ तृ
तदोत्तमविदां लोकान्	१४.१४ तृ

तद्दानं राजसं स्मृतम्	१७.२१ च
* तद्दानं सात्त्विकं विदुः	= १७.२० च
तद्दानं सात्त्विकं स्मृतम्	१७.२० च
* तद्दानं तामसं स्मृतम्	१७.२२ च
* तद्धाम परमं पदम्	= ८.२१ च
तद्धाम परमं मम	८.२१ च
तद्धाम परमं मम	१५.६ च
* तद्वीजमहमर्जुन	= १०.३९ द्वि
तद्बुद्धयस्तदात्मानः	५.१७ प्र
तद्भवत्यल्पमेवसाम्	७.२३ द्वि
* तद्योगैरधिगम्यते	= ५.५ द्वि
* तद्योगैरनुगम्यते	= ५.५ द्वि
* तद्योगैरनुगीयते	= ५.५ द्वि
तद्योगैरपि गम्यते	५.५ द्वि
* तद्राजसमिति स्मृतम्	= १७.२१ च
* तद्राजसमिति स्मृतम्	= १८.२१ च
* तद्राजसमिति स्मृतम्	= १८.२४ च
* तद्राजसमिति स्मृतम्	= १८.३८ च
* तद्राजसमुदाहृतम्	= १७.२१ प्र
तद्राजसमुदाहृतम्	१८.२४ च
तद्वत् कामा यं प्रविशन्ति सर्वे	२.७० तृ
* तद्विकारि यतश्च यत्	= १३.३ द्वि
तद्विद्धि प्रणिपातेन	४.३२ प्र
तद्विद्धि भरतर्षभ	१३.२६ च
तं तथा कृपयाविष्टम्	२.१ प्र
तं तं नियममास्थाय	७.२० तृ
* तं तं निश्चयमास्थाय	= ७.२० तृ
* तं तमेवेति कौन्तेय	= ८.६ तृ
तं तमेवेति कौन्तेय	८.६ तृ
* तं तं भुक्त्वा स्वर्गलोकं विशालम्	
	= ९.२१ प्र
तस्त्रिविधाति कौन्तेय	१४.७ तृ
तस्त्रिविधाति भारत	१४.८ च
तस्त्रिष्टास्तपरायणाः	५.१७ द्वि
* तन्ममाचक्ष्व पृच्छतः	३.३७[*१] च
तन्मे क्षेमतरं भवेत्	१.४६ च
* तन्मे प्रियतरं भवेत्	= १.४६ च

* तन्मे ब्रूहि विनिश्चितम्	= ५.१ च	* तं मे ब्रूहि सुनिश्चितम्	= ५.१ च
तन्मे ब्रूहि सुनिश्चितम्	५.१ च	तमोद्वारैस्त्रिभिर्नरैः	१६.२२ द्वि
* तन्मे वद सुनिश्चितम्	= ५.१ च	* तथापहतचेतसाम्	= २.४४ द्वि
तपश्चास्मि तपस्विषु	७.२ च	तथापहतचेतसाम्	२.४४ द्वि
तपस्तत् त्रिविधं नरैः	१७.१७ द्वि	तयोर्न वशमागच्छेत्	३.३४ तृ
तपस्ततं कृतं च यत्	१७.२८ द्वि	तयोस्तु कर्मसंन्यासात्	५.२ तृ
* तपस्तप्यन्ति तामसाः	= १७.५ द्वि	तव शिष्येण धीमता	१.३ च
* तपस्तप्यन्ति ये जनाः	= १७.५ द्वि	* तव सौम्य जनादेन	= ११.५१ द्वि
* तपस्तु त्रिविधं नरैः	= १७.१७ द्वि	तव सौम्यं जनादेन	११.५१ द्वि
तपस्विभ्योऽधिको योगी	६.४६ प्र	* तवाद्भुतं किं न भवेदसह्यम्	= ११.४४[*२] प्र
* तपांसि सर्वाणि च यद्वदन्ति	८.११[*१] द्वि	* तवाद्भुतं किं नु भवेदसह्यम्	११.४४[*२] प्र
तपाम्यहमहं वर्षम्	९.१९ प्र	* तवापि वक्त्राणि समिद्धवेगाः	= ११.२९ च
तपो दम्भेन चैव यत्	१७.१८ द्वि	तवापि वक्त्राणि समिद्धवेगाः	११.२९ च
तपो दानं यशोऽयशः	१०.५ द्वि	* तवापि वक्त्राणि समिद्धवेगाः	= ११.२९ च
* तपो दानं स(?) उच्यते	= १७.१६ च	* तस्मात् क्षरमतीतोऽहम्	= १५.१८ प्र
* तपो धानं(?) यशोऽयशः	= १०.५ द्वि	तस्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते	१६.२४ प्र
* तपो मानस उच्यते	= १७.१६ च	तस्मात् त्वमिन्द्रियाण्यादौ	३.४१ प्र
तपो मानसमुच्यते	१७.१६ च	* तस्मात् त्वमुत्तिष्ठ यशो भजस्व	= ११.३३ प्र
तप्यन्ते ये तपो जनाः	१७.५ द्वि	तस्मात् त्वमुत्तिष्ठ यशो लभस्व	११.३३ प्र
* तप्यन्ते ये तपो जनाः	१६.१७[*१] द्वि	* तस्मात् प्रणम्य प्रणिधाय कामम्	= ११.४४ प्र
* तप्यन्ते ये तपोधनाः	= १७.५ द्वि	तस्मात् प्रणम्य प्रणिधाय कायम्	११.४४ प्र
तमसः परमुच्यते	१३.१७ द्वि	तस्मात् सर्वगतं ब्रह्म	३.१५ तृ
* तमसोऽज्ञानमेव च	= १४.१७ च	तस्मात् सर्वाणि भूतानि	२.३० तृ
तमस्त्वज्ञानजं विद्धि	१४.८ प्र	तस्मात् सर्वेषु कालेषु	८.७ प्र
* तमस्येतानि जायन्ति	= १४.१३ तृ	तस्मात् सर्वेषु कालेषु	८.२७ तृ
तमस्येतानि जायन्ते	१४.१३ तृ	* तस्मात् स्वरतिरेव स्यात्	= ३.१७ प्र
तमः सर्वं रजस्तथा	१४.१० च	तस्मादज्ञानसंभूतम्	४.४२ प्र
तमाहुः पण्डितं बुधाः	४.१९ च	तस्मादपरिहार्येऽर्थे	२.२७ तृ
तमाहुः परमां गतिम्	८.२१ द्वि	* तस्मादभिन्नवत् पश्येत्	२.५९[*१] तृ
तमुवाच हृषीकेशः	२.१० प्र	तस्मादसक्तः सततम्	३.१९ प्र
* तमेव चाद्यं पुरुषं प्रपद्ये	= १५.४ तृ	तस्माद्भुत्तिष्ठ कौन्तेय	२.३७ तृ
तमेव चाद्यं पुरुषं प्रपद्ये	१५.४ तृ		
* तमेव चाद्यं पुरुषं प्रपद्ये	= १५.४ तृ		
तमेव शरणं गच्छ	१८.६२ प्र		
* तमेव शरणं गच्छन्	= १८.६२ प्र		
* तमेवाद्यं पुरुषं प्रपद्ये	= १५.४ तृ		

* तस्मादेतत् त्रयं त्यज	= १६-२१ च
तस्मादेतत् त्रयं त्यजेत्	१६-२१ च
* तस्मादेनं विचिन्त्यैव	= २-२५ तृ
* तस्मादेनं विदित्वैवम्	= २-२५ तृ
* तस्मादेवं विदित्वैह	= २-२५ तृ
तस्मादेवं विदित्वैनम्	२-२५ तृ
तस्मादोमित्युदाहृत्य	१७-२४ प्र
तस्माद्ब्रह्मणि ते स्थिताः	५-१९ च
* तस्माद्ब्रह्मणि ते स्थिताः	= ६-९[*१] च
तस्माद्यस्य महाबाहो	२-६८ प्र
* तस्माद्युद्धाय युज्यस्व	= २-३८ तृ
तस्माद्युध्यस्व भारत	२-१८ च
तस्माद्योगाय युज्यस्व	२-५० तृ
तस्माद्योगी भवार्जुन	६-४६ च
तस्मान्नार्हा वयं हन्तुम्	१-३७ प्र
* तस्मिन् गर्भं ददाम्यहम्	= १४-३ द्वि
तस्मिन् गर्भं दधाम्यहम्	१४-३ द्वि
तस्य कर्तारमपि माम्	४-१३ तृ
तस्य कार्यं न विद्यते	३-१७ च
तस्य तस्याचलां श्रद्धाम्	७-२१ तृ
* तस्य तस्यां चलान्(?)	= ७-२१ तृ
तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	२-५७ च
तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	२-५८ च
तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	२-६१ च
तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	२-६८ च
* तस्य वाक्यं न विद्यते	= ३-१७ च
तस्य संजनयन् हर्षम्	१-१२ प्र
* तस्य संजनयन् हर्षं	= १-१२ प्र
तस्यां जागर्ति संयमी	२-६९ द्वि
* तस्यां जाग्रति भूतानि	= २-६९ तृ
* तस्यात्मना तु यतता	= ६-३६ तृ
* तस्यां तस्यां ददाम्यहम्	= ७-४१ च
* तस्यान्तःस्थानि भूतानि	= ८-२२ तृ
* तस्यापि निग्रहं मन्ये	= ६-३४ तृ
तस्या राधनमीहते	७-२२ द्वि
तस्याहं सुलभः पार्थ	८-१४ तृ
तस्याहं न प्रणश्यामि	६-३० तृ

तस्याहं निग्रहं मन्ये	६-३४ तृ
तांस्तथैव भजाम्यहम्	४-११ द्वि
तांस्तितिक्षस्व भारत	२-१४ च
तानकृत्स्नविदो मन्दान्	३-२९ तृ
* तानकृष्णविदो मन्दान्	= ३-२९ तृ
तानहं द्विपतः क्रूरान्	१६-१९ प्र
* तानि संयम्य मनसा	= २-६१ प्र
तानि सर्वाणि संयम्य	२-६१ प्र
* तानि सर्वाणि संगम्य	= २-६१ प्र
तान् निबोध द्विजोत्तम	१-७ द्वि
तान्यहं वेद सर्वाणि	४-५ तृ
* तान्यहं वेद्मि सर्वाणि	= ४-५ तृ
* तान् विद्वद्यासुरनिश्चयान्	
= १६-१७[*२] च	
तान् विद्वद्यासुरनिश्चयान्	१७-६ च
* तान् समीक्ष्य च कान्तेयः	= १-२७ तृ
तान् समीक्ष्य स कान्तेयः	१-२७ तृ
* तान् समीक्ष्याथ कान्तेयः	= १-२७ तृ
तामसः परिकीर्तितः	१८-७ च
* तामसः परिकीर्त्यते	= १८-७ च
तामसं परिचक्षते	१७-१३ च
* तामसा राजसाश्च ये	= ७-१२ द्वि
तामसी चेति तां शृणु	१७-२ च
* तामसी चेति तां शृणु	= १७-२ च
* तामसी चेति ताः शृणु	= १७-२ च
* तामाहुः परमां गतिम्	= ८-२१ द्वि
तामेव विदधाम्यहम्	७-२१ च
* तामेव व्यदधाम्यहम्(?)	= ७-२१ च
* तावत् सर्वेषु वेदेषु	= २-४६ तृ
* तावद्भ्रमति वै जन्तुः	१५-२०[*१] प्र
* तावान् सर्वेषु भूतेषु	= २-४६ तृ
तावान् सर्वेषु वेदेषु	२-४६ तृ
* तासां योनिर्महद्ब्रह्म	= १४-४ तृ
तासां ब्रह्म महद्योनिः	१४-४ तृ
* तिष्ठन्तमुत्क्रामन्तं वा	= १५-१० प्र
* तिष्ठन्तमुत्क्रामन्तं वा	= १५-१० प्र
तिष्ठन्तं परमेश्वरम्	१३-२७ द्वि

* तीक्ष्णरूक्षविदाहिनः	१७.९ द्वि	* तेऽपि चातितरन्त्येवम्	= १३.२५ तृ
* तुमुलोऽभ्यनुनादयन्	= १.१९ च	तेऽपि मामेव कौन्तेय	९.२३ तृ
* तुमुलो व्यनुनादयत्	= १.१९ च	* तेऽपि मामेत्य कौन्तेय	= ९.२३ तृ
तुमुलो व्यनुनादयन्	१.१९ च	तेऽपि यान्ति परां गतिम्	९.३२ च
तुल्यनिन्दात्मसंस्तुतिः	१४.२४ च	ते पुण्यमासाद्य सुरेन्द्रलोकम्	९.२० तृ
* तुल्यनिन्दात्मसंस्थितिः	= १४.२४ च	* ते पुण्यमासाद्य सुरेन्द्रलोकौ	= ९.२० तृ
तुल्यनिन्दास्तुतिर्मौनी	१२.१९ प्र	ते प्राप्नुवन्ति मामेव	१२.४ तृ
तुल्यप्रियाप्रियो धीरः	१४.२४ तृ	* ते प्राप्नुवन्ति मामेवम्	= १२.४ तृ
तुल्यो मित्रारिपक्षयोः	१४.२५ द्वि	ते ब्रह्म तद्विदुः कृत्स्नम्	७.२९ तृ
तुप्यन्ति च रमन्ति च	१०.९ च	* ते ब्रह्म तद्विदुः कृष्णम्	= ७.२९ तृ
* तुप्यन्ति रमयन्ति च	= १०.९ च	ते मे युक्ततमा मताः	१२.२ च
तृष्णासङ्गसमुद्भवम्	१४.७ द्वि	* ते मे युक्ताः समा मताः	= १२.२ च
* तृष्णा सङ्गसमुद्भवा	= १४.७ द्वि	* ते यान्ति परमां गतिम्	= ९.३२ च
तेजः क्षमा धृतिः शौचम्	१६.३ प्र	* तेऽवस्थिताः प्रत्यनीकेषु योधाः	= २.६ च
* तेजः क्षमा धृतिस्तुष्टिः	= १६.३ प्र	तेऽवस्थिताः प्रमुखे धार्तराष्ट्राः	२.६ च
तेजश्चास्मि विभावसौ	७.९ द्वि	* तेऽवस्थिताः प्राङ्मुखे धार्तराष्ट्राः	= २.६ च
तेजस्तेजस्विनामहम्	७.१० च	ते विदुर्युक्तचेतसः	७.३० च
तेजस्तेजस्विनामहम्	१०.३६ द्वि	* ते विमुच्यन्ति कर्मभिः	= ३.३१ च
तेजोभिरापूर्य जगत् समग्रम्	११.३० तृ	तेषां सततयुक्तानाम्	१०.१० प्र
तेजोमयं विश्वमनन्तमाद्यम्	११.४७ तृ	* तेषां के योगवित्तमः(?)	= १२.१ च
तेजोराशि सर्वतोदीप्तिमन्तम्	११.१७ द्वि	तेषां के योगवित्तमाः	१२.१ च
* तेजोऽस्मि च विभावसौ	= ७.९ द्वि	* तेषां च त्वं बहुमतः	= २.३५ तृ
* ते तद्विदुर्ब्रह्म कृत्स्नम्	= ७.२९ तृ	तेषां ज्ञानी नित्ययुक्तः	७.१७ प्र
ते तं भुक्त्वा स्वर्गलोकं विशालम्	९.२१ प्र	* तेषां ज्ञाने नित्ययुक्तः	= ७.१७ प्र
* ते त्वर्घं भुञ्जते पापाः	= ३.१३ तृ	* तेषां त्वन्तगतं पापम्	= ७.२८ प्र
ते देवा भावयन्तु वः	३.११ द्वि	तेषां नित्याभियुक्तानाम्	९.२२ तृ
* ते देवा भावयन्तु वा	= ३.११ द्वि	तेषां निष्ठा तु का कृष्ण	१७.१ तृ
* ते द्वन्द्वभावनिर्मुक्ताः	= ७.२८ तृ	* तेषां भेदमिदं शृणु	= १७.७ च
ते द्वन्द्वमोहनिर्मुक्ताः	७.२८ तृ	तेषां भेदमिमं शृणु	१७.७ च
* ते नराः शूरसंमताः	= १७[*३] द्वि	तेषामर्हं समुद्धर्ता	१२.७ प्र
तेन मुह्यन्ति जन्तवः	५.१५ च	तेषामादित्यवज्ज्ञानम्	५.१६ तृ
* ते नः स्थिताः प्रमुखे धार्तराष्ट्राः	= २.६ च	तेषामेवानुकर्यार्थम्	१०.११ प्र
तेनैव रूपेण चतुर्भुजेन	११.४६ तृ	* तेषु लोकेषु भावेषु	= १०.१७ तृ
* तेनैव रूपेण भुजद्वयेन	= ११.४६ तृ	तेऽहोरात्रविदो जनाः	८.१७ च
तेऽपि चातितरन्त्येव	१३.२५ तृ	* तेऽहोरात्रविदो जनाः	= ८.१७ च

* तैर्दत्तं न प्रदायैभ्यः	= ३.१२ वृ
तैर्दत्तानप्रदायैभ्यः	३.१२ वृ
* तैस्तैः कामैर्दत्तज्ञानाः	= ७.२० प्र
तौ ह्यस्य परिपन्थिनौ	३.३४ च
* तौ ह्यस्य परिवन्धिनौ	= ३.३४ च
त्यक्तसर्वपरिग्रहः	४.२१ द्वि
त्यक्तुं कर्माण्यशेषतः	१८.११ द्वि
त्यक्त्वा कर्मफलासङ्गम्	४.२० प्र
त्यक्त्वा देहं पुनर्जन्म	४.९ वृ
* त्यक्त्वा धर्मानशेषतः	= ६.२४ द्वि
* त्यक्त्वा सङ्गं फलानि च	= १८.६ द्वि
त्यक्त्वा सर्वानशेषतः	६.२४ द्वि
त्यक्त्वोत्तिष्ठ परंतप	२.३ च
त्यजत्यन्ते कलेवरम्	८.६ द्वि
* त्यजयेत् कलेवरम्	= ८.६ द्वि
* त्यागं दोषवदित्येके	= १८.३ प्र
त्यागः शान्तिरपैशुनम्	१६.२ द्वि
त्यागस्य च हृषीकेश	१८.१ वृ
त्यागाच्छान्तिरनन्तरम्	१२.१२ च
* त्यागाच्छान्तिरनन्तरा	= १२.१२ च
* त्यागाच्छान्तिर्निरन्तरा	= १२.१२ च
* त्यागी सत्त्वसमायुक्तः	= १८.१० वृ
त्यागी सत्त्वसमाविष्टः	१८.१० वृ
* त्यागी सत्यसमाविष्टः	= १८.१० वृ
त्यागे भरतसत्तम	१८.४ द्वि
* त्यागे भारतसत्तम	= १८.४ द्वि
* त्यागे यस्य हुतं सर्वम्	= २.४८[*१] वृ
* त्यागोऽसक्तिरपैशुनम्	= १६.२ द्वि
त्यागो हि पुरुषव्याघ्र	१८.४ वृ
त्याज्यं दोषवदित्येके	१८.३ प्र
* त्याज्यं दोषवदित्येते	= १८.३ प्र
* त्याज्यं मोक्षवदित्येके	= १८.३ प्र
* त्रयीविद्या मां सोमपाः पूतपापाः	= ९.२० प्र
प्रायते महतो भयात्	२.४० च
* त्रितयं नरकस्थेदम्	= १६.२१ प्र

* त्रिधैव गुणभेदतः	= १८.१९ द्वि
त्रिधैव गुणभेदतः	१८.१९ द्वि
त्रिभिर्गुणमयैर्भावैः	७.१३ प्र
* त्रिविधः कर्मसंश्रयः	= १८.१८ च
त्रिविधः कर्मसंग्रहः	१८.१८ च
* त्रिविधः कर्मसंग्रहम्	= १८.१८ च
* त्रिविधः परिकीर्तितः	= १८.४ च
त्रिविधं कर्मणः फलम्	१८.१२ द्वि
* त्रिविधं कर्मसंग्रहः	= १८.१८ च
त्रिविधं नरकस्थेदम्	१६.२१ प्र
* त्रिविधं नरकस्थेदम्	= १६.२१ प्र
* त्रिविधं भरतर्षभ	= १८.३६ द्वि
त्रिविधः संप्रकीर्तितः	१८.४ च
* त्रिविधः संप्रदक्षितः	= १८.४ च
* त्रिविधा कर्मचेतना	= १८.१८ द्वि
त्रिविधा कर्मचोदना	१८.१८ द्वि
* त्रिविधा कर्मनोदना	= १८.१८ द्वि
* त्रिविधा कर्मवेदना	= १८.१८ द्वि
* त्रिविधा गुणभेदतः	= १८.१९ द्वि
त्रिविधा भवति श्रद्धा	१७.२ प्र
त्रिविधो भवति प्रियः	१७.७ द्वि
* त्रिषु लोकेषु कं(?)चन	= ३.२२ द्वि
त्रिषु लोकेषु किंचन	३.२२ द्वि
त्रीन् गुणानतिवर्तते	१४.२१ च
* त्रीन् गुणान् समतीत्यैतान्	= १४.२६ वृ
* त्रैगुण्यविचया(?) वेदाः	= २.४५ प्र
त्रैगुण्यविषया वेदाः	२.४५ प्र
त्रैविद्या मां सोमपाः पूतपापाः	९.२० प्र
* त्रैविद्या मां सोमपा धूतपापाः	= ९.२० प्र
* त्रैविध्यं गुणतः शृणु	= १८.२९ द्वि
त्वक् चैव परिदह्यते	१.३० द्वि
त्वत्तः कमलपत्राक्ष	११.२ वृ
* त्वत्तः सर्वं त्वयि सर्वं त्वमेव	= ११.४४[*२] च
* त्वत्तेजसा निहता नूनमेते	११.२७ पू[*१+३] प

* त्वत्तेजसा निहता नूनमेव
= ११-२७पू[*१+३] प
* त्वत्तेजसा निहता नूनमेते
= ११-२७पू[*१+३] प
* त्वत्तेजसाभिहता नूनमेते
= ११-२७पू[*१+३] प
त्वत्प्रसादान्मयाच्युत १८-७३ द्वि
त्वदन्यः संशयस्यास्य ६-३९ तृ
* त्वनयोर्वस्तुदर्शिभिः = २-१६ च
त्वनयोस्तत्त्वदर्शिभिः २-१६ च
त्वमक्षरं सदसत् तत्परं यत् ११-३७ च
* त्वमक्षरं सदसतोः परं यत्
= ११-३७ च
* त्वमक्षरं सदसत्तः परं यत् = ११-३७ च
* त्वमक्षरं सदसत् तत्परं च = ११-३७ च
त्वमक्षरं परमं वेदितव्यम् ११-१८ प्र
* त्वमद्य पूज्यश्च गुरुर्गरीयान्
= ११-४३ द्वि
* त्वमव्ययः शाश्वत(?)धर्मगोसा
= ११-१८ तृ
त्वमव्ययः शाश्वतधर्मगोसा ११-१८ तृ
* त्वमव्ययः सात्वतधर्मगोसा
= ११-१८ तृ
त्वमस्य पूज्यश्च गुरुर्गरीयान् ११-४३ द्वि
* त्वमस्य पूर्वश्च गुरुर्गरीयान्
= ११-४३ द्वि
* त्वमस्य विश्वस्य गुरुर्गरीयान्
= ११-४३ द्वि
* त्वमस्य विश्वस्य परं निदानम्
= ११-१८ द्वि
त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम् ११-१८ द्वि
त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम् ११-३८ द्वि
त्वमादिदेवः पुरुषः पुराणः ११-३८ प्र
* त्वमादौ प्रोक्तवानसि ४-४ च
त्वमादौ प्रोक्तवानिति ४-४ च
* त्वं मानुषेणोपहतान्तरात्मा
= २-१०[*१] प्र

* त्वं मानुष्येणोपहतान्तरात्मा
२-१०[*१] प्र
* त्वया ततं विश्वमनन्तमाद्यम्
= ११-३८ च
त्वया ततं विश्वमनन्तरूप ११-३८ च
* त्वया ततं विश्वमनन्तरूपम्
= ११-३८ च
* त्वया ततं विश्वमिदं समस्तम्
= ११-३८ च
त्वयैकाग्रेण चेतसा १८-७२ द्वि
* त्वहमेवंविधोऽर्जुन = ११-५४ द्वि
* त्वहं बीजप्रदः पिता = १४-४ च
त्वां सदा परिचिन्तयन् १०-१७ द्वि
* त्वामहं परिचिन्तयन् = १०-१७ द्वि
दंष्ट्राकरालानि च ते मुखानि ११-२५ प्र
दंष्ट्राकरालानि भयानकानि ११-२७ द्वि
दण्डो दमयतामस्मि १०-३८ प्र
* दण्डो दमयितामस्मि = १०-३८ प्र
ददामि बुद्धियोगं तम् १०-१० तृ
दम्भमानमदान्विताः १६-१० द्वि
* दम्भमानमदाश्रिताः = १६-१० द्वि
* दम्भलोभमदान्विताः = १६-१० द्वि
* दम्भार्थमपि चैव यः = १७-१२ द्वि
दम्भाथमपि चैव यत् १७-१२ द्वि
* दम्भार्थमपि चैव यत् = १७-१५ द्वि
* दम्भाहंकारसंयुक्ताः १६-१७[*१] तृ
दम्भाहंकारसंयुक्ताः १७-५ तृ
दम्भेनाविधिपूर्वकम् १६-१७ च
दम्भो दर्पोऽतिमानश्च १६-४ प्र
* दम्भो दर्पोऽभिमानश्च = १६-४ प्र
* दम्भोऽर्थमपि चैव यत् = १७-१२ द्वि
* दम्भोऽहंकारसंयुक्ताः = १७-५ तृ
* दया भूतेऽथ(?) लोलुप्त्वम् = १६-२ तृ
* दया भूतेषु(?) लोलुप्त्वम् = १६-२ तृ
* दया भूतेष्वलोलुप्त्वम् = १६-२ तृ
* दया भूतेष्वलोलुप्त्वम् = १६-२ तृ
दया भूतेष्वलोलुप्त्वम् १६-२ तृ

* दया भूतेष्वलौक्यं च	= १६.२ तृ
* दया भूतेष्वलौक्यं च	= १६.२ तृ
* दर्शोऽहं पाण्डुनन्दन	१०.३६[*१]च
दर्शयामास पाथाय	११.४ च
दातव्यमिति यद्दानम्	१७.२० प्र
दानक्रियाश्च विविधाः	१७.२५ तृ
दानं दमश्च यज्ञश्च	१६.१ तृ
दानमीश्वरभावश्च	१८.४३ तृ
* दानमीश्वरभावाश्च	= १८.४३ तृ
* दानमीश्वरभावश्च	= १८.४३ तृ
* दाने च यत् पुण्यफलं प्रदिष्टम्	= ८.२८ द्वि
दानेषु यत् पुण्यफलं प्रदिष्टम्	८.२८ द्वि
* दानेषु यत् पुण्यफलं प्रदिष्टम्	= ८.२८ द्वि
दास्यन्ते यज्ञभाविताः	३.१२ द्वि
* दिवि देवेषु वा कचित्	= १८.४० द्वि
दिवि देवेषु वा पुनः	१८.४० द्वि
दिवि सूर्यसहस्रस्य	११.१२ प्र
* दिवि हेरा गुणमयी	= ७.१४ प्र
दिव्यगन्धानुलेपनम्	११.११ द्वि
* दिव्यं ददामि ते चक्षुः	= ११.८ तृ
दिव्यं ददामि ते चक्षुः	११.८ तृ
* दिव्यं ददामि ते रूपम्	= ११.८ तृ
* दिव्यमालाम्बरधरम्	= ११.११ प्र
दिव्यमालाम्बरधरम्	११.११ प्र
* दिव्यसूर्यसहस्रस्य	= ११.१२ प्र
* दिव्यानि कर्माणि तवानुतानि	= ११.४४[*१] प्र
* दिव्यानीकोद्यतायुधम्	= ११.१० च
दिव्यानेकोद्यतायुधम्	११.१० च
* दिव्यानेकोद्युता(?)युधम्	= ११.१० च
* दिव्या आत्मविभूतयः	= १०.१६ द्वि
दिव्या ह्यात्मविभूतयः	१०.१६ द्वि
दिव्या आत्मविभूतयः	१०.१९ द्वि
दिव्यौ शङ्खौ प्रदध्मतुः	१.१४ च

दिशश्चानवलोकयन्	६.१३ च
* दिशश्चानवलोकयेत्	= ६.१३ च
दिशो न जाने न लभे च शर्म	११.२५ तृ
दीप्तानलार्कद्युतिमप्रमेयम्	११.१७ च
* दीयते च परिकुष्टम्	= १७.२१ प्र
दीयते च परिकुष्टम्	१७.२१ तृ
दीयतेऽनुपकारिणे	१७.२० द्वि
* दुःखं शोकामयप्रदाः	= १७.९ च
* दुःखदोषानुदर्शनम्	१३.८ च
दुःखमाप्नुमयोगतः	५.६ द्वि
* दुःखमित्येव यः कर्म	= १८.८ प्र
दुःखमित्येव यत् कर्म	१८.८ प्र
दुःखयोनय एव ते	५.२२ द्वि
दुःखशोकामयप्रदाः	१७.९ च
* दुःखान्तं च न गच्छति	= १८.३६ च
दुःखान्तं च निगच्छति	१८.३६ च
* दुःखान्तं च नियच्छति	= १८.३६ च
* दुःखान्तं न निगच्छति	= १८.३६ च
दुःखालयमशाश्वतम्	८.१५ द्वि
दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः	२.५६ प्र
* दुर्गतिं जातु गच्छति	= ६.४० च
दुर्गतिं तात गच्छति	६.४० च
* दुर्दर्शनमिदं रूपम्	= ११.५२ प्र
* दुष्पूरणानलेन च	= ३.३९ च
दुष्पूरणानलेन च	३.३९ च
दुष्प्राप इति मे मतिः	६.३६ द्वि
* दुस्तरः पापकर्मभिः	३.३७[*३] च
* दुःसहः पापकर्मभिः	= ३.३७[*३]च
दूरस्थं चान्तिके च तत्	१३.१५ च
* दूरस्थं चान्तिके च यत्	= १३.१५ च
दूरेण ह्यधरं कर्म	२.४९ प्र
* दृक्साहससमन्वितः	= १८.२६ द्वि
* दृष्टं त्वदन्येन कुरुप्रवीर	= ११.४८ च
दृष्टवानसि मां यथा	११.५३ च
* दृष्टवानसि मां यथा	= ११.५३ च
दृष्टवानसि यन्मम	११.५२ द्वि
* दृष्टवानसि यन्मम	= ११.५३ च

* दृष्टवानसि ये यथा	= ११.५३ च
दृष्ट्वा तु पाण्डवानीकम्	१.२ प्र
* दृष्ट्वाद्भुतं रूपमिदं तवेदम्	= ११.२० तृ
दृष्ट्वाद्भुतं रूपमिदं तवोग्रम्	११.२० तृ
* दृष्ट्वाद्भुतं रूपमुग्रं तवेदम्	= ११.२० तृ
* दृष्ट्वाद्भुतं रूपमुग्रं तवेदम्	= ११.२० तृ
* दृष्ट्वाद्भुतं रूपमुदग्ररूपम्	= ११.२० तृ
दृष्ट्वा रूपं घोरमीदृङ्ममेदम्	११.४९ द्वि
* दृष्ट्वा रूपं घोरमुग्रं ममेदम्	= ११.४९ द्वि
दृष्ट्वा लोकाः प्रव्यथितास्तथाहम्	११.२३ च
* दृष्ट्वा लोकाः प्रव्यथितास्तथाहम्	= ११.२३ च
* दृष्ट्वा हि वा प्रव्यथितान्तरात्मा	= ११.२४ तृ
दृष्ट्वा हि त्वां प्रव्यथितान्तरात्मा	११.२४ तृ
* दृष्ट्वेदं स्वजनं कृष्ण	= १.२८ तृ
दृष्ट्वेदं मानुषं रूपम्	११.५१ प्र
दृष्ट्वेदं स्वजनं कृष्ण	१.२८ तृ
* दृष्ट्वेमान् स्वजनान् कृष्ण	= १.२८ तृ
* दृष्ट्वेव कालानलसंनिभानि	= ११.२५ द्वि
* दृष्ट्वेनं स्वजनं कृष्ण	= १.२८ तृ
दृष्ट्वेव कालानलसंनिभानि	११.२५ द्वि
देवदत्तं धनंजयः	१.१५ द्वि
देवदेव जगत्पते	१०.१५ च
देवद्विजगुरुप्राज्ञः	१७.१४ प्र
देवर्षिर्नारदस्तथा	१०.१३ द्वि
देवर्षीणां च नारदः	१०.२६ द्वि
देवा अप्यस्य रूपस्य	११.५२ तृ
देवानामस्मि वासवः	१०.२२ द्वि
देवान् देवयजो याम्ति	७.२३ तृ
देवान् भावयतानेन	३.११ प्र
* देवी संपद्विमोक्षाय	= १६.५ प्र
* देवो विस्तरशः प्रोक्तः	= १६.६ तृ
* देशकाले च पात्रे च	= १७.२० तृ
देशे काले च पात्रे च	१७.२० तृ
* देहं देहसमुद्भवान्	= १४.२० द्वि
* देहभृन्निरवाप्यते	= १२.५ च

देहवन्निरवाप्यते	१२.५ च
देहिनां सा स्वभावजा	१७.२ द्वि
* देहिनां सा स्वभावतः	= १७.२ द्वि
* देहिनामिन्द्रियेषु ह	= ३.३७[*२] द्वि
* देहिनामिन्द्रियैः सह	= ३.३७[*२] द्वि
देहिनोऽस्मिन् यथा देहे	२.१३ प्र
* देही देहसमुद्भवान्	= १४.१८ द्वि
देही देहसमुद्भवान्	१४.२० द्वि
* देही नित्यमवच्छोऽयम्	= २.३० प्र
देही नित्यमवच्छोऽयम्	२.३० प्र
देहे देहभृतां वर	८.४ च
* देहे देहभृतां वरः	= ८.४ च
* देहे देहभृतां वरम्	= ८.४ च
* देहे देहसमुद्भवान्	= १४.२० द्वि
देहे देहिनमव्ययम्	१४.५ च
देहे सर्वस्य भारत	२.३० द्वि
देहेऽस्मिन् पुरुषः परः	१३.२२ च
* देहेऽस्मिन् पुरुषः परम्	= १३.२२ च
देहेऽस्मिन् मधुसूदन	८.२ द्वि
* देहे ह पुरुषः परः	= १३.२२ च
दैव आसुर एव च	१६.६ द्वि
दैवं चैवात्र पञ्चमम्	१८.१४ च
* दैवमेवात्र पञ्चमम्	= १८.१४ च
दवमेवापरे यज्ञम्	४.२५ प्र
* दैवीं प्रकृतिमाश्रितम्	= ९.१३ द्वि
दैवीं प्रकृतिमाश्रिताः	९.१३ द्वि
* दैवीं प्रकृतिमाश्रिताः	= ९.१३ द्वि
दैवी संपद्विमोक्षाय	१६.५ प्र
दैवी शोपा गुणमयी	७.१४ प्र
* दैवो विस्तरतः प्रोक्तः	= १६.६ तृ
दैवो विस्तरशः प्रोक्तः	१६.६ तृ
दोषैरेतैः कुलमानाम्	१.४३ प्र
धावापृथिव्योरिदमन्तरं हि	११.२० प्र
* धूतं चलयतामस्मि	= १०.३६ प्र
धूतं चलयतामस्मि	१०.३६ प्र
* धूतं चलयतामस्मि	= १०.३६ प्र
* ब्रक्ष(?)स्यास्मन्मथो मथि	= ४.३५ च

* द्रक्ष्यस्यात्मन्यथ मयि	= ४.३५ च
द्रक्ष्यस्यात्मन्यथो मयि	४.३५ च
* द्रक्ष्यस्यात्मन्यथो मयि	= ४.३५ च
द्रव्ययज्ञास्तपोयज्ञाः	४.२८ प्र
द्रष्टुं त्वदन्येन कुरुप्रवीर	११.४८ च
द्रष्टुमिच्छामि ते रूपम्	११.३ तृ
* द्रष्टुमिच्छाम्यहं रूपम्	= ११.३ तृ
द्रुपदश्च महारथः	१.४ च
द्रुपदो द्रौपदेयाश्च	१.१८ प्र
द्रोणं च भीष्मं च जयद्रथं च	११.३४ प्र
द्रोणं च मधुसूदन	२.४ द्वि
* द्रौपदेयाश्च पञ्च च	= १.१८ द्वि
* द्रौपदेयाश्च पञ्च ये	= १.१८ द्वि
द्वन्द्वमोहेन भारत	७.२७ द्वि
* द्वन्द्वसामासिकस्य च	= १०.३३
द्वन्द्वः सामासिकस्य च	१०.३३ द्वि
द्वन्द्वार्तातो विमत्सरः	४.२२ द्वि
द्वन्द्वैर्विमुक्ताः सुखदुःखसंज्ञैः	१५.५ तृ
* द्वारं नाशकमात्मनः	= १६.२१ द्वि
द्वारं नाशनमात्मनः	१६.२१ द्वि
द्वाविमौ पुरुषौ लोके	१५.१६ प्र
* द्वौ भूतसङ्घौ लोकेऽस्मिन्	= १६.६ प्र
* द्वौ भूतसङ्घौ भूतेऽस्मिन्	= १६.६ प्र
द्वौ भूतसङ्घौ लोकेऽस्मिन्	१६.६ प्र
धनमानमदान्विताः	१६.१७ द्वि
* धनमानसमन्विताः	= १६.१७ द्वि
धनुरुद्यम्य पाण्डवः	१.२० च
* धर्मं संवादमावयोः	= १८.७० द्वि
धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे	१.१ प्र
* धर्मसंवादमावयोः	= १८.७० द्वि
धर्मसंस्थापनार्थाय	४.८ तृ
धर्मस्यास्य परंतप	९.३ द्वि
* धर्मात्मा भूतभावनः	= ९.५ च
* धर्माद्धि युद्धाच्छ्रेयोऽन्यत्	= २.३१ तृ
* धर्माद्भवति पर्जन्यः	= ३.१४ तृ
धर्माविरुद्धो भूतेषु	७.११ तृ
धर्मे नष्टे कुलं क्लृप्तम्	१.४० तृ

धर्म्यं संवादमावयोः	१८.७० द्वि
* धर्म्याद्धि युद्धाच्छ्रेयोऽन्यः(!)	= २.३१ तृ
धर्म्याद्धि युद्धाच्छ्रेयोऽन्यत्	२.३१ तृ
* धर्म(?)यात्मानमन्ययम्	= ११.४ च
* धाता माता पितामहः	= ९.१७ द्वि
* धाता विधाता च विभुर्मवक्ष	११.४४[*१] च
धाताहं विश्वतोमुखः	१०.३३ च
* धाताहं विश्वतोमुखम्	= १०.३३ च
* धाताहं सर्वतोमुखः	= १०.३३ च
* धातूनामस्मि काञ्चनम्	= १०.३६[*१] द्वि
* धारयन्नचलं स्थितम्	= ६.१३ द्वि
धारयन्नचलं स्थिरः	६.१३ द्वि
* धारयन्नचलं स्थिरम्	= ६.१३ द्वि
* धारयन्नचलं मनः	= ६.१३ द्वि
* धारयन्नचलस्थिरः	= ६.१३ द्वि
* धारयन्नचलस्थिरम्	= ६.१३ द्वि
* धारयन्नचलः स्थितः	= ६.१३ द्वि
धारयाम्यहमोजसा	१५.१३ द्वि
* धारयेदचलं मनः	= ६.१३ द्वि
धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेः	१.२३ तृ
धार्तराष्ट्रान् कपिध्वजः	१.२० द्वि
* धार्तराष्ट्रान् सबान्धवान्	= १.३७ द्वि
धार्तराष्ट्रान् स्वबान्धवान्	१.३७ द्वि
धार्तराष्ट्रा रणे हन्युः	१.४६ तृ
धीरस्तत्र न मुह्यति	२.१३ च
* धीरस्तत्र न शोचति	= २.१३ च
* धूमः कृष्णस्तथा रात्रिः	= ८.२५ प्र
* धूमेनाग्निरिवावृतः	= १८.४८ च
धूमेनाग्निरिवावृताः	१८.४८ च
* धूमेनापिहितो वह्निः	= ३.३८ प्र
धूमेनाग्नियते वह्निः	३.३८ प्र
धूमो रात्रिस्तथा कृष्णः	८.२५ प्र
* धूमो रात्रिस्तथा कृष्णा	= ८.२५ प्र
* धृतराष्ट्रः श्लोकमेकम्	= १८.७८[*२+३] प

* धृतराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेः	= १०२३ तृ	न कर्मणामनारम्भात्	३०४ प्र
धृतिं न विन्दामि शमं च विष्णो		* न कर्मफलसंयोगः	= ५०१४ तृ
	११०२४ च	न कर्मफलसंयोगम्	५०१४ तृ
* धृतिं न विन्दामि शमं च विष्णोः		* न कर्मस्वनुरज्यते	= ६०४ द्वि
	= ११०२४ च	* न कर्मस्वनुपजति	= ६०४ द्वि
* धृतिं न विन्दामि शमे च विष्णो		न कर्मस्वनुपजते	६०४ द्वि
	= ११०२४ च	* न कर्मस्वनुपज्यते	= ६०४ द्वि
* धृतिर्मेधा स्मृतिः क्षमा	= १००३४ च	न कश्चित् कर्तुमर्हति	२०१७ च
* धृतिर्या पार्थ राजसी	= १८०३४ च	* न कश्चित् पातुमर्हति	= २०१७ च
* धृतिः सा तामसी मता	= १८०३५ च	न काङ्क्षे विजयं कृष्ण	१०३२ प्र
* धृतिः सा तामसी स्मृता	= १८०३५ च	न किञ्चिदपि चिन्तयेत्	६०२५ च
धृतिः सा पार्थ तामसी	१८०३५ च	न कुर्यां कर्म चेदहम्	३०२४ द्वि
धृतिः सा पार्थ राजसी	१८०३४ च	* न कुर्यां कर्म चेदिह	= ३०२४ द्वि
धृतिः सा पार्थ सात्त्विकी	१८०३३ च	नकुलः सहदेवश्च	१०१६ तृ
* धृतिः सा सात्त्विकी मता	= १८०३३ च	नक्षत्राणामहं शस्त्री	१००२१ च
धृत्यात्मानं नियम्य च	१८०५१ द्वि	न च क्रियाभिर्न तपोभिरुग्रैः	११०४८ द्वि
धृत्या धारयतेऽर्जुन	१८०३४ द्वि	* न च जागरतोऽर्जुन	= ६०१६ च
* धृत्या यथा धारयते	= १८०३३ प्र	न च तत् प्रेत्य नो इह	१७०२८ च
* धृत्या यथा धारयति	= १८०३३ प्र	न च तस्मान्मनुष्येषु	१८०६९ प्र
धृत्या यथा धारयते	१८०३३ प्र	* न च प्रजानामि तव प्रवृत्तिम्	= ११०३१ च
धृत्युत्साहसमन्वितः	१८०२६ द्वि	* न च भावयतः शान्तिः	= २०६६ तृ
धृष्टकेतुश्चेकितानः	१०५ प्र	न च मत्स्थानि भूतानि	९०५ प्र
* धृष्टद्युम्नाभिरक्षितम्	= १०१० च	न च मां योऽभ्यसूयति	१८०६७ च
धृष्टद्युम्नो विराटश्च	१०१७ तृ	* न च मां शक्यसे द्रष्टुम्	= ११०८ प्र
धेनूनामस्मि कामधुक्	१००२८ द्वि	न च मां तानि कर्माणि	९०९ प्र
ध्यानयोगपरो नित्यम्	१८०५२ तृ	न च राज्यं सुखानि च	१०३२ द्वि
ध्यानात् कर्मफलत्यागः	१२०१२ तृ	न च शक्नोम्यवस्थातुम्	१०३० तृ
* ध्याने चात्मनि पश्यन्ति	= १३०२४ प्र	* न च श्रेयो न पश्यामि	= १०३१ तृ
ध्यानेनात्मनि पश्यन्ति	१३०२४ प्र	न च श्रेयोऽनुपश्यामि	१०३१ तृ
* ध्यायतो विषयात् पुंसः	= २०६२ प्र	न च संन्यसनादेव	३०४ तृ
ध्यायतो विषयान् पुंसः	२०६२ प्र	न चाति स्वप्नशीलस्य	६०१६ तृ
* ध्यायी युञ्जीत सततम्	= ६०१० प्र	न चाभावयतः शान्तिः	२०६६ तृ
ध्रुवं जन्म मृतस्य च	२०२७ द्वि	* न चाभावयतः शान्तिः	= २०६९[*१] तृ
* ध्रुवा इति मतिमम	= १८०७८ च	न चायुक्तस्य भावना	२०६६ द्वि
ध्रुवा नीतिमतिर्मम	१८०७८ च	* न चायुक्तस्य भावना	= २०६९[*१] द्वि
न करोति न छिप्यते	१३०३१ च		
न कर्तृत्वं न कर्माणि	५०१४ प्र		

* न चाशुश्रूषवे वाच्यम्	= १८.६७ तृ
न चाशुश्रूषवे वाच्यम्	१८.६७ तृ
न चास्य सर्वभूतेषु	३.१८ तृ
* न चाहं ते व्यवस्थितः	= ९.४ च
न चाहं तेष्ववस्थितः	९.४ च
न चिरेणाधिगच्छति	५.६ च
न चैकान्तमनश्नतः	६.१६ द्वि
* न चैतत् प्रेत्य नो हृह	= १७.२८ च
न चैतद्विद्यः कतरन्नो गरीयः	२.६ प्र
* न चैनं क्लीबयन्त्यापः	= २.२३ तृ
न चैनं क्लेदयन्त्यापः	२.२३ तृ
* न चैनं क्लेशयन्त्यापः	= २.२३ तृ
* न चैवं सुकृतं विभुः	= ५.१५ द्वि
न चैव न भविष्यामः	२.१२ तृ
* न चैव सुकृतं प्रभुः	= ५.१५ द्वि
न चैव सुकृतं विभुः	५.१५ द्वि
* न चैव सुकृतिं विभुः	= ५.१५ द्वि
न जायते म्रियते वा कदाचित्	२.२० प्र
न तदस्ति पृथिव्यां वा	१८.४० प्र
* न तदस्ति पृथिव्यां च	= १८.४० प्र
* न तदस्ति पृथिव्यां नो	= १८.४० प्र
न तदस्ति विना यत् स्यात्	१०.३९ तृ
* न तदस्मि(?) विना यत् स्यात्	= १०.३९ तृ
* न तदस्ति विना यस्मात्	= १०.३९ तृ
* न तदस्ति विना यः स्यात्	= १०.३९ तृ
न तद्भासयते सूर्यः	१५.६ प्र
* न तानि वेद्मि सर्वाणि	= ४.५ तृ
* न तु मां वेद कश्चन	= ७.२६ च
* न तु मां शक्यते द्रष्टुम्	= ११.८ प्र
* न तु मां शक्यसि द्रष्टुम्	= ११.८ प्र
* न तु मां शक्यसे द्रष्टुम्	= ११.८ प्र
न तु मां शक्यसे द्रष्टुम्	११.८ प्र
* न तु मां शक्यसि द्रष्टुम्	= ११.८ प्र
* न तु मां तानि कर्माणि	= ९.९ प्र
न तु मामभिजानन्ति	९.२४ तृ
न तु संन्यासिनां क्वचित्	१८.१२ च

* न ते गुणानां परिमाणमस्ति	११.४४[*३] तृ
* न तेजसश्चापि बलस्य विष्णो	= ११.४४[*३] च
* न तेजसां नापि बलस्य नद्वेः	= ११.४४[*३] च
* न तेजसो नापि बलस्य ऋदेः	= ११.४४[*३] च
* न तेजसो नापि बलस्य नद्वेः	= ११.४४[*३] च
* न तेजसो नापि बलस्य नद्वेः	११.४४[*३] च
* न तेजसो नापि बलस्य नद्वेः(?)	= ११.४४[*३] च
न तेषु रमते ब्रुधः	५.२२ च
न त्याज्यं कार्यमेव तत्	१८.५ द्वि
न त्याज्यमिति चापरे	१८.३ च
* न त्याज्यमिति चापरे	= १८.३ च
न त्वं वेत्थ परंतप	४.५ च
* न त्वं वेत्सि परंतप	= ४.५ च
न त्वं शोचितुमर्हसि	२.२७ च
न त्वं शोचितुमर्हसि	२.३० च
* न त्वं कम्पितुमर्हसि	= २.३१ द्वि
* न त्वत्समोऽस्यधिकः कुतोऽन्यः	= ११.४३ तृ
* न त्वत्समोऽस्यप्यधिकः कुतोऽन्यः	= ११.४३ तृ
* न त्वत्समोऽस्यभ्यधिकः कुतो नु	= ११.४३ तृ
न त्वत्समोऽस्यभ्यधिकः कुतोऽन्यः	११.४३ तृ
* न त्वत्समोऽस्यभ्यधिकं कुतोऽन्यः	= ११.४३ तृ
* न त्वं नामी जनाधिपाः	= २.१२ द्वि
न त्वं नेमे जनाधिपाः	२.१२ द्वि
* न त्वयंकामस्तु गुरुन् निहत्य	= २.५ तृ
न त्वहं तेषु ते मयि	७.१२ च
न त्वेवाहं जातु नासम्	२.१२ प्र
न दानेन न चेज्यया	११.५३ द्वि

* न दानैर्न वेज्यया	= ११.५३ द्वि
* न द्वेष्टि कुशलं कर्म	= १८.१० प्र
* न द्वेष्टि संनिवृत्तानि	= १४.२२ तृ
न द्वेष्टि संप्रवृत्तानि	१४.२२ तृ
न द्वेष्ट्यकुशलं कर्म	१८.१० प्र
न निरभिर्न चाक्रियः	६.१ च
* न निरभिर्न निष्क्रियः	= ६.१ च
न निवृत्तानि काङ्क्षति	१४.२२ च
* न नु मां शक्यसे द्रष्टुम्	= ११.८ प्र
* न प्रकम्पितुमर्हसि	= २.३१ द्वि
न प्रसिध्येदकर्मणः	३.८ च
न प्रहृष्येत् प्रियं प्राप्य	५.२० प्र
न बुद्धिभेदं जनयेत्	३.२६ प्र
नभश्च पृथिवीं चैव	१.१९ तृ
* नभस्पृशं दीप्तमनेकवर्णम्	= ११.२४ प्र
* नभःस्पृशं दीप्तमनेकवक्त्रम्	= ११.२४ प्र
नभःस्पृशं दीप्तमनेकवर्णम्	११.२४ प्र
* नमः पुरस्तादथ पृष्ठतश्च	= १.४० प्र
नमः पुरस्तादथ पृष्ठतस्ते	११.४० प्र
* न मद्भक्तः प्रणश्यति	= ९.३१ च
नमस्कृत्वा भूय एवाह कृष्णम्	११.३५ तृ
नमस्यन्तश्च मां भक्त्या	९.१४ तृ
* न मां कर्मणि लिम्पन्ति	= ४.१४ प्र
न मां कर्माणि लिम्पन्ति	४.१४ प्र
न मां दुष्कृतिनो मूढाः	७.१५ प्र
* न मे कर्मफलस्पृहा	= ४.१४ द्वि
न मे कर्मफले स्पृहा	४.१४ द्वि
* न मे कामः फलेष्वपि	= ४.१४ द्वि
* न मे दुष्कृतिनो मूढाः	= ७.१५ प्र
* न मे द्वेष्योऽस्ति नः(?) प्रियः	= ९.२९ द्वि
न मे द्वेष्योऽस्ति न प्रियः	९.२९ द्वि
* न मे द्वेष्योऽस्ति मधियः	= ९.२९ द्वि
न मे पार्थास्ति कर्तव्यम्	३.२२ प्र
न मे भक्तः प्रणश्यति	९.३१ च
* न मे भक्तः प्रयच्छति(?)	= ९.३१ च

न मे विदुः सुरगणाः	१०.२ प्र
* न मोक्षयसि विनङ्क्षयसि	= १८.५८ च
नमो नमस्तेऽस्तु सहस्रकृत्वः	११.३९ तृ
नमोऽस्तु ते देववर प्रसीद	११.३१ द्वि
* नमोऽस्तु ते सर्वत एव काले	= ११.४० द्वि
नमोऽस्तु ते सर्वत एव सर्व	११.४० द्वि
* नमोऽस्तु ते सर्वत एव सर्वः	= ११.४० द्वि
* नमोऽस्तु ते सर्वत एव सर्वे	= ११.४० द्वि
* नमोऽस्तु देवेशवर प्रसीद	= ११.३१ द्वि
* न यद्वासयते सूर्यः	= १५.६ प्र
न योत्स्य इति गोविन्दम्	२.९ तृ
* न योत्स्य इति मन्यते	= १८.५९ द्वि
न योत्स्य इति मन्यसे	१८.५९ द्वि
* न योत्स्यामिति मन्यसे	= १८.५९ द्वि
* न योत्स्यामीति मन्यसे	= १८.५९ द्वि
नरके नियतं वासः	१.४४ तृ
* नरस्य तु विपश्चितः	= २.६० द्वि
* न राज्यं न सुखानि च	= १.३२ द्वि
* नराणां च नराधिपः	= १०.२७ च
नराणां च नराधिपम्	१०.२७ च
* नराणां च नरोत्तमः	= १०.२७ च
* नराणां पुण्यकर्मणाम्	= ७.२८ द्वि
* नराः सुकृतिनोऽर्जुन	= ७.१६ द्वि
* न रूपमस्येह ततो(?) पलभ्यते	= १५.३ प्र
* न रूपमस्येह तथोपपद्यते	= १५.३ प्र
न रूपमस्येह तथोपलभ्यते	१५.३ प्र
* नवद्वारे पुरे गोहे	= ५.१३ तृ
नवद्वारे पुरे देही	५.१३ तृ
* नवद्वारे पुरे देहे	= ५.१३ तृ
* नवद्वारे पुरे देहे	= ५.१३ तृ
नवानि गृह्णाति नरोऽपराणि	२.२२ द्वि
न विकम्पितुमर्हसि	२.३१ द्वि
* न विकल्पितुमर्हसि	= २.३१ द्वि
न विमुञ्चति दुर्मेधा	१८.३५ तृ
* न विवृत्तानि काङ्क्षति	= १४.२२ च
* न वेदयज्ञाधिगमैर्न दानैः	= ११.४८ प्र

न वेद्यज्ञाध्ययनैर्न दानैः ११-४८ प्र
 * न वै किञ्चित् करोमीति = ५-८ प्र
 * न शक्नोषि मयि स्थितम् = १२-९ द्वि
 न शक्नोषि मयि स्थिरम् १२-९ द्वि
 न शशाङ्को न पावकः १५-६ द्वि
 * न शशी न च पावकः = १५-६ द्वि
 न शोचति न काङ्क्षति १२-१७ द्वि
 न शोचति न काङ्क्षति १८-५४ द्वि
 * न शोचति न हृष्यति = १८-५४ द्वि
 न शोषयति मारुतः २-२३ च
 * न शोषयति मारुतिः(!) = २-२३ च
 * न शौचं वापि चाचारः = १६-७ तृ
 न शौचं नापि चाचारः १६-७ तृ
 * न शौचं नापि वाचारः = १६-७ तृ
 नश्यत्सु न विनश्यति ८-२० च
 * न श्रोष्यसि न काङ्क्षसि = १८-५८ च
 * न श्रोष्यसि विनश्यसि १८-५८ च
 नष्टात्मानोऽल्पबुद्धयः १६-९ द्वि
 नष्टो मोहः स्मृतिर्लब्धा १८-७३ प्र
 न सत् तन्नासदुच्यते १३-१२ च
 न सत्यं तेषु विद्यते १६-७ च
 * न सत्यं नापि चाचारः = १६-७ तृ
 * न सन्नासत् तदुच्यते = १३-१२ च
 न स पश्यति दुर्मतिः १८-१६ च
 * न स भूयोऽपि जायते = १३-२३ च
 न स भूयोऽभिजायते १३-२३ च
 * न स भूयो हि जायते = १३-२३ च
 * न संपश्यति दुर्मतिः = १८-१६ च
 * न स लिप्यति दोषेण = ५-१० तृ
 न स सिद्धिमवाप्नोति १६-२३ तृ
 न सुखं संशयात्मनः ४-४० च
 न सुखं न परां गतिम् १६-२३ च
 * न सुखं परमां गतिम् = १६-२३ च
 न हन्ति न निबध्यते १८-१७ च
 * न हन्यते हन्यमाने अतीति = २-२० च
 न हन्यते हन्यमाने शरीरे २-२० च
 न हि कल्याणकृत् कश्चित् ६-४० तृ

न हि कश्चित् क्षणमपि ३-५ प्र
 न हि ज्ञानेन सदृशम् ४-३८ प्र
 * न हि ते भगवन् भक्तम् = १०-१४ तृ
 * न हि ते भगवन् भक्तिम् = १०-१४ प्र
 * न हि ते भगवन् व्यक्तम् = १०-१४ तृ
 न हि ते भगवन् व्यक्तम् १०-१४ तृ
 * न हि त्वदन्यः कश्चिदपीह देव
 = ११-३९पू [*१] तृ
 * न हि त्वदन्यः कश्चिदपीह देव
 = १-४०पू [*३] प्र
 * न हि त्वदन्यः कश्चिदस्तीह देव
 ११-३९पू [*१] तृ
 * न हि त्वदन्यः कश्चिदस्तीह देव
 १-४०पू [*३] प्र
 * न हि देवभृता शक्यम् = १८-११ प्र
 * न हि देहकृता शक्यम् = १८-११ प्र
 * न हि देहभृता शक्यम् = १८-११ प्र
 न हि देहभृता शक्यम् १८-११ प्र
 न हिनस्यात्मनात्मानम् १३-२८ तृ
 न हि प्रजानामि तव प्रवृत्तिम् ११-३१ च
 न हि प्रपश्यामि समापनुद्यात् २-८ प्र
 * न हि मे भगवन् व्यक्तम्
 = १०-१४ तृ
 * न हि सज्ञानसदृशम् = ४-३८ प्र
 * न हि संन्यसनादेव = ३-४ तृ
 * न हीनस्यात्मनात्मानम् = १३-२८ तृ
 * न ह्यसंनद्धसंकल्पः = ६-२ तृ
 न ह्यसंन्यस्तसंकल्पः ६-२ तृ
 * न ह्येवाहं जातु नासम् = २-१२ प्र
 * नाकर्तृत्वं न कर्तृत्वम् = ५-१४ प्र
 * नाकृतेनापि कश्चन = ३-१८ द्वि
 नाकृतनेह कश्चन ३-१८ द्वि
 * नाकृतेनेह कस्यचित् = ३-१८ द्वि
 * नाकृतेनेह किञ्चन = ३-१८ द्वि
 * नातिजागरतोऽर्जुन = ६-१६ च
 * नात्मानमवसादयन् = ६-५ द्वि
 नात्मानमवसादयेत् ६-५ द्वि

* नात्मानमवसाधयेत्	= ६.५ द्वि
नात्यभ्रतस्तु योगोऽस्ति	६.१६ प्र
नात्युच्छ्रितं नातिनीचम्	६.११ तृ
* नात्युच्छ्रिते नातिनीचम्	= ६.११ तृ
* नात्र शोचितुमहसि	= २.३० च
* नादः प्रवदतामहम्	= १०.३२ च
नादत्ते कस्यचित् पापम्	५.१५ प्र
* नाद्रियन्ते नराधमाः	= ७.१५ द्वि
* नानवासमवाप्तं वा	= ३.२२ तृ
नानवासमवाप्तव्यम्	३.२२ तृ
* नानाभावपृथग्विधान्	= १८.२१ द्वि
नानाभावान् पृथग्विधान्	१८.२१ द्वि
* नानाबुद्धविशारदाः	= १.९ च
* नानारूपैः पुरुषैर्बाध्यमानाः	= ११.२७ पू[*१+३] प्र
* नानारूपैः पुरुषैर्योध्यमानाः	११.२७ पू[*१+३] प्र
* नानारूपः पुरुषैर्वध्यमानाः	= ११.२७ पू[*१+३] प्र
* नानावर्णकृतीनि च	= ११.५ च
* नानावर्णाकृतानि च	= ११.५ च
नानावर्णाकृतीनि च	११.५ च
नानाविधानि दिव्यानि	११.५ तृ
* नानाविधानि रूपाणि	= ११.५ तृ
नानाशस्त्रप्रहरणाः	१.९ तृ
* नानाशास्त्रविशारदाः	= १.९ च
नानुतिष्ठन्ति मे मतम्	३.३२ द्वि
* नानुतिष्ठन्ति मेऽमृतम्	= ३.३२ द्वि
* नानुवर्तन्ति मे मतम्	= ३.३२ द्वि
* नानुवर्तयतीव यः	= ३.१६ द्वि
नानुवर्तयतीह यः	३.१६ द्वि
* नानुवर्तयते ह यः	= ३.१६ द्वि
* नानुवासमवाप्तव्यम्	= ३.२२ तृ
नानुशोचन्ति पण्डिताः	२.११ च
नानुशोचितुमर्हसि	२.२५ च
* नानुशोचितुमर्हसि	= २.३० च
* नान्तं न मध्यं न च संप्रतिष्ठा	= १५.३ द्वि

* नान्तं न मध्यं न पुनस्तथादिम्	= ११.१६ तृ
* नान्तं न मध्यं न पुनस्तथाद्यम्	= ११.१६ तृ
नान्तं न मध्यं न पुनस्तथादिम्	११.१६ तृ
* नान्तं न मध्यं न पुनस्तथाद्यम्	= ११.१६ तृ
नान्तो न चादिर्न च संप्रतिष्ठा	१५.३ द्वि
* नान्तो न चादिर्न च संप्रतिष्ठा	= १५.३ द्वि
* नान्तो न चादिर्न च संप्रतिष्ठता	= १५.३ द्वि
* नान्तो न चाद्यं न च संप्रतिष्ठा	= १५.३ द्वि
नान्तोऽस्ति मम दिव्यानाम्	१०.४० प्र
* नान्तोऽस्ति मम विद्यानाम्	= १०.४० प्र
* नान्तोऽस्ति शुभदिव्यानाम्	= १०.४० प्र
* नान्तोऽस्मि(?) मम दिव्यानाम्	= १०.४० प्र
नान्यं गुणेभ्यः कर्तारम्	१४.१९ प्र
नान्यदस्तीति घादिनः	२.४२ च
* नान्योऽस्ति कर्ता जगत्स्वमेकः	= ११.४४[*१] तृ
नाप्नुवन्ति महात्मानः	८.१५ तृ
* नाप्रियं प्राप्य चोद्विजेत्	= ५.२० द्वि
नाभकाय कदाचन	१८.६७ द्वि
नाभावो विद्यते सतः	२.१६ द्वि
* नाभिनन्दति च द्वेष्टि	= २.५७ तृ
नाभिनन्दति न द्वेष्टि	२.५७ तृ
* नाभिनन्दति न द्वेष्टि	= २.५७ तृ
* नायं लोकोऽस्ति न परे	= ४.४० तृ
नायं लोकोऽस्ति न परः	४.४० तृ
* नायं लोकोऽस्ति यज्ञस्य	= ४.३१ तृ
नायं लोकोऽस्त्ययज्ञस्य	४.३१ तृ

* नायं लोकोऽस्य यज्ञस्य	४.३१ तृ
नायं हन्ति न हन्यते	२.१९ च
* नायकान् मम सैन्यस्य	= १.७ तृ
नायका मम सैन्यस्य	१.७ तृ
नायं भूत्वा भविता वा न भूयः	२.२० द्वि
* नायं भूत्वाभविता वा न भूयः	= २.२० द्वि
* नायं भूत्वा भविता वा कदाचित्	= २.२० द्वि
नाशयाम्यात्मभावस्थः	१०.११ तृ
* नाशयाम्यात्मभावस्था ^(१)	= १०.११ च
* नाशयाम्यात्मभावस्थे	= १०.११ तृ
* नाशौचं नापि चाचारः	= १६.७ तृ
नासतो विद्यते भावः	२.१६ प्र
* नासतो विद्यतेऽभावः	= २.१६ प्र
नासाभ्यन्तरचारिणौ	५.२७ च
* नासाभ्यन्तरचारिणौ	= ५.२७ च
नास्ति बुद्धिरयुक्तस्य	२.६६ प्र
* नास्ति बुद्धिरयुक्तस्य = २.६९ [१] प्र	
नास्यन्तो विस्तरस्य मे	१०.१९ च
नाहं देवैर्न तपसा	११.५३ प्र
* नाहं देवैर्न तपसा	= ११.५३ प्र
* नाहं प्रकाशः सर्वश्च	= ७.२५ प्र
नाहं प्रकाशः सर्वस्य	७.२५ प्र
* नाहं प्रकाशः सर्वेषाम्	= ७.२५ प्र
* निगृहीतानि सर्वतः	= २.६८ द्वि
निगृहीतानि सर्वशः	२.६८ द्वि
* निगृह्णाम्युत्सृजानि च	= ९.१९ द्वि
निगृह्णाम्युत्सृजामि च	९.१९ द्वि
* निग्रहः किं करिष्यसि(?)	= ३.३३ च
निग्रहः किं करिष्यति	३.३३ च
नित्यं यज्ञे प्रतिष्ठितम्	३.१५ च
नित्यं वन्दनकाङ्क्षिणः	= ११.५२ च
नित्यं वा मन्यसे मृतम्	२.२६ द्वि
* नित्यं सर्वत्रगो महान्	= ९.६ द्वि
* नित्यं स व्याप्य तिष्ठसि	= १०.१६ च

१३ [भगवद्गीता]

नित्यं च समचित्तत्वम्	१३.९ तृ
* नित्यतृप्तो निरामयः	= ४.२० द्वि
* नित्यतृप्तो निराश्रयः	= ४.२० द्वि
नित्यतृप्तो निराश्रयः	४.२० द्वि
* नित्यदर्शनकाङ्क्षिणः	= ११.५२ च
* नित्यं त्वं व्याप्य तिष्ठसि	= १०.१६ च
नित्यं दर्शनकाङ्क्षिणः	११.५२ च
* नित्यप्रोक्ताः शरीरिणः	= २.१८ द्वि
* नित्ययुक्तस्य देहिनः	= ८.१४ च
नित्ययुक्तस्य योगिनः	८.१४ च
नित्ययुक्ता उपासते	९.१४ च
नित्ययुक्ता उपासते	१२.२ द्वि
* नित्ययोगस्य योगिनः	= ८.१४ च
* नित्यसर्वगतः स्थाणुः	= २.२४ तृ
नित्यस्योक्ताः शरीरिणः	२.१८ द्वि
* नित्यः सततगः स्थाणुः	= २.२४ तृ
नित्यः सर्वगतः स्थाणुः	२.२४ तृ
* निदानं बीजमव्ययम्	= ९.१८ च
निद्रालस्यप्रमादोत्थम्	१८.३९ तृ
निधानं बीजमव्ययम्	९.१८ च
निन्दन्तस्तव सामर्थ्यम्	२.३६ तृ
* निन्दातुल्यस्तुतिर्मौनी	= १२.१९ प्र
निबद्धः स्वेन कर्मणा	१८.६० द्वि
निबध्नन्ति धनंजय	४.४१ च
निबध्नन्ति धनंजय	९.९ द्वि
निबध्नन्ति महाबाहो	१४.५ तृ
निबन्धायासुरी मता	१६.५ द्वि
निमित्तमात्रं भव सव्यसाधिन्	११.३३ च
निमित्तानि च पश्यामि	१.३१ प्र
नियतं सङ्गरहितम्	१८.२३ प्र
नियतं कुरु कर्म त्वम्	३.८ प्र
* नियतं कुरुतेऽर्जुन	= १८.९ द्वि
नियतं क्रियतेऽर्जुन	१८.९ द्वि
* नियतस्य च संन्यासः	= १८.७ प्र
नियतस्य तु संन्यासः	१८.७ प्र
नियम्य भरतर्षभ	३.४१ द्वि
* नियम्यारभते नरः	= ३.७ द्वि

* नियम्यारभतेऽर्जुन	= ३.७ द्वि	निश्चितं मतमुत्तमम्	१८.६ च
नियोजयसि केशव	३.१ च	निःश्रेयसकरायुभौ	५.२ द्वि
निराशीरपरिग्रहः	६.१० च	* निष्कर्मसिद्धिं परमाम्	= १८.४९ तृ
निराशीर्निर्ममो भूत्वा	३.३० तृ	* निष्ठा ज्ञानस्य चापरा	= १८.५० च
* निराशीर्बन्धनास्त्वह	२.४८[*१] द्वि	निष्ठा ज्ञानस्य या परा	१८.५० च
निराशीर्यतचित्तात्मा	४.२१ प्र	* निष्ठा ध्यानस्य या परा	= १८.५० च
* निराशीर्यतचित्तात्मा	= ६.१० तृ	* निष्कैगुण्ये भवार्जुन	= २.४५ द्वि
* निराशीर्ह्यपरिग्रहः	= ६.१० च	निष्कैगुण्यो भवार्जुन	२.४५ द्वि
निराहारस्य देहिनः	२.५९ द्वि	निःस्पृहः सर्वकामेभ्यः	६.१८ तृ
* निरुद्धं योगसेवनात्	= ६.२० द्वि	निहृत्य धार्तराष्ट्रान् नः	१.३६ प्र
निरुद्धं योगसेवया	६.२० द्वि	* निहन्ति न निबध्यते	= १८.१७ च
निर्गुणं गुणभोक्तृ च	१३.१४ च	* नीतिरश्मि(?)जिगीषताम्	
निर्वोषं हि समं ब्रह्म	५.१९ तृ		= १०.३८ द्वि
* निर्वोषं हि समं ब्रह्म	६.९[*१] तृ	* नीतिरस्मि जिगीषताम्	= १०.३८ द्वि
निर्वृन्दो नित्यसत्त्वस्थः	२.४५ तृ	नीतिरस्मि जिगीषताम्	१०.३८ द्वि
निर्वृन्दो हि महाबाहो	५.३ तृ	* नीतिरस्मि जिगीषताम्	= १०.३८ द्वि
* निर्वृन्दो हि महाबाहो	= ५.३ तृ	* नीतिरस्मि जिगीषताम्	= १०.३८ द्वि
* निर्वन्धायासुरी मता	= १६.५ द्वि	* नृते(!) सृती पार्थ जानन्	= ८.२७ प्र
* निर्वन्धो हि महाबाहो	= ५.३ तृ	* नेङ्गते सोपमा स्मृतः(१)	= ६.१९ द्वि
निर्ममो निरहंकारः	२.७१ तृ	नेङ्गते सोपमा स्मृता	६.१९ द्वि
निर्ममो निरहंकारः	१२.१३ तृ	* नेतारः शूरसंमताः	= १.७[*३] द्वि
* निर्मयो निरहंकारः	= २.७१ तृ	* नेति मामेति सोऽर्जुन	= ४.९ च
* निर्मलं सारिकं फलम्	= १४.१६ प्र	* नेहातिक्रमनाशोऽस्ति	= २.४० प्र
* निर्मलान् प्रतिपद्यते	= १४.१४ च	नेहाभिक्रमनाशोऽस्ति	२.४० प्र
* निर्माणमोहा जितसङ्गदोषाः	= १५.५ प्र	नैतत् त्वय्युपपद्यते	२.३ द्वि
निर्माणमोहा जितसङ्गदोषाः	१५.५ प्र	* नैति मामेति पाण्डव	= ४.९ च
* निर्योगः क्षेम आत्मनः	= २.४५ च	नैति मामेति सोऽर्जुन	४.९ च
* निर्योगः क्षेम आत्मवान्	= २.४५ च	* नैते गती पार्थ जानन्	= ८.२७ प्र
निर्योगक्षेम आत्मवान्	२.४५ च	* नैते नृती(!)पार्थ जानन्	= ८.२७ प्र
निर्वैरः सर्वभूतेषु	११.५५ तृ	नैते सृती पार्थ जानन्	८.२७ प्र
* निर्वत्स्यसि त्वं मध्येव	= १२.८ तृ	* नैते सृते(!) पार्थ जानन्	= ८.२७ प्र
निर्वत्स्यसि मध्येव	१२.८ तृ	नैनं शोचितुमर्हसि	२.२६ च
निवासः शरणं सुहृत्	९.१८ द्वि	नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि	२.२३ प्र
* निवृत्तानि न काङ्क्षति	= १४.२२ च	नैनं दहति पावकः	२.२३ द्वि
निश्चयं शृणु मे तत्र	१८.४ प्र	नैनं पश्यन्त्यचेतसः	१५.११ च
* निश्चयः शृणु मे तत्र	= १८.४ प्र	* नैनं पापमवाप्स्यसि	= २.३८ च
* निश्चितं व्रतमुत्तमम्	= १८.६ च	* नैनान् प्राप्य न मुह्यति	= २.७२ द्वि

* नैनां प्राप्य विमुच्यति	= २.७२ द्वि	पञ्चैतानि महाबाहो	१८.१३ प्र
नैनां प्राप्य विमुह्यति	२.७२ द्वि	* पञ्चैतानि महाभाग	= १८.१३ प्र
* नैनां प्राप्य विमुह्यसि	= २.७२ द्वि	पञ्चैते तस्य हेतवः	१८.१५ च
* नैवं शोचितुमर्हसि	= २.२६ च	पणवानकगोमुखाः	१.१३ द्वि
* नैव किञ्चित् करोति मे	= ४.२० च	पण्डिताः समदर्शिनः	५.१८ च
नैव किञ्चित् करोति सः	४.२० च	पतन्ति नरकेऽशुचौ	१६.१६ च
नैव किञ्चित् करोमीति	५.८ प्र	* पतन्ति नरकेऽशुभौ(भे)	= १६.१६ च
* नैव किञ्चित् करोमीति	५.९ पू[*३] प्र	* पतन्ति निरयेऽशुचौ	= १६.१६ च
नैव कुर्वन् न कारयन्	५.१३ च	पतन्ति पितरो ह्येषाम्	१.४२ तृ
* नैव कुर्वन् न कारयन्	= ५.१३ च	पत्रं पुष्पं फलं तोयम्	९.२६ प्र
* नैव कुर्वन् न कारयेत्	= ५.१३ च	पदं गच्छन्त्यनामयम्	२.५१ च
* नैव तत् किं करोमीति	= ५.८ प्र	पद्मपत्रमिवाम्भसा	५.१० च
* नैव तत्र फलं लभेत्	= १८.८ च	* पद्मपत्रमिवाम्भसि	= ५.१० च
नैव तस्य कृतेनार्थः	३.१८ प्र	परं जन्म विवस्वतः	४.४ द्वि
* नैव त्यागफलं भवेत्	= १८.८ च	* परधर्मात् सुनिष्ठितात्	= १८.४७ द्वि
नैव त्यागफलं लभेत्	१८.८ च	परधर्मात् स्वनुष्ठितात्	३.३५ द्वि
* नैवं पश्यन्त्यचेतसः	= १५.११ द्वि	परधर्मात् स्वनुष्ठितात्	१८.४७ द्वि
नैवं पापमवाप्स्यसि	२.३८ च	* परधर्मोदयादपि	= ३.३५ च
* नैव संन्यसनादेव	= ३.४ तृ	* परधर्मोदयादपि	१८.४७ पू[*३] द्वि
नैष्कर्म्यं पुरुषोऽश्नुते	३.४ द्वि	परधर्मो भयावहः	३.३५ च
* नैष्कर्म्यसिद्धिपरमाम्	= १८.४९ तृ	परं दृष्ट्वा निवर्तते	२.५९ च
नैष्कर्म्यसिद्धिं परमाम्	१८.४९ तृ	* परं धाम परं ब्रह्म	= १०.१२ प्र
नोद्विजेत् प्राप्य चाग्रियम्	५.२० द्वि	* परभावमजानन्तः	= ९.११ तृ
* नोद्विजेत् प्राप्य विप्रियम्	= ५.२० द्वि	परमं रूपमैश्वरम्	११.९ च
* नो द्वेष्टि प्राप्य चाग्रियम्	= ५.२० द्वि	परमं पुरुषं दिव्यम्	८.८ तृ
* नोऽनुतिष्ठति नेङ्गते	= १४.२३ च	* परमात्मसमा मतिः	= ६.७ द्वि
* न्यायं वा विपरीतं वा	= १८.१५ तृ	* परमात्मानमव्ययः	= १३.३१ द्वि
न्याय्यं वा विपरीतं वा	१८.१५ तृ	परमात्मायमव्ययः	१३.३१ द्वि
* पङ्के रविकरा इव	५.१७[*१]च	परमात्मा समाहितः	६.७ द्वि
पचाम्यन्नं चतुर्विधम्	१५.१४ च	परमात्मेति चाप्युक्तः	१३.२२ तृ
* पचाम्यन्नं चतुर्विधः	= १५.१४ च	परमात्मेत्युदाहृतः	१५.१७ द्वि
* पञ्च चेन्द्रियगोचरः	= १३.५ च	परमाप्नोति पूरुषः	३.१९ च
पञ्च चेन्द्रियगोचराः	१३.५ च	* परमाप्नोति पूरुषम्	= ३.१९ च
* पञ्च ते तस्य हेतवः	= १८.१५ च	* परमाप्नोति पौरुषः	= ३.१९ च
* पञ्चषष्टिं तु संजयः	= १८.७८[*२+३]चं	* परं पुनः प्रवक्ष्यामि	= १४.१ प्र
* पञ्च स्वेन्द्रियगोचराः	= १३.५ च	* परं प्राप्नोति पूरुषः	= ३.१९ च
* पञ्चेमानि महाबाहो	= १८.१३ प्र	परं ब्रह्म परं धाम	१०.१२ प्र

परं भावमजानन्तः	७.२४ तृ	* पश्यति कृतबुद्धित्वात्	= १८.१६ तृ
परं भावमजानन्तः	९.११ तृ	* पश्यति योगयुक्तात्मा	= ६.२९ तृ
परं भूयः प्रवक्ष्यामि	१४.१ प्र	* पश्यते[स]कृतबुद्धित्वात्	= १८.१६ तृ
परस्तस्मात् तु भावोऽन्यः	८.२० प्र	* पश्यते योगयुक्तात्मा	= ६.२९ तृ
परस्परं भावयन्तः	३.११ तृ	* पश्यतो योगमुक्तात्मा	= ६.२९ तृ
* परस्योच्छादनार्थं वा	= १७.१९ तृ	पश्यत्यकृतबुद्धित्वात्	१८.१६ तृ
परस्योत्सादनार्थं वा	१७.१९ तृ	पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः	१५.१० च
* परस्योत्सादनार्थं च	= १७.१९ तृ	* पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषा	= १५.१० च
* परां सिद्धिमतो गताः	= १४.१ च	पश्यन्त्यात्मन्यवस्थितम्	१५.११ द्वि
परां सिद्धिमितो गताः	१४.१ च	* पश्यन्त्यात्मन्यवस्थितम्	= १५.११ च
* परां सिद्धिमुपागताः	= १४.१ च	* पश्यन्नात्मनि तिष्ठति	= ६.२० च
* परात् तस्मात् तु भावोऽन्यः	= ८.२० प्र	पश्यन्नात्मनि तुष्यति	६.२० च
* परात्मसु समा मतिः	= ६.७ द्वि	* पश्यन्नात्मनि पश्यति	= ६.२० च
परिचर्यात्मकं कर्म	१८.४४ तृ	पश्य मे पार्थ रूपाणि	११.५ प्र
* परिचर्यात्मिकं कर्म	= १८.४४ तृ	पश्य मे योगमैश्वरम्	९.५ द्वि
परिणामेऽमृतोपमम्	१८.३७ द्वि	पश्य मे योगमैश्वरम्	११.८ च
परिणामे विषमिव	१८.३८ तृ	* पश्य मे रूपमैश्वरम्	= ११.८ च
परित्राणाय साधूनाम्	४.८ प्र	* पश्य(?) सर्वे समारम्भाः	= ४.१९ प्र
* परित्राणाय साध्यानाम्	= ४.८ प्र	* पश्यात्मना तु यतता	= ६.३६ तृ
* परिप्रक्षेप मेधया	= ४.३४ द्वि	* पश्यादित्यान् वसून् रुद्राः(?)	= ११.६ प्र
परिप्रक्षेप सेवया	४.३४ द्वि	पश्यादित्यान् वसून् रुद्रान्	११.६ प्र
* पर्जन्यश्चास्मि कन्दर्पः	= १०.२८ च	* पश्यादि(?) सचराचरम्	= ११.७ द्वि
पर्जन्यादन्नलंभवः	३.१४ द्वि	पश्याद्य सचराचरम्	११.७ द्वि
* पर्याप्तं तुदतां तेषाम्	= १.१० तृ	* पश्यामि त्वां सर्वतो दीप्तिमन्तम्	
पर्याप्तं त्विदमेतेषाम्	१.१० तृ		= ११.१७ तृ
* पर्याप्तं त्विदमेवेदम्	= १.१० तृ	* पश्यामि त्वां सर्वतोऽनन्तरूपम्	
* पर्युत्थानात्मकं कर्म	= १८.४४ तृ		= ११.१६ द्वि
पवनः पवतामस्मि	१०.३१ प्र	* पश्यामि त्वा दीप्तहुताशवक्त्रम्	
* पवनः प्लवतामस्मि	= १०.३१ प्र		= ११.१९ तृ
* पवनां(?) पवतामस्मि	= १०.३१ प्र	* पश्यामि त्वा दुर्निरीक्ष्यं समन्तात्	
* पवित्रमिदमद्भुतम्	= ९.२ द्वि		= ११.१७ तृ
* पवित्रमिदमव्ययम्	= ९.२ द्वि	पश्यामि त्वां दीप्तहुताशवक्त्रम्	
पवित्रमिदमुत्तमम्	९.२ द्वि		११.१९ तृ
पवित्रमिह विद्यते	४.३८ द्वि	* पश्यामि त्वां दुर्निरीक्षं समन्तात्	
पवित्रं परमं भवान्	१०.१२ द्वि		= ११.१७ तृ
पश्यन्शृण्वन् स्पृशन्निघ्नन्	५.८ तृ	पश्यामि त्वां दुर्निरीक्ष्यं समन्तात्	
* पश्य तां पाण्डुपुत्राणाम्	= १.३ प्र		११.१७ तृ

पश्यामि त्वा सर्वतोऽनन्तरूपम्

११.१६ द्वि

पश्यामि देवांस्तव देव देहे ११.१५ प्र

* पश्यामि विश्वेश्वर विश्वमूर्ते = ११.१६ च

पश्यामि विश्वेश्वर विश्वरूप ११.१६ च

* पश्यामि विश्वेश्वर विश्वरूपम्

= ११.१६ च

* पश्यामि सर्वेश्वर विश्वरूप = ११.१६ च

* पश्यामि श्रियाणि पाण्डव = ११.६ च

पश्यामि श्रियाणि भारत ११.६ च

पश्येतां पाण्डुपुत्राणाम् १.३ प्र

पाञ्चजन्यं हृषीकेशः १.१५ प्र

* पाञ्चालश्च महेष्वासः = १.१८ प्र

पाण्डवानां धनंजयः १०.३७ द्वि

पापं चरति पूरुषः ३.३६ द्वि

पापमेवाश्रयेदस्मान् १.३६ तृ

पापादस्मान्निवर्तितुम् १.३९ द्वि

पाप्मानं प्रजहिह्येनम् ३.४१ तृ

* पाप्मानं प्रजहिह्येनम् = ३.४१ तृ

* पाप्मानं प्रजहिह्येनम् = ३.४१ तृ

* पार्थ ज्ञाने समाप्यते = ४.३३ च

पार्थ नैवेह नामुत्र ६.४० प्र

पार्थ संपदमासुरीम् १६.४ च

पार्थस्य च महात्मनः १८.७४ द्वि

* पार्थस्य च महात्मना(?) = १८.७४ द्वि

* पार्थो यत्र धनुर्धरः = १८.७८ द्वि

पावनानि मनीषिणाम् १८.५ च

* पिताहमस्य जगतः = ९.१७ प्र

पितासि लोकस्य चराचरस्य ११.४३ प्र

* पितास्य लोकस्य चराचरस्य

= ११.४३ प्र

पिताहमस्य जगतः ९.१७ प्र

* पिता हि लोकस्य चराचरस्य

= ११.४३ प्र

पितृणामर्थमा चास्मि १०.२९ तृ

पितृनथ पितामहान् १.२६ द्वि

पितृन् यान्ति पितृव्रताः ९.२५ द्वि

* पितृन् यान्ति पितृव्रताः

७.२३ तृ[*३] प्र

पितेव पुत्रस्य सखेव सख्युः ११.४४ तृ

पीडया क्रियते तपः १७.१९ द्वि

* पीडया क्रियते नरैः = १७.१९ द्वि

* पुण्यः पृथिव्यां गन्धोऽस्ति = ७.९ प्र

* पुण्यः पृथिव्यां गन्धोऽस्मि = ७.९ प्र

* पुण्ये क्षीणे मर्त्यलोके विशान्ति

= ९.२१ द्वि

* पुण्यो गन्धः पृथिव्यां हि = ७.९ प्र

पुण्यो गन्धः पृथिव्यां च ७.९ प्र

पुत्रदारगृहादिषु १३.९ द्वि

पुत्रान् पौत्रान् सखींस्तथा १.२६ च

पुनरावर्तिनोऽर्जुन ८.१६ द्वि

* पुनरावर्तिनोऽर्जुन = ८.१६ द्वि

पुनर्जन्म न विद्यते ८.१६ च

पुनर्योगं च शंससि ५.१ द्वि

पुनश्च भूयोऽपि नमो नमस्ते ११.३९ च

पुमांश्चरति निःस्पृहः २.७१ द्वि

पुरा प्रोक्ता मयानघ ३.३ द्वि

पुरुजित्कुन्तिभोजश्च १.५ तृ

पुरुषं शाश्वतं दिव्यम् १०.१२ तृ

* पुरुषः परमः पार्थ = ८.२२ प्र

* पुरुषः प्रकृतिस्थोऽपि = १३.२१ प्र

पुरुषः प्रकृतिस्थो हि १३.२१ प्र

पुरुषं पुरुषर्षभ २.१५ द्वि

* पुरुषश्चादिदैवतम् = ८.४ द्वि

पुरुषश्चादिदैवतम् ८.४ द्वि

पुरुषस्य विपश्चितः २.६० द्वि

* पुरुषस्याविपश्चितः = २.६० द्वि

पुरुषः स परः पार्थ ८.२२ प्र

* पुरुषः स परं पार्थ = ८.२२ प्र

* पुरुषः स परा(?) पार्थ = ८.२२ प्र

पुरुषः सुखदुःखानाम् १३.२० तृ

* पुरुषः सुखदुःखो हि = १३.२१ प्र

* पुरुषाख्यः सनातनः = ८.२० द्वि

* पुरोधसं च मुख्यं माम् = १०.२४ प्र

* पुरोधसां च मां मुख्यम्	= १०.२४ प्र	पृथक्त्वेन धनंजय	१८.२९ च
पुरोधसां च मुख्यं माम्	१०.२४ प्र	पौण्ड्रं दध्मौ महाशङ्खम्	१.१५ तृ
* पुरोधसां च मुख्यानाम्	= १०.२४ प्र	* प्रकाश इति तत् परम्	= ५.१६ च
* पुरोधानां च मुख्यं माम्	= १०.२४ प्र	प्रकाश उपजायते	१४.११ द्वि
पुरोवाच प्रजापतिः	३.१० द्वि	प्रकाशकमनामयम्	१४.६ द्वि
पुष्पामि चौपधीः सर्वाः	१५.१३ तृ	प्रकाशं च प्रवृत्तिं च	१४.२२ प्र
* पुष्पामि वौषधीः सर्वाः	= १५.१३ तृ	* प्रकाशमुपजायते	= १४.११ द्वि
* पुष्यन्ति च रमन्ति च	= १०.९ च	प्रकाशयति तत् परम्	५.१६ च
* पूजनं शौचमार्जवम्	१७.१४ द्वि	प्रकाशयति भारत	१३.३३ च
पूजार्हावरिसूदन	२.४ च	* प्रकाशः शशिसूर्ययोः	= ७.८ द्वि
* पूता मद्भावनागताः	= ४.१० च	प्रकृतिं यान्ति भूतानि	३.३३ तृ
पूता मद्भावमागताः	४.१० च	* प्रकृतिं यान्ति मामकाम्	= ९.७ द्वि
* पूता मद्भावमाश्रिताः	= ४.१० च	* प्रकृतिं यान्ति मामकीम्	= ९.७ द्वि
* पूति पर्युषणेरितम्	= १७.१० द्वि	प्रकृतिं यान्ति मामिकाम्	९.७ द्वि
पूति पर्युषितं च यत्	१७.१० द्वि	प्रकृतिं विद्धि मे पराम्	७.५ द्वि
* पूर्वं पूर्वतरैः कृतम्	= ४.१५ च	प्रकृतिं स्वामधिष्ठाय	४.६ तृ
* पूर्वाणि पूवा ऋषयः स्मरन्ति		* प्रकृतिं स्वामधिष्ठाय	= ९.८ प्र
	= ११.४४[*१] द्वि	* प्रकृतिं स्वामपष्टभ्य	= ९.८ प्र
* पूर्वाणि पूर्वे ऋषयः स्मरन्ति		प्रकृतिं स्वामवष्टभ्य	९.८ प्र
	११.४४[*१] द्वि	प्रकृतिं च गुणैः सह	१३.२३ द्वि
* पूर्वाणि पूर्वे ऋषयो वदन्ति		* प्रकृतिं पुरुषं चैव	१३ प्रा[*१] प्र
	= ११.४४[*१] द्वि	* प्रकृतिं पुरुषं चैव	१३ प्रा[*२] प्र
* पूर्वाणि पूर्वेऽन्यृषयः स्मरन्ति		प्रकृतिं पुरुषं चैव	१३.१९ प्र
	= ११.४४[*१] द्वि	* प्रकृतिं मोहनीं श्रिताः	= ९.१२ च
पूर्वाभ्यासेन तेनैव	६.४४ प्र	प्रकृतिं मोहिनीं श्रिताः	९.१२ च
पूर्वैः पूर्वतरं कृतम्	४.१५ च	* प्रकृतिं मोहिनीं स्थिताः	= ९.१२ च
* पूर्वैः पूर्वतरैः कृतम्	= ४.१५ च	* प्रकृतिस्त्वं नियोक्ष्यसि	= १८.५९ च
पूवरपि मुमुक्षुभिः	४.१५ द्वि	* प्रकृतिस्त्वा नियोक्ष्यति	= १८.५९ च
पृच्छामि त्वा धर्मसंमूढचेताः	२.७ द्वि	* प्रकृतिस्त्वां न योक्ष्यति	= १८.५९ च
* पृच्छामि त्वां धर्मसंमूढचेताः	= २.७ द्वि	प्रकृतिस्त्वां नियोक्ष्यति	१८.५९ च
* पृथक् कर्मनिपूदन	= १८.१ च	* प्रकृतिस्त्वां नियोक्ष्यते	= १८.५९ च
पृथक् केशिनिपूदन	१८.१ च	* प्रकृतिस्त्वां निरक्ष्यति	= १८.५९ च
* पृथक् केशिनिपूदन	= १८.१ च	प्रकृतिस्थानि कर्षति	१५.७ च
* पृथक्त्वेन च यज्ज्ञानम्	= १८.२१ प्र	प्रकृतेः क्रियमाणानि	३.२७ प्र
* पृथक्त्वेन तु तज्ज्ञानम्	= १८.२१ प्र	* प्रकृते(?) क्रियमाणानि	= ३.२७ प्र
पृथक्त्वेन तु यज्ज्ञानम्	१८.२१ प्र	प्रकृतेर्गुणसंमूढाः	३.२९ प्र
* पृथक्त्वेन तु यज्ज्ञानात्	= १८.२१ प्र	प्रकृतेर्ज्ञानवानपि	३.३३ द्वि

* प्र(?)कृतैः क्रियमाणानि	= ३.२७ प्र
* प्रकृत्या नियतास्त्वया	= ७.२० च
* प्रकृत्या नियताः स्वयम्	= ७.२० च
प्रकृत्या नियताः स्वया	७.२० च
प्रकृत्यैव च कर्माणि	१३.२९ प्र
* प्रकृत्यैव हि कर्माणि	= १३.२८ प्र
* प्रचरन्त्यशुचिव्रताः	= १६.१० च
प्रजनश्चास्मि कन्दर्पः	१०.२८ तृ
* प्रजनेस्यास्मि कन्दर्पः	= १०.२८ तृ
* प्रजनेष्वपि कन्दर्पः	= १०.२८ च
* प्रजहाति यथा कामान्	= २.५५ प्र
प्रजहाति यदा कामान्	२.५५ प्र
* प्रजहासि यदा कामान्	= २.५५ प्र
* प्रजानां चास्मि कन्दर्पः	= १०.२८ तृ
प्रजापतिस्त्वं प्रपितामहश्च	११.३९ द्वि
प्रज्ञावादांश्च भापसे	२.११ द्वि
प्रणम्य शिरसा देवम्	११.१४ तृ
* प्रणम्य शिरसा विष्णुम्	= ११.१४ तृ
* प्रणवः सर्वभूतेषु	= ७.८ तृ
प्रणवः सर्ववेदेषु	७.८ तृ
* प्रतिजाते(?) प्रियोऽसि मे	= १८.६५ च
* प्रतिजाने प्रियोऽसि मे	= ९.३४ च
प्रतिजाने प्रियोऽसि मे	१८.६५ च
* प्रत्यक्षरगमं धर्म्यम्	= ९.२ तृ
* प्रत्यक्षावगमं धर्मम्	= ९.२ तृ
प्रत्यक्षावगमं धर्म्यम्	९.२ तृ
* प्रत्यवायो न दृश्यते	= २.४० द्वि
प्रत्यवायो न विद्यते	२.४० द्वि
प्रथितः पुरुषोत्तमः	१५.१८ च
प्रदुष्यन्ति कुलस्त्रियः	१.४१ द्वि
प्रद्विपन्तोऽभ्यसूयकाः	१६.१८ च
* प्रद्विपन्तोऽभ्यसूयया	= १६.१८ च
* प्रद्विपन्तो ह्यसूयकाः	= १६.१८ च
प्रनष्टस्ते धनंजय	१८.७२ च
प्रपद्यन्ते नराधमाः	७.१५ द्वि
प्रपद्यन्तेऽभ्यदेवताः	७.२० द्वि
प्रपश्यन्निर्जनाद्वन	१.३९ च

* प्रभवः प्रलयं स्थानम्	= ९.१८ तृ
प्रभवः प्रलयस्तथा	७.६ च
प्रभवः प्रलयः स्थानम्	९.१८ तृ
* प्रभवं च महर्षयः	= १०.२ द्वि
प्रभवत्यहरागमे	८.१९ च
* प्रभवन्तोऽशुचिव्रताः	= १६.१० च
प्रभवन्त्यहरागमे	८.१८ द्वि
* प्रभवन्त्यहरागमे	= ८.१९ च
प्रभवन्त्युप्रकर्माणः	१६.९ तृ
प्रभवं न महर्षयः	१०.२ द्वि
* प्रभवं नो महर्षयः	= १०.२ द्वि
* प्रभवप्रलयस्थानम्	= ९.१८ तृ
* प्रभावं न महर्षयः	= १०.२ द्वि
* प्रभासः शशिसूर्ययोः	= ७.८ द्वि
प्रभास्मि शशिसूर्ययोः	७.८ द्वि
* प्रमाथि बलवत्तरम्	= ६.३४ द्वि
प्रमाथि बलवद्दृढम्	६.३४ द्वि
* प्रमाथी(?) बलवद्दृढम्	= ६.३४ द्वि
* प्रमादमोहौ जायेत	= १४.१७ तृ
* प्रमादमोहौ जायेताम्	= १४.१७ तृ
* प्रमादमोहौ जायेते	= १४.१७ तृ
* प्रमादमोहौ तपसः	= १४.१७ तृ
प्रमादमोहौ तमसः	१४.१७ तृ
* प्रमादमोहौ तमसौ(?)	= १४.१७ तृ
प्रमादालस्यनिद्राभिः	१४.८ तृ
* प्रमादे सञ्जयत्यथ	= १४.९ च
प्रमादे सञ्जयत्युत	१४.९ च
प्रमादो मोह एव च	१४.१३ द्वि
* प्रमादो मोहमेव च	१४.१३ द्वि
* प्रमूढो ब्रह्मणः पथि	६.३७ पृ[*१] द्वि
* प्रयता यान्ति तं कालम्	= ८.२३ तृ
प्रयत्नाद्यतमानस्तु	६.४५ प्र
प्रयाणकाले च कथम्	८.२ तृ
* प्रयाणकालेऽपि कथम्	= ८.२ तृ
प्रयाणकालेऽपि च माम्	७.३० तृ
* प्रयाणकालेऽपि च माम्	= ८.५ प्र
प्रयाणकाले मनसाचलेन	८.१० प्र

प्रयाता यान्ति तं कालम्	८-२३ तृ
* प्रलपन् विलपन् गृह्णन्	= ५-९ प्र
प्रलपन् विसृजन् गृह्णन्	५-९ प्र
प्रलयं याति देहभृत्	१४-१४ द्वि
* प्रलयं यान्ति(?) देहभृत्	= १४-१४ द्वि
* प्रलयः प्रभवस्तथा	= ७-६ च
* प्रलयन्यहरागमे	= ८-१८ द्वि
* प्रलयान्तामपाश्रिताः	= १६-११ द्वि
प्रलयान्तामुपाश्रिताः	१६-११ द्वि
* प्रलये न कथन्ति च	= १४-२ च
* प्रलये न विशन्ति च	= १४-२ च
प्रलये न व्यथन्ति च	१४-२ च
* प्रलये न व्यथन्ति ते	= १४-२ च
* प्रलये न व्यथन्ति च	= १४-२ च
* प्रवक्ष्याम्यनसूयते	= ९-१ द्वि
* प्रवक्ष्याम्यनसूयये(?)	= ९-१ द्वि
प्रवक्ष्याम्यनसूयवे	९-१ द्वि
* प्रवक्ष्याम्यनुसूयवे	= ९-१ द्वि
प्रवदन्ति न पण्डिताः	५-४ द्वि
* प्रवदन्ति विपश्चितः	= २-४२ द्वि
प्रवदन्त्यविपश्चितः	२-४२ द्वि
* प्रवर्तन्त विधानोक्ताः	= १७-२४ तृ
प्रवर्तन्ते विधानोक्ताः	१७-२४ तृ
प्रवर्तन्तेऽशुचित्रताः	१६-१० च
* प्रवर्तन्त्युग्रकर्माणि	= १६-९ तृ
* प्रवर्तेऽथ च कर्मणि	= ३-२२ च
प्रविभक्तमनेकधा	११-१३ द्वि
प्रवृत्तिं च निवृत्तिं च	१६-७ प्र
प्रवृत्तिं च निवृत्तिं च	१८-३० प्र
* प्रवृत्तिं चैव योगिनः	= ८-२३ द्वि
* प्रवृत्तिः सर्वदेहिनाम्	२-५९[*१] द्वि
* प्रवृत्ते शस्त्रसंपाते	= १-२० तृ
प्रवृत्ते शस्त्रसंपाते	१-२० तृ
* प्रवृद्धे कुरुनन्दन	= १४-१२ च
* प्रवृद्धे भरतर्षभ	= १४-१२ च
प्रवेष्टुं च परंतप	११-५४ च
* प्रशस्तकर्मणि तथा	= १७-२६ तृ

प्रशस्ते कर्मणि तथा	१७-२६ तृ
* प्रशस्ते कर्मणि तदा	= १७-२६ तृ
* प्रशस्ते कर्मणि यथा	= १७-२६ तृ
प्रशान्तमनसं ह्येनम्	६-२७ प्र
प्रशान्तात्मा विगतभीः	६-१४ प्र
प्रसक्ताः कामभोगेषु	१६-१६ तृ
* प्रसक्ताः कामलोभेषु	= १६-१६ तृ
* प्रसङ्गी न फलाकाङ्क्षी	= १८-३४ तृ
प्रसङ्गेन फलाकाङ्क्षी	१८-३४ तृ
* प्रसङ्गेनाफलाकाङ्क्षी	= १८-३४ तृ
प्रसन्नचेतसो ब्राह्म	२-६५ तृ
* प्रसन्नेन फलाकाङ्क्षी	= १८-३४ तृ
प्रसादमधिगच्छति	२-६४ च
* प्रसादमभि गच्छति	= २-६४ च
* प्रसादये स्वामहमप्रमेयम्	= ११-४४ द्वि
प्रसादये त्वामहमीशमीढ्यम्	११-४४ द्वि
प्रसादे सर्वदुःखानाम्	२-६५ प्र
* प्रसीद देवीश जगन्निवास	= ११-२५ च
प्रसीद देवेश जगन्निवास	११-२५ च
* प्रसीद देवेश जगन्निवास	= ११-३७ तृ
प्रसीद देवेश जगन्निवास	११-४५ च
प्रहसन्निव भारत	२-१० द्वि
* प्रहस्ये च पुनः पुनः	= १८-७७ च
प्रह्लादश्चास्मि दैत्यानाम्	१०-३० प्र
* प्रह्लादः सर्वदैत्यानाम्	= १०-३० प्र
* प्राकृतैः क्रियमाणानि	= ३-२७ प्र
प्राक् शरीरविमोक्षणात्	५-२३ द्वि
* प्राक् शरीरविमोचनात्	= ५-२३ द्वि
* प्राज्ञवज्राभिभापसे	= २-११ द्वि
प्राणकर्माणि चापरे	४-२७ द्वि
* प्राणकर्माणि चापरे	= ४-२७ द्वि
प्राणांस्त्यक्त्वा धनानि च	१-३३ च
* प्राणांस्त्यक्त्वा सुदुस्त्यजान्	= १-३३ च
* प्राणान् पानेषु(!) जुह्वति	= ४-३० द्वि
प्राणान् प्राणेषु जुह्वति	४-३० द्वि
* प्राणापानगति(?) रुद्ध्वा	= ४-२९ तृ
प्राणापानगती रुद्ध्वा	४-२९ तृ

* प्राणापानं तथापरे	= ४.२९ द्वि	फलं त्यक्त्वा मनीषिणः	२.५१ द्वि
* प्राणापानमती रुद्ध्वा	= ४.२९ तृ	फलमुद्दिश्य वा पुनः	१७.२१ द्वि
प्राणापानसमायुक्तः	१५.१४ तृ	* फलमुद्यम्य वा पुनः	= १७.२१ द्वि
* प्राणापानः समायुक्तः	= १५.१४ तृ	फले सक्तो निबध्यते	५.१२ च
प्राणापानौ समौ कृत्वा	५.२७ तृ	* फले सक्तो निबध्यते	= ५.१२ च
प्राणायामपरायणाः	४.२९ च	बन्धं मोक्षं च या वेत्ति	१८.३० तृ
प्राणिनां देहमाश्रितः	१५.१४ द्वि	* बन्धं मोक्षं च यो वेत्ति	= १८.३० तृ
* प्राणिनां देहमाश्रितः	= १५.१४ द्वि	* बन्धुमोक्षं च या वेत्ति	= १८.३० तृ
प्राणोऽपानं तथापरे	४.२९ द्वि	बन्धुरात्मात्मनस्तस्य	६.६ प्र
प्राधान्यतः कुरुश्रेष्ठ	१०.१९ तृ	* बलं बलवता चाहम्	= ७.११ प्र
* प्रासपुण्यकृतां लोकान्	= ६.४१ प्र	बलं बलवतां चाहम्	७.११ प्र
प्राप्तुयान् पुण्यकर्मणाम्	१८.७१ च	* बलं बलवतामस्मि	= ७.११ प्र
* प्राप्तुयात् पुण्यकर्मिणाम्	= १८.७१ च	* बलं भीमाभिरक्षितम्	= १.१० द्वि
* प्राप्तुवन्ति न चात्मानम्	= ८.१५ तृ	बलं भीमाभिरक्षितम्	१.१० च
* प्राप्तोति तन्निबोध मे	= १८.५० द्वि	बलं भीमाभिरक्षितम्	१.१० द्वि
* प्राप्यते गुणसंख्याने	= १८.१९ तृ	* बलं भीमाभिरक्षितम्	= १.१० च
* प्राप्य पुण्यकृतां लोकान्	= ६.४१ प्र	* बलादपि नियोजितः	= ३.३६ च
प्राप्य पुण्यकृतां लोकान्	६.४१ प्र	बलादिव नियोजितः	३.३६ च
प्राहुस्यागं विचक्षणाः	१८.२ च	बहवो ज्ञानतपसा	४.१० तृ
* प्रियः प्रियस्याहंसि देव सोढुम्		बहिरन्तश्च भूतानाम्	१३.१५ प्र
	= ११.४४ च	बहुधा विश्वतोमुखम्	९.१५ च
* प्रियः प्रियाया इव देव सोढुम्		बहुशास्त्रा ह्यनन्ताश्च	२.४१ तृ
	= ११.४४ च	बहुदूरं बहुदंष्ट्रकरालम्	११.२३ तृ
प्रियः प्रियायाहंसि देव सोढुम् ११.४४ च		बहुनां जन्मनामन्ते	७.१९ प्र
* प्रियः प्रियायाहंसि सोढुमर्हन्		बहूनि मे व्यतीतानि	४.५ प्र
	= ११.४४ च	बहून्यदृष्टपूर्वाणि	११.६ तृ
प्रियो हि ज्ञानिनोऽत्यर्थम्	७.१७ तृ	* बहून्यदृष्टरूपाणि	= ११.६ तृ
* प्रेतभूतपिशाचांश्च	= १७.४ तृ	* बहून्यपूर्वपुण्यानि	= ११.६ तृ
प्रेतान् भूतगणांश्चान्ये	१७.४ तृ	* बहून्यपूर्वरूपाणि	= ११.६ तृ
प्रोक्तवानहमव्ययम्	४.१ द्वि	* बाहुस्पशेष्वसक्तात्मा	= ५.२१ प्र
प्रोच्यते गुणसंख्याने	१८.१९ तृ	बाहुस्पशेष्वसक्तात्मा	५.२१ प्र
* प्रोच्यन्ते गुणसंख्याने	= १८.१९ तृ	बिभर्त्यव्यय ईश्वरः	१५.१७ च
प्रोच्यमानमशेषेण	१८.२९ तृ	* बिभर्त्यव्ययमीश्वरः	= १५.१७ च
* फलं यज्ञक्रियास्तपः	= १७.२५ द्वि	बीजं तदहमर्जुन	१०.३९ द्वि
फलं यज्ञतपःक्रियाः	१७.२५ द्वि	* बीजभूतां महाबाहो	= ७.५ तृ
* फलं यज्ञस्तपः क्रियाः	= १७.२५ द्वि	बीजं मां सर्वभूतानाम्	७.१० प्र
* फलं यज्ञास्तपःक्रियाः	= १७.२५ द्वि	बुद्धयोऽव्यवसायिनाम्	२.४१ च

* बुद्धिः पर्यवतिष्ठत	= २.६५ च	* बुद्ध्या युक्तो यथा पार्थ	= २.३९ तृ
* बुद्धिः पर्यवतिष्ठति	= २.६५ च	बुद्ध्या युक्तो यथा पार्थ	२.३९ तृ
बुद्धिः पर्यवतिष्ठते	२.६५ च	* बुद्ध्या रतिगृहीतया	= ६.२५ द्वि
बुद्धिब्राह्ममतीन्द्रियम्	६.२१ द्वि	बुद्ध्या विशुद्धया युक्तः	१८.५१ प्र
* बुद्धिज्ञानमसंमोहः	= १०.४ प्र	* बुद्ध्या व्यतितरिष्यति	= २.५२ प्र
बुद्धिनाशात् प्रणश्यति	२.६३ च	बुद्ध्या भावसमन्विताः	१०.८ च
* बुद्धिभेदो धृतेश्चैव	= १८.२९ प्र	* बुद्ध्या भावसमन्विताः	= १०.८ च
बुद्धिं मोहयसीव मे	= ३.२ द्वि	* बुध्यते तमसान्विता	= १८.३२ द्वि
* बुद्धियुक्तो जहातीमे	= २.५० प्र	* बुद्ध्यादिति(?) गृहीतया	= ६.२५ द्वि
बुद्धियुक्तो जहातीह	२.५० प्र	* बृहत्सामकथा साम्नाम्	= १०.३५ प्र
* बुद्धियोगं समाश्रित्य	= १८.५७ तृ	बृहत्साम तथा साम्नाम्	१०.३५ प्र
* बुद्धियोगमपाश्रित्य	= १८.५७ तृ	* बृहत्साम(?)स्तथा साम्नाम्	= १०.३५ प्र
बुद्धियोगमुपाश्रित्य	१८.५७ तृ		
बुद्धियोगाद्धनंजय	२.४९ द्वि	बोद्धव्यं च विकर्मणः	४.१७ द्वि
बुद्धिरव्यक्तमेव च	१३.५ द्वि	बोधयन्तः परस्परम्	१०.९ द्वि
बुद्धिज्ञानमसंमोहः	१०.४ प्र	ब्रह्मकर्मसमाधिना	४.२४ च
बुद्धिर्बुद्धिमतामसि	७.१० तृ	* ब्रह्म कर्म समाधिना	= ४.२४ च
* बुद्धिर्भो(!)हयसीव मे	= ३.२ द्वि	* ब्रह्म कर्मसमाधिना	= ४.२४ च
बुद्धिर्यस्य न लिप्यते	१८.१७ द्वि	* ब्रह्मकर्म प्रभावजम्	= १८.४२ च
बुद्धिर्योनिं त्विमां शृणु	२.३९ द्वि	* ब्रह्मकर्म सुभावजम्	= १८.४२ च
* बुद्धिर्व्यतिकरिष्यति	= २.५२ द्वि	ब्रह्मकर्म स्वभावजम्	१८.४२ च
बुद्धिर्व्यतितरिष्यति	२.५२ द्वि	ब्रह्मचर्यमहिंसा च	१७.१४ तृ
* बुद्धिर्व्यतितरिष्यते	= २.५२ द्वि	ब्रह्मचारिव्रते स्थितः	६.१४ द्वि
* बुद्धिर्व्यवतरिष्यति	= २.५२ द्वि	* ब्रह्मचारिव्रते स्थिरः	= ६.१४ द्वि
* बुद्धिः सा तामसी मता	= १८.३२ च	* ब्रह्मचारी व्रते स्थितः	= ६.१४ द्वि
बुद्धिः सा पार्थ तामसी	१८.३२ च	ब्रह्मणस्त्रिविधः स्मृतः	१७.२३ द्वि
बुद्धिः सा पार्थ राजसी	१८.३१ च	* ब्रह्मणा तेन वेदाश्च	= १७.२३ तृ
बुद्धिः सा पार्थ सात्त्विकी	१८.३० च	* ब्रह्मणादाय कर्माणि	= ५.१० प्र
* बुद्धिः सा सारिक्की मता	= १८.३० च	ब्रह्मणो हि प्रतिष्ठाहम्	= १४.२७ प्र
* बुद्धेर्भेदं धृतिश्चैव	= १८.२९ प्र	* ब्रह्मण्यादाय कर्माणि	= ५.१० प्र
बुद्धेर्भेदं धृतेश्चैव	१८.२९ प्र	ब्रह्मण्याधाय कर्माणि	५.१० प्र
* बुद्धेर्यः परतस्तु सः	= ३.४२ च	* ब्रह्म तेनैव गन्तव्यम्	= ४.२४ तृ
बुद्धौ शरणमन्विच्छ	२.४९ तृ	* ब्रह्मनिर्वाणमिच्छति	= २.७२ च
* बुद्धौ शरणमन्विच्छन्	= २.४९ तृ	ब्रह्मनिर्वाणमृच्छति	२.७२ च
* बुद्धौ शरीरमन्विच्छ	= २.४९ तृ	* ब्रह्मनिर्वाणमृच्छतु	= २.७२ च
बुद्ध्या धृतिगृहीतया	६.२५ द्वि	* ब्रह्मनिर्वाणमृच्छसि	= २.७२ च
* बुद्ध्या युक्तो जहातीह	= २.५० प्र	* ब्रह्म ब्रह्मविदो जनः(!)	= ८.२४ च

ब्रह्म ब्रह्मविदो जनाः	८.२४ च
ब्रह्मभूतः प्रसङ्गात्मा	१८.५४ प्र
ब्रह्मभूतमकल्मषम्	६.२७ च
* ब्रह्मभूताय कल्पते	= १८.५३ च
ब्रह्मभूतोऽधिगच्छति	५.२४ च
ब्रह्मभूताय कल्पते	१४.२६ च
ब्रह्मभूताय कल्पते	१८.५३ च
* ब्रह्मभूताय कल्प्यते	= १४.२६ च
* ब्रह्मभूताय कल्प्यते	= १८.५३ च
ब्रह्मविद्ब्रह्मणि स्थितः	५.२० च
* ब्रह्मविद्ब्रह्मणि स्थिताः(?)	= ५.२० च
* ब्रह्मविद्ब्रह्मणि स्थितिः	= ५.२० च
ब्रह्म संपद्यते तदा	१३.३० च
* ब्रह्म संपद्यते सदा	= १३.३० च
ब्रह्मसूत्रपदैश्वैव	१३.४ तृ
* ब्रह्माक्षरसमुद्भवः	= ३.१५ द्वि
ब्रह्माक्षरसमुद्भवम्	३.१५ द्वि
ब्रह्माभावपरे यज्ञम्	४.२५ तृ
ब्रह्माग्नौ ब्रह्मणा हुतम्	४.२४ द्वि
ब्रह्माण्मीशं कमलासनस्थम्	११.१५ तृ
ब्रह्मार्पणं ब्रह्म हविः	४.२४ प्र
ब्रह्मैव तेन गन्तव्यम्	४.२४ तृ
* ब्राह्मं कर्म स्वभावजम्	= १८.४२ च
ब्राह्मणक्षत्रियविशाम्	१८.४१ प्र
* ब्राह्मणस्त्रिविधः स्मृतः	= १७.२३ द्वि
ब्राह्मणस्य विजानतः	२.४६ च
* ब्राह्मण्यस्य विजानतः	= २.४६ च
ब्राह्मणास्तेन वेदाश्च	१७.२३ तृ
ब्राह्मणे गवि हस्तिनि	५.१८ द्वि
* ब्रूहि तन्मे सुनिश्चितम्	= ५.१ च
* भक्ता भोक्ता महेश्वरः	= १३.२२ द्वि
भक्ता राजर्षयस्तथा	= ९.३३ द्वि
* भक्ता राजर्षिसत्तमाः	= ९.३३ द्वि
* भक्तास्तेऽतीव मत्प्रियाः	= १२.२० च
भक्तास्तेऽतीव मे प्रियाः	१२.२० च
भक्तास्त्वां पर्युपासते	१२.१ द्वि
भक्तिमान् मे प्रियो नरः	१२.१९ च

* भक्तिमान् यः स मे प्रियः	= १२.१६ च
भक्तिमान् यः स मे प्रियः	१२.१७ च
* भक्तिमान् यः स मे प्रियः	= १२.१९ च
* भक्तिमान् योऽपि मे प्रियः	= १२.१९ च
भक्तिं मयि परां कृत्वा	१८.६८ तृ
भक्तियोगेन सेवते	१४.२६ द्वि
* भक्तियोगेन सेव्यते	= १४.२६ द्वि
भक्तिरव्यभिचारिणी	१३.१० द्वि
* भक्तोऽति मे सखा चेति	= ४.३ तृ
* भक्तोऽसि मे सखा चासि	= ४.३ तृ
भक्तोऽसि मे सखा चेति	४.३ तृ
* भक्त्या तेऽतीव मे प्रियाः	= १२.२० च
* भक्त्या त्वनन्यथा शक्यः	= ११.५४ प्र
भक्त्या त्वनन्यथा शक्यः	११.५४ प्र
* भक्त्या त्वनन्यथा शक्यम्	= ११.५४ प्र
* भक्त्या त्वां पर्युपासते	= १२.१ द्वि
भक्त्या मामभिजानाति	१८.५५ प्र
* भक्त्या युतो योगबलेन चैव	= ८.१० द्वि
भक्त्या युक्तो योगबलेन च	८.१० द्वि
* भक्त्या राजर्षयस्तथा	= ९.३३ द्वि
भक्त्या लभ्यस्त्वनन्यथा	८.२२ द्वि
* भक्त्या लभ्यो ह्यनन्यथा	= ८.२२ द्वि
भगवद्भक्तियुक्तस्य	१८.७८[*१] प्र
भजतां प्रीतिपूर्वकम्	१०.१० द्वि
भजते मामनन्यभाक्	९.३० द्वि
* भजत्येकत्वमाश्रितः	६.३१ द्वि
भजत्येकत्वमाश्रितः	६.३१ द्वि
* भजत्येकस्थमाश्रितः	= ६.३१ द्वि
* भजन्ति संपदं दैवीम्	= १६.३ तृ
* भजन्तेऽनन्यमनसः	= ९.१३ तृ
* भजन्ते नान्यमनसः	९.१३ तृ
भजन्ते मां दृढव्रताः	७.२८ च
भजन्यनन्यमनसः	९.१३ तृ
* भयं वाभयमेव च	= १०.४ च
भयं चाभयमेव च	१०.४ च

* भयं चास्य करोत्येव = ३.३७[*४] तृ
 * भयं चास्य करोत्येषः ३.३७[*४] तृ
 * भयशोकविवर्जितम् १८.७८[*१] च
 भयाद्राणादुपरतम् २.३५ प्र
 भयेन च प्रव्यथितं मनो मे ११.४५ द्वि
 भर्ता भोक्ता महेश्वरः १३.२२ द्वि
 भवतीत्यनुशुश्रुम् १.४४ च
 * भवतीत्यनुशुश्रुमः = १.४४ च
 भवतोऽज्ञानमेव च १४.१७ च
 भवत्यत्यागिनां प्रेत्य १८.१२ तृ
 * भवत्यसङ्गिनां प्रेत्य = १८.१२ तृ
 * भवत्येष कथं कृष्ण ३.३७[*१] प्र
 भवन्तः सर्व एव हि १.११ च
 * भवन्ति भावभूतानाम् = १०.५ तृ
 भवन्ति भावा भूतानाम् १०.५ तृ
 भवन्ति संपदं दैवीम् १६.१२ तृ
 भवान् भीष्मश्च कर्णश्च १.८ प्र
 * भवात्ययौ हि भूतानाम् = ११.२ प्र
 भवाप्ययौ हि भूतानाम् ११.२ प्र
 भवामि नचिरात् पार्थ १२.७ तृ
 * भवाव्ययौ हि भूतानाम् = ११.२ प्र
 भविता न च मे तस्मात् १८.६९ तृ
 * भविता न च मे यस्मात् = १८.६९ तृ
 * भविता न समस्तस्मात् = १८.६९ तृ
 * भविष्यति न संशयः = १८.६८ च
 भविष्यति पुनर्धनम् १६.१३ च
 * भविष्यन्ति च भूतानि = ७.२६ तृ
 * भविष्यन्ति(?) पुनर्धनम् = १६.१३ च
 भविष्याणि च भूतानि ७.२६ तृ
 * भविष्यामि तु भूतानि = ७.२६ तृ
 भवेद्युगपदुत्थिता ११.१२ द्वि
 * भवेद्युगपदुत्थिताः = ११.१२ द्वि
 * भस्मसात् कुरुते तथा = ४.३७ द्वि
 भस्मसात् कुरुते तथा ४.३७ च
 * भस्मसात् कुरुते तदा = ४.३७ च
 * भस्मसात् कुरुते यथा = ४.३७ च
 भस्मसात् कुरुतेऽर्जुन ४.३७ द्वि

* भस्मसात् कुरुतेऽर्जुन = ४.३७ च
 * भस्मसात् क्रियते(?)ऽर्जुन = ४.३७ द्वि
 * भागैश्वर्यगतिं प्रति = २.४३ च
 * भारतामृतसर्वस्व° = १८.७८[*३] प्र
 * भावभूतं चराचरम् = १०.३९ च
 * भावमव्यक्तमीक्षते = १८.२० द्वि
 * भावमव्ययं वीक्षते = १८.२० द्वि
 * भावमव्ययमश्नते = १८.२० द्वि
 भावमव्ययमीक्षते १८.२० द्वि
 * भावमव्ययमीक्ष्यते = १८.२० द्वि
 भावसंशुद्धिरित्येतत् १७.१६ तृ
 * भावसंशुद्धिरित्येनत् = १७.१६ तृ
 भासस्तवोग्राः प्रतपन्ति विष्णो ११.३० च
 * भासस्तवोग्राः प्रतपन्ति विष्णोः = ११.३० च
 * भासस्तवोग्राः प्रतपन्ति विष्णो = ११.३० च
 भासस्तस्य महात्मनः ११.१२ च
 भिक्षा प्रकृतिरष्टधा ७.४ च
 भीमकर्मा वृकोदरः १.१५ च
 भीमाजुंसमा युधि १.४ द्वि
 भीष्मद्रोणप्रमुखतः १.२५ प्र
 भीष्मेवाभिरक्षन्तु १.११ तृ
 भीष्मो द्रोणः सूतपुत्रस्तथासौ ११.२६ तृ
 भुङ्क्ते प्रकृतिजान् गुणान् १३.२१ द्वि
 * भुङ्क्ते ते त्वर्धं पापम् = ३.१३ तृ
 भुङ्क्ते ते त्वर्धं पापाः ३.१३ तृ
 * भुङ्क्ते गच्छन्धसन् स्मथन् = ५.८ च
 * भुङ्क्ते(!) ते त्वर्धं पापाः = ३.१३ तृ
 भुञ्जानं वा गुणान्वितम् १५.१० द्वि
 * भुञ्जानं च गुणान्वितम् = १५.१० द्वि
 * भुञ्जीय भोगान् रुधिरप्रदग्धान् = २.५ च
 भुञ्जीय भोगान् रुधिरप्रदग्धान् २.५ च
 * भूतग्राममचेतनम् = १७.६ द्वि
 * भूतग्राममचेतसः = १६.१७[*२] द्वि
 भूतग्राममचेतसः १७.६ द्वि

* भूतग्राममचेतसम्	= १७.६ द्वि
* भूतग्राममिदं कृत्स्नम्	= ९.८ तृ
भूतग्राममिमं कृत्स्नम्	९.८ तृ
भूतग्रामः स एवायम्	८.१९ प्र
* भूतग्रामः स एवाहम्	= ८.१९ प्र
* भूतप्रकृतिमास्थाय	९.६[*१] तृ
* भूतप्रकृतिमोक्षं च	= १३.३३ तृ
भूतप्रकृतिमोक्षं च	१३.३४ तृ
* भूतप्रेतपिशाचांश्च	= १७.४ तृ
भूतभर्तृ च तज्ज्ञेयम्	१३.१६ तृ
* भूतभर्तृ च तं ज्ञेयम्	= १३.१६ तृ
भूतभावन भूतेश	१०.१५ तृ
भूतभावोद्भवकरः	८.३ तृ
* भूतभावोद्भवकरः	= ८.३ तृ
* भूतभृन्न च तज्ज्ञेयम्	= १३.१६ तृ
भूतभृन्न च भूतस्थः	९.५ तृ
* भूतात्मा भूतभावनः	= ९.५ च
भूतानामन्त एव च	१०.२० च
भूतानामस्मि चेतना	१०.२२ च
* भूतानामस्मि चेतनाम्(?)	= १०.२२ च
भूतानामीश्वरोऽपि सन्	४.६ द्वि
भूतानि यान्ति भूतेज्याः	९.२५ तृ
* भूतानि यान्ति भूतेज्याः	७.२३ तृ[*३] द्वि
* भूतानीत्युपधारय	= ७.६ द्वि
* भूतान् प्रेतगणांश्चान्ये	= १७.४ तृ
* भूतान् भूतयजो यान्ति	७.२३ तृ[*३] द्वि
* भूत्वा पुनः काम्यवपुर्महात्मा	= ११.५० च
* भूत्वा पुनः सौम्यवपुर्महात्मा	= ११.५० च
भूत्वा पुनः सौम्यवपुर्महात्मा	११.५० च
भूत्वा भूत्वा प्रलीयते	८.१९ द्वि
भूत्वा यास्यसि लाघवम्	२.३५ च
भूमिरापोऽनलो वायुः	७.४ प्र

* भूमिरापोऽनलो वायुः	= ७.४ प्र
भूय एव महाबाहो	१०.१ प्र
भूयः कथय तृसिद्धिं	१०.१८ तृ
भोक्ता च प्रभुरेव च	९.२४ द्वि
भोक्तारं यजतपसाम्	५.२९ प्र
भोक्तृत्वे हेतुरुच्यते	१३.२० च
भोगैश्वर्यगतिं प्रति	२.४३ च
* भोगैश्वर्यगतीः प्रति	= २.४३ च
भोगैश्वर्यप्रसक्तानाम्	२.४४ प्र
भोजनं तामसप्रियम्	१७.१० च
* भ्रमतीव च मे मतिः	= १.३० च
भ्रमतीव च मे मनः	१.३० च
भ्रामयन् सर्वभूतानि	१८.६१ तृ
भुवोर्मध्ये प्राणमावेक्ष्य सम्यक्	८.१० तृ
* मंस्यन्ते त्वा महारथाः	= २.३५ द्वि
मंस्यन्ते त्वा महारथाः	२.३५ द्वि
* मञ्चापि(?) सर्वभूतानाम्	= १०.३९ प्र
मच्चित्तः सततं भव	१८.५७ च
* मच्चित्तः सर्वकर्माणि	= १८.५८ प्र
* मच्चित्तः सर्वदुःखानि	= १८.५८ प्र
मच्चित्तः सर्वदुर्गाणि	१८.५८ प्र
* मच्चित्ता मद्गतः(?) प्राणाः	= १०.९ प्र
मच्चित्ता मद्गतप्राणाः	१०.९ प्र
* मच्चित्ता मरुतः(?) प्राणाः	१०.९ प्र
मत्ता बुद्धिर्जनादेन	३.१ द्वि
मत्कर्मकृन्मत्परमः	११.५५ प्र
मत्कर्मपरमो भव	१२.१० द्वि
मत्त एव पृथग्विधाः	१०.५ च
* मत्त एवं पृथग्विधाः	= १०.५ च
मत्त एवेति तान् विद्धि	७.१२ तृ
* मत्त एवेह तान् विद्धि	= ७.१२ तृ
मत्तः परतरं नान्यत्	७.७ प्र
मत्तः सर्वं प्रवर्तते	१०.८ द्वि
* मत्त(?) स्मृतिज्ञानमपोहनं च	= १५.१५ द्वि
* मत्त(?) स्मृतिज्ञानमपोहनं च	= १५.१५ द्वि

* मत्तः स्मृतिज्ञानमपोहनं च	= १५.१५ द्वि	* मद्भावात् सङ्गवर्जितः	= ११.५५ द्वि
* मत्तः स्मृतिज्ञानममोहनं च	= १५.१५ द्वि	* मद्भावा मनसा जाताः	= १०.६ तृ
मत्तः स्मृतिज्ञानमपोहनं च = १५.१५ द्वि		* मद्भावा मानवा जाताः	= १०.६ तृ
* मत्परः संयतेन्द्रियः	= ४.३९ द्वि	मद्भावा मानसा जाताः	१०.६ तृ
मत्प्रसादात् तरिष्यसि	१८.५८ द्वि	* मद्भावा मानुषा जाताः	= १०.६ तृ
* मत्प्रसादात् परां शान्तिम् = १८.६२ तृ		मद्भावायोपपद्यते	१३.१८ च
मत्प्रसादाद्वाप्नोति	१८.५६ तृ	मद्याजी मां नमस्कुरु	९.३४ द्वि
मत्संस्थामधिगच्छति	६.१५ च	मद्याजी मां नमस्कुरु	१८.६५ द्वि
* मत्संस्थामभिगच्छति	= ६.१५ च	मध्यं चैवाहमर्जुन	१०.३२ द्वि
मत्स्थानि सर्वभूतानि	९.४ तृ	* मध्यश्चैवाहमर्जुन	= १०.३२ द्वि
* मत्स्थानीत्यवधारय	= ९.६ च	* मध्यस्थद्वेष्यबन्धुषु	६.९ द्वि
मत्स्थानीत्युपधारय	= ९.६ च	* मध्यस्थौ द्वेष्यबन्धुषु	= ६.९ द्वि
* मत्स्थानीत्युपधारयन्	= ९.६ च	* मध्ये तिष्ठति राजसः	= १४.१८ द्वि
मदनुग्रहाय परमम्	११.१ प्र	मध्ये तिष्ठन्ति राजसाः	१४.१८ द्वि
* मदर्थं त्यक्तजीविताः	= १.९ द्वि	* मनःप्रसादसौम्यत्वम्	= १७.१६ प्र
मदर्थमपि कर्माणि	१२.१० तृ	मनःप्रसादः सौम्यत्वम्	१७.१६ प्र
मदर्थं त्यक्तजीविताः	१.९ द्वि	मनःप्राणेन्द्रियक्रियाः	१८.३३ द्वि
* मदर्पितमनोबुद्धिः	= ८.७ तृ	* मनःप्राणेन्द्रियाः क्रियाः	= १८.३३ द्वि
* मद्भूतेनान्तरात्मनः	= ६.४७ द्वि	* मनश्च चलमस्थिरम्	= ६.२६ द्वि
मद्भूतेनान्तरात्मना	६.४७ द्वि	मनश्चलमस्थिरम्	६.२६ द्वि
* मद्भूतेनान्तरात्मनाम्	= ६.४७ द्वि	मनःपष्ठानोन्द्रियाणि	१५.७ तृ
मद्भक्त एतद्विज्ञाय	= १३.१८ तृ	मनसस्तु परा बुद्धिः	३.४२ तृ
* मद्भक्त एव विज्ञाय	= १३.१८ तृ	मनसैवेन्द्रियग्रामम्	६.२४ तृ
मद्भक्तः सङ्गवर्जितः	११.५५ द्वि	* मनस्यन्तश्च मां भक्त्या	= ९.१४ तृ
* मद्भक्तः स च मे प्रियः	= १२.१६ च	मनः संयम्य मच्चित्तः	६.१४ तृ
मद्भक्ता यान्ति मामपि	७.२३ च	* मनः संयम्य यच्चित्तः	= ६.१४ तृ
मद्भक्तिं लभते पराम्	१८.५४ च	मनुरिक्ष्वाकवेऽब्रवीत्	४.१ च
मद्भक्तेष्वभिधास्यति	१८.६८ द्वि	* मनुरिक्ष्वाकवो(?)ऽब्रवीत्	= ४.१ च
* मद्भक्तेष्वभिधास्यते	= १८.६८ द्वि	मनुष्याः पार्थ सर्वशः	३.२३ च
* मद्भक्तोऽनन्यमानसः	= ६.१५ द्वि	मनुष्याः पार्थ सर्वशः	४.११ च
* मद्भक्तो नान्यमानसः	= ६.१५ द्वि	मनुष्याणां सहस्रेषु	७.३ प्र
* मद्भक्तो नान्यमानसः	= ६.२८ द्वि	मनुष्याणां जनार्दन	१.४४ द्वि
* मद्भक्त्या यान्ति मामपि	= ७.२३ च	* मनुष्याणामुपद्रवः	= ३.३७ [५] च
मद्भावं सोऽधिगच्छति	१४.१९ च	मनो दुर्निग्रहं चलम्	६.३५ द्वि
* मद्भावं सोऽपि गच्छति	= १४.१९ च	* मनो नैव स्वचक्षुषा	= ११.८ द्वि
		* मनो बुद्धिर्जनार्दन	= ३.१ द्वि
		* मनो हृदि निधाय च	= ८.१२ द्वि

मनो हृदि निरुध्य च	८.१२ द्वि
मन्त्रहीनमदक्षिणम्	१७.१३ द्वि
मन्त्रोऽहमहमेवाव्यम्	९.१६ तृ
* मन्त्रोऽहमहमेवाव्यम्	= ९.१६ तृ
मन्मना भव मद्भक्तः	९.३४ प्र
मन्मना भव मद्भक्तः	१८.६५ प्र
* मन्मया मद्ग्रथपाश्रयाः	= ४.१० द्वि
* मन्मया मामपाश्रिताः	= ४.१० द्वि
मन्मया मामुपाश्रिताः	४.१० द्वि
* मन्यते चापरं ततः	= ६.२२ द्वि
मन्यते तमसावृता	१८.३२ द्वि
मन्यते नाधिकं ततः	६.२२ द्वि
* मन्यते नापरं ततः	= ६.२२ द्वि
* मन्यन्ते त्वां महारथाः	= २.३५ द्वि
मन्यन्ते मामबुद्धयः	७.२४ द्वि
मन्यसे यदि तच्छक्यम्	११.४ प्र
* मम तेजोऽशंसभवः	= १०.४१ च
मम तेजोऽशंसभवम्	१०.४१ च
मम देहे गुडाकेश	११.७ तृ
* मम भूतं चराचरम्	= १०.३९ च
मम भूतमहेश्वरम्	९.११ च
मम माया दुरत्यया	७.१४ द्वि
* मम माहात्म्यदुर्लभः	= ७.१९ च
मम योनिर्महद्ब्रह्म	१४.३ प्र
मम यो वेत्ति तत्त्वतः	१०.७ द्वि
मम वर्त्मानुवर्तन्ते	३.२३ तृ
मम वर्त्मानुवर्तन्ते	४.११ तृ
* मम वर्त्मानुवर्तन्ते	= ३.२३ तृ
मम साधर्म्यमागताः	१४.२ द्वि
* मम साधर्म्यमास्थिताः	= १४.२ द्वि
* ममात्मपरदेहेषु	= १६.१८ तृ
ममात्मा भूतभावनः	९.५ च
* ममात्ययमनुत्तमम्	= ७.२४ च
* ममाव्ययमनन्वयम्	= ७.२४ च
* ममाव्ययमनव्ययम्	= ७.२४ च
ममाव्ययमनुत्तमम्	७.२४ च
* ममाव्ययमनुत्तमम्	= ९.११ च

* ममैवांशो जीवलोकः(?)	= १५.७ प्र
ममैवांशो जीवलोके	१५.७ प्र
* ममैवानुत्तमां गतिम्	= ७.१८ च
मया ततमिदं सर्वम्	९.४ प्र
* मया ततमिदं कृत्स्नम्	= ९.४ प्र
मया द्रष्टुमिति प्रभो	११.४ द्वि
* मया द्रष्टुमिह प्रभो	= ११.४ द्वि
मयाध्यक्षेण प्रकृतिः	९.१० प्र
मया प्रसादात् प्रणयेन वापि	११.४१ च
* मया प्रसादात् प्रणवे(?)न वापि	= ११.४१ च
मया प्रसन्नेन तवाङ्गुनेदम्	११.४७ प्र
* मया प्रोक्तं तवानघ	= १५.२० द्वि
* मया प्रोक्ता पुरानघ	= ३.३ द्वि
* मया भूतं सचराचरम्	= १०.३९ च
मया भूतं चराचरम्	१०.३९ च
* मयावेशितचेतसाम्	= १२.७ च
* मया हतास्त्वं जहि मा व्यथिष्ठाः	= ११.३४ तृ
मया हतास्त्वं जहि मा व्यथिष्ठाः	११.३४ तृ
मयि चानन्ययोगेन	१३.१० प्र
मयि ते तेषु चाप्यहम्	९.२९ च
* मयि तेषु न चाप्यहम्(?)	= ९.२९ च
* मयि पश्यति चाप्यहम्(?)	= ६.३० द्वि
मयि बुद्धिं निवेशय	१२.८ द्वि
* मयि शक्नोषि न स्थिरम्	= १२.९ द्वि
* मयि संन्यस्य भारत	= १८.५७ द्वि
मयि संन्यस्य मत्परः	१८.५७ द्वि
मयि संन्य य मत्पराः	१२.६ द्वि
* मयि सर्वमिदं प्रोक्तम्	= ७.७ तृ
मयि सर्वमिदं प्रोतम्	७.७ तृ
मयि सर्वाणि कर्माणि	३.३० प्र
* मयैव विहितान् हि तान्	= ७.२२ च
* मयैव ते निहताः पूर्वमेव	= ११.३३ तृ
मयैव विहितान् हि तान्	७.२२ च
* मयैव विहितान् हितान्	= ७.२२ च

* मयैवैता(?) निहिताः पूर्वमेव	= ११-३३ तृ
मयैवैते निहिताः पूर्वमेव	११-३३ तृ
* मयैवैते निहिताः सर्वमेव	= ११-३३ तृ
* मयैवैते निहिताः पूर्वमेव	= ११-३३ तृ
मय्यर्पितमनोबुद्धिः	८-७ तृ
मय्यर्पितमनोबुद्धिः	१२-१४ तृ
मय्यावेशितचेतसाम्	१२-७ च
मय्यावेश्य मनो ये माम्	१२-२ प्र
मय्यासक्तमनाः पार्थ	७-१ प्र
मय्येव मन आधत्स्व	१२-८ प्र
* मय्येव मनः संधत्स्व	= १२-८ प्र
* मय्येव व्यवसायस्ते	= १८-५९ तृ
* मय्येवासौ च वर्तते	= ६-३१ च
मरणादतिरिच्यते	२-३४ च
* मरणादि(!)ति रिच्यते	= २-३४ च
मरीचिर्मरुतामस्मि	१०-२१ तृ
* मर्षामर्षभयोद्वेगैः	= १२-१५ तृ
महति स्यन्दने स्थितौ	१-१४ द्वि
महर्षयः सप्त पूर्वं	१०-६ प्र
* महर्षीणां हि सर्वशः	= १०-२ च
महर्षीणां च सर्वशः	१०-२ च
महर्षीणां भृगुरहम्	१०-२५ प्र
महात्मानस्तु मां पार्थ	९-१३ प्र
* महात्मानस्तु मे पार्थ	= ९-१३ प्र
* महात्म्य(?)मपि चाव्ययम्	= ११-२ च
महाबाहो बहुबाहूरूपादम्	११-२३ द्वि
महाभूतान्यहंकारः	१३-५ प्र
* महायोगीश्वरो हरिः	= ११-९ द्वि
महायोगेश्वरो हरिः	११-९ द्वि
महाशानो महापाप्मा	३-३७ तृ
मां हि पार्थ व्यपाश्रित्य	९-३२ प्र
* मा कर्मफलहेतुभृत्	= २-४७ तृ
मा कर्मफलहेतुर्भूः	२-४७ तृ
* मा क्लैव्यं गच्छ कौन्तेय	= २-३ प्र
मां च योऽव्यभिचारेण	१४-२६ प्र

* मां चैवान्तःशरीरस्थम् १६-१७[*२] तृ	
मां चैवान्तःशरीरस्थम्	१७-६ तृ
माता धाता पितामहः	९-१७ द्वि
मातुलाः श्वशुराः पौत्राः	१-३४ तृ
* मा(?) तु वेद न कश्चन	= ७-२६ च
* मा ते व्यथा मा च विमूढता भूत्	= ११-४९ प्र
मा ते व्यथा मा च विमूढभावः	११-४९ प्र
* मा ते सङ्गः स्वकर्मणि	= २-४७ च
* मा ते सङ्गोऽस्तु कर्मणि	= २-४७ च
मा ते सङ्गोऽस्वकर्मणि	२-४७ च
मात्रास्पर्शास्तु कौन्तेय	२-१४ प्र
माधवः पाण्डवश्चैव	१-१४ तृ
मानापमानयोस्तुल्यः	१४-२५ प्र
* मानावमानयोस्तुल्यः	= १४-२५ प्र
* मानुषाणामुपद्रवः	३-३७[*५] च
* मानुषीतनुमाश्रितम्	= ९-११ द्वि
मानुषीं तनुमाश्रितम्	९-११ द्वि
* मानुषीं तनुमाश्रिताः	= ९-११ द्वि
* मानुषीं तनुमाश्रितम्	= ९-११ द्वि
मां तु वेद न कश्चन	७-२६ च
मां ध्यायन्त उपासते	१२-६ च
* मा प्रणश्यति तेऽव्ययम्(?)	= ६-३० च
मा फलेषु कदाचन	२-४७ द्वि
मामकाः पाण्डवाश्चैव	१-१ तृ
* मामनुस्मर बुध्य च	= ८-७ द्वि
मामनुस्मर युध्य च	८-७ द्वि
* मामप्राप्य च कौन्तेय	= १६-२० तृ
* मामप्राप्येव कौन्तेय	= १६-२० तृ
मामप्राप्यैव कौन्तेय	१६-२० तृ
* मामप्राप्यैव कौन्तेय	७-१५[*१] तृ
मामात्मपरदेहेषु	१६-१८ तृ
* मामाविश्य च भूतानि	= १५-१३ प्र
* मामाश्रित्य भजन्ति ते	= ७-२९ द्वि
* मामाश्रित्य यजन्ति ते	= ७-२९ द्वि
* मामाश्रित्य यतन्ति ते	= ७-२९ द्वि

मामाश्रित्य यतन्ति ये	७.२९ द्वि	* मा शुचः संपदं देवीम्	= १६.५ तृ
मामिच्छाप्तुं धनंजय	१२.९ च	मा शुचः संपदं देवीम्	१६.५ तृ
* मामिहाप्तुं धनंजय	= १२.९ च	* मासानां मार्गशीर्षोऽस्मि	= १०.३५ तृ
मामुपेत्य तु कौन्तेय	८.१६ तृ	* मासानां मार्गशीर्षो ह	= १०.३५ तृ
मामुपेत्य पुनर्जन्म	८.१५ प्र	मासानां मार्गशीर्षोऽहम्	१०.३५ तृ
* मामुपेत्य कौन्तेय	= ८.१६ तृ	माहात्म्यमपि चाव्ययम्	११.२ च
* मामेकं कारणं ब्रज	= १८.६६ द्वि	* मित्रद्रोहि च पातकम्	= १.३८ च
मामेकं शरणं ब्रज	१८.६६ द्वि	मित्रद्रोहे च पातकम्	१.३८ च
मामेभ्यः परमव्ययम्	७.१३ च	मिथ्याचारः स उच्यते	३.६ च
* मामेव ये प्रपद्यन्ति	= ७.१४ तृ	* मिथ्यैव व्यवसायस्ते	= १८.५९ तृ
मामेव ये प्रपद्यन्ते	७.१४ तृ	* मिथ्यैवाध्यवसायस्ते	= १८.५९ तृ
* मामेवानुत्तमं गतिम्	= ७.१८ च	मिथ्यैव व्यवसायस्ते	१८.५९ तृ
मामेवानुत्तमां गतिम्	७.१८ च	मुक्तसङ्गः समाचर	३.९ च
* मामेवैष्यत्यसंशयः	= १८.६८ च	मुक्तसङ्गोऽनहंवादी	१८.२६ प्र
* मामेवैष्यसि युक्तैवम्	= ९.३४ तृ	मुक्तो यः स च मे प्रियः	१२.१५ च
* मामेवैष्यसि युक्तैवम्	= ९.३४ तृ	* मुक्तो यः स हि मे प्रियः	= १२.१५ च
* मामेवैष्यसि सत्यं ते	= १८.६५ तृ	मुखं च परिशुष्यति	१.२९ द्वि
* मामेवै(?)त्यस्यसंशयः	= ८.७ च	* मुखं च परिशुष्यते	= १.२९ द्वि
* मामेवैष्यत्यसंशयम्	= १८.६८ च	* मुखं चापि विशुष्यति	= १.२९ द्वि
* मामेवैष्यत्यसंशयम्	= ८.७ च	* मुखेषु विगतस्पृहः	= २.५६ द्वि
* मामेवैष्यसि मुक्तैवम्	= ९.३४ तृ	मुच्यन्ते तेऽपि कर्मभिः	३.३१ च
* मामेवैष्यसि युक्तैवम्	= ९.३४ तृ	* मुच्यन्ते ते हि कर्मभिः	= ३.३१ च
* मामेवैष्यसि सत्यं ते	= ९.३४ तृ	* मुच्यन्ते सर्वकर्मभिः	= ३.३१ च
मामेवैष्यत्यसंशयः	१८.६८ च	मुच्यन्ते सर्वकिल्बिषैः	३.१३ द्वि
मामेवैष्यसि युक्तैवम्	९.३४ च	* मुच्यन्ते सर्वकिल्बिषैः	= ३.३१ च
मामेवैष्यसि सत्यं ते	१८.६५ तृ	* मुनयः संशितव्रताः	= ४.२८ च
मामेवैष्यत्यसंशयः	८.७ च	मुनिर्मोक्षपरायणः	५.२८ द्वि
* मामेवैष्यत्यसंशयम्	= ८.७ च	मुनीनामप्यहं व्यासः	१०.३७ तृ
* मां प्राप्य न पुनर्जन्म	= ८.२२ प्र[*३] प्र	* मुनीनामस्म्यहं व्यासः	= १०.३७ तृ
माययापहतज्ञानाः	७.१५ तृ	* मूढग्रहेणात्मनो यत्	= १७.१९ प्र
* मायया प्रहतज्ञानाः	= ७.१५ तृ	मूढग्रहेणात्मनो यत्	१७.१९ प्र
* मायया मद्गतज्ञानाः	= ७.१५ तृ	मूढयोनिषु जायते	१४.१५ च
* मायाभूतं चराचरम्	= १०.३९ च	* मूढाग्रहेणात्मनो यत्	= १७.१९ प्र
* मायामतितरन्ति ते	= ७.१४ च	* मूढाचारः स उच्यते	= ३.६ च
मायामेतां तरन्ति ते	७.१४ च	* मूढा जन्मनि जन्मनि	७.१५[*१] द्वि
मार्दवं हीरचापलम्	१६.२ च	मूढा जन्मनि जन्मनि	१६.२० द्वि
		* मूढा(?) योनिषु जायते	= १४.१५ च

१४ [भगवद्गीता]

* मूढो मामजमव्ययम्	= ७.२५ च	* मोह एव च पाण्डव	= १४.२२ द्वि
मूढोऽयं नाभिजानाति	७.२५ तृ	* मोहजालविमोहिताः	= १६.१६ द्वि
मूर्तयः संभवन्ति याः	१४.४ द्वि	मोहजालसमावृताः	१६.१६ द्वि
* मूर्धन्याधाय च प्राणान्	= ८.१२ तृ	* मोहनं सर्वदेहिनाम्(?)	= १४.८ द्वि
* मूर्धनादायात्मनः प्राणम्	= ८.१२ तृ	मोहनं सर्वदेहिनाम्	१४.८ द्वि
* मूर्ध्नाधाय आत्मनः प्राणम्	= ८.१२ तृ	* मोहनं नाभिजानाति	= ७.१३ तृ
* मूर्ध्नाधाय मनः प्राणम्	= ८.१२ तृ	* मोहमस्य ददाति च	= ३.३७[*४]द्वि
मूर्ध्नाधाय आत्मनः प्राणम्	८.१२ तृ	मोहमेव च पाण्डव	१४.२२ द्वि
* मूर्ध्नाधाय आत्मनः प्राणान्	= ८.१२ तृ	* मोहयंस्तु मुहुर्मुहुः	३.३७[*४] च
मृगाणां च मृगेन्द्रोऽहम्	१०.३० तृ	* मोहयन् पार्थ तिष्ठति	३.३७[*२] च
* मृतिसंसारवर्त्मनि	= ९.३ च	* मोहस्यैव वशं गतः	६.३७[*१] च
मृत्युं श्रुतिपरायणाः	१३.२५ च	* मोहस्यैव वशं गताः	= १६.१६ द्वि
मृत्युसंसारवर्त्मनि	९.३ च	मोहात् तस्य परित्यागः	१८.७ तृ
मृत्युसंसारसागरात्	१२.७ द्वि	* मोहादारभते कर्म	= १८.२५ तृ
* मृत्युसंसारसागरात्	= १३.२५ च	मोहादारभ्यते कर्म	१८.२५ तृ
* मृत्युः(?) संसारवर्त्मनि	= ९.३ च	* मोहाद्गृहीत्वासद्वाहम्	= १६.१० तृ
* मृत्युः संसारसागरात्	= १२.७ द्वि	मोहाद्गृहीत्वासद्वाहान्	१६.१० तृ
* मृत्युः सर्वहरश्चास्मि	= १०.३४ प्र	* मोहार्तस्य परित्यागः	= १८.७ तृ
मृत्युः सर्वहरश्चाहम्	१०.३४ प्र	मोहितं नाभिजानाति	७.१३ तृ
* मृत्यूनां कुसुमाकरः	= १०.३५ च	* मोहि(?)नं सर्वदेहिनाम्	= १४.८ द्वि
* मेधाविच्छिन्नसंशयः	= १८.१० च	मोहोऽयं विगतो मम	११.१ च
मेधावी छिन्नसंशयः	१८.१० च	मौनं चेवास्मि गुह्यानाम्	१०.३८ तृ
मेरुः शिखरिणामहम्	१०.२३ च	मौनमात्मविनिग्रहः	१७.१६ द्वि
* मैत्रः करुण आत्मवान्	= १२.१३ द्वि	य आस्ते मनसा स्मरन्	३.६ द्वि
मैत्रः करुण एव च	१२.१३ द्वि	* य इदं परमं गुह्यम्	= १८.६८ प्र
* मैत्रो वरुण(?) एव च	= १२.१३ द्वि	य इमं परमं गुह्यम्	१८.६८ प्र
* मोक्षं बन्धं च या वेत्ति	= १८.३० तृ	य एतेऽन्न समागताः	१.२३ द्वि
* मोक्षयिष्यामि मा शुच	= १८.६६ च	य एनं वेत्ति हन्तारम्	२.१९ प्र
मोक्षयिष्यामि मा शुचः	१८.६६ च	* य एनं वेद हन्तारम्	= २.१९ प्र
* मोक्ष(?)से कर्मबन्धनैः	= ९.२८ द्वि	य एनमजमव्ययम्	२.२१ द्वि
मोक्षयसे कर्मबन्धनैः	९.२८ द्वि	य एवं वेत्ति पुरुषम्	१३.२३ प्र
* मोघज्ञानविचेतसः	= ९.१२ द्वि	* य एव वेत्ति पुरुषम्	= १३.२३ प्र
* मोघज्ञानामचेतसाः(?)	= ९.१२ द्वि	यं यं वापि स्मरन् भावम्	८.६ प्र
मोघज्ञाना विचेतसः	९.१२ द्वि	* यं यं चान्ते स्मरन् भावम्	= ८.६ प्र
* मोघदाशा(?)मोघकाणाः(?)	= ९.१२ प्र	* यं यं चापि स्मरन् भावम्	= ८.६ प्र
मोघं पार्थ स जीवति	३.१६ च	यं लब्ध्वा चापरं लाभम्	६.२२ प्र
मोघाशा मोघकर्माणः	९.१२ प्र	* यं लब्ध्वा चापरो लाभः	= ६.२२ प्र

- * यं लब्ध्वा नाधिकं लाभम् = ६.२२ प्र
 * यं लब्ध्वा नापरं लाभम् = ६.२२ प्र
 * यं संन्यास इति प्राहुः = ६.२ प्र
 * यं संन्यासमिति प्राहुः = ६.२ प्र
 * यं हि न व्यथयन्त्येते = २.१५ प्र
 * यः पठेत् सततं पुमान्

१८.७८[*१] द्वि

- यः पश्यति तथात्मानम् = १३.२९ तृ
 * यः पश्यति तदात्मानम् = १३.२९ तृ
 * यः पश्यति न पश्यति = १३.२७ च
 * यः पश्यति सदात्मानम् = १३.२९ तृ
 यः पश्यति स पश्यति = ५.५ च
 यः पश्यति स पश्यति = १३.२७ च
 यः प्रयाति त्यजन् देहम् = ८.१३ तृ
 यः प्रयाति स मद्भावम् = ८.५ तृ
 * यः प्रयाति स मद्भावम् = ८.१३ तृ
 * यः प्रयाति सा[सो]ऽहंभावम् = ८.५ तृ
 * यः प्रयान्ति(!) स मद्भावम् = ८.५ तृ
 * यक्षरक्षांसि राक्षसाः = १७.४ द्वि
 यक्षरक्षांसि राजसाः = १७.४ द्वि
 * यक्षा(!)यात् कर्मणोऽन्यत्र = ३.९ प्र
 * यक्षे(?) दास्यामि मोदिष्ये = १६.१५ तृ
 * यक्षे दास्यामि मोदिष्ये = १६.१५ तृ
 यक्ष्ये दास्यामि मोदिष्ये = १६.१५ तृ
 यच्चन्द्रमसि यच्चाग्नौ = १५.१२ तृ
 यच्चान्यद्द्रष्टुमिच्छसि = ११.७ च
 * यच्चान्य(?) द्रष्टुमिच्छसि = ११.७ च
 * यच्चावहासार्थमसत्कृतोऽसि = ११.४२ प्र
 यच्चापि सर्वभूतानाम् = १०.३९ प्र
 * यच्चाप्युत्क्रमते(?)श्वरः = १५.८ द्वि
 यच्चाप्युत्क्रमतीश्वरः = १५.८ द्वि
 * यच्चावहासार्थनम(?)स्कृतोऽसि = ११.४२ प्र
 * यच्चावहासार्थमसत्कृतोऽपि = ११.४२ प्र

- यच्चावहासार्थमसत्कृतोऽसि = ११.४२ प्र
 * यच्चास्ति सर्वभूतानाम् = १०.३९ प्र
 यच्छोकमुच्छोषणमिन्द्रियाणाम् = २.८ द्वि
 * यच्छुक्त्वा मोक्ष्यसेऽशुभात् = ९.१ च
 यच्छ्रेय एतयोरेकम् = ५.१ तृ
 यच्छ्रेयः स्यान्निश्चितं ब्रूहि तन्मे = २.७ तृ
 * यच्छ्रेयानेतयोरेकः = ५.१ तृ
 * यजन्त इति देवताः = ४.१२ द्वि
 यजन्त इह देवताः = ४.१२ द्वि
 * यजन्तश्च इद्व्रताः = ९.१४ द्वि
 * यजन्ति विधिपूर्वकम् = ९.२३ च
 * यजन्ते कामयज्ञैस्ते = १६.१७ तृ
 * यजन्ते तामसा गणाः = १७.४ च
 यजन्ते तामसा जनाः = १७.४ च
 यजन्ते नामयज्ञैस्ते = १६.१७ तृ
 * यजन्ते नाम यज्ञैस्ते = १६.१७ तृ
 * यजन्ते मानयज्ञैस्ते = १६.१७ तृ
 * यजन्ते मामुपासते = ९.१५ द्वि
 * यजन्तेऽविधिपूर्वकम् = ९.२३ च
 यजन्ते श्रद्धयान्विताः = ९.२३ द्वि
 यजन्ते श्रद्धयान्विताः = १७.१ द्वि
 यजन्ते सात्त्विका देवान् = १७.४ प्र
 * यजन्ते सात्त्विकान् देवान् = १७.४ प्र
 यजन्तो मामुपासते = ९.१५ द्वि
 यजन्यविधिपूर्वकम् = ९.२३ च
 यज्जुहोपि ददासि यत् = ९.२७ द्वि
 * यज्ज्ञात्वा न पुनः किञ्चित् = ७.२ तृ
 यज्ज्ञात्वा न पुनर्मोहम् = ४.३५ प्र
 * यज्ज्ञात्वा न पुनर्मोहान् = ४.३५ प्र
 यज्ज्ञात्वा नेह भूयोऽन्यत् = ७.२ तृ
 यज्ज्ञात्वा मुनयः सर्वे = १४.१ तृ
 यज्ज्ञात्वामृतमश्नुते = १३.१२ द्वि
 * यज्ज्ञात्वा मोक्ष(?)सेऽशुभात् = ४.१६ च
 * यज्ज्ञात्वा मोक्ष(?)सेऽशुभात् = ९.१ च
 यज्ज्ञात्वा मोक्ष्यसेऽशुभात् = ४.१६ च
 यज्ज्ञात्वा मोक्ष्यसेऽशुभात् = ९.१ च
 * यज्ज्ञात्वा मोक्ष्यसेऽश्रमात् = ४.१६ च

* यज्ञज्ञानं विद्धि सात्त्विकम् = १८.२० च	* यतः प्रवृत्तिं भूतानाम् = १८.४६ प्र
यज्ञः कर्मसमुद्भवः ३.१४ न	यतः प्रवृत्तिर्भूतानाम् १८.४६ प्र
* यज्ञकर्मसमुद्भवः = ३.१४ च	* यतचित्तेन्द्रियः(?) क्रियः = ६.१२ द्वि
यज्ञक्षपितकल्मषाः ४.३० च	यतचित्तेन्द्रियक्रियः ६.१२ द्वि
* यज्ञक्षपितकिल्बिषाः = ४.३० च	* यतचित्तेन्द्रियक्रियाः = ६.१२ द्वि
* यज्ञक्षयितकल्मषाः = ४.३० च	यततामपि सिद्धानाम् ७.३ तृ
यज्ञदानतपःकर्म १८.३ तृ	यतते च ततो भूयः ६.४३ तृ
यज्ञदानतपःकर्म १८.५ प्र	* यततोऽपि हि कौन्तेय = २.६० प्र
यज्ञदानतपःक्रियाः १७.२४ द्वि	* यततोऽप्यकृतात्मानः = १५.११ तृ
* यज्ञदानं तपःक्रियाः = १७.२४ द्वि	* यततो ब्रह्मनिर्वाणम् = ५.२६ तृ
यज्ञशिष्टामृतभुजः ४.३१ प्र	यततो ह्यपि कौन्तेय २.६० प्र
* यज्ञशिष्टाशनाः सन्तः = ३.१३ प्र	यतन्तश्च दृढव्रताः ९.१४ द्वि
यज्ञशिष्टाशिनः सन्तः ३.१३	* यतन्तश्च यतव्रताः = ९.१४ द्वि
* यज्ञ(?)श्चाश्रद्धानश्च = ४.४० प्र	* यतन्तोऽन्यकृतात्मानः = १५.११ तृ
* यज्ञसृष्टामृतभुजः = ४.३१ प्र	* यतन्तोऽपि कृतात्मानः = १५.११ तृ
यज्ञस्तपस्तथा दानम् १७.७ तृ	* यतन्तोऽप्यकृतात्मानः = १५.११ प्र
यज्ञाद्भवति पर्जन्यः ३.१४ तृ	यतन्तोऽप्यकृतात्मानः १५.११ तृ
यज्ञानां जपयज्ञोऽस्मि १०.२५ तृ	* यतन्तो मां दृढव्रताः = ९.१४ द्वि
* यज्ञानां जपयज्ञोऽहम् = १०.२५ तृ	यतन्तो योगिनश्चैनम् १५.११ प्र
यज्ञायाचरतः कर्म ४.२३ तृ	* यतन्तो योगिनश्चैनम् = १५.११ तृ
* यज्ञायारभतः कर्म = ४.२३ तृ	* यतन्तो योगिनश्चैव = १५.११ प्र
यज्ञार्थात् कर्मणोऽन्यत्र ३.९ प्र	* यतन्तो योगिनश्चैवम् = १५.११ प्र
* यज्ञाश्च विहिताः पराः = १७.२३ च	* यतमाना दृढव्रताः = ९.१४ द्वि
यज्ञाश्च विहिताः पुरा १७.२३ च	* यतमाना यतव्रताः = ९.१४ द्वि
* यज्ञे तपसि दानं च = १७.२७ प्र	यतयः संशितव्रताः ४.२८ च
यज्ञे तपसि दाने च १७.२७ प्र	यतवाक्कायमानसः १८.५२ द्वि
यज्ञेनैवोपजुह्वति ४.२५ च	* यतवाक्कायमानसम् = १८.५२ द्वि
* यज्ञेनैवावजुह्वति = ४.२५ च	यतात्मा दृढनिश्चयः १२.१४ द्वि
* यज्ञैरिष्टा स्वर्गंति प्रार्थयन्ति	* यतीनां जितचेतसाम् = ५.२६ द्वि
= ९.१९ द्वि	यतीनां यतचेतसाम् ५.२६ द्वि
यज्ञैरिष्टा स्वर्गंति प्रार्थयन्ते ९.२० द्वि	यतेन्द्रियमनोबुद्धिः ५.२८ प्र
* यज्ञो दानं तपःकर्म = १८.५ तृ	* यतो यतो निवर्तते = ६.२६ प्र
* यज्ञो दानं तपःक्रियाः = १७.२४ द्वि	यतो यतो निश्चरति ६.२६ प्र
यज्ञो दानं तपश्चैव १८.५ तृ	* यतो यतो निश्चलति = ६.२६ प्र
* यत आसीत् तत्परः = २.६१ द्वि	* यतो यतो निःसरति = ६.२६ प्र
यतः प्रवृत्तिः प्रसृता पुराणी १५.४ च	यत् करोपि यदश्नासि ९.२७ प्र
* यतः प्रवृत्तिर्भूतानाम् = १८.४६ प्र	* यत् कर्मांभतेऽर्जुन = १८.१५ द्वि

* यत् क्षेत्रं यच्च यादृक् च	= १३-३ प्र
* यत् क्षेत्रं यं च यादृक् च	= १३-३ प्र
यत् तज्ज्ञानं मतं मम	१३-२ च
* यत् तत् तामस(?)मुच्यते	= १८-२३ च
यत् तत् तामसमुच्यते	१८-२५ च
* यत् तत् पश्यसि कौन्तेय	= ९-२७ तृ
यत् तत् सात्त्विकमुच्यते	१८-२३ च
यत् तदग्रेऽमृतोपमम्	१८-३८ द्वि
यत् तदग्रे विपमिव	१८-३७ प्र
* यत् तदात्वेऽमृतोपमम्	= १८-३८ द्वि
* यत् तदात्वे विपमिव	= १८-३७ प्र
* यत् तद्विभूतिमत् सत्त्वम्	= १०-४१ प्र
यत् तपस्यसि कौन्तेय	९-२७ तृ
* यत् तस्यापि हि कौन्तेय	= २-६० द्वि
* यत् तु कर्मफलत्यागी	= १८-११ तृ
यत् तु कामेप्सुना कर्म	१८-२४ प्र
* यत् तु कालेप्सुना कर्म	= १८-२४ प्र
यत् तु कृत्स्नवदेकस्मिन्	१८-२२ प्र
* यत् तु कृत्स्नस्तदेकस्मिन्	= १८-२२ प्र
यत् तु प्रत्युपकारार्थम्	१७-२१ प्र
* यत् तपसि दाने च	= १७-२७ प्र
* यत् तेऽहं मि(?)यमाणाय	= १०-१ तृ
यत् तेऽहं प्रीयमाणाय	१०-१ तृ
* यत् त्वकृत्स्नविदेकस्मिन्	= १८-२२ प्र
यत् त्वयोक्तं वचस्तेन	११-१ तृ
* यत् प्रयाति स मन्नावम्	= ८-५ तृ
* यत् प्राप्य न निवर्तन्ते	= ८-२१ तृ
यत्र काले त्वनावृत्तिम्	८-२३ प्र
यत्र चैवात्मनात्मानम्	६-२० तृ
* यत्र पार्थो धनंजयः	= १८-७८ द्वि
यत्र पार्थो धनुर्धरः	१८-७८ द्वि
* यत्र योगीश्वरः कृष्णः	= १८-७८ प्र
यत्र योगेश्वरः कृष्णः	१८-७८ प्र
* यत्र सर्वं प्रतिष्ठितम्	= ८-२२ च
* यत्रारूढानि मायया	= १८-६१ च
यत्रोपरमते चित्तम्	६-२० प्र
* यत् सांख्यैः प्राप्यते ज्ञानम्	= ५-५ प्र

यत् सांख्यैः प्राप्यते स्थानम्	५-५ प्र
यथाकाशस्थितो नित्यम्	९-६ प्र
* यथाकाशस्थितो वायुः	= ९-६ प्र
यथा कुर्वन्ति भारत	३-२५ द्वि
* यथा ज्ञानं लभिस्यति	= ७-१ च
* यथा ज्ञास्यति तच्छृणु	= ७-१ च
यथा ज्ञास्यसि तच्छृणु	७-१ च
* यथा तु धर्मकामार्थान्	= १८-३४ प्र
यथादर्शो मलेन च	३-३८ द्वि
* यथादर्शो मलेन वा	= ३-३८ द्वि
यथा दीपो निवातस्थः	६-१९ प्र
* यथा धर्ममधर्मं च	= १८-३१ प्र
यथा नदीनां बहवोऽम्बुवेगाः	११-२८ प्र
यथा प्रकाशयत्येकः	१३-३३ प्र
* यथा प्रकाशयत्येकम्	= १३-३३ प्र
* यथा प्रकाशयत्येषः	= १३-३३ प्र
* यथा प्रदीपज्वलनं पतङ्गाः	= ११-२९ प्र
यथा प्रदीपं ज्वलनं पतङ्गाः	११-२९ प्र
यथाभागमवस्थिताः	१-११ द्वि
* यथा भूतपृथग्भावम्	= १३-३० प्र
यथावच्छृणु तान्यपि	१८-१९ च
* यथावज्ञाभिजानाति	= १८-३१ तृ
यथा विन्दति तच्छृणु	१८-४५ च
* यथा संहरते चायम्	= २-५८ प्र
यथा सर्वगतं लौक्यमात्	१३-३२ प्र
* यथा स्थास्यति निश्चला	= २-५३ द्वि
* यथा स्वप्नं भयं शोकम्	= १८-३५ प्र
यथेच्छसि तथा कुरु	१८-६३ च
यथैषांसि समिद्धोऽग्निः	४-३७ प्र
यथोक्तं पर्युपासते	१२-२० द्वि
यथोत्वेनावृतो गर्भः	३-३८ तृ
* यदकृत्स्नविदेकस्मिन्	= १८-२२ प्र
* यदक्षरं ब्रह्मविदो वदन्ति	= ८-११ प्र
यदक्षरं वेदविदो वदन्ति	८-११ प्र
यदग्रे चानुबन्धे च	१८-३९ प्र
यदहंकारमाश्रित्य	१८-५९ प्र
* यदहं न च वर्तेयम्	= ३-२३ प्र

* यदा तद्भावभावितः	= ८.६ च	* यद्भूत्वा न निवर्तते	= १५.६ तृ
यदा ते मोहकलिलम्	२.५२ प्र	यद्भूत्वा न निवर्तन्ते	१५.६ तृ
* यदा त्वं मोहकलिलम्	= २.५२ प्र	* यद्भूत्वा न निवर्तते	= १५.६ तृ
* यदादित्यगतं ज्योतिः	= १५.१२ प्र	* यद्यथा ते न पश्यन्ति	= १.३८ प्र
यदादित्यगतं तेजः	१५.१२ प्र	यद्यदाचरति श्रेष्ठः	३.२१ प्र
* यदा दीपो निवातस्थः	= ६.१९ प्र	* यद्यदाचरते श्रेष्ठः	= ३.२१ प्र
* यदा दृष्टा(?)नुपश्यति	= १४.१९ द्वि	यद्यद्विभूतिमत् सत्त्वम्	१०.४१ प्र
यदा दृष्टानुपश्यति	१४.१९ द्वि	यद्यप्येते न पश्यन्ति	१.३८ प्र
यदा भूतपृथग्भावम्	१३.३० प्र	* यद्यहंकारमाश्रित्य	= १८.५९ प्र
यदा यदा हि धर्मस्य	४.७ प्र	* यद्यहं न प्रवर्तेय	= ३.२३ प्र
* यदा यदा हि धर्माख्या	= ४.७ प्र	* यद्यहं [न] प्रवर्तयम्	= ३.२३ प्र
यदा विनियतं चित्तम्	६.१८ प्र	* यद्यास्ते मनसा चरन्	= ३.६ द्वि
* यदा संहरते कामान्	= २.५५ प्र	यद्राज्यसुखलोभेन	१.४५ तृ
यदा संहरते चायम्	२.५८ प्र	* यद्वा जयेम उत वा नो जयेयुः	= २.६ द्वि
* यदा सत्त्वे प्रवृत्ते तु	= १४.१४ प्र	यद्वा जयेम यदि वा नो जयेयुः	२.६ द्वि
यदा सत्त्वे प्रवृद्धे तु	१४.१४ प्र	यद्विकारि यतश्च यत्	१३.३ द्वि
* यदा सत्त्वे विवृद्धे तु	= १४.१४ प्र	* यं तां वदसि केशव	= १०.१४ द्वि
* यदा स्थास्यति निश्चलम्	= २.५३ द्वि	* यन्त्रारूढानि मानव	= १८.६१ च
यदा स्थास्यति निश्चला	२.५३ द्वि	यन्त्रारूढानि मायया	१८.६१ च
* यदा स्थास्यति निश्चिता	= २.५३ द्वि	* यं दृष्ट्वा चापरं लाभम्	= ६.२२ प्र
* यदा स्थास्यति निष्फला	= २.५३ द्वि	यन्मनोऽनुविधीयते	२.६७ द्वि
यदा हि नेन्द्रियार्थेषु	६.४ प्र	* यन्मनोऽनुविधीयते	२.६९[*२] द्वि
* यदिच्छसि तथा कुरु	= १८.६३ च	यन्मां वदसि केशव	१०.१४ द्वि
यदिच्छन्तो ब्रह्मचर्यं चरन्ति	८.११ तृ	* यन्मा वदसि केशव	= १०.१४ द्वि
* यदिच्छन्तो ब्रह्मचर्यं चरन्ति	= ८.११[*१] तृ	यन्मे त्वदन्येन न दृष्टपूर्वम्	११.४७ च
* यदि भा(?) सदृशी सा स्यात्	= ११.१२ तृ	* यन्मे वदसि केशव	= १०.१४ द्वि
यदि भाः सदृशी सा स्यात्	११.१२ तृ	* यमः संयच्छतामहम्	= १०.२९ च
* यदि भाः सदृशी सूर्यात्	= ११.१२ तृ	यमः संयमतामहम्	१०.२९ च
यदि मामप्रतिकारम्	१.४६ प्र	* यमः संयमिनामहम्	= १०.२९ च
* यदि ह्यहं न वर्तेय	= ३.२३ प्र	* यमादावचला बुद्धिः	= २.५३ तृ
यदि ह्यहं न वर्तयम्	३.२३ प्र	* यं प्राप्य न निवर्तन्ते	८.२१ तृ
* यदृच्छया चोपनतम्	= २.३२ प्र	* यं प्राप्य न पुनर्जन्म	८.२२पू[*३] प्र
यदृच्छया चोपपन्नम्	२.३२ प्र	* यं मां वदसि केशव	= १०.१४ द्वि
यदृच्छालाभसंतुष्टः	४.२२ प्र	* यं(?) मे त्वदन्येन न दृष्टपूर्वम्	= ११.४७ च
यदेभिः स्यात् त्रिभिर्गुणैः	१८.४० च		

* यथा तु कर्मकामार्थान्	= १८-३४ प्र
* यथा तु धर्मकामार्थम्	= १८-३४ प्र
यथा तु धर्मकामार्थान्	१८-३४ प्र
यथा धर्ममधर्मं च	१८-३१ प्र
* यथार्थबुद्धिकामार्थान्	= १८-३४ प्र
* यथा स्वप्नभयं शोकम्	= १८-३५ प्र
* यथा स्वप्नं भयं क्रोधम्	= १८-३५ प्र
यथा स्वप्नं भयं शोकम्	१८-३५ प्र
* यथा स्वास्थ्यं भयं शोकम्	= १८-३५ प्र
पयेदं धार्यते जगत्	७-५ च
* यश्च(?)न्द्रमसि यच्चाग्नौ	= १५-१२ तृ
* यश्च पश्यसि कौन्तेय	= ९-२७ तृ
* यश्चात्मारतिरेव स्यात्	= ३-१७ प्र
यश्चैनं मन्यते हतम्	२-१९ द्वि
यः शास्त्रविधिसुत्सृज्य	१६-२३ प्र
* यः शोकमुच्छोपणमिन्द्रियाणाम्	= २-८ द्वि
* यः शोषमुच्छोपणमिन्द्रियाणाम्	= २-८ द्वि
* यः श्रेयानेतयोरेकः	= ५-१ तृ
* यष्ट्य इत्येव मनः	= १७-११ तृ
* यष्ट्यमित्येव मनः	= १७-११ तृ
* यष्ट्यमेवेति ततः	= १७-११ तृ
यष्ट्यमेवेति मनः	१७-११ तृ
यस्तं वेद स वेदवित्	१५-१ च
यस्तु कर्मफलत्यागी	१८-११ तृ
* यस्तु सर्वेषु भूतेषु	= ८-२० तृ
* यस्त्वयोक्तं वचस्तेन	= ११-१ तृ
यस्त्वात्मारतिरेव स्यात्	३-१७ प्र
यस्विन्द्रियाणि मनसा	३-७ प्र
यस्मात् क्षरमतीतोऽहम्	१५-१८ प्र
* यस्माद्युध्यस्व भारत	= २-१८ च
* यस्माद्योगिनमुत्तमम्	= ६-२७ द्वि
यस्माद्वोद्विजते लोकः	१२-१५ प्र
* यस्माद्वोद्विजते लोकाः(?)	= १२-१५ प्र
यस्मिन् गता न निवर्तन्ति भूयः	१५-४ द्वि

* यस्मिन् गतो न निवर्तति भूयः	= १५-४ द्वि
* यस्मिन् गतो न निवर्तत भूयः	= १५-४ द्वि
* यस्मिन् स्तुतो(?) न दुःखेन	= ६-२२ तृ
* यस्मिन् स्थिते न दुःखेन	= ६-२२ तृ
यस्मिन् स्थितो न दुःखेन	६-२२ तृ
यस्य नाहंकृतो भावः	१८-१७ प्र
* यस्य बुद्धिर्न लिप्यते	= १८-१७ द्वि
* यस्य सर्वे समारम्भाः	= २-४८ [*१] प्र
यस्य सर्वे समारम्भाः	४-१९ प्र
* यस्यां जागर्ति(!) भूतानि	= २-६९ तृ
यस्यां जाग्रति भूतानि	२-६९ तृ
* यस्यां जाग्रन्ति(!) भूतानि	= २-६९ तृ
यस्यान्तःस्थानि भूतानि	८-२२ तृ
यः सदा मुक्त एव सः	५-२८ च
* यः सदा युक्त एव सः	= ५-२८ च
* यः समः सर्वभूतेषु	= ८-२० तृ
यः स मामेति पाण्डव	११-५५ च
* यः सर्व एवेपु(?)	= ८-२० तृ
* यः सर्वत्रानभिज्ञेयः	= २-५७ प्र
यः सर्वत्रानभिस्नेहः	२-५७ प्र
* यः सर्वेष्वपि भूतेषु	= ८-२० तृ
यः स सर्वेषु भूतेषु	८-२० तृ
यातयामं गतरसम्	१७-१० प्र
याति नास्त्यत्र संशयः	८-५ च
* याति नास्त्यत्र संशयः	= ८-१३ च
याति पार्थानुचिन्तयन्	८-८ च
* याति पार्थानुचिन्तया	= ८-८ च
* याति(?) ब्रह्म सनातनम्	= ४-३१ द्वि
या निशा सर्वभूतानाम्	२-६९ प्र
यानेव हत्वा न जिजीविषामः	२-६ तृ
यान्ति देवव्रता देवान्	९-२५ प्र
यान्ति ब्रह्म सनातनम्	४-३१ द्वि
यान्ति मद्याजिनोऽपि माम्	९-२५ च
* यान्ति सर्गे परंतप	= ७-२७ च
* या प्रयाति स मद्भाषम्	= ८-५ तृ

याभिर्विभूतिभिलोकान्	१०.१६ तृ
यामिमां पुष्पितां वाचम्	२.४२ प्र
* यावत् किञ्चित् संभवति	= १३.२६ प्र
* यावत् तत्त्वं न विन्दति	१५.२०[*१] द्वि
यावत् संजायते किञ्चित्	१३.२६ प्र
* यावत् संभवते किञ्चित्	= १३.२६ प्र
यावदेतान् निरीक्षेऽहम्	१.२२ प्र
* यावदेतान् निरीक्ष्ये(!)ऽहम्	= १.२२ प्र
* यावदेतान् निरीक्षेऽहम्	= १.२२ प्र
* यावद्यश्चास्मि तत्त्वतः	= १८.५५ द्वि
* यावानर्थं उदक्पाने	= २.४६ प्र
यावानर्थं उदपाने	२.४६ प्र
यावान् यश्चास्मि तत्त्वतः	१८.५५ द्वि
* याहंकारमुपाश्रित्य	= १८.५९ प्र
* युक्त आसीत तत्परः	= २.६१ द्वि
युक्त आसीत तत्परः	२.६१ द्वि
युक्त आसीत तत्परः	६.१४ च
युक्त इत्युच्यते तदा	६.१८ च
* युक्त इत्युच्यते सदा	= ६.१८ च
युक्त इत्युच्यते योगी	६.८ तृ
युक्तः कर्मफलं त्यक्त्वा	५.१२ प्र
युक्तचेष्टस्य कर्मसु	६.१७ द्वि
* युक्तस्त्वमावधोरस्य	= ६.१७ तृ
युक्तस्त्वमावबोधस्य	६.१७ तृ
युक्ताहारविहारस्य	६.१७ प्र
युक्तो मन्येत तत्त्ववित्	५.८ द्वि
* युक्तो मन्येत तत्त्ववित्	५.९५[*३] द्वि
युज्यते नात्र संशयः	१०.७ च
* युज्यते भरतश्रेष्ठ	= १७.१२ तृ
* युज्यते(?) योगमात्मनः	= ६.१९ च
युञ्जतो योगमात्मनः	६.१९ च
* युञ्जतो योगमात्मनि	= ६.१९ च
युञ्जन्नेवं सदात्मानम्	६.१५ प्र
युञ्जन्नेवं सदात्मानम्	६.२८ प्र
* युञ्जन्नेव सदात्मानम्	= ६.१५ प्र

युद्धाय कृतनिश्चयः	२.३४ च
* युद्धाय समुपस्थितम्	= १.२८ च
युद्धे चाप्यपलायनम्	१८.४३ द्वि
* युद्धे चाप्यपलायनम्	= १८.४३ द्वि
युद्धे प्रियचिकीर्षवः	१.२३ च
युधामन्युश्च विक्रान्तः	१.६ प्र
युध्यस्व जेतासि रणे सपत्नान्	११.३४ च
युध्यस्व विगतज्वरः	३.३० च
युयुत्सुं समुपस्थितम्	१.२८ च
* युयुत्सून् समवस्थितान्	= १.२८ च
* युयुत्सून् समुपस्थितान्	= १.२८ च
युयुधानो विराटश्च	१.४ तृ
* ये चरन्त्यात्मकारणात्	= ३.१३ च
* ये च संस्पृशंजा भोगाः	= ५.२२ प्र
* ये चापि क्षर(?)मव्यक्तम्	= १.२१ तृ
ये चाप्यक्षरमव्यक्तम्	१.२१ तृ
ये चैव सात्त्विका भावाः	७.१२ प्र
ये जनाः पर्युपासते	९.२२ द्वि
* ये तु कर्माणि सर्वाणि	= १.२६ प्र
* ये तु धर्माभूतमिदम्	= १.२० प्र
ये तु धर्म्याभूतमिदम्	१.२० प्र
ये तु सर्वाणि कर्माणि	१.२६ प्र
ये त्वक्षरमनिर्देश्यम्	१.२३ प्र
* ये त्वन्यदेवता भक्ताः	= ९.२३ प्र
* ये त्वन्यदेवता भक्त्या	= ९.२३ प्र
ये त्वेतदभ्यसूयन्तः	३.३२ प्र
* ये त्वेतदभ्यसूयन्ते	= ३.३२ प्र
* येन भूतान्यशेषाणि	= ४.३५ तृ
येन भूतान्यशेषेण	४.३५ तृ
येन सामुपयान्ति ते	१०.१० च
* येन विश्वमिदं ततम्	= १८.४६ द्वि
* येन श्रेयो ह प्राप्नुयात्	= ३.२ च
येन श्रेयोऽहमाप्नुयाम्	३.२ च
येन सर्वमिदं ततम्	२.१७ द्वि
येन सर्वमिदं ततम्	८.२२ च
येन सर्वमिदं ततम्	१८.४६ द्वि
येनात्मेवात्मना जितः	६.६ द्वि

* येनैवात्मात्मना जितः	= ६.६ द्वि	* येषामर्थे जीवितं मे	= १.३३ प्र
ये पचन्त्यात्मकारणात्	३.१३ च	* ये हि संसर्गजा भोगाः	= ५.२२ प्र
येऽपि स्युः पापयोनयः	९.३२ द्वि	* ये हि संस्पर्शजा भावाः	= ५.२२ प्र
येऽप्यन्यदेवता भक्ताः	९.२३ प्र	ये हि संस्पर्शजा भोगाः	५.२२ प्र
* येऽप्यन्यदेवताभक्ताः	= ९.२३ प्र	* ये हि संस्पर्शजान्(?) भोगाः	= ५.२२ प्र
* येऽप्यन्यदेवता भक्त्या	= ९.२३ प्र	योगं युञ्जन् मदाश्रयः	७.१ द्वि
* ये भजन्ति च मां भक्त्या	= ९.२९ तृ	* योगं युञ्जन् मदाश्रितः	= ७.१ द्वि
ये भजन्ति तु मां भक्त्या	९.२९ तृ	* योगं योगेश्वरात् कृष्णात्	= १८.७५ तृ
ये मे मतमिदं नित्यम्	३.३१ प्र	योगं योगेश्वरात् कृष्णात्	१८.७५ तृ
* ये मे मतमिमं नित्यम्	= ३.३१ प्र	* योगः कर्म सकांशलम्	= २.५० च
ये यथा मां प्रपद्यन्ते	४.११ प्र	योगः कर्मसु कौशलम्	२.५० च
* ये ये मतमिदं नित्यम्	= ३.३१ प्र	योगः प्रोक्तः पुरातनः	४.३ द्वि
येऽवस्थिताः प्रत्यनीकेषु योधाः	११.३२ च	* योगः प्रोक्तः सनातनः	= ४.३ द्वि
* येऽवस्थिताः प्रत्यनीकेषु योधाः	= ११.३२ च	* योगकर्मसु कौशलम्	= २.५० च
* ये वाप्यक्षरमव्यक्तम्	= १२.१ तृ	* योगक्षेमं वदाम्यहम्	= ९.२२ च
ये विदुर्यान्ति ते परम्	१३.३४ च	योगक्षेमं बहाम्यहम्	९.२२ च
* ये विदुर्यान्ति ते परम्	= १३.३३ च	* योगक्षेमं ददाम्यहम्	= ९.२२ च
* ये विदुर्यान्ति ते परम्	= १३.३४ च	* योगं क्षेमं बहाम्यहम्	= ९.२२ च
* ये शास्त्रविधिमुत्सृज्य	= १६.२३ प्र	* योगनष्टोऽभिजायते	= ६.४१ च
ये शास्त्रविधिमुत्सृज्य	१७.१ प्र	योगं तं विद्धि पाण्डव	६.२ द्वि
येषां लोक इमाः प्रजाः	१०.६ च	* योगभ्रष्टोऽपि जायते	= ६.४१ च
* येषां लोका इमाः प्रजाः	= १०.६ च	योगभ्रष्टोऽभिजायते	६.४१ च
* येषां विभूर्ति योगं च	= १०.७ तृ	* योगभ्रष्टो हि जायते	= ६.४१ च
* येषां सांख्ये स्थितं मनः	= ५.१९ द्वि	* योगमात्मनि शुद्धये	= ६.१२ च
येषां सांख्ये स्थितं मनः	५.१९ द्वि	योगमात्मविशुद्धये	६.१२ च
* येषां साम्ये स्थितं मनः	= ६.९[*१] द्वि	योगमायासमावृतः	७.२५ द्वि
* येषां साम्ये स्थितं मनः	= ५.१९ द्वि	* योगमाविश्य भूतानि	= १५.१३ प्र
येषां च त्वं बहुमतः	२.३५ तृ	* योगमुत्तममास्थितः	= १२.८ च
येषां त्वन्तगतं पापम्	७.२८ प्र	* योगं प्राप्य निवर्तते	= ८.२५ च
* येषां त्वन्तं गतं पापम्	= ७.२८ प्र	योगयज्ञास्तथापरे	४.२८ द्वि
* येषां त्वन्तगतं पापम्	= ७.२८ प्र	योगयुक्तो भवाञ्जुन	८.२७ च
* येषां द्वन्द्वगतं पापम्	= ७.२८ प्र	योगयुक्तो मुनिर्ब्रह्म	५.६ तृ
येषां नाशितमात्मनः	५.१६ द्वि	* योगयुक्तो मुनिर्ब्रह्मन्(?)	= ५.६ तृ
* येषां नाशितमात्मनः	= ५.१६ द्वि	योगयुक्तो विशुद्धात्मा	५.७ प्र
* येषामन्तगतं पापम्	= ७.२८ प्र	योगसंन्यस्तकर्माणम्	४.४१ प्र
येषामर्थे काङ्क्षितं नः	१.३३ प्र	योगस्थः कुरु कर्माणि	२.४८ प्र

योगाच्चलितमानसः	६३७ द्वि	* योगेनाव्यभिचारेण	= १८३३ तृ
* योगानामपि सर्वेषाम्	= ६४७ प्र	योगेश्वर ततो मे त्वम्	११४ तृ
* योगारूढस्ततो(?)च्यते	= ६४ च	योगो नष्टः परंतप	४२ च
* योगारूढस्तदुच्यते	= ६४ च	* योगो नष्टः परंतपः	= ४२ च
योगारूढस्तदोच्यते	६४ च	योगोऽनिर्विण्णचेतसा	६२३ च
योगारूढस्य तस्यैव	६३ तृ	* योगो भवति दुःखहा	= ६२ च
* योगारूढः स उच्यते	= ६४ च	योगो भवति दुःखहा	६१७ च
योगिनं सुखमुत्तमम्	६२७ द्वि	* योगो युञ्जन् मदाश्रयः	= ७१ द्वि
योगिनः कर्म कुर्वन्ति	५११ तृ	* योगोऽस्ति नैवात्यन्तः	= ६१६ प्र
योगिनः पर्युपासते	४२५ द्वि	* योऽस्तिष्ठति नेङ्गते	= १४१३ च
* योगिनः समुपासते	= ४२५ द्वि	* यो ज्ञस्तिष्ठति नेङ्गते	= १४२३ च
योगिनामपि सर्वेषाम्	६४७ प्र	* योऽतः सुखोऽन्तरारामः	= ५२४ प्र
* योगिनां मम सर्वेषाम्	= ६४७ प्र	योऽस्यमानानवेक्षेऽहम्	१२३ प्र
* योगिनो जितचित्तस्य	= ६१९ तृ	* योऽस्यमानानवेक्ष्ये(!)ऽहम्	= १२३ प्र
* योगी(!)नामपि सर्वेषाम्	= ६४७ प्र	योऽदुकामानवस्थितान्	१२२ द्वि
योगिनो यतचित्तस्य	६१९ तृ	यो न द्वेष्टि न काङ्क्षति	५३ द्वि
योगी नियतमानसः	६१५ द्वि	यो न हृष्यति न द्वेष्टि	१२१७ प्र
* योगी नियतमानसः	= ६२८ द्वि	* योऽनुतिष्ठति नेङ्गते	= १४२३ च
योगी परं स्थानमुपैति चाद्यम्	८२८ च	योऽन्तः सुखोऽन्तरारामः	५२४ प्र
* योगी परं स्थानमुपैति दिव्यम्	= ८२८ च	यो बुद्धेः परतस्तु सः	३४२ च
* योगी परं स्थानमुपैति वाद्यम्	= ८२८ च	* यो भक्तः स च मे प्रियः	= १२१४ च
* योगी परं स्थानमुपैति शान्तम्	= ८२८ च	यो भुङ्क्ते स्तेन एव सः	३१२ च
योगी प्राप्य निवर्तते	८२५ च	यो मद्भक्तः स मे प्रियः	१२१४ च
योगी भवति कश्चन	६२ च	यो मद्भक्तः स मे प्रियः	१२१६ च
योगी मुह्यति कश्चन	८२७ द्वि	* यो मद्भक्तः स मे प्रियः	= १२१७ च
* योगी युञ्जीत सततः	= ६१० प्र	यो मां स्मरति नित्यशः	८१४ द्वि
योगी युञ्जीत सततम्	६१० प्र	* यो मा भक्त्या प्रयच्छति	= ९२६ द्वि
योगी विगतकल्मषः	६१८ द्वि	यो मामजमनादि च	१०३ प्र
* योगी विगतकिल्बिषः	= ६४५ द्वि	यो मामेवमसंमूढः	१५१९ प्र
* योगीश्वर ततो मे त्वम्	= ११४ तृ	यो मां पश्यति सर्वत्र	६३० प्र
* योगी संशुद्धकल्मषः	= ६४५ द्वि	* यो मे भक्तः स मे प्रियः	= १२१४ च
योगी संशुद्धकिल्बिषः	६४५ द्वि	* यो मे भक्तः स मे प्रियः	= १२१६ च
* योगो न व्यभिचारिण्या	= १८३३ तृ	यो मे भक्त्या प्रयच्छति	९२६ द्वि
योगेनाव्यभिचारिण्या	१८३३ तृ	योऽयं योगस्त्वया प्रोक्तः	६३३ प्र
		* यो यच्छुद्धः स एव च	= १७३ च
		यो यच्छुद्धः स एव सः	१७३ च
		* योऽयं भोगस्त्वया प्रोक्तः	= ६३३ प्र

* यो यः(?) श्रद्धः स एव सः = १७.३ च	
यो यो यां यां तनुं भक्तः	७.२१ प्र
* यो यो यां यां तनुं भक्त्या = ७.२१ प्र	
यो लोकत्रयमाविश्य	१५.१७ तृ
योऽवतिष्ठति नेङ्गते	१४.२३ च
* योऽहं यश्चास्मि तत्त्वतः = १८.५५ द्वि	
* यौधिष्ठिरा धार्तराष्ट्राश्च यौधाः	
११.२७ पृ[* १ + ३] तृ	
रक्षांसि भीतानि दिशो द्रवन्ति ११.३६ तृ	
* रक्षांसि भूतानि दिशो द्रवन्ति	
= ११.३६ तृ	
रजः कर्मणि भारत	१४.९ द्वि
* रजः कर्माणि भारत	= १४.९ द्वि
* रजःप्रवर्तितो मोहात् = ३.३७[*५] तृ	
* रजःप्रवृत्तो मोहात्मा	३.३७[*५] तृ
* रजसस्तु परं दुःखम्	= १४.१६ तृ
रजसस्तु फलं दुःखम्	१४.१६ तृ
रजसि प्रलयं गत्वा	१४.१५ प्र
* रजसो मोह एव च	= १४.१७ द्वि
रजसो लोभ एव च	१४.१७ द्वि
* रजस्तमश्चापिभूय	= १४.१० प्र
रजस्तमश्चाभिभूय	१४.१० प्र
* रजस्तमश्चाभिभूयः	= १४.१० प्र
* रजस्तमस्त्वाभिभूय(!)	= १४.१० प्र
रजस्येतानि जायन्ते	१४.१२ तृ
रजः सर्वं तमश्चैव	१४.१० तृ
* रजः सर्वं दमश्चैव	= १४.१० तृ
रजोगुणसमुद्भवः	३.३७ द्वि
रजो रागात्मकं विद्धि	१४.७ प्र
रथं स्थापय मेऽच्युत	१.२१ च
रथोपस्थ उपाविशत्	१.४७ द्वि
* रथोपस्थ उपाविशत्	= १.४७ च
रसनं प्राणमेव च	१५.९ द्वि
* रसनं प्राणमेव च	= १५.९ द्वि
रसवर्जं रसोऽप्यस्य	२.५९ तृ
* रसवर्ज्यं रसोऽप्यस्य	= २.५९ तृ
रसोऽहमप्सु कौन्तेय	७.८ प्र

* रस्यः स्निग्धः स्थिरो हृद्यः = १७.८ तृ	
* रस्यास्निग्धास्थिरा हृद्याः(?) = १७.८ तृ	
* रस्यास्निग्धाः स्थिरा हृद्याः = १७.८ तृ	
रस्याः स्निग्धाः स्थिरा हृद्याः	१७.८ तृ
रहस्यं ह्येतदुत्तमम्	४.३ च
* रहस्यं चैतदुत्तमम्	= ४.३ च
* रहस्यमेतदुत्तमम्	= ४.३ च
राक्षसीमासुरीं चैव	९.१२ तृ
* रागद्वेपविमुक्तश्च	= २.६४ प्र
* रागद्वेपविमुक्तस्तु	= २.६४ प्र
* रागद्वेपविमुक्तैश्च	= २.६४ प्र
* रागद्वेपविमुक्तैस्तु	= २.६४ प्र
* रागद्वेपवियुक्तश्च	= २.६४ प्र
* रागद्वेपवियुक्तैश्च	= २.६४ प्र
रागद्वेपवियुक्तैस्तु	२.६४ प्र
* रागद्वेपौ नियम्य च	= १८.५१ च
रागद्वेपौ व्यवस्थितौ	३.३४ द्वि
रागद्वेपौ व्युदस्य च	१८.५१ च
रागी कर्मफलप्रेप्सुः	१८.२७ प्र
* रागे कर्मफलप्रेप्सुः	= १८.२७ प्र
राजन् संस्मृत्य संस्मृत्य	१८.७६ प्र
राजविद्या राजगुह्यम्	९.२ प्र
राजसः परिकीर्तितः	१८.२७ च
* राजसः परिकीर्त्यते	= १८.२७ च
* राजसं चलमधुवम्	= १७.१२ च
राजसं चलमधुवम्	१७.१८ च
राजसास्तामसाश्च ये	७.१२ द्वि
राजा वचनमब्रवीत्	१.२ च
राज्यं सुराणामपि चाधिपत्यम्	२.८ च
राज्यं भोगाः सुखानि च	१.३३ द्वि
* रात्रिं युगसहस्राणाम्	= ८.१७ तृ
* रात्रिं युगसहस्रान्तम्	= ८.१७ तृ
रात्रिं युगसहस्रान्ताम्	८.१७ तृ
* रात्रिं युगसहस्रान्ते	= ८.१७ तृ
* रात्रिर्गुगसहस्रान्ताम्	= ८.१७ तृ
रात्र्यागमे प्रलीयन्ते	८.१८ तृ
रात्र्यागमेऽवशः पार्थ	८.१९ तृ

* रात्र्यागमेऽवशं पाथं = ८.१९ तृ
 रामः शस्त्रभृतामहम् १०.३१ द्वि
 * रामाः शास्त्रभृतामहम् = १०.३१ द्वि
 रुद्राणां शंकरश्चास्मि १०.२३ प्र
 * रुद्राणां शंकरश्चाहम् = १०.२३ प्र
 रुद्रादित्या वसवो ये च साध्याः ११.२२ प्र
 रूपमत्यद्भुतं हरेः १८.७७ द्वि
 रूपं परं दर्शितमात्मयोगात् ११.४७ द्वि
 रूपं महत् ते बहुवक्त्रनेत्रम् ११.२३ प्र
 रोमहृषश्च जायते १.२९ च
 * रोहन्ते कामभोगार्थम् = १६.१२ तृ
 * लब्धो हिंसात्मकोऽशुचिः = १८.२७ द्वि
 * लब्धो हिंसात्मकोऽशुचिः = १८.२७ द्वि
 लभते च ततः कामान् ७.२२ तृ
 * लभते पूर्वदैहिकम् = ६.४३ द्वि
 * लभते पूर्वदैहिकम् = ६.४३ द्वि
 लभते पौर्वदैहिकम् ६.४३ द्वि
 * लभते पौर्वदैहिकम् = ६.४३ द्वि
 लभन्ते ब्रह्मनिर्वाणम् ५.२५ प्र
 लभन्ते युद्धमीदृशम् २.३२ च
 * लभन्ते योगिनोऽर्जुन ८.२२पृ[*३] द्वि
 लाभालाभौ जयाजयौ २.३८ द्वि
 लिप्यते न स पापेन ५.१० तृ
 * लिप्यते न स पापेभ्यः = ५.१० तृ
 * लिप्समानः सतां मार्गम्
 ६.३७पृ[*१] प्र
 लुसपिण्डोदकक्रियाः १.४२ च
 * लुब्धो हिंसात्मकोऽशुचिः = १८.२७ द्वि
 लुब्धो हिंसात्मकोऽशुचिः १८.२७ द्वि
 * लेलिह्यसे प्रसमानः समग्रैः = ११.३० प्र
 लेलिह्यसे प्रसमानः समन्तात् ११.३० प्र
 * लेलिह्यसे प्रसमानः समस्तान्
 = ११.३० प्र
 * लोर्कं कृत्स्नमिमं रविः = १३.३३ द्वि
 लोकत्रयं प्रव्यथितं महात्मन् ११.२० च
 * लोकत्रये दृश्यतेऽचिन्त्यकमां
 ११.३९पृ[*१] च

* लोकत्रये दृश्यतेऽचिन्त्यकमां
 ११.४०पृ[*३] द्वि
 लोकत्रयेऽप्यप्रतिमप्रभाव ११.४३ च
 * लोकत्रयेऽप्यप्रतिमप्रभावः = ११.४३ च
 * लोकत्रयेऽप्यप्रतिमस्वभाव = ११.४३ च
 * लोकं मामजमव्ययम् = ७.२५ च
 लोकसंग्रहमेवापि ३.२० तृ
 लोकस्तदनुवर्तते ३.२१ च
 लोकस्य सृजति प्रभुः ५.१४ द्वि
 * लोकस्य सृजति विभुः = ५.१४ द्वि
 * लोकादुद्भिजते न यः = १२.१५ द्वि
 लोकान्नोद्भिजते च यः १२.१५ द्वि
 * लोकान्नोद्भिजते तु यः = १२.१५ द्वि
 * लोकान्नोद्भिजते हि सः = १२.१५ द्वि
 लोकान् समग्रान् वदनैर्ज्वलद्भिः
 ११.३० द्वि
 * लोकान् समाहर्तुमहं प्रवृत्तः
 = ११.३२ द्वि
 * लोकान् समाहर्तुमितः प्रवृत्तः
 = ११.३२ द्वि
 लोकान् समाहर्तुमिह प्रवृत्तः ११.३२ द्वि
 लोके जन्म यदीदृशम् ६.४२ च
 * लोके मामजमव्ययम् = ७.२५ च
 लोकेऽस्मिन् द्विविधा निष्ठा ३.३ प्र
 * लोकेऽस्मिन् विविधा निष्ठा = ३.३ प्र
 लोको मामजमव्ययम् ७.२५ च
 लोकोऽयं कर्मबन्धनः ३.९ द्वि
 * लोकोऽयं धर्मबन्धनः = ३.९ द्वि
 * लोकोऽयं नाभिजानाति = ७.२५ तृ
 लोभः प्रवृत्तिरारम्भः १४.१२ प्र
 * लोभप्रवृत्तिरारम्भः = १४.१२ प्र
 लोभोपहतचेतसः १.३८ द्वि
 वक्तुमर्हस्यशेषेण १०.१६ प्र
 वक्त्राणि ते त्वरमाणा विशाग्नि ११.२७ प्र
 * वक्ष्यामि पुरुषर्षभ = ८.२३ च
 वक्ष्यामि भरतर्षभ ८.२३ च
 वक्ष्यामि हितकाम्यया १०.१ च

वदित्यस्मि तवाहिताः	२.३६ द्वि
वरुणो यादसामहम्	१०.२९ द्वि
वर्णसंकरकारकैः	१.४३ द्वि
वर्त एव च कर्मणि	३.२२ च
* वर्तते कामकातरः	= १६.२३ द्वि
* वर्तते कामकारकः	= १६.२३ द्वि
वर्तते कामकारतः	१६.२३ द्वि
* वर्तते कामचारतः	= १६.२३ द्वि
* वर्तते विजितात्मनाम्	= ५.२६ च
वर्तते विदितात्मनाम्	५.२६ च
* वर्तते विदितात्मवान्(?)	= ५.२६ च
वर्तन्त इति धारयन्	५.९ च
* वर्तन्ते कामकारतः	= १६.२३ द्वि
* वर्तन्ते श्रद्धयान्विताः	= १७.१ प्र
वर्तमानानि चार्जुन	७.२६ द्वि
* वर्ताम्येव च कर्मणि	= ३.२२ च
* वर्ततास्मैव शशुजित्	= ६.६ च
वर्ततास्मैव शशुवत्	६.६ च
* वशे यस्येन्द्रियाणि	= २.६१ तृ
वशे हि यस्येन्द्रियाणि	२.६१ तृ
वश्यात्मना तु यतता	६.३६ तृ
वसूनां पावकश्चास्मि	१०.६३ तृ
वाङ्मयं तप उच्यते	१७.१५ च
वादः प्रवदतामहम्	१०.३२ च
* वायुर्गन्धमिवाशयात्	= १५.८ च
वायुर्गन्धानिवाशयात्	१५.८ च
वायुर्नाममिवाग्भसि	२.६७ च
* वायुर्नाममिवाग्भसि	२.६९[*२] च
वायुर्यमोऽग्निर्वरुणः शशङ्कः	११.३९ प्र
वायुः सर्वत्रगो महान्	९.६ द्वि
वायोऽरिषु सुदुष्करम्	६.३४ च
घासांसि जीर्णानि यथा विहाय	२.२२ प्र
वासुदेवः सर्वमिति	७.१९ तृ
विकारांश्च गुणांश्चैव	१३.१९ तृ
* विकाराश्च(?) गुणांश्चैव	= १३.१९ तृ
विगतेच्छाभयक्रोधः	५.२८ तृ
* विगतेच्छाभयद्वेषः	= ५.२८ तृ

विजितात्मा जितेन्द्रियः	५.७ द्वि
* विज्ञातमिच्छामि भवन्तमाद्यम्	= ११.३१ तृ
विज्ञातुमिच्छामि भवन्तमाद्यम्	११.३१ तृ
* वितता ब्रह्मणो मुखे	= ४.३२ प्र
वितता ब्रह्मणो मुखे	४.३२ द्वि
वित्तेशो यक्षरक्षसाम्	१०.२३ द्वि
* वित्तेशो यक्षरक्षसाम्(?)	= १०.२३ द्वि
* विदन्ति मामबुद्धयः	= ७.२४ द्वि
* विदन्ति यद्यतयो वीतरागाः	= ८.११ द्वि
* विदुर्देवमहर्षयः	= १०.१४ च
विदुर्देवा न दानवाः	१०.१४ च
* विदुर्देवा महर्षयः	= १०.१४ च
विद्धि नष्टानचेतसः	३.३२ च
* विद्धि नष्टान् विचेतसः	= ३.३२ च
विद्धि पार्थ बृहस्पतिम्	१०.२४ द्वि
विद्धि पार्थ सनातनम्	७.१० द्वि
विद्धि प्रकृतिसंभवान्	१३.१९ च
विद्धि माममृतोद्भवम्	१०.२७ द्वि
विद्धथकर्तारमव्ययम्	४.१३ च
विद्धथनादी उभावपि	१३.१९ द्वि
* विद्धथनादी ऋभावपि	= १३.१९ द्वि
विद्धथेनमिह वैरिणम्	३.३७ च
* विद्धथेनमिह वैरिणाम्	= ३.३७ च
विद्याविनयसंपन्ने	५.१८ प्र
* विद्वान् युक्तः समाचरन्	= ३.२६ च
विद्वान् युक्तः समाचरन्	३.२६ च
* विद्वान् युक्तः समाचरेत्	= ३.२६ च
विधिदृष्टो य इज्यते	१७.११ द्वि
* विधिहीनमनुष्ठानम्	= १७.१३ प्र
* विधिहीनमसृष्टाक्षम्	= १७.१३ प्र
विधिहीनमसृष्टाक्षम्	१७.१३ प्र
* विधिहीनमसृष्टार्थम्	= १७.१३ प्र
* विनश्यत्सु विनश्यन्तम्	= १३.२७ तृ
विनश्यत्स्वविनश्यन्तम्	१३.२७ तृ
* विनष्टान् विद्धथचेतसः	= ३.३२ च
* विनाशं वाधिगच्छति	= ६.३८ च

विनाशमव्ययस्यास्य	२.१७ तृ
* विनाशमव्ययस्यास्य	= २.१८ तृ
विनाशस्तस्य विद्यते	६.४० द्वि
विनाशाय च दुष्कृतम्	४.८ द्वि
* विनाशाय दुरात्मनाम्	= ४.८ द्वि
* विनाशिनोऽप्रमेयस्य	= २.१८ तृ
विनियम्य समन्ततः	६.२४ च
विन्दत्यात्मनि यत् सुखम्	५.२१ द्वि
* विन्दत्यात्मनि यत् सुखम्	= ६.३ द्वि
* विन्दत्यात्मनि यः सुखम्	= ५.२१ द्वि
* विन्दन्तस्तव सामर्थ्यम्	= २.३६ तृ
* विन्यस्याध्यात्मचेतसा	= ३.३० द्वि
विपरीतानि केशव	१.३१ द्वि
विभक्तमिव च स्थितम्	१३.१६ द्वि
* विभक्तमिव संस्थितम्	= १३.१६ द्वि
विभूतिं च जनार्दन	१०.१८ द्वि
* विभूतिविस्तरो मया	= १०.४० च
विभूतीनां परंतप	१०.४० द्वि
* विभूतीनां परंतपः	= १०.४० द्वि
* विभूतीरात्मनः शुभाः	= १०.१६ द्वि
* विभूतीरात्मनः शुभाः	= १०.१९ द्वि
विभूतेर्विस्तरो मया	१०.४० च
* विभो ततः सर्वमिदं त्वमेव	११.४४[*२] च
* विमुक्तो मामुपैष्यसि	= ९.२८ च
विमुक्तो मामुपैष्यसि	९.२८ च
* विमुक्तोऽमृतमश्नुते	= १४.१८ च
विमुक्तोऽमृतमश्नुते	१४.२० च
* विमुक्तोऽमृत्युमश्नुते	= १४.२० च
विमुच्य निर्ममः शान्तः	१८.५३ तृ
* विमूढा न उ पश्यन्ति	= १५.१० तृ
* विमूढा न नु पश्यन्ति	= १५.१० तृ
विमूढा नानुपश्यन्ति	१५.१० तृ
विमूढो ब्रह्मणः पथि	६.३८ च
विमृश्यैतदक्षेपेण	१८.६३ तृ
* विमृष्यैतदक्षेपेण	= १८.६३ तृ
* वियोगं योगसंस्थितम्	= ६.२३ द्वि

* वियोगं योगसंज्ञिकम्	= ६.२३ द्वि
* वियोगं योगसंज्ञितम्	६.२३ द्वि
* विवर्त्यसि त्वं मय्येव	= १२.८ तृ
विवस्वान् मनवे प्राह	४.१ तृ
विविक्तदेशसेवित्यम्	१३.१० तृ
विविक्तसेवी लब्धाशी	१८.५२ प्र
* विविक्तसेवी लब्धाशी	= १८.५२ प्र
* विविधा च पृथक् चेष्टा	= १८.१४ तृ
विविधाश्च पृथक् चेष्टाः	१८.१४ तृ
* विवृद्धं सत्त्वमात्मनः	= १४.११ च
विवृद्धं सत्त्वमित्युत	१४.११ च
* विवृद्धं सत्त्वमित्युत	= १४.११ च
* विवृद्धं सत्यमित्युत	= १४.११ च
* विवृद्धिं सत्त्वमित्युत	= १४.११ च
* विवृद्धे कुरुनन्दन	= १४.१२ च
विवृद्धे कुरुनन्दन	१४.१३ च
विवृद्धे भरतर्षभ	१४.१२ च
* विवृद्धे भरतर्षभ	= १४.१३ च
* विशते च तदनन्तरम्	= १८.५५ च
विशते तदनन्तरम्	१८.५५ च
* विशन्ति ते वक्त्रमचिन्त्यरूपम्	११.२७ पू[*१+३] द्वि
* विशन्ति नाशाय समिद्धवेगाः	= ११.२९ द्वि
विशन्ति नाशाय समिद्धवेगाः	११.२९ द्वि
विशन्ति यद्यतयो वीतरागाः	८.११ द्वि
* विशन्ति यद्या(?)तयो वीतरागाः	= ८.११ द्वि
* विशन्ति वक्त्राणि समिद्धवेगाः	= ११.२८ च
* विशन्ति वक्त्राण्यभितो ज्वलन्ति	= ११.२८ च
* विशन्ति वक्त्राण्यभितो द्रवन्ति	= ११.२८ च
विशन्ति वक्त्राण्यभिज्वलन्ति	११.२८ च
* विश्वं पवित्रमोंकारः	= ९.१७ तृ

विश्वेऽश्विनौ मरुतश्चोष्मपाश्च	११-२२ द्वि
विषमे समुपस्थितम्	२-२ द्वि
* विषयाणी(?)न्द्रियैश्चरन्	= २-६४ द्वि
विषयानिन्द्रियैश्चरन्	२-६४ द्वि
विषयानुपसेवते	१५-९ च
* विषयाभिनिवर्तन्ते	= २-५९ प्र
विषया विनिवर्तन्ते	२-५९ प्र
विषयेन्द्रियसंयोगात्	१८-३८ प्र
* विषये समुपस्थितम्	= २-२ द्वि
* विपादं दममेव च	= १८-३५ द्वि
* विपादमोहाभिभवाद्विसंज्ञः	२-१०[*१] द्वि
विपादं मदमेव च	१८-३५ द्वि
* विपादं मदमेव वा	= १८-३५ द्वि
* विपादं मोहमेव च	= १८-३५ द्वि
* विपादी दीर्घसूत्रश्च	= १८-२८ तृ
विपादी दीर्घसूत्री च	१८-२८ तृ
विपीदन्तमिदं वचः	२-१० च
विपीदन्तमिदं वाक्यम्	२-१ तृ
विपीदन्तिदमव्रवीत्	१-२८ द्वि
विष्टभ्याहमिदं कृत्स्नम्	१०-४२ तृ
* विष्णोः पदमवाप्नोति	१८-७८[*१] तृ
* विसर्गः कर्मसंज्ञकः	= ८-३ च
विसर्गः कर्मसंज्ञितः	८-३ च
* विसर्गः कर्म संज्ञितम्	= ८-३ च
विसृजामि पुनः पुनः	९-८ द्वि
विसृज्य सशरं चापम्	१-४७ तृ
विस्तरेणात्मनो योगम्	१०-१८ प्र
विस्मयो मे महान् राजन्	१८-७७ तृ
* विस्मयो मे महाराज	= १८-७७ तृ
विहाय कामान् यः सर्वान्	२-७१ प्र
* विहाय सर्वान् यः कामान्	= २-७१ प्र
विहारशय्यासनभोजनेषु	११-४२ द्वि
* वीक्षन्ति त्वां विस्मिताश्चैव सर्वे	= ११-२२ च
* वीक्षन्ते त्वां विस्मिताश्चैव सर्वे	= ११-२२ च

* वीक्षन्ते त्वा विस्मिता एव सर्वे	= ११-२२ च
वीक्षन्ते त्वा विस्मिताश्चैव सर्वे	११-२२ च
* वीक्ष्य(?)न्ते त्वां विस्मिताश्चैव सर्वे	= ११-२२ च
* वीतधीः किं प्रभापेत	= २-५४ तृ
* वीतधीर्मुनिरुच्यते	= २-५६ च
वीतरागभयक्रोधः	२-५६ तृ
वीतरागभयक्रोधाः	४-१० प्र
* वीरस्तत्र न मुह्यति	= २-१३ च
* वृजिनं संतरिष्यति	= ४-३६ च
वृजिनं संतरिष्यसि	४-३६ च
वृष्णीनां वासुदेवोऽस्मि	१०-३७ प्र
वेत्तासि वेद्यं च परं च धाम	११-३८ तृ
* वेत्तासि वेद्यं परमं च धाम	= ११-३८ तृ
वेत्ति यत्र न चैवायम्	६-२१ तृ
वेत्ति लोकमहेश्वरम्	१०-३ द्वि
* वेत्ति सर्वेषु भावेषु	= १८-२१ तृ
वेत्ति सर्वेषु भूतेषु	१८-२१ तृ
वेत्थ त्वं पुरुषोत्तम	१०-१५ द्वि
* वेत्सि त्वं पुरुषोत्तम	= १०-१५ द्वि
* वेदवादपराः पार्थ	= २-४२ तृ
वेदवादरताः पार्थ	२-४२ तृ
* वेद सा सात्त्विकी मता	= १८-३० च
वेदानां सामवेदोऽस्मि	१०-२२ प्र
* वेदानां सामवेदोऽहम्	= १०-२२ प्र
* वेदान्तकृद्वेदकृदेव चाहम्	= १५-१५ च
वेदान्तकृद्वेदधिदेव चाहम्	१५-१५ च
वेदाविनाशिनं नित्यम्	२-२१ प्र
वेदाहं समतीतानि	७-२६ प्र
वेदेषु यज्ञेषु तपःसु चैव	८-२८ प्र
वेदैश्च सर्वैरहमेव वेद्यः	१५-१५ तृ
* वेदैः सर्वैरहमेव वेद्यः	= १५-१५ तृ
वेद्यं पवित्रमोकारः	९-१७ तृ
* वेद्यं पवित्रमोकारम्	= ९-१७ तृ
वेपथुश्च शरीरे मे	१-२९ तृ

वेनतेयश्च पक्षिणाम्	१०-३० च
वैराग्यं समुपश्रितः	१८-५२ च
* वैराग्यं परमास्थितः	= १८-५२ च
वैराग्येण च गृह्यते	६-३५ च
वैश्यकर्म स्वभावजम्	१८-४४ द्वि
* वैश्यं कर्म स्वभावजम्	= १८-४४ द्वि
व्यक्तमध्यानि भारत	२-२८ द्वि
* व्यक्ताव्यक्तसनातनः	= ८-२० द्वि
* व्यक्ताव्यक्तः सनातनः	= ८-२० द्वि
व्यपेतभीः प्रीतमनाः पुनस्त्वम्	११-४९ तृ
* व्यवसायात्मिका बुद्धिः	= २-४१ प्र
* व्यवसायात्मिका बुद्धिः	= २-४४ तृ
व्यवसायात्मिका बुद्धिः	२-४१ प्र
व्यवसायात्मिका बुद्धिः	२-४४ तृ
व्यात्ताननं दीप्तविशालनेत्रम्	११-२४ द्वि
व्याप्तं त्वयंकेन दिशश्च सर्वाः	११-२० द्वि
* व्याप्ताननं दीप्तविशालनेत्रम्	= ११-२४ द्वि
* व्याप्तास्त्वयंकेन दिशश्च सर्वाः	= ११-२० द्वि
* व्याप्तोपि सर्वं च ततोऽसि सर्वः	= ११-४० च
व्यामिश्रेणेव वाक्येन	३-२ प्र
* व्यामिश्रेणेव वाक्येन	= ३-२ प्र
व्यासप्रसादाच्छ्रुतवान्	१८-७५ प्र
व्याहरन् मामनुस्मरन्	८-१३ द्वि
* व्यूढं दुर्योधनस्तथा	= १-२ द्वि
व्यूढं दुर्योधनस्तदा	१-२ द्वि
व्यूढां हृपदपुत्रेण	१-३ तृ
* शक्नोति हेव यः सोढुम्	= ५-२३ प्र
शक्नोतीहेव यः सोढुम्	५-२३ प्र
* शक्य एवंविधो दृष्टम्	= ११-५३ तृ
शक्य एवंविधो द्रष्टुम्	११-५३ तृ
* शक्यं त्वदन्येन कुरुप्रवीर	= ११-४८ च
शक्योऽवाप्तुमुपायतः	६-३६ च
* शङ्खं दध्मुः पृथक् पृथक्	= १-१८ च
शङ्खं दध्मौ प्रतापवान्	१-१२ च

शङ्खाम् दध्मुः पृथक् पृथक्	१-१८ च
शठौ नैकृतिकोऽलसः	१८-२८ द्वि
* शठो नैकृतिकोऽलसः	= १८-२८ द्वि
* शठो वैकृतिकोऽलसः	= १८-२८ द्वि
शतशोऽथ सहस्रशः	११-५ द्वि
* शतशो वा सहस्रशः	= ११-५ द्वि
शनैः शनैरुपरमेत्	६-२५ प्र
* शनैः शनैरुपरमेत	= ६-२५ प्र
* शब्दः खे पौरुषं नृप	= ७-८ च
शब्दः खे पौरुषं नृपु	७-८ च
* शब्दब्रह्म निवर्तते	= ६-४४ च
शब्दब्रह्मातिवर्तते	६-४४ च
* शब्दब्रह्मादि वर्तते	= ६-४४ च
* शब्दब्रह्मा निवर्तते	= ६-४४ च
* शब्दब्रह्मापि वर्तते	= ६-४४ च
* शब्दब्रह्माभिवर्तते	= ६-४४ च
* शब्दादिविषयांस्त्यक्त्वा	= १८-५१ तृ
शब्दादीन् विषयांस्त्यक्त्वा	१८-५१ तृ
शब्दादीन् विषयानन्ये	४-२६ तृ
* शमः करणमुच्यते	= ६-३ च
शमः कारणमुच्यते	६-३ च
* शमो दमस्तथा शौचम्	= १८-४२ प्र
शमो दमस्तपः शौचम्	१८-४२ प्र
शरीरं यदव्याप्नोति	१५-८ प्र
* शरीरं(?) केवलं कर्म	= ४-२१ तृ
शरीरव्याप्नापि च ते	३-८ तृ
शरीरवाङ्मनोभिर्यत्	१८-१५ प्र
* शरीरवाङ्मनोभिर्हि	= १८-१५ प्र
शरीरस्थोऽपि कौन्तेय	१३-३१ तृ
* शरीरे पाण्डवस्तथा	= ११-१३ च
शरीरे पाण्डवस्तदा	११-१३ च
* शश्वच्छान्तिं स गच्छति	= ९-३१ द्वि
* शश्वच्छान्तिं न(?) गच्छति	= ९-३१ द्वि
शश्वच्छान्तिं निगच्छति	९-३१ द्वि
* शश्वच्छान्तिं नियच्छति	= ९-३१ द्वि
* शस्त्रैः कृत्वा विविधैः सर्वं एव	११-२७ पू [*१+३] तृ

* शान्तिं च नाशं च यमाभिभूताः

= ११-२९ द्वि

शान्तिं निर्वाणपरमाम् ६-१५ तृ

शान्तिमाप्नोति नैष्ठिकीम् ५-१२ द्वि

शारीरं केवलं कर्म ४-२१ तृ

शारीरं तप उच्यते १७-१४ च

शाश्वतं पदमव्ययम् १८-५६ च

* शाश्वतं पदमात्मनः = १८-५६ च

* शाश्वतस्य च चित्तस्य = १४-२७ तृ

शाश्वतस्य च धर्मस्य १४-२७ तृ

शिखण्डी च महारथः १-१७ द्वि

* शिष्यस्तेऽहं शाधि मां त्वं प्रपन्नम्

= २-७ च

* शिष्यस्तेऽहं शाधि मा त्वा प्रपन्नम्

= २-७ च

शिष्यस्तेऽहं शाधि मां त्वां प्रपन्नम् २-७ च

शीतोष्णसुखदुःखदाः २-१४ द्वि

शीतोष्णसुखदुःखेषु ६-७ तृ

शीतोष्णसुखदुःखेषु १२-१८ तृ

* शुक्लकृष्णगती ह्येते = ८-२६ प्र

* शुक्लकृष्णे गते ह्येते = ८-२६ प्र

शुक्लकृष्णे गती ह्येते ८-२६ प्र

* शुचीनां श्रीमतां लोके = ६-४१ तृ

शुचीनां श्रीमतां गेहे ६-४१ तृ

शुचौ देशे प्रतिष्ठाप्य ६-११ प्र

* शुद्धियोगमुपाश्रित्य = १८-५७ तृ

शुनि चैव श्वपाके च ५-१८ तृ

* शुनि चैव श्वपाकेन = ५-१८ तृ

* शुनि चैव स्वपाकेन = ५-१८ तृ

शुभाशुभपरित्यागी १२-१७ तृ

* शुभाशुभफलत्यागी = १२-१७ तृ

* शुभाशुभफलैरेव = ९-२८ प्र

शुभाशुभफलैरेवम् ८-२८ प्र

* शूद्रं कर्म स्वभावजम् = १८-४४ च

शूद्रस्यापि स्वभावजम् १८-४४ च

शूद्राणां च परंतप १८-४१ द्वि

शृणु मे परमं वचः १०-१ द्वि

१५ [भगवद्गीता]

शृणु मे परमं वचः

१८-६४ द्वि

शृणु मे भरतर्षभ १८-३६ द्वि

शृणुयादपि यो नरः १८-७१ द्वि

* शृण्वतो नास्ति मे मतम् = १०-१८ च

शृण्वतो नास्ति मेऽमृतम् १०-१८ च

* शैव्यश्च नरपुंगव = १-५ च

शैव्यश्च नरपुंगवः १-५ च

* शोकमस्य ददाति च ३-३७[*४] द्वि

शोकसंविग्रमानसः १-४७ च

* शोकसंविग्रमानसः = १-४७ द्वि

* शौर्यतेजो धृतिर्दाक्ष्यम् = १८-४३ प्र

* शौर्यं तेजो धृतिर्दक्षम् = १८-४३ प्र

शौर्यं तेजो धृतिर्दाक्ष्यम् १८-४३ प्र

* शौर्यं तेजो धृतिर्दाक्ष्यम् = १८-४३ प्र

श्रद्धधाना मत्परमाः १२-२० तृ

श्रद्धया परया तप्तम् १७-१७ प्र

* श्रद्धया परयोपेतम् = १७-१७ प्र

श्रद्धया परयोपेताः १२-२ तृ

* श्रद्धयाचितुम्(?)च्छति = ७-२१ द्वि

* श्रद्धयाचितुमर्हति = ७-२१ द्वि

श्रद्धयाचितुमिच्छति ७-२१ द्वि

* श्रद्धा भवति देहिनाम् = १७-३ द्वि

श्रद्धा भवति भारत १७-३ द्वि

श्रद्धामयोऽयं पुरुषः १७-३ तृ

श्रद्धावन्तोऽनसूयन्तः ३-३१ तृ

श्रद्धावाँल्लभते ज्ञानम् ४-३९ प्र

* श्रद्धावाँल्लभते यो माम् = ६-४७ तृ

श्रद्धावाननसूयश्च १८-७१ प्र

* श्रद्धावाननसूयश्च = १८-७१ प्र

* श्रद्धावाननुसूयश्च = १८-७१ प्र

* श्रद्धावाननुसूयश्च = १८-७१ प्र

* श्रद्धावान् भजते ज्ञानम् = ४-३९ प्र

श्रद्धावान् भजते यो माम् ६-४७ तृ

* श्रद्धाविरहितं यच्च = १७-१३ तृ

श्रद्धाविरहितं यज्ञम् १७-१३ तृ

* श्रद्धाविवर्जितं यज्ञम् = १७-१३ तृ

* श्रीमदूर्जितमेव च = १०-४१ द्वि

श्रीमदूर्जितमेव वा	१०.४१ द्वि	पण्मासा उत्तरायणम्	८.२४ द्वि
* श्रुतिर्विप्रतिपन्नानाम्	= २.५३ प्र	पण्मासा दक्षिणायनम्	८.२५ द्वि
श्रुतिविप्रतिपन्ना ते	२.५३ प्र	* पण्मासादुत्तरायणम्	= ८.२४ द्वि
* श्रुतो(?) विस्तरशो मया	= ११.२ द्वि	* पण्मासादक्षिणायनम्	= ८.२५ द्वि
* श्रुतौ विस्तरतो मया	= ११.२ द्वि	* स एव च मया तेऽद्य	= ४.३ प्र
श्रुतौ विस्तरशो मया	= ११.२ द्वि	स एवायं मयातेऽद्य	४.३ प्र
श्रुत्वान्येभ्य उपासते	१३.२५ द्वि	* स एष कल्पः क्षुद्रः	३.३७[*५] प्र
* श्रुत्वान्येभ्य उपास्यते(?)	= १३.२५ द्वि	* स एष कल्पी क्षुद्रः	= ३.३७[*५] प्र
श्रुत्वान्येन वेद न चैव कश्चित्	२.२९ च	* संयतात्मा जितेन्द्रियः	= ५.७ द्वि
श्रेयः परमवाप्स्यथ	३.११ च	संयमाग्निषु जुह्वति	४.२६ द्वि
* श्रेयः परमवाप्स्यसि	= ३.११ च	* संयम्यात्मानमात्मना	= ३.४३ द्वि
* श्रेयश्चतुं भैक्ष्यमपीह लोके	= २.५ द्वि	* संयुक्तः कृत्स्नकर्मकृत्	= ४.१८ च
* श्रेयस्करं भैक्ष्यमपीह लोके	= २.५ द्वि	* संयुक्तः स सुखी नरः	= ५.२३ च
* श्रेयांस्वधर्मो विगुणः	= ३.३५ प्र	* संवादमिदमद्भुतम्	= १८.७६ द्वि
श्रेयान् द्रव्यमयाद्यज्ञात्	४.३३ प्र	* संवादमिदमश्रौषम्	= १८.७४ तृ
* श्रेयान्(?) परमवाप्स्यथ	= ३.११ च	* संवादमिदमुत्तमम्	= १८.७६ द्वि
* श्रेयान् ब्रह्ममयाद्यज्ञात्	= ४.३३ प्र	संवादमिममद्भुतम्	१८.७६ द्वि
* श्रेयान् सुधर्मो विगुणः	= ३.३५ प्र	संवादमिममश्रौषम्	१८.७४ तृ
श्रेयान् स्वधर्मो विगुणः	३.३५ प्र	संशयात्मा विनश्यति	४.४० द्वि
श्रेयान् स्वधर्मो विगुणः	१८.४७ प्र	संसारेषु नराधमान्	१६.१९ द्वि
* श्रेयान् स्वधर्मो विगुणात्	= १८.४७ प्र	* संसिद्धिं लभते पराम्	= १८.४५ द्वि
* श्रेयोऽभिज्ञानमभ्यासात्	= १२.१२ प्र	* संसिद्धिमधिगच्छति	= ३.४ च
श्रेयो भोक्तुं भैक्ष्यमपीह लोके	२.५ द्वि	* संसिद्धिं परमां गतः(?)	= ८.१५ च
* श्रेयो भोक्तुं भैक्ष्यमपीह लोके	= २.५ द्वि	संसिद्धिं परमां गताः	८.१५ च
श्रेयो हि ज्ञानमभ्यासात्	१२.१२ प्र	संसिद्धिं लभते नरः	१८.४५ द्वि
श्रोतव्यस्य श्रुतस्य च	२.५२ च	संसिद्धौ कुरुनन्दन	६.४३ च
श्रोत्रं चक्षुः स्पर्शनं च	१५.९ प्र	* संस्तभ्यात्मानमात्मनः	= ३.४२ द्वि
* श्रोत्रं चक्षुः स्पर्शनश्च	= १५.९ प्र	संस्तभ्यात्मानमात्मना	३.४३ द्वि
श्रोत्रादीनीन्द्रियाण्यन्ये	४.२६ प्र	* स कर्तृत्वं न कर्माणि	= ५.१४ प्र
* श्रोत्रादीनीन्द्रियाण्येत्य	= ४.२६ प्र	* स कर्मफलसंयोगम्	= ५.१४ तृ
* श्लोकानां ग्राह केशवः		* स कालेन तु महता	= ४.२ तृ
१८.७८[*२+३] द्वि		* स कालेन ह महता	= ४.२ तृ
* श्वशुरान् सुहृदश्चापि	= १.२७ प्र	स कालेनेह महता	४.२ तृ
श्वशुरान् सुहृदश्चैव	१.२७ प्र	* स कालेनैव महता	= ४.२ तृ
* श्वशुरान् सुहृदः श्यालान्	= १.२७ प्र	स कृत्वा राजसं त्यागम्	१८.८ तृ
* पट्टशतानि सविंशानि		* स कृत्वा राजसात् त्यागम्	= १८.८ तृ
१८.७८[*२+३] प्र		* सक्ता अपि न सज्जन्ति	५.१७[*१] तृ

सक्ताः कर्मण्यविद्वांसः ३-२५ प्र
 * सखेति मत्वा प्रसभं यथोक्तम्
 = ११-४१ प्र
 * सखेति मत्वा प्रसभं यदुक्तः
 = ११-४१ प्र
 सखेति मत्वा प्रसभं यदुक्तम् ११-४१ प्र
 सगद्गदं भीतभीतः प्रणम्य ११-३५ च
 * स गुणान् समतीत्ये(?)तान्
 = १४-२६ तृ
 * स गुणान् समतीत्यैता(?) = १४-२६ तृ
 स गुणान् समतीत्यैतान् १४-२६ तृ
 * स गुणान् समतीत्यैनान् = १४-२६ तृ
 स घोषो धातैराष्ट्राणाम् १-१९ प्र
 * संकरस्य स कर्ता स्यात्(?) = ३-२४ तृ
 संकरस्य च कर्ता स्याम् ३-२४ तृ
 * संकरस्य तु कर्ता स्याम् = ३-२४ तृ
 संकरो नरकायैव १-४२ प्र
 संकल्पप्रभवान् कामान् ६-२४ प्र
 सङ्गं त्यक्त्वा करोति यः ५-१० द्वि
 सङ्गं त्यक्त्वात्मशुद्धये ५-११ च
 * सङ्गं त्यक्त्वात्मसिद्धये = ५-११ च
 सङ्गं त्यक्त्वा धनंजय २-४८ द्वि
 सङ्गं त्यक्त्वा फलं चैव १८-९ तृ
 सङ्गं त्यक्त्वा फलानि च १८-६ द्वि
 सङ्गस्तेषूपजायते २-६२ द्वि
 * सङ्गस्तेष्वपजायते = २-६२ द्वि
 * सङ्गस्तेष्वभिजायते = २-६२ द्वि
 सङ्गात् संजायते कामः २-६२ तृ
 संग्रामं न करिष्यसि २-३३ द्वि
 संघातश्चेतना धृतिः १३-६ द्वि
 * संघातश्चेतनाधृतिः = १३-६ द्वि
 स च मे न प्रणश्यति ६-३० च
 स च यो यत्प्रभावश्च १३-३ तृ
 * स च यो यत्स्वभावश्च = १३-३ तृ
 सचेताः प्रकृतिं गतः ११-५१ च
 * स चोक्तः कृत्स्नकर्मकृत् = ४-१८ च
 * सच्छन्दः पार्थ युज्यते = १७-२६ च

* सच्छन्दः परिपठ्यते = १७-२६ च
 * सच्छन्दः पार्थ गीयते = १७-२६ च
 सच्छन्दः पार्थ युज्यते १७-२६ च
 * सज्जन्ति गुणकर्मसु = ३-२९ द्वि
 सज्जन्ते गुणकर्मसु ३-२९ द्वि
 * सज्यते(?) गुणकर्मसु = ३-२९ द्वि
 संज्ञायं तान् ब्रवीमि ते १-७ च
 * सततं कीर्तयन्तश्च = ९-१४ प्र
 सततं कीर्तयन्तो माम् ९-१४ प्र
 सततं ब्रह्मवादिनाम् १७-२४ च
 स तं परं पुरुषमुपैति दिव्यम् ८-१० च
 * स तथा श्रद्धया युक्तः = ७-२२ प्र
 स तथा श्रद्धया युक्तः ७-२२ प्र
 सत्कारमानपूजार्थम् १७-१८ तृ
 * सत्त्व(?)मप्यस्य धर्मस्य = २-४० प्र
 सर्वं रजस्तम इति १४-५ प्र
 * सर्वं सक्ते सञ्जयति = १४-९ प्र
 सर्वं सर्ववतामहम् १०-३६ च
 * सर्वं सुखेन जयति = १४-९ प्र
 सर्वं सुखे सञ्जयति १४-९ प्र
 सर्वं स्थावरजङ्गमम् १३-२६ द्वि
 * सर्वं तदुपदिश्यते = ७-२ च
 * सर्वं भारत वर्धते = १४-१० द्वि
 सर्वमाहो रजस्तमः १७-१ च
 सर्वं प्रकृतिजैर्मुक्तम् १८-४० तृ
 सर्वं भवति भारत १४-१० द्वि
 * सर्वं मोहो(?) रजस्तमाः(?)
 = १७-१ च
 सत्त्वात् संजायते ज्ञानम् १४-१७ प्र
 * सत्त्वानुरूपा सर्वस्य = १६-३ प्र
 सत्त्वानुरूपा सर्वस्य १७-३ प्र
 सत्यं प्रियहितं च यत् १७-१५ द्वि
 * स त्यागः सार्विकः स्मृतः = १८-९ च
 स त्यागः सार्विको मतः १८-९ च
 स त्यागीत्यभिधीयते १८-११ च
 * स त्यागी स च बुद्धिमान्
 २-४८[*१] च

* स त्यागी सात्त्विको मतः = १८.९ च	संन्यासेनाधिगच्छति १८.४९ च
सदसच्चाहमर्जुन ९.१९ च	* संनमना भव मद्भक्तः = १८.६५ प्र
सदस्योनिजन्मसु १३.२१ च	* स पार्थ परमं योगम् = ५.२४ तृ
सदा तद्भावभावितः ८.६ च	* स पुनर्नाभिजायते = १३.२३ च
* सदा मद्भावभावितः = ८.६ च	* सप्तपिष्टं तु संजयः १८.७८[*२+१] च
* सदा सच्चाहमर्जुन = ९.१९ च	* स बुद्धिमान् मनुष्याणाम् = ४.१८ तृ
* सदा मद्भावभावितः = ८.६ च	स बुद्धिमान् मनुष्येषु ४.१८ तृ
सदित्येतत् प्रयुज्यते १७.२६ द्वि	स ब्रह्मयोगयुक्तात्मा ५.२१ तृ
* सदित्येतत् प्रदीयते = १७.२६ द्वि	* स ब्रह्मयोगयुक्तात्मा = ६.३ तृ
* सदित्येवं विधीयते = १७.२७ च	* स ब्रह्मलोकयुक्तात्मा = ५.२१ तृ
सदित्येवाभिधीयते १७.२७ च	समः सर्वेषु भूतेषु १३.२७ प्र
सदृशं चेष्टते स्वस्याः ३.३३ प्र	* समः कायशिरोग्रीवम् = ६.१३ प्र
सदोपमपि न त्यजेत् १८.४८ द्वि	* समकायशिरोग्रीवम् = ६.१३ प्र
* सद्भक्तिं लभते पराम् = १८.५४ च	* समकारणमुच्यते = ६.३ च
सद्भावे साधुभावे च १७.२६ प्र	समं प्रविलीयते ४.२३ च
* सनातनस्त्वं पुरुषं(?) मतो मे	समं कायशिरोग्रीवम् ६.१३ प्र
= ११.१८ च	समत्वं योग उच्यते २.४८ च
सनातनस्त्वं पुरुषो मतो मे ११.१८ च	समदुःखसुखः क्षमी १२.१३ च
स निश्चयेन योक्तव्यः ६.२३ तृ	* समदुःखसुखक्षमः = १२.१३ च
* सन्तं पारं पुरुषमुपैति दिव्यम्	* समदुःखसुखक्षमी = १२.१३ च
= ८.१० च	समदुःखसुखं धीरम् २.१५ तृ
संतुष्टः सततं योगी १२.१४ प्र	* समदुःखसुखस्वप्नः = १४.२४ प्र
संतुष्टो येनकेनचित् १२.१९ द्वि	* समदुःखसुखस्वस्थः = १४.२४ प्र
* संदृश्यते(?) चूर्णितैरुत्तमाङ्गैः	समदुःखसुखः स्वस्थः १४.२४ प्र
= ११.२७ च	* समदृष्टिर्विशिष्यते = ६.९ च
संदृश्यन्ते चूर्णितैरुत्तमाङ्गैः ११.२७ च	* समबुद्धिर्विमुच्यते = ६.९ च
संनियम्येन्द्रियग्रामम् १२.४ प्र	समबुद्धिर्विशिष्यते ६.९ च
संन्यस्याध्यात्मचेतसा ३.३० द्वि	* समं पश्यति यो जनः = ६.३२ द्वि
संन्यस्यास्ते सुखं वशी ५.१३ द्वि	समं पश्यति योऽर्जुन ६.३२ द्वि
संन्यासः कर्मयोगश्च ५.२ प्र	* समं पश्यति सोऽर्जुन = ६.३२ द्वि
* संन्यासं करणां कृष्ण = ५.१ प्र	समं पश्यन् हि सर्वत्र १३.२८ प्र
* संन्यासं कर्मणा कृष्ण = ५.१ प्र	* समलोष्टात्मकाञ्चनः = १४.२४ द्वि
संन्यासं कर्मणां कृष्ण ५.१ प्र	समलोष्टाश्मकाञ्चनः ६.८ च
संन्यासं कवयो विदुः १८.२ द्वि	समलोष्टाश्मकाञ्चनः १४.२४ द्वि
संन्यासयोगयुक्तात्मा ९.२८ तृ	समवस्थितमीश्वरम् १३.२८ द्वि
संन्यासस्तु महाबाहो ५.६ प्र	समवेतान् कुरुनिति १.२५ च
संन्यासस्य महाबाहो १८.१ प्र	समवेता युयुत्सवः १.१ द्वि

* समशत्रौ च मित्रे च	= १२.१८ प्र
* समशत्रौ च मित्रौ(?) च	= १२.१८ प्र
समः शत्रौ च मित्रे च	१२.१८ प्र
समः सङ्गविवर्जितः	१२.१८ च
समः सर्वेषु भूतेषु	१८.५४ तृ
समः सिद्धावसिद्धौ च	४.२२ तृ
* समः सिद्धावि(?)सिद्धौ च	= ४.२२ तृ
स महात्मा सुदुर्लभः	७.१९ च
* स मां सर्वेषु भूतेषु	= १३.२७ प्र
समाधाय स सात्त्विकः	१७.११ च
* समाधाय स सात्त्विकम्	= १७.११ च
समाधावचला बुद्धिः	२.५३ तृ
* समाधिस्तस्य केशव	= २.५४ द्वि
समाधिस्थस्य केशव	२.५४ द्वि
समाधौ न विधीयते	२.४४ च
* स मामेप्यत्यसंशयम्	= १८.६८ च
* समासेत व्रजेत काम्	= २.५४ च
* समासेन तु कौन्तेय	= १८.५० तृ
समासेनैव कौन्तेय	१८.५० तृ
* समुद्रमापः प्रविशन्ति तद्वत्	
	= २.७० द्वि
समुद्रमापः प्रविशन्ति यद्वत्	२.७० द्वि
* समुद्रमापाः(!) प्रविशन्ति यद्वत्	
	= २.७० द्वि
समुद्रमेवाभिमुखा द्रवन्ति	११.२८ द्वि
* समुद्रमेवाभिमुखा विशन्ति	
	= ११.२८ प्र
* समुद्रमेवाभिमुखा व्रजन्ति	
	= ११.२८ प्र
* समूहं(!) सर्वभूतेषु	= ९.२९ प्र
स मे युक्ततमो मतः	६.४७ च
समोऽहं सर्वभूतेषु	९.२९ प्र
* संपश्यद्भिर्जनार्दन	= १.३९ च
संपश्यन् कर्तुमर्हसि	३.२० च
* संपश्यन् नासिकाग्रं स्वम्	= ६.१३ तृ
संप्रेक्ष्य नासिकाग्रं स्वम्	६.१३ तृ
* संप्रेक्ष्य नासिकाग्रं च	= ६.१३ तृ

संभवः सर्वभूतानाम्	१४.३ तृ
संभवामि युगे युगे	४.८ च
संभवाम्यात्ममायया	४.६ च
* संभवायात्ममायया	= ४.६ च
संभावितस्य चाकीर्तिः	२.३४ तृ
* संभावितस्य साकीर्तिः	= २.३४ तृ
* संमोहं सर्वभूतेषु	= ९.२९ प्र
* संमोहात् स्मृतिविभ्रमः	= २.६३ द्वि
संमोहात् स्मृतिविभ्रमः	२.६३ द्वि
* संमोहाद्विस्मृतिभ्रमः	= २.६३ द्वि
सम्यग्व्यवसितो हि सः	९.३० च
* सम्यग्व्यवहितो हि सः	= ९.३० च
* स यत्प्रणामं कुरुते	= ३.२१ तृ
स यत् प्रमाणं कुरुते	३.२१ तृ
* स यथा वर्तमानोऽपि	= १३.२३ तृ
* स याति परमां गतिम्	= ८.५ च
स याति परमां गतिम्	८.१३ च
स युक्तः कृत्स्नकर्मकृत्	४.१८ च
* स युक्तः कृत्स्नकर्मवित्	= ४.१८ च
* स युक्तः कृत्स्नकर्मसुत्	= ४.१८ च
* स युक्तः सर्वकर्मकृत्	= ४.१८ च
स युक्तः स सुखी नरः	५.२३ च
* स योगी न निवर्तते	= ६.३१ च
* स योगी परमो मतः	= ५.२३ च
स योगी परमो मतः	६.३२ च
स योगी ब्रह्मनिर्वाणम्	५.२४ तृ
स योगी मयि वर्तते	६.३१ च
* स योगी स सुखी नरः	= ५.२३ च
* स योगी स सुखी मतः	= ५.२३ च
* स योगी सुसुखी नरः	= ५.२३ च
सरसामस्मि सागरः	१०.२४ च
* सरसामस्मि सागरम्	= १०.२४ च
सर्गाणामादिरन्तश्च	१०.३२ प्र
* सर्गेऽपि न प्रजायन्ते	= १४.२ तृ
सर्गेऽपि नोपजायन्ते	१४.२ तृ
* सर्गेऽपि नोपजायन्ते	= १४.२ तृ
* सर्गेऽपि नोऽपि जायन्ते	= १४.२ तृ

सर्गे यान्ति परंतप	७-२७ च	* सर्वतः सर्वदर्शी च	९-५ [*१] तृ
सर्पाणामस्मि वासुकिः	१०-२८ च	* सर्वतोक्षिशिरोमुखः	= १३-१३ द्वि
* सर्व एते महारथाः	= १-६ च	सर्वतोक्षिशिरोमुखम्	१३-१३ द्वि
सर्व एव महारथाः	१-६ च	* सर्वतो ब्रह्मनिर्वाणम्	= ५-२६ तृ
* सर्व संव्यामोपि ततोऽसि सर्वः		सर्वत्रगमचिन्त्यं च	१२-३ तृ
= ११-४० च		सर्वत्र समदर्शनः	६-२९ च
* सर्वं समामोपि ततोऽपि सर्वः		* सर्वत्र समदर्शिनः	= ६-२९ च
= ११-४० च		सर्वत्र समबुद्धयः	१२-४ द्वि
सर्वं समामोपि ततोऽसि सवः ११-४० च		* सर्वत्रागमचिन्त्यं(?) च	= १२-३ तृ
* सर्वं समामोपि ततोऽसि सर्वम्		* सर्वत्रावस्थितो देही	= १३-३२ तृ
= ११-४० च		सर्वत्रावस्थितो देहे	१३-३२ तृ
सर्वः प्रकृतिजैर्गुणैः	३-५ च	* सर्वत्राव्यक्तचेतसाम्	= १२-५ द्वि
सर्वकर्मफलत्यागम्	१२-११ तृ	सर्वथा वर्तमानोऽपि	६-३१ तृ
सर्वकर्मफलत्यागम्	१८-२ तृ	सर्वथा वर्तमानोऽपि	१३-२३ तृ
* सर्वकर्मसु सज्जते	= ६-४ द्वि	* सर्वदावस्थितो देहे	= १३-३२ तृ
* सर्वकर्माखिलं कर्म	= ४-३३ तृ	सर्वद्वाराणि संयम्य	८-१२ प्र
* सर्वकर्माखिलं पार्थ	= ४-३३ तृ	सर्वद्वारेषु देहेऽस्मिन्	१४-११ प्र
सर्वकर्माणि मनसा	५-१३ प्र	सर्वधर्मान् परित्यज्य	१८-६६ प्र
* सर्वकर्माण्यपि तदा	= १८-५६ प्र	सर्वपापैः प्रमुच्यते	१०-३ च
* सर्वकर्माण्यपि नरः	= १८-५६ प्र	* सर्वप्रकृतिजैर्गुणैः	= ३-५ च
सर्वकर्माण्यपि सदा	१८-५६ प्र	* सर्वभावेन पाण्डव	= १८-६२ द्वि
* सर्वकृत् सर्वदर्शनः	९-५[*१] द्वि	सर्वभावेन भारत	१५-१९ च
* सर्वक्षेत्रसमागमे	= १-१ द्वि	सर्वभावेन भारत	१८-६२ द्वि
सर्वक्षेत्रेषु भारत	१३-२ द्वि	* सर्वभावेन भारतः	= १५-१९ च
* सर्वगः सर्वविच्छिद्यः	९-५[*१] प्र	* सर्वभूतमहेश्वरम्	= ५-२९ द्वि
सर्वगुह्यतमं भूयः	१८-६४ प्र	* सर्वभूतमहेश्वरम्	= ९-११ च
सर्व कर्माखिलं पार्थ	४-३३ तृ	सर्वभूतस्थमात्मानम्	६-२९ प्र
* सर्वं गुह्यतमं भूयः	= १८-६४ प्र	सर्वभूतस्थितं यो माम्	६-३१ प्र
* सर्वज्ञानप्लवेनैव	= ४-३६ तृ	सर्वभूतहिते रताः	५-२५ च
सर्वज्ञानविमूढांस्तान्	३-३२ तृ	सर्वभूतहिते रताः	१२-४ च
सर्वं च मयि पश्यति	६-३० द्वि	सर्वभूतात्मभूतात्मा	५-७ तृ
सर्वं ज्ञानप्लवेनैव	४-३६ तृ	सर्वभूतानि कौन्तेय	९-७ प्र
सर्वतःपाणिपादं तत्	१३-१३ प्र	सर्वभूतानि चात्मनि	६-२९ द्वि
* सर्वतःपाणिपादं च	= १३-१३ प्र	* सर्वभूतानि व्यामोहम्	= ७-२७ तृ
* सर्वतःपाणिपादान्तम्	= १३-१३ प्र	सर्वभूतानि संमोहम्	७-२७ तृ
सर्वतःश्रुतिमल्लोके	१३-१३ तृ	* सर्वभूतान्या(?)मोहम्	= ७-२७ तृ
सर्वतः संप्लुतोदके	२-४६ द्वि	सर्वभूताशयस्थितः	१०-२० द्वि

* सर्वभूताशये स्थितः	= १०-२० द्वि
सर्वभूतेषु येनैकम्	१८-२० प्र
सर्वमावृत्य तिष्ठति	१३-१३ च
सर्वमेतद्वत् मन्ये	१०-१४ प्र
सर्वयोनिषु कौन्तेय	१४-४ प्र
* सर्वलोकमहेश्वरः	= ५-२९ द्वि
सर्वलोकमहेश्वरम्	५-२९ द्वि
सर्वशः पृथिवीपते	१-१८ द्वि
सर्वसंकल्पसंन्यासी	६-४ तृ
सर्वस्य चाहं हृदि संनिविष्टः	१५-१५ प्र
सर्वस्य धातारमचिन्त्यरूपम्	८-९ तृ
* सर्वस्य धातारमचिन्त्यशक्तिम्	= ८-९ तृ
* सर्वस्य हृदि धिष्ठितम्	= १३-१७ च
* सर्वस्य हृदि मध्यगम्	= १३-१७ च
* सर्वास्तथा भूत अशेषसङ्गान्	= ११-१५ द्वि
* सर्वास्तथा भूतमशेष(?)सङ्गान्	= ११-१५ द्वि
* सर्वास्तथा भूतविशेषसङ्गान्	= ११-१५ द्वि
सर्वास्तथा भूतविशेषसङ्गान्	११-१५ द्वि
* सर्वाणीत्यवधारय	= ७-६ द्वि
सर्वाणीत्युपधारय	७-६ द्वि
सर्वाणीन्द्रियकर्माणि	४-२७ प्र
* सर्वात्मा सर्वतोमुखः	९-५[*१] प
सर्वान् पार्थ मनोगतान्	२-२५ द्वि
सर्वान् बन्धून्वस्थितान्	१-२७ च
सर्वारम्भपरित्यागी	१२-१६ तृ
सर्वारम्भपरित्यागी	१४-२५ तृ
* सर्वारम्भपरित्यागे	= १४-२५ तृ
* सर्वारम्भफलत्यागी	= १२-१६ तृ
* सर्वारम्भफलत्यागी	= १४-२५ तृ
सर्वारम्भा हि दोषेण	१८-४८ तृ
सर्वार्थान् विपरीतांश्च	१८-३२ तृ
* सर्वार्थान् विपरीतांस्तु	= १८-३२ तृ
* सर्वाश्चर्यमयं विष्णुम्	= ११-११ तृ

सर्वाश्चर्यमयं देवम्	११-११ तृ
सर्वे नमस्यन्ति च सिद्धसङ्गाः	११-३६ च
सर्वेन्द्रियगुणाभासम्	१३-१४ प्र
सर्वेन्द्रियविवर्जितम्	१३-१४ द्वि
सर्वेऽप्येते यज्ञविदः	४-३० तृ
सर्वेभ्यः पापकृत्तमः	४-३६ द्वि
सर्वे युद्धविशारदाः	१-९ च
सर्वे वयमतः परम्	२-१२ च
* सर्वे वयमितः परम्	= २-१२ च
* सर्वे वेदा यत् पदमामनन्ति	८-११[*१] प्र
* सर्वेश्वरः सर्वमहाविभूतिः	११-३९पू[*१] द्वि
* सर्वेश्वरः सर्वमहाविभूते	= ११-३९पू[*१] द्वि
* सर्वेषां वर्तमानोऽपि	= ६-३१ तृ
सर्वेषां च महीक्षिताम्	१-२५ द्वि
* सर्वेषां तृणजातीनाम्	१०-३६[*१] तृ
* सर्वे सहैवानिल(?)पालसङ्घैः	= ११-२६ द्वि
सर्वे सहैवावनिपालसङ्घैः	११-२६ द्वि
* सर्वैः प्रकृतिजैर्गुणैः	= ३-५ च
* सर्वैरपि सुसुक्ष्मभिः	= ४-१५ द्वि
* सर्वैः सहैवावनिपालसङ्घैः	= ११-२६ द्वि
सर्विकारमुदाहृतम्	१३-६ च
* स शब्दः पार्थ युज्यते	= १७-२६ च
स शब्दस्तुमुलोऽभवत्	१-१३ च
* स शान्तमधिगच्छति	= २-७१ च
स शान्तमधिगच्छति	२-७१ च
* स शान्तमभिगच्छति	= २-७१ च
स शान्तिमाप्नोति न कामकामी	२-७० च
स संन्यासी च योगी च	६-१ तृ
* स संन्यासी स योगी च	= ६-१ तृ
स सर्वविद्भजति माम्	१५-१९ तृ
* ससुखं कर्तुमव्ययम्	= ९-२ च
* सह चैव विनैव च	= ९-६[*१] च

सहजं कर्म कौन्तेय	१८-४८ प्र
सहयज्ञाः प्रजाः सृष्ट्वा	३-१० प्र
* सह यज्ञैः प्रजाः सृष्ट्वा	= ३-१० प्र
* सह सच्चाहमर्जुन	= ९-१९ च
सहसैवाभ्यहन्यन्त	१-१३ तृ
सहस्रबाहो भव विश्वमूर्ते	११-४६ च
सहस्रयुगपर्यन्तम्	८-१७ प्र
* सहस्रसूर्यात्पसंनिभानि	११-२७ पृ[३] प्र
सहास्मदीयैरपि योधमुख्यैः	११-२६ च
* सहास्मदीयैरपि योधमुख्यैः	= ११-२६ च
* सहैव च विनैव च	९-६[१] च
साक्षात् कथयतः स्वयम्	१८-७५ च
* साक्षात् तु कथितः स्वयम्	= १८-७५ च
सांख्ययोगौ पृथग्बालाः	५-४ प्र
सांख्ये कृतान्ते प्रोक्तानि	१८-१३ तृ
सात्त्विकं निर्मलं फलम्	१४-१६ द्वि
सात्त्विकं परिचक्षते	: १७-१७ च
* सात्त्विकं परिरक्षते	= १७-१७ च
सात्त्विकी राजसी चैव	१७-२ तृ
सात्यकिश्चापराजितः	१-१७ च
* साधिभूतादिदैवं माम्	= ७-३० प्र
* साधिभूताधिदैवं माम्	= ७-३० प्र
साधिभूताधिदैवं माम्	७-३० प्र
* साधिभूताधिभूतं माम्	= ७-३० प्र
* साधियज्ञं यथा विदुः	= ७-३० द्वि
* साधियज्ञं च तद्विदुः	= ७-३० द्वि
* साधियज्ञं च ते विदुः	= ७-३० द्वि
* साधियज्ञं तथा विदुः	= ७-३० द्वि
साधियज्ञं च ये विदुः	७-३० द्वि
साधुरेव स मन्तव्यः	९-३० तृ
* साधुष्वथ च पापेषु	= ६-९ तृ
साधुष्वपि च पापेषु	६-९ तृ
सा निश्चा पश्यतो मुनेः	२-६९ च
साम्येन मधुसूदन	६-३३ द्वि

* सारमुद्धृत्य कृष्णेन	१८-७८[३] तृ
* सा रात्रिः पश्यतो मुनेः	= २-६९ च
साहंकारेण वा पुनः	१८-२४ द्वि
* साहंकारेण वै पुनः	= १८-२४ द्वि
* साहंक्रू(?)रेण वा पुनः	= १८-२४ द्वि
सिंहनादं विनद्योच्चैः	१-१२ तृ
* सिद्धये कुरुनन्दन	= ६-४३ च
सिद्धये सर्वकर्मणाम्	१८-१३ च
* सिद्धान् यान्ति सिद्धव्रताः	७-२३ तृ[३] प्र
सिद्धानां कपिलो मुनिः	१०-२६ च
सिद्धिं विन्दति मानवः	१८-४६ च
सिद्धिं समधिगच्छति	३-४ च
* सिद्धिं समधिगच्छसि	= ३-४ च
* सिद्धिमाप्नोति च यथा	= १८-५० प्र
सिद्धिं प्राप्नोति यथा ब्रह्म	१८-५० प्र
सिद्धिर्भवति कर्मजा	४-१२ च
सिद्धोऽहं बलवान् सुखी	१६-१४ च
* सिद्धयसिद्धयोर्निराकारम्	= १८-२६ तृ
सिद्धयसिद्धयोर्निर्विकारः	१८-२६ तृ
सिद्धयसिद्धयोः समो भूत्वा	२-४८ तृ
सीदन्ति मम गात्राणि	१-२९ प्र
* सीदन्ति सर्वगात्राणि	= १-२९ प्र
* सीदमानमिदं वचः	= २-१० च
* सीदमानमिदं वाक्यम्	= २-१ तृ
* सीदमानोऽब्रवीदिदम्	= १-२८ द्वि
* सुकृतात् क्षत्रियाः पार्थ	= २-३२ तृ
सुखं वा यदि वा दुःखम्	६-३२ तृ
* सुखतन्त्र इवासीनः	३-३७[२] तृ
* सुखतन्त्र इहासीनः	= ३-३७[२] तृ
* सुखदुःखेन बध्नाति	= १४-६ तृ
सुखदुःखे समे कृत्वा	२-३८ प्र
* सुखं तत्र इवासीनः	= ३-३७[२] तृ
* सुखं त्विदानीं शृणु मे	= १८-३६ प्र
सुखं त्विदानीं त्रिविधम्	१८-३६ प्र
* सुखं दुःखं भवो भारः	= १०-४ तृ
सुखं दुःखं भवोऽभावः	१०-४ तृ

* सुखप्रीतिविवर्धनः	= १७.८ द्वि
* सुखप्रीतिविवर्धनाः	१७.८ द्वि
* सुखबन्धात् प्रमुच्यते	= ५.३ च
सुखमक्षयमश्नुते	२.२१ च
* सुखमक्षयमश्नुते	= ५.२१ च
* सुखमङ्गेन बध्नाति	= १४.६ तृ
* सुखमच्ययमश्नुते	= ५.२१ च
सुखमात्यन्तिकं यत् तद्	६.२१ प्र
* सुखमात्यन्तिकं यत् तु	= ६.२१ प्र
* सुखमात्यन्ति यत्र	= ६.२१ प्र
* सुखं बन्धविमुक्तिः स्यात्	
	१८.७८[*१] तृ
सुखं बन्धात् प्रमुच्यते	५.३ च
* सुखं बन्धाद्विमुच्यते	= ५.३ च
सुखं मोहनमात्मनः	१८.३९ द्वि
सुखसङ्गेन बध्नाति	१४.६ तृ
* सुखसङ्गे निबध्नाति	= १४.६ तृ
सुखस्यैकान्तिकस्य च	१४.२७ च
सुखिनः क्षत्रियाः पार्थ	२.३२ तृ
सुखिनः स्याम माधव	१.३७ च
* सुखेन ब्रह्मसंयोगम्	= ६.२८ तृ
सुखेन ब्रह्मसंस्पर्शम्	६.२८ तृ
सुखेषु विगतस्पृहः	२.५६ द्वि
सुघोषमणिपुष्पकौ	१.१६ च
* सुदर्शनमिदं रूपम्	= ११.५२ प्र
सुदुर्दर्शमिदं रूपम्	११.५२ प्र
सुसुखं कर्तुमव्ययम्	९.२ च
सुहृदं सर्वभूतानाम्	५.२९ तृ
* सुहृन्मित्रात्युदासीनः	= ६.९ प्र
सुहृन्मित्रार्युदासीनः	६.९ प्र
* सुहृन्मित्रार्युदासीनः	= ६.९ प्र
* सुहृन्मित्राबुदासीनः	= ६.९ प्र
सूक्ष्मत्वात् तदविज्ञेयम्	१३.१५ तृ
* सूत्वा भूतादिमव्ययम्	= ९.१३ च
* सूत्रेण मणिगणा इव	= ७.७ च
सूत्रे मणिगणा इव	७.७ च
* सूयते च चराचरम्	= ९.१० द्वि

सूयते सचराचरम्	९.१० द्वि
* सूयेत सचराचरम्	= ९.१० द्वि
सेनयोरुभयोरपि	१.२७ द्वि
* सेनयोरुभयोरस्य	= १.२४ तृ
सेनयोरुभयोर्मध्ये	१.२१ तृ
सेनयोरुभयोर्मध्ये	१.२४ तृ
सेनयोरुभयोर्मध्ये	२.१० तृ
सेनानीनामहं स्कन्दः	१०.२४ तृ
* सेनान्यामप्यहं स्कन्दः	= १०.२४ तृ
* सेवयेत् सर्वकर्माणि	= ३.२६ तृ
* सैन्ये महति ये सर्वे	१.७[*३] प्र
* सोऽपि कम्पेन योगेन	= १०.७ तृ
सोऽपि मुक्तः शुभाँल्लोकान्	१८.७१ तृ
* सोऽपि युक्तः शुभाँल्लोकान्	= १८.७१ तृ
* सोमदत्तिर्जयद्रथः	= १.८ च
* सोऽमृतत्वाय कम्प(!)ते	= २.१५ च
सोऽमृतत्वाय कल्पते	२.१५ च
सोमो भूत्वा रसात्मकः	१५.१३ च
सोऽविकम्पेन योगेन	१०.७ तृ
* सोऽविकम्पेन योगेन	= १०.७ तृ
* सोऽविकल्पेन योगेन	= १०.७ तृ
सौभद्रश्च महाबाहुः	१.१८ तृ
* सौभद्रश्च महेष्वासः	= १.१८ तृ
सौभद्रो द्रौपदेयाश्च	१.६ तृ
* सौमदत्तिश्च वीर्यवान्	= १.८ च
सौमदत्तिस्तथैव च	१.८ च
* सौम्येन मधुसूदन	= ६.३३ द्वि
* स्तम्भहर्षसमुद्रवः	३.३७[*३] द्वि
स्तुवन्ति त्वां स्तुतिभिः पुष्कलाभिः	
	११.२१ च
* स्तुवन्ति त्वा स्तुतिभिः पुष्कलाभिः	
	= ११.२१ च
* स्तोष्यन्ति रमयन्ति च	= १०.९ च
स्त्रियो वैश्यास्तथा शूद्राः	९.३२ तृ
स्त्रीषु दुष्टासु वाण्य	१.४१ तृ
* स्थानं प्राप्स्यति शाश्वतम्	= १८.६२ च
स्थानं प्राप्स्यसि शाश्वतम्	१८.६२ च

स्थाने हृषीकेश तव प्रकीर्त्या	११.३६ प्र
स्थापयित्वा रथोत्तमम्	१.२४ च
* स्थावराणां हिमाचलः	= १०.२५ च
स्थावराणां हिमालयः	१०.२५ च
* स्थावराणां हिमालयम्	= १०.२५ च
* स्थितः प्रज्ञस्तदोच्यते	= २.५५ च
* स्थितधीः किं विभापेत	= २.५४ तृ
स्थितधीः किं प्रभापेत	२.५४ तृ
* स्थितधीर्मुनिरुच्यते	= २.५६ च
स्थितधीर्मुनिरुच्यते	२.५६ च
* स्थितप्रज्ञस्तथोच्यते	= २.५५ च
स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते	२.५५ च
* स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते	= २.५८ च
स्थितप्रज्ञस्य का भाषा	२.५४ प्र
* स्थितप्रज्ञः स उच्यते	= २.५५ च
स्थितश्चलति तत्त्वतः	६.२१ च
* स्थितश्चरवति तत्त्वतः	= ६.२१ च
स्थितिः सदिति चोच्यते	१७.२७ द्वि
* स्थितिः सदिति चोद्यते	= १७.२७ द्वि
* स्थितिः सदिति चोद्यते(?)	= १७.२७ द्वि
* स्थितिः सदिति बोध्यते	= १७.२७ द्वि
स्थितोऽस्मि गतसंदेहः	१८.७३ तृ
* स्थित्वास्यामन्तकाले तु	= २.७२ तृ
स्थित्वास्यामन्तकालेऽपि	२.७२ तृ
* स्थिरधीः किं प्रभापेत	= २.५४ तृ
* स्थिरधीर्मुनिरुच्यते	= २.५६ च
* स्थिरप्रज्ञस्तदोच्यते	= २.५५ च
* स्थिरप्रज्ञस्तदोच्यते	= २.५७ च
* स्थिरप्रज्ञस्तदोच्यते	= २.५८ च
* स्थिरप्रज्ञस्य का भाषा	= २.५४ प्र
* स्थिरप्रज्ञः स उच्यते	= २.६१ च
* स्थिरप्रज्ञा च सा स्मृता	= २.६८ च
स्थिरबुद्धिरसंमूढः	५.२० तृ
* स्थिरमानसमात्मनः	= ६.११ द्वि
स्थिरमासनमात्मनः	६.११ द्वि
* स्थिरश्चलति तत्त्वतः	= ६.२१ च

स्थैर्यमात्मविनिग्रहः	१३.७ च
* स्पर्शान् कृत्वा बहिर्बाह्याः	= ५.२७ प्र
स्पर्शान् कृत्वा बहिर्बाह्यान्	५.२७ प्र
* स्पृशन्तोऽपि स्वकर्मणि	५.१७[*१] द्वि
* स्मरंस्त्यक्त्वा कलेवरम्	= ८.५ द्वि
* स्मरन्तोऽपि मुहुस्त्वेतत्	५.१७[*१] प्र
* स्मरन्तोऽपि मुहुस्त्वेवम्	= ५.१७[*१] प्र
स्मरन् मुक्त्वा कलेवरम्	८.५ द्वि
स्मृतिभ्रंशाद्बुद्धिनाशः	२.६३ तृ
स्मृतिर्मेधा धृतिः क्षमा	१०.३४ च
* स्मृतिर्मेधा धृतिक्षमा	= १०.३४ च
स्यालाः संबन्धिनस्तथा	१.३४ च
* स्यालाः संबन्धिवान्धवाः	= १.३४ च
* संसते गाण्डिवं हस्तात्	= १.३० प्र
स्रोतसामस्मि जाह्नवी	१०.३१ च
स्वकं रूपं दर्शयामास भूयः	११.५० द्वि
स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य	१८.४६ तृ
* स्वकर्मणा तमेवाच्यं	= १८.४६ तृ
* स्वकर्मणि रतः सिद्धिम्	= १८.४५ तृ
* स्वकर्मनिरतः शुद्धिम्	= १८.४५ तृ
स्वकर्मनिरतः सिद्धिम्	१८.४५ तृ
स्वजनं हि कथं हत्वा	१.३७ तृ
* स्वजनान् हन्तुमुद्यताः	= १.४५ च
* स्वजनान् हि कथं हत्वा	= १.३७ तृ
* स्वतेजसा विश्वमनन्तरूपम्	= ११.१९ च
स्वतेजसा विश्वमिदं तपन्तम्	११.१९ च
स्वधर्ममपि चावेक्ष्य	२.३१ प्र
* स्वधर्ममेव चावेक्ष्य	= २.३१ प्र
स्वधर्मे निधनं श्रेयः	३.३५ तृ
* स्वधर्मे निधनं श्रेयः	१८.४७ तृ[*३] प्र
* स्वधर्मो निधनं श्रेयः	= ३.३५ तृ
* स्वधाहमहमौपधिः	= ९.१६ द्वि
स्वधाहमहमौपधम्	९.१६ द्वि
स्वभावजेन कौन्तेय	१८.६० प्र
* स्वभावजेन कौन्तेय	= १८.६० प्र

स्वभावनियतं कर्म	१८.४७ तृ	* हर्षमन्युभयक्रोधैः	= १२.१५ तृ
स्वभावप्रभवैर्गुणैः	१८.४१ च	* हर्षमस्य निवर्त्यैव	= ३.३७[*४] प्र
स्वभावस्तु प्रवर्तते	५.१४ च	* हर्षमस्य निवर्त्यैपः	३.३७[*४] प्र
* स्वभावाद्येन कौन्तेय	= १८.६० प्र	* हर्षमस्य निवृत्त्यैपः	= ३.३७[*४] प्र
* स्वभावोऽध्यात्म उच्यते	= ८.३ द्वि	हर्षशोकाश्रितः कर्ता	१८.२७ तृ
स्वभावोऽध्यात्ममुच्यते	८.३ द्वि	* हर्षाद्धर्षभयोद्वेगैः	= १२.१५ तृ
* स्वयं चैव ब्रवीषि माम्	= १०.१३ च	* हर्षामर्षभयोद्वेगैः	= १२.१५ तृ
स्वयं चैव ब्रवीषि मे	१०.१३ च	* हर्षामर्षभयक्रोधैः	= १२.१५ तृ
स्वयमेवात्मनात्मानम्	१०.१५ प्र	हर्षामर्षभयोद्वेगैः	१२.१५ तृ
स्वर्गद्वारमपावृतम्	२.३२ द्वि	* हविरन्तश्च भूतानाम्	१३.१५ प्र
* स्वर्गाणामादिरन्तश्च	= १०.३२ प्र	हानिरस्योपजायते	२.६५ द्वि
* स्वर्गेऽपि नोपजायन्ते	= १४.२ तृ	हित्वा पापमवाप्स्यसि	२.३३ च
* स्वर्गे यान्ति परंतप	= ७.२७ च	* हित्वापि स इमाँल्लोकान्	= १८.१७ तृ
स्वल्पमप्यस्य धर्मस्य	२.४० तृ	हृत्स्थं ज्ञानासिनात्मनः	४.४२ द्वि
* स्वस्तीति चोक्त्वा महर्षिसिद्धसङ्घाः	= ११.२१ तृ	* हृत्स्थं ज्ञानासिनात्मना	= ४.४२ द्वि
* स्वस्तीति चोक्त्वैव महर्षिसिद्धसङ्घाः	= ११.२१ तृ	* हृदयानि विदारयन्	= १.१९ द्वि
स्वस्तीत्युक्त्वा महर्षिसिद्धसङ्घाः	= ११.२१ तृ	* हृदयानि व्यकम्पयत्	= १.१९ द्वि
	११.२१ तृ	हृदयानि व्यदारयत्	१.१९ द्वि
स्वाध्यायज्ञानयज्ञाश्च	४.२८ तृ	* हृदयेऽर्जुन तिष्ठति	= १८.६१ द्वि
स्वाध्यायस्तप आर्जवम्	१६.१ च	* हृदि सर्वस्य धीष्ठितम्	= १३.१७ च
स्वाध्यायाभ्यासनं चव	१७.१५ तृ	* हृदि सर्वत्र विष्ठितम्	= १३.१७ च
* स्वाध्यायाभ्यासनं चैव	= १७.१५ तृ	* हृदि सर्वस्य वेष्ठितम्	= १३.१७ च
स्वे स्वे कर्मण्यभिरतः	१८.४५ प्र	हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति	१८.६१ द्वि
हतो वा प्राप्स्यसि स्वर्गम्	२.३७ प्र	* हृद्देशे वसतेऽर्जुन	= १८.६१ द्वि
* हत्वा पापमवाप्स्यसि	= २.३३ च	* हृद्येष वसतेऽर्जुन	= १८.६१ द्वि
हत्वापि स इमाँल्लोकान्	१८.१७ तृ	हृषीकेशं तदा वाक्यम्	१.२१ प्र
हत्वार्थकामास्तु गुरुनिहैव	२.५ तृ	* हृष्टरोगा(१) धनंजयः	= ११.१४ द्वि
हत्वा स्वजनमाहवे	१.३१ च	हृष्टरोमा धनंजयः	११.१४ द्वि
* हत्वाहवे स्वबान्धवान्	= १.३१ च	* हृष्यामि च पुनः पुनः	= १८.७६ च
हत्वैतानाततायिनः	१.३६ च	हृष्यामि च पुनः पुनः	१८.७७ च
हनिष्ये चापरानपि	१६.१४ द्वि	हृष्यामि च मुहुर्मुहुः	१८.७६ च
हन्त ते कथयिष्यामि	१०.१९ प्र	* हृष्यामि च सुदुष्करम्	= १८.७६ च
हन्तुं स्वजनमुद्यताः	१.४५ च	* हृष्यामीति मुहुर्मुहुः	= १८.७६ च
* हन्यते हन्ति वा कथम्	= २.२१ च	* हृष्यामीव मुहुर्मुहुः	= १८.७६ च
हरन्ति प्रसभं मनः	२.६० च	* हे कृष्ण हे यादव हे सखे च	= ११.४१ द्वि

हे कृष्ण हे यादव हे सखेति ११-४१ द्वि	हेतोः किं तु महीकृते	१-३५ च
* हे कृष्ण हे यादव हे सखेति च	* हेतोः किमु महीकृते	= १-३५ च
= ११-४१ द्वि	* ह्यधो गच्छति तामसः	= १४-१८ च
हेतुः प्रकृतिरुच्यते १३-२० द्वि	* ह्यधो गच्छति तामसः	= ११-५४ द्वि
हेतुनानेन कौन्तेय ९-१० तृ	हियते ह्यवशोऽपि सः	६-४४ द्वि
* हेतुमद्भिर्विनिश्चितम् = १३-४४ च	* हियते ह्यवशोऽपि सः	= ६-४४ द्वि
हेतुमद्भिर्विनिश्चितैः १३-४४ च	* हियते ह्यवशो हि सः	= ६-४४ द्वि
* हेतोः किं तु महीकृते = १-३५ च	* ही(१)यते ह्यवशोऽपि सः	= ६-४४ द्वि

*** विशेषतोऽवधेयम् — वर्णक्रमानुसारं ककारादिव्यञ्जनात् पूर्वं परसवर्णत्वमभजमानोऽनुस्वारः (अनुनासिकः) स्थानमर्हते । ततो विसर्गः (जिह्वामूलीयोपध्मानीयादिः) । प्रायः सूचिकृद्भिरयं नियमोऽननुसरणेनैव संमानितो दृश्यते । अतस्तत्र सूच्युपयोक्तृभिः सावधानैर्भवितव्यम् ।

पादसूचिशोधपत्रम् (२)

- पृ. १५१, टिप्पण्यां १८-७८[*३] प्र - 'सर्वस्व' (न, 'सर्वस्य') ।
 पृ. १६७, दक्षिणस्तम्भे - कथमेवं (न, कथमेव) ।
 पृ. १९१, वामस्तम्भे - * न स भूयोऽपि जायते (न, 'पिजायते') ।
 पृ. २००, वामस्तम्भे - प्रवृत्तिं च (न, प्रवृत्तिं च) ।
 पृ. २२३, दक्षिणस्तम्भे - * विवृद्धे कुम्भनन्दन (न, 'नन्दन') ।

